

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

זהר על התורה

שמות א

מהתנא האלהי

רבי שמעון בן יוחאי זלה"ה

עם סתרי תורה ומדרש הנעלם ועם פקודי אורייתא מרעיא מהימנא ותוספתא על קצת פרשיות כוהו לא היה מלפנים באותיות גדולות מרובעות ובנקודות ללמוד בו כל איש אשר רוח אלהים דבר בו להיות צדיק וחסיד והוספנו במקומו הראוי מראה מקום מכל פסוקי תנ"ך עם הגהות האר"י ז"ל עפ"י דרך אמת ולמטה מראה מקומות הר"מ קורדובירו ואמרי בינה עם פירושו והגהות יש מאי"ן להרב חיד"א זיע"א הכל על סדר נכון:

והוספנו בו ביאור המלות הקשות של הזהר

השתדלנו להגיה ולתקן השגיאות שבדפוס
כפי שמוזכר מאחרי הדף

קרן הוצאת ספרי רבני בבל
רח' דוד ילין 40

ירושלים שנת תשל"ז

וואַלף, ג. אום : לטאטאס טואַלף

ומצדיקי רבים ככוכבים לעולם ועד : גל עיני ואבישה

וכריחו להודיעם : ישב כסתר עליון כצל שרדי יהלונן

לזכר עולם

הגהה ראשונה והגהה שניה עם תוספת שהיה חסר בראשונה
להוצאה השנייה הזאת נעשתה ע"י משפחת הרה"ג המקובל האלקי
הגלגולים וספר שם משמעון על עץ חיים וספר אמרי שמעון פי' על
התנ"ך ודרושים וחקירות שונות" לע"נ כלתו **מסעודה בת שמחה**
ז"ל אשת בנו עזרא ציון הי"ו שנפטרה ביום שב"ק כ"ד שבט תשל"ג
תנצב"ה וכל הדפסה או צלום שתהיה מהספר הקדוש הזה מחוייבים
להדפיס גם המודעה הנ"ל ותע"ב.

הזכות שמורה לקרן הוצאת ספרי רבני בבל
רח' דוד ילין 40 ירושלים

מהדורה שניה מתוקנת התשמ"ב

ספר שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו
 (דניאל י"ב) והמשכילים זיהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים
 כפוכבים לעולם ועד • והמשכילים, אלן אינון דמסתכלי ברזא
 דחכמתא, (כ"ח) זיהירו דנצצין ברזא דחכמתא • זיהירו, נהרין ונצצין
 בזיוא דחכמתא עלאה, כזהר. נהירו ונצצו דנהרא דנפיק מערן • ודא
 איהו רזא סתימא דאקרי (6) (מראשית ס' כ' ל"ד 6) הרקיע, ביה קיימין כוכבייא
 ומזלי שמשא וסיהרא, וכל אינון בוצינן דנהורא :

זהר דהאי רקיע נהיר בנהירו על גנתא • ואילנא דתיי קיים במציעות
 גנתא, דענפוי חפין (ד"ה עליה) על כל אינון דיוקנין ואילנין
 ובוסמין דבגנתא, במאנין דבשרן • ומטללין תחותיה כל חיות ברוא,
 וכל צפרי שמיא ידורן תחות אינון ענפין :

זהר, איבא (כ) דאילנא יהיב חיון לכלא • קיומה לעלם ולעלמי עלמין •
 סטרא אחרא לא שרייא ביה, אלא סטרא דקדושה • זבאדה
 חולקיהו אינון דמעמין אינון קיימין לעלם ולעלמי עלמין • אלן אקרו
 משכילים, וזכאן חיון בהאי עלמא וחיין בעלמא דאתי :

מבית

זהר, אילנא דא זקפא לעילא לעילא, חמש מאה פרסי הלוביה, (ג) שתין
 רבוא איהו בפשיטותיה, בהאי אילנא קיימא חד זהרא • (ד) (זהר)
 דכל גוונין קיימין ביה, ואינון גוונין סלקין ונחתין ולא מתיישבי בדוכתא
 אחרא, בר בהוא אילנא • כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זהר דלא
 נהרא, מתיישבו ולא מתיישבו, קיימן ולא קיימן, בגין דלא מתיישבו
 באתר אחרא • מאילנא דא נפקי (ה) תריסר שבטין דמתחמן ביה,
 ואינון נחתו בהאי זהר דלא נהרא לגו גלותא דמצרים, כבמה משירין
 עלאין

(א) (פ' יסוד) פ' יסוד כינס דכס חסדים וזכרון ושמשא וסירטל סס ז'ח וכולנין סס כ"ג כולם קיומם מדסוד וכינס ועיין
 במק"מ • (ב) (ס"ה) : (ג) ר' קלום : (ד) ס"ח ר"ס פ' לך לך מזה : (ה) פ' גמט י"ב שבעים נס מ"כ גבולי אלכסון סכאס
 מח"ל ליסוד וז' חס"ק כס' א"כ חלק ר' ס"ה פ"ס ח"ל דע כי כח' י"ג גבולי אלכסון וסס גבול דרומית רומית גבול ורומית תחתית
 ורומית סדסס ורומית מערבית סס ד' • עוד גבול פטעית רומית פטעית תחתית לפטעית מערבית לפטעית סדסס סס ד' • עוד גבול
 מרומית רומית מעתים עוד גבול מערבית רומית מערבית סס י"ב כבוד י"ב ארדת עליונות להס י"ב סויות למס מדככה
 י"ב שני יג' אל סכ"ל וססמין כ"ס עיין עליו כסדר י"ב גבולי אלכסון • פ"ה כ :

עלאין הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל וגומר. רבי שמעון פתח (יחזקאל ה) היה היה דבר יי (ה) היה היה תרי (דף כ' ע"ב) זמני אמאי ותו אית לשאלה, אי יחזקאל נביאה מהימנא הוה, (שמות פ"ב כ) אמאי גלי כל מה דחמא, מאן דמלכא אעיל ליה בהיכליה, אית ליה לגלאה רזין דחמי. אלא ודאי יחזקאל נביאה מהימנא הוה, וכל מה דחמא כמהימנותא איהו, (פ) וברשותא דקדשא כריך הוא גלי כל מה דגלי וכלא אצטריך. ואמר רבי שמעון מאן דרגיל למסבל צערא, אף על גב דאתי לפוס שעתא צעל, סביל מטלנוי ולא חייש. אבל מאן דלא רגיל בצערא, והוה כל יומיו בתפנוקין וערוגין, וארתי ליה צערא, דא איהו צערא שלים, ועל דא אצטריך למבכי. כך ישראל כד נחתו למצרים רגילין בצערא הו, דהא כל יומיו דההוא זכאה אבורהו בצערא הוה, ועל דא סבלו גלותא כדקא יאות, אבל גלותא דבבל ההוא הוה צערא שלים, ההוא הוה צערא דעלאין ותתאין ככאן עליה. עלאין, דכתיב (ישעיה ל"ג) הן אראלם צעקו חוצה וגומר. תתאין, דכתיב (תהלים קל"ז) על נהרות בבל שם ישבנו וגומר. כלהו ככו על גלותא דבבל, מאי טעמא בגין דהו בתפנוקי מלכין דכתיב (היכה ד) בני ציון היקרים וגומר. (ה"ג) דתנן אמר רבי יצחק מאי דכתיב על ההרים אשא בבי וגהי, אלא אלין אינון טורייא רמיא דעלמין. ומאן אינון טורייא רמיא, אינון בני ציון היקרים המסלאים בפו. והשתא הו נחתין בגלותא בריהיא על קדליהון וידיהון (ג) מהדקן לאחורא. וכד (ה"ו) עאלו בגלותא בבבל, חשיבו דהא לית להו קיומא לעלמין, דהא קדשא כריך הוא שביק לון, ולא ישגח כהון לעלמין. ותנינן אמר רבי שמעון בההיא שעתא קרא קדשא כריך הוא לכל פמלייא דיליה, וכל דתיכין קדישין, וכל חיליה ומשרייתיה ורברבנוי, וכל חילא דשמיא, ואמר לון מה אתון עבדין הכא, ומה בני רחימאי בגלותא דבבל ואתון הכא. קומו חותו כלכון לבבל (ז) ואנא עמכון הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ג)

כה

(ח) ולקמן ס' א' פ"ב א' לך כך כ"ה ע"א וילא קמ"ח ע"א : (כ) ומ"ג כתיבת דף י"ג כ' דחזקאל דומה לכן כפי אינו לנרעין ח"י כמו י"ג מרזש"ס דק על כ"י חריבר חיה לנחם ירחל וכמ"ג כרשימ"ה דקב"ה גלי וכלא חלטיך וכו' : דל"ן : (ג) קמיי"ס : (ד) ה"ה כד הס דכ"י רב"י כמגילה ל"ט ע"א חניה רמב"י חומר כ"א ורח"ה כמס חכיון ישראל לבני סקרוש כריך ה"א סבכל מקום שגלי סנינס עמכס וכ"י גלו לככל סנינס עמח"ה סנאמר למענכס שלחמי ככלת ועיין וכו' כחקיקת קט"ו א' ועיין כדירוש רח"ה ע על ישיבה מרח"ה מוכררו סני"ה קיר"ה בלחמי כקנין שח"ס ברש"ח חיל ועיין גלות סנינס סנ"י כ"ס י"בית לכל דוכ"ר אית כלכ"י של"ג נעמ"י ס"ד ח חקבלה מחכמי כגמור' כדברי המבתי"ס :

כה אמר יי למענכם שלחתי בכלה וגומר • למענכם שלחתי בכלה,
 דא קודשא בריך הוא • והורדתי כריתים כלם, אלן כל רתיכין ומשריין
 עלאין • כד נחתו לכבל אתפתחו שמיא, ושראת רוח נבואה קדישא
 על יחזקאל וחמא כל מה דחמא, ואמר לון לישראל הא מאריכון הבא,
 וכל חילי שמיא ורתיכו דאתו למידר בניכון • לא הימנוהו, עד
 דאצטריך לגלאה כל מה דחמא, וארא כך וארא כך • ואי גלי יתיר
 ממה דגלי בלא אצטריך • כיון דחמו ישראל כך חדו, וכד שמעו
 מלין מפומיה דיחזקאל, לא חיישו

לישנא אחרינא

ואמר רבי שמעון בה שעתא חדו
 ישראל חרוותא שלימתא,
 כסיעתא דמאריהון דהוה עמהון,
 וכל חד מנייהו עאל רעותא דלביה
 כרחימותא סגיא, למיסר נפשיה
 על קדושתא דמאריהון, ובגין כך
 גלי יחזקאל כל מה דגלי :

על גלותיהון כלל, דהא ידעו דקדשא
 בריך הוא לא שביק לון, וכל מאי
 דגלי ברשותא גלי • ותנינן בכל
 אתר דישראל גלו, תמן שכינתא
 גלתה עמהון, והבא בגלותא
 דמצרים מה כתיב ואלה שמות
 בני ישראל וגומר • כיון דכתיב
 בני ישראל, מהו את יעקב, הבאים

אתו אצטריך למימר • אלא אלה שמות בני ישראל, אינון רתיכין
 ומשריין עלאין דנחתו עם יעקב בהדי (ב) שכינתא בגלותא דמצרים:
 ואלה שמות בני ישראל וגומר • רבי חייא פתח (סיר ד' ס' ב') אתי מלבנון
 בלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניד וחרמון
 ממעונות אריות מהררי נמרים • האי קרא על כנסת ישראל, בשעתא
 דנפקו ישראל ממצרים וקריבו לטורא דסיני לקבלא אורייתא • אמר
 לה קדשא בריך הוא, אתי מלבנון, מן ההוא עדונא עלאה קא אתאת
 בלה, שלימתא כהאי סיהרא דאשחלימת מן שמשא בכל נהורא
 ונציצו (ד' ג' ע"ב) אתי מלבנון תבואי, בגין לקבלא בניך אורייתא • תשורי
 מראש אמנה • תשורי, כמה דאת אמר (שמואל ס' ט') ותשורה אין להביא
 תקביל (כ"ח תקבלי) תקרובתא על בניך • מראש אמנה, מראשיתא
 דעאלו כמהימנותא עלאה ואמרו (שמות כ"ד) כל אשר דבר יי נעשה
 ונשמע • והו (ג) במתקלא חדא כמלאכין עלאין, דהכי כתיב בהו

ברכו

(ב) ויושקבו מלכיהו ג' שכינתו והו הכאים אלהים שאלו עם שכינתו • מאין : (ב) וסיו כמסקל א' כמורכב אחר

(תהלים ק"ג) בָּרְכוּ יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו •
 בדין קבילת כנסת ישראל תשורה • (ויקרא קכ"ב א') מראש שניר וחרמון,
 דא טורא דסיני, דקריבו לגביה ואתעתרו תחותיה דכתיב (שמות י"ט)
 ויתיצבו בתחתית ההר • ממעונות אריות, אלין בני שעיר דקדשא
 בריך הוא זמן לון באורייתא ולא בעו לקבלה • מהררי נמרים, אלין
 בני ישמעאל דכתיב (דברים ל"ג) יי מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע
 מהר פארן ואתה מרכבות קדש • מאי ואתה מרכבות קדש, דתנינן
 כד בעא קדשא בריך הוא למיהב אורייתא לישראל, אתו משריין
 דמלאכין עלאין פתחו ואמרו (תהלים ח') יי אדנינו מה אדיר שמך בכל
 הארץ אשר תנה הודך על השמים • בעאן דיתייהיב לון אורייתא •
 אמר לון קדשא בריך הוא, וכי אית בכוןמותא דכתיב (כמדבר י"ט) אדם
 כי ימות באהל, (דברים כ"א) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת •
 חטא אית בנייכו, וכי אתון בעאן לדינין • אית בנייכו גזל או גנבה,
 דכתיב (שמות כ') לא תגנוב • אית בנייכו נשין, דכתיב לא תנאף •
 אית בנייכו שקרא, דכתיב (סע) לא תענה ברעך עד שקר • אית
 בנייכו חמדה, דכתיב לא תחמוד • מה אתון בעאן אורייתא • מיד
 פתחו ואמרו (תהלים ח') יי אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ, ואילו אשר
 תנה הודך על השמים לא כתיב • ועל דא ואתה מרכבות קדש, בדין
 סימינו אש דת למו • רבי יוסי אוקים להאי קרא כד (ה' כ') נחתת
 שכינתא בגלותא דמצרים • ורבי שמעון אמר, האי קרא על רזא
 דיחודא דמהימנותא אתמר • אתי מלכנון פלה, קול אמר לדבור אתי
 בגין דהא (כראשית ל"ז א') (כ) קול אתי לדבור ומרבר לה כהדיה למהו
 כחדא בלא פרודא כלל, בגין דקול איהו (כראשית רמ"ז ב') כלל • דבור
 איהו פרט • ועל דא כלל אצטריך לפרט, ופרט אצטריך לכלל • דהא
 לית קול בלא דבור, ולית דבור בלא קול • ועל דא אתי מלכנון פלה
 וגומר, דעיקרא דתרווייהו מלכנון קא אתיין • (ה) תשורי מראש אמנה,
 דא איהו גרון, דמתמן נפקא רוחא לאשלמא כלל (כ"א כלה) מרוא
 דלבנון סתים וגניז • מראש שניר וחרמון, דהא איהו לישראל רישא

ואמצעיתא

(א) ס"ח הנקרא קול כל אל סמ' ומנסיג לה כסדיו ומ' דסא לית קול כלל דיבור ע' פ' כס' סמ סימן רמ"כ סכ"ב : (ב) ויש לימנו
 ע"ה כי הסורי מראש אמנה ר'ת אמת וס'ת סרי עס סכולל רמו לבנון וכרית : סא'ן :

ואמצעיתא דמחתכא לדבור • ממעונות אריות, אלין אינון שינים •
 מהררי נמרים, אלין אינון שפון שלימו דאשתלים בהו דבור :
 ואלה שמות בני ישראל רבי חייה פתח (מסלי כ"ג) אל תלחם את
 לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו, אל תלחם את לחם רע
 עין, בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין, לאו איהו
 כדאי למיכל ולאתהני מניה • דאי בר נחתו ישראל למצרים, לא
 יטעמון נהמא דמצראי, לא אשתבכו בגלותא ולא יעיקון לון מצראי •
 אמר ליה רבי יצחק והא גזרה אתגזר. אמר ליה כלא איהו כדקא
 יאות, דהא לא אתגזר במצרים דווקא, דהא לא כתיב (בראשית ט"ו) כי
 גר יהיה זרעך בארץ מצרים, אלא בארץ לא להם, ואפילו בארעא
 אחרא • אמר רבי יצחק מאן דאיהו בעל נפש, (ס"א) לא יכול עם בר
 נש) דמיכליה יתיר משאר בני נשא • או מאן דהוא אזיל בתר מעוין
 ואי אערע בההוא רע עין, (ב) יבוס גרמיה ולא יכול מנהמא דיליה, דלית
 נהמא בישא בעלמא, בר מההוא לחם רע עין, מה כתיב (ס"ג) כי
 לא יוכלון המצרים לאכול את העכרים לחם כי תועבה היא למצרים,
 הא לך לחם רע עין : תלתא אינון דדחיין שכינתא מעלמא, וגרמין
 דדירוריה דקדשא בריך הוא לא הוי בעלמא, ובני נשא צווחין וליא
 אשתמע קליהון • ואלין אינון • מאן (ד"ג ע"ב) דשכיב בגדה, בגין דלית
 מסאבו תקיף בעלמא בר מסאבו דגדה : מסאבו דגדה (ג) קשיא מכל
 מסאבו דעלמא : (ג) אסתאב איהו וכל דמתקרבין בהדיה יסתאבון
 עמיה • (ד) בכל אתר דאזלין אתדחייא שכינתא מן קמיהו • ולא
 עוד, אלא דגרים מרעין בישין על גרמיה ועל ההוא זרעא דיוליד,
 דבין דיקרב בר נש לגביה גדה, ההוא מסאבו דליג עלוי וישתאר
 בכל שייפין דיליה • זרעא דיוליד בההיא שעמא (ס"א) מסאבו, משכין
 עלוי רוח מסאבו, וכל יומי יהא כמסאבו, דהא כניינא ויסודא דיליה
 איהו במסאבו רב ותקיף מכל מסאבו דעלמא, דמיר דקרב בר נש
 לגבי גדה, ההוא מסאבו דליג עלוי דכתיב (ויקרא ט') ותהי נדתה עליו :
 מאן דשכיב בבת אל נכר, דאעיל ברית קדש ואת קיימא ברשו אחרא,

דכתיב

(א) ישחוט : (ב) עין רוב חסדי דוות ככוכב רחש ולכדים : וכזמן נדומס אומרים עלם חורב לן יכנח ומנוכח לכי יזכירם כדדוקס כמ"ג
 נווסר פ' סיי שלם קל' כ' : (ג) עין סוף מעמל ארס למגע וכמסח : (ד) אלע"י ככתי ככסיות וזכתי מדרשות ססא סכיות קבועה ס"ג
 למרמיה ויהו ברם כר' ה' הרמ' :

דכתיב (מלאכי ב') **ובעל בת אל נכר** • דתנינן לית קנאה קמי קדשא בריך
 הוא בר קנאה דברית קדישא, דאיהו קיומא דשמא קדישא ורוח
 דמהימנותא • מה כתיב (במדבר כ"ה) **ויחל העם לזנות אל בנות מואב,**
מיד ויחר אף יי בישראל • רישי עמא דידיע ולא מחו בידייהו, אתענשו
 בקדמיתא דכתיב (סז) **קח את כל ראשי העם והזקע אותם ליי נגד**
השמש • רבי אבא אמר מאי נגד השמש, נגד הברית דאקרי שמש •
ועליה אומר (תהלים פ"ד) **כי שמש ומגן יי אלהים** • (ה) **שמש ומגן**
 (רכ"ד ב') **דא ברית קדישא** • מה שמש זרח ואנהיר על עלמא • אוף
 הכי ברית קדישא זרח ואנהיר גופא דבר נש • מגן, מה מגן איהו
 לאגנא עליה דבר נש • אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דבר
 נש • ומאן דנטיר ליה, לית נוקא בעלמא דיכיל למקרב בהדיה, ודא
 הוא נגד השמש רישי עמא יתפסון בכל דרא ודרא בחוכא דא, אי
 ידעין ולא מקנאין ליה, בגין דחובה דא עלייהו, לקנאה ליה לקודשא
 בריך הוא כהאי ברית, מאן דאעיל קדושא דא ברשותא אחרא עליה
 כתיב (שמות ד') **לא יהיה לך אלהים אחרים על פני** • לא תשתחוה
 להם ולא תעבדם כי אנכי יי אלהיך אל קנא, וכלא קנאה דרא •
 ועל דא אתדחייא שבינתא מקמיה • מאן דמשקר בכרית קדישא
 דחתים בבשריה דבר נש, כאילו משקר בשמא דקודשא בריך הוא,
 מאן דמשקר חותמא דמלכא, משקר ביה במלכא. לית ליה חולקא
 באלהא דישראל, אי לא בחילא דתויבתא תדיר (ס"א יתיר) • רביוסי
 פתח ואמר (שמואל א' י"ב) **וישכחו את יי אלהיהם וגומר** • מאי וישכחו,
 דדחו מנייהו ברית קיימא קדישא, דהוו גזרין ולא פרעין, עד דאתת
 דבורה ונדיבת בהאי לכל ישראל כמה דכתיב (שופטים ה') **בפרוע**
פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יי • (כ) **מאן דקטיל בנוי,** ההוא
 עוברא דמתעברא אתתיה, וגרים לקטלא ליה במעהא, דסתיר בניינא
 דקדשא בריך הוא ואומנותא דיליה • אית מאן דקטיל בר נש, והאי
 (כרמית רי"ט ב') **קטיל בנוי** • תלתא בישין עביד, דכל עלמא לא יכיל
 למסבל, ועל דא עלמא מתמוגגא זעיר זעיר ולא ידיע, וקדשא בריך
 הוא

(ח) לעיסקודי דכ"ר כ ומנן דא דא דשמא קדישא דאיקרי אלסיס • ופס"א מלאכו וו"ל ונ"ל על"ל שמא קדישא (כ) פירושו כשנונו
 עם אשתו כיום ל' לעיבורה וכו' חגורם לאשתו שמטיל במסקין וכו' וכו' • סמו

הוא אסתליק מעלמא, וחרבא ובפנא ומותנא אתיין על עלמא • ואלין אינון קטיל בנוי. סתיר בניינא דמלכא • דחי שכינתא דאזלא ומשטטא בעלמא ולא אשכחת נייחא. ועל (ד"א) אלין רוּחא (ס"א רוחין) דקורשא (ע"ד) בכיה • ועלמא אתדן ככל הני דינין • ווי להווא בר נש ווי ליה טב ליה דלא יחברי בעלמא, זכאין אינון ישראל דאף על גב דהוּו בגלותא דמצרים, (6) אסתמרו מכל הני תלתא מנדה, ומבת אל נכר, ומקטול זרעא, ואשתדלו בפרהסיא בפריה ורכיה • דאף על גב דגזרה אתגזר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, לא אשתכח ביניהון מאן דקטיל עוברא במעהא דאתתא, כל שכן לכתר • ובזכותא דא נפקו ישראל מן גלותא • מנדה, דתני רבי חייא מאי (ר"ד ע"ב) דכתיב (שמות ל"ח) ויעש את הכיור נחשת ואת בנו נחשת במראות הצובאות, מפני מה זכו נשין להאי, בגין דאסתמרו גרמייהו בגלותא דמצרים, דלכתר דאתדכיין הוּו אתיין מתקשטן ומסתכלן במראה בכעליהון, ומעוררן לון בפריה ורכיה • מבת אל נכר, דכתיב (ס"א י"ב) יצאו כל צבאות יי וגומר • וכתיב (תהלים קכ"ב) שכטי יה עדות לישראל, עדות לישראל ודאי • ואלה שמות בני ישראל • שכטי בני ישראל • דבר אל בני ישראל • ואי תימא והא כתיב והוא בן איש מצרי, הא ודאי חד הוה ופרסמו קרא דכתיב (ויקרא כ"ד) והוא בן איש מצרי ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן • פריה ורכיה, דכתיב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגומר • ומכל הני אסתמרו ישראל • בני ישראל (ו' א') עאלו בני ישראל נפקו הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל וגומר • ואלה שמות בני ישראל • רבי אלעזר ורבי יוסי הוּו אזלי בארמא • ער דהוּו אזלי אמר רבי אלעזר לרבי יוסי (כ) אפתח פומך וינהרון מילך • אמר ליה אי נייחא קמיה דמר דאשאל מלה חדא דקשיא לי, הא (אחרי דף זכ) שמענא (ג) מבוצינא קדישא דהוּוה אמר ואלה שמות בני ישראל, ישראל סבא, כל אינון חילין ומשריין דהוּו נחתין לגלותא בהדי יעקב דכתיב את יעקב • מהו דכתיב איש וביתו

כאו

(1) ס"ו שומרים עלמם כמצרים מכל אלו שבשם : (כ) חתא כריש חרדא שר'א סודו כחמא ור' יוסי כמ' ולכן ער דהוּו אזלי ככתו' סך כחמא יסד חרן אר'א ל'י' טלא יאית לפחות כד' ס' דסייכו למעלות מ'ן ולקבל מ'ד' וז' וינחיון מילך • ח'מ'ו : (ג) מרשכ'י אקרא' כ ור'ל' כילין קדוש :

באו * אמר ליה (6) ודאי הכי הוא * (7) אלא הא תנינן כל דמקבר
 מאחרא, איהו (ג) ביתא מההוא דיהיב, ועל דא איש וביתו באו * פתח
 רבי אלעזר ואמר (מלכוס 6' ט') ויהי ככלות שלמה לבנות את בית *
 ואת בית המלך וגומר, וכי כיון דאמר את בית * , מהו ואת בית המלך,
 אי בגין שלמה אתמר לאו הכי, אלא את בית * דא בית המקדש *
 ואת בית המלך דא קדש הקדשים * בית * דאיהו בית המקדש, כגון
 עזרות, ולשכות, ובית האולם, והדביר, דא בית המקדש, ודא אקרי
 בית * * בית המלך, דא קדש הקדשים, דאיהו פנימאה דכלא המלך
 סתם. מלך דא אף על גב דאיהו מלך עלאה, איהו נוקבא לגבי נקודה
 עלאה סתימא דכלא * ואף על גב דאיהו נוקבא, איהו דכורא לגבי
 מלך דלתתא * ובגין כך כלא כגוונא דא, ועל דא תתאי כרוז דא
 כתיב בהו איש וביתו באו :

ואלה שמות * רבי (אלעזר) יוסי פתח ואמר (ס"ד) גן געול אחותי כלה
 גל געול מעין חתום, גן געול דא כנסת ישראל שהיא גן געול *
 דאמר רבי אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור לעדור ולהשקות ולזמור,
 כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור, ונקראת
 גן ונקראת פרס * מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור
 ולהפור, כך ישראל הדא הוא דכתיב (ישעיה ה') כי כרם * צבאות בית
 ישראל וכתיב (ס"ט) ויעזקהו ויסקלהו וגומר :

תוספתא

מתניתין * אמר רבי שמעון אנן פתחין עיננא, חמאן גלגלי רתיכתא
 קדישתא (7) נטלין במטלניו, וקל שירתא בסימא לאורגין,
 יאה ללבא, סלקא ונחתא, אזלא ולא נטלא, מזדעזעין אלף אלפין ורכוא
 רבוון, ופתחין שירתא מלרע לעילא, לקל געימותא ההוא קיימין מאן דקימין,
 ומתכנפין בכנופייא לסטרא דימינא ארבע מאה וחמשין אלפין מארי
 דעינין

(א) ירמס כן ה"ל בפי' ט"ח ככאן אלא ש"ס לנו עוד כלל אחר שבו יובן אף כאלו וסוף שנס ככ"ה המדות והמלאכים יש ממש בית *
 (ב) לט"ן אלא כ"ד פירוש * וכי"אם סטערו כדבר אחר פרעו לענייכו וסוף מ"ש סא"י כי אכ"ע ככלל סס סוד כסמה ונוף ולכוס ובית
 והנס ירדק סחיליס לגלות חתק של סלירח א"ל מלר"מ"ס כי עז"ס וסע"ס ככלל ס"ס כ"ח ו"ש סכ"י סוף ודאי פי' כאלו דסוף ממש
 כ"ח דס"י קרי סכ"ס כקרא ח"ש וסל סע"ס"ס נק' בית שנס"ס כאלו לגלות : (ג) דוק סכאן כמינס הנקראת מנסמ מ"ש לקמן כ'
 ימלאכין דכרנ"ל עלאין אקריין ציכרין וצכרין וכו' וכאלו לא מוכיר דכורא ונוקבא ונראם שלמד ר"א מדברי אכ"י סוף אחר שרש"י
 סידעני שמלאכים ס"י וזכרים ונקבות ור"א סוס"ף שנס ש"י מלאכים וזכרים ממש יקראו בית לגבי העליונים הרמ"ז * ולכ"י כס"י
 הי"מ סה חרקה כמ"ש כע"כ ר"ל מ"ס אכ"י ח"ח סה"ל שם א' מא"ן : (ד) כ"ס"ס כנוסע"ס :

דעיינן המאן ולא חמין • קיימין בקיומיהון • תרין סטרין אחרנין
אתחווירו (ס"א אתחווירו) בגיניהון • ולסטרא דשמאלא (ב) מאתן וחמשין
אלפין • אינון מאריהון דיבבא מיבבין ומיללין מאתר בית מותביהון
פתחין בדינא ומסימין בדינא מיבבין תניינות, ודינא יתיב וספרין
פתיחו • ביה שעתא סליק מאריה דדינא דקאים עליהון, ויתיב
בכורסייא דדינא, ושירתא אשתכך עד לא תסתיים דינא סחרן מארי
דעיינן דלסטרא ימינא ועמהון (ד' ע"ב) תמניסרי אלפין אחרנין תקעין ולא
מיבבין ולא מיללין, (ס"א לא מיללין ולא מיבבין) פתחין שירתא מזדעזען
מאתן וחמשין אלפין מארי דיבבא • תקעין תניינות ולא מיבבין, (ס"א ולא
מיבבין ולא מיללין) (ב) נטיל פטרונא מההוא כורסייא, ויתיב בכורסייא
דנותרנותא. ביה זמנא הוה (כ"א הוא) מדכר שמא קדישא עלאה רבא,
דבההוא שמא חיים לכלא • פתח ואמר זמנא חדא יוד הא ויו הא,
(ס"א יוד הא ואז הא) כמה דאת אמר (שמות ל"ד) ויקרא בשם •
פתחין כדקדמיתא מארי גלגלי קדישין, ואלף אלפין ורבוא רבבין
ואמרי שירתא, משבחין ואמרין בריך יקרא די מאתר בית שכינתיה,
אתיא ההיא גנתא דהות (כ"א דאיה) טמירא במאתן וחמשין עלמין,
הוא שכינתא יקרא בזיוא, דנפיק מזיוא לזיוא, וזיוא נגיד מניה לארבעה
סטרין רישין לקדמאי. (ס"א לקיימא) מההוא זיוא נפק (ס"א אתמשך)
לכלהו דאינון לתתא, וההיא אקרי גנתא דערן • פתח תנינות ההוא
סבא פטרונא דכלא, ומדכר שמיה יוד הא ואז הא וכלהו פתחי
בתליסר מכילין דרחמי • מאן חמי כל אלין תקיפין, ראמין דראמין,
תקיפין דתקיפין, רתיבין קדישין, ושמיא וכל חיליהון מזדעזען ומתחלחלן
באימתא סגיא, משבחן שמא קדישא ואמרין שירתא • זכאין אינון
נשמתהון דצדיקייא דאינון בההוא עדונא וידעין דא • על האי אתמר
(ירמיה י') מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגומר • (ז' ע"ב)

אמר רבי שמעון בד נחתת שכינתא למצרים, נחתת (ג) חיה חדא
דשמה ישראל בדיוקנא דההוא סבא, (ה) וארבעין ותרין שמשין
קדישין

(א) כל ד' ד' ר' א"ש דהרח דאקו מסטרא דדינא • א"ס : (ב) כוסע טאכ שטא סקכ'ס מכסא דין לכסא דהמים שכן תרגום א"כ מערובא :
(ג) כשיגלות כי י"ש כרן וסנפסין בק' תיות וכן מילוי חיס ח'ת יוד ס"י גימ' כפס חסו כפס חיס ולגזי רחמן סוד ועיד לכן שמש י"ש
וסתם לרח יעקב כוקניחו שנק' ישראל וסו סטא סכא וקאים וו כחלכסא סכ"י לירד לעמים שטוי כח' כפס • סרמ'ו • ולקשר ר"ח כפס
קיס ג' אל סוים שטא כילידס כנורע • מ"ן : (ד) וילזיס משס מ"כ סס"ו כמלכית יודס וחמי לסעלות עשים לילידס לעזות סכ"דור
על סנכס • קרמ'ו :

קדישין עמיה, וכל חד וחד את קדישא עמיה משמא קדישא, וכלהו
 נחתן עם יעקב למצרים הדא הוא דכתיב (ה) ואלה שמות בני ישראל
 הבאים מצרימה את יעקב אמר רבי יצחק ממשמע דקאמר בני ישראל,
 ואחר כך את יעקב, ולא נאמר אתו: שאל רבי יהודה לרבי אלעזר
 ברבי שמעון (אמר ליה) כיון דשמעת מאבוק פרשת ואלה שמות
 ברוא עלאה, מאי קאמר איש וביתו באו? אמר ליה ההוא מלה דהוה
 אמר אבא, אינון הוו מלאכין עלאין דאינון לעילא על תתאי מנהון.
 היינו דכתיב איש וביתו באו. והכי אמר אבא, כל אינון מלאכין
 דבדרגא עלאה אקרון גוברין דוברין. ואינון דבדרגא תתאה מנהון
 אתקרון (בית דאתתא) נוקבא, דמקבלא מן דבורא (נוקבתא). רבי
 יצחק הוה קאים קמיה דרבי אלעזר בר רבי שמעון אמר ליה שכנתא
 נחתת למצרים עם יעקב, אמר ליה ולא, והא כתיב (בראשית מ"ג) אנכי
 ארד עמך. אמר ליה תא חזי שבינתא נחתת למצרים את יעקב, ושית
 מאה אלפין רתיבין קדישין (אחרנין) עמה, והיינו דכתיב כשש מאות
 אלף רגלי. דתנינן שית מאה אלפין רתיבין קדישין נחתו עם יעקב
 למצרים, וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים הדא הוא
 דכתיב (שמות י"ב) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף
 רגלי וגומר. שש מאות לא נאמר, אלא כשש מאות. כגוונא דנפקו
 אלין כך נפקו אלין, ותא חזי רזא דמלה, בעידנא דנפקו אלין רתיבין
 קדישין משרייתא קדישתא, חמו ישראל וידעו דהוו מתעכבין בגיניהון,
 וכלהו בהילו דעכדו ישראל בגיניהון הוה, והיינו דכתיב ולא יכלו
 להתמהמה, הוה ליה למימר ולא רצו להתמהמה. אכל לא כתיב
 אלא ולא יכלו. ואתיירע (ס"ו ואי תנודע) ממש דכלהו בני ישראל
 הוו, בני ישראל דרקייעא, והיינו דכתיב בני ישראל הבאים מצרימה
 את יעקב, ועל דא לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה
 אתו, אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב. הבאים
 מצרימה בקדמיתא, ועם מי, את יעקב. אמר רבי יהודה (כ"א) רבי יצחק
 (כ"א רבי יוסי) קל וחומר, ומה כד אשתויב יעקב מלכין כתיב (בראשית ל"ב)

ויעקב

(ה) טעם לשם מ"ב מכאן שיש כ"ב זס מ"ד יחידים וחס שכינתא ויעקב ומ"ב שמעון ושחא דה' לני' וכל נחית עיין קל"ב כ"ב זס ול"ט
 עילכ מ"ב :

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, בדרך נחת (למיפק)
 בגלותא, וקודשא בריך הוא אמר אנכי אהרד עמך מצרימה,
 (ד"ה ע"ה) לאו דינא הואיל ופטרונא נחתא, דייחתון שמשוי עמיה (ה) היינו
 דכתיב הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב דכפר חנן אמר משמיה
 דרבי אבא, מאן אינון בני ישראל דהכא, אינון דאחקרון בני ישראל
 ממש רבי אבא פתח ואמר (כ) (כראשית כ"ח ב') (תהלים מ"ו) לכו חזו מפעלות
 יי אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אלא שמות, ואולא הא
 כהא דאמר רבי חייא, כגוונא דרקיעא עבד קדשא בריך הוא בארעא,
 כרקיעא אית שמיה קדישין, בארעא אית שמיה קדישין. אמר רבי
 יהודה (כ"ה רבי יוסי) בההוא יומא דנחת יעקב למצרים נהתו עמיה
 שתין רבוא דמלאכי עלאי. רבי יהודה פתח (ס"ג) הנה מטתו שלשלמה
 ששים גבורים סביב וגומר. קוזמיטין דגליפין בקנדיטא (ס"ה ג) כקלדיטא
 סחרן בדוכתיה, (ד) קוזמיטין בשביעאה גליפין בשתיתאה, הדא הוא
 דכתיב ששים גבורים סביב לה. הנה מטתו, דא איהי (כראשית כ"ה א')
 שבנתא. שלשלמה, מלכא דשלמא דיליה. ששים גבורים סביב לה,
 אלין אינון שתין רבוא דמלאכי עלאי, דאינון מחילא דשבנתא דנחתת
 עם יעקב למצרים. מגבורי ישראל, ישראל דלעילא דא הוא דכתיב
 ואלה שמות בני ישראל וגומר. איש וביתו באו, אינון ונימוסיהון. רבי
 חייא הוה אזיל מאושא לרוד והוה רכיב על חמרא, והוה רבי יוסי
 עמיה, נחית רבי חייא ושקליה בידוי לרבי יוסי, אמר ליה אי בני עלמא
 ידעין יקרא סגיא דיעקב, בשעתא דאמר ליה קדשא בריך הוא אנכי
 אהרד עמך מצרימה, הוו מלחכי עפרא תלת פרסי קריב לקבריה, דהבי
 מפרשי כרנא רכרבי עלמא מאריהון דמתניתא. כתיב (שמות י"ח) ויצא
 משה לקראת חותנו, אהרן חמא למשה דנפק ונפק עמיה, ואלעזר
 ונשיאי וסבי נפקו עמיה, ראשי אבהן (ה) ומערעי כנשתא וכל ישראל
 נפקו עמהון, אשתבח דכל ישראל בלהו נפקו לקבליה דיתרו. מאן

חמא

(ה) שם י"ח א' : (ב) ה"ח כ"ה כראשית דנח ע"כ איתא לכו חזו מפעלות אלהים וכן עיקר לבי ה"כ מנחת ש"כמ"ג הנאמן קיד"א סס
 וחלכה ח"פ ח"ענן י"גמ"און כ"ט ב"י הכל"ל עלם הגדיל ח"פ"ס לה"י"ב על ממשע אף לבי הכסח"ח סב"ע"ה לכו חזו מפעלות ה'
 ע"ין כ"ט"ו טענה ו' שהי"ח ממה מקומות כחלמ"ר שכן ר"ח ח"ל להרבי"ב ב' בסק"ס יהו ולקנ"ר או לסוס"ף לנ"ר דרש"ס : (ג) כ"י
 שלט"ס חקיקים כ"ח הנק' הכחח"ח ח"ג"ב קדוש"א ח"פ"ס לנכ"ע"ת ס"ח מ' וחקיקים כ"ש"י הו"ל ת"ח י"ג מ"מ ס"י כל ספ"א ח"ס
 (ד) ח"ס שלט"ס שכן כ"ר ר"ח אהרן ח"כ"ס מלכ"ס קהמ"ע"ר"ן יחמ"ר כ"ן שה"ר"ס סק"ק"ס כקל"ע"ת ס"ח"א סט"נ"ל ו"כ"ס סוכ"ס
 כחוק"ס סוכ"ס סוכ"ס חקיק"ס כש"ח"ל"ה דה"י"ו ס"ס ח"ר"ת חקיק"ס כע"נ"ל א' סוכ"ס ס' ק"ימ"ע"ן ומל"י ס"י מק"ס"ר"ן ס"ס כ"ר"ס :
 (ה) ה"ח ח"ג"ס של קר"י מי"ע :

חמא למשה דנפיק ולא יפוק • לאהרן וילרברבי דנפקי ולא יפוק,
 אשתבח דכגין משה נפקו כולהון • ומה אי כגין משה כך, כגין קדשא
 כריך הוא כד אמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה
 עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא אמר רבי יוסי הא שכנתא הכא
 דחד ממאריהון דמתניתא עמנא • אמר רבי אבא כמאי עסקיתו •
 אמר רבי יוסי בהאי קרא דכתיב אנכי ארד עמך מצרימה וגומה כד
 נחת יעקב למצרים דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה,
 את אוליה, דכלהו נחתו עם יעקב למצרים אמר ליה רבי אבא ורא
 לחוד הוה • פתח ואמר (יחזקאל ב') היה היה דבר " אל יחזקאל בן בוזי
 הכהן בארץ פשרים על נהר כבר • תלת פלוגתן הכא • חדא
 דתנינן אין שכניה שורה כחוצה לארץ • וחדא דלא הוה מהימן
 כמשה דכתיב ביה (כמרכיב ב') בכל ביתי נאמן הוא והוא גלי ופרסם כל
 גנזייה דמלכא וחדא דאתחזי כמאן דלא שלים בדעתיה אלא הכי אסיקנא
 במתניתא דילן, חס ושלום, דהא יחזקאל נביאה שלימא הוה, וכרשותא
 דקדשא כריך הוא גלי כל מה דגלי, וכלהו אצטריך דגלי ויפרסם (ב) על
 חד תרין ממה דגלי. דהכי תנן מאן דרגיל למסבל צערא וכולי • (עיין
 לעיל דף ב' ב' שורה ד' עד מה דגלי) וכלא אצטריך, ומעלמין לא
 שביק קדשא כריך הוא לישראל בגלותא, עד דהוה אתי למידר דיוריה
 עמהון • כל שבן ביעקב דהוה נחית בגלותא, וקדשא כריך הוא
 ושכנתיה, וקדישין עלאין (יחמאי) ורתיבין דנחתו כלהו עם יעקב
 דהא הוא דכתיב הבאים מצרימה את יעקב • רבי אבא פתח ואמר
 (סו' ד') אתי (כ' ב') מלכנון כלה אתי מלכנון תבואי • תא חזי ווי לון
 לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין כפולחנא דמאריהון. דתניא אמר
 רבי יצחק בכל יומא ויומא בת קול נפקת כטורא דחורב ואמר ווי
 לון לבני נשא מפולחנא דמאריהון, ווי לון לבני נשא מעלבונה
 (ד' ע"ב) דאורייתא דאמר רבי יהודה כל מאן דאשתדל כאורייתא
 בהאי עלמא, ומסגל עובדין טבין ירית עלמא שלימא, וכל מאן דלא
 אשתדל כאורייתא בהאי עלמא ולא עביד עובדין טבין, לא ירית
 לא האי ולא האי • והא תנן אית מאן דירית עלמיה כפוס אתריה

וכפוס

(5) ייכלה כפוס ממה פהום לי לגליה להם

וכפום מה דחזי ליה • אמר רבי יצחק לא תנן, אלא מאן דלית ליה
 עובדין טבין כלל • אמר רבי יהודה אלמלא הוּו ידעין בני נשא,
 רחמיותא דרחים קדשא בריך הוא לישראל, הוּו שאגין בכפיריאי
 למרדף אבתריה. דתניא בשעתא דנחת יעקב למצרים, קרא קדשא
 בריך הוא לפמלייא דיליה אמר להון, פולכון חותו למצרים ואנא
 איחות עמכון • אמרה שכנתא רבונא דעלמא, אית צבאות בלא
 מלכא, אמר לה אתי מלכנון בלה. מלכנון, מאתרא דערן דמלוכין בכל
 עובדוי • בלה, דא שכנתא דהיא בלה בחפה, ואזלא הא כהא דתניא
 אמר רבי יהודה מאי דכתיב (כמדכר ו) ויהי ביום פלת משה, פלת כתיב.
 ביזמא דעאלת בלה לחפה, ושכנתא דא היא בלה • אתי מלכנון
 תבואי, מאתר בי מקדשא דלעילא • תשורי מראש אמנה, מראש
 דמאן, מראשיהון דבני מהימנותא, ומאן נינהו יעקב ובנוי • מראש
 שניר וחרמון, דאינון עתידין לקבלא אורייתא דילי מטורא דחרמון,
 ולאגנא עלייהו בגלותהון • ממעונות אריות, אלין אינון עמין
 עובדי עבודה זרה, (כ"ג בני נשא דמהימנותא) דדמיין לאריוותא
 ונמרין, דמענין להון בכל פולחנא דקשוי • רבי אבא אמר אתי מלכנון
 בלה וגומר • וכי מלכנון אתת, והלא ללכנון עולה, אלא אמר רבי
 אבא בשעתא דנחתת שכנתא למצרים, נחתו בהדה שתין רבוא של
 מלאכי השרת, וקדשא בריך הוא בקדמיתא דהא הוא דכתיב (מיכה ב)
 ויעבור מלכם לפניהם וי' בראשם • רבי יצחק אמר אתי מלכנון
 בלה, דא איהי שכנתא • אתי מלכנון תבואי, מאתר בי מקדשא
 דלעילא • תשורי מראש אמנה, מאתר בי מקדשא דלעילא ומאתר
 בי מקדשא דלתתא • דאמר רבי יהודה מעולם לא זרה שכנתא
 מכותלא דמערכא דבי מקדשא דכתיב (סו"ב) הנה זרה עומד
 אחר כתלנו, והוא ראש אמנה לכל עלמא • מראש שניר וחרמון,
 מאתרא דאורייתא נפקת לעלמא ולמה. לאגנא על ישראל • ממעונות
 אריות, אלין עמין עובדי עבודה זרה • רבי יודן אמר ממעונות אריות,
 אלין אינון תלמידי חכמים דעסקי באורייתא, במעונות המדרשות ובבתי
 כנסיות, דאינון אריוון ונמרים באורייתא • רבי חי'א הוה יתיב קמיה
 דרבי שמעון אמר ליה מה חמת אורייתא, לממני בנוי דיעקב דאינון

תריסר בקדמיתא, ולכתר כן שבעים דכתיב כל הנפש לבית יעקב
הבאה מצרימה שבעים, ומאי טעמא שבעים ולא יתיר • אמר ליה
לקביל שבועין אומין דאינון בעלמא, ואינון הוו אומה יחידאה לקביל
בלהון • ותו אמר ליה תא חזי (ב) קלדיטין דנהרין (ג) ענפין יתבין
במטלניהון, (כ"א במטוליהון) ממנן על שבועין עממין, נפקין מתריסר
גליפין קטורין דאסתחרן במטלניהון, למתקלן לארבע רוחי עלמא דרא
הוא דכתיב (דברים ל"ב) יצב גבולות עמים למספר בני ישראל. והיינו
דכתיב (דברים כ) כי בארבע רוחות השמים פרשתי אתכם, לאחואה
דאינון קיימין בגין ישראל, בארבע לא נאמר אלא בארבע, כמה דאי
אפשר לעלמא בלא ארבע רוחות, כך אי אפשר לעלמא בלא ישראל:
ויקם מלך חדש • רבי אבא פתח (שעיה ל"ב) אשריכם זורעי על כל
מים משלחי רגל השור והחמור • זבאין אינון ישראל דקדשא
ברוך הוא אתרעי בהו מפל שאר עמין, וקריב לון לגביה דכתיב
(דברים י"ד) ובך בחר יי להיות לו לעם סגולה וגומר. וכתיב (ס"ג ל"ב) כי
חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו, ישראל מתדבקין ביה בקדשא ברוך
הוא דכתיב (ס"ג ד') ואתם הרבקים ביי אלהיכם חיים כלכם
(ד"ו ע"ב) היום • ועל דא זבאין אינון קמיה, בגין דאינון זרעין על מים •
מאי על כל מים, דזרעין לצדקה, ומאן דזרע לצדקה כתיב ביה
(תהלים ק"ח) כי גדול מעל שמים חסדך • מעל שמים, על כל מים איהו
הו, ומאן איהו מעל שמים (ויקרא י"ד ס"ד ב) דא עלמא דאתי, וישראל
זרעי זרעא על כל מים :

כ"ו

בספרא דרב (ב) ייבא סבא הכי אמר, כתיב (דניאל ד') בגורת עירין
פתגמא ומאמר קרישין שאלתא, כל דינין דהאי עלמא, וכל
גזרין וכל שאלתין, כלהו קיימי בחד היכלא, דתמן שתים ושבעין
סנהדרין מעינין בדינין דעלמא • וההוא היכלא איקרי היכל (כ"א ב)
זכותא, בגין דבר דינין דינא, מהפכין בזכותא דבר נש בקדמיתא, מה
דלאו

(א) טעניוליס תמאריס מאלו קומעין ובלויס אנשי יושבי כמישכס ממונים על שבעים אימות יולאים מי"ב אורות תקיסק קאוריס
סס י"ב פירוש סס יהו"ה לכל דר ג' באומריו דאסתחרן שמוככיס כמסעיס לאשקל ד' רוחות סכן היה נסיעה סרגליס כנודע (כ')
מפתחית סס י"ב נכילו אלגשין סב"א סתן מפתח דכליל כסית כמ"א כפירא דנטיעיתח לקתן רע"ז א' ועיבין סס י"ב שריס שכתוב
ס"לון סממוניס על ע' שריס וע' מק"מ פ"י הכל (י"א ב') : (כ) כל סמוא מנילון סנכוריס דילחק סכן איתיות יב"א סו"א ילחק כן אכרסס
ייבאל ל"ל כחר ז' ד וכן סו"א כתמורד סלני : א"ס (כונק"ד ככל מקום כשני יודין וכס"א איבא סכי וליכא סכי • וסרמ"ו רמו סודות כנ"י
על סמר ככ' יודין וכחכ סידרו מפתח דו"א ולמעס וכו' מתי"י) :

דְּלֹאוּ הָבִי בְּדַרְגָּא דִּהְיוּ סִטְרָא אַחְרָא, דְּתַמְן אִיהוּ אֲתֵר דְּאַקְרִי
 (רס"ה ה') חוּבָה • בְּגִין דְּכָל עוֹבְדוֹי דִּהְיוּ אֲתֵר דְּנַחֵשׁ אֲשֶׁת זְנוּנִים,
 לֹאוּ אִיהוּ אֵלָא לְמַהֲפָכָא בְּחוּבָה דְּבַר נֶשׁ, וְלְמַלְשָׁן עֵכְדָא לְמֵאֲרִיָּה •
 אִינוּן דְּהִיכְלָא דְּזוֹכוֹתָא, אֲקֵרוּן מִים מִתּוֹקִים מִים צְלוּלִין • אִינוּן דְּהִיכְלָא
 דְּחוּבָה, אֲקֵרוּן מִים מְרִירִין (כְּמֵרֵכֶר ה') מִי הַמְרִים הַמְאֲרָרִים בְּהֵוֹא הִיכְלָא
 דְּזוֹכוֹתָא לֹא קִיָּמִי אֵלִין תְּלַת (כְּרֵאשִׁית קפ"ה ה') בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי • וְלֹאוּ
 בְּהֵוֹא אֲתֵר (רס"ו ה') דְּחוּבָה, לֹא בְּמִים מִתִּיקִין וְצְלוּלִין, וְלֹא בְּמִים מְרִירִין
 מְלֻטְטִין, וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל זְרַעֵי עַל כָּל מִים, זְרַעֵי קְדִישָׁא דְּאוּלִּידוּ עַל
 כָּל מִים אִיהוּ, דְּהָא לֹאוּ נִכּוּן זְרַעֵי דִּילְהוּן אֵלָא לְעִילָא • וְעַל דָּא
 אוֹקְמוּהָ מֵאֲרִי מִתְנִי' בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי לֹאוּ בְּזוֹכוֹתָא תְּלִיָּא מְלֵתָא אֵלָא
 בְּמֻזְלָא קְדִישָׁא תְּלִיָּא מְלֵתָא, וְאַתֵּר דָּא עַל כָּל (ה) מֵיָּא אִיהוּ • מִשְׁלַחֵי
 רִגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, דְּלֹא אִית לוֹן בְּהֵוֹא סִטְרָא בִּישָׁא כְּלוּם • וּמִשְׁדַּרְן
 מִנֵּיהוּ כָּל חוֹלְקִין בִּישִׁין, וּמִתְדַבְּקִין בְּהֵוֹא סִטְרָא טְבָא דְּכָל קְדוּשִׁין
 (כְּרֵאשִׁית קס"ו ב') עֲלֵאִין • שׁוֹר וְחֲמוֹר כִּד מְזוּדוּגָן בְּחֵדָא, תְּרִין פְּגַעִין בִּישִׁין
 אִינוּן לְעֵלְמָא • שׁוֹר, סִטְרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא אִיהוּ, וְאַתְדַבְּקוֹתָא דְּסִטְרָא
 קְדִישָׁא אִיהוּ • חֲמוֹר, כִּד אֲזוּדוּגָן בְּהֵדִיָּה דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא אַחְרָא, תְּרִין
 פְּגַעִין בִּישִׁין אִינוּן לְעֵלְמָא • וְעַל דָּא שְׁמַעוֹן תּוֹקְפָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא הוּוּ
 בִּיה, וְכִד מְזוּדוּגָן בְּלוּי כְּחֵדָא לֹא יְכִיל עֵלְמָא לְמַסְכַּל, וּבְגִין פְּךָ
 (דְּכֵרִים כ"ב) לֹא תַחְרוּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמוֹר יַחְדוּ. וְעַל דָּא שְׁדַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ
 מִלָּה דָּא דְּכַתִּיב (כְּרֵאשִׁית ל"ב) וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר • וְאִי לֹאוּ דְּמֵאִיד יַעֲקֹב
 גְּדַמְיָה, דְּחִילוֹ סַגֵּיָּא נְפַל בִּיה בְּעֵשׂוֹ • וַיִּקַּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מְצָרִים •
 בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סְבָא הָבִי אַתְמַר, מֵאִי דְּכַתִּיב וַיִּקַּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ
 עַל מְצָרִים • תָּא חוּי כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא וְכָל מַלְכִין דְּעֵלְמָא, לֹא אַתְתַּקְפוּ
 בְּשׁוֹלְטָנְהוּן אֵלָא בְּגִינֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל • מְצָרִים לֹא הוּוּ שְׁלֻטִין עַל כָּל
 עֵלְמָא, עַד דָּאֲתוּ יִשְׂרָאֵל וְעֵאלוּ תַמְן בְּגִלוּתָא, כְּדִין אַתְתַּקְפוּ עַל שְׂאֵר
 (ע"ט ה') עַמִּין דְּעֵלְמָא • בְּכָל לֹא אַתְתַּקְפוּ עַל כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא,
 אֵלָא בְּגִין יִשְׂרָאֵל דְּלַהוּיִין בְּגִלוּתְהוּן • אָדוּם לֹא אַתְתַּקְפוּ עַל כָּל
 עַמִּין דְּעֵלְמָא, אֵלָא בְּגִינֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל דְּלַהוּיִין בְּגִלוּתְהוּן. דְּהָא עַמִּין

אלין

(א) כי מל שרשו ט"ל שפוא ו'ל מים ושוא סוד כולר חסד וכל חסד מ'ס ולמי שפוא חסד פ'עליון יזרק לימר על כל מים וגם כולר
 חסד ממתיק סריגים חתומים כמות לקלפים שמאנם כאן כשורש למי סריגים וחו' מאז כל מים ומים מלך ב'ס מים מ'ס יו"ד
 מ'ס י' קרמ"ו

אלין בשפלותא הוו בשאר עמין, ומאיכין הוו מכלהו, ובגין ישראל
 אתתקפו • מצרים, דכתיב (שמות כ') מבית עבדים, עבדים אקרון ממש
 דהא (י"ז ב') מצרים בשפלותא דשאר עמין הוו • בכל דכתיב (ישעיה כ"ג)
 הן ארץ פשרים זה העם לא היה • אדום, דכתיב (עובדיה א') הגה קטן
 נתתה בגוים בזוי אתה מאד, וכלהו לא נטלו תוקפא אלא בגיניהון
 ד'ישראל • דכד ישראל בגלותהון, מיד מתתקפי על כל שאר עמין
 דעלמא, מאי טעמא, בגין ד'ישראל אינון בלחודייהו לקבל כל (י"ו ב')
 עמין דעלמא • כד עאלו ישראל בגלותא דמצרים, מיד הוה קימה
 למצרים, ואתתקף שולטנותא דילהון לעילא על כל שאר עמין דכתיב
 ויקם מלך חדש על מצרים • ויקם, קימה הוה לון, דאתתקף וקם ההוא
 ממנא שולטנא דמצרים, ואתייהיב ליה תוקפא ושולטנותא על כל
 ממנן דשאר עמין, דהא בקרמיתא אית שולטנותא לההוא ממנא
 דלעילא • ולבתר לעמא דיליה (ד' ע"ב) דלתתא • ובגין כך ויקם מלך
 חדש על מצרים, דא הוא ממנא דילהון חדש הוה, דעד יומא הדין
 לא הוה ליה שולטנו על שאר עמין, והשתא אתקם לשלטאה על כל
 שאר עמין דעלמא. וכדין אתקיים (משלי ל') תחת שלש רגזה ארץ תחת
 עבד כי ימלוך • רבי חייא אמר תלתין יומין עד לא ייתי תוקפא לעמא
 בארעא, או עד לא ייתי תבירו לעמא בארעא, מכריזי בעלמא ההוא
 מלה, ולומנין דאתמסר ההוא מלה כפומא דרביי • ולומנין לאינון בני
 נשא דלית בהו דעתא • ולומנין דההוא מלה אתמסר כפומא
 (בראשית ר"ז ב') דעופי, ומכריזי בעלמא ולית מאן דישגח בהו • כד עמא
 זכאין, אתמסר ההוא מלה לאינון רישין זכאין דעלמא, בגין דיודיעו
 לון ויתובון למאריהון, וכד לאו אינון זכאין הוי כדקאמרו רבי אלעזר
 הוה יתיב יומא חד אתרעא דלוד והוה יתיב עמיה רבי אבא ורבי
 יהודה ורבי יוסי • אמר רבי יוסי אימא לכו מה דחמית יומא דא
 בצפרא, קמית בנהורא, חמית חד עופא דהוה טאים, זקף לעילא תלת
 זמני, ומאיך חד. והוה אמר עלאי עלאי ביומא דא (א) טסי רקיעין,

לימינא

(א) עלינום השעוים תחת פריע (פירוש הלויקים סמטופים כלילם כדקות וכפעלם לטות מין נוקבין למלכות לזד יען
 דעו לכס שכוס וס קחצנו שכי ממונים כחקים ממונה אחר שפעכירוסו ככד דיגור וסוים ממלתי ועיין מקדש מלך פירש
 סכל 'סרש'כ) :

(למינא) תלת ממנן זק פין שלטנין על ארעא, (ס"ב) חד יתיב דלא יתיב, אעברו ליה כנורא דדליק, מעברין קיימיה מעברין שולטניה, תלת סמכין שליטין עלאין קיימין על עלמא, רמינא להווא עופא קלא, אמינא ליה עופא עופא אימא לי תלת דקיימין ממנן וחד דמעברין שולטניה, מאן אינון, רמא לי תלת גירין אלן מגדפא ימינא, ודין חד משמאלא (ס"א) ומגדפא שמאלא (חד) ולא ידענא מאי רמיזא. נסיב להו רבי אלעזר נחית להו לנחירו, נפק רמא מנחירו, אמר ודאי תלת שלטני עממין קיימין ברומי בארעא, וזמינן למעבד גזרין בישין לישראל מסטרא דרומאי. נסיב ההוא גירא דמגדפא שמאלא, ארח ונפק אשתא אובמא מניה, אמר שלטנא דמצראי אעדיו, וזמין חד מלכא דרומאי לאעברא בכל ארעא, ולטנאה במצרים רכרבי תריסין, וסתיר בנין ובני סתרין (ס"א) וזמין חד מלכא מאינון תלת דקאמרן, למשלט בה וסתיר בה בנינא ובני בה בנינא) רמא לון רבי אלעזר לארעא, נפלו אלן תלת על חד דמסטרא שמאלא. עד דהוו יתבי אעבר חד ינוקא והוה קארי (סעפיה י"ט) משא מצרים הנה יי רוכב על עב קל ובא מצרים. אעבר תנינא חכריה ואמר יארץ מצרים תהיה שממה. אעבר תליתאה חכריה ואמר ואכדה חכמת מצרים, חמו ההוא גירא דגדפא שמאלא דאתוקד, ותלת אחרנין דהוו עליה לא אתוקדן. אמר רבי אלעזר האי דעופא והאי דדרדקי כלא הוא חד, וכולא נכואה עליה הוא, (ס"א) כלא איהו ברוא דחכמתא) ובעא קדשא בריך הוא לאחזאה לן סתרי עלאי דהוא עביר דרא הוא דכתיב (עמוס ג') כי לא יעשה יי אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, וחבימי עדיפי מנביאי בכל זמן, דהא לנביאי לזמנין שרת עליהו רוח קודשא ולזמנין לא, וחבימין לא אעדי מנהון רוח קודשא אפילו רגעא דרא, (ועיר) דידעין מה די לעילא ותתא ולא בעו לגלאה. אמר רבי יוסי (יהודה) כלא חכמתא, וחכמתא דרבי אלעזר יתיר מכלהו. רבי אבא אמר אלמלא לא הוו חבימין, לא הוו ידעין בני נשא מהו אורייתא, ומהו פקודיו דמארי עלמא, ולא אחפרשא רוחא דבני נשא מרוחא דבעירא. אמר רבי יצחק בר אייתי קדשא בריך

לעזר

(ה) אחד ישב ונתחם ח'יב וישב כבודו; אימי מעבדים עשה כחש ח'כלת וחי'יני דר ח'ימס אחת כע"ב כסוגין ספורד מברוקתו למענט וכתיבמו מק'מ"ב ג' עמוד כ' בלעזנים בעלכ'.

ברוך הוא דינא על עמא, בקדמיתא עבד דינא בההוא ממנא דממנא
 עליהו לעילא דכתיב (ישעיה כ"ד) יפקוד יי על צבא המרום במרום ועל
 מלכי האדמה על האדמה • במאי דינא אתרן ההוא ממנא דלעילא •
 מעברין ליה בההוא נהר (ה) דינור דנגיד ונפיק, וכדין אעדיו (כ"ב ב)
 ההוא שלטנותא דיליה, ומיד מכריזי עליה ברקיעא שולטנותא דממנא
 פלגיא אעדיו מיניה. (ר"ז ע"ב) עד דמטי ההוא קלא בכל אינון רקיעין,
 עד דמטי באינון דשלטין בהאי עלמא, ונפיק קלא ואכריז בכל עלמא,
 עד דמטי לעופי, ולינוקי, ולאינון טפשיין דבני נשא דלא ידעין :

ויקם מלך חדש • רבי חי'א אמר מלך חדש, חדש ממש הוה. רבי
 יוסי אמר דהוה מחדש גזירין, דלא חידש מלכא אחרא מקדמת
 דנא • אשר לא ידע את יוסף • כל ההוא טיבו דעבר יוסף בארעא
 דמצרים דכתיב (בראשית מ"ו) ויבא את יוסף את הכסף ביתה פרעה, וקיים
 לון בשני כפנא, כל האי לא דכיר ועבר גרמיה דלא ידע ביה • רבי
 יוסי ורבי יהודה הוו יתבי ולעאן באורייתא קמיה דרבי שמעון, אמר
 רבי יהודה האי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים, ותנינן דאיהו קם
 מגרמיה, מה דהוה שפיל קם ולא אתחזי למלכא, ובעותרא קם • אמר
 רבי שמעון פלא הכי הוא, כגוונא דאחשורוש דלא אתחזי למלכא
 וקם מגרמיה, וקם בעותרא, ובעא לאוכדא לישראל מעלמא, אוף הבא
 האי לא אתחזי למלכא וקם מגרמיה, ובעא לאוכדא לישראל מעלמא
 דכתיב ויאמר אל עמו וגומר הבה נתחכמה לו וגומר • וכד הוה קם
 מלכא לעילא קם מלכא לתתא • רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי
 הוו אזלי מטבריא לצפורי, עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי, פתח
 ואמר (ישעיה י"ט) משא מצרים הנה יי רוכב על עב קל וכא מצרים
 ונעו אלילי מצרים טפניו. תא חזי כל מלכין דעלמא וכל עמין דעלמא,
 לא חשיבי כלום קמי קדשא בריך הוא דכתיב (דניאל ד) וכל דיירי
 ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עבד כחיל שמיא • והבא במצרים, אף
 על גב דכל אינון גבוראן ודרעא מרממה דגלי קדשא בריך הוא
 במצרים, מה כתיב הנה יהוה רוכב על עב קל וכא מצרים, מאי שנא
 בכל עמין דעלמא דלא הוה הכי, דהא קדשא בריך הוא גזר גזירה

ואתעבד

(ה) מ"ט ח"כ כ"כ רכ"ט כ"מז"א :

וְאַתְעֵבִיד, וְהִכָּא אִיהוּ אַתָּא דְכְתִיב וּבָא מְצִרִים, וְכְתִיב (שמות י"ב) וְעַבְדְתִי
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יי. אֵלָּא כַּגִּין דְּמַלְכָּא הוּוּ אֲתִי לְאַפְקָא לְמִטְרוֹנִיתָא
דְּהוּוֹת תְּמִן, וּכְגִין יִקְרָא דְמִטְרוֹנִיתָא הוּוּ אֲתִי * וְעַל דָּא הוּוּ קִדְשָׁא
בְּרִיד הוּוּ בְּעֵי בִיקְרָה, וְאֲתִי לְגַבְהָ לְאַקְמָא לְהָ וּלְמִיָּהֵב לָהּ יְדָא וּלְזַקְפָּא
לָהּ, כְּמָה דְזִמִּין קִדְשָׁא בְּרִיד הוּוּ לְמַעְבַּד בְּסוּף גְּלוּתָא דְאַדּוּם * אֲמַר
רְבִי יִיסָא אִי הִכִּי דְכַגִּין דְּמִטְרוֹנִיתָא הוּוּ, דָּא בְּגְלוּתָא דְכָּבֵל מִטְרוֹנִיתָא
תְּמִן הוּוּ, אֲמַאי לָא הוּוּ כֵּךְ * אֲמַר לִיהָ הָא תְּגִינן דְּחִטָּאָה גְּרַם דְּנִטְלוּ
נְשִׂים נְכְרִיּוֹת, וְאֵעִילוּ בְּרִית קִיָּמָא קִדִּישָׁא בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, וּכְגִין כֵּךְ
אַתְאֲבִידוּ מִנְהוֹן נִסִּין וְאַתְוֹן דְּאַתְחִזִּי לְמַעְבַּד לְהוּ, מַה דְּלָא הוּוּ הִכִּי
בְּגְלוּתָא דְּמִצְרַיִם, דְּכִלְהוּ הוּוּ שְׂבִטִי יְהוּ, כְּבִי יִשְׂרָאֵל (ד' ה' פ') עָאֵלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל נִפְקוּ * בְּגְלוּתָא דְאַדּוּם בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיד הוּוּ (פ') לְאַתִּיִּקְרָא
בְּעִלְמָא, וְלְמִיתִי אִיהוּ לְאַקְמָא לְכִטְרוֹנִיתָא וּלְנַעֲרָא לָהּ מַעֲפְרָא, וְוִי
לְמַאן דִּיעַדַּע תְּמִן קָמִיָּה בְּשַׁעֲתָא דִּיִּימָא (ישעיהו כ"ב) הַתְּנַעֲרִי מַעֲפֵר קוּמִי
יִשְׂכִּי יְרוּשָׁלַם הַתְּפַתְחִי מוֹסְרֵי צוֹאֲרֵךְ * מַאן הוּוּ מַלְכָּא וְעָמָא דִּיקוּם
קָמִיָּה * (ס' ט') וְנַעֲו אֵלִילִי מִצְרַיִם מִפְּנֵי * אֵלִילִי מִצְרַיִם לָאוּ עַל אֲכַנְיָן
וְאֵעִין אַחְמַר, אֵלָּא עַל כָּל אֵינֹון דְּדַגִּין מִמְּנָן עֵלְאִין, וְעַל אֵינֹון פּוֹלְחִנִין
תְּתַאִין דִּילְהוֹן, וּכְכָל אַתְרֵן דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל קִדְשָׁא בְּרִיד הוּוּ בְּעֵי עֲלִיָּהוּ
וְאַתְקָבִיל מֵאֵינֹון עִמִּין * תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב (ס' כ"ב) כֹּה אָמַר יי מִצְרַיִם
יִרְדַּעְמִי בְּרִאשׁוֹנָה לְגוּרֵי שֵׁם וְאִשׁוּר בְּאַפְסֵי עֵשְׂקוֹ * חוֹרַעְמָא דְאַתְרַעִם
קִדְשָׁא בְּרִיד הוּוּ עַל אִשׁוּר וְאִמַר, חֲמוּ מַה עֵבַד לִי אִשׁוּר, דְּהָא מִצְרַיִם
דְּאָנָּא עֲבַדִּית בְּהוּ כָּל אֵינֹון דִּינִין וְעַמִּי (אֵינֹון) נַחְתוּ תְּמִן לְדִיָּדָא בִּינִיָּהוֹן,
וְקָבִלוּם מִצְרַאִי בִּינִיָּהוּ וַיְהִי לֹון שִׁפְרֵי אַרְעָא אַרְץ גִּשֵׁן, וְאַף עַל גַּב
דְּאֵעִיקוּ לֹון בְּגְלוּתָא, לָא אַעֲרוּ אַרְעָא כְּנִהוֹן דְּכְתִיב (שמות ט') רַק בְּאַרְץ
גִּשֵׁן אִישׁר שֵׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹמַר * וּמִיִּטְב אַרְעָא דְּמִצְרַיִם הוּוּ דְּכְתִיב
(כְּרַאשִׁית מ') בְּמִיִּטְב הָאֶרֶץ בְּאַרְץ רַעֲמִסָּם, וְתוּ דְּלָא אַעֲרוּ מִדִּילְהוֹן כְּלוּם
דְּכְתִיב (שמות ט') וּמִמְקָנָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹמַר, וְעַם כָּל דָּא אַתְרֵנוּ בְּכְמָה
דִּינִין * אֲבָל אִשׁוּר בְּאַפְסֵי עֵשְׂקוֹ * אֲטִיל (ד' ז' ע"ב) לֹון בְּאַרְעָא דְּסִיִּפֵי
עִלְמָא, וְנִטְל לֹון אַרְעָא דִּילְהוֹן * וְמַה מִצְרַאִי דְּעַבְדוּ כָּל הַנִּי טְכָאן

לישראל

(א) ס' ולא אכ' ח' ל' לעשות כמו גלות ככל דעתא חס'ם ג'אולס שלימה עולמית ומסר'ם ח'א אר'ך הגלות עד ו'הס נחמן מעש'ינו ומ'ג' ולמית' א'וסו וכו' ס' ד'כנליות אחרות קמס מעלמס וו'ג' לא חוס'ף קים מעלמה כמ'ס ל'קמן דף רל"ט וכמו סכ' אל חסמתי וכו' דכתיב לא חוס'ף קים כי נכלתי לטעור קמ' מעלמי ועתס כי א'שכ כהשך גלות י'ס כמר'ס א'יר לי כדכתיב אקיס א'ח סוכס דוד' מל'ין:

לישראל, אתדנו ככל אינון דינין • אשור ואדום ושאר עמין, דמעיקין
 לון וקטלין לון ונטלין לון ממוניהון על אחת כמה וכמה דקדשא כריך
 הוא בעי ליקרא שמייה עלייהו דכתיב (ויקרא ל"ח) והתגדלתי והתקדשתי
 ונודעתי • החם במצרים במלכא חד • והכא בכל מלכין דעלמא •
 רבי שמעון זקף ידוי ובכה ואמר, ווי מאן דזדמן בההוא זמנא, וזכאה
 חולקיה מאן דזדמן וישתכח בההוא זמנא • ווי מאן דזדמן בההוא
 זמנא, כגין דכד ייתי קדשא כריך הוא לפקדא לאילתא, יסתכל מאן
 אינון דקיימין בהדה, ככל אינון דמשתכחי עמה, לכל עוכדוי דכל חד
 וחד, ולא ישתכח זכאי • דכתיב (ישעיה ס"ג) ואביט ואין עוזר • וכמה
 עקתי על עקתי ישראל • זכאה מאן דזדמן וישתכח בההוא זמנא,
 כגין דההוא דיתקיים בההוא זמנא כמהימנותא, יזכה לההוא נהירו
 דחדוה דמלכא • ועל ההוא זמנא כתיב (זכריה י"ג) וצרפתים כצרוף את
 הכסף ובחנתים ככחון את הזהב וגומר • לבתר דאינון עקתי מתערי
 על ישראל, וכל עמין ומלכיהון יתייעטון כחדא עלייהו, ומתערי כמה
 גזירין בישין, כלהו סלקי כעישא חדא עלייהו, וייתון עקתא על עקתא,
 בתרייתא משבחן קמייתא • כדן יתחו חד עמורא דאשא קאים
 מעילא לתתא ארבעין יומין, וכל עמין דעלמא המאן ליה • בההוא
 זמנא יתער מלכא משיחא לנפקא מגו גנתא דערן, מההוא ארתר
 (כלק ק"ז) דאתקרי ק"ן צפור, ויתער בארעא (א) (ויקרא רי"ב כ) דגליל, וההוא
 יומא דיפוק לתמן יתרגו כל עלמא, וכל כני עלמא מתחבאין גו מערתי
 ומגרי, ולא יחשכון לאשתזבא • ועל ההוא זמנא כתיב (ישעיה כ) וכאו
 במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד • ומהדר גאוונו בקומו
 לערוץ הארץ • מפני פחד • דא ההוא רגיוו דכל עלמא • ומהדר
 גאוונו, דא משיח • בקומו לערוץ הארץ, כד יקום ויתגלי בארעא
 (ר"כ א' וירא קי"ט א) דגליל, בגין דאיהו הוא אתר קרמאה דאתחרבא
 בארעא קדישא, ובגין כך יתגלי תמן קרמאה לכל אתר. ומתמן יתער
 קרבין לכל עלמא • לבתר ארבעין יומין, דעמורא יקום מארעא לשמיא
 לעיניהון דכל עלמא, ומשיח יתגלי יקום מסטר מזרח חד (ויקרא רי"ב כ)

בראשית

(א) כר"ס דף ל"א חמיו דנלחה סנדרון וכו' ולכסיף לעכורא ומסס סתדין לנבל וא"כ ר"ש ויהער כארעא דגליל כי גס סברין ה"ל
 מארעא דגליל ומרדח א' ל' כסב רמ"ש כעדיכין דף מ"ג לכ"ד סנדיל אפ"ל חייט לכ"ד דטכריף ודל"ג כהרע"כ א' מאן

כרכא קי"ט ה' כוכבא מלהטא ככל גוונין, ושבעה כוכבין אחרנין דסחרין
 להווא כוכבא, וגיחון ביה קרבא ככל סטרין תלת זמנין ביומא, עד
 שבעין יומין, וכל בני עלמא חמאן • והוא כוכבא יג' בהו קרבא
 (6) בטיסין דנורא מלהטין מנצצין לכל עיבר, וכטש בהו עד דבלע
 לון ככל רמשא ורמשא • וכיומא אפיק לון, וגיחון קרבא לעיניהון
 דכל עלמא, וכן בכל יומא עד שבעין יומין • לבתר שבעין יומין, תגניז
 ההוא כוכבא, ויתגניז משיח עד תריסר ירחין, ויתהדר ההוא עמודא
 דאשא במלקדמין, וביה יתגניז משיח, וההוא עמודא לא יתחזי • לבתר
 תריסר ירחין, יסלקון ליה למשיח ביהווא עמודא לגו דקיעא, ותמן
 יקבל תוקפא ועטרא דמלכותא • וכד נחית, יתחזי ההוא עמודא
 דאשא במלקדמין לעיניהון דכל עלמא, ויתגלי לבתר משיח, ויתפנשו
 לגביה עמין סגיאין, ויתער קרבין ככל עלמא • וכההוא זמנא יתעד
 קודשא בריך הוא גבורתיה לכל עמין דעלמא, ומלכא משיחא יתיידע
 בכל עלמא, וכל מלכין דעלמא יתערון לאתחברא לאגחא קרבא
 ביה, וכמה (עמין) מפריצי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגביהו, וייתון עמהון
 לאגחא קרבא על מלכא משיחא • כדון יתחשך כל עלמא חמש עשרה
 יומין • וסגיאין מעמא דישראל יהון מתין בההוא חשוכא, ועל דא כתיב
 כי הגה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים • פתח ואמר (דברים כ"ב) כי
 (ר"ס ע"ה) יקרא קן צפור לפניך בדרך ככל עץ או על הארץ אפרוחים
 או ביצים והאם רוכצת וגומר. שלח תשלח את האם וגומר • האי
 קרא אוקימנא ליה, ואיהו חד מפקודי אורייתא גניזין, ואנן אית לן ביה
 רזי דאורייתא גניזין, שבילין וארחין ידיען לחברייא באינון תלתין
 ותריין שבילין דאורייתא • אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, אלעזר
 בזמנא דיתער מלכא משיחא, כמה אתין ונסין אחרנין יתערון בעלמא •
 תא חזי כגנתא דעדן דלתתא, אית אתר חד גניז וטמיר דלא אתיידע •
 ואיהו מרקמא בכמה גוונין • וביה גניזין אלף היכלין (7) דכסופין •
 ולית מאן דעייל בהו בר משיח, דאיהו קאים תדיר כגנתא דעדן •
 וכל גנתא מסחרא כרתיכין סגיאין דצדיקיא • ומשיח קאים עלייהו,
 ועל כמה חילין ומשיריין דנשמתיין דצדיקיא תמן • וכראשי ירחי

וכזמני

(6) כילולא אז (ורש"כ פ' לפרים כוערות) : (כ) ה' אהבה ומענונים :

ובזמני ובשפתי משיח עאל בהווא אתר לאשתעשעא בכל אינון
 היכלין. לנו מכל אינון היכלין, אית אתר אחרא טמיר וגניו דלא
 אתיידע כלל ואקרי עדן, ולית מאן דיכיל לסנדע ביה. ומשיח אנניו
 (ס"א אתגלי) לכר סחרניה דהווא אתר, עד דאתגלי ליה חד אתר
 דאקרי קן צפור, ואיהו אתר דכרין עליה ההוא צפור, דאתער כגנתא
 דעדן ככל יומא וכהווא אתר מרקמן דיוקנין דכל שאר עמין דאתכגשו
 עליהו דישראל לאכאשא לון. עאל בהווא אתר, זקיף עינוי וחזי אכהן
 דעאלין כחרבן בית אלהא, עד דחמי לרחל (י"ב כ) דדמעא באנפאה,
 וקדשא בריך הוא מנחס לה ולא צביאת לקבלא תנחומין כמה דאת אמר
 (ירמיהו ל"ב) מאנה להנחס על בניה. כרין משיח ארים קליה וככי, ואודעזע
 כל גנתא דעדן וכל אינון צדיקייא דתמן געו וככו עמיה. געי וככי
 זמנא תניינא, ואודעזע ההוא רקיעא דעל גבי גנתא ואלף וחמש מאה
 רבוא משריין עלאין, עד דמטי לנו כורסייא עלאה. כרין קדשא בריך
 הוא רמיו להווא ציפרא ועאל להווא קן דילה, ויתכא לגבי משיח
 וקרי מה דקרי, ואתער מה דאתער, עד דמגו כורסייא קדישא אתקרי
 תלת זמנין ההוא קן צפור ומשיח, וכלא סלקין לעילא. (ה) ואומי לון
 קדשא בריך הוא לאעברא מלכו חייבא מן עלמא על ידא דמשיח,
 ולנקמא נקמין דישראל. וכל אינון טבון דזמין קודשא בריך הוא
 למעבד לעמיה. ותכ ההוא קן צפור ומשיח לרוכתיה. ותכ משיח
 ואתגניו גו ההוא אתר במלקדמין. ובזמנא דיתער קדשא בריך הוא
 לאתקנא עלמין, ויתנהירו אתון דשמיה בשלימו יוד בהיא (לאתקנא)
 וא"ו בהיא, למהוי כלא בשלימו חד. כרין יתער חד כוכבא דחילא
 באמצע רקיעא כגון ארגוונא, להיט ונציץ ביממא לעיניהון דכל
 עלמא. ויקום חד שלהובא דאשא מסטר דצפון גו רקיעא, ויקום דא
 לקבל דא ארכעין (קמ"ב כ) יומין, ויתבהלון כל בני עלמא. לסוף
 ארכעין יומין, גיחון קרבא כוכבא ושללהובא לעיניהון דכלא, ויתפשט
 ההוא שלהובא ביקידו דאשא מסטר דצפון גו רקיעא, ויחשוב למכלע
 ההוא כוכבא. ובמה שליטין ומלכין ואומייא ועממייא יתבהלון מהאי.

כרין

(f) י"א לכרין שבועות וזו למת כל כתיב ודאש"ס את פריי אממס ולאדו כוסר ח"ב דף ל"ב סא שיתי כמקרא דילי וכו' וסבא לא שייך ליה כירוי כפסיס ער"א כ"ק ונכריים. ואש"ס לפתום פ"י במקדמיים ומל"הר וער"א אש"ס כר"ל דבשכט כמקרא ער"א כ"ר פ"י וקרא. מל"ן:

כדן יסתלק ההוא כוכבא לסטר דרום, וישלוט על ההוא שלהובא,
 וההוא שלהובא יתבלע זעיר זעיר ברקיעא מקמי ההוא כוכבא, עד
 דלא יתחזי כלל. כדן ההוא כוכבא יעביר ארחין ברקיעא בתריסר
 תחומין, וקיימין אינון נהורין ברקיעא תריסר יומין אחרנין. לכתר
 תריסר יומין אחרנין, יודעזעון כל בני עלמא, ויתחשך שמשא בפלגות
 יומא כמה דאתחשך יומא דאתחרכ בי מקדשא, עד דלא יתחזון
 שמיא וארעא. ויתער חד קלא ברעס ויקין, ויתחלחל ארעא מההוא
 קלא, וכמה חילין ומשריין ימותון מניה. וההוא יומא (מש) יתער בקרתא
 דרומי רבתא חד שלהובא דאשא, כההוא קלא דיתער בכל
 (ד"ס ע"ב) עלמא. ויוקיד כמה מגדלין וכמה היכלין, וכמה מגדלין יפלו. ו
 וכמה (ה) פרדשבי ורברבי יפלו בההוא יומא. וכלהו יתבנשוו עלה
 לכיש. וכל בני עלמא לא יכלין (ס"ו) ולא יחשבונו לאשתזבא.
 מההוא יומא עד תריסר ירחין יתייעטון כל מלכין, ויגזרון כמה גזרות
 וכמה שמדות על ישראל, ויצלחון בהון כמה דאחמר. זבאה איהו מאן
 דיערע תמן וזבאה איהו מאן דלא יערע תמן, וכד עלמא יהא
 בערכובייה סגייא. לסוף תריסר ירחי יקום שבט מישראל, דא מלכא
 משיחא דיתער גו גנתא דערן. וכל אינון צדיקייא יעטרוו ליה תמן,
 ויחגרוו ליה מאני זיינא כאתוון רשימן דמאני דשמא קדישא. וקלא
 יתפוצץ בענפי אלנין דגנתא. קרי בחיל ואמר, אתערו קדישין עליונין,
 קומו מקמי משיחא, הא עידנא לאתחברא אילתא כבעלה, וכבעלה בעי
 לנקמא לה נוקמין דעלמא, ולאקמא לה ולאנערא לה מעפרא. כדן
 יקומו כלהו ויחגרוו ליה כמלקדמין מאני זייניה. אכרהם מימיניה.
 יצחק משמאליה. יעקב קמיה. משה רעיא מהימנא על כל אלן
 צדיקייא אויל ורקיד גו גנתא דערן, כיון דאתתקן משיח על יד
 דצדיקייא כגנתא דערן, יעול בההוא דוכתא דאקרי קין צפור כמלקדמין,
 וחמי תמן ההוא דיוקנא דחרבן בית מקדשא, וכלהו צדיקייא דאתקטלו
 ביה. כדן נטיל מתמן עשר לבושין, ואינון עשר לבושי קנאדה.
 ויתגנוו תמן ארבעין יומין דלא אחגלייא כלל. לסוף ארבעין יומין
 קלא חד יתער, ויתקרי מגו בורסייא עלאה ההוא קין צפור במלכא

משיחא

משיחא דאתגניו ביה • וכדן סלקין ליה לעילא, וקודשא בריך הוא
 חמי ליה למלכא משיחא מתלבש בלבושי נוקמא וחגיר מאני זיני,
 נטיל ליה ונשיק ליה על רישיה, כדן מזרעוען תלת מאה ותשעין רקיעין
 וארמיו קדשא בריך הוא לחד רקיעא מאינון דהוה גניו מששת ימי
 בראשית, ואפיק מחד היכלא דבההוא רקיעא, (שמות ק"ב א') חר כתר
 גליפא מחקקא בשמהן קדישין • בההוא עטרא אתעטר קדשא בריך
 הוא כד עברו ישראל ית ימא למיטל נוקמין מכל רתיבי פרעה
 ופרשוי, (ב) ואעטר ליה למלכא משיחא • כיון דאתעטר ואתתקן בכל
 הני תקונין, נטיל ליה קדשא בריך הוא ונשיק ליה כמלקדמין מאן
 חמי רתיבין קדישין ומשריין עלאין דסחרין ליה, ויהבין ליה מתגן
 ונבזבזן סגיאין ויתעטר מבלהו, עאל תמן בחד היכלא, וחמי כל אינון
 מלאכי עלאי דאקרון אבלי ציון, אינון דבכו על חרבן בי מקדשא
 וכבאן תדיר, ואינון יהבין ליה חר (ג) פורפירא סומקא למעבד נוקמין
 כדן קדשא בריך הוא גניו ליה בההוא קן צפור, ואתכסי תמן תלתין
 יומין • לכתר תלתין יומין בההוא קן צפור, יחות מעטר בכל אינון
 תקונין מעילא ומתתא, וכמה משריין קדישין סחרניה, ויחמון כל עלמא
 חר נהירו תלי מרקיעא לארעא, ויקום שבעה יומין וכל בני עלמא
 יתמהון ויתבהלון ולא ינדעון כלל, בר אינון חבימין דידעין ברזין אלן
 זבאה חולקיהון. וכל אינון שבעה יומין יתעמד (ס"א יתעטר) בארעא
 בההוא קן צפור • באן אתר בדרך דא קבורת רחל דאיהי קיימא כפרשת
 אורחין ויכשר לה וינחס לה, וכדן תקבל תנחומין ותקום ותנשיק ליה.
 לכתר יקום ההוא נהירו מההוא אתר, ושרי ביריחו קרתא דאילני
 בכל עץ, דא יריחו. או על הארץ דא ירושלם. ויהא גניו בההוא נהירו
 דקן צפור תריסר ירחי • בתר תריסר ירחי יזרקף ההוא נהירו בין
 שמיא וארעא, וישרי בארעא דגליל, (ג) דתמן הוה שירותא דגלותא
 דישראל • ותמן יתגלי מההוא נהירו דקן צפור ויתוב לאתריה, וההוא
 יומא יזרעוע כל ארעא כמלקדמין מסייפי שמיא עד (ד"ט ע"ב) סייפי
 שמיא, וכדן יחזון (נדעו) כל עלמא דהא אתגלי מלכא משיחא

בארעא

(ב) כמ"ס תש"ח לראש עטרה כו שם חקיקים שמותיו סקרושים סס מ"ה סכ"א וסס מ"ב דמ"ס שגמ' מ"ח מ"ב סס כ"ו וכמ"ס ראשי
 כתב כו ורומו לולת פטערים דלעטער כס קכ"ס ולעטער כס למשיח כמ"ל ריש דף קל"ב ע"ג סר"כ : (ג) עיון פ' כולשת רע"ל ע"א
 ומש ש"ינתי"ט סס מס"ב סמ"ד : (ד) כמ"ס כע"ט סר"סין סקל קולס יבולון יתולס כמל' וכו' ועיון מ"ג כמ"ס סס :

בארעא דגליל, ויתבנשון ליה כל אינון דלעאן באורייתא, ואינון זעירין בעלמא, ובזכות ינוקי דבי רב יתתקן חיליה לאתגברא, ורוא דהא אפרוחים, ואי לא ישתכחון אלין, הא ינוקי דיתבין בתוקפא דאמהון וינוקי כמה דאת אמר (ישע"ס כ"ח) גמולי מחלב עתיקי משרים • והיינו או בצים, דבגין אלין שרייא שכינתא עמהון דישראל בגלותא, דהא חכימין זעירין אינון דישתכחון בההוא זמנא והיינו (דברים כ"ב) והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים לא תקח האם על הבנים. (דהא ביה לא קיימא מלה לאפקא לה מן גלותא, אלא במלכא עילאה, דכיון דאינון רבין וינוקין יתבין תוקפא למלכא משיחא, כדן אימא עלאה דהיא רביעא עלייהו התער לגבי בעלה) (דבי) ויתעבב עד תריסר ירחין אחרנין, לבתר ייתי בעלה ויוקים לה מעפרא כמה דאת אמר (עמוס ט') אקים את סבת דוד הנופלת. בההוא יומא מלכא משיחא שארי, ויכנוש גלותא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא כמה דאת אמר (דברים ל') אם יהיה נדחך כקצה השמים וגומר • בההוא יומא כל אתין ונסין וגבוראן דעבד קדשא בריך הוא במצרים יעביד לון לישראל כמה דאת אמר (מיוכה ו') כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות • אמר רבי שמעון אלעזר ברי, כל אלין מלין תשבח ברוא (פ) דתלתין ותרין שבילין (פ) דכשמא קדישא, ועד דנסין אלין לא יתערון בעלמא, לא ישחלים רוא דשמא קדישא, ולא התער לאהבה כמה דאת אמר (סיר כ') השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות • בצבאות, דא מלכא (כ"א משיחא) דאקרי צבאות • או באילות השדה, שאר חילין ומשיריין דלתתא, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, דא ימינא דקדשא בריך הוא דאקרי (קמ"ב) אהיבה • עד שתחפץ, דהיא דשכיבת לעפרא ויהא רעותא דמלכא בה • זכאה איהו מאן דזכי ליהוא דרא, זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי • רבי שמעון ארים ידוי כצלו לקדשא בריך הוא וצלי צלותיה, לבתר דצלי צלותיה אתו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ויתבו קמיה • עד

דהו

(א) תרומם קט"ד א' : (ב) כ"א ל"ב מדות שסתיים נדרשת כסם דסא לט"ח ט"א דחילין ל"ב שביילין דאורייתא דקרי לטו ל"ב שביילין דזמא קדישא מסום דאורייתא ס"א שמו של סקכ"ס פ"י ל"ב נתיבות חכמים סרמחוס כחות יו"ד דסוים וס"א כוללת סר"ס כי כלס כחכמס עשית וחכמס סמח"ד ל"ב שביילין סכו' לוא כמ"ל ריש דף יו"ד וז' וכל אינון שביילין דאינון ל"ב דכלילן כדזא דתם ר' ועי' סח"ו סכנללו ל"ב נתיבות של חכמס כז"ל סתק' דאורייתא כעלס סנס דאורייתא מחכמל' נפקת סנס עכרס על כינס ונחמס כז"ל ח"ג ל"ב שביילין דאורייתא וסס דכזמא קדישא אות' י' סכחמס סכילל' ס"ס וססס י"ב מדות סס שסתיים נדרשת כסס וס' כ"א ל"ב מדות ולא דס ס"כ"ב שמו

דהו' יתבי קמיה חמו חד נהירו דיממא דאתחשך, ואשתקע חד
 צנורא (ס"א צנורא) דשלהובא דאשא גו ימא דמכריא, ואודעוץ כל
 ההוא אתר • אמר רבי שמעון ודאי השתא הוא עידנא דקרשא בריך
 הוא אדכר לבנוי, ואחית תרין (ס"ב) דמעין לגו ימא רבא • וכד נחתין
 פגעין בהאי צנורא דשלהובא דאשא, ומשתקעי דא כדא בימא •
 בכה רבי שמעון ובכו חברייא אמר רבי שמעון הא אתערנא ברזי
 דאתון דשמא קדישא בסתרא דאתערותא דיליה לגבי בנוי, אבל
 השתא אית לי לגלאה מה דלא אתייהיברשו לבר נש אחרא לגלאה •
 אלא זכו דררא דא יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא • אמר רבי
 שמעון לרבי אלעזר בריה ולרבי אבא קומו בקוומיכו • קמו רבי
 אלעזר ורבי אבא • בכה רבי שמעון זמנא אחרא, אמר ווי מאן יקום
 במה דאמינא (ס"ג דחמינא) גלותא יתמשך מאן יכיל למסבל • אוף
 איהו קם ואמר (ישעיה כ"ו) "אלהינו בעלונו אדנים זולתך לכד כך
 נזכיר שמך האי קרא אוקמוה • אבל בהאי קרא אית רזא עלאה גו
 מהימנותא • " אלהינו, דא הוא (ס"ד) שירותא דרוזין עלאין, אתרא דמתמן
 נפקין כל נהירו דשרגין כלהו לאדלקא. (ס"ה) וחמן תלייא כל רזא
 דמהימנותא, ושמא דא שליט על כלא • בעלונו אדנים זולתך, דהא
 עמא דישראל לית מאן דשליט עליה בר שמא עלאה דא • והשתא
 בגלותא שליט עליה סטרא אחרא • לכר כך נזכיר שמך • רזא
 דשמא קדישא כללא דעשרין וחרין אתון, וכנסת ישראל לא מתברכא
 אלא מגו שמא דא דאקרי כך כמה דאת אמר (שמות ל"ב) אישר נשבעת
 להם כך, (בראשית מ"ח) כך יברך ישראל, (תהלים י"ח) כי כך ארוץ גדוד •
 ובזמנא דשלימו אשתכח, לא הוה מתפרש דא מן דא • ואיסר
 (ד"ט ע"ב) לאפרשא דא מן דא אתתא מפעלה, לאו ברעיוני ולאו בדכירן,
 בגין דלא לאחזאה פרודא, והשתא בגלותא פרודא אשתכח, דמגו
 עאקו דכל זמנא וזמנא, אנן עבדין פרודא לאדכרא ההוא שם בר
 מפעלה, בגין דאיהי שביבת לעפרא • (ה) והיינו לכר כך נזכיר שמך •

בר

(א) ית ע"א וע"ב י"ט כ' כמדכר קע"א קל"ס א' : (ב) פי' אע"פ דאס סו"ס תלוי כח' סנס שרשי כחכמה כמו שכתב בס' סלויכו
 רס"ט א' : סנס סס סו"ס סוא כולל כל ספרנופוס וכל העולמות ויש כלל ופרט כידוע ועיין בשערי קדושה וס"ר מ"ס במק"מ : מא"י :
 (ג) מסג"ס ל"ח ע"א יתרו ס"ח כ' וילא קל"ד ע"ב ובסלויכו ה"ז ע"א גר' מסס סדרליק כחכמס ומאיר לו' כרות כראיסס כל' כח ולך
 כך ס"ח ע"א ויקרא י' ע"ב כ"ר ס"א : (ד) פי' כן ז"ל עמך מ' מק"מ ועש"כ :

בַּר מִבְּעֵלָה אֲנִי דֹכְרִין לְהָאֵי שֵׁם בְּפִרוּדָא, בְּגִין דְּאֲנִי רְחִיקִין מִיְּנָךְ
 וְשִׁלְטִין אַחֲרֵינוּן עֲלֵינוּ, וְשִׁמְךָ אִיהוּ בְּפִרוּדָא מִן שְׁמַא דְאַקְרִי בְּךָ • וְהָאֵי
 בְּיוֹמֵי דְגִלּוּתָא, בְּגִין דְּגִלּוּתָא קִדְמָאָה הוּא מִבֵּית רֵאשׁוֹן, וּבֵית רֵאשׁוֹן
 הוּא רִזָּא דְהָא קִדְמָאָה, וְלִקְבֹּל שְׁבַעִין שָׁנִין דִּילָּהּ, גִּלּוּתָא דְבֵית רֵאשׁוֹן
 הוּא שְׁבַעִין שָׁנִין, וְאִינוּן שְׁבַעִין שָׁנִין לָא אֲשַׁחֲכַח אִימָא רִבִּיעָא
 עֲלֵיהוּ, וְהוּא פִּרוּדָא מִן שְׁמַא עֲלָאָה רִזָּא דְהָא עֲלָאָה. וּכְדִין יוֹד רִזָּא
 עֲלָאָה אֲסַתְּלֵק לְעִילָא לְעִילָא לְאִין סוּף, וּבֵית רֵאשׁוֹן עֲלָאָה קְדִישָׁא
 לָא נְבִיעַ נְבִיעוּ דְמִיין חִיין, דְהָא מְקוּרָא דִּילָּהּ אֲסַתְּלֵק, וְאִיהִי שְׁבַעִין
 (כְּרֵאשִׁית רַמ"ח ט') שָׁנִין בְּגִלּוּתָא, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁבַע שָׁנִין אֲקָרִי כְּמָה דָּאת
 אֲמַר מַלְכִּים ט' ו') וְיִכְנְהוּ שְׁבַע שָׁנִים • וְאִי תִימָא דְשִׁלְטָא מַלְכוּת כְּבֹל
 לְעִילָא בְּרִזָּא דְשְׁבַעִין שָׁנִין, חָס וְשָׁלוֹם • אֲלָא בּוֹמְנָא דְהוּא בִּי מְקַדְּשָׁא
 קִיָּים, נְהוּרָא וְנְבִיעוּ דְאִימָא עֲלָאָה הוּא נְהִיר וְנְחִית לְתַתָּא • בִּינ
 דְּחָטוּ יִשְׂרָאֵל וְאֲתַחֲרַב מְקַדְּשָׁא, וְשִׁלְטָא מַלְכוּת כְּבֹל, הוּא חֲפִי וְאֲחֻשִׁיךְ
 הוּא נְהִירוּ, וְתַתָּאֵי קְדִישִׁין לָא הוּוּ נְהִירִין, כִּינ דְּתַתָּאֵי לָא הוּוּ נְהִירִין
 בְּגִין (מַנֵּי) שְׁלֹטְנוּ דְּמַלְכוּתָא דְּבִבֹל, אֲסַתְּלֵק הוּא נְהוּרָא, וְהוּא
 מְבוּעָא עֲלָאָה דְהוּא נְבִיעַ רִזָּא דִּי, אֲסַתְּלֵק לְעִילָא לְעִילָא בְּאִין סוּף
 כְּדִין אִינוּן שְׁבַעִין שָׁנִין לָא הוּוּ נְהִירִין, בְּגִין הוּא נְהִירוּ דְּאֲתַמְנַע, וְרָא
 הוּא וְרָאֵי גִלּוּתָא דְשְׁבַעִין שָׁנִין • כִּינ דְּאֲעִדִּיאוּ שְׁלֹטְנוּ דְּבִבֹל, וְשִׁרְיָאת
 הִיא תַתָּאָה לְאַנְהָרָא, יִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ לָא אֲהִדְרוּ לְאַדְכָּאָה (כ"ט לְשִׁלְטָאָה)
 לְמַהוּ סְגוּלָּה שְׁלִימָתָא כְּמַלְקִדְמִין, אֲלָא זְעִיר זְעִיר (כְּעִרְכּוּבִיא) • וְכִינ
 דְּשִׁלְמִי לָא אֲשַׁחֲכַח, (ט') (וְשִׁרְיָאת הִיא תַתָּאָה לְשִׁלְטָאָה), כְּדִין יוֹד
 נְבִיעוּ עֲלָאָה לָא נְחִית כֹּל כֶּךָ לְאַנְהָרָא כְּמָה דְהוּא כְּמַלְקִדְמִין, אֲלָא
 זְעִיר זְעִיר כְּעִרְכּוּבִיא, דְּלָא הוּוּ דְכִינ כְּמַלְקִדְמִין כְּמָה דְּאֲתַחְזִי • וְעַל
 כֶּךָ נְבִיעוּ עֲלָאָה לָא נְבִיעַ וְלָא נְהִיר, אֲלָא דְאֲהִדְרַר לְאַנְהָרָא זְעִיר
 זְעִיר מְגוּ דְחָקָא (דְּשִׁמְאֵלָא) דְּשִׁמָּא (כ"ט דְּגִלּוּתָא וְדִינָא) • וְעַל דָּא אֲתַגְרוּ
 בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל קְרִבִין סְגִיאִין, עַד דְּהַחֲשֵׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ • וְהִי תַתָּאָה
 אֲתַחֲשַׁכַּת וְנִפְלַת לְאַרְעָא, וְנְבִיעוּ עֲלָאָה אֲסַתְּלֵק כְּמַלְקִדְמִין, בְּגִין
 דְּמַלְכוּת אָדוּם אֲתַתְּקֵף וְיִשְׂרָאֵל אֲהִדְרוּ לְסַרְחַנְיָהוּ • וְעַל דָּא ה' בֵּית
 שְׁנֵי אֲתַחֲרַב, וְכֹל אִינוּן תְּרִיסַר שְׁבַטִין דִּילָּהּ כְּחוּשְׁבָן מִשְׁרִיין דִּילָּהוּן,

אִינוּן

(ט) כ"ט כנסים כ' רמל כנסים שנספדים מאזר אנה כערכוכיבא כי מסע עזר:

אינון בגלותא דמלכות ארום • ונביעו עלאה אסתלק מההוא נביעו
 דקיימא עלה כמה דאת אמר (ישעיה כ"ו) הצדיק אבד, אבד ההוא נביעו
 דמקורא עלאה, דהוה נגיד ומשיך מלעילא • (כ"א קרבין סגיאין ומלכות
 יון שלטא עלייהו • לבתר דאהדרו כתיובתא, אתקפו עלייהו ואתכפואו
 לון, ובגין דישראל אהדרו לסרחנייהו, מלכות ארום אתתקפו ובית שני
 אתחרב וה"א תתאה אתחשבת (ה) ונפלת לארעא • ונביעו עלאה
 אסתלק מההוא מבוועא דקיימא עלה כמה דאת אמר הצדיק אבד,
 אבד ההוא נביעו דמקורא עלאה דהוה נגיד ומשיך עליה מלעילא.
 מאי טעמא, בגין דהחשך יכסה ארץ) וכדן הוה פרודא בה"א בית
 שני, ואיהו בגלותא דארום בכל אינון תריסר שבטין (נ"א דילה)
 ומשריין דילהון. תריסר שבטין סלקין (כראשית דמ"ז ב) לחושבן סגי, ועל
 דרזא (כ"א ועל דא רזא) דה' הוה בהו, בכל ההוא (כ"א ועל דא רזא
 דה' בכל ההוא) חושבנא (כ"א חשוכא) גלותא אתמשך • רזא דרזין
 לחכימי לבא אתמסר • עשר שבטין אלף שנין • תרין שבטין מאתן
 שנין • שארו דמעין למנפל פתח ואמר (א"כ"ה ב) ככה תכבה כלילה
 ודמעתי על לחיה • לסוף תריסר שבטין דגלותא, ליליא יתחשך
 לישראל, עד דיתער וא"ו לזמן שתין ושית שנין • לבתר תריסר שבטין
 דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא, ולבתר (עד) שתין ושית שנין דחשוכא
 דליליא, כדן (ויקרא כ"ו) וזכרתי את בריתי יעקוב • דא אתערותא דאת
 ו' דאיהו נפש דבית יעקב • ורזא דא (כראשית מ"ו) כל הנפש הבאה
 ליעקב מצרימה ששים ושש, ואיהו נפש דבית שני רזא דה' תתאה •
 ודא ו' רזא דששים ושש • (כמדבר יכ"ב כ) ששים לאתערותא דיעקב
 ושש לאתערותא דיוסף. ועל דא איהו ו', דאינון תרין בחבורא חדא
 ורזא חדא • מתמן ולהלאה יתער קדשא כריך הוא לאינון נסין ואתין
 (ד"י ע"ב) דקאמרן • ויתערון על ישראל אינון עקתין דקאמרן, וכדן
 (ס"א ורזא דא) ואף את בריתי יצחק, ולבתר כד יגיה מלכא משיחא
 קרבין בכל עלמא בימינא דקדשא כריך הוא כמה דאת אמר
 (שמות ט"ו) ימינך י' נאדרי בכח • כדן ואף את בריתי אברהם אזכור
 ולבתר והארץ אזכור, דא ה' בתראה • בההוא זמנא כתיב (זכריה י"ד)

והיה

(ה) כסוד סגלך משמים ספיה ח"ח סגיל אח ארץ וסוף עמק כבור' סר תחת סיסור קננים כלולם מי' וע' כתיקון ד' רמ"ז :

וְהָיָה י" לַמֶּלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה י" אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד *
 לְסוֹף שְׁתַּיִן וְשֵׁית שְׁנַיִן אַחֲרָיו, דְּאֵינוֹן מֵאָה וְתַלְתַּיִן וְתַרְיִן שְׁנַיִן, יִתְחַזֵּן
 אֲתוֹן דְּשִׁמְא קְדִישָׁא גְלִיפִין בְּשְׁלִימוֹ עֵילָא וְתַמָּא כְּדָקָא יֹאזֵת * וְרָזָא
 דָּא הִ"ה עֵלָאָה וְתַמָּאָה, וְכָל אֵינוֹן שְׁבִילִין דְּאֵינוֹן תַּלְתַּיִן וְתַרְיִן שְׁנַיִן
 דְּכִלְיִן בְּרָזָא דָּאָת ו' הו"ה, (כ"א יו"ד וְהִיָּה) (כ"ב) רָזָא דְשְׁלִימוֹ דְּמֵאָרָה
 וְתַלְתַּיִן וְתַרְיִן * לְסוֹף מֵאָה וְתַלְתַּיִן וְתַרְיִן שְׁנַיִן אַחֲרָיו, יִתְקַיֵּים לְאַחֵז
 בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנְעֵרוּ רְשָׁעִים כְּמִנְה * וְיִתְדַבֵּי אַרְעָא קְדִישָׁא *
 וְקְדִישָׁא כְּרִיד הוּא יִתְעַר מִתֵּיִא דְאַרְעָא קְדִישָׁא, וְיִקוּמוֹן חִילִין חִילִין
 בְּאַרְעָא רְגִלִיל * וְכַדִּין יִתְעַר סְתִימוֹ דְנִבְיָעוּ עֵלָאָה אֵת י', וְיִתְקַיֵּמוֹן
 תַּלְתַּיִן וְתַרְיִן שְׁבִילִין בְּשְׁלִימוֹ לְגַדָּא לְתַמָּא, וְיִתְקַיֵּמוֹ אֲתוֹן דְּשִׁמְא
 קְדִישָׁא כְּלָהוּ בְּקִיּוּמֵיהוּ יְהו"ה * רַעַד כַּעַן לֹא יֵהוּן בְּשְׁלִימוֹ * עַד זְמַן
 דִּינְגִיד וְיִתְמַשֵּׁךְ הֵהוּא נְבִיעוּ עֵלָאָה כְּחִבּוּרָא דְאַתוֹן גּו' ה' (כ"א וְהִיָּה)
 כְּתַרְאָה, וְרָא אִיהוּ לְסוֹף תְּשֻׁלוֹם מֵאָה וְאַרְבַּעִין וְאַרְבַּעַה שְׁנַיִן אַחֲרָיו
 דִּישְׁתַּלְמוֹן, וְיִתְעַרוֹן יִשְׂרָאֵל דְּבִשְׂאֵר אַרְעָאן, דִּישְׁתַּכַּח כָּל דָּא
 (כְּרַשִׁית קל"ה ב') כְּחֻשְׁבֵּן חֵי"ת, דִּיתֵיִשְׁבַּע עֵלְמָא וְיִתְבַּסֵּם וְיִתְעַכַּר סְטְרָא
 אַחְרָא (כ"א חו"א בִּישָׁא) מְעֵלְמָא * וְהִ"א תַּתָּא תַּתְּמִילִי מְגוֹ נְבִיעוּ
 עֵלָאָה, וְתַתְּעַטֵּר וְתַתְּנַהִיר בְּשְׁלִימוֹ וְכַדִּין כְּתִיב (יִשְׁעִים ל') וְהִיָּה אֹר
 הַלְבָּנָה כְּאֹר הַחֲמָה וְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים, עַד דִּיהָ שְׁבַת לִי,
 (ט) לְאַלְקָטָא נְפִשִׁין בְּתַעֲנוּגֵי קְרוּשָׁה (רָא ה' כְּתַרְאָה) כָּל הֵהוּא אֶלְפ
 שְׁבִיעָאָה, וְרָא אִיהוּ אֲתַעֲרוּתָא דְרוּחִין קְדִישִׁין דְּעַמָּא דִּישְׂרָאֵל,
 לְאַתְלַבְּשָׁא לְכַתֵּר שְׁבַת בְּגוּפִין אַחֲרָיו קְדִישִׁין, לְאַתְקַרֵּי קְדִישִׁין דְּכְתִיב
 (סד ד') וְהִיָּה הַנֶּשֶׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ. עַד כָּאֵן
 מְלִין דְּרִיזִין סְתִימִין :

וְיָקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ, רַבִּי יוֹסִי אָמַר בְּכָל יוֹמָא קְדִישָׁא כְּרִיד הוּא עֵבִיד
 מְלָאכִין שְׁלִיחִין עַל עֵלְמָא דְכְּתִיב (תְּהִלִּים ק"ד) עוֹשֶׂה מְלָאכִיו רֻחוֹת,
 עוֹשֶׂה לֹא כְּתִיב, אֲלָא עוֹשֶׂה, בְּגִין דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עוֹשֶׂה * וְכֵהָהוּא
 זְמַנָּא אֲתַמְנָא מְמָנָא חַד עַל מְצָרִים, וְרָא אִיהוּ דְכְּתִיב וְיָקָם מֶלֶךְ חֲדָשׁ

חֲדָשׁ

(א) מ' יו"ד עֲשִׂים ס"א ס"א י"ב מ"י ל"ב סוף הו"א דְשְׁלִימֵי וְקִלְכַּס שֶׁס כְּלוּלִים כְּאוֹתִיוֹת יו"ם עִם סוּי"ם וְאִמְנֵם סוּא'וֹ כְּכַר כְּרִישׁ
 לְמַעַלְמֵם כְּסוּד שְׁסִים וְשֵׁס * ס"ה עֵילָאָם יִתְחַלֵּם פִּי' כִּינֵם וְת' כְּכֻלּוֹת גְּדוּלַת הַס' ק' עִם ל"ב שְׁבִילִין סְכֻלִילִים כִּי"א שְׁסוּא' ו' סֵס קִלְכַּס וו"ש
 דְּכִלְיִן כְּרֻחַ דְּחָא ו' שְׁסִיא ל"ב וְחָא הו"ם סְכֻל קִלְכַּס וְע' מְקַיֵּם טַרְכַּ' : (ב) כִּרְאֵם ר'שׁ כֵּס' סְכֻלִילִים כְּמַכַּב סִים חֲלֵק כְּשִׁמוֹת אֵלָא כְּכֻלְגו
 כְּאֲדָמִי אֵכָל כְּכַר כְּכַרְא' כְּסוּד וְיֻוּב, דְּאֵלָא וְעַתִּירוֹת לְסַתְּמוֹת אֲחִיכַּס כְּזוּב סִכְס וו"ש יִתְעוּרְדוּ אִז רֻחוֹן קְדִישִׁין דִּישְׂרָאֵל וְכר' פ' יִשְׁעִים
 שְׁיוּב שֶׁסֵס כְּכַת כְּרִי אֲחִיכַּס יִתְלַכְּזוּ וְעַל אֵלָם כְּתוּב סְכֻלִילִין כִּינֵם פִּי' אֲשַׁחְרוּ שְׁמוֹרִים כְּנִקְרַח לִיּוֹן לְכַר אֲחִיכַּס כְּק' עֲלֻמֵם וְשׁ' :

חֲדָשׁ וְדָאִי, אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף • דֵּהָא מֵאַתֵּר דְּפִרוּדָא הוּוּ •
 כְּמָה דְאֵת אָמַר (כְּרֵאשִׁית כ') וּמִשָּׁם יִפְרֹד, וּקְדַמָּא מִהוּוּ פִרוּדָא נִהְרָא
 דְּמִצְרַיִם אִיהוּ • וּבְגִין כִּךְ אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף • אֵתֵר דְּכָל יְחוּדָא
 שְׂרִיָּא בֵּיה דְאִקְרִי צְדִיק • רַבִּי אֲלֻעֶזֶר וּרְבִי יוֹסִי הוּוּ אֲזֻלִּי כְּאוֹרְחָא
 וְאִקְדִּימוּ בְּנֵהוּרָא לְמִזְל • חֲמוּ חֵד כּוּכְבָּא דֵּהוּוּ רַהִיט מִסְטְרָא דָא
 וּכּוּכְבָּא אַחְרָא מִסְטְרָא דָא • אָמַר רַבִּי אֲלֻעֶזֶר הִשְׁתָּא מֵטָא זְמָנָא
 דְּכּוּכְבֵי בְּקֵר לְשִׁבְחָא לְמֵאֲרִיְהוֹן, וְרַהִיטִי מִדְּחִילוֹ וְאִמְתָּא דְּמֵאֲרִיְהוֹן
 לְשִׁבְחָא וּלְזִמְרָא לִיה הִדָּא הוּוּ דְכֵתִיב (א) (אִיוב ל"ח) פְּרִין יַחַד כְּכַבִּי בְּקֵר
 וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים • בְּגִין דְּכִלְהוּ בִּיחּוּדָא חֲדָא קָא מִשְׁבַּחֵן לִיה •
 פִּתַּח וְאָמַר (תְּהִלּוֹת כ"ב) לְמִנְצַח עַל אֵילַת הַשָּׁחַר מִזְמוֹר לְרֹד • אֵילַת
 הַשָּׁחַר, דְּכָד נִהִירוּ אֲנַפּוּי דְּמִזְרַח, וְאַתְּפֵרְשָׁא חֲשׂוּבָא דְּלִילִיא, חֵד מִמְנָא
 אֵית לְסִטְר מִזְרַח, וּמִשִּׁיךְ חֵד חוּטָא דְּנִהִירוּ דְּסִטְר דְּרוּם, עַד דְּאֵתִי
 וּנְפִיק שְׁמֵשָׁא וּבִקְעָא בְּאִינוֹן כּוּי רְקִיעָא, וְאַנְהִיר עֲלֵמָא • וְהִהוּוּ חוּטָא
 אֲפֵרִישׁ (ב) חֲשׂוּבָא דְּלִילִיא, כְּדִין (ג) אֵילַת דְּשָׁחַרָא אֵתִי, וְאַתִּי נִהִירוּ
 אוּכְמָא בְּקִדְרוֹ, לְאַתְחַבְרָא בִּימָמָא וְנִהִיר יִמָּמָא, וְנִהִירוּ דִּימָמָא כְּלִיל
 וְשָׂאִיב בְּנוּיָה לְהֵהִיא אֵילַתָּא • וְעַל הֵהִיא אֵילַתָּא כֵּד אַתְּפֵרֵשׁ מִיּוּמָא
 לְבַתֵּר דְּכִלִּיל לֵה, אָמַר דּוּד שִׁירְתָּא דְכֵתִיב לְמִנְצַח עַל אֵילַת הַשָּׁחַר •
 וּמֵאִי קָא אָמַר, (ד) אֵלִי אֵלִי לְמָה עֲזַבְתָּנִי • דֵּהָא אַתְּפֵרֵשׁ אֵילַתָּא
 דְּשָׁחַרָא מִנִּהִירוּ דִּימָמָא • עַד דֵּהוּוּ אֲזֻלִּי נִהִיר יִמָּמָא וּמֵטָא עֵידִן צְלוּתָא
 אָמַר רַבִּי אֲלֻעֶזֶר נְצִלִי צְלוּתָא וְנִיזִיל • יִתְבוּ וְצִלוּ • לְבַתֵּר קָמוּ וְאֲזֻלוּ •
 פִּתַּח רַבִּי אֲלֻעֶזֶר וְאָמַר (קִסְלֵת ח') יֵשׁ הַכֹּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 יֵשׁ צְדִיקִים אֲשֶׁר מְנִיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים וְגוֹמֵר • אִמְרֵתִי שְׁגַם
 זֶה הַכֹּל • הָאִי קָרָא (כְּרֵאשִׁית י"ב) אוּקְמוּהּ וְאַתְּמַר • אֲבַל יֵשׁ הַכֹּל, שְׁלֵמָה
 מְלַבָּא עַבְד סְפֵרָא דָא וְאוּקִים לִיה עַל שְׁבַעַה הַבְּלִים, דְּעֲלֵמָא קִימָא
 עֲלִיָּהוּ • וְאִינוֹן שְׁבַעַה עֲמוּדִין סְמִבִּין דְּעֲלֵמָא, לְקַבֵּל שְׁבַעַה רְקִיעִין
 וְאַלִין אִינוֹן • וַיְלוּן רְקִיעַ שְׁחָקִים זְכוּלִי מְעוֹן מְכוּן עֲרֻכּוֹת •
 וּלְקַבְּלִיָּהוּ הַכֹּל הַבְּלִים אָמַר קִהֲלַת הַכֹּל הַבְּלִים הַכֹּל הַכֹּל • וּכְמָה
 דְּאִינוֹן שְׁבַעַה רְקִיעִין, אֵית אַחְרָנִין דְּרַבְּקִי כְּהוּ וּמִתְפַּשְׁטִי וּנְפִקִי מִנִּיָּהוּ •
 הֵכִי נָמִי אֵית הַבְּלִים אַחְרָנִין דְּמִתְפַּשְׁטִי וּנְפִקִי מֵאַלִין, וּכְלָהוּ אָמַר

שלמה

(א) ג'ל ב'רן ד'ת כ'ב'ס ר'טן כ'ד'ס ה'ס : (ב) ס'י' ל'ס'ס א'ת'ר ח'ל'ת : (ג) ס'י' ל'ס'ס ד'קו'ס ס'ח'ר : ש'ע'ח ר'מ'ז :

שלמה, והבא רזא דחכמתא אית ביה • יש הבל דנפקא מאינון
 הכלים עלאין דעלמא קיימא עלייהו, ורא נעשה על הארץ, ואתקיים
 בקיומיה ואתתקף בחוקפיה, בעובדי ארעא ובסליקו דסלקא מארעא,
 ורא אתמנא על ארעא • וכל תוקפא וקיומא דליה באינון נשמתין
 דצדיקייא דאתלקיטו מארעא, כד אינון זכאין (6) עד לא סרחו, בעוד
 דיהבי ריחא טב כגון חנוך דכתוב ביה ואינון כי לקח אותו אלהים,
 ונטל ליה עד לא מטא זמניה ואשתעשע ביה, וכן שאר זכאין דעלמא •
 דתנינן על תרין מלין צדיקייא מסתלקי מעלמא עד לא ימטי זמנייהו,
 חד על חובי דרא, דכד אסגיא חייבייא בעלמא, אינון זכאין דמשתבחי
 בינייהו אתפסון בחוביהון • וחד כד אתגלי קמי קדשא כריך הוא
 דיסרחון לבתר, סליק לון מעלמא עד לא מטא זמנייהו דרא הוא
 דכתוב אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, מטי
 עלייהו דינא דלעילא כאילו עבדו חובין ועובדן דרשיעייא • דהא זמנא
 חדא שאיל רבי יוסי בר יעקב איש כפר אונן, בזמנא דרבי עקיבא
 וחברוי אסתלקו מעלמא (7) ומיתו בההיא גוונא, לרבי מאיר • אמר
 ליה וכי כתיב דא בכל אורייתא כולה • אמר ליה ולא, והה
 אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים •
 מטי עלייהו דינא מלעילא כאילו עבדו חובין ועובדן דרשיעייא,
 ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, יתבי בשקט
 ושלם בהאי עלמא ודינא לא מטא עלייהו, כאילו עבדו עובדן
 דצדיקייא • אמאי, או בגין דאתגלי קמי קדשא כריך הוא דיתובון
 בתשובתא • או דיפוק מינייהו זרעא דיהא קשוט בעלמא, כגון תרח
 דנפיק מניה זרעא דקשוט אברהם • אחז דנפק מיניה חזקיהו • ושאר
 חייבין דעלמא • ובגין כך בסטרא דא ובסטרא דא, הבל דקאמרן
 נעשה ואתתקף על הארץ כדאמרן • דבר אחר יש הבל אשר נעשה
 על הארץ, כדקאמרן דאתתקף על עלמא, במאי. בגין דיש צדיקים
 אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, דמטאן לידייהו כאינון עובדן
 דחייבייא כגון בת עובדי עבודה זרה, או חד מאינון עובדן דאינון

מעשה

(6) קודם שחטפו: (7) מלצון זמנא כפשוטן זמ דכרס טלא כמ"ט עמק סתלק משס ס' סיכנות ומ"ט חו כגין דאתגלי וכו' וכו'
 דימוק יתו יש לטבין דזכא כמי שחטפו לי סיכנות שעה כמ"ט ויש לישב מל"ן:

מַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, וְאִינוֹן קִיָּמִי בְּקִיּוּמֵיהוּ מִדְּחִלוֹ דְּמֵאֲרִיהוֹן וְלֹא בְּעֲאֵן
 לְאַסְתָּאבָּא • כַּגֹּן כְּמָה זְבָאֵי קְשׁוּט דְּמָטוּ לִידֵייהוּ כְּעוֹבְדֵין אֵלִין, וְאִינוֹן
 גְּבוּרֵי כַח דְּעַכְדֵי רַעוּתָא דְּמֵאֲרִיהוֹן וְלֹא חֲטָאוּ, וְעַל דָּא רַבֵּל גַּעֲשָׂה
 עַל הָאָרֶץ וְאַתְתַּקַּף בְּתוֹקֶפֶיהָ • וְיֵשׁ רְשָׁעִים אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
 הַצְּדִיקִים, מִטֵּי לִידֵייהוּ חֵד מְצוּה דֵּאִיהוּ עוֹבְדָא דְּצְדִיקָיָא, וְזַבָּאן בַּהּ
 וְעַכְדֵין יִתְהָ • כַּגֹּן לִסְטִים מְקַפְחָא דְהוּה מִשְׁתַּבַּח בְּטוֹרֵיָא בְּהַדֵי
 אִינוֹן לִסְטִים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכַד הוּה יוֹדָאֵי אַעְבַר תַּמָּן, הוּה
 מְשׁוּיָב לִיה וְנִטִּיר לִיה מְנִייהו • וְהוּה קְרִי עֲלֵיה רַבִּי עֲקִיבָא יֵשׁ רְשָׁעִים
 אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה (ר"א ע"ב) הַצְּדִיקִים • וְכַגֹּן הוּהוּ חֵיבָא
 דְּהוּה בְּשִׁבְבוּתֵיהָ דְרַבִּי חֵיָא, דְּלִילֵיא חֵד פְּנַע בַּהּ בְּהֵיָא אַתְתָּא
 דְּהוּת אֲזֻלַת לְבִי בְּרַתָּה • בְּעֵא לְמַתְקַף בַּהּ, אֲמַרְהָ לִיה בְּמָטוּ מִיְנָךְ
 אֻקִּיר לְמַרְךָ וְלֹא תַחֲטִי גְבָאֵי • שְׁבַקָה וְלֹא חֵב בַּהּ הוּי אֹמֵר וְיֵשׁ
 רְשָׁעִים אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים אֲמַרְתִּי שְׁגַם זֶה הַבֵּל •
 כְּמָה דְּאַתְתַּקַּף הוּהוּ הַבֵּל, בְּהַדֵי אִינוֹן צְדִיקָיָא דְּמָטוּ לִידֵייהוּ עוֹבְדֵי
 דְּחֵיבֵיָא וְלֹא חֲטָאוּ • אוֹף הָבִי אַתְתַּקַּף בְּהַדֵי אִינוֹן חֵיבֵיָא, דְּמָטוּ
 לִידֵייהוּ עוֹבְדֵי דֵּאִינוֹן צְדִיקָיָא וְעַכְדֵי לְהוּ • דְּתַנִּינָן עַבְדֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא צְדִיקִים וְרְשָׁעִים בְּעֵלְמָא • וְכַמָּה דְּאַתְיִיקֵר אִיהוּ בְּעֵלְמָא בְּעוֹבְדֵי
 דְּצְדִיקָיָא • (ב) הָבִי נְמִי אַתְיִיקֵר אִיהוּ בְּרִשְׁעֵיָא כַד עַבְדֵי עוֹבְדָא
 טָבָא בְּעֵלְמָא כְּמָה דָּאֵת אֲמַר (קֶלֶט ג') אֵת הַכֹּל עֲשֵׂה יָפָה בְּעַתּוֹ
 וְיִי לְחֵיבָא כַד עַבִיר גְּרַמִּיהָ רַע, וְאַתְתַּקַּף בְּחוּבִיהָ כְּמָה דָּאֵת אֲמַר
 (יִסְעִיָה ג') אוֹי לְרִשָּׁע רַע וְגוֹמֵר • תּוֹ פִתַּח וְאֲמַר אֵת הַבֵּל רָאִיתִי בִימֵי הַבֵּלִי
 וְגוֹמֵר • הָאֵי קָרָא אוֹף הָבִי אוֹקְמוּהָ חֵבְרֵיָא, אֲבַל כַּד אַתְיִיב חֲכָמָה
 לְשִׁלְמָה, חֲמָא כְּלָא בּוֹמְנָא דְּשִׁלְטָא סִיְהָרָא • יֵשׁ צְדִיק, דָּא עֲמוּדָא
 דְּעֵלְמָא • אוֹבֵר, כְּמָה דָּאֵת אֲמַר הַצְּדִיק אֲבַד בּוֹמְנָא דְּגִלוּתָא • בְּצַדְקָן
 בְּגִין דְּהִיא שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, צְדָק דָּא כָּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא אִיהִי
 עֲמָהוֹן בְּגִלוּתָא, וְכַגֹּן בַּהּ (קֶלֶט ז') צְדִיק אוֹבֵר בְּצַדְקוֹ, דְּהָא לֹא מְטָאוּן
 לְגַבִּיהָ אִינוֹן בְּרַבָּאן עֲלָאִין • וְיֵשׁ רְשָׁע מֵאֲרִיךְ בְּרַעְתּוֹ • דָּא סַמְ"אֵל

דאוריך

(ח) מקס' דהא ארו"ל ומלות סרעט סילכות לסע"ל דכתוב ורשע אמר אלשים. אום לך לספר חקי וסכא קאשר דאתיקר א'סו כרשינא
 דעכדי עוכנא עכא ומה נס לנ"ג סראשונים דסכל סולך אחר סרוב. וחס' דאס סרעט עישס סמל'ס לנ"ג נמור כלי זוס סג'ס כעט
 סס'ח כחש לו לכחם מלות ומסחאס יתירס חס' קלט ועדיין לר'ך יסוכ מל'ן.

דאוריך שקט ושלוח לאדום • במאי, ברעתו. בההיא רעה אתתיה
 נחש תקיפא • דהא לא מטא עליהו שקט ושלוח אלא בגין דאתרבק
 בההיא נוקבא • כגוונא דא לשאר מלכוון, עד דקדשא בריך הוא
 יקים מעפרא לההיא סכת דוד הנופלת דכתיב (עמוס ט) אקים את
 סכת דוד הנופלת :

וילך איש מבית לוי • רבי יוסי פתח (ס"ו ר) דודי ירד לגנו לערוגות
 הבשם וגומר • לגנו, דא כנסת ישראל, בגין דהיא ערוגת הבשם
 דאיהי כליא מכל סטרי (כ"ט ז"נ) כוסמין וריחין דעלמא דאתי •
 בשעתא דקדשא בריך הוא נחית לגנתא דא, (כ"ט דעדן) כל אינון
 נשמתהון דצדיקיא דמתערין תמן, בלהו יהבי ריחא כמה דאת אמר
 וריח שמניך מכל בשמים אלין אינון נשמתהון דצדיקיא. דאמר רבי
 יצחק כל אינון נשמתין דצדיקיא דהו כהאי עלמא, וכל אינון נשמתין
 דזמינין לנחתא להאי עלמא, בלהו בגנתא (דא קיימין בגנתא) די בארעא •
 (כלהו) קיימין בדיוקנא וציורא דהו קיימין כהאי עלמא • ורוא דא
 אתמסר לחכימי • רוחא דנחית לבני נשא דאיהו (ויקרא מ"ב ב) מסטרא
 דנוקבא, מתגלפא תדיר בגלופא כהאי חותם • ציורא דגופא דכר נש
 כהאי עלמא (ע"ג ע"ב) בליט לבר, ורוחא אתגליף לגו • כד אתפשט
 רוחא מן גופא, ההוא רוח בליט בגנתא דארעא, בציורא ודיוקנא
 דגופיה ממש דכהאי עלמא, בגין דהוה תדיר כחותם • ועל דא אמר
 (ס"ו ט) שימני כחותם, מה חותם גליף כגילופא לגו, ואתצויר בציורא
 בליטא לבר • אוף הכי איהי, ברוחא דהוה מסטרא דילה כהאי
 גוונא ממש, כהאי עלמא גליף בגלופא כגו, וכד אתפשט מן גופא
 ועאל בגנתא (ה) דארעא, אוירא דתמן בליט ההוא גלופא לאתצוירא
 לבר, ואתצויר בציורא בליטא לבר, כגוונא דציורא דגופא דהאי
 עלמא • (לעילא) נשמתא דאיהי מאילנא דחיי, אתצויר תמן לעילא
 כההוא צוירא דחיי, לאתענגא כנעם " כמה דאת אמר (תהלים כ"ו)
 לחזות בנועם " ולכקר בהיכלו :

וילך איש מבית לוי, (י"ט א' כהאשית קפ"ד א') דא גבריאל כמה דאת אמר (דניאל ט')
 והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון וגומר • מבית לוי, דא כנסת

ישראל

(ה) זיקיא קצו כ' אלויה דב' ע

שמות

ישראל דאתיא מסטרא דשמאלא • ויקח את בת לוי, דא נשמתא
 (ד"א ע"ב) דתנינן בשעתא דאתיליד גופא דצדיק בהאי עלמא, קדשא
 בריך הוא קרי ליה לגבריאל ונטיל ההיא נשמתא דצדיק די בגנתא
 ונחתא ליה להאי גופא דצדיקא דאתיליד בהאי עלמא ואיהו אחפקר
 עלה ונטיר לה • ואי תימא ההוא מלאכא דאתמנא על רוחיהון
 דצדיקיא לילה שמיה, ואת אמרת דאיהו גבריאל • הכי הוא ודאי,
 בגין דאתי מסטרא דשמאלא • וכל מאן דאתי מסטרא דשמאלא
 הכי אקרי וילך איש, דא עמרם • ויקח את בת לוי, דא יוכבד • ובת
 קול נחתת ואמרת ליה לאודווגא בה, דהא קריב זמנא דפורקנא
 דישראל, על דא דברא דיתיליד מנייהו • וקדשא בריך הוא סייע
 ביה, דתנינן שכינתא שרייא על ערסייהו, ורעותא דלהון בדבקותא
 חדא הוה בה בשכינתא, ועל דא לא אתעדי שכינתא מההוא כרא
 דאולידו, לקיימא דכתיב (ויקרא כ') והתקדשתם והייתם קדושים • בר
 נש דמקדש גרמיה מלדעקדשא בריך הוא מקדש ליה מלעילא כמה
 דרעותא דלהון הוה בדבקותא דשכינתא, הכי אתרבקא שכינתא
 בההוא עובדא ממש דעברו • אמר רבי יצחק זכאין אינון צדיקיא
 דרעותא דלהון בדבקותא דקדשא בריך הוא תדיר, וכמה דאינון
 מתדבקין ביה תדיר, הכי נמי איהו אתרבק בהו ולא שביק לון לעלמין •
 ווי לרשיעייא דרעותא דלהון ודבקותא דלהון מתרחקא מניה • ולא
 די להו דמתרחקן מניה, אלא דמתדבקן כסטרא אחרא • הא חזי
 עמרם דאתרבק ביה בקדשא בריך הוא, נפק מניה משה דקדשא
 בריך הוא לא אעדי מניה לעלמין, ושכינתא אתרבקת בהדיה
 (כראשית כ"א ב') תדיר, זכאה חולקיה • ותהר האשה ותלך בן ותרא אותו
 פי טוב הוא • מאי כי טוב הוא, אמר רבי תייא (ב) דאתיליד מהול •
 בגין (ב) דרזא דברית טוב אקרי דכתיב (ישעיה ג') אמרו צדיק כי טוב •
 רבי יוסי אמר (ג) נהירו דשכינתא דנהיר ביה חמאת, דבשעתא דאתיליד
 אתמלייא כל ביתא נהורא דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא, וכתיב

ורא

(א) פי' סגולת קודש לך סיו מלך ט"ו וסגולת דבקה כסס וז"ל שלף סיו מניחוס ממלכיה לישראל שימולו שורה ספרותיים ערין
 אחו כיסוד עד שכל מעס המועדט סס וכן עולה ח"ל דר"י : (ב) מנימות חיסוד כסוד סחטריס כי ס"פ ע"ב ג' מילס וגס יסוד כס ק
 ע"ב וכן סס ספרות בס סוף כך לסורות שגס לילך קען יושפע כח סעוכ : (ג) ס"ס אור סגכו ססליר קודס סספסעותו כך' ע"ב וס"פ
 ססיותו כיסוד סכניה סס"ף ססכנים סעלונס סמלירס כמסס סס"ס סרעט דלירס אורס ג' ע"ב :

(ב'ראשית א') וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טֹב, וְעַל דָּא כִּי טֹב הוּא כְּתִיב
 (ב') וְכֹלָא הוּוּ • וַתְּצַפְנָהוּ שְׁלִישֵׁי יָרְחִים • שְׁלִישֵׁי יָרְחִים (כ) מְאִי קָא
 מִיִּרֵי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה (ג) רִמְזוּ הוּא דְקָא רִמְזוּ (עו) דְלֵא אֶשְׁתַּמּוּדַע מִשֶּׁה
 בְּזִהְרָא עֲלָאָה עַד שְׁלִישֵׁי יָרְחִים • דְּכְתִיב (שְׁמוֹת י"ט) בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
 דְּהָא כְּרִין אֲתִיִּי הִיבַת תּוֹרָה עַל יְדוּי, וּשְׂכִינְתָא אֲתַגְלִיָּא וּשְׂרִיָּא עֲלוּי
 לְעִינְהוֹן דְּכֹלָא דְּכְתִיב וּמִשֶּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיְקַרָּא אֵלָיו יי :
 וְלֵא יְכֹלָה עוֹד הַצְּפִינוּ • דְּעַד הֵיכָא שְׁעֵתָא לֹא אֶשְׁתַּמּוּדַע מְלוּלִיה
 בְּקַדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא • וְכְתִיב מִשֶּׁה יִדְבַר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל •
 וַתִּקַּח לוֹ תִיבַת גּוֹמָא, רִמְזוּ עַל הָאָרוֹן, דְּלוּחֹת קִיּוּמָא עֲאֲלִין בְּגוּיָה,
 (ד) תִּיבַת גּוֹמָא, אָרוֹן הַבְּרִית אִיהוּ • וַתַּחֲמֶרָה בַּחֲמֶר וּבִזְפַת, (ד) הֵיכָא
 תִּיבָה דְאִיהוּ) דְּהָא הָאָרוֹן הוּוּ מְחוּפָּה מְלָגוּ וּמְלַכְר • רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר דְּאִיהֵא אוּרִייתָא דְּהַחֲמִידָה קַדְשָׁא כְּרִיךְ הוּוּ כְּמִצּוֹת עֲשֵׂה וּבְמִצּוֹת
 לֹא תַעֲשֵׂה • וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל כְּמָרָה דָּאֵת אָמַר
 (קוֹשֵׁעַ י"א) כִּי נָעַר יִשְׂרָאֵל וְאוּהַבְּהוּן וַתִּשֶׂם בְּסוּף דְּלֵא הוּוּ פְּקוּדֵי אוּרִייתָא
 חוּמְרָא לְמַעַבְד, (וַיְקַרָּא רַש"י א') עַד דְּעֵאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא לְסוּף אֲדַבְּעִין
 שְׁנִין • עַל שְׁפַת הַיָּאֹר • עַל מִיכְרָא דְאִינּוֹן דְּמֹרִים אוּרִייתָא וַחֲקָה
 לְיִשְׂרָאֵל • (כ"א) רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר הֵכִי אוּלִיפְנָא) : ד"א
 (כ) וַיֵּלֶךְ אִישׁ, דָּא קַדְשָׁא כְּרִיךְ הוּוּ דְּכְתִיב יי אִישׁ מִלְחָמָה • מִבֵּית
 לוֹי, דָּא קַדְשָׁא כְּרִיךְ הוּוּ, אֲתֵר דְּחֲכָמָה עֲלָאָה וְהוּוּ נָהֵר
 מִתְּחַבְּרָן בְּחֵדָא וְלֹא מִתְּפַרְשֵׁן לְעַלְמִין • מִבֵּית לוֹי, דְּאֶשְׂרֵי לוֹיִתָּן לְחִידוּ
 בְּעַלְמָא הָדָא הוּוּ דְּכְתִיב (תְּהִלִּים ק"ד) לוֹיִתָּן זֶה יִצְרָת לְשַׁחַק בּוֹ • וַיִּקַּח
 אֶת בֵּת לוֹי, דָּא קַדְשָׁא כְּרִיךְ הוּוּ אֲתֵר דְּנִהִירוּ דְּסִיְהֵרָא נְהִיר :
 וַתֵּהֵר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן, הָאִשָּׁה וְדָאִי, כְּמָרָה דָּאֵת אָמַר לֹזֵאת יְקַרָּא
 אִשָּׁה. בְּקַדְמִיתָא בֵּת לוֹי, וְהֵכִי הוּוּ וְדָאִי, וְכִי בֵּת לוֹי בְּקַדְמִיתָא
 וְהִשְׁתָּא אִשָּׁה, אֵלּא הֵכִי הוּוּ וְדָאִי וְהֵכִי אוּלִיפְנָא, אֲתַתָּא (ר"כ ע"א) עַד
 לֹא אוּרְוֹנְתָא אֲתַקְרִיאַת בֵּת פְּלוּנִי, בְּתֵר דְּאוּרְוֹנְתָא אֲתַקְרִיאַת אִשָּׁה וְהֵכָא
 בֵּת

(א) פי' כין למעלה כרעת כין למטה כיסור כמכואף כסור משם משם שמים שלם וכולל אור תפארוס סמכותים וגם אור סמבולס כלי
 ספק : (ב) מה סכונס לסודיענו זס וגם שלא אמר ג' חדשים : (ג) כי אורות חג'ת מכוסים ומשם שרשו כרעת שס שרש סתורס מ'ע
 ומל'ת ח'וב ומשם עד מקיס גילוי החסדים ג' מרות ולכן סיס ספון ג' ירחיס ולפי דמכוסס שיך ליסוד או שסס סוד סעיבור נק' ירחיס
 וסרשס כי לגבי מ'סס סיס ראוי סיקנלו סאירות מרעת ולמעט אכל למלאיות סטולס אוקר ג'ח עד כתיבת סתורס וגם לטיכוד סאורות
 סטול'ט' חדשים ועיבור סמבוליות סטול'ט' חדשים דעיבור סמריקיס סול'ט' חדשים וסאשר לט' : (ד) פי' תיכת גומ' א' גסס סאוחיפ
 כני' ארין כרית עס סכולל א'ס : (ס) נדסס שלח לך ק'ע דע"א :

בת ואשה, וכלא חד דרגא איהו :

ותצפנהו (6) (בראשית ל"ב כ') שלשה ירחים, אלן תלת ירחין דדינא קשייא
שרייא בעלמא ומאי גינהו, תמוז אב טבת. (כ) (כ"א שבט) מאי
משמע, דעד לא נחת משה לעלמא שביח הוה איהו לעילא, ועל
דא אודוונת ביה שכינתא מיומא דאתייליד, מכאן אמר רבי שמעון
רוחיהון דצדיקייא (ויחי כ"ז ב') שכיחין אינון לעילא עד לא
יחתון לעלמא :

ולא יכלה עוד הצפינו וגומר. מאי ותקח לו תבת גומא, רחפת ליה
בסימנהא, למהו נטיר מאינון נוני ימא דשאטין כימא רבא
דכתיב (תהלים ק"ד) שם רמש ואין מספר, והיא חפת ליה למהו נטיר
מנייהו (ג) בחפו (דסטרא דיוכלא) (כ"א דטיסת רובלא) (כ"א דטיס רובלא)
יקרא דתרין גווגין חוור ואובס, ואנח ליה למשה דישתמודע עמהון,
בגין דזמין לסלקא בינייהו זמנא אחרא לקבלא אורייתא :

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, דא איהו דאתייא מסטרא
דשמאלא דדינא קשייא כמה דאת אמר (שמות כ) לרחוץ על
היאור, על היאור דייקא, ולא על הים. ואי תימא והא כתיב ומטך
אשר הכית בו את היאור, ומשה לא מחא אלא ימא, וקרייה יאור.
אלא יאור הוה דמחא אהרן על ידי דמשה, ושוייה קרא דאיהו עביד.
כהאי גוונא (ס"ו) וימלא שבעת ימים אחרי הכות י את היאור, ואהרן
הכהו, אלא על דאתא מסטרא דקדשא בריך הוא, קרייה קרא אחרי
הכות י, לבתר קרייה בשמא דמשה. ונערותיה הולכות על יד היאור,
אלן שאר משידיין דאתיין מסטרא דא. ותפתח ותראהו את הילד,
ותראהו, ותרא מבעי ליה. מאי ותראהו. אמר רבי שמעון לית לך
אותמלה באורייתא דלית בה רזין עלאין ויקירין, אלא רכיבא אוליפנא,
רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה ואיהו רשימא דו"או היא.

והיה

מיד

(6) לא כ' בש"ע רק חדש אכ כר ישראל דאין ליה דינא כסדי עבוס וכו' שלא למטט סטמקיס ג' חדשים כגמא מסוס רל"כ מחי יקיים
ואסמך דנגד דמסך עמחא אפילו עשייה חנוניד אינס מונטח אוהנו מעסוח מלאכס אע"פ שחיל אסור כע"פ מלאכה כיוס שגיגא כו'
קרבן כמכילא כירוס' חיבא כחוס' פסחים כ"א ע"א ואכפר דמס' ג"כ שרינ לעזוז מלאכה כר"ח אע"פ שחמס מניס רק ע' ימים מר"ח
חכל מלאחי סכנר חוליה סנאין כספר קרבן כנחאל ממ"א כוסר יחרו ע"ח כ' דנריחא מ"ס דלא לריך דלישחמיט מניס רק ע' ימים מר"ח
עד ע' כלכ וכו' כגמ' דחגיגה כ"ט רע"ב ר"פ אמר סלכך מדקחני ממעטין כשחמס ל שחמיט מניס וליסירא דליו מסמחין אינו כיהג אלא
עד אחר ע' ימים חכל סמנ"א כ' לשחמיט מניס עד ר"ח אלול וכו' כגמירא וכו' כ' : (כ) אפ' דלפ"י כוסחא מסיק אכ דאמרו כוס'
יחרו רק ע"ח כ' רעד ע' יומין דאכ סלע ותו לא יכוס יסכח' רמו מסר"ס מאסטרופולי כפ' וסימיוס ימ' בכירי ענכיס וכמ"ס באורך במקומד
כ"ד : מאין : (ג) פי' ככשו' חסמל חמלד סכינס הי' יוכלא וע' מק"מ ע' סכל חרש' :

מִדַּר וְתַחֲמוֹל עָלָיו וְגוֹמֵר • עַד כָּאֵן לַעֲלֹא, מִכָּאֵן וְלַהֲלֹאָה לְתַתָּא, בְּרִי
מִהָאֵי קָרָא :

וְתַתְּצֵב אַחֲתוֹ מִרְחוֹק וְגוֹמֵר • וְתַתְּצֵב אַחֲתוֹ • אַחֲתוֹ דְּמָאן •
אַחֲתִיהָ דִּיהוּא דְקָרָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אַחֲתִי כְּמָה דְאֵת
אָמַר (ט"ו ס"ה) פִּתְחִי לִי אַחֲתִי רַעֲיָתִי • מִרְחוֹק, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ירמיה ל"ב)
מִרְחוֹק יִי נִרְאָה לִי • (מ"א) מִשְׁמַע, דְּאֵינוֹן זְכָאֵן עַד לֹא נַחְתוּ לַעֲלֵמָא
אֲשֶׁתְּמוֹדְעָאן אֵינוֹן לַעֲלֹא לְגַבִּי כְּלֹא וְכָל שְׁכֵן מִשָּׁה • וּמִשְׁמַע נְמִי
דְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקִיא אֲתַמְשְׁכוּ מֵאַתְרַּךְ עֲלָאָה כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא וְרִזָּא
דְּמִלָּה אוֹלִיפְנָא, דְּמִשְׁמַע דְּאָב וְאָם אֵית לְנִשְׁמַתָּא, כְּמָה דְאֵית אָב
וְאָם לְגוֹפָא בְּאַרְעָא, וּמִשְׁמַע דְּכָל סְטְרִין בֵּין לַעֲלֹא בֵּין לְתַתָּא מְדַכְר
וְנוֹקְבָא אֲתִין כְּלֹא וּמִשְׁתַּכְחִי • וְהָא אוֹקְמוּהוּ רִזָּא דְכְּתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ
נֶפֶשׁ חַיָּה • הָאָרֶץ, דָּא כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל • נֶפֶשׁ חַיָּה • (ויקרא ל' ע"ב) נֶפֶשׁ
דְּאָדָם קְדָמָאָה עֲלָאָה כְּמָה דְאֵתְמַר • אֵתָא רַבִּי אַבָּא וּנְשֻׁקִיהָ • אָמַר
וְרַאי שְׁפִיר קְאָמְרַת וְהָכִי הוּא וְדָא, זְכָאָה חוֹלְקִיהָ דְּמִשָּׁה נְבִיאָה
מִהִימָנָא עַל כָּל שְׂאָר נְבִיאֵי עֲלֵמָא • דְּכֵר אַחַר וְתַתְּצֵב אַחֲתוֹ, דָּא
הִיא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵת אָמַר (משלי י') אָמַר לְחֲכָמָה אַחֲתִי אֵת • אָמַר
רַבִּי יִצְחָק מְעוֹלָם לֹא אֲתַעֲרִיאַת (כ"ב אֲתַעֲר) גִּזְרַת דִּינָא מְעֵלְמָא, דִּיהָ
בְּכָל שְׁעֵתָא דִּיהוּ יִשְׂרָאֵל חֲטָאן, הוּוּ דִינָא מְקַטְרָגָא עִמְהוֹן, וְכַדִּין
וְתַתְּצֵב אַחֲתוֹ מִרְחוֹק (י"ג מִרְחוֹק) כְּמָה דְאֵת אָמַר מִרְחוֹק יִי נִרְאָה לִי •
וְתַרְדּוּ בַת פְּרַעֲהָ לְרַחוּץ עַל הַיְאֹר, בְּשַׁעֲתָא דִּיהוּ פִּסְקֵי יִשְׂרָאֵל
מְאוּרִייתָא, מִדַּר וְתַרְדּוּ בַת פְּרַעֲהָ לְרַחוּץ עַל הַיְאֹר • הוּוּ
נַחֲתַת מִדַּת הַרִין (ד"ב ע"ב) לְאַסְתַּחָּאָה מִדְּמָא דִּישְׂרָאֵל, עַל עֲלְבוּנָא
דְּאוּרִייתָא • וְנַעֲרוּתִיהָ הוֹלְכוֹת עַל יַד הַיְאֹר, אֵלִין אוּמִיָּא דְאֵינוֹן אֵלִין
וְרַדְפִין אֲבַתְרִייהוּ • עַל יַד הַיְאֹר, עַל סַבַּת עֲלְבוּנָא דְאוּרִייתָא, וְאֵינוֹן
דְּמִזְרִים (כ"ג דְּמִכִּין) בָּהּ, דְּרַפּוּ יַדִּיהוּ מִינָה • אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּל
מַלְיָן דְּעֵלְמָא תְּלִין בַּת שׁוּבָה וּבְצִלוֹתָא דְצִלֵי בְרִי נֶשׁ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא, וְכָל שְׁכֵן מָאן דְּאוּשִׁיד דְּמַעִין בְּצִלוֹתִיהָ, דְלִית לָךְ תַרְעָא דְלֹא
עֲאֵלִין אֵינוֹן דְּמַעִין, מָה כְּתִיב וְתַפְתַּח וְתַרְאָהוּ אֵת הַיֶּלֶד • וְתַפְתַּח
דָּא שְׁכִינְתָא דְקִימָא עֲלִייהוּ דִּישְׂרָאֵל כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וְהִיא פִּתְחָה
תְּדִיר בְּזוֹכוֹתֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שְׁפַתְחָה, וְתַרְאָהוּ אֵת הַיֶּלֶד, יֶלֶד

שעשועים, דאינון ישראל דמתחנאן קמי מלכיהון (כ"ג מאריהון) בכלא *
 ומיד דמתחננן קמי קדשא בריך הוא הדרי בתשובה, וככאן קמיה
 כבדא דכבי קמי אכוי, מה כתיב והנה נער בוכה * כיון דכבי אתעדו
 (ס"ג מתתברי) כל גזרין בישין דעלמא, מה כתיב ותחמול עליו * אתער
 עליו ברחמים ומרחם ליה * ותאמר מילדי העכרים זה, דאינון רבי
 לבא, ולא מילדי האומות דאינון קשי קדלוקשי לבא * מילדי העכרים,
 דכי לבא מאבהן ומאמהן לאתבא קמי מאריהון ותקרא אתאם הילד
 שהיתה בוכה הדא הוא דכתיב (ירמיה ל"ב) קול ברמה נשמע נהי (ח' ע"ב)
 בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגומר * הוא בוכה, ואם הילד
 היא בוכה אמר רבי יהודה לזמנא דאתי מרה כתיב בכבי יכואו
 וכתחנונים וגומר. מהו בכבי יכואו * בזכות בכי דאם הילד שהיא
 רחל * יכאו ויתכנסון מן גלותא ואמר רבי יצחק פורקנא דישראל
 לא תלייא אלא בכבי, כד ישתלמון ויכלון בכי דמעו דככה עשו
 קמי אביו דכתיב (בראשית כ"י) וישא עשו קולו ויבך * (אמר רבי יוסי אותו
 בכי דככה עשו) ואינון דמעין, אחיתו לישראל בגלותיה * כיון דיכלון
 אינון דמעין בכביה דישראל, יפקון מגלותיה הדא הוא דכתיב
 (ירמיה ל"ב) בכבי יכואו וכתחנונים אוכילם :

ויפן כה וכה, חמא כאילין חמשים אתוון דמיחדין ליה ישראל בכל
 יומא, שמע ישראל פעמים, דאית בהון כ"ה כ"ה חרי זמני, ולא
 חמא ביה-ויפן כה וכה וגומר. כה, וכה אמר רבי אבא ° חמא אי הו
 ביה עוכדין דבשרן * וכה, אי זמין לנפקא מניה כרא מעליא * מיד
 וירא כי אין איש * חמא ברוח קודשא דלא זמין לנפקא מניה כרא
 מעליא דאמר רבי אבא כמה חייבין אינון בעלמא דמפקי בני מעלי
 יתיר מאינון זכאין * וההוא כרא מעליא דנפק מן חייבא, איהו מעליא
 יתיר, למהוי טהור מטמא * נהורא מנו חשוכא * חכמתא מגו טפשותא *
 וירא איהו מעליא מכלא * וירא * וירא דהכא כלא ברוח קודשא
 אסתכל וחמא, וכגין כך אסתכל ביה וקטל ליה * וקדשא בריך הוא
 סיבב כלא למיהך לההוא בירא, כמה דאזל יעקב לגבי ההוא בירא
 דכתיב וישב על הבאר * ביעקב כתיב וירא והנה באר, במשה כתיב
 וישב בארץ מדן וישב על הבאר, בגין דמשה ויעקב אף על גב

דְּבַרְנָא חֲדָא הוּו, אִסְתַּלַּק מִשֶּׁה בְּהָא יִתִּיר מִיְנִיה :

רבי יוסי ורבי יצחק הוּו אֲזוּלִי בְּאַרְחָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָהוּא בְּאֵר דְּחָמָא יַעֲקֹב וְחָמָא מִשֶּׁה, אִי דָא הוּוּ הָהוּא בִּירָא דְחָפֵר אַבְרָהָם וְיִצְחָק, אָמַר לִיה לֹא * אֵלָא בְּשַׁעְתָּא דְאַתְבְּרִי עַלְמָא אַתְבְּרִי הָאִי בִּירָא * וּבְעֵרֵב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת אַתְבְּרִי פּוּמָא דִּלְיָה, וְהָאִי אִיהוּ בְּאֵר דְּחָמוּ יַעֲקֹב וּמִשֶּׁה :

מִתְנִיתִין * אֵינּוּן דְּרַדְפִי קְשׁוּט, אֵינּוּן דְּרַתְכְּעִי רוּחַ דְּמַהִימְנוּתָא, אֵינּוּן דְּאַתְרֵבְקוּ בְּקִשׁוּרָא מַהִימְנָא * אֵינּוּן דִּידְעִי אֲוִרְחוּי דְּמַלְכָּא עֲלָאָה, קְרִיבוּ שְׁמַעוּ, בְּד סְלִיקוּ תְרִין (ב) וְנִפְקוּ לְקַדְמוֹת חָד, מִקְבֻלִין לִיה בֵּין תְּרִין דְּרוּעִין * תְּרִין נַחְתִּי לְתַלְתָּא (כ"ב לְתַמָּא) תְּרִין אֵינּוּן * חָד בִּינִיָּהוּ חֲקֵלָא דְתַפּוּחִין קְדִישִׁין אִיהוּ, מַהִאי בִּירָא יִתְבִּי * (תְּרִין יִתְבִּי) מוֹתְבָּא דְנִבְיָאִי (ס"א בְּנוֹי) יִנְקִין בְּהוּ * חָד בִּינִיָּהוּ * חֲבוּרָא אִיהוּ דְכֵלָּא, אִיהוּ נְטִיל לְכֵלָּא * (ד"ג ע"ב) הָהוּא בִּירָא קְדִישָׁא קָאִים תַּחוּתִיָּהוּ, חֲקֵלָא דְתַפּוּחִין (קְדִישִׁין) אִיהוּ * מַהִאי בִּירָא אַתְשֻׁקִין עַדְרִיָּא דְרַעֵי מִשֶּׁה בְּמַרְבְּרָא * מַהִאי בִּירָא אַתְשֻׁקִין עַדְרִיָּא דְכְרִיר יַעֲקֹב בְּד כְּרִיר לִין לְגו חוּלְקִיָּה, בְּל אֵינּוּן רְתִיבִין כָּל אֵינּוּן מְאִרִי דְגַדְפִּין * תַּלְתַּ קִּימִין רְבִיעִין עַל הָאִי בִּירָא * הָאִי בִּירָא מְנִיָּהוּ אַתְמִלִי, אַדְנִי * אַתְקְרִי עַל דָּא כְּתִיב (דְכָרִים ג') אַדְנִי * אֵתָהּ הַחֲלוֹת וְגוֹמֵר * וְכְתִיב (כ) (דְּיִשְׁאֵל ט') וְהָאֵר פְּנִיָּה עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אַדְנִי, אַדְוֹן כָּל הָאָרֶץ. הָדָא הוּא רְכְתִיב (יִסּוּס ע ג') הִנֵּה אַרְוֹן הַכְּרִית אַדְוֹן כָּל הָאָרֶץ * בִּיה גְּנִיז חָד מְקוּרָא קְדִישָׁא דְנִבְיָע בִּיה תְּדִיר וְאִמְלִי לִיה * צְבָאוֹת אַקְרִי בְרִיךְ הוּא לְעֵלְמִי וְלְעֵלְמִי עַלְמִין :

וּלְכַהֵן מְרִין שְׁבַע בְּנוֹת וְחֲבָאָנָה וְתַרְלָנָה וְגוֹמֵר * אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אִי בִּירָא דָּא אִיהוּ בִּירָא דִיעֲקֹב, הָא כְּתִיב בִּיה (סְאֵלִית כ"ט) וְנִאֲסָפוּ שְׁמָה כָּל הָעַדְרִים וְגוֹמֵר. וְהִבָּא בְּנוֹת יִתְרוֹ לֹא אֲצַטְרִיכוּ לְהָאִי, אֵלָא וְחֲבָאָנָה וְתַרְלָנָה בְּלָא טוּרַח אַחְרָא * אָמַר רַבִּי חִיָּיא יַעֲקֹב אַעֲדִי לָה מִן בִּירָא, דְהָא כְּתִיב בְּד (מִתְנַשֵּׁי תִמָּן כָּל עַדְרִיָּא וְהַשִּׁיבוּ אֵת

(א) כאן מוזכר בענין זק דוער בלאחר מרחם חמו וסס ח'ג דמליקו לקדמות חד מקבלין לים שטול סדעת סמכרע כנייסס וחזו כין סרין דרועין ססס ח'ג סרין נחתין לחתא סס כ'ס ססו כחור ח'ג חד כנייססו סייכו סיסוד ודכוטס כסיכו מ' חקלא דחטוחין קד'סין * חומלא דנביאי כ'ס חד כנייססו יסיר חכודא לסי: דמתחכרים בו ח'ג וליסו נטיל כילא מסר'י למח: (כ) ערין כח'ג רב כ'ס כ' מס'סדרש כח'י קול ויב לימיו סכמ'כ'ני סכינס ודוק מל'ן :

את האבן • וביעקב לא כתיב וישב את האבן, דהא לא אצטריך
 לבתר כן, דהא בקדמיחא מיא לא הוו סלקין • כיון דאתא יעקב
 סליקו מיא לגביה, ומשה אוף הכי סליקו מיא לגביה, וההוא אכנא
 לא הות על פום כירא • וכגין כך ותכאנה ותדלנה • רבי אלעזר
 ורבי אבא הוו אזלי מטבריא לציפורי • עד דהוו אזלי פגע בהו חד
 יודאי, אתחבר בהרייהו אמר רבי אלעזר כל חד לימא מלה דאורייתא •
 פתח איהו ואמר (יחזקאל ט"ו) ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא כן
 אדם ואמרת אל הרוח וגומר • מהאי קרא ידענא אתר דהרוח נפקא
 מניה, וכי יכיל הוה יחזקאל לגבאה על הרוח והא כתיב אין אדם
 שליט ברוח לכלוא את הרוח • אלא בר נש לא יכיל לשלטאה ברות
 אבל קדשא בריך הוא איהו שליט בכלא, ועל מימריה הוה מתנפי
 יחזקאל • ותו דהא ההוא רוח הוה כגופא כהאי עלמא, וכגין כך
 אתנבי עליה, (כראשית קל"ט ט"ו) מארבע רוחות בואי הרוח, מההוא אתר
 דאתחם כסמכוו בארבע סטרין דעלמא • דלוג ההוא יודאי קמיה
 אמר ליה רבי אלעזר מאי חמת • אמר מלה חמינא • אמר ליה מאי
 היא • אמר ליה רוח בני אדם, אי אתלבש כגן עדן בלבושא דדיוקנא
 דגופא דהאי עלמא, הוה ליה למכתב כה אמר יי מגן עדן בואי הרות
 מהו מארבע רוחות • אמר ליה רוחא לא נחתא להאי עלמא, עד
 דסלקא מגנתא דארעא, לגו כורסייא דקיימא (ט"ו כ) על ארבע
 סמכין • כיון דסלקא תמן, אשתאבא מגו ההוא כורסייא דמלבא
 ונחתא להאי עלמא. גופא אתנטיל מארבע סטרי עלמא, רוח אוף
 הכי אתנטיל מארבע סטרי דכורסייא דמתחקנא עלייהו • אמר ליה
 ההוא בר נש, דליגא דקא דליגנא קמייכו, מלה חמינא מהאי סטרא
 בגין דיומא חדא הוינא אזיל במדברא, וחמינא אילנא חד דמרנג
 למחזי, וחד מערתא תחותיה, קריכנא גביה וחמינא ההיא מערתא
 דסלקא ריחין מכל זיני ריחין דעלמא • אתתקפנא בגרמאי ואעילנא
 בההיא מערתא, ונחיתנא בדרגין ידיען כגו דוכתא חדא, דהוו ביה
 אילגין סגיאין וריחין וכוסמין דלא יכילנא למסבל. ותמן חמינא חד
 בר נש ושרכיטא חד בידיה, והוה קאים בחד פתחא, כיון דחמא לי
 תוה וקם לגבאי • אמר לי מה אנת הכא ומאן אנת • אנא דחילנא

סניא ואמינא ליה, מארי מן חברייה אנא, כך וכך חמינא כמדברא
 ועאלנא בהאי מערתא ונחיתנא הבא • אמר לי הואיל ומן חברייה
 אנת, טול האי קוטרא דכתבא והב ליה לחברייה, אינון דידיעין רזין
 דרוחיהון דצדיקייא, (רי"ג ע"ג) בטש בי בהוא שרביטא ודמיכנא •
 אדהכי חמינא כמה חילין ומשיריין גו שינתא, דהו אתיין באורחא
 להוא דוכתא • והוא נברא בטש בהוא שרביטא, ואמר בארחא
 דאילני זילו • אדהכי דהו אזלי, פרחי באוירא וסלקי ולא ידענא לאן
 אתר, ושמענא קלין דמשיריין סגיאין ולא ידענא מאן (ס"א לאן אתר)
 איהו • אתערנא ולא חמינא מידי, ודחילנא בהוא אתר • אדהכי
 חמינא להוא בר נש, אמר לי חמית מידי, אמינא ליה חמינא גו
 שינתא כך וכך • אמר בהוא ארחא אזלי רוחיהון דצדיקייא גו
 גנתא דערן לאעלא תמן • ומה דשמעת מנייהו הוא, דקיימי בגנתא
 בדיוקנא דהאי עלמא, וחדאן ברוחיהון דצדיקייא דעאלין תמן • וכמה
 דגופא אתבני כהאי עלמא מקטורא דארבע יסודי, ואתציר בהאי
 עלמא • אוף הכי רוחא אתציר — בגנתא, מקטורא דארבע רוחין
 דקיימא בגנתא • והוא רוחא אתלבשא תמן, ומתצירא מנייהו בציורא
 דדיוקנא דגופא דאתציר כהאי עלמא • ואלמלא אינון ארבע רוחין
 דאינון אוירין דגנתא, רוחא לא מתצירא בציורא כלל, ולא אתלבשא
 בהו • אינון ארבע רוחין קטירין אלן כאלין כחדא • והוא רוח אתציר
 ואתלבש בהו, כגוונא דגופא אתציר בקטורי דארבע יסודי עלמא,
 וכגין כך מארבע רוחות בואי הרוח, מאינון ארבע רוחין דגן עדן
 דאתלבש ואתציר בהו • והשתא טול האי קוטרא דכתבא, וזיל
 לארחך והב ליה לחברייה • אתא רבי אלעזר ואינון חברייה ונשקוהו
 ברישיה • אמר רבי אלעזר בריך רחמנא דשררך הבא, דודאי דא
 הוא בריכא דמלה, וקדשא בריך הוא אוזמין לפומי האי קרא • יתב
 לון ההוא קישנא דכתבא, כיון דנטל ליה רבי אלעזר ופתח ליה, נפק
 אפותא דאשא ואסחר ליה, חמא ביה מה דחמא ופרח מן ידוי • בכה
 רבי אלעזר ואמר מאן יכיל לקיימא בגנוזייה דמלכא, (תהלים ט"ו) "מי
 יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך" • זכאה האי ארחא וההיא שעתא
 דאערענא כך, ומההוא יומא הוה חדי רבי אלעזר ולא אמר כלום

לחברייא. עד דהוו אזלי פגעו בחד בירא דמיא קיימו עליה ושתו מן
מיא • אמר רבי אלעזר זכאה חולקיהון דצדיקיא יעקוב ערק מקמי
אחוי ואזדמן ליה בירא כיון דבירא חמא ליה, מיא אשתמודעו למריהון
וסלקו לגביה וחדו בהדיה, ותמן אזדוונת ליה בת זוגיה • משה ערק
מקמי פרעה ואזדמן ליה ההוא בירא, ומיין חמו ליה ואשתמודעו
למריהון וסלקו לגביה, ותמן אזדוונת ליה בת זוגיה • מה בין משה
ליעקב • יעקב כתיב ביה (כלאשית כ ט) ויהי כאשר ראה יעקב את רחל
וגומר • ויגש יעקב ויגל את האכף וגומר • משה מה כתיב ביה ויבואו
הרועים ויגרשום ויקם משה וישיען וגומר • בודאי ידע הוה משה
כיון דחמא מיא דסלקין לגביה, דתמן תזדמן ליה בת זוגיה • ותו דהא
רוח קודשא לא אתעדי מניה לעלמין, וכיה הוה ידע (ה) דצפורא תהוי
בת זוגיה • אמר משה ודאי יעקב אתא להכא, ומיא סליקו לגביה,
אזדמן ליה בר נש דאכניש ליה לביתיה ויהב ליה כל מה דאצטרך,
אנא אוף הכי • אמר ההוא בר נש הכי אוליפנא, דיתרו כומר לעבודה
זרה הוה, וכיון דחמא דעבודה זרה לית בה ממשו, אתפרש מפולחנא
דילה • קמו עמא ונדרוהו • כיון דחמו בנתיה, הוו מתרכן לון, דהא
בקדמיתא אינון הוו רעאן עאניה • כיון דחמא משה ברוח קודשא,
דעל מלה דעבודה זרה הוו עבדי • מיד ויקם משה וישיען וישק את
צאנם, ואתעביד קנאה לקדשא בריך הוא ככלא • אמר ליה רבי
אלעזר אנת לגבן ולא ידענא (דיד ע"ה) שמך • אמר אנא יועזר בן
יעקב אתו חברייא ונשקוהו • אמרו ומה אנת לגבן ולא הוינן ידעין
בך • אזלו כחדא כל ההוא יומא, ליומא אחרא (ו) אוזפוהו תלת
מילין ואזל לארתיה :

ותאמרן איש מצרי הצילנו • רבי חייא אמר הא אוקמוה חברייא
דנצנצא בהו רוח קודשא, ואמרו ולא ידעו מה אמרו •
לבר נש דהוה יתיב במדברא, והוה יומין דלא אכל בשרא, יומא חד
אתא דובא לנטלא חד אימרא ערק אימרא ודובא אבתריה, עד
דמטו לגבי ההוא בר נש למדברא, חמא אימרא ואתקיף ביה ושחטיה
ואכל

(ה) דצפורא סיא גנגיל מאומא ככל יתירה סלקה קין ויחיו רטיב בנקין והחידם לחמס רבינו ע"פ כמ"ס בורי האר"י ועיין כס"ט מ"א
על כתי' לפרס וכו' מל"ן : (כ) עשי לו ליים עד מסלק שלש מילין :

ואכל בשרא : דבר אחר

ואלה שמות בני ישראל רבי יהודה פתח ואמר (ס"ד ה') שחורה אני ונאווה וגומר • שחורה אני ונאווה, דא כנסת ישראל דהיא שחורה מן גלותא • ונאווה דהיא נאווה באורייתא ובפקודין ובעובדין דבשרן • בנות ירושלים, דעל דא זכאין לירתאה ירושלים דלעילא, כאהלי קדר, אף על גב דהיא קודרת בגלותא, בעובדין היא כיריעות שלמה, כיריעות דמלכא דשלמא כלא דיליה :

רבי חי"א רבא הוה אזיל לגבי מאריהון דמתניתא למילף מינייהו, אזל לגביה דרבי שמעון בן יוחאי, וחמא פרגור חד דהורה פסיק בביתה • תוה רבי חי"א ואמר אשמע מלה מפומיה מהבא • שמע דהוה אמר (ס"ה ט') ברח דודי ורמה לך לצבי או לעפר האילים • כל בסופא דכסיפו ישראל (מקמיה) מקדשא בריך הוא, הוא דאמר רבי שמעון, תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא, לא הולך ולא מתרחק, אלא בורח בצבי או כעפר האילים • מאי טעמא, אמר רבי שמעון אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעפר האילים, שבזמן שהוא בורח, הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו, ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו • כך אמרו ישראל רבונו של עולם, אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו, יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עפר האילים, שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח הדא הוא דכתיב (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לבלותם • דבר אחר הצבי כשהוא ישן, הוא ישן בעין אחת, והאחרת הוא נעור, כך אמרו ישראל להקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי שהנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל • שמע רבי חי"א ואמר, אי עלאין (פסקין) (ה) עסקין בביתא ואנא יתיב אכראי, ככה • שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינתא לכרא מאן יפוק • אמר רבי אלעזר בריה אי אנא (כ) קלינא (כחולא) לא קלינא, דהא שכינתא (ג) ברא מננא, ליעול שכינתא ותיהוי אשתא שלימתא • שמע קלא דאמר עד ליה סמכין אסתמכו, ותרעין ליה אתתקנו ומטוטורי

(ה) ולקובל דעתי אינו מיכרח ויש לפרש הדברים כפשוטן ואגידשא סוף מקב"ה סוף וע"כ סוף מה שזמנא ומסדר סוסר חיכר דכתיב ו"ש במקום אחר תחיתם על י"א"ל וער'ו איכא כ"ס מ"ן : (כ) אני סוף קל אכל לא כחול סוף עוף אסד כנרע : (ג) חזן ממנו :

(ה) ומטוטורי לבוסמיי דערן רכען הוא • לא נפק רבי אלעזר •
 יתיב רבי חייא בכה ואתגנח. פתח ואמר (זיר כ) סוב דמה לך דודי
 לצבי או לעפר האילים • אתפתח תרעא דפרגודא ולא עייל רבי
 חייא • זקף רבי שמעון עינוי ואמר, שמע מינה אתייהב רשותא למאן
 דאיהו אכראי ואנן לגו • קם רבי שמעון אזל אשא מדוכתיה עד
 דוכתא דרבי חייא, אמר רבי שמעון (כ) קוטיפא דנהורא דקליטרא
 (ס"א דקלדיטא) לבר, ואנא הכא לגו, אתאלס פומיה דרבי חייא • בין
 דעאל לגו, מאיך עינוי ולא זקף רישיה • אמר רבי שמעון לרבי אלעזר
 בריה קום אעבר ירך אפומיה, דלא ידע בהאי דלא רגיל ביה • קם
 רבי אלעזר אעבר ידיה אפומיה דרבי חייא • פתח פומיה רבי חייא
 ואמר, חמא עינא מה דלא חמינא, אזרקף דלא חשיבנא, טב למימת
 באשא דדהבא טבא דליק (ג) וכאתר דשכיבין זרקין לכל עיבר •
 וכל שביבא ושביבא סליק לתלת מאה (ה"ד ע"ג) ושבעין רתיבין, וכל
 רתיבא אתפרש לארף אלפין ורכוא רבון, עד דמטו (ד) לעתיק יומין
 דיתיב על בורסייא, ובורסייא מזדעזעא מניה, למאתן ושתין עלמין, עד
 דמטא לאתר עדונא דצדיקייא, עד דאשתמע בכל רקיעין, וכל עלאין
 ותתאין וכלהו בזמנא חדא תווהין ואמרין, הדין הוא רבי שמעון בן
 יוחאי, דהוא מרעיש כלא מאן יכיל למיקם קמיה • דין הוא רבי שמעון
 בן יוחאי, רבשעתא דפתח פומיה למשרי למלעי באורייתא, צייתין
 לקליה כל בורסוין וכל רקיעין וכל רתיבין, וכל אינון דמשבחי למאריהון,
 לית דפתחין ולית דמסיימין, (ה) כלהו משתכבין עד דלא אשתמע
 (כ"ה דלשתמע) בכל רקיעיא דלעילא ותתא פשרא • כד מסיים רבי
 שמעון למלעי באורייתא, מאן חמי שירין, מאן חמי חרותא דמשבחין
 למריהון, מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין, אתיין כלהו בגיניה דרבי
 שמעון וברעין וסגדין קמיה דמאריהון, סלקין ריחין דבוסמין דערן עד
 עתיק

(א) חנוה ויחאל של ביסמי ערן יחש"כ כי' אם חלי בשוף סנך חיל שילחא אש מקווי ושייחשו וכו' סוף פ"ד ר"ה האש סביבם אפי'
 הכי לא קלינא כי' וי' האש של קדושה אינה שרפת • ודפי' אם היחס שרפת כן חזול חייני חס'לם דסא שבינחא סווא ר"ח תין לאש ולא
 רובא נכסבימי לכניס וחסכב אש על כלני • אז שמע קול שערין ר"ח לא נסמך כעילם סתיקין וחסרליפין שנילם רש"י באירא •
 ומעוירי וכו' כי' ערין ר"ח רך בשנים לכן לא יכנס ואז לא נפק ר"א יע' באירן כמק"מ : (ב) כליין חיר המקפסע ומאיר אשר סוף
 קליט כחון מכיח המדרש : (ג) כמקום שניבולי שלסכת וירקין ומטטטשין לכל לר' : (ד) כי' אחרים כיסוד ומ' ועשירית כעמורה
 דאמ' ויחיה מהיח ככניס ואלכיס כחכמה וירכביס כעתיק סווא כח' דלפי' וכמ"ש נח"י דק"ג כי' ע"ש וסנכ' חירתי של ס"ש"י עד עתיק
 יומה הגטתה : מ' • וכל התי' כניכיה דר' כי' הוח מעילה מכל שירי המלחכס הרש"י : (ס) כלס חס נקטתים מלימד שירח עד אלא נשמת
 בכל סרקיעים ז"ס כחחין כס' כלל :

עתיק יומין, וכל האי כגיגיה דרבי שמעון :

פתח רבי שמעון פומיה ואמר, שית דרגין נחתו עמיה דיעקב למצרים,
 וכל חד וחד עשרה אלף רבוא, ולקבליהון שית דרגין לישראל,
 ולקבליהון (ר"י ע"ט) שית דרגין לכורסייא דלעילא, ולקבליהון שית דרגין
 לכורסייא דלחתא דכתיב (מלכים ב' י') ישש מעלות לכסא הדא הוא
 דכתיב (יחזקאל ט"ו) רבבה בצמח השדה נתתיך וגומר • הרי שירת
 ולקבליהון כתיב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגומר • תא
 חזי כל חד וחד סליק לעשרה, והוון שתין, ואינון שתין גכרין דכסחרני
 שכינתא, ואינון שתין רבבין דנפקו עם ישראל מגלותא, ודעאלו עם
 יעקב בגלותא • אמר ליה רבי חייא והא הוון (ס"א חמינא) שבעה
 וסלקין לשבעין • אמר ליה רבי שמעון שבעין לאו מהכא, ואי סלקא
 דעתך שבעה, הא כתיב (שמות כ"ה) וששה קנים יוצאים מצדיה שלשה
 קני מנורה וגומר, וקנה האחד האמצעי לאו בחושבנא דכתיב (כמדבר ח')
 אל מול פני המנורה יאירו וגומר • עד דהוון יתבי אמר רבי אלעזר
 לרבי שמעון אבוי, מה חמא קדשא כריך הוא לנחתא ישראל למצרים
 בגלותא • אמר ליה חרא שאלתא את שאל לך או תרין • אמר ליה
 תרין, גלותא למה • ולמצרים למה • אמר ליה תרין אינון ואתחורו
 לחד, אמר ליה קום בקיומך, בגיגך יתקיים לעילא משמך האי מלה,
 אימא ברי אימא • פתח ואמר (סיר ר') ששים המה מלכות ושמונים
 פלגשים • ששים המה מלכות, אינון גברייא דלעילא (ה) מתילא דגבורא,
 דאתאחדן בקליפין (כ"ה בגליפין) דחיותא קדישא דישראל • ושמונים
 פלגשים, ממנן בגליפוי דתחותוי (כחורא) (ס"א בחד) חר ממאה (ועלמות אין
 מספר • כמה דאת אמר (איוב כ"ה) ה'יש מספר לגדודיו ועם כל דא
 כתיב (סיר ר') אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא היא שכינתא
 קדישא (כ) דנפקא מתריסר (כ"ה מתריסין) זיהרא דזיהרא דנהיר לכלא,
 ואיהי אתקרי אימא • כגוונא דא עבד קדשא כריך הוא בארעא זריק
 לכל עמין לכל עיבר, ומני עליהון רבבי הדא הוא דכתיב (דברים ד')
 אשר חלק יי אלהיך אותם לכל העמים והוא נסיב לחולקיה כנשתא
 דישראל

(א) ששים גבורים הם מלך סקרושם שבכורית חוקף סרין שבו ושמונים פלגים הם מדרגות חילונים קליפות סממונים על סעילס
 ולכס אחזים אחת חלו ששים גבורים : (ב) סעורום שתי יולאת מכעלי תריסין סממוניים ומקוריים :

דִּישְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכָתִיב (שס ל"ב) כִּי חֵלֶק יִי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֵבֶל נַחֲלָתוֹ
 וְקָרָא לָהּ אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לֵאמֹה דָא הִיא שְׂכִינַת
 יְקָרִיָּה דְאִשְׁרֵי בִּנְיָהוֹן, אַחַת הִיא וּמִיּוֹחֲדַת לִיהּ • רְאוּהּ בְּנוֹת וַיֵּאשְׁרוּהָ
 כְּמָה דָאֵת אִמְרָ (מַשְׁלִי ל"ב) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֵת עֲלִית עַל כְּלָנָה •
 מְלָכוֹת וּפְלַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ, אֲלִין רַבְרַבִּי עִמִּין דְּאַתְּפַקְרִין עֲלֵיהוֹן • וְעוֹד
 רְזָא דְמִלָּה הִיא, דְּתַנֵּן בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת גִּבְרָא הָעוֹלָם, וְכַד תַּסְתַּכַּל
 תְּלַתָּא אִינוּן, וְעֵלְמָא בְּהוּ אַתְּבְרִי (שְׁמוֹת ל"ב) בְּחֻכְמָה וּבְחֻבּוֹנָה וּבְדַעַת
 וְעֵלְמָא לֹא אַתְּבְרִי אֲלֵא בְּגִינְיָהוֹן דִּישְׂרָאֵל • כַּד כְּעָא לְקִימָא עֵלְמָא
 עֵבֵד לְאַכְרָהֶם כְּרְזָא דְחֻכְמָא • לִיצְחָק כְּרְזָא דְחֻבּוֹנָה • לִיעֲקֹב כְּרְזָא
 דְּדַעָה, וּבְהֵאֵי אַתְּקְרִי (מַשְׁלִי כ"ד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ, וּבְהֵאֵי שְׁעַתָּא
 אֲשַׁתְּכַלֵּל כָּל עֵלְמָא • וּמְדַאֲתִילִידוּ (דְּט"ו ע"ב) לִיעֲקֹב תְּרִיסַר שְׁבַטִין
 אֲשַׁתְּכַלֵּל כָּלָא כְּגוֹנָנָא דְלַעֲיָא • כַּד חֲמָא קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדוּתָא
 סְגִיָּאָה דְהֵאֵי עֵלְמָא תַתָּאָה, דְּאֲשַׁתְּכַלֵּל כְּגוֹנָנָא דְלַעֲיָא, אִמְרָ דִּילְמָא
 חָס וְשָׁלוֹם יִתְעַרְבוּן בְּשָׂאֵר עַמִּין, וַיִּשְׁתַּאֲר פְּגִימוֹתָא בְּכֻלְהוּ עַלְמִין •
 מַה עֵבֵד קְדִשָׁא בְּרִיךְ הוּא, טַלְטַל לְכֻלְהוּ מַהֲבָא לְהַבָּא, עַד דְּנַחְתּוּ
 לְמִצְרַיִם לְמִדְרַגְתָּא דִּיּוֹרִיָּהוֹן בְּעַם קְשָׁה קָדַל, דְּמַכּוּזִין נְמוּסִיָּהוֹן וּמַכּוּזִין
 לְהוֹן לְאַתְחַתְנָא בְּהוּ וְלֹאֲתַעְרְבָא בְּהַדִּיָּהוֹן, וַחֲשִׁיבוּ לְהוֹן עֵבְרִין • גּוֹבְרִין
 (ב) גְּעֵלִין בְּהוֹן, נּוֹקְבַתָּא גְּעֵלִין בְּהוֹן, עַד דְּאֲשַׁתְּכַלֵּל כָּלָא בּוֹרְעָא קְדִישָׁא
 וּבִין כָּד וּבִין כָּד שְׁלִים חוֹבָא דְשָׂאֵר עַמִּין דְכָתִיב (כְּרִלְשִׁית ט"ו) כִּי לֹא
 שָׁלֵם עֹן הָאֻמוֹרִי עַד הַנֵּה • וְכַד נִפְקוּ נִפְקוּ זְכָאִין קְדִישִׁין דְכָתִיב
 (תְּהִלִּים קכ"ב) שְׁבַטִי יְהִי עֲדוּת לִישְׂרָאֵל, אַתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן וּגְשָׁקִיָּה בְּרִישִׁיָּה
 אִמְרָ לִיהּ קָאִים בְּרִי כְּקִיּוּמְךָ דְשְׁעַתָּא קִימָא לָךְ • יְתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן
 וּרְבִי אֲלַעֲזָר בְּרִיהּ קָאִים וּמְפָרֵשׁ מְלִי דְרוּז דְחֻכְמָתָא, וְהוּוּ אֲנַפּוּי נְהִירִין
 כְּשִׁמְשָׁא, וּמְלִין מִתְבַּדְרִין וְטַאסִין בְּרַקִּיעָא יִתְבוּ תְרִי יוֹמִין דְלֹא אָכְלוּ
 וְלֹא שָׁתוּ, וְלֹא הוּוּ יְדַעִין אִי הוּוּ יִמְמָא אוּ לִילִיא, כַּד נִפְקוּ יְדַעוּ דְהוּוּ
 תְרִין יוֹמִין דְלֹא טַעְמוּ מִיְדֵי, קְרָא עַל דָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן (שְׁמוֹת ל"ב) וַיְהִי שֵׁם
 עַם יִי אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגוֹמֵר • וּמַה אִי אֲנִין
 בְּשְׁעַתָּא חֲדָא כָּד, מִשָּׁה דְקָרָא אֲסַהִיד בִּיהּ וַיְהִי שֵׁם עַם יִי אַרְבַּעִים
 יוֹם וְגוֹמֵר עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה • כַּד אַתָּא רַבִּי חִיָּא קָמִיָּה דְרַבִּי, וְסַח

לִיהּ

(ב) מְקִיָּקִים לְחוּס מִלְאוּס וּמִלְאוּס מְכַלִּי לְתַחֲתָנִין וְעַיִן וּסְכָאֵר יִשְׂרָאֵל וְעַיִן כַּד טַלְטַל נְחֻמְרִיכוּ כֻסֵּס :

ליה עובדא תוה רבי . אמר ליה רבן שמעון בן גמליאל אבוי רבי
 רבי שמעון בן יוחאי אריא, ורבי אלעזר כריה אריא, ולא רבי שמעון
 כשאר אריוותא עליה כתיב (עמוס נ) אריה שאג מי לא יירא וגומר .
 ומה עלמין דלעיל מזדעועין מניה, אגן על אחת כמה וכמה גברא
 דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאל ובעי, אלא הוא גזור וקדשא
 כריך הוא מקיים, קדשא כריך הוא גזור ואיהו מבטל . והיינו דתנן
 מאי דכתיב (שמואל ב' כ"ד) מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים.
 הקדוש כרוך הוא מושל באדם, ומי מושל בקדשא כריך הוא צדיק.
 דאיהו גזור גזרה והצדיק מבטלה . תנן אמר רבי יהודה אין לך
 דבר בחביבותא קמי קדשא כריך הוא כמו תפלתן של צדיקים, ואף
 על גב דניחא ליה, זמנין דעביד בעותהון זמנין דלא עביד . (ה) תנו
 רבנן זמנא חדא הוה עלמא צריבא למטרא, אתא רבי אליעזר וגזר
 ארבועין תעניתא, ולא אתא מטרא. צלי צלותא ולא אתא מטרא. אתא
 רבי עקיבא וקם וצלי . אמר משיב הרוח ונישב זיקא, אמר מוריד
 הגשם ואתא מטרא . חלש דעתיה דרבי אליעזר. אסתכל רבי עקיבא
 באנפוי, קם רבי עקיבא קמי עמא ואמר אמישול לכם משל למרה
 הדבר דומה, רבי אליעזר דמי לרחימא דמלכא דרחים ליה יתיה וכד
 עאל קמי מלכא ניחא ליה, ולא בעי למיתן ליה רעותיה בבהילו, כי
 היכי דלא ליתפרש מניה, דניחא ליה דלישתעי בהדיה. ואנא דמי
 לעבדא דמלכא דבעא בעותיה קמיה, ולא בעי מלכא דליעול לתרעי
 פלטרין, וכל שכן דלישתעי בהדיה . אמר מלכא הבו ליה בעותיה
 בבהילו ולא ליעול הבא . כך רבי אליעזר איהו רחימא דמלכא, ואנא
 עבדא. ובעי מלכא לאשתעי בהדיה כל יומא ולא יתפריש מניה, ואנא
 לא בעי מלכא דאיעול תרעי דפלטרין . נח דעתיה דרבי אליעזר.
 אמר ליה עקיבא תא ואימא לך מלתא דאתחזיא לי כחלמא, גהאי
 פסוקא דכתיב (ירמיה ו) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא
 בעדס רגנה ותפלה ואל תפגע בי . תא חזי (ב) תריסר טורי (ג) אפרסמונא

דביא

(א) מלכתי כחוב מכאן עד סוף שברשח הוא ממרשח הנעל : (ב) י"ב נבולי אלכסון מ"ב צירופי חסס יו"ס וכנסם חסדו שסות כהן
 גדול העליון כ"ב הריס אלו וקסא אהקב"ה סה"ה מרחס וחס על העולם : (ג) אכרסמון טחור והיא כינוי אל שפע חסדו ע"י סתתם
 גבינם : טיין לקמן כריש כרס חרימח : (פירוש י"ג אורות חיקוני דיקנא סס נכנס ואל ססיל לכיש חושן ואפי"ד חסס אלס ורסל כרי
 לכקס רחמי אויך שיגולי מדוח א"י כרי לקוס על השולס כ"ירידת נשמים וכס מק"מ מטורס הכל י" טרס"ב :

(דכ"א) עאל ההוא דלביש חושנא ואפודא, ובעא מן קדשא כריד הוא
 למיחס על עלמא ועד האי דנא תלי איהו • אי הכי אמאי חלש דעתיה
 דרבי אליעזר • משום בני נשא דלא ידעין בהאי • אמר רבי אליעזר תמני
 סרי טורי אפרסמונא (דכ"א) עלאין, עלאין נשמתהון דצדיקיא, וארבעין
 ותשעה ריחין סלקין (דט"ו ע"ב) בכל יומא עד ההוא אתר דאתקרי עדן,
 די לקבל דא אתייהיבת אורייתא בתשעה וארבעין פנים טמא,
 ובתשעה וארבעין פנים טהור • תשעה וארבעין אתוון בשמהון דשכטין,
 תשעה וארבעין יומין לקבלא אורייתא • תשעה וארבעין יומין קדישין
 עלאין (תבין) קיימין, למיטל רשותא בכל יומא מאבגין זהירין דגליפאן
 בההוא חושנא, וההוא דלביש חושנא יתיב בכורסייא קדישא יקרא
 (י"ג) דארבע סמכין קיימין מסתכלין בחושנא • על מימריה עלאין
 ועל מימריה נפקין, זקפן עיינין ומסתכלין לעלא, חמאן ציצא דלהיט
 בשית מאה ועשרין עיבר • ושמא קדישא עלאה גליף עלוי, מזדעוען
 ומתחלחלן, קטירי בסטרוי דימינא קדישא, דשמאלא נטיל בידוי סמכי
 שמיא עליל לון וגלי לון הדא הוא דכתיב (ישעיה ל"ד) ונגולו כספר
 השמים • אמר ליה רבי עקיבא מהו דכתיב (ס"ו) אל גנת אגוז ירדתי,
 אמר ליה תא חזי ההיא גנתא נפקא מערן, ודא היא שכינתא אגוז
 דא היא רתיבא עלאה קדישא, דאינון ארבע רישין דנהרין דמתפרשן
 מן גנתא, כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין קרישין לגו, ומאי דאמר
 ירדתי, כמה דתנן ירד פלוני למרכבה • אמר ליה רבי עקיבא אי הכי
 הוה ליה למימר לאגוז ירדתי, מהו אל גנת אגוז ירדתי • אמר ליה משום
 דהיא שבתא דאגוזא, מה אגוזא טמירא וסתימא מכל סטרוי, כך
 רתיבא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי • מה אינון ארבע קרישין
 די באגוזא מתחברן בהאי גיסא ומתפרשן מהאי גיסא, כך רתיבא
 מתחברן באחרותא באחרותא בשלימותא, (בשלימו) ומתפרש כל חד
 בעובדוי על מה דאתמני הדא הוא דכתיב (כלאים ב) הוא הסוכב את
 כל ארץ התולה • הוא ההולך קדמת אשור וכן כלם • אמר רבי
 עקיבא האי לכלוכא דהיא בקליפוי דאגוזא למאי רמיזא • אמר ליה
 אף על גב דאורייתא לא גלי ליה, כהאי גלי • תא חזי (ס"ח) שקדים)
 מנהון מדינן ומנהון מתיקן • ורמיזא אית לון, אית מארי דדינא קשייא

ואית מארי דשירותא, אבל כל רמזא דגלי באורייתא חזינא דרינא
 הו, והכי הוה לירמיהו דאחזו ליה כרינא דכתיב (ירמיה ח') מקל שקד
 אני רואה • מאי שקד, שקדים ממש • וכן מטה אהרן (במדבר י"ז) ויגמול
 שקדים, ומן תיבתא ממש אשתמע דהוא דינא קשיא דכתיב (דניאל ט')
 וישקוד • על הרעה, וכן שוקד אני על דברי וכן כלם • אמר ליה רבי
 עקיבא משמע דכל מה דעבד קדשא כריך הוא, למילף מינה חבמתא
 סניאה דכתיב (משלי ט"ו) כל פעל • למענהו • רבי אלעזר אמר מהבא
 דכתיב (בראשית ח') וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד •
 מהו מאד, למילף מניה חבמתא עילאה • אמר רבי יהודה מרי
 דכתיב (קהלת ו') גם את זה לעמת זה עשה האלהים, כגוונא דרקיעא
 עבד קדשא כריך הוא בארעא, וכלהו רמזא למה דלעילא • דכד
 הוה חמי רבי אבא חד (ח) אילנא, דאיביה אתעכיד עופא דפרח
 מניה, הוה בכי ואמר, אי הווי בני נשא ידעי למאי רמזאן, הווי מבזעין
 מלכושיהוין עד טבוריהוין למאי דאתנשי חכמה מנהוין, כל שכן בשאר
 מה דעבד קדשא כריך הוא בארעא, כדאמר רבי יוסי אילנין אינון
 דאתחו מנהוין חבמתא, כגון חרובא, (ט) דקל, פסתוקא, זכדומה לון,
 בלהו בחד רכיבא (כ"א) ובחד רתיבא) אתרכבו • וכל אינון דעבדין
 פירין, בר מתפוחין רזא חדא אינון. בר שבילין דאתפרשן • כל אינון
 דלא עבדין פירין ואינון רכרבין, בר מערבין דנחלא דאית להו רזא
 בלחודוי כגוונא דלעילא, מחד יניקא יניקו, וכל חד מאינון דאינהו זוטרי
 בר מאזוכא, מאימא חדא אתיילידו. כל עשכין דארעא דאתמני
 עליהוין רכרבין תקיפין בשמיא, כל חד וחד רזא בלחודוי כגוונא
 דלעילא • ובגין כך כתיב (ויקרא י"ט) שרף לא תזרע כלאים, דכל חד
 וחד עאל בלחודוי ונפיק בלחודוי • דדא הוא דכתיב (חייב ל"ח) הידעת
 חקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתיב (דט"ז ע"א) (ישעיה מ') לכלם
 בשם יקרא יומה די בכל מה דבעלמא רזא בלחודוי, ולא בעא קדשא
 כריך הוא לגלאה לון ולערבבא לון וקראן בשמהן • בני יעקב דאינון
 שבטין קדישין דאינון קיומא דעלמא על אחת כמה וכמה דדא הוא
 דכתיב

(ח) הילן שבו מגדל טופית כיון חילן מגדל טופיה (ידכיקים כאלין כחרטימיסם וכאנמר כריהם וכישולס כירחוס • כרס"ב) ובכ"ג
 יד כ"ד דין ט"ו טיפוח הנדלים כאלין וחלובי כאלין כחרטומיכס חכורים • טכס טין חסורין וכו' ע"ש מל"ן) : (גכ) נייטיני טרי :
 שמוח

דכתיב ואלה שמות בני ישראל • רבי יוסי ברבי יהודה אמר, אילו
 נאמר אלה שמות, משמע דהכי הוא, השתא דכתיב ואלה שמות,
 משמע דעל הראשונים מוסיף, מה הראשונים בני יעקב, אף כאן בני
 יעקב • אמר רבי יהודה חס ושלום, בשעתא דאמר קדשא בריך הוא
 (כר'אשית מ"ו) אנכי ארד עמך מצרימה, סלקא דעתך דשכינתא תיחות
 עמיה בהיא שעתא (אמר ליה והא כתיב אנכי ארד עמך מצרימה)
 ממש, אלא בשעתא דהוות ירידה לבנוי, נחתת שכינתא הדא הוא
 דכתיב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה, כל זמנא דהוי
 לך עלייה, בכיכול עלייה אית לי, ובשעתא דיהוי לך ירידה, בכיכול
 אנכי ארד עמך, ועד דמית יוסף וכל אחוי והות לון ירידה (ה) קמת
 שכינתא נחתת עמהון, כמה דנחתו אלין כך נחתו אלין אמר רבי יוסי
 בר יהודה מה כתיב לעיל מניה, (ס"ו) וימת יוסף בן מאה ועשר
 שנים וגומר בהיא שעתא דמית יוסף וכלהו שכטין והוה לון ירידה,
 נחתו בני ישראל בגלותא, ושכינתא ומלאכי עלאי נחתו עמהון הדא
 הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל, דאינון אתוספו עד קדמאי
 למיחת בגלותא • אמר ליה אי הכי, יעקב הוה מית או לא • אמר
 ליה מית, אמר ליה ומהו דכתיב הבאים מצרימה את יעקב, אי כהי
 אימא את יעקב, ואי בתר דמית יפיק מתמן את יעקב • אלא תא חזי
 לא אמר קרא היורדים מצרימה את יעקב, דער בען לא הוות ירידה
 ליעקב, אלא הבאים, אוליפנא דאתו עמיה דיעקב ואזלו להון • עד
 דנחתו אלין בגלותא, נחתו אלין עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות
 וגומר רבי דוסתאי אמר בכל יומא ויומא הוו אתין ואזלין לון הדא
 הוא דכתיב הבאים מצרימה ולא כתיב אשר באו והיינו דכתיב הבאים
 מצרימה, בקדמיתא את יעקב • ולבתר כד הוות לון ירידה, אישוביתו
 באו ותא חזי בני יעקב כלהו הוו מתין ביהווא זמנא, ונחתו אלין
 ואלין • רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו האי פרשתא מלין עלאין אית בה,

דתנן

(ח) משמע שלח היתם חסידים כמלכיים כשמת יעקב וזו חילת דל"כ ח"ו סוף כסוף ותכלו וקטעו ועיין כושר פרשת אמור וכל דעת
 דכתיב ואנכי אעלה עיניו כשילך למות או תכל ותעלם • וכסודך משמע ש"אם חסידים עם יעקב למלכיים וסיתם עם יעקב עד שמק
 וסלכס לם ודל"כ כשמת יוסף חורם חסידים למלכיים כתי' שעביר ישראל נמאל למו חסכון מחיתת יעקב עד מיתת יוסף לם סיתם סכדי'
 לישראל כ"ד שנת • אי' (נעלם ממנו מ"ג כושר הקדוש ח"ו דרכ' א' רשע חקר הקדוש וי רשע' דשכינתא חירות כיו ולא נפקת נשמתה
 ב'רשיתא אח"כ ח"ו ועיר נעלם ממנו דכרי טוים לקמן דנמאל ב' ע"ג סיטב • ומכ"ש יפס כ"ע"מ מ"ג כנ"א לבי סשע כחכ דיעקב
 אע"ס ויוסף ס"ו כח"ל כח"ס וכו' ע"ג מ"א' •)

דתנן בשעתא דנחתו אלין רתיבין ומשריין קדישין, דיוקנין דישכטין
דגליפין לעילא, כלהו עאלו למידר עמהון הדא הוא דכתיב איש וביתו
באו, ובתיב ראובן שמעון לוי : דבר אחר

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגומר * אתחור
פרשתא דא למה דאמר רבי יוסי ברבי יהודה וכלא הוה *

הנהגות
הנהגות

ותא חזי רבי אלעזר בן ערך כד הוה מטי להאי פסוקא

בכי, דתניא אמר רבי אלעזר בן ערך בשעתא דאזלו ישראל אתכנשו

כלהו נשמתהון דשכטין למערתא דכפלתא, צווחו ואמרו סבא סבא

(ה) כאבא דבנין לאו בלאותא (כ"ה בנלותא) דעלמא דין בניה כלהו

משמעברין בקשיו, עם אחרן עברין בהו נוקמין דעלמא * בההיא

שעתא אתער רוחיה דההוא סבא רשותא שאיל ונחית * קרא קדשא

ברוך הוא לכל רתיבוי ומשרייתיה ומלכיהון בראשיהון, ונחתו כלהו

עם יעקב ועם שכטוהי, שכטין נחתו חיון עם אבוהון, וישכטין נחתו

מתים עם אבוהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים

מצרימה וגומר * ובתיב ראובן שמעון לוי וגומר * ותא חזי מתים הוו

ונחתו, ובתיב ויוסף היה במצרים * אמר רבי אבא כהאי אתקרי

(תקלים ק"ג) כרחם אב על בנים * רבי יהודה בר שלום הוה אזיל בארחה

ורבי אבא הוה עמיה, עאלו, לחר אתרא (ד) ובתו תמן * אכלו, כד בעו

למשבב, שוו רישיהון (ה) בההוא תלא דארעא דהוה חר קברא תמן

(ו) עד לא דמיכו קרא חר קלא מן קברא, אמר (ז) זרעא לארעא אזלא,

תריסר שנין הוה (טז"ג ע"ב) דלא אתערית בר האידנא, דפרצופא דברי

חמינא הבא * אמר רבי יהודה מאן את, אמר ליה יודא אנא, (י) ואנא

יתיב נזיפא, ראנא לא יכילנא למיעל, בגין ההוא צערא דברי דנגביה

ההוא עוכר, עבודה זרה כד איהו הוה זעירא, ואלקי ליה כל יומא

וצערא דיליה דחי לי למיעאל בדוכתאי, ובהאי אתרא לא אתערית

בר האידנא * אמר ליה ואתון ידעין בצערא דחי * אמר ליה (י) שרי

קברא, אי לאו בעותא דילן על חיי, לא יתקיימון פלגורת יומא

בעלמא

(ה) ט"ו כחך ונער הכניס וביעיש וכלאס כיניעם טעילם כחומר וכלכניס ונ' מק"מ פי' סכל הרש"כ : (כ) וסוי ללים סס : (ג) פשכינו
דאסס על פי קטן ססים סס קבר אחר : (ד) קורס ססתחילו לין סרעיש סקבר ושמעי קול אחר מן סקבר : (ה) סורע סלך לארץ ורמו
על עלמו ססוף על ספר יסוכ ונקבר כאלך וססס זס ססים עשר ססס סלס נחשורר כקברו רק עתה סדלס פרליף ככו כסכויף כסמען :
(ו) לוי יצא כנויכס וחינו יכול ליעבס לסביר סכס לס" כני סגכרו בני אחר כססים קטן יסוף סכסס אסוף כל יום : (ז) פי' סד סקבר ז

(כ"ב) וְהָאֵיִדְנָא אַתְעֲרִית הֵכָא דְהוּוּ אַמְרִין לִי כֹל יוֹמָא (ס) דְלַעְנָלָא יִיתִי בְרִי הֵכָא, וְלֹא יִדְעָנָא אִי כִתְיִי אִי בְמוֹתָא • אֲמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה מֵאִי עֵבִידְתִּיכוּ בַּהוּוּא עֲלֵמָא • אַתְרַנִּישׁ קַבְרָא וְאֲמַר אֲזִילוּ קוּמוּ דְהָאֵיִדְנָא יִלְקוּן לְבָרִי. תוּוּהוּ וְעֲרְקוּ מִתְּמָן בְּפִלְגוֹת מִיל • יִתְבוּ עַד דְנִהִיר צַפְרָא • קָמוּ לְמִיזַל, חֲמוּ חַד בְּר נֶשׁ דְהוּוּ רַהִישׁ וְעֲרַק, וְהוּוּ שְׁתִּית דְמָא אֲכַתְפוּי, אַחְרוּ בִיה וְסַח לֵהוּ עוֹבְדָא, אֲמַרוּ לִיה מַה שְׁמַךְ • אֲמַר לִיהוּ לְחַמָּא בְר לִיּוֹאִי, אֲמַרוּ וּמַה לִּיּוֹאִי בְר לְחַמָּא הוּוּ הַהוּוּא מִיתָא, וּמִסְתַּפִּינָא לֹאֲשַׁתְעוּיִי יִתִּיר בַּהֲדִיָּה, לֹא אֲהַדְרוּ • אֲמַר רַבִּי אַבְבָּי הֵאִי דֹאֲמַרוּ (כ) דְצִלוֹתְהוֹן דְמִיתִיָּא מְגִינָן עַל חַיִּי מְנַלָן • דְכַתִּיב (כמרכר י"ג) וַיַּעֲלוּ בְנֵגֶב וַיִּבְאֵא עַד חֲבֵרוֹן • אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזִי תְרִין גִּדְרִין נִדְרִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לִיעֵקֶב • חַד דִּיִּחּוֹת עֲמִיה לְמִדְר עֲמִיה בְּגִלוֹתָא, וְחַד (ג) דִּיִּסְקִינִיה מִקְבְּרִיה לְמַחְמֵי חֲדוּתָא דְסִיעָתָא קְרִישָׁא דְדִיִּירִי עִם בְּנוֹי הָדָא הוּא דְכַתִּיב (כראשית מ"ו) אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה (ד) אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ בְּגִלוֹתָא • וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַם עֲלֵה בְמַה דָּאתָ אֲמַר (ויקרא ל"ד) וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבְּרוֹתֵיכֶם עִמִּי, וְכַתִּיב שְׁשֵׁם עֲלוּ שְׁבֻטִים וְגוֹמַר: דְבַר אַחַר

וַיִּקַּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם וְגוֹמַר • אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּהוּוּא יוֹמָא אַתִּיִּהִיב לִיה רְשׁוּתָא לְשִׁרוּיָא שֶׁל מִצְרַיִם, עַל כֹּל שְׂאֵר עַמִּין • דְתָנָא עַד דְלֹא מִית יוֹסֵף, לֹא אַתִּיִּהִיב שׁוֹלְטָנּוּ לְשׁוֹלְטָנָא דְמִצְרַיִם עַד יִשְׂרָאֵל, בֵּינָן דְמִית יוֹסֵף כְּדִין וַיִּקַּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ עַל מִצְרַיִם וַיִּקַּם, כְּמָאן דְהוּוּ מֵאִיךְ וָקַם • (ויקרא מ"ג) וַיִּקַּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ וְכוּלֵי רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח (ש"ד ס"ה) עַד שְׁהַמֶּלֶךְ בְּמַסְכוּ נִרְדִי גִתָן רִיחֵי • עַד שְׁהַמֶּלֶךְ, דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דְכַתִּיב (ישעיה מ"ד) כֹּה אָמַר יְיָ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל • וְכַתִּיב (דברים ל"ג) וַיְהִי בִישׁוּרוֹן מֶלֶךְ • בְּמַסְכוּ, בֵּין בְּגַפֵּי הַכְּרוּבִים • נִרְדִי גִתָן רִיחֵן, דְנִרְמוּ לְאַסְתַּלְקָא מִבִּינֵיהוֹן דְבַר אַחַר עַד שְׁהַמֶּלֶךְ בְּמַסְכוּ, בְּעוֹד דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב אֲוִרִיתָא לְיִשְׂרָאֵל דְכַתִּיב (שמות ל"ה) וַיְהִי שֵׁם עַם יִי אַרְבַּעִים יוֹם וָאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָבַל וְגוֹמַר בְּעוֹד דְהוּוּ

כתיב

(א) כמסרס י"ח: (ב) כתיב כשער הכנולח פ"ד ר' א' שחלם וז' עישים שמתים בסוד חלק חכמה כי סרח וסגמנה סס מיוחרים כסרסס כלירח וככרילס סרס"ף י'חפ' ערמוו כפ' ככשו כטיב תלין ומוס כמשך וורעו יירש ארץ מהכפס מהפללת על ורעו י' מא"ן: (ג) שיעלוס מקברו: (ד) כח הקירימין מסמקיקוליס נכיוו כוס וסרכ החס ד מה"ש פן אלקבן י"ל כספר כרית סגוי כ"י סלרד כוס וסכיל מאשרי סוכר סרוליס כספוליס ומסוק דרילקס כנלוח זס הי"ז כתיבת סכניה כנלוח אר כמכרילס לל סיס כתי' זורק סחיתס סס וסלרד מאר וכפ' סרוקק מ"ש לליל רחמיך ריחוח עמיס לסידר ריחוח: מא"ן

כתיב אורייתא לישראל, שבקו ריחיהון טב ואמרו אלה אלהיך ישראל •
 דבר אחר עד שהמלך במסכו, בעוד דהוה קדשא בריך הוא נחית
 על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל, נרדי נתן ריחו דכתיב
 (ס"ד) נעשה ונשמע • רבי תנחום אמר כל אומה ואומה אית לה
 שר לעילא, וכד קדשא בריך הוא יהיב שולטנותא לדין, אנחית לדין
 וכד יהיב שולטנותא להווא שר, לית ליה שולטנותא אלא כגין
 ישראל הדא הוא דכתיב היו צריה לראש • רבי יצחק אמר ישראל
 אינון (י"ט) לקבל כל שאר אומין דעלמא, מה שאר עמין אינון שבעין,
 אוף ישראל אינון שבעין הדא הוא דכתיב כל הנפש לבית יעקב
 הבאה מצרימה שבעים • ומאן דשליט על ישראל כאלו שליט על
 כל עלמא. רבי אבא אמר מהכא, וכני ישראל פרו וישרצו וגומר. הא
 (י"ד) שבעה, וכל דרגא (כ"ט סלקא) לעשרה, הא שבעים, מה כתיב
 בתריה ויקם מלך חדש על מצרים אמר רב הונא אמאי אשתעבדו
 ישראל בכל האומין, כגין דישתאר בהון עלמא, דאינון לקבל כל
 עלמא, ובכתיב (וכריס י"ד) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ומה הוא
 חד, אוף ישראל חד דכתיב (שמואל ב' ז') גוי אחד בארץ • מה שמיה
 חד ומתפרש בשבעים, אוף ישראל חד ומתפרש בשבעין. רבי יהודה
 פתח (משלי ל') תחת שלש רגזה ארץ וגומר • תחת עבד כי ימלוך דתניא
 (ד"ז ע"ב) לית לך אומה מפיכא וקלילא וגבוית קמי קדשא בריך הוא
 כוותייהו דמצראי, ויהב לון קדשא בריך הוא שולטנותא כגנייהו
 דישראל • ושפחה כי תירש גבירתה, דא הגר דאולדת לישמעאל,
 שעשה כמה רעות לישראל, ושלט בהם וענה אותם בכל מיני ענויין
 וגזר עליהם כמה שמדות, ועד היום הם שולטים עליהם, ואינם מניחים
 להם לעמוד בדתם, ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.
 דבי יהושע הנה סליק לירושלם והוה אזיל בארתא • חמא חד ערבא
 דהוה אזיל בארתא וכריה עמיה • פגעו כיודאי חד, אמר לכריה האי
 יודאי געלא דמאים ביה מריה, (6) נוול ליה ורקיק ליה כדיקניה שבעה
 זמנין, דאיהו מזרעא דראמין, דאנא ידענא דמשעבדן בהו שבעין
 עממין

(6) מי עבד לי נוול וכיוי ופן עבד אהו זוקני וכו' קר"י דלמין פ"י זיכו מרוס קייס כהס מם סאני גווה פליסס סחכלטנו ארין ירחתי ;
 למחש' טרע"כ :

עממין, אול בריה ואחיד בדיקניה • אמר רבי יהושע (ב) ראמין ראמין
 גוזרנא על עלאין דיהתון לתתא • עד לא סיים אתכלעו באתריהון •
 רבי יהושע פתח (ס"ד ב') עד שיפוח היום ונסו הצללים וגומר. עד שיפוח
 היום, האי קרא על גלותא דישראל אתמר, דאינון ישתעבדון בגלותא,
 עד דיסתיים ההוא יומא שולטנותא דאומין • דתנן אמר רבי יצחק
 אלף שנין הוא שולטנותא דכל אומין פחדא עלייהו דישראל, ולית
 לך אומה דלא ישתעבד בהון, ויומא חדא הוא לקבליה דכתיב
 (זכריה י"ד) והיה יום אחד הוא יודע ליי וגומר • דכר אחר עד שיפוח
 היום, קדם דיפוח ההוא יומא דאומין, ונסו הצללים, אינון שולטנין
 דשלטי עלייהו • אלך לי אל הר המור, אמר קדשא בריך הוא אלך
 לי לגערא האומות מירושלם, דהוא הר המר כמה דכתיב בדרך
 המזרחה אשר בירושלם • ואל גבעת הלבונה, דא כי מקדשא די
 בציון דכתיב ביה (תהלים מ"ח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגומר •
 (אמר רבי יהודה) כמה דאת אמר (איוב ל"ח) לאחוז בכנפות הארץ וינערו
 רשעים ממנה, כהאי דאחיד בטלית לגערא טנופא מנה אמר רבי יוסי
 עתיד קדשא בריך הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא, ולדכאה יתה
 מטנופי עממייא, עד דלא אשתלים ההוא יומא דאומין. דאמר רבי
 חייא לית שולטנו דאומין עלייהו דישראל אלא יומא חדא לחוד,
 דהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים הדא הוא דכתיב
 נתנני שוממה כל היום דוה, יומא חד לחוד ולא יתיר • אמר רבי
 יוסי אי יתיר ישתעבדון, לא על פוס גזרת מלכא הוא, אלא על דלא
 בעיין למהדר לקבליה וכתיב (דברים ל') והיה כי יבואו עליך כל הדברים
 האלה וגומר. וכתיב (סז) אם יהיה נדחק בקצה השמים משם
 יקבצך וגומר:

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל • אמר רבי שמעון תא חזי דהא
 על כל פנים מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה, והכי
 הוא דרובא דפרישתא לא אתמר אלא מלך מצרים (ו' ב') סתם והיינו
 ממנא רברבא על מצראי, פרעה מלך מצרים. פרעה מש • אמר רבי
 שמעון לפיכך כתיב ויאמר, (בראשית ל"ד ב') כלומר אכניס בלבהון מלתא

דא

דא כמה דאת אמר (שמואל ב' י"ז) כי יי אמר לו קלל את דוד. מחשבת
 הלב בלבד, וכן (אסתר ו') ויאמר המן בלבו • וכן (בראשית י"ח) ויאמר בלבו
 הלבן מאה שנה. אוף הבא נמי אכנים מחשבתא בלבהון דאמרו רב
 ועצום ממנו • מאי ממנו, רוצה לומר מממנא דילהון, אינון אמרו בלביהו
 דחילא ותוקפא דילהון, רכרבא ותקיפא ממנו, משולטנא דילהון •
 רבי יצחק אמר כל אומין דעלמא (בר ישראל) משכין תוקפא משריהון,
 וישראל נגדין חיליהון מקדשא בריך הוא ואינון אתקרון עמא די, ולא
 עמא דשולטנייא רבי יהודה אמר הכא אתקרון עמו דכתיב ויאמר
 אל עמו, והתם כתיב (שמות ג') ראה ראיתי את עמי, עמי ממש
 ישראל אקרון עם יי, ושאר אומין אקרון עמו דשולטנא דילהון, דכתיב
 (מלכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יי
 אלהינו לעולם ועד • אמר רבי אבא האי פסוקא הוה ליה למימר
 (הנה עם ישראל או) בני ישראל רב ועצום ממנו, (אלא) מהו עם בני
 אלא עם בני ישראל ממש, מההוא ישראל דלעילא, דחשיבו דעם בני
 ישראל הו, ולא עם יי, וכתיב ויקוצו מפני בני ישראל, ולא כתיב מפני
 עם (י"ח ע"ב) בני ישראל, אלא מפני בני ישראל ממש • רבי יוחנן הוה
 קאים קמיה דרבי יצחק, אמר מה חמא בלק למימר (כמרבי כ"ב) הנה
 עם יצא ממצרים, ולא אמר הנה עם בני ישראל, (אלא) אמר ליה רבי
 יצחק בלק מכסף גדול הוה, וכן דרך המכשפים לקחת הדבר שאין
 בו חשרא, וכן אין מזכירין לעולם שם אביו של אדם אלא שם אמו,
 דבר שאין בו חשרא, דכן דרך השדים רמעיינים בההוא מלה דקאמרי
 להו, אי איהו כדיבא מודיעין ליה מלין כדיבין, ואי הוא קשוט, כל מה
 דאמרין לזמנא זעירא קושטא הוא, כל שכן למעבד עבדתא • רבי
 אחא אמר בלק ארחא דקלנא נקט, הנה עם יצא ממצרים, בלומר
 דלית אנון ידעין ממאן אינון • אמר רבי יוחנן מפני מה עמא דרכרבין
 נטירין, ועמא דקדשא בריך הוא לא נטירין • אמר רבי יצחק לא דמי
 מסכנא לעתירא, מסכנא בעי לנטרא דיליה, עתירא לא נטיר דיליה,
 וכל שכן דישאל אינון ממלכא דרחים קשוט ודינא • ודינא קדמא
 עביר בגוכרין דביתיה, דבעי דאינון ליהוון נטירין מחטאה יתיר מבלהו
 קרא הוא דכתיב (עמוס ג') רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה

וגומר • רבי יוסי נפק לארחא והוה רבי אחא בר יעקב אזיל עמיה,
 עד דהו אזלי, שתיק רבי יוסי והרהר במלי דעלמא, ורבי אחא הרהר
 במלי דאורייתא. (ש דהו אזלי) חמא רבי יוסי חר הויא דהוה רהיט
 אבתריה • אמר רבי יוסי לרבי אחא חזית האי הויא דרהיט אבתראי,
 אמר ליה רבי אחא אנא לא חמינא ליה דרהיט רבי יוסי וחויא אבתרוי,
 נפל רבי יוסי ודמא שתת ונחת מחוטמוי. שמע דהו אמרין רק אתכם
 ידעתי מכל משפחות האדמה וגומר. אמר רבי יוסי ומה על שעתא
 חדא כך, מאן דמת"אש מנה על אחת כמה וכמה • פתח ואמר
 (דברים כ) כי יי אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגומר •
 המוליכך וגומר • נחש שרף ועקרב וגומר. (ו) נחש שרף למה הכא •
 אלא לקחת עונשן מישראל, כל זמן שמתפרשין מן עץ החיים דכתיב
 (ס"ג) כי הוא חי"ך ואורך ימיה • תא חזי אמר רבי חייא כתיב (משלי י"ג)
 חושך שבטו שונא בנו וגומר • וכתיב (מלכי ה') אהבתי אתכם אמר
 יי, וכתיב ואת עשו שנאתי, מהו שנאתי דכתיב חושך שבטו שונא בנו,
 כלומר שנאתי אותו, ועל כן חשכתי שבט מהם • כל שכן וכל
 שבן תלמידי חכמים, דלא בעי קדשא בריך הוא דיתפרשון מעץ החיים
 אפילו רגעא חדא :

ויאמר אל עמו • יהב להון עיטא למעבד עמהון בישא • אמר רבי
 תנחום ידעין הו מצראי באצטגנינות דילהון, שסופן למלקי
 בגין ישראל, ולכך אקדים שולטנא דילהון למעבד עמהון ביש • רבי
 יצחק פגע ביהווא טורא, וחמא חד בר נש דהוה נאים תחות חד
 אילן • יתיב תמן • אדהוה יתיב, חמא (ו) ארעא דמתחלחלא ואתבר
 ההוא אילנא ונפל, וחמא בקיעין גומין בארעא, וארעא סלקא ונחתא.
 אתער ההוא גברא צווח לקבליה דרבי יצחק, ואמר ליה יודאי יודאי,
 כבי ונהים, דהאי דנא מקימין ברקיעא חד רברבא ממנא שולטנא
 עלאה, והוא זמין למעבד עמכון ביש סני, והאי רגשא דארעא בגיניכון
 הוה • דכל זמנא דרגשא ארעא כד קם ממנא דיעבד עמכון ביש •
 תוה רבי יצחק ואמר ודאי כתיב (משלי ל') תחת שלש רגזה ארץ וכתיב

תחת

(א) דכתיבה אש ומכנעה את כנחש אש כעפר יסירו כמ"ש ונחש עפר לחמו כמ"ש מקרי כ"ד וכל דכריש שליט כיה נחש • ואשכח למר
 רבתי"ב אש ונקלה מים ונקיית כענוס וחי' כננר הרוח כנודע ולכן חקנעק היל' סר ודוק וסליך סא"ן : (ב) סא"ן ס"מס ריעזת בסכר
 סא"ן ודאה נומית כקיעיה כא"ן וסא"ן סימח טולג ויגודם :

תחת עבד כי ימלוך. ממנא דהוה ממנא תחות שולטנא אחרא, ומליך, ויהבין ליה שולטנא, וכל שבן בד שליט בישראל * אמר רבי חמא בר גוריא כד אנח לישראל תחות שולטנותא דאומין, יתיב וגעי וכבי הדא הוא דכתיב (ירמיה י"ג) במסתרים תכבה נפשי * אמר רבי יוסי במסתרים דווקא * רבי יהודה עאל לגביה דרבי אלעזר, אשכחיה דהוה יתיב וידיה בפומיה והוה עציב * אמר ליה במאי קא (רס"י ע"ב) עסיק מר * אמר ליה דכתיב (משלי י"ח) באור פני מלך חיים, אי (ב) טרנא עציב וכל שבן דגעי וכבי, שמשוי מאי עבדי, הדא הוא דכתיב (ישעיה ל"ג) הן אראלם צעקו חוצה, מאי חוצה, מריהון בגו ואינון לכה, מריהון בכתי גואי ואינון בכתי בראי * בתי גואי מאן אינון * אמר רבי יצחק אינון מעשרה כתי מלכא * מלאכי שלום מר יכביון * וכי יש מלאכים שאינם של שלום * אמר ליה אין, תא חזי אית מארי דדינא קשיא, ואית מארי דדינא דלא קשיא * ואית מארי דדינא רפיא ורחמנותא, ואית מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל, ואלין אתקרון מלאכי שלום * על אינון דלתתא כתיב (ס"ט ב) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, ובתיב (ס"ט ל"ד) ונמקו כל צבא השמים, אי הכי כל אינון שולטנין דממנן על שאר עמין, כד חמאן למריהון עציב, למאי עבדין פרוכא לבגוי * אמר רבי אלעזר לא עבדין אלא מאי דאתפקדו, ורעותא דמריהון עבדין * רבי דוסתאי אמר בעידנא דאתמסרן בגוי דקדשא בריך הוא לשולטני עממין, מתכנפין תריסר בתי דינין ומשתקען גו תהומא רבא, (ב) געי טרנא געין (ג) ורהיטן, (ד) (כ"א תריסין) (ה) ונחתין תרין דמעין לשקועא דימא רבא הדא הוא דכתיב (תהלים ל"ז) משפטיך תהום רבה, ומתגלגלן עלאין לתתא, אתבקען תתאין ונחתין מאתן וארבעין דרגין הדא הוא דכתיב (עמוס ג) אריה שאג מי לא יירא * תנא בשעתא דמסר קודשא בריך הוא לישראל לשרא דמצראי, גזר עליהו שבעה גזרות דישעבדו בהון מצראי הדא הוא דכתיב וימררו את חיהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים וגומר * ולקבליהון שבעה

לטב

(א) פירוש ספר שלנו כענין סיני כלשתים טורתי מלפני: (ב) פי' לועק ונוסס אזר גם ספאסי' משרתיו לועקיס * תרש"כ: (ג) שמשך תהלים: (ד) שמת י"ט ע"א: (ה) ווס רמז כי מר לי מאר מכס כי ילאס כי יר ס' ווסו יללת תשכיס ככיו"ל * ת"ס * וכמ"מ חתנת פי' מלאכי שלום מר יכביון * וחסד דתתוק כוס ד' עמלק בגי' מר ודריק מאין:

לְטַב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ, וַיִּשְׂרְצוּ, וַיִּרְבוּ, וַיַּעֲצְמוּ, בְּמַאד, מְאֹד, וַתִּמְלֵא
הָאָרֶץ אוֹתָם.

הָבָה נִתְחַכְמָה לוֹ • רַבִּי יוֹסֵי אָמַר אֵין הָבָה אֵלָא לְשׁוֹן הַזְּמַנָּה לְמַעֲבַד
דִּינָא, בְּמָה דַּאת אָמַר (כְּרַאשִׁית י"ב) הָבָה נִרְדָּה, (שְׁמוֹעַל ט' י"ה) הָבָה
תָּמִים • אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָבָה, כְּלָם לְשׁוֹן הַסְּבָמָה וְהַזְּמַנָּה, כְּמוֹ (כְּרַאשִׁית י"ב)
הָבָה נִבְנָה לְנוֹ עֵיר • (שׁוֹפְטִים כ') הָבּוּ לָכֶם דְּבַר וְעֵצָה. (תַּהֲלִים כ"ט) הָבּוּ
לִי בְנֵי אֱלֹים • רַבִּי יִצְחָק אָמַר הָבָה נִתְחַכְמָה לוֹ, נִהְוֵי בְּהַסְכַּמַּת
דִּינָא לְנַפְיָה, פֶּן יִרְבֶּה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמַרְתּ כֵּן יִרְבֶּה וּכְן יִפְרוּץ • וּמִלֵּאבֵי
הַשְּׂרָת הוּוּ לְהוּ לְשָׁבִים וּלְצַנִּינִים הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְקוּצוּ מִפְּנֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל, דְּהוּוּ מִתְעַקְצֵי מִמְּלֵאבֵי הַשְּׂרָת, כְּהֵנִי קוּצֵי דְמִתְעַקְצֵי בְּהוּ אִינְשֵׁי •
אָמַר רַבִּי יוֹדָאי אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָה הוּוּ מַחְשַׁבְתְּהוֹן דְּמִצְרָאי לְמַמְנַע
מִיִּשְׂרָאֵל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, וְשׁוֹלְטָנָא דְּמַמְנָא עֲלִיהוֹן דְּאֵעִיל בְּלַבְהוֹן כֶּךָ •
אֵלָא אָמַר לְהוֹן, הוּוּ יִרְעִין דְּזַמִּין בְּרָא הָדָא לְמִיפַק מִיִּשְׂרָאֵל, דִּיתְעַבִּיד
דִּינָא בְּאַלְהִיהוֹן עַל יְדֵיהּ • דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשַׁעָה שְׁאָמַר מִשְׁרָה
(שְׁמוֹת י"ב) וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֵעֲשֶׂה שְׁפָטִים, הֲלֵךְ דּוּמָה שְׂרוּ שְׂרָ
מִצְרַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה • אָמַר לִיָּה קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא גְּזָרָה נִגְזָרָה
לְפָנֵי דְכְּתִיב (שְׁפָטִים כ"ד) יִפְקוֹד יי' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בְּמָרוֹם וְגוֹמַר • בְּאוֹתָהּ
שַׁעָה נִיטְלָה הַשְּׂרָרָה מִמֶּנּוּ, וְנִתְמַנָּה דּוּמָה שְׂרָ שֶׁל גִּיהֶנֶם, לִידוֹן שֶׁם
נְפִשׁוֹת הַרְשָׁעִים וּרְבֵי יְהוּדָה אוֹמַר עַל הַמַּתִּים נִתְמַנָּה • אָמַר רַבִּי
חֲנִינָא • כְּתִיב (כְּמוֹדֵר ל"ג) וּבְאַלְהֵיהֶם עֲשֶׂה יי' שְׁפָטִים • וְכִי בְּאַלוֹהַי שֶׁל
כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב וְשֶׁל עֵץ וְשֶׁל אֶבֶן יֵשׁ שְׁפָטִים • אֵלָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי
שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב הֵיוּ נִתְכִּים מֵאַלְיָהֶם, וְשֶׁל עֵץ מִתְרַקְבִּין • אָמַר רַבִּי
אַלְעִזֵּר אֱלוֹהַי שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁהָיָה, וְצוּהַ הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ
שְׁפָטִים, לְשִׁרּוֹף אוֹתוֹ בְּאֵשׁ כְּמָה דַּאת אָמַר (דְּכִיִּים ז') פָּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם
תִּשְׂרַפּוּן בְּאֵשׁ, כְּדִי שִׁיְהֵא רִיחוֹ נוֹדֵף • וְעוֹד (שְׁמוֹת י"ב) רֵאשׁוּ עַל כְּרַעְוֵי
וְעַל קִרְבוֹ • וְעוֹד שְׁעֲצֻמוֹתָיו מִשְׁלָכִים בְּשׁוֹק, וְזֹאת הִיְתָה לְמִצְרַיִם קִשָּׁה
מִכְּלַן הָדָא הוּא דְכְּתִיב שְׁפָטִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּאַלְהֵיהֶם מִמֶּשׁ זְהוּ
שֶׁר שְׁלָהֶם, לְקִיִּים יִפְקוֹד יי' עַל צְבָא הַמָּרוֹם בְּמָרוֹם וְגוֹמַר וְכֵל זֶה הֵיוּ
יודְעִים הַחֲכָמִים שֶׁבָהֶם וְכֵל שֶׁכֵּן שֶׁר שְׁלָהֶם, עַל כֵּן כְּתִיב הָבָה נִתְחַכְמָה
לוֹ • רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר הַרְבֵּה עֲבוּדָה זָרָה הֵיוּ בְּמִצְרַיִם, וְנִילּוּם אֱלוֹהַי

(רח"ו ע"ב) שלהם היה, ובכלל אלהיהם היה הוא, ובכלם עשה יי שפטים •
 אמר רבי אבא הא דרבי יוחנן דייקא ופשיטא, משום דאלהיהם
 נלקים בתחלה ואחר כך האומה • וכן נילוס נלקה בתחלה, והעצים
 והאבנים, הדר הוא דכתיב (שמות י) ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים
 ובאבנים, שהיו להם אלוהות ממש • ואמר רבי יצחק על צבא המרום
 במרום בתיב, ונילוס לא היה במרום • אמר רבי יוחנן רוב מימיו
 כדוגמתן במרום • אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה, ואחר כך
 שאר אלהיהם • רבי שמעון ברבי יוסי אומר, לקות אומה של מצרים
 ממש לא היה אלא בים דכתיב (סע יד) לא נשאר בהם עד אחר וקודם
 זה נעשה שפטים באלהיהם, ועל דא כתיב הבה נתחכמה לו פן ירבה
 והיה בי תקראנה, ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם • ונוסף
 גם הוא על שזנאינו, נבאו על מחנות עליונים שיהיו שרגיים בתוכם •
 ונלחם בנו, נבאו על מה דכתיב יי ילחם לכם וגומר • ועלה מן הארץ,
 כמה דאת אמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה :

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי • רבי אלעזר פתח שיר השירים
 אשר לשלמה • תנא בשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עלה
 בחפץ לפניו וברא את השמים בימינו והארץ בשמאלו. ועלה בחפץ
 לפניו לנהוג היום והלילה. וברא המלאכים הממונים בחסדו ביום
 (כ"ו לומר שירה ביום זמן החסד) • וברא המלאכים הממונים לומר
 שירה כלילה הדר הוא דכתיב (תהלים כ"ב) יומם יצוה יי חסדו וכלילה
 שירה עמי • אלו מימין ואלו משמאל, אלו מקשיבים שירת היום ואלו
 מקשיבים שירת הלילה. שירתם של ישראל קדוש • רבי יצחק אמר
 אותם שאומרים שירה כלילה, מקשיבים שירתם של ישראל ביום
 הדר הוא דכתיב (שיר ס) חברים מקשיבים לקולך • אמר רבי שמעון
 בת אחת כלולה משלש כתות, אומרת שירה כלילה הדר הוא דכתיב
 (משלי ב"ב) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה • אמר רבי אלעזר עשרה
 דברים נבראו ביום ראשון, מהם מדת לילה ומהם מדת יום, ועל מדת
 לילה כתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמה דאת אמר (איוב י"ו)
 אפו טרף • וכתיב (מזכר ה') וטרף ואין מציל • וחק לנערותיה, כמה דאת
 אמר (שמות ט"ו) חקומי שפט, (תהלים קמ"ו) חקיו ומשפטיו, (סע פ"ב) כי חק לישראל
 הוא

הוא משפט וגומר. מכאן שמדת הדין שולטת בלילה • ותנא אלו האומרים (ב) שירה בלילה, אלו הם שרים על כל בעלי שיר • וכשפותחין החיים שירה, מוסיפין העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו ושמים וארץ מוסיפין כח כהאי שירה • אמר רבי נחמיה (ג) אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתניא הזוכה באותו שיר, ידע בענייני התורה והחכמה, ויאוזן ויחקור ויוסיף כח וגבורה, במה שהיה ובמה שעתיד להיות, ובזה זכה שלמה לדעת • דתני רבי שמעון דוד עליו השלום ידע בזה, ותיקן שירים ותושבחות הרבה, ורמז בהם העתידות לכא, והוסיף כח וגבורה ברוח הקדש • ידע בענייני התורה והחכמה, ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלישון הקודש • ושלמה זכה יותר באותו השיר, וידע החכמה ואזן וחקר ותיקן משלים הרבה, ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו דכתיב (קהלת ב') עשיתי לי שרים ושרות, כלומר קניתי לי לדעת, שיר מאותן השירים העליונים ואשר תחתם, והיינו דכתיב שיר השירים, כלומר שיר של אותם שרים של מעלה • שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה, במה שהיה ועתיד להיות • שיר שהשרים של מעלה משוררים • אמר רבי אלעזר אלו השרים עמדו עד שנולד לוי, אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר, כיון שנולד משה ונמשה אהרן ונתקדשו הלויים, נשלם השיר ועמדו על משמרותם • ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי, פתחו למעלה ואמרו (שיר ח') מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי (וי"ט ע"ב) אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי • כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה, ונתקדשו כלם ועמדו על משמרותם, ונתקדשו אלה לנבח אלה חברים כאחד, והעולמות אחד, ומלך אחד שוכן עליהם • בא שלמה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים, ונסתם החכמה בו אמר רבי יהודה למה נקראו השרים של מטה לויים, על שגלוים ונחברים למעלה כאחד, והשומע גלוה ונדבק נפשו למעלה • ועל כן אמרה לאה (בראשית כ"ט) ילוה אישי אלי • רבי תנחום אמר שבכל גלוה זרע לוי עם השכינה, במשה ואהרן ומרים, ובכל זרעו אחריו, והם הנלוים אל יי לשרתו

(ב) פירוט רצ"ד מלך נכורס ויכין זירמס כלילס כחי' רי' : (כ) טיון כס' סלקועים כ"י מה ספי' מאסנס ו'ל כל סעופק כסדקי שירס ע"ג מת"ן :

לשרתו • תא חזי בשעה שעמדו המשוררים למעלה, לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשה האחים משה אהרן ומרים • תינח משה ואהרן • מרים למה • אמר רבי יוסי הדא הוא דכתיב ושרות, כמה דאת אמר (שמות ט"ו) ותען להם מרים • תנא באותה שעה שנולד לוי, נטלו הקדוש ברוך הוא ובחרו מכל אחיו, והושיבו בארץ והוליד לקהת, וקהת הוליד לעמרם, והוא הוליד לאהרן ומרים • פירש מאשתו והחזירה, באותה שעה היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים, גער בהם הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר, עד שנטה קו ימינו והושיט לעמרם • מאי טעמא נקרא עמרם, שיצא ממנו עם רם על כל רמים, ולא נזכר שמו, מאי טעמא לא נזכר שמו • רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעה הלך ובצנעה חזר לאשתו, כדי שלא יכירו בו הדא הוא דכתיב וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא • ויקח את בת לוי, אף היא בצנעה חזרה ולא נזכר שמה •

וילך איש, רבי אבהו אמר וילך איש זה (י"ב ט"ז) גבריאל דכתיב (דניאל ט') והאיש גבריאל, שהלך הוא והחזירה לעמרם • רבי יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו, מפני שהליכה זו לא היתה ממנו להזדווג לאשתו, אלא מלמעלה • רבי יצחק אמר באהרן ובמרים לא נאמר זווג אבותם בתורה, ובמשה כתיב ויקח את בת לוי, להורות (ב) שהשכינה נקראת על שם לוי, ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה, עד שנטל חלק בשכינה והוליד למשה הדא הוא דכתיב ויקח את בת לוי, ולפיכך כתיב ותרא אותו כי טוב הוא • רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן, שזכה לקול גדול דכתיב (שמות י"ט) והאלהים יעננו בקול • ועמרם זכה לכת קול, דכתיב ויקח את בת לוי, כלומר בת קול, ולפיכך כתיב וילך, כלומר שהלך למדרגה זו תאנא בשנולד משה, יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא • וכתיב (תהלים קמ"ט) טוב יי לכל • וכתיב (שם ל"ד) טעמו וראו כי טוב יי :

ויהי

(א) לבי פשוטו שחקה לחליות עם דוד • ועד"ה כי לוי מלך הנכורה ודינא דמלכותא דינא • וכמ"ל לשיל דף י"א מכית לוי דף כ"י דאחיא מטט"ה דשמאלא • ודרך רמו כי לוי סס איתיות שבויות משרי כמ"ליו סיומו ליסור • ואלא שלבך נקראת ככל כמז"ל בת סיוס לא"ל וכלל שמה וכמו שרמו סרמכ"ן כפי' וסרמו כי כל יסור ועיקרם להיותם כיסוד וזהו ככל ונ"ל זס כ"ן שט"ה כמ' • ודרך ד"ה דאכ"ה יסר ברחא ומילוי סס ע"כ פירוש נאכ"ה נ"ל לוי ודו"ק • מא"ן :

וְיָהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הֵהָם • רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין אָמַר, וְיָהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הֵהָם, סוּף גְּלוּתָם הָיָה, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְשׁוּעָבָדִים בְּכָל עֲבוּדָה • בַּיָּמִים הָרַבִּים הֵהָם, שֶׁהָיוּ רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, וּבִיּוֹן שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם קֶץ גְּלוּתָם מֵהַ כְּתִיב, וַיָּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם מֵאֵי טַעַמָּא שֶׁהוֹרֵד שָׂר מִצְרַיִם מִמַּעַלְתּוֹ וְנִפְל מִגְּאוּתּוֹ • וּבִיּוֹן שֶׁנִּפְל מֶלֶךְ מִצְרַיִם שֶׁהוּא שָׂר שֶׁלֵּהֶם, זָכַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֵּא וְרָאָה שֶׁבֶךְ הוּא, שֶׁבֶל זִמְן שֶׁהָשָׂר שֶׁלֵּהֶם נִתְּנָה לוֹ שָׂרָה עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא נִשְׁמַע צַעֲקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בִּיּוֹן שֶׁנִּפְל הָשָׂר שֶׁלֵּהֶם כְּתִיב וַיָּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּמִדּוּ וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוּדָה וַיַּעֲקוּ וַיַּעֲקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים, שֶׁעַד אוֹתָהּ שָׁעָה לֹא נָעֲנוּ בְּצַעֲקָתָם. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר בֵּא וְרָאָה רַחֲמֵנוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּשְׁהוּא מֵרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל כּוֹפֵה לְמַדַּת הַדִּין וּמוֹרִידָהּ וּמֵרַחֵם עֲלֵיהֶם. וְהֵינּוּ דַתְנִן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִיד שְׁתֵּי דְמָעוֹת לִים הַגְּדוֹל • מֵאֵן אֵינּוֹן (א) שְׁתֵּי דְמָעוֹת • אָמַר רַבִּי יוֹסִי לָאוּ (ר"ט ע"ב) מֵלֶה בְּרִירָא הִיא, דְּהָא אֲמַרְהִיָּה (ג) לָאוּבָא טַמְיָא דְהוּא כְּרִיב וּמְלוּהִי כְּרִיבָן • (ד) אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר לָאוּ בְּתַר אוּבָא טַמְיָא אֲזִלְיָן, דְּבְרִירָא דְמֵלֶה הוּא דַתְנִן, (ה) בְּעִשְׂרָה כְּתָרֵי מִלְפָּא אִית (ט' א') תְּרִין דְמָעִין לְקַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, וְהֵן שְׁתֵּי מַדּוֹת דִּין שֶׁהָדִין בֵּא מִשְׁתִּיָּהֵן בְּמָה דָּאֵת אָמַר (ישעיהו כ"א) שְׁתֵּים הִנְהִי קוֹרְאוֹתֶיךָ • וּבִשְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֹכֵר אֶת בְּנָיו, הוּא מוֹרִיד אוֹתָם לִים הַגְּדוֹל, שֶׁהוּא (ויקרא קל"ז ב') יָם הַחֲכָמָה לְהַמְתִּיקָן, וְהוֹפֵךְ מַדַּת הַדִּין לְמַדַּת הַרַחֲמִים וּמֵרַחֵם עֲלֵיהֶם • אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁתֵּי דְמָעוֹת, שְׁמַהֵם בְּאֵין הַדְּמָעוֹת מֵהֶם בֵּא הַדִּין • אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כְּתִיב (שמות י"ד) וְהִנְהִי מִצְרַיִם נוֹסַע אַחֲרֵיהֶם • וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי זֶה שָׂר שֶׁל מִצְרַיִם הוּא, וְאֵת

אמרת

(א) עיין ברכות ד"ט ע"א כמעשה דרב קטינא דסוה קאזיל כאורחא כי מעט אפתחא דרוכא עמיא נח נוסא וכו' ונראס דפירוש סגמרא שס כך סוה וסאמורא רב קטינא קכל דברי רבי אלעזר סכוויס כיוסר כדכסמוך. דלח משניחין כדברי אוכא עניא כטעס סגוסא דתנאן כעסרס כחרי וכו' וכי מעט רב קטינא אפתחא וכו' זכר רב קטינא קכלתו סג' ולמר אוכא עמיא כריב ומלוטו כריב ועיין תשובות רב' חלק שלישי סימן תרע"ב ותורס אחת סימס כירי תנא דיוסר וסאמורא רב קטינא כנמרא • אמנס תנא דיוסר אמר טעסס וסענין ולרב קטינא כנמרא קרס סמעסס וטכר ססלסס (כ"י) • עיין לקמ ע"ב סוף דברי סנאון : (ב) אוכ וידעיני (כי בעל אוכ שאל כעלמות סס עמיא כמו שחיק עמיא וסוה אמר וס דוכריו סקר וכו' ור"א א"ל דבר כרוך וסמא סוה • סר"ב) : (ג) עיין מ"ג לעיל ע"א וברמיון וס מלאנו ספסח' ק"ב כ' שרינו סקדוס כוון כלוואתו אל תכס על מעס ארמיא מסוס סשס עלילס וסח"ב קרס כמעסס סוואד לסאמורא רב פסא כמאמרס (ברכות ח' כ') וסחרי שידעו מסורי סתלמיד שסיו וסר ימות רב פסא שכן קרס לרב פסא כתבו מעלמס בלוואת רבינו רב פסא כמאמרס (ברכות ח' כ') כיוונו וכן פסא וכן כיוונו (שבת כ"ח ע"ב) ר' אלישור ורע"ק ס'ל סא דלמר עוללס וכן סלכיסו דרסות סתקראות כמאמר ר' (ניטין י"ס סע"ב) מ"ד אשי ארס מפתר תמיד וס קמלא ובר קמלא וכן אמרו סססרדין ל'ל כ' מלח' ס' ככית השע וס פסא כן רמליסו ונוס לדיקיס וכו' וס וקיסו סאלו סתקוכיס כסמות סיו זמן רב וסר סלמס ססחכר סער ס' מלח' ס' מ"ג כיוונו כמ"ג • וכאלס דכות כמ"ס וכן כיוון סענין שסוכא כתיספת שכת ע"ס א' כ"ס אסמסא • וסיחור סיטכ סס סקסס סר"י סס עלי' ע"ג וסרוס נחט ע"י ליורכו (כ"י) : (ד) כ' ספידוס אלוטת סחל' י' :

אמרת וימת מלך מצרים זה שר של מצרים אמר רבי יצחק האי מלה
 קא מסייע להווא דלעילא • כתיב הכא והנה מצרים, וכתיב התם
 וימת מלך מצרים • מלמד דעכשו לא היה מלך, דהורידוהו מגדולתו,
 ולפיכך כתיב והנה מצרים, ולא כתיב מלך מצרים • ומה דאמר וימת
 כמה דאת אמר (ס"ד) כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך •
 אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה
 שמש, ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם, ובמקומו פרעה והוא
 פרעה ממש • תא חזי בעוד דאית שולטנותא דלעילא אית שולטנותא
 בעמא דלתתא, אתעדרי שולטנותא דלעילא אתעדרי שולטנותא דלתתא •
 אמר רבי יוסי כתיב (זכריה י"ד) הנה יום בא ליי וגומר • והיה יום אחד
 הוא יודע ליי וגומר • וכי שאר יומין לאו אינון דיליה • אלא אמר רבי
 אבא מלמד ששאר הימים ניתנים לשרים, ואותו יום אינו של השרים
 אלא של הקדוש ברוך הוא כדי לעשות דין בעוכרי עבודה זרה
 מפני שבאותו יום יפלו כל השרים ממעלתם • ועל דא כתיב (ישעיה כ')
 ונשגב יי לכדו ביום ההוא, שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים • אמר
 רבי אבא כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בשרים של מעלה מה
 כתיב (ס"ג) כי רותה בשמים חרבי • וכי חרב אית ליי • אלא אמר
 רבי יצחק חרב אית ליה דכתיב חרב ליי מלאה דם, וכתיב (ס"ד)
 וחרבו את כל בשר • אמר רבי אבא חחרב הנה, הוא הדין שעושה
 דכתיב (ד"ה) וירא את מלאך יי עומד בין השמים ובין הארץ
 וחרבו שלופה בידו • וכי חרב שלופה היתה ביד המלאך • אלא
 שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין • והא אמר רבי יהושע בן
 לוי אמר לי מלאך המות, אי לאו דחיישנא ליקרא דכריתא, פרענא
 להו בית השחיטה ככהמה אמר רבי אבא כלא משום דאתייהוב
 רשותא בידיה למעבד גמר דינא דדא הוא דכתיב (יס"ג) וחרבו
 שלופה בידו, הרשות נתונה בידו לעשות דין • אי הכי מאי (ד"ה) כ"ה
 וישב חרב אל נדנה אמר רבי אבא שנהור הדין לבעל הדין, והרשות
 למי שהרשות שלו • ויאנחו בני ישראל, ויתאנחו לא כתיב, אלא
 ויאנחו, כלומר נתאנחו (ס"ה) האניחו לו למעלה (ס"ה) כלומר נאנחו
 למטה) שהאנחה היתה בשבילם למעלה • רבי ברכיה אמר בני

ישראל דלעילא הו, ומאן אינון בני ישראל, אינון דאקרון בני פולחנא,
 כלומר אותם שהם מן העבודה של מעלה • ותעל שועתם אר
 האלהים, שעד אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו • (כ"ח דמ"ז כ' ס"ה)
 אמר רבי יצחק כד עביד קדשא בריך הוא דינא בפמלייא של מעלה,
 ההוא דינא מאי הוי, אמר רבי אלעזר מעבר להו ביהווא נהר דינוה,
 ואעבר לון משולטניהון, ומני שולטנין אחרנין דשאר עמין • אמר ליה
 והא כתיב משרתיו אש לוחט, אמר ליה אית אשא קשייא מאשא,
 ואית אשא דדחיא אשא • אמר רבי יצחק תלת עיני הכא. אנהה •
 שועה • צעקה • וכל חד מתפרשא מאחרא • אנהה, כתיב ויאנחו בני
 ישראל • צעקה, דכתיב ויצעקו • שועה, דכתיב ותעל שועתם. וכל חד
 בלחודו מתפרשא, וכלהו עבדו ישראל • אמר רבי יהודה צעקה
 ושועה עבדו • אנהה לא עבדו, משמע מדכתיב ויאנחו, ולמעלה היתה
 האנהה בשבילים • צעקה ושועה במאי אתפרשן אמר רבי יצחק אין
 לך שועה אלא בתפלה שנאמר (תהלים ט"ז) שמעה תפלה • ושועתי
 האזינה, (ס"ט ס"ט) אליך • שועתי • (ס"ט ב') שועתי אליך ותפאני • צעקה,
 שצועק ואינו אומר כלום • אמר רבי (ד"כ ע"ה) יהודה הילכך גדולה
 צעקה מכלן, שצעקה היא בלב הדא הוא דכתיב (איכה ב') צעק לבם
 אל • צעקה וועקה דבר אחר הוא, וזו קרובה להקדוש ברוך הוא
 יותר מתפלה ואנהה, דכתיב (שמות כ"ב) כי אם צעק יצעק אלי שמוע
 אשמע צעקתו • אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא
 לשמואל (זמורל' ט"ו) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתיב,
 ויחר לשמואל ויצעק אל • כל הלילה, הניח הכל ולקח צעקה, משום
 דהיא קרובה לקדשא בריך הוא יתיר מכלהו הדא הוא דכתיב ועתה
 הנה צעקת בני ישראל באה אלי • תנו רבנן האי מאן דצלי ובכי
 וצעיק, ער לא יכיל למרהש בשפנותיה, האי צלותא שלימתא דהיא
 בלבא, ולעלם לא הדרא ריקנייא • אמר רבי יהודה גדולה צעקה
 שקורעה גזר דינו של אדם מכל ימיו רבי יצחק אמר גדולה
 צעקה, שמושלת על סדת הדין של מעלה • רבי יוסי אמר גדולה
 צעקה, שמושלת בעולם הזה ובעולם הבא, בשביל צעקה נוחל האדם
 העולם הזה והעולם הבא דכתיב (תהלים ק"ו) ויצעקו אל • בצר להם

ממצוקותיהם יצילם :

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין • רבי שמעון פתח
 (ש"י כ') דודי לי ואני לו הרועה בשושנים • אמר רבי שמעון
 אוי להם לכריות שאינם משגיחין ואינם יודעים, בשעה שעלה במחשבה
 לפני הקדוש ברוך הוא לברוא עולמו, כל העולמות עלו במחשבה
 אחת, ובמחשבה זו נבראו כלם הרא הוא דכתיב כלם בחכמה עשית
 ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה •
 נטה ימינו וברא העולם של מעלה • נטה שמאלו וברא העולם הזה
 הרא הוא דכתיב (ישעיה מ"ח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים
 קורא אני אליהם יעמדי יחדו, וכלם ברגע אחד (ובשעה אחת) נבראו.
 ועשה העולם הזה כנגד העולם של מעלה, וכל מה שיש למעלה
 כדוגמתו למטה : וכל מה שיש למטה כדוגמתו כים, והכל אחד • ברא
 בעליונים המלאכים • ברא בעולם הזה בני אדם • ברא כים לויתן
 כמה דאת אמר (שמות ל"ו) לחבר את האהל להיות אחד • כתיב באדם
 (בראשית ט') כי בצלם אלהים עשה את האדם, וכתיב (תהלים ט') ותחסרהו
 מעט מאלהים • אי בני נשא יקירין בעובדיהו כל האי, ואינון (ב) מתאבדין
 (פספס) מעפר דבירא, כמה אתיין לשאבה מיניה • ובחר בעליונים
 ובחר בישראל • לעליונים לא קרא בנים • לתחתונים קרא בנים
 הרא הוא דכתיב (דברים י"ד) בנים אתם ליי אלהיכם • הוא קרא להם
 בנים, והם קראו לו אב דכתיב (ישעיה ס"ג) כי אתה אבינו, וכתיב דודי
 לי ואני לו • הוא בחר בי ואני בחרתי בו • הרועה בשושנים, הוא
 רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם, ואין אחר יכול לרעות
 בשושנים כמותו דבר אחר הרועה בשושנים, מה שושן זה הוא אדום
 ומימיו לבנים, כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממדת הדין למדת
 הרחמים • וכתיב (ס"ה) אם יהיו חטאיכם כשנים בשלג ילבינו • רבי אבא
 הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי יצחק • אדהו אזלי פגע באינון
 ורדי, נטל חר רבי אבא בידוי והוה אזיל • פגע בהו רבי יוסי אמר
 ודאי שבינתא הבא, ואנא חמינא בידוי דרבי אבא, למילף חכמתא

סניאה

(f) סי' טל ורך טן נייס כתר מדלי' טן אברין יחד מאיזה טיכס כשאזכין מיס מן חבור (והי"כ סי' אס כני ארס ככדים כמנזח
 סמלות ימאכרם ענמס פח' טיכס כאר מיס חיים שאינם טוסקים כמורה א"כ כליזום כלי כליס לשלוב מן סנחור טיכס מיס חיים :)
 שכח

סג'יאה, דהא ידענא דרבי אבא לא נטל האי אלא לאחואה חכמתא
אמר רבי אבא תיב ברי תיב • יתכו • ארח רבי אבא כההוא ורדא
אמר, ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח, דהא חוינא דלית נפשא
מתקיימא אלא על ריחא, ועל דא דא דא דא דא דא דא דא דא דא
דודי לי ואני לו הרועה בשושנים • מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי,
מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים • מה שושן יש בו ריח והוא ארום,
מוצקים אותו והוא מתהפך ללבן, ולעולם ריחו לא זז. כך הקרוש כרוך
הוא מנהיג עולמו בדרך זה, שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל
האדם החוטא • והחטא נקרא ארום, כמה דאת אמר אם יהיו חטאיכם
כשנים בשלג (ד"כ ע"ב) ילבינו • מקריב קרבנו לאש שהוא ארום •
וזרק הדם סביב למוזבח שהוא ארום, מדת הדין ארום. מוצקים אותו
(הרים) ועולה העשן כלו לבן, ואז הארום נהפך ללבן, נהפך מדת הדין
למדת רחמים • ותא חזי כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא
מצד אודם והיינו דאמר רבי יהודה מאי דכתי' (מלכים א' י"ח) ויתגודרו
כמשפטם וגומה עד שפך דם עליהם, אלא היו יודעים שלא ישוגו
ממדת הדין כרצונם זולתי באודם אמר רבי יצחק ועוד, אודם ולבן
נקרב לעולם, והריח עולה משתייהן • מה השושן ארום ולבן, כך ריח
הקרבן • והקרבן מארום ולבן • בא וראה מדיח הקטרת, שהסמנים
מהם ארומים ומהם לבנים, כגון הלכונה שהוא לבן, מר דרור ארום,
והריח עולה מארום ולבן. ועל כן מנהיג עולמו בשושנים שהוא ארום
ולבן, וכתיב (יחזקאל מ"ד) להקריב לי חלב ודם. כנגד זה אדם מקריב
חלבו ודמו ומתכפר לו, זה ארום וזה לבן. מה (ב) השושן שהוא ארום
והוא לבן, אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש • כך הקרבן
אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו
ומקריב חלבו ודמו, אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש דאמר רבי
יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש, ובאותה
שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש, והוא הנקרא מוזבח כפרת.
והיינו דרבי אלעזר בד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר, גלוי

וידוע

(ב) אשחז וריטו למ' שיש כס נכרות חזקות וע' סתות ממשיך מוחין דאכא וכספע למ סתקס ס ומתמקיס סככרות ס'ס סין סמלסין
אוס' אלא באש דת י"א וכו' • מאין :

וירוע לפניך יי אלהי ואלהי אבותי, שהקרבתי לפניך חלבי ודמי, והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי, יהי רצון מלפניך שיהא הרית העולה מפיו כשעה זו, כרית העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני • נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם, (והאש) והרית שעולה מפיו הוא מזבח כפרה, ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן, ובלבד שיתכוון למה דאמרן • אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתיב (כמרכ"ב) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים, אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו, עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כי האי גוונא • דבר אחר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים • מה השושנים קוצין מצויין בתוכם, אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים • מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימין, כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים נכרים דאמר רבי יהודה במה הצדיקים נכרים, מתוך שיש רשעים, דאלמלא רשעים אין הצדיקים נכרים דבר אחר הרועה בשושנים, המנהיג עולמו בשש שנים, והשביעית שבת ליי דבר אחר בשושנים, באותם ששונים בתורה :

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי חייא פתח ואמר (תהלים כ"ג) מזמור לדוד יי רועי לא אחסר • כלומר יי רועי, יי הרועה שלי, מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב, למרעה שמן, במקום נחלי מים, מיישר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקדוש ברוך הוא כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובכ • אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, והשכט בידו שלא יטו ימין ושמאל. כך הקדוש ברוך הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור, ובכל עת השכט בידו שלא יטו ימין ושמאל • דבר אחר ומשה היה רועה, אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים, ואם הרועה שוטה עליו נקרא (משלי כ"ו) תקוה לכסיל ממנו • אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו • בא וראה מדוד שנאמר (שמואל ב' י"ו) והנה רועה בצאן, ללמדך שדוד (דכ"ט ע"ב) חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין ובשורה לפיכך

לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם • וכתיב (ס"ג ל"ו) כצאן קדשים כצאן ירושלים • מה הצאן בשיקרכו על המזבח, בשבילם זוכה לחיי העולם הבא. כך המנהיג לישראל כדין וכשורה, בשבילם זוכה לחיי העולם הבא • ועוד הרועה את הצאן, כשהצאן יולדות, הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו, כדי שלא ילאו ויגעו, ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם. כך המנהיג לישראל צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות • וכן אמר משה, כי תאמר אלי שאהו כחיקך וגומר • מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב, מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות, כך המנהיג לישראל אם הוא טוב, מציל מן האומות עובדי עבודה זרה, ומדין של מטה ומדין של מעלה, ומדריבן לחיי העולם הבא. כך משה רועה נאמן היה, וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות ארץ ישראל, באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן, לכשבים כפי הראוי להם, והנקבות כפי הראוי להן • ולפיכך כתיב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו • דאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורתו בתו למשה, לא נתן לו צאן ובקר, והלא יתרו עשיר היה. אלא משה לא היה רועה את צאנו, כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותן בטוב. ולכן כתיב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו • כהן מדין • רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד עבודה זרה, בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה, במרעה טוב שמן ורשן: וינהג את הצאן אחר המדבר רבי יוסי אמר משה מיום שנולד לא זזה ממנו רוח הקדש • ראה ברות הקדש שאותו מדבר היה קדוש, ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו, מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר • רבי יצחק אמר אחר המדבר על כל פנים, ולא במדבר. שלא רצה שיכנסו בתוכו, אלא הרחיקם אחר המדבר :

ויבא אל הר האלהים חרבה, הוא לבדו בלא צאן אמר רבי יהודה האי (ב) אבנא דמקבלא פרולא, כד חמי ליה (מחטא) מדלגא עלווי

כך

(א) ס"א חנן באיכות ודמיונו סוף כמסע וכו' סיני כמבואר • (פי' אכן אובחנת טבעם לשאוב ולמשוך מפרז עלים ואם ס"א קטנס וסכחם גדול פהינה יכילה למרצבו הו' ה"ה יוכלנה עליו ומחסכר עמו כי חסקם לחסדכך אל הכול כהי"ם אוסן ש"יסיס • מרש"כ) :

כך משה וְהָרַם סִינֵי, כְּשֶׁנֶּרְאוּ זֶה עִם זֶה, דָּלַג עָלָיו הָדָא הוּא דְכִתְיִב וַיָּבֵא אֶל הָרַם הָאֱלֹהִים חֲרָבָה • אָמַר רַבִּי אֲבָא מוֹכְנִים הָיוּ מִשְׁשֵׁת יְמֵי כְּרֵאשִׁית זֶה עִם זֶה, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְרַגַּשׁ הָהָר לְמוֹל מֹשֶׁה • וְכִיּוֹן שְׂרָאֵהוּ שְׁנַכְנַס לְתוֹכוֹ וְדָלַג בּוֹ, עָמַד הָהָר מְלַמֵּד שְׁשֻׁמְחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה • אָמַר רַבִּי יִנְאִי (כ"א רַבִּי יוֹסִי) יוֹדֵעַ הָיָה מֹשֶׁה שְׂאוֹתוֹ הָרַם הָאֱלֹהִים הוּא דְכִתְיִב וַיָּבֵא אֶל הָרַם הָאֱלֹהִים • דִּתְנִן מַה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ הָרַם, רָאָה עוֹפוֹת שֶׁהָיוּ פוֹרְחִין וְפוֹרְשִׁין בְּנִפְיָהֶם וְלֹא הָיוּ גְּכֻנְסִים בּוֹ • אָמַר רַבִּי יִצְחָק רָאָה הָעוֹפוֹת פוֹרְחִים וְטָסִים מִשָּׁם, וְנוֹפְלִין לְרַגְלָיו שֶׁל מֹשֶׁה, מִיד הִרְגִּישׁ בְּעַנְיָו וְהֵעֵמִיד אֶת הַצֵּאֵן אַחַר הַמְדַבֵּר, וְהוּא גְּכֻנְסִים לְבָדוֹ :

וַיֵּרָא (קנ"ח כ' קפ"ו א') מִלֵּאךְ יי אֵלָיו בְּלִבַת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה • רַבִּי תַנְחוּם אוֹמֵר שְׁעַת הַמְּנַחָה הָיְתָה, שְׁמַדַת הַדִּין שׁוֹלֶטת בּוֹ • רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר וְהָא כְּתִיב (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יִצְוֶה יי חֲסָדוֹ, מִדַּת חֲסֵד קֵאֵמַר וְלֹא מִדַּת הַדִּין אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִשְׁיוֹצֵא הָאוֹר עַד שְׁנוּטָה לְרֵדַת נִקְרָא יוֹם, וְהוּא מִדַּת חֲסֵד. מִשְׁנוּטָה לְרֵדַת נִקְרָא עֶרֶב, וְהוּא מִדַּת הַדִּין, וְהָיְינוּ דְכִתְיִב (כְּרֵאשִׁית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם • אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁעַת הַמְּנַחָה הוּא מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְעַלְהָ דִתְנִיא רַבִּי יִצְחָק אָמַר מֵאִי דְכִתְיִב (שְׁמוֹת ט"ו) בֵּין הָעֲרָבִים תֹּאכְלוּ בִשָּׂר וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לֶחֶם • בֵּין הָעֲרָבִים, דְּהוּא שְׁעַתָּא (דְּכ"א ע"ב) דְּדִינָא • תֹּאכְלוּ בִשָּׂר, וּבְכִתְיִב (כְּמַדְבַּר י"א) הַבִּשָּׂר עוֹרְדָנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וְאֵף יי חָרָה בְּעַם, מִשּׁוּם דְּבֵין הָעֲרָבִים דִּינָא דְּמַלְכוּתָא שְׁלִיט, וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לֶחֶם, מִשּׁוּם דְּאִקְרִי חֲסֵד הֵיא שְׁעַתָּא, וּבְכִתְיִב (תְּהִלִּים כ"ב) חֲסֵד אֵל כָּל הַיּוֹם • וּבְכִתְיִב (כְּרֵאשִׁית א') וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם, דְּרֵאִיהוּ מִצְפְּרָא • רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, דָּא סוּמְק וְדָא חוּדָא • סוּמְק בֵּין הָעֲרָבִים, דְכִתְיִב (שְׁמוֹת ט"ו) בֵּין הָעֲרָבִים תֹּאכְלוּ בִשָּׂר • וְחוּדָא בְּצִפְרָא, דְכִתְיִב וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לֶחֶם • רַבִּי יִצְחָק אָמַר כְּתִיב (ס"ג י"ב) וַיִּשְׁחַטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל עַדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים וְגוֹמַר. דְּהוּא שְׁעַתָּא לְמַעַבְדֵי דִינָא • רַבִּי יְהוּדָה אָמַר יְלִפְיִן מִשְׁנֵי כְּבָשִׂים שְׁבָכַל יוֹם, הָאֶחָד מִתְקָרֵב כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֲסֵד, וְהַשְּׁנִי כְּנֶגֶד מִדַּת הַדִּין • וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאִי דְכִתְיִב (שְׁמוֹת כ"ט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבָקָר, וְלֹא כְּתִיב אֶת הַכֶּבֶשׂ הָרֵאשׁוֹן, אֲלֵא הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד מִיּוֹחַד כְּנֶגֶד מִדַּת הַחֲסֵד, דְּבָכַל

מקום שני, לא נאמר בו כי טוב • רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפלת המנחה, שהיא כנגד מדת הדין • אמר רבי יצחק מכאן (ירמיו' ו') אזי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב • כי פנה היום, זה מדת החסד • כי ינטו צללי ערב, שכבר גבר מדת הדין • אכרהם תקן תפלת שחרית כנגד מדת החסד • תנו רבנן בההיא שעתא דעאל משה לטורא דסיני, מאי טעמא אחגלי ליה בשלהובי אשתא דהוא דינא • אמר רבי יעקב כעין שעתא הוא, שעתא גרים. רבי יוסי אמר כלא לחד גזעא אשתרשא • כתיב ויבא אל הר האלהים חרבה • וכתיב (דברים ט') ובחרב הקצפתם את יי, וכתיב וירא מלאך יי אליו בלבת אש מתוך הסנה, מתוך שהם עתידין להיות בסנה, כהאי דכתיב (ישעיה ל"ג) קוצים כסוחים באש יצתו • אמר רבי יהודה מכאן למרנו רחמנותו של מקום על הרשעים, דכתיב והנה הסנה בוער באש לעשות בהם דין פרשעים, והסנה איננו אכל, אין להם כליה • בוער באש, על כל פנים רמו לאש של גיהנם, אבל הסנה איננו אכל להיות בהם כלייה : דכר אחר

וירא מלאך יי אליו בלבת אש, מאי טעמא למשה בלבת אש, ולשאר נביאים לא • אמר רבי יהודה לאו משה כשאר נביאים, דתנן מאן דקריב לאשא ביה אתוקד, ומשה קריב לאשא ולא אתוקד דכתיב (שמות כ') ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים • וכתיב וירא מלאך יי אליו בלבת אש מתוך הסנה • רבי אבא אמר האי דמשה אית לאסתכלא ביה כחכמתא עלאה, על מה כתיב כי מן המים משיתיהו, מאן דאתמשך מן מיא (דינא עלאה) לא דחיל מנורא • דתניא אמר רבי יהודה מאתר דאתגזר משה לא אתגזר בר נש אחרא • אמר רבי יוחנן בעשרה דרגין (ויקרא רפ"ב כ') אשתכלל דכתיב (כמדבר י"ב) בכל ביתי נאמן הוא, ולא נאמן ביתי • זכאה חולקיה דבר נש דמריה אסהיד כדין עלוי • אמר רב דימי והא כתיב (דברים ל"ד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ואמר רבי יהושע בן לוי בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, ומנו בלעם. אמר ליה ודאי שפיר קאמרת אשתיק • כר אתא רבי שמעון בן יוחאי אתו שאילו קמיה האי מלה, פרתח

ואמר (ה) קוטיפא דקרנטי, אתערבא כאפרסמונא טבא, חס ושלום •
 אלא ודאי כך הוא, באומות העולם קם, ומנוי בלעם • משה עוכדוי
 לעילא ובלעם לתתא, משה אשתמש בכתרא קדישא דמלכא עלאה
 לעילא, ובלעם אשתמש בכתרין תתאין דלא קדישין לתתא, וכההוא
 גוונא ממש כתיב (יהושע י"ג) ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני
 ישראל כחרב • ואי סלקא דעתך יתיר, (כ) זיל שאיל לאתניה • אתא
 רבי יוסי ונשק ידוי • אמר הא חמודא (כ"ה חמרא) דלכאי נפק לבר •
 דהבא משמע דאית עלאין ותתאין, ימינא ושמאלא, רחמי ודינא, ישראל
 ועובדי עבודה זרה • ישראל משתמשין בכתרין עלאין קדישין, עובדי
 עבודה זרה בכתרין תתאין דלא קדישין, אלן דימינא ואלן דשמאלא •
 ועל כל פנים מתפרשין נביאי עלאי מנביאי תתאי • נביאי דקורשא,
 מנביאי דלאו דקורשא • אמר רבי יהודה בנונא דהוה (דכ"ב ע"א) משה
 פריש מכל נביאי בנבואה קדישא עלאה, כך הוה בלעם פריש משאר
 נביאי וחרשי בנבואה דלאו קדישא לתתא • ועל כל פנים משה הוה
 לעילא, ובלעם לתתא, וכמה דרגין ודרגין מתפרשין כינייהו • אמר רבי
 יוחנן אמר רבי יצחק משה הוה מהרהר ואומר, שמא חס ושלום
 ישראל יכלו כהאי עבודה קשה הדין הוא דכתיב וירא בסבלותם
 לפיכך וירא מלאך • אליו כלבת אש וגומר, וירא והגה הסנה בוער
 באש וגומר, כלומר משועבדים הם בעבודה קשה, אבל והסנה איננו
 אכל • זבאין אינון ישראל דקדשא כריך הוא פריש לון מכל עמין
 וקרא לון בנין דכתיב (דברים י"ד) בנים אתם לוי אלהיכם :

פרשת וארא

וירבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני • • וארא אל אברהם אל
 יצחק ואל יעקב באל שרי וגומר • רבי אבא פתח (יסעיה כ"ו)
 בטחו בני עדי עד כי ביה • צור עולמים • בטחו בני, כל בני עלמא
 בעיין לאתתקפא ביה כקדשא כריך הוא, ולמהוי רחצנו דילהון פיה,
 אי הכי מהו עדי עד • אלא בגין דיהא תוקפא דבר נש באתר דאיהו
 קיומא

(א) (יבת הנוש; מ"ב חת עלי ארויס וריחו רע; הרש"כ) נשתרב כלכסיסמונא טבא ח' אף בלון הי"ך נרמס עיניי ערמו כלסרסמונא
 בלעם ערמו קוטיפא דקרנטי; (ב) לחזין בלי יבול ררך הללס וסמיס :

קיומא וקשורא דכלא, ואקרי עד. והא אוקמוה כמה דאת דאת אמר
 (בראשית מ"ט) בפקר יאכל עד. והאי עד, אתר דאחיד לכל סטרין לסטרא
 דא ולסטרא דא, לאתקיימא ולא תקשרא קשרא די לא תערי. והאי
 עד, תיאובתא דכלא ביה כמה דאת אמר (בראשית כ"א) עד תאורת
 גבעות עולם. מאן אינון גבעות עולם, אלן אינון תרין אמין נוקבי,
 יובר ושמיטה דאקרון גבעות עולם כמה דאת אמר (תהלים ק"ו) מן העולם
 ועד העולם יובר ושמיטה, כל חד מנהון אקרי עולם, ואלין אקרון
 גבעות עולם. ותיאובתא דילהון בהאי עד, דאיהו קיומא דכל סטרין
 (סאי טעמא) תיאובתא דיוכלא לגבי דער, לאעטרא ליה ולגדא עליה
 ברכאן, ולא רקא עליה מבוועין מתיקין דדא הוא דכתיב (שיר ג) צאינה
 וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. תיאובתא
 דשמיטה, לאתכרכא מניה ולא תנהרא מניה וראייהאי עד, תאות גבעות
 עולם איהו. בגין כך בטחו ביי (ב) עדי עד, דהא מתמן ולעילא אתר
 טמיר (הוא) וגניז איהו דלא יכיל לאתדבקא. אתר הוא דמניה נפקו
 ואצטיירו עלמין דדא הוא דכתיב כי ביה י צור עולמים. והוא אתר
 גניז וסתים, ועל דא בטחו ביי עדי עד. עד הכא אית רשו לכל בר
 נש לאסתכלא ביה. מכאן ולהלאה לית ליה רשו לבר נש לאסתכלא
 ביה, דהא איהו גניז מבלא, ומאן איהו יה הויה, דמתמן אצטיירו
 עלמין פלהו, ולית מאן דקאים על ההוא אתר. אמר רבי יהודה קרא
 אוכח עליה דכתיב (דברים ד') כי שאל נא לימים ראשונים וגומר עד
 הכא אית רשו לבר נש לאסתכלא, מכאן ולהלאה לית מאן דיכיל
 למיקס עליה. דבר אחר בטחו ביי עדי עד, כל יומי דבר נש בעי
 לאתתקפא ביה בקדשא בריך הוא, (דהכי אמר דוד (תהלים כ"ה) אלהי
 כך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) ומאן דשוי ביה בטחוגיה
 ותוקפיה כדקא יאות, לא יכלין לאכאשא ליה כל בני עלמא. (דהכי
 אמר, אלהי כך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) דכל מאן
 דשוי תוקפיה בשמא קדישא אתקיים בעלמא, מאי טעמא, בגין דעלמא
 בשמא קדישא אתקיים דדא הוא דכתיב כי ביה י צור
 עולמים

(ב) כ"ל דר"ל כינס נקרא עדי. ויסיד נקיף עד ומכילס וכמעלס אין מקיס שאלה. א"ס (יהי"נו דסי"ס סה"ד כי כ"ס ס' וכו' ר"ס סס
 ח"ב ורוק אומרו כ"ס והגן. מאן י)

עולמים, צייר עלמין דהא בתרין אחוון אתברון עלמין עלמא דין ועלמא דאתי עלמא דא כרינא אתברי, ועל דינא קיימא דדא הוא דכתיב כראשית כרא אלהים, מאי טעמא בגין דיתנהגון בני נשא כדינא ולא יפקון מאדחא לבר • תא חזי כתיב וידבר אלהים אל משה, (ה) גורת דינא דקיימא עליה, (כ) מה כתיב לעילא (שמות ה) וישב משה אל יי ויאמר אדני, בא"לף דל"ת נו"ן יו"ד, חמי תוקפא דמשה בשירותא דנביאותיה, לא נח רוחיה כהאי אחר אמר אדני למה הרעותה לעם הזה וגומר • ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך • מאן הוא דיימא כדין, אלא משה דינע דהא דרגא אחרא עלאה זמין ליה • אמר רבי יצחק בשירותא דאתייהיב ליה ביתא, פקיד לה ככר נש דפקיד לביתיה, ואמר כל מה דבעי בלא דחילו • אוף הכי משה לביתיה קאמר ולא דחיל • דכר אחר וידבר אלהים גורת דינא • (בגין כך) ויאמר אליו אני יי דרגא אחרא דרחמי והבא אתקשר בלא כחדא דינא ורחמי דדא הוא דכתיב ויאמר אליו אני יי • אמר רבי שמעון (כ"א רבי יוסי) אי כתיב וידבר אלהים אל משה אני יי, הוינא אמר הכי • אלא לא כתיב אלא וידבר אלהים אל משה בקדמיתא, ולבתר ויאמר אליו אני יי, דמשמע דרגא בתר דרגא. ואמר רבי יוסי משה אלמלא דהוה מאריה רביתא איש האלהים, אתענש על מה דאמר, אבל בגיני האי לא אתענש • לבר נש דנפל ליה קטטה בדביתהו, ואמר לה מלין, שראת היא לאתרעמא, כיון (ג) דשארית מלה הוה תמן מלכא • נטל מלכא מלה, והיא שתקת (כ"א ב) ופסקת למללא. אמר ליה מלכא וכי לא ידעת דאנא הוא מלכא ומקמאי מלילת מלין אלין. פב יכול אוף הכי משה, וישב משה אל יי ויאמר אדני למה הרעותה וגומר. מיד וידבר אלהים אל משה שארי לאתרעמא, מיד נטל מלכא מלה ויאמר אליו אני יי, ולא ידעת דאנא הוא מלכא ומקמאי מלילת מלין אלין :

וארא

(א) - ממני משם נראה כיוצא מן ארץ סווד בדבריו של כלכלם כמשפט לכן כתיב וידבר אלמס וירמס שמא כנורס עלי גורת דינא וביעדר סתוב שאלמים דבר על משע מה שרבר ר"ל שגור עליו מה שגור ולא מירס סתוב וחר יעי' אל משע סוף על כמו וירמס אל כני ישראל ואל מירעס ורבים וולחס : (ב) ניתן טעם למח כלהמס גו"ר לוי' מס כתיב כלומר שיש חספק רכ מדכרי משע לתסכות דכריו כי קידס כפי' ויאצ' ס' עתס מלה ויעיר סחאזכס של מר'הר כס' אחרת וו'ס מס כתיב לטילא כלומר שלא כסמכס גו"ר אכל סנגין כי ספ קומר וישב משע סל ס ויאצב ארזי כאלף רנ"ח כ"ל : (ג) סמחלס לדכר :

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי • אמאי שני שמא
 הכא מאלין דלעילא • אלא למלכא דהוה ליה ברתא דלא
 אתנסיבת, והוה ליה רחימא • בד בעי מלכא למללא בהווא רחימא,
 משדר לברתיה למללא עמיה, והוה מלכא על ידא דברתיה ממליל
 עמיה, אתא זמנא דברתיה לאתנסבא, ההוא יומא דאתנסיבת אמר
 מלכא, קרון לה לברתי קרסופינא מטרוניתא • ואמר לה ער הכא
 מלילנא על ירך למאן דמלילנא, מכאן ולהלאה אנא אימא לבעליך
 והוא ימא למאן דאצטריך • ליומין אמר לה בעלה מלון קמי מלכא,
 עד דהיא שראת למללא, נטל מלכא מלה, אמר ליה ולאו אנא מלכא,
 דעד יומא דא לא מליל אינש עמי אלא על ידא דברתי (עד לא
 אתנסיבת) ואנא יהיבנא לך ברתי, ומלילנא עמך באתגלייא מה דלא
 עבידנא לאחרא. כך וארא אל אברהם וגומר. באל שדי, בד איהו
 בכיתי ולא אתנסיבת, ולא מלילו עמי אנפין באנפין כמה דעבידנא
 לך • ואת בשירותא דמלוך מלילת לברתי קמאי מלון אלין. בגיני
 כך וארא אל אברהם וגומר באל שדי ושמי "לא נודעתי להם, למללא
 עמהון בדרנא דא, דעמך מלילנא • רבי יוסי (כ"ח רבי ייסא) פתח
 (תהלים כ"ד כ"ה) לרוד מזמור ל"י הארץ ומלוואה תכל ויושבי בה, הארץ
 דא ארעא קדישא דישראל, דאיהו קיימא לאתשקייא מניה ולא תכרכא
 מניה בקדמיתא, ולכתר מניה אשתקייא עלמא בלא • תכל ויושבי בה,
 דא שאר ארעאן דשתאן מניה, מנא לן דכתיב (תהלים ט) והוא ישפוט
 תבל בצדק • כי הוא על ימים יסדה, אלין (דכ"ג ע"ה) שבעה עמודים
 דארעא סמיכא עלייהו, ואינון שבעה ימים ויום כנרת שלטא עלייהו.
 אמר רבי יהודה לא תימא דשלטא עלייהו, אלא דאתמלייא מנייהו •
 ועל נהרות יכוננה, מאן אינון נהרות, אלא כמה דאת אמר (תהלים כ"ג)
 נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים אינון נהרות כמה דאת אמר
 (כרחשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וכגון כך ועל נהרות
 יכוננה • תא חזי האי ארץ, אקרי ארץ ישראל, יעקב דאיהו ישראל
 אמאי לא שליט על דא כמשה, דהא כתיב וארא אל אברהם אל
 יצחק ואל יעקב באל שדי, ולא יתיר • אלא יעקב הא אוקימנא נטל
 ביתא דלתתא, ואשתביק מניה ביתא דלעילא • ועם ביתא דלתתא

אחקין ביתא דלעילא בתריסר שבטין בשבעין ענפין • והא אוקמוה •
 משה נטל ביתא דלעילא ושביק ביתא דלתתא • ועל דא כתיב
 ביעקב באל שדי • באל שדי מליד עמיה קרשא כריה הוה ולא
 יתיר • ושמי" לא נודעתי להם למלא עמהון כדרגא דא דאיהו עלאה •
 וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב • אמר רבי חייה תושבתון
 דאבהן יעקב הוה דהוא (ב) שלימו דכלא • בכלהו כתיב אל
 אברהם אל יצחק • (ג) וביה אתוסף את חד דכתיב ואל יעקב •
 (ג) אתוסף ביה ו' לאחזאה דאיהו שלימא יתיר מפלהו • ועס כל דא
 לא זכה (ד) לאשתמשא ביה כמשה • וגם הקימותי את בריתי אתם
 לתת להם את ארץ פנען, (ה) בגין דאתגזרו • דכל מאן דאתגזר ירית
 ארעא, דהא לא ירית ארעא אלא צדיק, וכל מאן דאתגזר אקרי צדיק
 דכתיב (ישעיה ס') (ו) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ • כל מאן
 דאתגזר (ז) ונטיר האי את קיימא אקרי צדיק • תא חזי מן יוסף, דכל
 יומי לא אקרי צדיק עד דנטיר ההוא ברית את קיימא קדישא • בין
 דנטיר ליה אקרי צדיק, (ח) יוסף הצדיק • רבי שמעון הוה יתיב יומא
 חד ורבי אלעזר בריה (עמיה) ורבי אבא • אמר רבי אלעזר האי קריא
 דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגומר • מהו וארא
 ואדבר מבעי ליה • אמר ליה אלעזר ברי רזא עלאה איהו • תא חזי
 אית גוונין דמתחזין ואית גוונין דלא מתחזין, ואלין ואלין אינון רזא
 עלאה דמהמנותא, ובני נשא לא ידעין ליה ולא מסתכלין ביה • ואלין
 דמתחזין, לא זכה בהו בר נש עד דאתו אבהן וקיימו עליהן ועל דא
 כתיב וארא, דחמו אינון גוונין דאתגליין • ומאן גוונין דאתגליין, אינון
 דאל שדי, דאינון גוונין בחיזו עלאה (כ"א חזיו דגוונין עלאין) ואלין
 אתחזין • וגוונין דלעילא סתימין דלא אתחזין, לא קאים איניש עלייהו

בר

(א) ש"ס קו סאמלטי המתקטע ככל סמדות ומחבר ומיחד מדות תימין עס של שמש אזו ס"א שלימות ושלמות כלס סאמקלס
 סאור ממותק: (ב) סתוס' ככללו רומו למס ססור מוסף שלימות כאמור: (ג) לרמוז סת"ת כו ככללו כל סו"ק: (ד) ע"י בוס כח"ס עלטו
 כסוד משש משש פכימי ושלס כדעת וכח"ת: (ה) ירלס סכיון שס' רלס לסכעיתס שירשו סארץ סולרכו לסמול ולא נלטוו מלוס אחרת סרס"ז •
 סו' דמס דמס סוו מקיימס כל סתורס כיון דירושט סארץ סתלס כמילס ס' לזיס סתסיס סמלוס כשלימות דגדול סמלוות ועיין ע"ש סכולס
 מסעטי סמול סו' י"ג • סארין: (ו) דאל' לו' סכילס ססידים וכעלי מ"ט ססרי יט כעלי עוכות אלס דנקראו דריקיס ע"ש סכולס
 כמוליס וי"ט לסס חלק כיסוד סמעכוריס משס סערלס ולכך כאחוס כלרץ סכעבור סמילס סארזיס אוחס: (ז) וסו סעיקר לקייס קדושת
 סמילס וי"ט דתקבור וטעיר דכל"ס אן סמילס מוטילס דכעריות כתיב ולא תקיא סארץ אחרס וי"ט לעולס שלעילס שומרי סכרית וכן
 יוסף לא נקרא לריק עד דנטיר כרית קיימא קדישא סו"א יסוד אכא סמארד כאתורי ז"א ככל קו סאמלטי מדעס ולמטס וזו חב"ת נס'
 דידס סארזיס סאור אכא חסו כולס לריקיס: (ח) גי' סריעט שסס ס"ט ע"ג סכסגלות סגליס סעליון וזו סארזי כקו סאמלטי יסוד אכא
 סוקף מס' ססרי או' סמקסטיס כקומתו • גי' סמילס כמיליו גי' לריק' סרס"ז:

בר משה, ועל דא כתיב ושמי יי לא נודעתי להם, לא אתגליתי לון
 בגוונין עלאין * ואי תימא דאבהן לא הוו ידעי בהו * אלא הוו ידעי
 מגו אינון דאתגליין * כתיב (דמיל י"ב) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע
 ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, והמשכילים יזהירו * מאן אינון
 משכילים, אלא דא הוא ההוא חכם דיסתכל מגרמיה מלין, דלא יכילו
 בני נשא למלא בפומא, ואלין אקרון משכילים * יזהירו כזהר הרקיע,
 מאן (זהר) הוא הרקיע, דא הוא רקיעא דמשה דקיימא באמצעיתא,
 והאי זהר דיליה איהו סתים ולא אתגלייא מגוון דיליה, וקיימא על
 ההוא רקיעא דלא נהיר דאתחזין ביה גוונין, ואינון גוונין אף על גב
 דאתחזין ביה, לא זהרי כזהרא בנין דאינון גוונין סתימין * תא חזי
 ארבע נהורין אינון * תלת מנייהו סתימין וחד דאתגלייא * נהורא
 דנהיר, נהורא דזהרא, (ואינון) ואיהו נהיר כזהירו דשמיא בדכיו *
 נהורא דארגוונא דנטיל כל נהורין * נהורא דלא נהיר אסתכל לגבי
 אלין ונטיל לון, ואתחזין אינון נהורין ביה בעששיתא לקבל שמשא.
 ואלין תלת דקאמרן, סתימין וקיימין על האי דאתגלייא. (דכ"ג ע"ב) ורוא
 דא עינא * תא חזי בעינא אית תלת גוונין דאתגליין רשימין ביה,
 וכלהו לא מזדהרי, בגין דקיימי בנהורא דלא נהיר * ואלין אינון
 כגוונא דאינון סתימין דקיימי עליהו * ואלין אינון דאתחזין לאבהן,
 למנדע אינון סתימין דמזדהרין, מגו אלין דלא מזדהרי, ואינון דמזדהרי
 ואינון סתימין, אתגליין ליה למשה בההוא רקיעא דיליה * ואלין קיימי
 על אינון גוונין דאתחזין ביה בעינא, ורוא דא סתים עינד ואסחר
 גלגלך, ויתגליין אינון גוונין דנהרן דמזדהרין, ולא אתייהיב רשו למחמי
 אלא בעינין סתימין, בגין דאינון סתימין עלאין, קיימי על אינון גוונין
 דאתחזין דלא מזדהרי, ועל דא קרינן משה זכה באספקלריא דנהרא,
 דקיימא (ה) על ההוא דלא נהרא * שאר בני עלמא בההוא אספקלריא
 דלא נהרא, ואבהן הוו חמאן מגו אלין גוונין דאתגליין, אינון סתימין
 דקיימי עליהו דאינון דלא נהרין. ועל דא כתיב וארא אל אברהם
 אל יצחק ואל יעקב באל שדי, באינון גוונין דאתחזין * ושמי יי לא
 נודעתי להם, אלין גוונין עלאין סתימין דזהרין דזכרה בהו משה

לאסתכלא

(ה) ו"א וקיימא כ' יכ"ט כי חמונה ה"א סוד המ' ומשה זכה לאספקלריא המאירה סוד מביט מלמעלה למטה ח' חמונה ס' :

לאסתכלא בהון • ורזא דא דענא סתים וגליא • סתים חמי אספקלריא
 דנהרא • אתגלייא, חמי אספקלריא דלא נהרא • ועל דא וארא
 באספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא, ביה כתיב ראייה •
 באספקלריא דנהרא דאיהו בסתים, כתיב ביה ידיערה דכתיב לא
 נודעתי • אתו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידוי בכה רבי אבא ואמר
 ווי כד תסתלק מעלמא וישתאר עלמא יתים מינד, מאן יכיל לאנהרא
 מלין דאורייתא פתח רבי אבא ואמר (שמאל ט' כ"ט) ואמרתם כה לחי
 ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום • ואמרתם כה לחי וכי
 דוד לא הוה ידע ביה בנבל דאיהו אמר בגיניה ואמרתם כה לחי •
 אלא ההוא יומא וימא טבא דראש השנה הוה, וקדשא בריך הוה
 יתיב פדינא על עלמא • ובגין קדשא בריך הוא קאמר ואמרתם כה
 לחי, לקשרא כה לחי, דכל חיין ביה תליין • ואתה שלום • מאי ואתה •
 אתה מכעי ליה • אלא ואתה כלא לקדשא בריך הוא קאמר, בגין
 לקשרא קשרא דמהימנותא כדקא יאות • מבאן אוליפנא, דהא לבר
 נש (כרמית קע"א כ) חייבא אסיר לאקרמא ליה שלום • ואי אצטריך
 יקדים ליה כדוד, דכריך ליה לקדשא בריך הוה • ואתחזי דבגיניה
 קאמר • ואי תימא דרמאות הוה • לאו, דהא כל מאן דסליק ליה
 לקדשא בריך הוא, ואתחזי דבגיניה קאמר לאו רמאות הוא • ומאן
 דאקרים שלם לזכאה, כאילו אקדים ליה לקדשא בריך הוא, כל שבין
 מר דאיהו שלמא לעילא ותתא :

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שרי ושמי • לא נודעתי
 להם • רבי חזקיה פתח (תהלים ל"ט) אשרי אדם לא יחשוב • לו
 עון וגומר. כמה אינון בני נשא אטימין דלא ידעין ולא מסתכלן על
 מה קיימין בעלמא, דהא קדשא בריך הוא כד ברא עלמא עבד ליה
 לבר נש בדיוקנא דיליה, ואתקין ליה בתיקונוי, בגין דישתדל באורייתא
 ויהך באורחוי, דהא כד אתברי אדם מעפרא דמקדשא דלתתא
 אתתקן, וארבע סטרי דעלמא אתחברו בהוה אתר דאקרי בי
 מקדשא, ואינון ארבע סטרי דעלמא, אתחברו בארבע סטרי דאינון
 יסודין דעלמא תתאה, א"ש ורו"ח מ"ם ועפ"ר, ואתחברו ארבע סטרי
 אלין בארבע סטרי (כ"ה יסודין) דעלמא, ואתקין מנייהו קדשא בריך

הוא

הוא חר גופא בתקונא עלאה (ה) והאי גופא אתחבר מתרין עלמין
 מעלמא דא תתאה ומעלמא דלעילא. אמר רבי שמעון תא חזי ארבע
 קדמאי אינון רזא דמהימנותא. ואינון אבהן דכלהו עלמין. ורזא
 דרתיבא עלאה קדישא ואינון ארבע יסודין א"ש ורו"ח ומ"ס ועפ"ד
 אלן אינון רזא עלאה. (ואלן אינון אבהן דכלהו עלמין אבהן דכלא).
 ומאינון נפקין זה"ב וכס"ף ונחש"ת וברז"ל ותחות (דכ"ד ע"ב) אלן מתכאן
 אחרגין דדמיין לון (כגוונא דאלין). תא חזי א"ש רו"ח ומ"ס ועפ"ד
 אלן אינון קדמאי ושרשין דלעילא ותתא, ותתאין ועלאין עלייהו קיימין
 ואלין אינון ארבע לארבע סטרי עלמא, וקיימין בארבע אלן צפון
 ודרום ומזרח ומערב, אלן אינון ארבע סטרי דעלמא וקיימין בארבע
 אלן. א"ש לסטר צפון. רו"ח לסטר מזרח. מ"ס לסטר דרום. כגין
 דדרום איהו חס ויבש, מ"ס קרים ולחים. עפ"ד לסטר מערב. וארבע
 אלן בארבע אלן קטירין וכלהו חד, ואלין עבדי ארבע מתכאן דאינון
 זה"ב וכס"ף ונחש"ת וברז"ל. הא אינון תריסר וכלהו חד. תא חזי
 א"ש הוא בשמאלא לסטר צפון, דהא א"ש תוקפא דחמימותא ביה,
 ויבישו דיליה (תיקון ס"א ס"ח) תקיף, וצפון בהפוכא דיליה הוא, ואתמוזג
 חד בחד ואיהו חד. מ"ס לימינא והוא לסטר דרום. וקדשא בריך
 הוא לחברא (כ"א לאחזרא) לון פחדא, עביד מזגא דא כמזגא דא, צפון
 איהו קר ולח, אשא חס ויבש, אחלף לון לסטר דרום. דרום איהו חס
 ויבש. מ"ס קרים ולחים, וקדשא בריך הוא מזיג לון בחד, דנפקי מ"א
 מדרום ועאלין בגו צפון. ומצפון נגדי מ"א. נפיק אשא מצפון ועאל
 בתוקפא דדרום, ומדרום נפיק תוקפא דחמימותא לעלמא. כגין
 דקדשא בריך הוא אוזיף דא ברא, וכל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה
 כדקא חזי ליה. כגוונא דא רוח ומזרח, דיוזיף כל חד לחבריה ואתפליל
 דא ברא לאתחברא בחד. תא חזי אשא מסטרא דא, מ"ס מסטרא
 דא, ואינון מחלוקת. עאל רוח בינייהו ואחיד לתרין סטרין דא הוא
 דכתיב (בראשית ה') ורוח אלהים מרחפת על פני המים, דהא אשא קאים
 לעילא בסטרא דא. ומ"ס קיימי על אפי ארעא. רוחא אעיל בינייהו,

ואחזר

(ה) וכמדרש ארם כתיב מן טעליוכיס ומן סתתוכיס וכס וכו' לא וכס הרי הוא ככסמות גדת וכוס יחישכו טעמיהם שכתו סול' למס
 ארם אחרון לכל טעמם כראשית טעם סווח וכו' יאשרו לו יתוש קרמך וכנגד זס אמרו כרי זיכנס לסטרוס מיר כי סגל כתיב
 כשג' יג' ושני טעמיהם אמת דמיטו וכס וכו' לא זכה כמ"ס לטייל.

ואחיד לתרין סטרין ואפריש מחלוקת עפר, מיא קיימי עליה ורוחא
 ואשא ומקבלא מכלהו, כחילא דתלתא אלין דקיימי עליה • תא חוי
 רוח ומזרח • מזרח חס ולח, רוח (קר ויבש • סטרא דאיהו ויבשא) חס ולח
 איהו, ובגני פך אחיד לתרין סטרין דהא אש חס ויבש, ומים קרים

תמיהה במה דאמר
 רוח קר ויבש שא"כ
 עפר ורוח שוים
 בטבעם אבל י"א כי
 רוח חס ולח. (עמ"ל
 כתיקונים ל"ס כ') וא"כ
 נוכל לומר דאחיד
 רוח לתבין סטרין,
 אש חס ויבש, ורוח
 חס ולח, סטרא
 דאיהו חס אחיד
 באש, וסטרא דאיהו
 לח אחיד במיא
 ואפריש מחלוקת
 דאשא ומיא • עפר
 איהו קר ויבש, ומים
 קרים ולחים, וסטרא
 דקר אחיד בעפר
 בסטר דקר, אשתל
 דעפר מקבל עליה
 כלהו, בגין כך אחיד
 לתרין סטרין, דהא
 אש חס ויבש, מי
 קר ולח : ע"כ

ולחים, רוח איהו חס ולח, סטרא דאיהו חס אחיד
 באשא, סטרא דאיהו לח אחיד במיא, ועל דא אספיים
 בינייהו, ואפריש מחלוקת דאשא ומיא • עפר איהו
 קר ויבש, ועל דא מקבל עליה כלהו, וכלהו עכדי ביה
 עכידתייהו, ומקבלא מכלהו לאפקא בחיליהון מזונא
 לעלמא • בגין דכמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר
 ויבש, וסטרא דאיהו קר, אחיד בצפון דאיהו קר ולח,
 דהא קרירא אתאחיד בקרירא. בגין פך צפון אתאחיד
 במערב בסטרא דא • דרום דאיהו חס ויבש, בההוא
 יבשותא דיליה, אחיד ליבשותא דמערב בסטרא
 אחרא, ואתאחיד מערב בתרין סטרין. וכן אתאחיד
 דרום במזרח, דהא חמימותא דדרום אתאחיד ביה
 כחמימותא דמזרח • ומזרח אתאחיד בצפון, דהא
 לחותא דיליה אתאחיד בלחותא דצפון • השתא
 אשתכח דרומיית מזרחיית • מזרחיית צפוניית • צפוניית
 מערבית • מערבית דרומיית • וכלהו כלילן דא בדא
 לאשתלשלא חד בחד • כגונא דא צפון עכיד דהבא
 דמסטרא דתוקפא דאשא אתעכיד דהבא, והיינו
 דכתיב (חייב ל"ו) מצפון זהב יאתה, דאש אתאחיד
 בעפר ואתעכיד דהבא והיינו דכתיב (ס"ח כ"ח) ועפרות

זהב לו • ורזא דא שנים כרוכים זהב • מים אתאחיד בעפר, וקרירותא
 בלחותא עכיד בסף • השתא הא עפר אתאחיד בתרין סטרין, בזהב
 ובכסף ואתייהיב בינייהו. רוחא אחיד למים ואחיד (דכ"ד ע"כ) לאש
 ואפיק תרין כחד, דאיהו עין נחשת קלל • ועפר דקאמרן פך איהו
 בלחודו, ביבישו וקרירו דיליה נפיק ברזל, וסימניה (קקלתי) אם קהה
 הברזל וגומר • והאי עפר אתאחיד בכלהו, וכלהו עכדין ביה כגונא

דילהו

דילהון • תא חזי בלא עפר לית זהב וכסף ונחשת, דהא כל חד וחד
 אויף לחבריה מדיליה, לאתקשרא דא כדא ואתאחיד עפר בכלהו,
 בגין דתרין סטרין אחידן ליה אשא ומי'א, ורוחא אתקריב ביה בגין
 אלן תרין ועביד ביה עבדתא • אשתבח דכד אתחבר עפרא בהרריהו,
 עביד ואוליד עפרא אחרנין כגוונא דילהון • כגוונא דזהב אוליד
 עפרא (ה) (ג' כ') כוספיתא ירוקא, דאיהו כגוונא דדהבא ממש •
 כגוונא דכסף אוליד עופרת • כגוונא דנחשת עילאה אוליד (ו) קסיטרא,
 דאיהו נחשת זוטא • כגוונא (ז) דברזל אוליד ברזל וסימניך (מס' כ"ו)
 ברזל בכרזל יחד • תא חזי אש רוח מיס ועפר כלהו אחידן דא כדא,
 ואתקשרן דא כדא ולא הוי כהו פרודא • ועפר כד איהו אוליד לבתרא
 מתקשרן דא כדא כאינון עלאי, כמה דאת אמר (בראשית כ) ומשם יפרד
 והיה לארבעה ראשים, כאלין הוי פרודא • בגין דהא עפר כד איהו אוליד
 בחילא דתלת עלאי, אפיק ארבעא נהרין, דתמן משתכחי אבני יקר, ובאתר
 חד אינון דכתיב שם הברזל ואכן השהם • ואלן אבני יקר אינון
 שמים עשרה, ואינון לארבע סטרי עלמא, לקביל תריסר שבטין דכתיב
 (שמות כ"ח) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שמים עשרה על
 שמותם • ואלן תריסר בקר דאינון תחות ימא • תא חזי כל ארבעא
 סטרין עלאין דקאמרן, אף על גב דמתקשרן דא כדא, ואינון קיומא
 דלעילא ותתא, קיומא דעלמא יתיר רוח, כגין דכלא קיימא בגיגיה,
 ונפשא לא קיימא אלא ברוחא, דאי גרע רוחא אפילו רגעא חדיא
 נפשא לא יכולת לאתקיימא, ורוחא דא כתיב (מס' י"ט) גם בלא דעת
 נפש לא טוב • נפשא בלא רוחא לאו איהו טוב ולא יכולת לאתקיימא
 ותא חזי אינון תריסר דקאמרן, דאינון תריסר אבנין, אינון תריסר בקר
 דתחות ימא, כגין כך נטלו אינון תריסר נשיאים (כמברך ז') כל הבקר
 לעולה שנים עשר וגומר, וכלא רזא עלאה הוא, ומאן דישגח במלין
 אלן, ישגח ברזא דחכמתא עלאה דעיקרא דכלא ביה • אמר רבי
 שמעון הא דאמר רבי חזקיה, דכד כרא קדשא כריך הוי לאדם,
 מעפרא דמקדשא דלתתא אתברי • מעפרא דמקדשא דלעילא

אתייהיב

(א) נוסף יבק' כל ערכי זכ"ך ובלשון ארזימי' נטו והוא מסיר את שער האדם • כתיב • והחמל' ס' חמש ירוק שקדין אלסון •
 (ב) סג' וקרי' כ' ס' כד' ימן ס' יא' בחינים יימן כ' את הברזל • (ג) כל' סטוא שקדין חאל' וכל' סטוא

אתייהוב ביה נשמתא • כמה דכד אתברי מעפרא דלתתא, אתחברו
 ביה תלת סטרי יסודי עלמא • הכי נמי כד אתברי מעפרא דלעלא,
 אתחברו ביה תלת סטרי יסודי עלמא ואשתלים אדם • והיינו דכתיב
 (תקנ"ג ז"כ) אשרי אדם לא יחשוב "לו עון ואין ברוחו רמיה • אימתי לא יחשוב
 "לו עון, בזמן דאין ברוחו רמיה • תא חזי משה אשתלים יתיר מאבהן,
 בגין דמליל עמיה קדשא בריך הוא מדרגא עלאה יתיר מכלהו, ומשה
 פנימאה דבי מלכא עלאה הוה, ועל דא כתיב וארא אל אברהם
 וגומר, והא אוקימנא מלי :

לכן אמר לבני ישראל אני " והוצאתי אתכם • רבי יהודה אמר האי
 קרא איפכא הוא, דכתיב והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים
 בקדמיתא • ולכתר והצלתי אתכם מעבדתם • ולכתר וגאלתי אתכם •
 הוה ליה למימר מעיקרא וגאלתי אתכם, ולכתר והוצאתי אתכם •
 אלא עיקרא דכלא בקדמיתא, דבעא קדשא בריך הוא לבשרא לון
 בשבחה דכלא בקדמיתא • אמר רבי יוסי והא שבחה דכלא ולקחתי
 אתכם לי לעם והייתי (דכ"ס ע"ב) לכם לאלהים, ואמר ליה לכתר • אמר
 ליה בההוא זמנא לית להו שבחה אלא יציאה • דחשיבו דלא יפקון
 מעבדותהון לעלמין, בגין דהוון חמאן תמן, דכל אסירי דהוון בינייהו
 מקשרי לון בקשרא דחרשי, ולא יכלין לנפקא מבינייהו לעלמין • ובגין
 כך מה דחביב עלייהו מכללא, אתבשרו ביה, ואי תימא אף על גב
 דנפקו, הא דילמא יזלון בתרייהו לאכאשא לון כתיב והצלתי אתכם
 מעבודתם, ואי תימא הא יפקון וישתזבון ולא יהא לון פרוקא, תלמוד
 לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, ואי תימא לא יקבלם הא כתיב
 ולקחתי • ואי תימא כשיקבלם לא יביאם לארץ, הא כתיב והבאתי
 אתכם וגומר :

רעיא מהימנא

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני " אלהיכם
 וגומר • (6) פקודא דא קרמאה דכל פקודין • ראשיתה
 קרמאה דכל פקודין למנדע ליה לקדשא בריך הוא בכלליה, מאי
 בכללא

(6) כסקדמת חכב רחמון יד ע כ :

בכללא, למנדע דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא. וכרא עלמין
 פלהו שמיא וארעא וכל חיליהון, ודא איהו בכללא וסופא דכלא.
 (ג' 6) בפרט, למנדע ליה בפרט, וכלל ופרט איהו רישא וסופא רזא
 (ה) דבר ונוקבא כחדא, ואשתבח בר נש בהאי עלמא דאתעסק בכלל
 ופרט. בר נש בהאי עלמא איהו כלל ופרט. תקונא דהאי עלמא
 איהו כלל ופרט. בגין כך ראשיתא דכלא למנדע, דאית שליט ודין
 על עלמא ואיהו רבון עלמין. וברא ליה לבר נש מעפרא, ונפח באפוי
 נשמתא דחיי, ודא איהו בארז כלל. בר נפקו ישראל ממצרים לא
 הוו ידעי ליה לקדשא בריך הוא, כיון דאתא משה לגבייהו פקודא.
 קדמא דא אולף לון דכתיב וידעתם כי אני יי אלהיכם המוציא
 אתכם וגומר. ואלמלא פקודא דא לא הוו ישראל מהימנין בכל
 אינון ניסין וגבורין דעבד לון במצרים. בין דידעו פקודא דא בארז
 כלל, אתעבדו להון נסין וגבורין. ולסוף ארבעין שנין, דקא אשתדלו
 בכל אינון פקודין דאורייתא דאולף לון משה, בין אינון דמתנהגי
 בארעא בין אינון דמתנהגי לבר מארעא, כדן אולף לון בארז פרט
 דדא הוא דכתיב (דברים ד') וידעת היום והשבות אל לככה. (כ) היום
 דוקא, מה דלא הוה רשו מקרמת דנא. כי יי הוא האלהים, דא בארז
 פרט. במלה דא כמה רזין וסתרין אית בה. ודא ויהוה דקדמיתא
 כלל מלה חדא. דא בכלל ודא בפרט. ואי תימא הא כתיב (מסלי 6)
 יראת יי ראשית דעת, תירוץא דא בארז פרט, למנדע מאן איהו
 יראת יי, ואף על גב דאית ליה לבר נש לדחליה מניה עד ליה
 ינדע. אבל הכא כתיב ראשית דעת למנדע ליה, דהא איהו
 ראשיתא למנדע ליה בארז פרט. בגין כך פקודא קדמא
 למנדע ליה לקדשא בריך הוא בכלל ופרט, ברישא ובסופא, ודא דא
 (ישעיה מ"ד) אני ראשון ואני אחרון, אני ראשון בכלל. ואני אחרון בפרט,
 וכלא בכללא חדא ודא חדא, בין דינדע דא בכלל ישלים כל שייפוי.
 ומאן אינון, (ג) שני מאות ושמונה וארבעים פקודין, דאינון שני מאות
 ושמונה וארבעים שייפין דבר נש. בין ראשתלים בהו על האי בכלל.

כדן

(א) יתו רעו ע"כ. (ב) כמ"ס כמ"ז ח' כ' דלא קא' ח"כ"ס ארעא ד"כ"ס ער מ' שנין ומיית ק"ל דולא נתן ה' לכס לכ לדעת וכו' וכו'.
 דרויב סג וידעת סוס וכו' ח"ס. (י) סג כ"ס כמסוכים יג סכילו מספרי ולינו כספרי וכו' כמסוכים ע"ז הו' יכמ"ס כמ"א ח"ס.
 כסין סוסר ח"ט מוסר קן. מ"ן. (ג) כ"ף למ"ד למ"ד גימטריא רמת סמ"ז.

בדין ינדע בארז פֿרט, דדא איהו אסוּתא לְכַלְהוּ, וינדע כל יומי שתא
 דמתחברן למהיב אסוּתא לכל שייפין. ואי תימא כל יומי שתא היך
 יהבין אסוּתא לכל שייפין, ודאי הכי הוּא עילא ותתא, שתא ויומי
 דיליה יהבין אסוּתא לכל שייפין עילא ותתא. (בזמנא) דשייפין אריקו
 ברפאן ליומי שתא, בדין אסוּתא וחיין תליין עלן מעילא, ואחמליין
 מפלא • מאן גרים לון, יומי שתא • אוף הכי נמי לתתא, כד בר גש
 ישלים גופיה באינון פקודין דאורייתא, לית לך כל יומא דלא אתייה
 לאתברכא מניה, וכד אינון אתברכאן מניה, בדין חיין ואסוּתא תליין
 עליה מעילא • מאן גרים ליה, אינון יומי שתא. יומי שתא כמה
 דאתברכאן מעילא מרזא (דכ"ט ע"ב) דאדם • הכי נמי אתברכאן
 מתתא מרזא דאדם • זכאין אינון ישראל בהאי עלמא כאלין פקודין
 דאורייתא, דאקרון אדם דכתיב (יחזקאל ל"ד) אדם אתם, אתם קרויים
 אדם ועובדי עבודה זרה לא אקרון אדם. ובגין דישראל אקרון אדם,
 אית לון לאשתדלא באינון פקודין דאורייתא, למהו כלא חד ברזא
 דאדם • כד יהב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל על טורא דסיני,
 מלה קדמא איהו אנכי • (ב) אנכי, סלקא לרוין (עזרא) סגיאין • והבא
 איהו רזא דפקודא קדמא למנדע ליה בכללא, כגין דכתיב אנכי,
 הא קא רמז דאית אלהא שליטא עלאה דאיהו על עלמא כמה דאת
 אמר בי " אלהיך אש אוכלה הוא פקודא קדמא בכלל • בפֿרט
 כגין דכתיב (כראשית כ"ב) " אלהיך, דא פֿרט • ודא כלל ופֿרט • פקודא
 קדמא דאצטריך למנדע ברישא ובסופא (ג) כמה דאוקימנא (ער באן)
 וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצר דוח •
 מאי מקצר דוח, אמר רבי יהודה דלא הוּו גפיש, וליה הוּו
 לקיטי רוחא • אמר רבי שמעון מקצר דוח, דעד ליה נפק יובלא
 למהיב לון גפישו • ורוח בתראה עד לא שלטא למעבר נמוסוי, וכדין
 הוּו עאקו דרוחא • ומאן איהו, רוח בתראה דקאמרן • (ד) דעד לא
 יהב ליה יובלא ברבא על האי רוחא לאתקיימא נפש תתאה, וליה
 שלטא האי רוח על נפש אלא כד אתברכא מיובלא, בדין יהא רוחא
 ומאן איהו רוח, דא יעקב דכתיב ותחי רוח וגומ' • תא חזי כתיב הן

כני

(א) יקרו ע"ס ע"ב : (ב) כתר סיני ק"ל ע"כ סמקמיל כ"ו ל"י כתי ישראל עכ"ר :

בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים, מאי ואני ערל שפתים, והא בקדמיתא כתיב לא איש דברים אנכי וגומר כי כבד פה וכבד לשון אנכי • וקדשא בריך הוא הא אותיב ליה מי שם פה לאדם וגומר, והוא אמר ואנכי אהיה עם פיה, סלקא דעתך דלא הוה כן, והשתא אמר ואני ערל שפתים, אי הכי אן הוה מלך דאבטח ליה קדשא בריך הוא בקדמיתא • אלא רזא איהו, משרה קלא, ודבור דאיהו מלה דיליה הוה בגלותא, והוה איהו אטיס לפרשא מלין, ובגין דא אמר ואיך ישמעני פרעה, בעוד דמלך דילי איהי בגלותא דיליה, דהא לית לי מלה • הא אנא קלא, מלה גרע דאיהי בגלותא, ועל דא (6) שתף קדשא בריך הוא לאהרן בהדיה • תא חזי כל זמנא דדבורא הוה בגלותא, קלא אסתלק מניה, ומלה הוה אטיס בלא קול, כד אתא משה אתא קול • ומשה הוה קול בלא מלה, כגין דהוה בגלותא, וכל זמנא דדבור הוה בגלותא, משה אזיל קלא בלא דבור, והכי אזיל עד דקריבו לטורא דסיני ואת"היבית אורייתא • ובההוא זמנא אתחבר קלא בדבור, וכדין מלה מליל הדא הוא דכתיב (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה • וכדין משה אשתבח שלים במלה בדקא יאות, קול ודבור כחדא בשלימו. ועל דא משרה אתרעים דמלה גרע מניה, כר ההוא זמנא דמלילת לאתרעמא עלוי, בזמנא דכתיב ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך, מיד וידבר אלהים אל משה • תא חזי דהכי הוא, דשרא מלך, למללא, ופסק לה. כגין דעד לא מטא זמנא דכתיב וידבר אלהים וגומר ופסק, ואשלים קלא הדא הוא דכתיב ויאמר אליו אני יי, כגין דדבור הוה בגלותא ולא מטא זמנא למללא. (ותא חזי) כגני כך משה לא הוה שלים מלה בקדמיתא, (דהכי אתחזי) דאיהו קול, ואתי בגין דבור לאפקא ליה מן גלותא, כיון דנפק מן גלותא ואתחברו קול ודבור כחדא בטורא דסיני • אשתלים משה ואתסן, ואשתבח כדין קול ודבור כחדא בשלימו • תא חזי כל יומין דהוה משה במצרים, דכעא לאפקא מלה מן גלותא, לא מליל מלה דאיהו דבור • כיון דנפק מן גלותא ואתחבר קול ודבור, ההוא מלה דאיהו דבור, אנהיג ודבר לון לישראל. אבל

לא

(6) סיני מס' ראהין כ"י מקיל' פ' כ"י רכ"ה ואיסו הוה סיני כ"א דמכרוכית' וכו' אשתף למשה הוה כאלו אתחבר קול לדבור :

לא מליל עד דקריבו לטורא דסיני ופתח באורייתא דהכי אתתו •
 ואי תימא (6) (טס י"ג) כי אמר אלהים פן ינחם העם • לא כתיב כי
 דבר, אלא כי אמר, דאיהו רעותא דלפא בחשאי והא (ב) (ויחי רל"ד כ')
 אוקימנא :

(רכ"ו ע"6) וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יי • רבי יהודה
 פתח קמתי אני לפתוח לרודי ורודי חמק עבר וגומר •
 קמתי אני לפתוח לרודי, דא קלא • תא חזי כנסת ישראל פד איהי
 בגלותא, קלא אסתלק מינה ומלה אשתכח מינה כמה דאת אמר
 גאלמתי דומיה, ואי אתער מלתא מה כתיב ורודי חמק עבר, דהא
 קלא אסתלק מינה ופסקא מלה, (כמה דאת אמר) ועל דא וידבר אלהים
 אל משה • שריאת למלא ופסק ושתיק • לבתר אשלים קלא ואמר
 ויאמר אליו אני יי • וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב • ביעקב
 תוספת ואו, דאיהו שלימו דאבהן כמה דאת אמר אלהי אברהם
 אלהי יצחק ואלהי יעקב • ביעקב תוספת ואו • אמר רבי יוסי אי
 הכי הא כתיב אני יי אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק, הא ביעקב
 תוספת ואו • אמר ליה שפיר הוה, בגין דיעקב הוה קיים ואכליל
 ליה ליעקב ביעקב, (דהוה מית) דאתחשבו עינוי ודהוה (ג) כמת דהא
 בעוד דבר נש איהו קיים בהאי עלמא, לא אדבר עלוי שמא קדישא,
 ועל דא אכליל ליה ביעקב • השתא דמית יעקב אתא מלה כאתריה
 דהא הוא דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, בתוספת
 ואו • באל שדי (כראשית קפ"ג כ') אתחזינא להו, מגו אספקלרייא דלא
 נהרא • ולא אתחזינא מגו אספקלרייא דנהרא • ואי תימא דהא
 אשתמשו בנוקבא בלחוד ולא יתיר • תא חזי דלא אתפרשן לעלמין
 דהא הוא דכתיב וגם הקימותי את בריתי אתם, דהא ברית אתחבר
 עמה • מקדשא בריך הוא אית ליה לבר נש למילה, דהא איהו קאמר
 דלא פריש לון דכתיב באל שדי, וכתיב וגם הקימותי את בריתי אתם
 בגין לקיימא קיומא ביהודא חד • וגם הקימותי את בריתי אתם
 וגומר • הא אתמר מאן דזכי לברית ירית לארעא • רבי חייא ורבי
 יוסי

(6) יוכן עס חא דקא' לקמן כסעוד ופסק רשתי ולכן אי סוסי אמר כי דבר אלמסי פן ינחם גרו סוסי ק' דסא אלסיס דכרולס חכל סתת
 דקאמר אמר ט"ז וד"ק : דמ"ז : (ב) ויקרא י"ז כסא קל"כ ס"כ : (ג) ועיין ריש פ' כח כפוספתא כתר דחזעקד חס"כ כסע :

יוסי הוּו שכיחי יומא חד קמיה דרבי שמעון :

פתח רבי שמעון ואמר (אויב י"ט) גורו (ויקרא כ"ב ב) לכם מפני חרב פי
חמה עונות חרב למען תדעון שדון • שדון כתיב • גורו לכם
מפני חרב, מאן חרב • דא (ויקרא כ"ו) חרב נוקמת נקם ברית • דהא
האי חרב קאים לאסתכלא במאן דמשקר בכרית, דכל מאן דמשקר
בכרית נוקמא (ויחי ר"מ ב) דנקמין מניה כהאי חרב הוא (ה) הדא הוא
דכתיב (אויב י"ט) כי חמה עונות חרב • מאי טעמא • כגין דמאן דמשקר
בכרית פריש תיאובכתא, ולא נטיל מאן דנטיל, ולא יהיב (כ) לאתריה,
דהא לא אתער לגבי אתריה • וכל מאן דנטיר ליה להאי ברית, איהו
גרים לאתערא להאי ברית לאתריה, ואתברכאן עלאין ותתאין • מאן
אתער האי ברית לאתריה • פד אשתכחו זכאין בעלמא • מנא לן
מהכא, דכתיב וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ
כנען את ארץ מגוריהם • מאי מגוריהם, כמה דאת אמר גורו לכם
מפני חרב • כגין דאיהו אתר דאשדי מגור בעלמא ועל דא גורו
לכם מפני חרב • אשר גרו בה • מיומא דאתקריבו לגבי קדשא בריך
הוא, דחילו בה דחילו, ורחילו (ג) ורחילו דחילו) עלאה בה, למיטר
פקודוי • דאי כהאי לא ישרי (כ) דהא אי לא ישרי דחילו על רישיה
דבר נש, לא דחיל ליה לקדשא בריך הוא לעלמין בשאר פקודוי •
תא חזי באתערותא דלתתא, כד אתערו ישראל לגבי קדשא בריך
הוא וצווחו לקכליה מה כתיב ואזכור את בריתי דהא בכרית הוי
זכור • וכדין אתער תיאובכתא לאתקשרא כלא בקשורא חד • כיון
דהאי ברית אתער, הא קשורא דכלא אמער • ואזכור את בריתי,
לאזדווגא ליה באתריה • ועל דא לכן אמור לבני ישראל אני יי •
וידבר יי אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך
מצרים • רבי יוסי אמר אל בני ישראל, לדברא לון בנחת
בדקא חזי • (דכו ע"כ) ואל פרעה, לאנהגא ביה יקר ואוקמוה • אמר
רבי ייסא אמאי סמיך הכא אלה ראשי בית אבותם • אלא אמר ליה
קדשא בריך הוא דברו לון לבני ישראל בנחת, דאף על גב דאינון
יהבי

(א) ולכן כענל סתור'ל עניק'ר כינתס היה לסתיר להם עדיית כהה' עסיכ חמתי וכעסיכ חסיכ אז חמתי : (ב) כ'י וחס יי זיוב אל'פ
כלחו לקיים חעולמות אינו משעי' כמלקומו ספיתיו אלא כחילון : ס'מ'ז

יתבי בפולחנא קשיא, מלכין בני מלכין אינון • ובגין כך כתיב אלה ראשי בית אבותם, אלין דאת חמי רישי בית אבהן אינון אמר רבי חייא דכלהו לא שקרו נימוסיהון, ולא אתערבו בעמא אחרא, אלין אינון דקיימו בדוכתייהו קדישא, ולא שקרו לאתערבא בהו במצראי • אמר רבי אחא בגין לאייתארה למשרה ולאהרן, דאינון (6) אתחזון לאפקא להו לישראל, (7) ולמללא לפרעה (8) ולרדאה ליה בחוטרא, בגין דבכל רישיהון דישראל לא אשתבח בוותייהו • תא חזי ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטאל לו לאשה ותלד לו (9) את פינחס אלה ראשי אבות הלויים • וכי אלה ראשי, והא הוא בלחודו יהודה, אלא בגין דפינחס (10) קיים כמה אלפין ורבון מישראל, והוא קיים לראשי אבהן (ליואי) כתיב ביה אלה • תו ותלד לו את פינחס אלה ראשי, אוברא דרישי דליואי אשתבח ביה, ומה דאינון (ויקרא כ"ו כ"ג) גרעו ואתוקרו הוא אשלים ורווח כהונתא דילהון, ושרייא ביה (11) טסטוקא דתרוייהו, אוברא דרישי דליואי אשתבח ביה • ומאן גיגהו • נדב ואביהוא • (12) אינון פרישו את קיימא מאתריה, והוא אתא וחבר לון, בגין כך אתייהיב ליה ירותא ורוחא דתרוייהו • ואדבר הבא על מה דליהו לכתר • ואי תימא אמאי (13) אדבר הבא פינחס, אלא תמא קדשא בריך הוא לאהרן בשעתא דאמר ואזכור את בריתי, דזמינין תרין בנוי דאהרן לאפגמא ליה להאי ברית, והשתא דקא משרר ליה למצרים, בעא לאעברא ליה לאהרן דלא למיהך בשליחותא דא • כיון דתמא קדשא בריך הוא, דקאים פינחס וקיים ליה להאי ברית באתריה, ואתקין עקימא דילהון, מיד הוא אהרן ומשה • אמר קדשא בריך הוא השתא הוא אהרן, איהו אהרן דקדמיתא • הוא אהרן ומשה אשר אמר יי להם הוציאו את בני ישראל וגומר. הוא אהרן ומשה, הם אהרן ומשה מבעי ליה • אלא לאכללא דא בדא רוחא במיאי • הוא משה ואהרן, לאכללא מיאי ברוחא, ועל דא כתיב הוא ולא הם • רבי אלעזר ורבי אבא הוו שכיתיה ליליא חד בבי אושפזייהו

בלוד

(א) טסס מיסוד אכל טסס סגולת: (ב) לסכניעו כסדרת סרעת: (ג) כלור סיוולא מת' כסיר סמעת: (ד) ר'ת לת פינחס הל'ת ראשי אבות סלויים ע"ס ג' פנחס נדב אכיסוף-סמ'ז: (ה) סכמעטס ומרי ס'ס פנחס מעמיד סמנפס: (ו) כלי (סכנית ליויר) של סניסס ר"ל של נדב ואכיסוף וסמנפס ססיו כלכודים חורו כפנחס וסוף ס'ס כלול סהחויק סני כסמפס כקובו: (ז) נדאס ססוף על יסוד אכל סכן סתפס כונפס לתקן סמלכות רק כחירות א מל ועיין כל'ת פדשח סמיני: (ח) ססיו עדיין לס כלר וכמו ססכנתי ס' פנחס ליר' א' ע"ע:

יא

בלוד, קמו לאשתדלא באורייתא • (ה) פתח רבי אלעזר ואמר וידעת
היום והשבות אל לבבך כי " הוא האלהים, האי קרא הכי מבעי
ליה • וידעת היום כי " הוא האלהים והשבות אל לבבך • (אלה
זכאה הוא מאן דישתדל באורייתא) תו (תא ח"ו) והשבות אל לבבך
מבעי ליה • אלא אמר משה את בעי למיקם על דא ולמנדע כי " יא
הוא האלהים, והשבות אל לבבך וכדין תנדע ליה • לבבך יצר טוב
ויצר רע דאתכליל דא כדא ואיהו חר • בדין תשכח כי " הוה
האלהים, דהא אתכליל דא כדא ואיהו חר • ועל דא והשבות אל
לבבך למנדע מלה • תו אמר רבי אלעזר חייבין עבדין פגימותא
לעילא • מאי פגימותא, דשמאלא לא אתכליל בימינא • דיצר רע לא
אתכליל ביצר טוב בגין חובייהו רבני נשא • ופגימו לא עבדי אלא
לון ממש הדא הוא דכתיב שחת לו לא בניו מומם • כ"ב יכול עבדי
ולא עבדי • עבדי, דלא יתמשך עלייהו ברכאן דלעילא כמרה דאת
אמר ועצר את השמים ולא יהיה מטר • ולא עבדי, דהא שמיא נטלי
לון לגרמיהו ברכאן מה דאצטריך • ולג נטלי לאמשבא לתתא,
ודאי מומם דאינון חייבין איהו (ג) תו לו בו, דלא אתכליל ימינא
בשמאלא, בגין דלא יתמשכון ברכאן לתתאי • לא באד"ף, דהא לא
נטלי לאתמשבא לתתא • מאן גרים דא • בגין דחייבין מפרישין יצר
רע מיצר טוב • ומתדבקן ביצר רע • תא חזי יהודה אתי (רכ"ז ע"ב) מסטרא
דשמאלא ואתדבק בימינא, בגין לנצחא עמין (ויחי רמ"ג) ולתברא
חיליהון • דאי לא אתדבק בימינא לא יתבר חיליהון • ואי תימא
אמאי בימינא, והא שמאלא אתער דינין בעלמא • אלא דא דא בשעתא
דקדשא בריך הוא דן להו לישראל, לא דן להו אלא מסטרא דשמאלא,
בגין דיהא דחי לון בשמאלא ומקרב בימינא • אבל לשאר עמין דחי
לון בימינא ומקרב לון בשמאלא, וסימניך (כמדבר קפ"ח) גר צדק • דחי
לון בימינא כמא דכתיב (סמות ט"ו) ימינך " נאדרי בכח ימינך " תרעין
אויב • מקרב לון בשמאלא, כמא דאמרן • בגיני כך יהודה דאיהו
מסטר שמאלא, אתדבק בימינא ומטלגוי לימינא, ואינון דעמיה אתחברו

כלהו

(ה) ענין פתיחה זו טיול ססיר קימח אחר חלומות טיול לחד מרת לילה כיום דסייכו יהודין דין ורחמים ואלהיך טכס לוח ידמונו כסוק וידעת
סיום דע מלכות סיום עיב וברקיעים אחר סמל: (כ) מ"ב וכו' סיום :

בלהו לימינא • יששכר דלעי באורייתא דאיהי ימינא דכתיב (דברים ל"ג)
 מימינו אש דת למו • זבולון דאיהו תמיך אורייתא (ק"ד ז') ימינא כמה
 דאת אמר שוק הימין • ועל דא יהודה אתקשר מסטרא דא ודא •
 צפון במים, שמאלא בימינא • ראובן דחטא לגבי אבוי (וישלא קע"ו רכ"ג א')
 שרא בימינא ואתקשר בשמאלא ואתרביק ביה, ועל דא אינון דאשתכחו
 עמיה אינון שמאלא • שמעון דאיהו שמאלא מסטרא דשור דכתיב
 ופני שור מהשמאל • גר שוקא שמאלא דכתיב (בראשית מ"ט) גר גרוד
 יגורנו והוא יגוד עקב • הכא אתרביק דרום באשא ימינא בשמאלא •
 על דא הא דאמרן והשבות אל לבבך, (קס"ב) לאכללא לון כחדא
 שמאלא בימינא • כדן תדע (דברים ד') כי יי הוא האלהים • אמר רבי
 אבא ודאי הכי הוא, והשתא ידיעא הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן,
 רוחא במיא ומיא ברוחא למהוי חד • ועל דא כתיב הוא • רבי אבא
 פתח ואמר (ס"ו) ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
 מאדך • כהאי גוונא הכא אתרמיז יחודא קדישא, ואזהרא הוא לבר
 גש ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ברחימו עלאה • (א) בכל לבבך
 דא ימינא ושמאלא, (כ"א) קדישא דאקרי יצר טוב ויצר רע • ובכל נפשך
 דא נפש דוד דאתייהיבת בנייהו, (ב) ובכל מאדך, לאכללא לון לעילא
 באתר דלית ביה שיעורא • הכא הוא יחודא שלים למרחם ליה
 לקדשא בריך הוא כדקא יאות • תו ובכל מאדך, דא יעקב דאיהו
 אחיד לכל סטרין וכלא הוא יחודא שלים כדקא יאות • בגיני כך הוא
 אהרן ומשה • הוא משה ואהרן • כלא הוא חד בלא פרודא •
 כי ידבר אליכם פרעה לאמר • רבי יהודה פתח ואמר (תהלים קי"ט) מה
 אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי • וכתיב חצות לילה אקום
 להודות לך על משפטי צדקך • תא חזי דוד איהו מלכא דישראל,
 ואצטריך למידן עמא, לדברא לון לישראל (ג) כרעיא דמדבר עאניה,
 דלא יסטון מארחא דקשוט • הא כלילה כתיב (ס"ט) חצות לילה אקום
 להודות לך על משפטי צדקך • ואיהו אתעסק באורייתא ובתושבחו
 דקדשא בריך הוא עד דאתי צפרא • ואיהו אתער צפרא כמר •

דכתיב

(א) שייך כתיב ס"א ב' ומלכא דישראל ס"א ע"ל חידוש ומן סחז ולמעט ד"א נקרא בין סדעט ע"ו ומסע שורש ב' סלריס סחזניס ככ' חנני לנח ומשחא ח"ס מסעלמר ח"כ ד"א כפש דוד ססוא כתר סמ' וכדאמרינן כהושענות נחמס ככתר מלכותך וסס סס נחמס בין חוזתי לנח (כ) כי לנסיחיה חטא ח"ס ססמריס בין סדעט מע"ס ככתוב כס' גרעי כינס סל' סרמ' : (ג) כרועס סחזניס ח"ז :

דכתיב (ס"ז כ"ז) עורה כבודי עורה הנכל ובנור אעירה שחר • בד אתי
 יממא אמר האי קרא מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי • מאי
 כל היום היא שיחתי • אלא מכאן אוליפנא, דכל מאן דישתדר
 באורייתא לאשלמא דינא על בורייה, כאילו קיים אורייתא כולה •
 בגיני כך כל היום היא שיחתי • תא חזי ביומא אשתדר באורייתא
 לאשלמא דינין, בליליא אשתדר בשירין ותושבתן עד דאתי יממא •
 מאי טעמא • כל יומא אתעסק לאשלמא דינין, בגין לאכללא שמאלא
 בימינא, בליליא, בגין לאכללא דרגא דליליא ביממא • ותא חזי (קמ"ה)
 ביומוי דדוד מלכא, הוה מקרב כל אינון (תקלים ק"ד) חיתו שרי לגבי
 ימא • בין דאתא שלמה, נפק ימא ואתמלי ואשקי להו • הי מנייהו
 אתשקיין בקדמיתא, הא אוקמוה אלן תנייניא דברבין עלאין דכתיב
 בהו (כראשית א') ומלאו את המים בימים אמר רבי (דכ"ז ע"ב) אלעזר
 בסטרא ימינא עלאה, נפקין תליסר (ה) מבוועין עלאין גהרין עמיקין
 אלן סלקין ואלן נחתין, עייל כל חד בחבריה • חד אפיק רישיה ואעיל
 ליה בתרין גופין, חד גופא דנהרא נטיל מימין לעילא, אפריש לתתא
 אלף יאורין נפקין לארבע סטרין, מאינון גהרין מבוועין תליסר, מתפרשן
 תליסר יאורין, עלאין ונטלי מיא • ארבע מאה ותשעין ותשעה יאורין
 ופלגא מסטרא דא, וארבע מאה ותשעין ותשעה יאורין ופלגא מסטרא
 דא בשמאלא • אשתאר פלגא מכאן ופלגא מכאן ואתעביד חד •
 דא אעיל בין אינון יאורין ואתעביד חו"א • רישא סומקא כוורדא •
 קשקשוי תקיפין כפרזלא • גדפוי, גדפין שטאן ואתפרשן לכל אינון
 יאורין • בד סליק זנביה, (כ"ב לגביה) מחי ובטש לשאר נוגין לית מאן
 דיקום קמיה • פומיה מלהטא אשא • (כ) בד נטיל בכל אינון יאורין,
 מזרעען שאר תנייניא וערקין ועאלין בימא • חד לשבעין שנין רביין
 לסטרא דא, וחד לשבעין שנין רביין לסטרא דא • אלף יאורין חסר
 חד אתמליין מניה • דא תנינא רביין בין אינון יאורין • בד נטיל, נפיק
 חד (ג) פסותא דאשא בקליפין, בלהו קיימין וזעפין בזעפוי (כ"א וזקפין
 בענפוי) מתערבין אינון יאורין לעין (כ"ב העין) תכלא אוקמא • ונלגלן
 נטרין

(ב) מניחות : (ג) כזיטע נעזים פטיילס כעילס : (ד) זלסכת אז ופיה פיסת יד זלסכת זו סוה כמין פיסת יד זל אז ומחזקט
 בקליפס ומסס מתעוררס כלס לעזעל דין כעילס ד

נטלין לארבע סטרי דעלמא • זקיף זנביה, מחי לעילא מחי לתתא,
 בלא ערקין מקמיה עד דלסטרי צפון קם חד שלהובא דאשא, וכרוזא
 קרי (6) אורקפו סבתין, אתכדרו לארבע זווין, הא אתער מאן דשוי
 קדלא על אנפוי דתנינא, כמה דאתמר (יחזקאל כ"ט) ונתתי חתים בלחיך
 וגומר • כדן בלהו אתכדרון, ונקטין ליה לתנינא ונקבי אנפוי בסטר
 עלעוי, ועאלין ליה לנוקבא דתהומא רבא, עד דאתבר חיליה • כדן
 אהדרו ליה לנהרוי. (כ"6 לנחרוי) חד לשבעין שגין עכדן ליה כדן,
 בגין דלא (7) יטשטש אתרין דרקיעין וסמכייהו • ועליה כלא אודן
 ומכרכן ואמרין (תהלים ז"ה) בואו נשתחורה ונכרעה נכרעה לפני יי
 עושנו • תנינייא עאלין (ס"6 עלאין) לעילא קיימין, אינון דמתברכאן
 כמה דאת אמר (בראשית 6) ויברך אותם אלהים • אלן שלטין על כל
 שאר נוגין דכתיב ומלאו את המים בימים • ועל דא כתיב (תהלים ק"ד)
 מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית :

תוספתא

אשכול הפפר דודי לי • אשכול, דא אימא עלאה • מה אשכול
 (1) מתקשט בכמה עלין בכמה זמורות לישראל דאכלין ליה •
 הכי שכינתא עלאה מתקשטת בכמה (7) קשוטין דשמנה כלים, מבמה
 קרבנין מבמה מיני תכשיטין דכפרה לבנהא, ואיהי קמת בהון קמי
 מלכא, ומיד (בראשית ט') וראיתיה לזכור ברית עולם. ויהיבת לון שאלתין
 דילהון, באלין ברפאן דתקיננו רבנן בצלותא למשאל קמי מלכא •
 בההוא זמנא כל דינין דשכינתא תתאה דאיהי הוהי אדניי, מתהפכין
 לרחמי כגוונא דא יהו"ה, לקיים (ישעיה ה') אם יהיו חטאיכם כשנים בשלג
 ילבינו, יהו"ה • אם יאדימו בתולע הו"ה יי • בצמר יהו"ה יכל דינין
 דא (כ"6 כל דינין דדא) מתלבנין בשכינתא עלאה • ואיהי שכינתא
 הו"ה, (בראשית ג') להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עין החיים,
 ואוקמוה רבנן דמהפכא זמנין רחמי זמנין דינא, (8) פעמים אנשים
 פעמים

(6) זקיפו ענמיכם סבתין סוף לילית וכחותיה כי יש ספי לילית וסכה לילית הראשונה כלתו של סמאל נקראת הכתא ר"ל זקנס ככנר
 לילית סכנין זעירתא שבה סתקאש אשמרתי ויולא סכרוו סיכו מתקשטים מהעולם לר' רותית ושלג חטעל לילית סתקא עם כחותיה
 זים פעילם כעולם ספרי נקטורד שמשים קולר על לחיוו של כחש סמוא ומורידם לתסום רכה שלג ושלגו כעילם : (7) שלג יסודת
 רחמי : (8) תקונים דף ז' : (9) פירוש סינו ר' כגרי לכן מלימבל וארבעה כגרי וסכ משמאלא וזיין תקונים א"ט כ' פירם סכנ
 כר"ב : (10) בראשית כ"ב ע"ב :

פעמים נשים, זמנין דינא כגוונא דא הריהי, זמנין רחמי כגוונא דא יהויה, דהא איהו מסטרא דאילנא דחי כל דינין מתהפכין לרחמי ומסטרא דעץ הדעת טוב ורע כל רחמי מתהפכין לדינא, למידן כהו לאינון דעברי על פתגמי אורייתא, ועץ דא בעלמא דאתי דאיהי בינה, כל שמהן דדינא מתהפכין כה (לדינא) רחמי. ובגין דא אוקמוה רבנין לא כהעולם הזה העולם הבא, ובגין דא בינה איהי להט החרב המתהפכת, דמתהפכת מדינא לרחמי לצדיקים, למיהב לון אגרא בעלמא דאתי, מלכות, להט החרב המתהפכת מרחמי לדינא, למידן כה לרשיעייא (דכ"ח ע"ב) בעלמא דין. אבל מעץ הדעת טוב ורע דאיהי כגוונא דמטה, זמנין דמתהפכין הנשים לשדות, אנשים לשרים, ובגין דא (בראשית כ"ט) ויגד יעקב לרחל, ובגין דא אוקמוה רבנין דלית ליה לכר נש לשמשא עם אתתיה עד דמספר עמה, שמא נתחלפה לו בשירה. בגין דלהט כעץ הדעת טוב ורע, מתהפכת מטוב לרע. ואי (ה) תימא דמכשפי פרעה דכתיב ויעשו כן החרטומים בלטיהם, הוו מהפכין אינון מטות דילהון לנחשין, ומסטר דאלין הפוכן יכלין לאתהפכא (עד כאן): ואמרת אל אהרן קח את מטהך. מאי טעמא מטה אהרן, ולא מטה משה. אלא ההוא דמשה איהו קדישא יתיר, דאחגליף בגנתא עלאה בשמא קדישא. ולא בעא קודשא כריך הוא לסאבא ליה באינון (ה) חוטרין דחרשייא, ולא עוד אלא לאכפייא לון לכל אינון דאתין מסטרא דשמאלא. בגין דאהרן אתי מימינא, ושמאלא אתכפייא בימינא. רבי חייא שאיל לדבי יוסי הא גלי קמי קודשא בריך הוא דאינון חרשין יעבדון תנייניא. מאי גבורתא איהו למעבד קמי פרעה תנייניא. אמר ליה בגין דמתמן הוא שירותא לאלקאה, ומשירותא דתניינא שארי שולטניה. (כ"ה) לשולטניה ומשירותא דשולטניה שארי לאלקאה) כדן חדו בלהו חרשי, דהא ריש חכמתא דנחש דילהון הכי הוה. מיד אתהדר ההוא תנינא דאהרן לאע"ה יבישא ובלע לון. ועל דא תוהו וידעו דשולטנא עלאה אית בארעא דאינון חשיבו דהא לתתא (כ"ה לעילא) בר מנייהו לא אית שולטנא למעבד מדי, כדן ויבלע מטה אהרן, מטה אהרן דייקא דאתהדר

לאע"ה

(6) ותי' תימא חוט מתי ח"י כעילא חמל ריש כזילא כזיס מזנס טי' י' (ג) כמטות סכסכני' סכס סחדי' טומי' :

לְאֵעָא וּבִלְע לֹון • וְעַל דְּא עַבְד אַהֲרֹן תְּרִין אֲתִין, חַד לְעִילָא וְחַד לְתַתָּא. חַד לְעִילָא, תְּנִינָא עֲלָאָה דְשִׁלְטָא עַל אִינוּן דִּילְהוֹן • חַד לְתַתָּא, דְשִׁלְטִים אֵעָא עַל תְּנִינָא דִּילְהוֹן • וּפְרַעָה חֲכִים הוּוּ מְכַל חֲרָשׁוּי, וְאַסְתְּכַד דְשׁוּלְטָנָא עֲלָאָה שְׁלִיט עַל אֲרַעָא, שְׁלִיט לְעִילָא שְׁלִיט לְתַתָּא • אָמַר רַבִּי יוֹסִי אִי תִימָא חֲרָשׁוּיָא כּל מַה דְעַבְדִּין, לֹאוּ אִיהוּ אֲלֵא בַחֲזוֹ דְעִנָּא, דְהִכִּי אֲתַחֲזוּ וְלֹא יִתִּיר • קָא מִשְׁמַע לָן וְהִיוּ דִּיקָא, דְכַתִּיב וְהִיוּ לְתַנְיִנִים • וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲפִילוּ אִינוּן תְּנִינָיָא דִּילְהוֹן, אֲהֲדֵרוּ לְמַהוּי אֲטִין, וְאֵעָא דְאֲהֲרֹן בִּלְע לֹון • כְּתִיב (יִחְזָקָל כ"ט) הֲנִנִי עֲלֶיךָ פְּרַעָה מֶלֶךְ מְצָרִים הַתֵּנִין הַגְּדוֹל הַרּוֹבֵץ בַּתּוֹךְ יְאוּרִיו, מִתְּמָן שִׁירוּתָא לְתַתָּא בְשׁוּלְטָנָא דִּילְהוֹן • אֲבַל חֲכַמְתָּא דִּילְהוֹן לְתַתָּא מְכַלְהוּ דְרַגִּין אִיהוּ. (אֵינוּן) • תָּא חֲזוּ חֲכַמְתָּא דִּילְהוֹן בְּדַרְגִין תַּתְּאִין, לְאֲכַפְיָא לֹון לְאֵלִין דְרַגִּין בְּדַרְגִין עֲלָאִין. רִישֵׁי שׁוּלְטָנוּתְהוֹן וְעִיקְרָא דִּילְהוֹן לְתַתָּא מַהְהוּא תְּנִינָא, וּמִשְׁתַּלְשֵׁלֵן בְּתַנִּינָא דְהָא מִתְּמָן נְטִיל חִילָא דְרַגָּא עֲלָאָה דִּילְהוֹן מִשְׁמַע דְכַתִּיב אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים • רַבִּי חֵיָא הוּוּ יִתִּיב יוֹמָא חַדָּא אֲבַכָּא דְתַרְעָא דְאוּשָׁא • חֲמָא לִיה לְרַבִּי אֲלַעֲזַר (ה) חַד קַטְפִירָא טָאסָא גְבִיָּה, אָמַר לִיה לְרַבִּי אֲלַעֲזַר מִשְׁמַע דְאֲפִילוּ בְאוּרְחָךְ כִּלָּא תְאִיבִין לְמִיָּהךְ אֲבַתְרָךְ • אֲהֲדַר רִישֵׁיהּ וְחֲמָא לִיה, אָמַר וְדָאִי שְׁלִיחוּתָא אִית גְּבִיָּה • דְהָא קְדָשָׁא בְרַךְ הוּא בְּכֻלָּא עַבִּיד שְׁלִיחוּתֵיהּ, וּכְמַה שְׁלִיחִין אִירַת לִיה לְקַדְשָׁא בְרַךְ הוּא, דְלָא תִימָא מִלִּין דְאִית בְּהוּ רֹוחָא בְּלַחֲזוּדֵיהוּ, אֲלֵא אֲפִילוּ אִינוּן מִלִּין דְלִית בְּהוּ רֹוחָא • פִּתַח וְאָמַר (מִכְיָקִי כ) כִּי אֲבָן מְקִיר חוּזַק וּכְפִים מַעֲזָא יַעֲנֶנָּה • כְּמַה אִית לִיה לְכַר נֶשׁ לְאוּדְהָרָא מַחֲבוּבִי, דְלָא יַחֲטָא קְמִי קְדָשָׁא בְרַךְ הוּא • וְאִי יִמָּא מֵאֵן יִסְהִיד בִּיה • הָא אֲבַנִי בִיתִיהּ וְאֵעִי בִיתִיהּ יִסְהִידוּ בִיה • וְלִזְמַנִּין דְקְדָשָׁא בְרַךְ הוּא עַבִּיד בְּהוּ שְׁלִיחוּתָא • תָּא חֲזוּ חוּזְרָא דְאֲהֲרֹן דְאִיהוּ אֵעָא יְבִישָׁא, קְדָשָׁא בְרַךְ הוּא שִׁירוּתָא דְנִסִּין עַבְד בִּיה, וְתַרִּי שְׁלִיחוּתֵי בִיה אֲתַעְבְּדוּ • חַד דְאִיהוּ אֵעָא יְבִישָׁא וּבִלְע לֹאִינוּן תְּנִינָיָא דִּילְהוֹן • וְחַד דְהָא לְשַׁעֲתָא אֲתַהֲדַר בְּרוּחָא וְאֲתַעְבִּיד בְּרִיה • אָמַר רַבִּי אֲלַעֲזַר תִּפַּח (דְכ"ט ע"ב) רֹוחֵיהוֹן דְאִינוּן דְאֲמַרִּין דְלָא זְמִין קְדָשָׁא בְרַךְ הוּא לְאֲחִיָּא

(ה) סוף חמ"ד סוף משנתו ומנוסף חמ"דו וסח"דו רב"זו לאחוריו ור"ל"ו חמ"ד ור"ל"ו שליחותא ח"ת נכ"ס ר"ל סוף כ"ל ח"ת ויקרא ע"ד י"ח קטפירא כ"י י"ח כ"י נוביס כ"ל"ס סר"ב ור"מ"ק ס' מ"ן כר"ס קט"ס סג"רין ויפת סכ"ס : ס"ח"ל :

לאחייא מתייא, והיך יתעביד מנייהו בריה חדתא • ייתון ויחמון אינון
 מפשאין חייביא, רחיקין מאורייתא רחיקין מניה-כידיה דאהרן הורה
 חוטרא אעא יבישא, וקדשא בריך הוא לפום שעתא אהדר ליה בריה
 משניא ברוחא וגופא • אינון גופין דהוו כהו רוחין וגשמתין קדישין,
 ונטרו פקודי אורייתא ואשתדלו באורייתא יממא וליליא, וקדשא בריך
 הוא שמיר לון בעפרא • לבתר בזמנא דיחדי עלמא, על אחת כמה
 וכמה דיעביד להו בריה חדתא אמר רבי חייא ולא עוד אלא דההוא
 גופא דהוה יקום, משמע דכתיב (ישעיהו כ"ו) יחיו מתיך • ולא כתיב יברא •
 משמע דבריין אינון אבל יחיו • דהא (בראשית קל"ז ב') גרמא חד ישתאר
 מן גופא תחות ארעא, וההוא לא אתרקב ולא אתבלי בעפרא לעלמין •
 ובההוא זמנא קדשא בריך הוא ירכך ליה, ויעביד ליה (ה) כחמירא
 בעיסא, ויסתלק ויתפשט לארבע זווין, ומניה ישתכלל גופא וכל שייפוי •
 וקדשא בריך הוא יהיב ביה רוחא לבתר • אמר ליה רבי אלעזר הכי
 הוא • ותא חזי ההוא גרמא כמה אתרכך • בטל, דכתיב פי טר
 אורות טלך וגומר :

ויאמר • אל משה אמור אל אהרן קח את מטך ונטה ידך על מימי
 מצרים על גהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה
 מימיהם וגומר • אמר רבי יהודה האי קרא אית לאסתכלא ביה, והיך
 יביל למיהך לכל הגי אתרי, (ולא עוד אלא) ותו דהא כתיב וימלא שבעת
 ימים אתרי הכות • את היאור • את היאור בתיב, ואת אמרת על מימי
 מצרים על גהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם • אלא מימי מצרים גילום
 הוה • ומתמן אתמליין כל אינון שאר אגמין ויאורין ומבועין וכל מימין
 דילהון, ועל דא אהרן לא נטה למחאה אלא לגילום בלחודו • ותא
 חזי דהכי הוא דכתיב ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור • אמר
 רבי אבא תא חזי מיין תתאין מתפרשאן לכמה סטרין, (כ"א ומיין עלאין
 על אחת כמה וכמה) (עלאין דהא) ומיין עלאין מתכנשי בכי כנישו מיא
 דכתיב (בראשית ה') ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום
 אחד, וכתיב ולמקוה המים קרא ימים • האי קרא אוקמוה • ותא חזי
 ההוא רקיעא דאית ביה שמישא וסיהרא כוכבייא ומזלי, דא איהו בי

בנישות מיא רבא, דהוא נטיל כל מיין ואשקי לארעא דהיא עלמא
 תתאה. כיון דנטיל מיא בדר לון ופליג לון לכל עיבר, ומתמן אתשקיין
 כלא. ובזמנא דדינא שריא, עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא,
 וינקא נפסטר שמאלא וכדין אקרי (סעיף ל"ד) חרב לוי מלאה דם. ווי
 לאינון דינקין בדין מינה ואתשקיין מינה, דכההוא זמנא ימא ינקא
 מתרין סטרין, והוא אתפלג לתרין חולקין חוור וסומק, וכדין שדי ליאורא
 חולקא דמצרים, ואלקי לעילא ואלקי לתתא. ועל דא שתאן ישראל
 מיא ומצראי דמא. אימימא בגין גיעולא הוה ולא יתיר. תא חזי
 שתאן דמא ועאל למעייהו ואסתלק ובקע, עד דהוו מזבגין לון ישראל
 מיא בממונא, וכדין שתאן מיא, בגיני כך שירותא לאלקאה לון הוה
 דמא. (6) רבי יצחק פתח האי קרא (תהלים קמ"ה) ארוממך אלהי המלך
 ואברכה שמך לעולם ועד. תא חזי דוד לקביל דרגא דיליה קאמר
 דכתיב אלהי דירי, בגין דבעא לסלקא שבחיה ולאעלא ליה לנהורא
 עלאה, לאתערבא דא ברא למהוי כלא חר. בגיני כך ארוממך אלהי
 המלך וגומר. דתנין כל יומי דדוד אשתדל לאתקנא כורסייא
 ולאנהרא אנפיה, בגין דיגין עליה, ויתגהיר תדיר נהורא תתאה
 (דכ"ט ע"ב) בנהורא עלאה למהוי כלא חר. וכד אתא שלמה אשכח
 עלמא שלים, וסיהרא דאתמלייא, ולא אצטריך לאטרחא עלה לאנהרא
 (ע"ג). תא חזי בשעתא דבעי קדשא בריך הוא למיסב נוקמין מעמין
 עובדי עבודה זרה, אתער שמאלא, ואתמלייא סיהרא מההוא סטרא
 דמא. וכדין נבעין מבוועין ונחלין דלתתא כל אינון דלסטר שמאלא
 דמא. ועל דא דינא דילהון דמא. תא חזי כד האי דמא אתער
 (כ"ה) כד דינא אתער על עלמא בגין ההוא דמא דקטולין קדשא בריך
 הוא יתער על עמא, ההוא דמא דקטולין איהו, דיתער עליהו עמא
 אחרא וקטיל לון. אבל (השתא) במצרים, לא בעא קדשא בריך הוא
 לאייתאה עליהו עמא אחרא לאתערא עליהו דמא. בגין דישראל
 הוו בנייהו, ולא יצטערו בגין דדיירין בארעא דילהון. אבל קדשא
 בריך הוא מחא לון בדמא, כנהרין דילהון דלא הוו יכלין למשתי, ובגין
 דשולטנותא דילהון שלטא בההוא נהרא, פקיד קדשא בריך הוא

לשולטנותא

(6) ס"א איבר ס"ד כ"א ס"א :

לשולטנותא דילהון בקדמיתא, בגין דילקי דחלא דילהון בקדמיתא *
 בגין דגילוס חר דחלא דילהון הוה * וכן שאר דחלין דילהון נבעין
 דמא דרא הוא דכתיב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים *
 רבי חייא קם ליליא חר למלעי באורייתא והוה עמיה רבי יוסי זוטא
 דהוה (6) רבייא * פתח רבי חייא ואמר (קבלת ט) לך אכול בשמחה
 לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך * מאי
 קא חמא שלמה דאמר האי קרא * אלא שלמה כל מלוי בחכמה
 הוה * והאי דאמר לך אכול בשמחה לחמך * בשעתא דבר נש אויל
 בארחוי דקדשא בריך הוא * קדשא בריך הוא מקרב ליה לגביה,
 ויהיב ליה שלוח ונייחא, כדון נהמא ותמרא דאכיל ושתי בחרורה
 דלבא, בגין דקדשא בריך הוא אתרעי בעובדוי * אמר ליה ההוא
 רבייא, אי הכי הא אמרת דכל מילוי דשלמה בחכמתא הוה, אן הוא
 חכמתא הכא אמר ליה ברי (7) תבשל בשולך ותחמי האי קרא * אמר ליה
 (8) עד לא בשילנא ידענא * אמר ליה מנא לך * אמר ליה קלא חר
 שמענא מאבא דהוה אמר בהאי קרא * דשלמה קא אוהר ליה לכר
 נש לאעטרא לה לכנסת ישראל (ויחי רכ"ט כ) בשמחה דאיהו סטרא
 דימינא, ואיהו נהמא דיתעטר בחרורה * ולבתר יתעטר בחמרא
 דאיהו שמאלא, בגין דתשתכח במהימנותא דכלא, חרוותא שלימתא
 בימינא ושמאלא * וכד תהוי בין תרווייהו, כדון כל ברכאן שראן
 בעלמא * וכל דא בר אתרעי קדשא בריך הוא בעובדיהון דבני נשא
 דרא הוא דכתיב כי כבר רצה האלהים את מעשיך * אתה רבי
 חייא ונשקיה * אמר חייך ברי (9) האי מלה שבקנא בגינך * והשתא
 ידענא דקדשא בריך הוא בעי לאעטרא לך באורייתא * תו פתח
 רבי חייא ואמר אמור אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים *
 מאי טעמא אהרן ולא משה * אלא אמר קדשא בריך הוא, אהרן מין
 קיימין בדוכתיה, ושמאלא בעי לנגדא מין מתמן * אהרן דאתי מההוא
 סטרא יתער ליה * וכד שמאלא נקיט לון אינון יתהדרון דמא * תא
 חזי תתא דכל דרגין מחא בקדמיתא * אמר רבי שמעון מתתארה

שרא

(6) נשח: (7) למכז בדברוי ובעין כחם טעם וימלא חכמתו של שלמה כחם: (8) עדין לא עיינתו וקע"כ יו"ב א"י: (9) כקמ"ח
 לסניד דבר על זם קאנין ולפי דברוק נכונים כחמ" דכ"ו בשני"ר:

שרא קדשא בריך הוא, וידא דיליה מִחא בְּכַל אֲצַבְעָא וְאֲצַבְעָא *
 וְכַד מִטָּא לְדַרְגָּא עֲלָאָה דְכָל דַּרְגִּין, עֵבֶד אִיהוּ דִּילִיה וְעֵבֶר בְּאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם וְקָטַל כְּלָא * וּבְגִינִי כִּךְ קָטַל כָּל בּוֹכְרִין דְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם,
 בְּגִין דְּאִיהוּ דַּרְגָּא עֲלָאָה וּבּוֹכְרָא דְכְּלָא * וְתַא חֲזִי פְרַעָה הוּהּ שׁוֹלְטָנִיָּה
 בְּמִיָּא, (כ"ט) בְּקַדְמִיתָא, וּמִתְתַּאֲרָה שְׂרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַד מִטָּא
 לְדַרְגָּא עֲלָאָה דִּילְהוֹן דְּאִיהוּ בּוֹכְרָא דְכָל דַּרְגִּין דִּילְהוֹן, קָטַל כָּל
 בּוֹכְרָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, בְּגִין הֵהוּא דַּרְגָּא עֲלָאָה וּבּוֹכְרָא דְכְּלָא וְתַא
 חֲזִי פְרַעָה הוּהּ בּוֹכְרָא וְשׁוֹלְטָנִיָּה בְּמִיָּא) דְכְּתִיב (יִזְקֶאֱל כ"ט) הַתְּנִיִּים
 הַגְּדוֹל הַרּוֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאוּרִיו * בְּגִין כִּךְ אֲתַהֲפֹךְ נְהַרְיָה בְּדָמָא בְּקַדְמִיתָא *
 לְבַתַּר צְפַרְדְּעִים דְּמִשְׁמַטִּי לֹוֹן (כ"ט) בְּקִלִּין טְסִירִין מְקַרְקִרִין בְּגוּ מַעֲיִיהוּ.
 (כ"ט) מְקַרְקִרִין בְּגוּ יְאוּרָא) וּנְפַקִּי מְגוּ יְאוּרָא וְסַלְקִי בִּישְׁתָּא, (כ"ט) וְרַאמִין
 קְלִין בְּכַל סְטֵרִין, עַד דְּאִינוּן נְפַלִּין כְּמַתִּין בְּגוּ בִּיתָא * וְרַזָּא דְּמַלְהָ כָּל
 אִינוּן עֲשֵׂר אֲתִין דְּעֵבֶד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּלַהּוּ הוּוּ מְגוּ יְדָא תְּקִיפָא *
 וְהֵהוּא יְדָא אֲתַתְּקַף עַל אִינוּן דַּרְגִּין (דכ"ט ע"ב) כְּלַהּוּ שׁוֹלְטָנֹותָא דִּילְהוֹן,
 בְּגִין לְכַלְבְּלָא דְעַתִּיָּהוּ וְלֹא הוּוּ יְדַעִי לְמַעְבַּד מְדִי * תַּא חֲזִי כָּל אִינוּן
 דַּרְגִּין דִּילְהוֹן, בֵּינָן דְּנַפְקִי לְמַעְבַּד מְדִי דְאֲתַחֲזִי לְכְּלָא, לֹא יְכַלִּין (לְבַתַּר)
 לְמַעְבַּד מְדִי * אִימְתִי כַד (כ"ט) בְּגִין הֵהוּא) יְדָא תְּקִיפָא דְשְׂרִיא עֲלִיָּיהוּ
 (דְכְּתִיב) וְשֵׁרֶץ הַיְּאוּר צְפַרְדְּעִים וְעַלּוּ וּבֹאוּ כְּבִיתְךָ * רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח
 וְאָמַר (יִרְמִיָּה ל"ב) קוֹל בְּרָמָה גִּשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחַל מְכַבָּה עַל
 בְּנֵיהּ וְגוֹמֵר * תַּא חֲזִי הָאִי קְרָא אוֹקְמוּהָ כְּכַמָּה אֲתַרִּי * וְהָאִי קְרָא
 קְשִׂיא * רַחַל מְכַבָּה עַל בְּנֵיהּ * בְּנֵהָא דְרַחַל יוֹסֵף וּבְנֵימִין הוּוּ וְלֵא
 יִתִּיר * וְלֵאָה (כְּלַהּוּ) שֵׁית שְׁבַטִין הוּוּ דִּילָהּ * אֲמַאי בְּכַת רַחַל וְלֹא לֵאָה *
 אֲלֹא הֲכִי אָמְרוּ כְּתִיב (כְּרַאשִׁית כ"ט) וְעֵינֵי לֵאָה רַבּוֹת * אֲמַאי רַבּוֹת * בְּגִין
 דְּכָל יוֹמָא נִפְקַת לְפָרְשַׁת אוֹרְחִין וְשִׁאלַת עַל עֲשׂו * וְהוּוּ אָמְרִין לָהּ
 עוֹבְדוּי דֵּהֵהוּא רִשְׁעִי וְדַחֲלִית לְמַנְפַּל בְּגוּ עַדְבִּיָּה וְהוֹת כְּבַת כָּל יוֹמָא עַד
 דְּאֲתַרְכְּבוּ עֵינֵהָ * וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אַנְתְּ בְּכַת בְּגִין הֵהוּא צְדִיקָא,
 דְּלֹא תְהוּי בְּעַדְבִּיָּה דֵּהֵהוּא רִשְׁעִי * תִּינֵךְ אַחְתְּךָ תְּקוּם בְּפָרְשַׁת אוֹרְחִין,
 וְתַכְבִּי עַל גְּלוּתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל * וְאֵת תְּקוּם לָגוּ וְלֹא תַכְבִּי עֲלִיָּיהוּ, וְרַחַל
 אִיהִי בְּכַת עַל גְּלוּתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל, אֲבַל הָאִי קְרָא אִיהוּ עַל מַה דְּאָמְרִין .

אבד

(כ) וסבכיר קולם ככל נז :

אבל רוא דמלה דרחל ולא תרי עלמין ניגהו • חד עלמא דאתכסייא
וחד עלמא דאתגלייא • ועל דא דא אתקברת ואתחפיאת לנו במערתא
ואתכסיאת, ודא קיימא בפרשת ארזין באתגלייא • וכלא כגוונא
עלאה • ובגין כך לא אעיל לה יעקב במערתא, ולא באתר אחרא
דהא כתיב (ס"ט מ"ח) בעוד ככרת ארז לבא אפרתה, ולא אעיל לה
למתא • בגין דהוה ידע דאתרה הוה באתרא דאתגלייא • תא חזי
כנסת ישראל הכי אקרי רחל, כמה דאת אמר (ישעיהו כ"ג) וכרחל לפני
גווייה נאלמה • אמאי נאלמה, דכד שלטין שאר עמין קלא אתפסק
מינה והיא אתאלמת • ודא הוא דכתיב קול ברמה נשמע נהי בכי
תמרורים, קול ברמה נשמע, דא ירושלם לעילא • רחל מבכה על
בניה, כל זמנא דישראל אינון בגלותא איהי מבכה עלייהו דאיהי
אימא דילהון • מאנה להנחם על בניה • מאי טעמא כי אינגו כי
אינם מבעי ליה • אלא בגין דבעלה דאיהו קול אסתלק מינה ולא
אתחבר בהרה • ותא חזי לאו שעתא חדא איהי דכבר עלייהו
דישראל, אלא בכל זמנא וזמנא דאינון בגלותא. ובגיני כך קדשה
ברוך הוא גרם לון קלא למצראי דכתיב (שמות י"ב) והיתה צעקה גדולה
בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וגומר • וזמין לון קלין
אחרנין באינון (6) עורדענין, דרמאן קלין במעיהו והו נפלי בשוקי
כמתים • ותעל הצפרדע, חדא הוות ואולידת ואתמלייא ארעא מינייהו,
והו כלהו מסרי גרמייהו לאשא דכתיב ובתנורך ובמשארותיך, ומאי
הו אמרי (תהלים ס"ו) באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה • ואי תימא אי
הכי, מאי איכפת להו למצראי דעאלין לאשא כל אינון עורדענין, אלא
כלהו עאלין לאשא ואזלין בתנורא ולא מתין • ואינון דמתין מאי קא
עכדי • נהמא הוה בתנורא ועאלין בגו נהמא ומתבקעין, ונפקי מנייהו
אחרנין ואשתאבין בנהמא • אתו למיכל מינה, ההוא פתא אתהדרו
עורדענייא במעיהו, ורקדן ורקדן ורמאן קלין עד דהו מתים • ודא קשייא
לון מכלא • תא חזי כתיב ושרץ היאור צפרדעים ועלו וכאו בכיתך
ובחדר משכבך ועל מטחך • פרעה איהו אלקי קדמאה ויתיר מכלהו •
ליהו שמייה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא דהוא פקיר עוברין דבני

נשא בכל מה דעבדיי כתיב (כ"ט ע"ב) ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה
אל פרעה ותקח האשה בית פרעה. האי קרא לדרשא הוא דאתא. תלת
פרעה (ר"ל ע"ב) הבא חד ביהוה זמנא וחד ביומוי דיוסף וחד ביומוי דמשה
דאלקי (ב) בקולפוי. (הא קרא בלא אתקיים ב) פרעה קדמאה (אכל)
בשעתא דאתנסיבת שרה לגביה, רמו לאומנין וציירו ההוא (ג) דיוקנא
באדריה על ערסיה בכותלא. לא נח דעתיה עד דעברו דיוקנא דשרה
בנסירו. וכד סליק לערסיה סליק לה עמיה. כל מלכא דאתא
אבתריה הוה חמי ההוא דיוקנא מצירא צירא, והוה עאלין קמיה
בדיחין, כד סליק לערסיה הוה אתהני ביהוה ציור. בגין כך מלכא
אלקי הבא יתיר מכלהו, (תא חזי) היינו דכתיב וכחרר משכבך ועל
מטתך. ולבחר ובבית עבדיך וכעמך. ובכלהו לא כתיב על מטתם
אלא ליה בלחודיה. רבי אבא פתח (קס"ט ב) כל הנחלים הולכים אל
הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת
האי קרא אתמר ואמרי ליה חברייא. אבל תא חזי (כ"ט ע"ב) כד
אינון נחלין עאלין לגו ימא וימא נקיט לון ושאיב לון בגויה, בגין דקפאן מיא
בגו ימא, וההוא גליו שאיב כל מיא דעאלין ביה, ולבחר נפקין מיא
(כ"ט ע"ב) בתוקפא דדרום, ואשקי ית כל חיות ברא כמה דאת
אמר (תק"ט ק"ד) ישקו כל חיתו שרי. (וכו כ"ט) ותא חזי ימא דקפא שאיב
כל מיא, ואשתרי בתוקפא דדרום כמה דאתמר, ובגין כך אינון מלא
ואתמר. והא אתערו ביה חברייא. אל מקום שהנחלים הולכים שם
הם שבים ללכת. מאי טעמא הם שבים, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק
מעין לא פסיק לעלמין, והוא אפיק תדיר מיא לימא ועל דא מיין שבין
ללכת, וחבין ואזלין ותבין ולא פסקין לעלמין. וכד איהו תב ללכת
בגין למיהך לאשקאה לכלא, ואתי רוח (כ"ד ב) צפון וקפי מיא. ורוחא
דררום דאיהו חמימא שרי לון למיהך לכל סטר. ועל דא האי ימא
יתיב בין תרי סטרי אלון ובגינייהו קיימא, וארכין אזלין ונטלין לבד
סטר. תא חזי כד מלכא אתי לערסיה בשעתא דאתפלג ליליא.
רוחא דצפון אתער, דאיהו אתער חביבותא לגבי מטרוניתא, דאלמלא

אתערותא

° ל"ח

(ב) כמקמי ויחזי כענין שאלמר כלהין קח את מטך יגו: (כ) לורת שרם כחרר המסכ על הכיתול ולא פיס נח רעמו עד סטוי עטין
זרחם על ל"ח עין וקעתירום אלל מטתו וסיס נכנס מליא סטוי-כעס עלייתו למטת כחרר המסכ:

אתערותא דצפון, לא אתחבר מלכא כהדה, בגין דצפון שארי חכיבותא
כמה דאתמר (שיר כ') שמאלו תחת לראשי, ודרום חביק ברחימו דכתיב
וימינו תחבקני. כדן כמה בדיחין מתערין שירתא עד דאתי צפריה
דכתיב (איוב ל"ח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. וכד אתי
צפרא, כלהו עלאי ותתאי אמרי שירתא. וישראל כגונא דא לתתא
דכתיב (ישעיה ס"ב) המזכירים את " אל דמי לכם. אל דמי לכם לתתא
דייקא. (בבליה) כד אתפליג ליליא, אינון דתיאובתא דילהון לאדכרא
תדיר לקדשא בריך הוא, לא יהבי שכיבו ללכא, וקיימין לאדכרא ליה
לקדשא בריך הוא. כד סליק צפרא מקדימין לבי בנישטא ומשבחן
ליה לקדשא בריך הוא. וכן בתר פלגות יומא. וכן בליליא כד
אתחשך, ואתדבק ליליא בחשוכא ובת שמשא על אלן כתיב המזכירים
את " אל דמי לכם, ודא עמא קדישא דישאל. ועל דא אדבר לון
קדשא בריך הוא במצרים, וסליק על פרעה אלן דלא משתככי יממא
ולילי, ומאן אינון, עורדעניא דקלהון לא משתכך תדיר, בגין דאתקף
בעמא קדישא דלא משתככי יממא ולילי, לשבחא ליה לקדשא בריך
הוא. ולא הוה בר נש במצרים דיכיל למשתעי בהדי הדדי. ומנייהו
אתחכלא ארעא. ומקלהון הוו ינוקין ורבין מתין. ואי תימא היך לא
יכלין לקטלא לון. אלא אי ארים בר נש חוטרא או אכנא לקטלא
חדא, אתבקעא ונפקין שית מינה מגו מעהא, ואולי וטרטשי בארעא,
עד דהוו מתמנעי למקרב בהגתא חזי כמה נהרין כמה יאורין נפקי
מגו ימיה עלאה כד אתמישכן ומשתרן מיה, (ויסו רמ"ג) ומתפלגין
(ר"ל ע"ב) כמה נחלין לכמה סטרין, לכמה יאורין, לכמה נהרין. וחולקא
דממנא דסטרא דמצרים אינון מיין (כראשית קכ"ט) מרחישן אלן, דלית
לך מיין דנפקין מגו ימא דלא מפקי (ב) נוגין לזינין. מאן אינון נוגין
אינון שליחן בעלמיה, ממנן למעבד רעותא דמריהון, ממנן ברוחיה
דחכמתא. ועל דא תנינן אית מיין מגדלין חכימין, ואית מיין מגדלין
טפשיין. לפום אינון נהרין דמתחלקין לכל סטרין. והבא נהרי דמצראי
מגדלין מארי דחרשין, נוגין בסייטין קפיטין בעשר דרגין דחרשין דכתיב

קוסם

(ב) מין פלטרעס רומים למלכא חכמים ונעלי כשמים יפיי כסיטין קפיטין ר"ל כמינים מוכדלים של מכה רינת מהם סיסם חכמה
מלרים יט מקמ סרטי

(דכרים י"ח) קיסס קסמים מעונן ומנחש ומבשף וחוכר חבר ושואל אוב.
 וירעוני ודורש אל המתים. הא עשר זנין דחכמתא דחרשייא, ובההוא
 זמנא אושיט קדשא בריך הוא אצבעא דיהיה, ובלבל אינון נחלין
 נהרין דמצראי, ואתמנעו אינון נוני דחכמתא דילהון. חד אתהפך
 לדמא, וחד דסליקו נוני קלין (ס"א) דכלהו נונין תליין) בלא תועלתא,
 ולא אתי עלייהו רוחא דאינון חכמתן. ערוב, כי האי גוונא דערבב
 לון זני דחכמתא דילהון ולא יכלין לאדבקא. ולא עוד אלא דהני אפלי
 דאשתכחו בארעא מחבלן לון בארעא ומחבלן אורחייהו. ערוב מאי
 ערוב, ערכובייהא כמה דאתמר ובגד בלאים. ערובין (ויקרא י"ט) שרך
 לא תזרע בלאים, זנין סגיאין בארמות ידא. תא חזי כמה חילין
 אתערו לעילא כחד, ובלבל לון קדשא בריך הוא כחדא, בגין לבלבלא
 חילייהו תקיפא לעילא. וכל אינון גבורן דעבד קדשא בריך הוא
 במצרים בידא חדא הוה, דארים ידיה עלייהו לעילא ותתא. ומתמן
 אתאכידת חכמתא דמצרים דכתיב (ישעיה כ"ט) ואבדה חכמת חכמיו
 וכינת גבוניו תסתתרו ותא חזי כתיב (ס"ט) וסכסכתי מצרים במצרים.
 מצרים לעילא במצרים לתתא. בגין דאינון חילין לעילא, ממנן על
 חילין דלתתא ואתערבו כלהו. אתערבו לעילא, דלא הוו מצראי יכלי
 לאתקשרא בחרשייהו באינון דוכתי דהוו מתקשרי בקדמיתא, דהא
 אתבלבלו. ועל דא אייתי עלייהו ערוב חיוון דהוו מתערבי דא כדא.
 כנים, דסלקא עפרא דארעא. ותא חזי כל איבא דאתיילדת בארעא,
 מחילא דלעילא ממנא דאזדרע עלה איהו. ובלא הוה כגוונא
 דלעילא. ותא חזי שבעה רקיעין עבד קדשא בריך הוא, כגוונא דא
 שבעה ארעאן. ואינון תחומין דמתפרשן בדוכתייהו. שבעה רקיעין
 לעילא. שבעה תחומי ארעא לעילא. כהאי גוונא לתתא מתפרשן
 דרגין, שבעה רקיעין, ושבעה תחומי ארעא, והא אוקמוהו תכרייה
 בשבעה ארעין (f) כסופטא דא על דא, ואינון שבעה תחומי ארעא
 לעילא, כל חד וחד מתפרשן לעשר, ואינון מתפלגאן לשבעין ממנן
 דממנן על שבעין עמין. (כלק ר"ט ב) וההיא ארעא תחומא דכל עמא
 ועמא, סחרא (g) לארעא קדישא דישראל כמה דאת אמר (ס"ד ג) הנה

מסרהו

(f) כמו מדרגות סופוט וס למעלה מזה ועיין ויקרא ט' ע"ב : (כ) אחר מוס' ע"א

מטתו שלשמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל • (ה) ועשרה
 בגוייהו טמירין ואינון שבועין דסחרן ארעא קדישא • ודא היא לעילא •
 כגוונא דא לתתא • ותא חזי יהוא ארע תחומא דחולקא דמצראי, בכהוא
 זמנא אושיט קדשא בריך הוא אצבעא דיליה (כ) ואתי לידו (ג) טפסירין
 בהוא תחומא, ואתי בשו כל אינון תחומין דרכיכו מיא • וכל ירוקא
 דמיין דנבעין, כדן לתתא אתחויאו קלמין מעפרא דארעא, והא אתמר
 דאהרן הוה מחי • אבל בגין דא אהרן הוה מחי, לאחזארה דימנא
 דקדשא בריך הוא תבר לשנאין כמה דאת אמר (סמות טו) ימנך יי
 תרעץ אויב, כגוונא דא זמין קדשא בריך הוא לאייתאה על קרתא
 דרומי רבתא דכתיב (ישעיהו ל"ד) ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית,
 ועל דא כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים • רבי יהודה
 ודבי חייא הוו אזלי בארחה • אמר רבי חייא חברייה כד אינון באורחא
 (דל"ב ע"ב) בעיין למיהך בלבא חד • ואי איערעו או אזלי כגווייהו חייבי
 עלמא, או בני נשי דלאו אינון מהיכלא דמלכא, בעו לאתפרשי
 מנייהו • מנא לן מכלב דכתיב (כמרבך י"ד) ועבדי כלב עקב היתה רוח
 אחרת עמו וימלא אחרי • מאי רוח אחרת, דאתפרש מאינון מאללין
 דכתיב (סס י"ג) ויעלו בנגב ויבא עד חברון • דאתפרש מאינון מאללין
 ואתא איהו בלחודוי לחברון, לאשתטחא על קברי אבהן • וחברון
 אתייהיב ליה חולק אחסנא לאתתקפא בה כמה דאת אמר (דברים ה)
 ולו אתן את הארץ אשר דרך בה • אמאי יהיבו ליה חברון • אי בגין
 דאשתטח בקברי אבהן, לאשתובא מהווא עיטא דילהן דאשתזיב •
 לא • אלא רזא דמלה שמענא • כגוונא דא כתיב (סמחל כ' ב') וישאל
 דוד ב"י לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר יאליו עלה • אגא
 אעלה ויאמר חברונה • הכא אית לאסתכלא, כיון דהא מית שאול
 ודוד כיומי דשאול אתמשח לקבלא מלכו • כיון דמית שאול אמאי
 לא אמליכו ליה לדוד, ולא קביל מלכו על כל ישראל, ואתא לחברון
 ומלכו קביל על יהודה בלחודוי שבע שנים, ואתענב תמן כל הני
 שבע שנים • ולכתר דמית איש בשת, קביל מלכו על כל ישראל

ויאמרו

בירושלם

(ה) וששים זס כעינול אחר ונקודה אחת כאמלט עולם לגשרה תחומין זס שבעים ככלל : (כ) ויילך שמוכי זס וזרם יבשתה ככל
 מקום זס זס זס מים • וימדל' מירס כנים כלשון יין : (ג) פי' לפירי זס

בירושלם • אלא כלא הוא רזא קמי קדשא בריך הוא • תא חזי
 מלכותא קדישא לא קביל מלכו שלימתא עד דאתחבר (כראשית ע"ט כ)
 באבהן • וכד אתחבר בהו, אתבני בבניינא שלימו מעלמא עלאה •
 ועלמא (סס רמ"ז א') עלאה אקרי שבע שנים, בגין דכלהו ביה • וסימניך
 (מלכים א' ו') ויבנהו שבע שנים, דא עלמא עלאה • ולא כתיב ויבנהו
 בשבע שנים כמה דאת אמר (שמות ל"ה) כי ששת ימים עשה יי את
 השמים ואת הארץ • מאן ששת ימים, דא אברהם דכתיב (כראשית כ)
 אלה תולדות השמים והארץ בהפראם באברהם • (ה) ואברהם ששת
 ימים אקרי, ובגין דאיהו ששת ימים ביה אתבני עלמא • בההוא (כ"ה
 בהאי) גוונא ויבנהו שבע שנים • ותא חזי דוד בעא לאתבנאה במלכו
 שלימתא לתא כגוונא דלעילא, ולא אתבני עד דאתא ואתחבר
 באבהן • וקאים שבע שנים לאתבנאה כגווייהו • לבתר שבע שנים
 אתבני ככלא, ואתמשכא מלכותיה די לא תעדי לעלמין • ואי לאו
 דאתעתד כחברון לאתחברא ברוכתיה לא אתבני מלכותיה לאתמשכא
 כדקא יאות • כהאי גוונא (כ) בלב, אתנהיר ביה רוחא דחכמתא,
 ואתא לחברון לאתחברא באבהן, ולדוכתיה אזיל, ולבתר דוכתיה
 הוה, וירית ליה • רבי ייסא (כדפס מקן קל"ז כ) ורבי חזקיה הוה אזלי
 מקפוטקיא ללוד, והוה עמהון חד יודאי (ג) במטול דקטפירא דחמרא
 עד דהוה אזלי אמר רבי ייסא לרבי חזקיה אפתח פומך ואימא חד
 מלה מאינון מלי מעלייתא דאורייתא, דאת אמרת בכל יומא קמי
 בוצינא קדישא • פתח ואמר (משלי ג') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
 שלום • דרכיה דרכי נעם, אלין אורחין דאורייתא, דמאן דאזיל באורחי
 דאורייתא, קדשא בריך הוא אשרי עליה נעימותא דשכינתא דלא
 תעדי מיניה לעלמין • וכל נתיבותיה שלום • דכל שבילין דאורייתא
 כולהון שלם • שלם ליה לעילא • שלם ליה לתתא • שלם ליה בעלמא
 דין • שלם ליה בעלמא דאתי • אמר ההוא יודאי (ד) איסתרא בקסטרא
 בהאי קרא אשתכח • אמר ליה מגין לה • אמר ליה מאבא שמענא

ואוליפנא

(א) פי' כי חסד ראשון כילל כל חג' נס' וכמ' יומא דאזיל עס כלתו וע' ערכי סכנויים לסרמ': (כ) רבינו סארי' זל' פי' כשער
 סגלגוליס דנחשכר בו יסודם וכשאר בו ע"ג ואפשר שלכן הלך לאתחברא באבהן ולדוכתיה חול' ויימךן סתפלל גם על יסודם ססיו
 עזמתיו מתגלגלוס כי כפרת כמ' ז' עד סתפלל עליו מרע' וכמ' א' כתבתי מאין': (ג) כמשי' סקזור כחמור מאיוס עכני סהורס:
 (ד) איסתרא כלינא ר' יס כסוקו וס דבר גאמע כמעכע חמונתק כלגינא ומקשקש וכבר ביארתיו כפ' ויקי' (ויסכונס שיש סידוס
 סחיס ואסיד ככרו כפ' וס וע' מקן קל'ז כ' פי' כל סתאמר סות כלות) סג' כ':

ואוליפנא הכא כהאי קרא מלה טבא • פחה ואמר האי קרא (6) בתרין
 גוונין איהו, ובתרין סטרין • קרי ביה דרכים, וקרי ביה נתיבות, קרי ביה
 נעם, וקרי ביה שלום, מאן דרכים ומאן נתיבות, מאן נעם ומאן שלום •
 אלא דרכיה דרכי נעם היינו דכתיב (ישעיהו מ"ג) הנותן בים דרך דהא
 כל אתר דאקרי באורייתא דרך, הוא אורחא פתיחא לכלא • כהאי
 אורחא דהוא פתיח לכל בר נש • כך דרכיה, אלין דרכים דאינון
 פתיחן מאכהן דכראן בימא (דל"ט ע"ב) דבא ועאלין בגויה • ואינון
 אורחין מתפתחין לכל עיבר ולכל סטרי עלמא • והאי נעם הוא נעימו
 דנפיק מעלמא דאתי, (כ"ט) ומעלמא דאתי נהרין כל בוצינין) ונהיר לכל
 בוצינין, ומתפרשין נהורין לכל עיבר, וההוא טיבו ונהורא דעלמא
 דאתי דינקין אבהן, אקרי נעם • דכר אחר עלמא דאתי אקרי נעם •
 וכד אתער עלמא דאתי, כל טיבו וכל חידו וכל נהורין וכל חירו
 דעלמא אתער • ובגיני כך אקרי נעם, ועל דא תנינן חייבין דגיהנם
 בשעתא דעאל שבתא כלהו גיחין, ואית להו חידו וגיחא בשבתא •
 כיון דנפיק שבתא, אית לן לאתערא חידו עלאה עלנא, דנשתויב
 מההוא עונשא דתיביא דאתדנו מההיא שעתא ולהלאה • ואית לן
 לאתערא ולימא • (תהלים 5) ויהי נעם יי אלהינו עלינו • דא הוא נעם
 עלאה חידו דכלא • ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום •
 מאן נתיבותיה, אלין אינון נתיבות ושכילין דנפקו מלעילא, וכלהו נקיט
 לון ברית יחידאי, דאיהו אקרי שלום שלמא דביתא, ואעיל לון לימא
 רבא כד איהו בתוקפיה • וכדין יהיב ליה שלם דא הוא דכתיב
 וכל נתיבותיה שלום • אתו רבי ייסא ורבי חזקיה ונשקו ליה • אמרו
 ומה כל הני מלין עלאין טמירין נכך ולא ידענא • אזלו • כד מטו חד
 בי חקל, חמו בעירי דבי חקל מתין, אמרו ודאי דכר דבעירי אית
 באתר דא • אמר ההוא יודאי הא דאמריתו דקדשא בריך הוא קטל
 במצרים, כל אינון עאני וכל אינון בעירי • תלת מותני הוו בבעירי •
 חד דכר • וחד אינון דקטל ברד • וחד אינון בוכרי דבעירי • ומה
 הוה מותנא דילהון • אלא הא כתיב בקדמיתא הנה יד יי הויה
 במקנה אשר בשרה • אמאי בכלהו לא כתיב יד יי, אלא הכא, (כ"ט לא

כתיב

(6) יס לפרשו כשני פנים וכשני ענינים חלוקים :

כתיב יד אלהים אלא יד יי איהו ידא בחמשה אצבעאן • דהא
 בקדמיתא כתיב אצבע אלהים היא • והכא כלהו חמש אצבעאן •
 וכל אצבעא ואצבעא קטל זינא דא • וחמשה זינן הוו דכתיב
 (ה) בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן • הא חמשה זינן לחמשה
 אצבעאן דאקרון יד, בגיני כך הנה יד יי הויה וגומר • דבר כבר מאד •
 דהו מתין מגרמייהו ואשתכחו מתין • פתר דלא אהדרו מצראי, אינון
 אתון ממש אהדרו וקטלו כל אינון דאשתארו, ודבר אהדר ברד •
 מה בין האי להאי • אלא דא בניחותא ודא בתקיפו דרוגזא • ותרין
 אלין הוו באתר חד בחמש אצבעאן • תא חזי דבר, אתון דהוו
 בניחותא, מותנא בניחותא דהוו מתין מגרמייהו • ברד דאתהדרו אתון
 בתקוף רוגזא וקטל כלא • יתבו בההוא חקל, חמו עאני דאתין לאתר
 חד ומתין תמן • קס ההוא יודאי לגבי ההוא אתר, וחמא (ו) תרין
 קטפירי דמליין אקוסטרא • פתח ואמר כתיב (ג) (כראשית י"ב) ואעשה לגוי
 גדול ואברכה ואגדלה שמך וגומר. האי מלה דרבי אלעזר דאמר ואעשה
 לגוי גדול, לקבל לך לה, ואברכה, לקבל מארצה, ואגדלה שמך לקבל
 וממולדתך, והיה ברכה לקבל ומבית אביך • ודא לקבל דא • רבי
 שמעון אמר רזא דחכמתא דבא • ואעשה לגוי גדול, לקבל סטר
 ימינא • ואברכה לקבל סטר שמאלא • ואגדלה שמך, לקבל סטר
 אמצעיתא • והיה ברכה לקבל סטר ארעא דישראל • וכלא רזא
 דרתיבא קדישא • תא חזי באתערותא דלתתא יתער לעילא • ועד
 לא יתער לתתא, לא יתער לעילא לאשראה עליה • מה כתיב באברהם
 ויצאו אתם מאור כשדים • ויצאו אתם ויצאו אתו מכעי ליה • דהא כתיב
 ויקח תרח את אברם בנו וגומר מהו ויצאו אתם, אלא תרח ולוט נפקו עם
 אברהם ושרה, דכיון דאשתויב אברהם מן נורא, אתהדר תרח למעבר
 דעותיה, ובגין (דל"כ ע"ה) כך ויצאו אתם • כיון דאינון אתערו בקדמיתא אמר
 ליה קדשא בריך הוא לך לך • רבי שמעון אמר לך לך, לתיקונך לגרמך •
 מארצה, מההוא סטרא דישובא דאת תקיל דאתיילדת ביה • וממולדתך,
 מההוא תולדא דילך • ומבית אביך, דאת אשגח בשרשא דילהון •

אל

(ה) (ר"מ של אלו סתמא סוף גימ' אצבע • סתמ' : (ג) כ' גופים מכתמות מלאים חולטים ולכן א"ד סתים סתמא ל"ס כ"ג
 ומתו : (ג) ק"ך גימ' ע"א :

אל הארץ אשר אראך, תמן אתגלי לך מה דאת בעי, יהוא חילי
 דמסנא עליה דאיהו עמיק וסתים • מיד וילך אברם באשר דבר אליו
 • • ואנן קא בעינן למיהך מהבא, למנדע רזא דחכמתא • (חסר) פתח
 רבי אבא ואמר (כפניו ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא
 כלם בשם • לעבדו שכם אחד • ובתיב (וכריס י"ד) והיה • למלך וגומר
 ביום ההוא יהיה • אחד ושמו אחד (ב) רבי יוסי ורבי חייה הוו אזלי
 באורחא אמר רבי יוסי לרבי חייה אמאי את שתיק, הא אורחא לא
 אתתקן אלא במלי דאורייתא • אתנגיד רבי חייה ובכה פתח ואמר
 (כרסית י"ו) ותהי שרי עקרה אין לה ולד • ווי על דא ווי על ההוא זמנא
 דאוליד הגר לישמעאל, אמר ליה רבי יוסי אמאי, והא אולידת לבתר
 והוה לה ברא גזעא קדישא • אמר ליה את חמי ואנא חמינא, והכי
 שמענא מפומי דרבי שמעון מלה ובבניא, אמר ליה מאי היא, אמר
 ליה ווי על ההוא זמנא, דבגין דשרה אתעבת בתיב (סס י"ו) ותאמר
 שרי אל אברם וגומר בא גא אל שפחתי וגומר ועל דא קיימא שעחא
 להגר למירת לשרה גבירתה, והוה לה ברא מאברהם • ואברהם אמר
 לו ישמעאל יהיה לפניך • ואף על גב דקדשא בריך הוא הוה מבשר
 ליה על יצחק, אתרבק אברהם בישמעאל, ער דקדשא בריך הוא אתיב
 ליה ולישמעאל שמעתך וגומר. לבתר אתגור ועאל בקיימא קדישא
 עד לא יפוק יצחק לעלמא • ותא חזי ארבע מאה שנין קיימא ההוא
 זמנא רבני ישמעאל, ובגא קמי קדשא בריך הוא • אמר ליה מאן
 דאתגור אית ליה חולקא בשמך • אמר ליה אין • אמר ליה והי
 ישמעאל דאתגור, ולא עוד אלא דאתגור בר תליסר שנין, אמאי לית
 ליה חולקא בך כמו יצחק • אמר ליה דא אתגור כדקא יאות וכתיקוני
 ודא לאוהבי • ולא עוד, אלא דאלין מתרבקין בי כדקא יאות לתמניא
 יומין, (כ) ואלין רחיקין מגי עד בטה ימים • אמר ליה ועס כל דא כיון
 דאתגור, לא יהא ליה אגר טב בגיניה • ווי על ההוא זמנא דאתיליד
 ישמעאל בעלמא ואתגור • מה עבד קדשא בריך הוא ארחיק להו
 לבני ישמעאל מדכקותא דלעילא, ויהב להו חולקא לתתא בארעא
 קדישא, בגין ההוא גזירו דבהון • וזמינן בני ישמעאל למשלט בארעא

קדישא

○ (ה) אמר ל"ב ע"ב: (כ) כתיב ישמעאל עסק כמלכ ל"ג - ע"ב ותיב סכ ותתיב מתקרבית סקדוסס נאם ימים וסלים:

פ' נאנח

קדישא כד איהי ריקנייא מכלא זמנא סני, כמה דגזירו דילהון בריקנייא
בלא שלימו • ואינון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו, עד
דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל • (ויקרא ס"ט ב') וזמינן בני ישמעאל
לאתערא קרבין תקיפין בעלמא, ולא תכנשא בני אדום עלייהו, ויתערין
קרבא בהו, חר על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם, וישלטון
אלין באלין, וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום • בההוא זמנא
יתער עמא חד מסייפי עלמא על רומי תייבא, ויגח בה קרבא תלת
ירחין, ויתכנשון תמן עממייא ויפלו בירייהו, עד דיתכנשון כל בני אדום
עלה מכל סייפי עלמא • וכדין יתער קדשא בריך הוא עלייהו הרא
הוא דכתיב (ישעיהו ל"ד) כי זבח ליי בבצרה וגומר • ולכתר דא מה כתיב
לאחוז בכנפות הארץ וגומר. וישצי לבני ישמעאל מינה, ויתפר כל חילין
דלעילא, ולא ישחאר חילא לעילא על עמא דעלמא, אלא חילא
דישראל בלחודוי • הרא הוא דכתיב (תהלים קכ"ה) יי צלך על יד ימינה
בגין דשמא קדישא בימינא ואורייתא בימינא, ועל דא בימינא תלייא
כלא, ותנינן דבעי לוקפא ימינא על שמאלא, כמה דאוקמוה דכתיב
(דברים ל"ג) מימינו אש דת למו, ובזמנא דאתי (תהלים ס') הושיעה ימינה
וענני, ובההוא זמנא כתיב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא
כלם בשם יי לעבדו שכס אחד, וכתיב כיום ההוא יהיה יי אחד ושמו
אחד ברוך יי לעולם אמן ואמן :

פרשת בא אל פרעה

(הל"ב ע"ב) ויאמר יי אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו
וגומר • רבי יהודה פתח ואמר (תהלים פ"ט) אשרי העם
יודעי תרועה יי באור פניך יהלכון, כמה אצטריכו בני נשא למיהך
בארתי דקדשא בריך הוא ולמיטר פקודי אורייתא, בגין דיזכון בה
לעלמא דאתי, ולשוכא לון מכל קטרוגין דלעילא ותתא. בגין דהא
כמה דאשתכחו מקטרוגין בעלמא לתתא, הכי גמי אשתכחו מקטרוגין
לעילא דקיימי עלייהו דבני נשא • אינון דעבדין פקודי אורייתא, ואזלי
בארה מישר בדהלא דמאריהון, כמה אינון סניגורין דקיימין עלייהו
לעילא כמה דאת אמר (וייב ל"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני

אלף וגומר. וכתיב ויחננו ויאמר פרעהו מרדת שחת מצאתי כפר •
 בגין כך זבאה איהו מאן דנטיר פקודי אורייתא • אמר ליה רבי תייא
 אי הכי אמאי אצטריך הכא מלאך דליהוי סניגורייתא עליה דבר נש
 והא כתיב (משלי ב') כי יי יהיה בכסלך ושמר רגלך מלבד, וכתיב (תהלים
 קכ"ה) יי ישמרך מכל רע, דהא חמי קדשא בריך הוא כל מה דבר נש
 עביד בעלמא הן טב הן ביש, וכן הוא אומר (ירמיה כ"ג) אם יסתר איש
 במסתרים ואני לא אראנו נאם יי • אמר ליה רבי יהודה כלא הכי
 הוא ודאי, אבל הא כתיב (איוב כ') וגע אל עצמו ואל בשרו • וכתיב
 ותסיתני בו לבלעו חנם, לאחזאה דהא רשו אתמסר לסטר אחריה
 לקטרגא (ורשו אתמסר) על מלין דעלמא, (למאן דלא אצטריך) ולא תמסרא
 כידוי • וכל אלין ארחין טמירין קמי קדשא בריך הוא, ולית אנת כדאי
 למיהך אבתרייהו, בגין דאינון (ה) נמוסין דקדשא בריך הוא, בני נשא
 לאו אינון רשאין דרקדקא אבתרייהו • בר אינון זבאי קשוט דידעין
 דזי אורייתא, ואזלין בארעה דחכמתא למנדע אינון מלין סתימין
 דאורייתא :

רבי אלעזר פתח (סס ה') ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יי
 ויבא גם השטן בתוכם ויהי היום, דא (כ) (מ"ו ה') ראש השנה דקדשא
 בריך הוא (ג) קאים למידן עלמא, כגוונא דא ויהי היום ויבא שמרה
 ההוא יומא (ד) יום טוב דראש השנה הוה • ויבאו בני האלהים, אינון
 דברכין ממנן שליחן בעלמא לאשגחא בעובדין דבני נשא • להתיצב
 על יי, כמה דאת אמר (מלכים ה') וכל צבא השמים עומדים עליו מימנו
 ומשמאלו, אבל להתיצב על יי, כהאי קרא אשכחנא רחימותא דקדשא
 בריך הוא עלייהו דישראל, בגין דהני שליחן דאינון ממנן לאשגחא על
 עובדין דבני נשא, אזלין ושטאן ונטלין אינון עובדין כלהו, וביומא דקאי
 דינא

(ה) חוקית אבחרת לין ארס רשאי לתרסר אחריהם בגין פרת הרומס ויגלא ביי: (ב) כ"י אב"י כ"ס חז"ל לפי שחזק יום ה' שבו נכרת
 אר"ת וקדש יום שש"י כח' סדיעה ולכן נק' היום הירוע ועור אחר' כפ' לך יום ק"י לך לילה ימים ו' לא חית בו לילה שלכן לח נת'
 ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי ונמצא יום ר"ח חז"ל יום כלה לילה ולכן נק' פיוס ולפי שזו נכרת ור"ג ל"ב סדר' ליום דין כי
 כריאת ארס סתם כתיב' אחר כתיב' כח' כס' א"י סת"א חז"ל חלכ של יום ר"ח שערמ' ו'ין אחר עתויר המ' (ע' מהמ"ט)
 כ"ש' עומר ל"ב ודברים אחרים דף כ"ז מ'א'ין (ג) כי אז מחטלות א"י מעל ככסא ולו מתעוררות הגבו' וסדינין וכמ"ש בפרשת אה"ר
 ל"ע א' כד סת"א שופר וכו' אסתלק ולא נסיר לבנין כרין רינין מתערין וכו' רמ"ז (וכמ"ש סא"י ו'ל כסדר ויבנה ה' נכחות כמספט
 ובוס רמזו) כעניינת ע"ה לעשות לה' יספרו חרות' ירו"ק חש"ב מ'א'ין: (ד) כי קודם תקיעת השופר סיר טרין אכל אח"כ חכבירות
 במחוקת וו"ש י"ע דר"ה שח"ס ככר כסור חרין חמתוק וי"כו י"ע ירו"ח ולכן רלח לטעיב לשונותיה כהכתן למ כ"ן א"כ י"ל שס"ח יום כ'
 על ר"ה כסור רחל ודיניס ותר' מהסוקי כידוע וו"ש סח"ח יומא י"ע דר"ה פ"י יום שלם ולום מכ"ח פ' אחר לו' שכל א' משנים נק' פ"י
 וכ' יומא אריכתא ולכן נק' חז"ל

דינא למיקם למידן עלמא, אתעבידו קטיגורין למיקם עלייהו דבני
 נשא • ותא חזי מכל עמין דעלמא לא קיימין לאשגחא בעובדיהון בר
 ישראל בלחודייהו, בגין דאלין בגין לקדשא בריך הוא וכד לא אשתכחו
 עובדין דישראל פדקא יאות • פביכול אינון ממנן שליחן בד בעאן
 לקיימא על אינון עובדין דישראל, על " ודאי קיימין, דהא כד ישראל
 עבדין עובדין דלא בשרן כב יכול מתישין חילא דקודשא בריך הוא •
 וכד עבדין עובדין דבשרן יהבין תוקפא וחילא לקדשא בריך הוא ועל
 דא כתיב (תהלים ס"ט) תנו עז לאלהים, במה. בעובדין דבשרן, ועל דא
 כההוא יומא כלהו רכרבן ממנן אתכנשו על " על " ודאי דהא כיון
 דעל ישראל אתכנשו, עליה אתכנשו • ויכא גם השטן בתוכם גם
 לאסגארה עלייהו, דכלהו אתיין למהוי קטיגורין עלייהו דישראל,
 (דל"ג ע"ב) ודא אתוסף עלייהו. בגין דאיהו דלטורא דכרכא מכלהו,
 קטיגורא מכלהו. כיון דחמא קדשא בריך הוא דכלהו אתיין לקטרגא,
 מיד ויאמר " אל השטן מאין תבא • וכי לא הוה ידע קדשא בריך
 הוא מאן הוה אתי, אלא לאייתאה עובדא לרעותיה • ויאמר " אל
 השטן וגומר. ויען השטן את " ויאמר משוט בארץ • מכאן אוליפנא
 דישובא דארעא אתמסר לסטרין אחרנין • בר ארעא דישראל
 בלחודהא • כיון דאמר משוט בארץ, אשגח קדשא בריך הוא דכעי
 למהוי דלטורא עלייהו דישראל • מיד ויאמר " אל השטן השמת
 לכך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ, חמא שעתא למיהב ליה חולקא
 במה (כס"ד פ"ב) דיתעסק, ויתפרש מנייהו דישראל והא אוקמוה • לרעיא
 דכעא למעפר עאניה בחד נהרא וכולי (ב) מיד אתעסק ביה ההוא שטן
 ולא קטרג עלייהו דישראל • ויען השטן את " ויאמר החנם ירא איוב
 אלהים • לאו תוהא לעבדא דמאריה עביד ליה כל רעותיה דיהא
 דחיל ליה, אעדי אשגחותך מניה ותחמי אי דחיל לך או לאו • תא חזי
 בשעתא דעאקו, כד אתייהיב חולקא חדא להאי סטר לאתעסקא ביה,
 אתפריש לכתר מכלא • כגוונא דא שעיר בראש חדש, שעיר ביזמא
 דכפורי, בגין דיתעסק ביה וישבוק להו לישראל במלכיהון. והבא מטא

זמנא

(א) במ"ה כתבתי דאסגר דגלות מלכיהו חיס לכפר גם על קרית ולכן ח"ל שיתעסק בחיוב שרי תרח כנגדיל יסתתא ח"ל וסס חזרתי
 חזי בעניי

זמנא למיטל חולקא דא מפל זרעא דאברהם בסטרא אחרא, כמה
 דאת אמר (בראשית כ"ב) הנה ילדה מלכה גם היא וגומר. את עויץ בכרו
 וגומר. ותא חזי בשעתא דאמר משוט בארץ, בעא מיניה למעבד דינא
 בישראל. דהא דינא הוה ליה על אברהם למתבע מקדשא בריך
 הוא, בגין (ב) דלא אתעביד דינא ביצחק כד אתקריב על גבי מדבחא,
 דהא לא הוה ליה לאחלפא קרבנא דאזמין על מדבחא באחרא, (וכן
 בכל סטרא דיליה) כמה דאת אמר לא יחליפנו. והכא קאים יצחק
 על גבי מדבחא, ולא אשתלים מניה קרבנא, ולא אתעביד ביה דינא.
 ובעא דא מעס קדשא בריך הוא, כמה דבעא דיניה דיוסף לכמה
 דרין, וכל מה דבעא בארץ דינא בעא. ומדהווא זמנא דאשתויב יצחק
 ואתחלף קרבניה, זמין ליה קדשא בריך הוא להווא מקטרגא האי
 לחולקיה, כמה דאת אמר הנה ילדה מלכה גם היא וגומר. את עויץ
 בכרו, והכא מטא למיטל חולקיה עליה, מכל זרעיה דאברהם, ולא
 יקרב בסטרא אחרא. וכלא בדינא אתא לגביה, כמה דאיהו דן הכי
 אתרן, בגין דאיוב מקריבי עיטא דפרעה הוה, וכד קם פרעה עלייהו
 דישראל ובעא לקטלא לון. אמר ליה לא, אלא טול ממונהון ושלוט
 על גופיהון בפולחנא קשייא ולא תקטול לון. אמר ליה קדשא בריך
 הוא חייך בהווא דינא ממש תהא דאין, מה כתיב (איוב כ') אולם שלח
 נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו וגומר. כמה דאיהו דן ביה אתרן.
 ואף על גב דבכל שאר הוה דחיל לקדשא בריך הוא. תא חזי מה
 כתיב אך את נפשו שמור, ואתייהיב ליה רשו למשלט על בשרא, בגין
 דזא דכתיב (בראשית ו') קץ כל בשר בא לפני ואוקמוה. בא לפני ודאי
 ודא איהו (שם ק"מ ח') קץ כל בשר, ולא רוחיה. ואתמר דאיהו קץ
 דאתי מסטרא דחשך כמה דאת אמר (איוב כ"ט) קץ שם לחשך ולכל תכלית
 הוא חוקר, ולכל בשרא. בגין דאית קץ אחרא ואקרי קץ הימין, ודאי
 איהו קץ אחרא מסטרא דשמאלא דאיהו חשך, ועל דא אתייהיב ליה
 רשו בעצמו ובשרו. (כ) ותסיתני בו לבלעו. אי הכי לאו בדינא הוה

אלא

(א) מ"כ ק' דסי' א"ל אל תשלח וכו' ואל תצטו בו מאומה אפי' מוס עבד. ואני כעניי אומר דסדרכים עתיקין ועי' מנ"כ איהו קל"ג
 וסדכ כללאל חיבר ספר פלח סרמון ע"ו ואחריו סדכ מסרי' דוד כספר למח דוד ע"ס סלריך פרשת. וישכ דל"ע ע"ג ומסס כאל"ס.
 מא"ן: (כ) לא ס"ל כ"י ס"ק דהינים שאמר עבד אבנו מסיתין איתו וכו' ודו"ק סיטב:

אֵלָא בְּמִימְרֵהּ הָהוּא מְקַטְרְגָא דְאִסִּית לִיהּ וְאִסְטִי לִיהּ • (ב) אֵלָא כְּלָא
כְּדִינָא הוּהּ, וְהָכִי אָמַר לוֹ אֲלִיהוּא (סס ל"ד) כִּי • (ג) פֻּעַל אָדָם יִשְׁלַם לוֹ
וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצִיאֵנוּ, וְהָכִי הוּהּ כְּמָה דְאֲתֵמַר • (ד) כְּמָה דְאִיהוּ גְזוּר
הָכִי אֲתַגְזֵר עָלֶיהָ, וְהָאִי דְאָמַר וְתַסִּיתָנִי כּוֹ לְבַלְעוּ חֲנָם • וְתַסִּיתָנִי לְבַלְעוּ
חֲנָם לֹא כְּתִיב, אֵלָא וְתַסִּיתָנִי בּוֹ, בִּיהּ קִימָא כְּדַעְתִּיהּ דְאִיהוּ חָשִׁיב
דְהָא תַסִּיתָנִי, כְּמָה דְאָמַר (סס י) וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעֵת (אָמַר אִיּוֹב
הַתְּפִיתִי עַל מִימְרֵהּ דְהָהוּא מְקַטְרְגָא) בְּגוֹנָא דָא (תַּסְלִים ע"ח) וַיִּפְתּוּהוּ
כְּפִיהֶם וּבְלִשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ • וַיִּפְתּוּהוּ וַיִּכְזְבוּ לוֹ לֹא כְּתִיב, אֵלָא וַיִּפְתּוּהוּ
כְּפִיהֶם • בְּפִיהֶם קִימָא מְלַה דָא דְהָא אֲתַפְתָּה (דל"ג ע"ב) אָמַר רַבִּי
אֲבָא כְּלָא הוּא שְׁפִיר, אֲכַל הָכִי אֲוֹלִיפְנָא דְתַנּוּ סָלִיק וְאִסְטִין • וְכִי
אִיהוּ יָכִיל לְאִסְטָנָא, אִין • דְהָא אִיהוּ (רִישׁ וַיִּשַׁב תִּקּוּנִים קמ"ב) מֶלֶךְ זָקֵן
וְכַסִּיל דְכְּתִיב (קִסְלֵת ד') טוֹב יֵלֵךְ מִסֶּכֶן וְחָכֵם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וְכַסִּיל, וְעַל דָּא
יָכִיל לְאִסְטָנָא לְבַר נֶשֶׁךְ • מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְאִיהוּ מְהִימֵן עַל עוֹבְדֵי
דְבָנֵי נֶשֶׁךְ • תָּא חֲזִי הָאִי כְּדִינָא רִיחִיד, אֲכַל כְּדִינָא דְעַלְמָא כְּתִיב
(כְּרַאשִׁית י"ב) וַיִּרְדּוּ לְרֵאשִׁית • אַרְדָּה גַא וְאַרְדָּה, דְלֹא אֲתִייהִיב מְהִימְנוּתָא
אֵלָא בִּידֵיהּ בְּלַחְדוּיָהּ, דְהָא לֹא בְעָא לְאוֹכְרָא עַלְמָא עַל מִימְרֵהּ דְהָהוּא
מְקַטְרְגָא, דְתִיאֹבְתִיהּ אִיהוּ תְדִיר לְשִׁיצָאָה • מְנַלְן • דְכְּתִיב (אִיּוֹב כ"ח)
קֶץ שָׁם לְחֶשֶׁךְ וּלְכָל תְּכַלִּית הוּא חוֹקֵר, לְשִׁיצָאָה כְּלָא הוּא חוֹקֵר, וְדָא
אִיהוּ קֶץ כָּל בֶּשֶׂר (ד) בָּא לְפָנֵי וְדָאִי כְּגִין לְשִׁיצָאָה • וְתָא חֲזִי וַיְהִי
(ט) הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ כְּמָה דְאֲתֵמַר, וַיְהוּא יוֹמָא
קִימִין תְּרִין סְטָרִין לְקַבֵּל בְּנֵי עַלְמָא, כָּל אֵינּוֹן דְאֲתִיִּין קָמִי קְדֻשָׁה
פְּרִיךְ הוּא כְּתִיבְתָא וּבְעוֹבְדֵין טְבִין, אֵינּוֹן זְכִיִּין לְמַהוּי כְּתִיבִין לְגַבִּיהּ
דְהָהוּא סְטָרָא דְאִיהוּ חַיִּים, וְאִפִּיק תּוֹצְאוֹת חַיִּים, וּמָאן דְאִיהוּ מִסְטָרִיהּ
אֲכַתּוּב לְחַיִּים • וְכָל אֵינּוֹן דְאֲתִיִּין בְּעוֹבְדֵין בִּישׁוּן, אֵינּוֹן כְּתִיבִין לְהָהוּא
סְטָרָא אַחְרָא דְאִיהוּ מוֹתָא, וְאִקְרִי (רס"ה א') מוֹת וְכִיהּ שְׂרִיִּיָא מוֹתָא
וְכִהָהוּא יוֹמָא קִימִין אֵלִין תְּרִין סְטָרִין חַיִּים וּמוֹת • אִית מָאן דְאֲכַתּוּב

לסטרדא

(א) פ' לא מבעיא שנינו בדרך חלף אפי' הסתחלה דמוס ס' ד' שם נכתב ח'ו סיה דרין ו'ו' אלוהו כי פועל וכו' פ' סמקערג שטיבל
כענו טוה טוקרו עליו ומשלמו מכ'מ עד א'ו טוקוד כאלם וכלם ועיד וכזרח איש ימצינו לפי דרכו ודעמו • רמ'ו : (ב) (ספ'
א' לרמו כי פעל אדם ישלם לו • ר'ח פועל עלתך לפרעם איתו דין ממש ס' שלם לך ממך לך לקח ויס'ך • מ'א'ו) : (ג) פירוש מעוכשו
תשכיל שלח סים מפני סתקוי שקרי ס'א לא קערג על איוב על מה שיען לכיעה • רמ'ו : (ד) ר'ל סהענוק כנמו ככל ו'ו' לפני לפני
ולכניס ולכן בכר סתקוד וס'ת'ר שריר נח וככו' : (ה) כעעס שנקרא ר'ס כמס ס'וכ ס'ינו שכל ה' ימי סכריאח לא נודעו כי לא ס'ה אדם
ג'ע'לס ויוב ס'ו' סוק לכרו נודע לקדם ועוד סכו חסלם מד'סר לגמור מ'כ וככרף אדם יוכם טעולם לשם מלף ס' אלפים וכשעת
תקעוררו ס'ר'כיס נגרו ולכן נס'ת'ר לרין • רמ'ו) :

לסטרא דחיים • ואית מאן דאכתיב לסטרא דמות • ולומנין דעלמא
 שרייא באמצעיתא, אי קיימא חד זבאה בעלמא דאכרע עלייהו, כלהו
 קיימין ואכתיבו לחיים • ואי חד חייבא אכרע עלמא, כלהו אכתיבו
 למיתה • וההוא זמנא עלמא הוה קיימא באמצעיתא, וההוא מקטרגא
 בעא לאסטאה • מיד מה כתיב השמת לכה על עבדי איוב כי אין
 במהו בארץ וגומר. בין דאשתמודע איהו בלחודוי, מיד אתקיף ביה
 מקטרגא • ועל דא תנינן דלא אצטריך ליה לבר נש לאתפרשא מכללא
 דסגיאין, בגין דלא יתרשים איהו בלחודוי, ולא יקטרגון עליה לעילא.
 דכתיב בשונמית (מלכים ב' ד') ותאמר בתוך עמי אנכי וישבת לא בעינא
 לאפקא גרמאי מכללא דסגיאין, בתוך עמי יתיבנא עד יומא דא, ובתוך
 עמי בכללא דרא אשתמודענא לעילא • והכא איוב בין דאשתמודע
 לעילא ואתרשים, מיד אתקיף ביה מקטרגא ואמר החנם ירא איוב
 אלהים, כל מאי דדחיל לך ואחקף לאו למגנא עבד, הלא אתה שכת
 בערו זבעד וגומר • אבל טול כל האי טבא דאנת עבדת ליה, ומיד
 אם לא על פניך יכרכך, ישבוק לך ויתרבק בסטרא אחרא, דהא חשתא
 בפתורך איהו אביל, סליק פתורך מניה ונחוי ממאן איהו, ובאן סטרא
 יתדבק מיד ויאמר " אל השטן הנה כל אשר לו בידך, לאחזארה
 דדחילו דאיוב לגביה דקדשא בריך הוא הוה לנשרא עותריה • ומהכא
 אוליפנא דכל אינון דדחלין ליה לקדשא בריך הוא על עותריהו, או
 על בנייהו, לאו איהו דחילו בדקא יאות ועל דא קטרג ההוא מקטרגא
 ואמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בערו וגומר מעשה
 ידיו ברכת ועל דא איהו דחיל לך, ואתייהיב ליה רשו לקטרגא ביה,
 ולאחזאה דלא פלח איוב לקדשא בריך הוא ברחימו. דכיון דאתנסי
 נפק מארחא ולא קאים בקיומיה מה כתיב ככל זאת לא חטא איוב
 בשפתיו • לא חטא בשפתיו, אבל ברעותיה חטא, ולבתר חטא בכלא •
 ואי חיימא דלא אתנסי בר נש, הא כתיב " צדיק יבחן וגומר. ובגין כך
 אתנסי איוב • ואף על גב דלא קאים בקיומיה בדקא יאות, לא נפק
 מתחות רשותא דמריה, לאתדבקא בסטרא אחרא וכמה הוה ההוא
 נסותא דיליה תריסר ירחי. שולטנותא דההוא סטרא אחרא, כמה
 דתנינן דינא דחייבייא בגיהנם תריסר ירחי, ובגין דלא אתדבק בסטרא

אַחְרָא כְּתִיב (ח'ו'כ מ"ב) **וַיִּבְרַךְ אֶת** (ל'ד ע"ב) **אַחֲרֵית אֵיזֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ** •
 (כרפס קט"ח כ') **רַבִּי שְׁמַעוֹן** אָמַר הָאֵי דֵאֵיזֹב, לֹאוּ נְסוּתָא דְנַסֵּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא כְּנִסוּתָא דְשָׂאֵר צְדִיקֵיָא, דְהָא לֹא כְּתִיב וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת אֵיזֹב
 כְּמָה דְכְּתִיב (כרפסית כ"ט) **וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם** • דֵּאֲבָרְהֵם אִיהוּ
 בִּידֵיהּ אֶקְרִיב לְכַרְיָה יַחֲדָאֵי דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֵיזֹב לֹא
 יְהִיב כְּלוּם, וְלֹא מְסַר לֵיהּ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם, וְלֹא אֲתַמַּר לֵיהּ
 דְהָא גַלֵּי קַמֵּיהּ דְלֹא יְכִיל לְקַיֵּמָא בֵּיהּ, אֲבָל אֲתַמְסַר בִּידָא דְמִקְטַרְגָּא
 וּבְדִינָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעֲבִיד, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעַר דִּינָא
 (כְּרִינָא) דֹּא, לְהֵהוּא מִקְטַרְגָּא לְגַבֵּיהּ דְהָא הוּא דְכְּתִיב הַשְׁמַת לְבַךְ עַל
 עַבְדֵי אֵיזֹב וְגוֹמַר • פֶּתַח וְאָמַר (פ' (ס'ד ר')) וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרֵי
 הָאָדָמָה, מִקֶּץ יָמִים. וְלֹא מִקֶּץ יָמִין • אִיהוּ דְחָה לְקֶץ יָמִין וְאֲתַקְרִיב לְקֶץ
 יָמִים, וְהָא אֻקְיָמָנָא (דְּכִינֹאֵל י"ב) וְאֲתַה לְךָ לְקֶץ • וְאָמַר דְּנִינְאֵל לְאֵן קֶץ
 לְקֶץ הַיָּמִין אוֹ לְקֶץ הַיָּמִים, עַד דְּאָמַר לֵיהּ לְקֶץ הַיָּמִין וְעַל דֹּא דוֹר
 דְּחִיל וְאָמַר (תְּכֵלֵים ט"ז) הוֹדִיעֵנִי יי קֶצִי וּמַדַּת יָמֵי מַה הִיא, אוֹ לְקֶץ הַיָּמִים
 אוֹ לְקֶץ הַיָּמִין, וְהֵבֵא מַה כְּתִיב וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וְלֹא מִקֶּץ יָמִין, וּבְגִין כֶּךָ לֹא
 אֲתַקְבֵּל קְרַבְנֵיהּ, דְהָא מִסְטָרָא אַחְרָא הוּא (כְּלֵא) • תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב וְהֵבֵל
 הֵבִיא גַם הוּא, מֵאֵי גַם הוּא, לְאֲסַגְּאָה דֹּא כְּדָא, קְרַבְנֵיהּ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא הוּא כְּלֵא, וְעִיקְרָא דְקְרַבְנָא לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיְהִיב חוֹלְקָא
 לְסְטָרָא אַחְרָא כְּמָה דֹּאֲתָ אָמַר וּמְחַלְבֵיהֶן • וְקִין עִיקְרָא עַבְדֵי מִקֶּץ
 יָמִים, רֹזָא דְסְטָרָא אַחְרָא, וַיְהִיב חוֹלְקָא לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דֹּא לֹא
 אֲתַקְבֵּל • בְּאֵיזֹב מַה כְּתִיב וְהִלְכוּ בְּנֵיו וְעִשׂוּ מִשְׁתָּהּ וְגוֹמַר • וַיְהִי כִי
 הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתָּהּ וְגוֹמַר. וְשִׁלְחוּ וְקִרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחֲוִיתֵיהֶם לֵאכּוֹר
 וְלִשְׁתוֹת עִמָּהֶם, וּבְמִשְׁתֵּיָא בְּכָל יוֹמָא מִקְטַרְגָּא שְׂבִיחַ וְלֹא יְכִיל לֵיהּ •
 מְנָא לֵן • דְכְּתִיב הֲלֹא אֲתָה שְׂכַת בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ
 מִסְכִּיב, וְלַעוֹלָם לֹא יְהִיב חוֹלְקָא כָּלֵל לְגַבֵּיהּ, דְהָא (כ"ח מ"ה) כְּתִיב וְהָעֵלָה
 עוֹלוֹת מִסְפָּר כָּלֵם • עוֹלָה סְלֵקָא לְעִילָא לְעִילָא, וְלֹא יְהִיב חוֹלְקָא
 לְסְטָרָא אַחְרָא, דֵּאלְמָלָא יְהִיב לֵיהּ חוֹלְקָא לֹא יְכִיל לֵיהּ לְבַתֵּר, וְכָל מַה
 דְנָטַל מִדִּילֵיהּ נָטַל • וְאֵי תִימָא אֲמַאי אֲבַאיִשׁ לֵיהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא •
 אֲלֵא דֵּאלְמָלָא יְהִיב לֵיהּ חוֹלְקָא, יְפַנֵּי אֲרַחָא וַיִּסְתַּלַּק מֵעַד מִקְדְּשָׁא.

וסטרא

(פ) כרפסית כ'ד ע"א וס"ב ע"ב):

שטות

וסטרא דקדושה אסתליק לעילא לעילא, ואיהו לא עבד כן ועל דא קדשא בריך הוא תבע בדינא • תא חזי כמה דאיהו אתפרש ולא אכליל טוב ורע, איהו דן ליה כההוא גוונא, יהיב ליה טוב ולבתר רע, ולבתר אהרריה לטוב, דהכי אתחזי לבר נש למנדע טוב ולמנדע רע, ולא הדרא גרמיה לטוב, ורא איהו רזא דמהימנותא • תא חזי איוב מעבדי פרעה הוה, ורא הוא דכתיב ביה (שמות ט') הירא את דבר יי מעבדי פרעה, תא חזי דלא בעא קדשא בריך הוא לאעקרא איוב מאתריה, דאיהו הוה מבסי (כ"ה) כולא בעא קדשא בריך הוא לאעקרא מאתריהו איוב הוה מבסי (כ"ה) איוב חכים הוה) על פרעה, כיון (ב) דאתחלש עבד נוקמין לפרעה • אמר רבי שמעון השתא אית לגלאה רזין דאינון מתדבקין לעילא ותתא • מה כתיב בא אל פרעה • לך אל פרעה מבעי ליה, מאי בא • אלא דעייל ליה קודשא בריך הוא (ט) אדרין בתר אדרין, לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא, דכמה דרגין משתלשלי מניה, ומאן איהו, רזא דהתנין הגדול ומשה דחיל מניה, ולא קריב אלא לגבי אינון יאורין, ואינון דרגין דיליה. אבל לגביה דחיל ולא קריב, בגין דחמא ליה משתדש בשרשין עלאין • כיון דחמא קדשא בריך הוא דדחיל משה, ושליתן ממנן אחרגין לעילא לא יכלין לקרבא לגביה • אמר קדשא בריך הוא (יחזקאל כ"ט) הגני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאריו • וקדשא בריך הוא אצטריך לאגחא ביה קרבא ולא אחרא כמה דאת אמר אני יי. ואוקמוה רזא דחכמתא דהתנים הגדול הרובץ בתוך יאריו, לאינון מארי מדין דידעין ברזין דמאריהון • פתח רבי שמעון ואמר (כראשית א') ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם • האי קרא אוקמוה ליה • אבל ויברא אלהים את התנינים הוא רזא • דא (דל"ד ע"ב) (ג) לויתן ובת זוגו • (קע"ו כ') תנינם חסר כתיב, בגין דקטל לנוקבא וסלקה קדשא בריך הוא לצדיקייא ואוקמוה. התנים הגדול

השע

(א) (משמע דסורי קיוב סיו כשעס שסתחילו מכות מלרים וק' דחקן בערויות משפט מלרים יכ' ונס משפט איוב יכ' כמלל כיל' מ כבר איוב נתרפא ולא כן משמע כדחיל ונראס דקאמר עכיד נוקמין לפרעס על פרעס נופים קאי וסוף טביעת סיס' א"ס' וכו' רבינו שאר' זל' כי כשהיו ישראל עוברים בים סס'תו על איוב ועיין כל' ח בשלח דטום וכו' ויש ע"ס ועיין לקמן דף קפ"ד ובפ"י פרמ"ז כ"י ג' דומכס' לום וחרין יתיב מ'ש כוסר ענחס דף רל"א דכר'ס סיס' עש"כ' מא"ן) : (ג) חדרים לפנים מחדרים כמדריגות סתילונות • (עד לגבי ארין דקליסס סר"כ) : (ג) (פ"י ארין דכורא דקלי ונוקבים וע' מק"מ' סר"כ) :

תשע יאורין אינון דאיהו רביין בינייהו, וחד יאורא איהו (6) דמימיו
 שכיבין, וכרבאן דמימין דגנתא נפלין ביה תלת זמנין בשתא, וכד תרין
 זמנין, מתברך ההוא יאורא ולא כל כך, וכד חד לאו הכי. והאי תנינא
 עאל בההוא יאורא, אתתקיף ואזיל ושאט, עאל גו ימא ובלע נונין
 לכמה זנין ושליט, ותב לההוא יאורא אלן תשע יאורין אזלין וסלקין,
 וסחרניה כמה אילנין ועשבין לזינייהו. יאורא קדמאה נפקא מסטרא
 שמאלא כחד צנורא דנגיד, ונפיק תלת טפין, וכל טפה וטפה אתפרש
 לתלת טפין, וכל טפה וטפה אתעביד מניה יאורא חד, ואלן אינון תשעה
 יאורין, דמתתקפין ואזלין ושטאן וסחרן בכל אינון רקיעין. כמה דאשתאר
 מאינון טפין בד סיימין למיפק, אשתאר טפה חדא דנפקא בשכיבו,
 נפל בינייהו ואתעביד מניה יאורא חדא. האי יאורא איהו ההוא
 דאמרן דאזלא בשכיבו, האי יאורא בד ההוא נהר דנגיד ונפיק, אפיק
 טפין אחרנין רכרבאן (ס"6 דברבאן) כסטרא דימינא, מה דאשתאר
 מאינון טפין, אשתאר טפה חדא בשכיבו מאינון ברבאן, ונפל בההוא
 יאורא דאיהו שביך. והאי איהו יאורא דעדיף מכלהו. כד נפקין
 ומתפרשן אינון ארבע נהרין דנפקין מגנתא דערן, ההוא דאקרי פישון
 נפיל בההוא יאורא ואתכליל ביה, ועל דא מלכות בכל אתכליל
 בהאי. ופישון איהו מלכות בכל, מיאורא דא אתונו (כ) ואתמליין כל
 אינון יאורין אחרנין. בכל יאורא ויאורא אזלא ושאט חד תנינא, ואינון
 תשע, וכל חד וחד נקיב נוקבא ברישיה כמה דאת אמר (ספ"ג ע"ד) שברת
 ראשי תנינים וגומר. ואפילו האי התנין הגדול הכי הוא, בגין דכלהו
 נפחין רוחין לגבי עילא ולא לתתא. כתיב בראשית ברא אלהים.
 וכתיב ויברא אלהים את התנינים הגדולים, ככל עוכדא דאינון עשר
 אמירן קיימין לקבלייהו אינון עשר יאורין. וחד תנינא מתפרפרא
 (ס"6 מתפרפרא) ברוחא לקבל כל חד וחד, ועל דא חד לשבעין שנין
 מזדעזעא עלמא, בגין דהאי התנין הגדול כד איהו סליק סנפירוי
 ואזדעזע, כדן כלהו מזדעזען באינון יאורין, וכל עלמא מזדעזעא וארעא
 מתחלחלא, וכלהו כלילן בהאי תנין הגדול. והארץ היתה תהו וגומר.
 אמר רבי שמעון עוכדא דבראשית חבריא לעאן ביה וידעין ביה, אבל

זעירין

(6) סמימי נקט'ים מלון סמסר יסרתמיים : (כ) תקוים ל"א :

זערינ אינון, די דעין לרמוז עובדא דבראשית כרזא דתנין הגדול ועל
 דא תנין דכל עלמא לא משתלשלא אלא על סנפירוי דרא. תא חזי
 והארץ היתה תהו ובהו וגומר תנין היתה ואוקימנא בגין דכהאי
 יאורא קדמאה דקאמרן, כד האי התנין הגדול עאל ביה, כדן אתמלייא
 ושטיף, ודעך נצוצין דאתלקטו באינון עלמין דאתחרבו בקדמיתה.
 אינון תנין אחרנין דקאמרן, הוּו וְלֵא הוּו • אמאי • בגין דאתחלש
 חיליהו דלא (ב) יטשטשון עלמא בר חד זמנא לשבעין שנין, ואינון
 אתתקפו בחילא דההוא תנין הגדול, והאי איהו בלחודוי לאתתקפא •
 ואלמלא נוקביה קיימת לגביה, לא יביל עלמא למסבל לון. (ובגין כך) עד
 לא קטל קדשא בריך הוא לנוקבא, הארץ היתה תהו, (ובהו) תהו היתה •
 ולבתר דקטל לה, הוּו (בראשית מ' ב) בהו • שראת לאתקיימא • וחשך
 על. עד לא הות נהירא עובדא דעבד • מה עבד קדשא בריך הוּו,
 מחץ רישיה דדכורא לעילא ואתכפייא, בגין דהא תהומא לתתא לא
 הוּו נהיר, מאי טעמא לא הוּו נהיר, בגין דהאי התנין הגדול הוּו
 נשיב רוחא על תהומא ואחשיך ליה, ולא מרפרפא לתתא ועבר (כ"ו ועם
 כל דא) רוחא אחרא דלעילא, ונשב (כ"ו דנשב) ובטש בההוא רוחא
 ושכיך ליה דרא הוא דכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים והיינו
 דתנין דקדשא בריך הוא בטש רוחא ברוחא ובדא עלמא ויאמר
 אלהים יהי אור ויהי אור, נהיר נהירו דלעילא ובטש (רל"ס ע"ב) על
 גבי רוחא דנשיב, ואסתלק מעל תהומא ולא חפא ליה • בין דתהומא
 אתנהיר ואיהו אסתלק, כדן הוּו נהיר • דא נהיר על רישיה, ומיאי
 הוּו נפקי מגו (כ) אפותיה, ורוחא נשיב לעילא, ונהיר מנהירו דא, עד
 דהוּו נחית נהוריה מנצנצא לשבעין ותרין נהורין דשמשא, בין
 דאינון נהורין אתרשימו בנו שמשא לתתא, הוּו (קס"ו ב) חייבייא
 דעלמא ידעין בהו והוּו פלחין לשמשא • בין דאסתבל קדשא בריך
 הוא באינון חייבייא, סליק נהוריה וגניז ליה • אמאי גניז ליה, בגין
 דההוא תנין הוּו סליק ונחית ובטש באינון יאורין, עד דגנו ליה ולא
 אתגלייא, וזרע ליה זרועא בחד צדיק דאיהו גננא דגנתא • וזרועא
 דזרע בגנתא, בגניזו בטמירו דהאי אור איהו, כד האי התנין הגדול

חמי

(ב) ויסרטו טעולם לעיל כ"ז ע"כ : (כ) פי' ס' נכורות סס"ו עילים כבוד מין נוקבין ממלכות ומיין מקמ' פי' סכל' סל"כ :

חמי דצמח בגנתא זרועא דאור דא, כדן אתער לסטרא אחרא
להוא נהר דאקרי גיחון • ואתפלגו מימיו דהאי גיחון, חד שכילא
דיליה איהו אזיל גו ההוא זרועא דאצמח גו גנתא, ואנהיר ביה
ברבו דזרועא דא ואקרי גיחון • ומגו ההוא רבו דזרועא דא, אסתלק
לרבו שלמה מלכא כד אסתלק למלכו דכתיב (מלכים ב' ח') והורדתם
אותו אל גיחון • וכתיב ומשח אותו שם • שם ולא באתר אחרא,
בגין דהוה ידע דוד מלכא דא • ומימיו אחרנין אסתלקו למלכו אחרא,
ודא איהו מלכו דאיהו תקיפא • והאי התנין הגדול אתער ליה •
ואסתלק סנפירוי דהאי תנין בההוא נהר לאתתקפא ביה • וכל אינון
שאר יאורין, בלהו סלקין ונחתין בתוקפא דהאי התנין הגדול. ותב
ועאל לההוא יאורא שכיכא ואשתכך ביה • וכדן כד ההוא אור
אתגניז לנטלא ליה ההוא גננא דקאמרן, כדן נפק חשך קדמאה
וכטש על רישיה בההוא נוקבא דאתמתחא ביה, ואתפרש חד חוטא
בין ההוא נהירו דאור דא דאתגניז, ובין ההוא חשוכא דחשך דא,
דכתיב (בראשית ב') ויבדל אלהים בין האור ובין החשך • האי תנין תב
בההוא פרישו דהאי חוטא דאפריש, ואפריש לאינון (כ"ח בין אינון)
יאורין גו חשוכא, ואתפרשו נוגין לזנייהו אלין מאלין. בההוא פרישו •
וכד אתפרשו מיין עלאין קדישין, כל אינון יאורין אתפרשו, ועאלו לגו
ההוא יאורא שכיכא דאתכריר מכלהו, ונפקין ועאלין ביה תלת
(כלה ק"ו) זמנין ביומא • וכל אינון נוגין דמגדלן גו אינון יאורין, פרישין
אלין מאלין ואקרון לילות. ואלין אינון ראשין לכל אינון נוגין דנפקין
לבר • ואלין שלטין על כלהו, ואלין אקרון בכורי מצרים, ומהכא
אתכדרו לבר בוכרין, וכלהו אתזנו משקיו דאינון יאורין • והאי התנין
הגדול שלטא על כלהו • וכלא בפרישו דמיין עלאין דכתיב ויהי
מכדיל בין מים למים. ואתרשימו מיין קדישין עלאין ואתפרשו לעילא,
ומיין תתאין אתפרשו כלהו אלין מאלין, קדישין ודלא קדישין. ועד
דא אקרון מלאכין עלאין פרישין, בגין דאתפרשו אלין מאלין לזנייהו •
ויאמר אלהים תרשא הארץ דשא עשב מזריע זרע וזא דא כד האי
התנין הגדול הוה נשיב רוחא בההוא נוקבא, ומרפרפא לגבי עילא,
כל אינון עשבין הוה מהפך לון ליבישו עד דרוחא אחרא נשב בההוא

דוחא ושכיב ליה לתתא, ועשבין צמחו במלקדמין ושלטין ומשבחין
 ואודן קמי קדשא בריך הוה • מפטר שמאלא לגו יאורא שכיבא,
 נפקין בעירין לזנייהו, ואזלין למקרב לגבי דאינון עשבין ולא יכלין
 ותבין לאתרייהו. כל אלין יאורין אזלין ושאטין עם ההוא תנינא דשליט
 בהו וסחרין לאינון עשבין ולא יכלין • בר לזמנין דרוחא עלאה לא
 נשיב, ואיהו מרפרפא רוחא בההוא נוקבא דלעילא כמה דאוקימנא •
 כדן שליט ההוא רוחא על אינון עשבין, ויאורא שכיבא תב לאתריה
 וסלקא ונחתא • ובגין דמימיו שכיבין אזיל בשכיבו והאי התנים
 הגדול סלקא לגבי אינון יאורין, ועשבין בלהו כגדלן סחרניה דההוא
 יאורא שכיבא, ואלין (כ"א ואינון) מגדלין ככל עיבר, כדן סלקא ההוא
 תנינא ואתרבי בינייהו, ותב לכל אינון יאורין • ויאמר אלהים יהי
 מאורות ברקיע השמים, דא איהו נחש בריח, אמאי בריח, בגין דסגיר
 לתרין סטרין, ולא נפיק לעלמין אלא חד זמנא ליוכלא ובספרי קרמאי
 דא נחש עקלתון דאיהו בעקימו תדיר, ואייתי לווטין על עלמא • כד
 האי קס אתבר תוקפיה (ול"ס ע"ט) דההוא תנינא, ולא יכיל למיקס עד
 דאכיד גשמייה, בגין דקדשא בריך הוא כפיף ליה גו ימא כד עאל
 לגביה, ואיהו דרך על תוקפיה דימא, ותוקפיה דימא דא איהו תנינא
 כמה דאת אמר (איוב ט') ודורך על פמותי ים • וכד האי נחש קס, כדן
 מה כתיב (ישעיהו כ"ו) והרג את התנין אשר בים, דא איהו התנין הגדול
 ועל דא כתיב הנני עליך, ודא נחש איהו מארת בלווטין לכלא. בגין
 דאיהו תקיפא עליה בתוקפיה דההוא נהר רכרכא דאקרי חדקל,
 והא אוקימנא. ההוא נחש איהו ביבשתא, כד נפקין דא בריח, דא
 דכיבשתא אתתקף תדיר, בגין דכל אורחוי ותוקפוי ביבשתא איהו,
 ואכיל ארעא ועפרא תדיר כמה דאת אמר ועפר תאכל כל ימי חיך.
 דא גדיל בעפרא ודא גדיל במיא, נחש דאתגדיל במיא לאו תקיפא
 כהאי דאתגדיל ביבשתא, ועל דא כתיב מארת חסר, דדא אזדמן
 לגבי ההוא דימא, ואף על גב (ודא לא) דאזדמן לגביה לא אגח לגביה
 אלא קדשא בריך הוא בלחודוי, דקטיל ליה מגו ימא, כמה דאוקימנא
 בגין גסות רוחא דביה, כמה דאת אמר (יחזקאל כ"ט) אשר אמר לי

יאורי וגומר :

ועבר יי לנגוף את מצרים וגומר • תנא אמר רבי יוסי האי קרא
 קשיא וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח דמשמע דסימנא
 הוא דעביד • ואי תימא בגין דמא דאיהו מצורה אמאי לבר, ואמאי
 בתלת דוכתי דפתחא, והא כתיב (דניאל ב') הוא גלי עמיקתא וגומר •
 ומאי טעמא בעא דאתגלייא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות •
 אלא תנא כתיב (דברים ל"ב) וירא יי וינאץ, וכתיב (בראשית י') וירא יי כי
 רבה רעת האדם בארץ, ותנינן לא אתחוי אשגחותא דלעילא, אלא
 כד אתחוי לתתא עובדא דאתעבידו עובדא מיניה, ועל דא (כ"ג) וער
 דעבדין עובדא לתתא לא משגיחין לאבאשא בר הרהורא דעבודה
 זרה דכתיב (דברים י"ג) השמרו לכם פן יפתח לכם פתח ומדאתעביד
 עובדא אשגחותא דלעילא אתער, ובגין כך כלא בין לטב בין לביש
 בעובדא תלייא מלתא • אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים מליין טעון
 הון, ועוד דככל ביתא וביתא הון שכיחי זינין, דמקטרי בחרשייהו
 כאינון כתרין תתאין דלתתא, ומתערין רוח מסאבא בגוייהו. ורוח
 דמלה תנא כתיב ולקחתם אגודת אוזב וטבלתם כרם אשר בסף
 והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות • אגודת אוזב למה • בגין
 לבערא רוח מסאבא מבינייהו. (כ"ג) האי קרא קשיא, וכי וראה את הדם
 ואחר כך ופסח, דמשמע דסימנא הוא דעביד אמאי, והא כלא גלייא
 קמיה קדשא בריך הוא, וכתיב הוא גלי עמיקתא ומסתרתא. אלא
 תנא כתיב וירא יי וינאץ וגומר. וכתיב וירא יי כי רבה רעת וגומר.
 ותנינן לא אתחוי אשגחותא לעילא אלא כד אתחוי לתתא עובדא,
 ומדאתעבד עובדא, אשגחותא לעילא אתער, ובגין כך כולא בין לטב
 בין לביש בעובדא תלייא מלתא • ולקחתם אגודת אוזב וגומר. (כ"ג) אגודת
 אוזב למה, ומאי טעמא בעא דאתגלייא דמא על המשקוף ועל שתי
 המזוזות • אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים מליין טעון הון, וככל ביתא וביתא
 הון שכיחי זינין, דמקטרי בחרשייהו כאינון כתרין תתאין דלתתא, ומתערין
 רוח מסאבא בגוייהו, ועל דא אגודת אוזב בגין לבערא רוחי מבינייהו
 ולאחזאה בפתחיהו כהני תלת דוכתי, מהימנותא שלימתא • חד הבא
 וחד הבא וחד בגוייהו • ובגין כך ופסח יי על הפתח ולא יתן המשחית

דבא

(8) מ"ב סמנליך עמו ארש לוריגלנו שלג יויקסו כסוף וסאר' ולס'ס אמר טעוב נסיוס חמיר על סמלון :

לכא אל בתיכם לנגוף, משום (ב) דחמי שמא קדישא רשים על פתחא.
 אמר רבי יהודה אי הכי אמאי דמא, דהא תנינן חוור וסומק וחד
 דכליל ביני גווני. אמר ליה תרי דמי הוו, חד דמילה וחד דפסחא.
 דמילה רחמי דפסחא דינא. אמר רבי יהודה לאו הכי, אלא כמה
 דאוליפנא דקדשא בריך הוא אחור ההוא דמא לרחמי, באלו הורה
 חוור בגו גווני הדא הוא דכתיב (יסקאל י"ד) ואעבור עליך ואראך
 מתבוססת בדמך ואומר לך בדמך חיי וגומר. ואף על גב דהורה
 סומקא, אתחור לרחמי דכתיב בדמך חיי. ובגין כך רשים פתחא
 בתלת סטרין, חד הכא וחד הכא וחד בינייהו. תאני רבי חזקיה
 תרין דמי אתחורו, לקבל תרי כתרי דאתחורו (כ"א דאתערו) לעילא
 בהיא שעתא אמר רבי יוסי חד כתר דכלילא בתרין סטרין טמירין
 (דל"ג ע"ב) ברחמי ודינא. אמר רבי אבא בכמה אתרין חס קדשא
 בריך הוא על בנוי, עבד בר נש ביתא, וקדשא בריך הוא אמר ליה
 (כ) כתוב שמי ושוי לפתחך ואת שרי לגו ביתא, ואנא אתיב לבר
 בפתחך לנטרא לך. והכא אמר (ג) רשים על פתחא רוא דמהימנותא
 דילי, ואת שרי לגו ביתך, ואנא נטיר לך לבר דכתיב ואתם לא תצאו
 איש מפתח ביתו עד בקר, וכתיב וראה את הדם על המשקוף ועל
 שתי המזוזות ופסח יי על הפתח ולא יתן המשחית לכא אל בתיכם
 לנגוף. תו אמר רבי אבא כגוונא דשמא קדישא ה'עבדו בההוא
 שעתא, מה שמא קדישא אתחור בהאי שעתא דינא, אוף הכא אתחור
 האי דמא בהאי שעתא דינא דכתיב וראה את הדם על המשקוף
 ועל שתי המזוזות, רשימא דכלהו סומקא, לאתחואה דהא אתחור
 בדינא למעבד נוקמין. ורוא דמלה כגוונא דהוי לעילא בההוא שעתא
 כך בעי לאתחואה לתתא, אי רחמי רחמי, ואי דינא דינא, הדא (הו"א)
 הוא דכתיב וטבלתם בדם אשר בסף והגעעתם וגומר. ולזמנא דאתי
 כתיב (ישעיה ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מכצרה דזמין לאתחואה
 (כ"א לאתחורא) כלהו דינא למעבד נוקמין. ואתם לא תצאו איש
 מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא. משום דתנינן אמר רבי יצחק

אמר

(א) פירוש סס ספרי' ס'ט'ס כדאשי תיבות ולא יתן סמכות דמינו ס' כקר רתל יו"ם סוף כתי' וכסוד גנ'ת ככודע ס'ט'ס' :
 (ב) ס'ס מזוז'ם סעולם ארבי' סוף סקרא סס ס מפכי ססוף ית' בק' וכס ידע' ססס ארבי' כמ' ליאו עוב'ת סרע' א וספו כתוב סמי' וס'ו
 לפתחך : (כ) כי' פשעו'ס לריך ככתיב'ס אור סמירי' לקבוע מזוז'ס אכ' כ'סן כעין ס'ס'ס ורוע'ס לפי סעס' :

(אמר רבי ירמיה) לא ליבעי ליה לאיניש למיזל בשוקא ולא שתכחא
 בשוקא, כוונא דדינא תליא במתא, דבין דרשותא אתייהיב למתכילא
 מאן דפגע ביה אתוק, והכא משום דדינא אשתכח לא בעינא לנפקא
 לבר. תניא אמר רבי יוסי בההוא ממש דאשתכח דינא למצראי,
 בההוא ממש אשתכח רחמי לישראל הדא הוא דכתיב וראיתי את
 הדם ופסחתי עליכם. וכן תנא בכל אינון כתרין קדישין דלעילא,
 כמה דאשתכח דינא אשתכח רחמי, וכלא בשעתא דרא. תני רבי
 חזקיה כתיב (טו"ט) ונגף י את מצרים נגוף ורפא. נגוף למצרים,
 ורפא לישראל. מאי ורפא. ממאי שנימולו צריכים רפואה. ותנא
 באותה שעה שנגפו מצראי באותה שעה נתרפאו ישראל דתניא
 אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה) מאי דכתיב ופסח י על הפתח. מאי
 על הפתח. ופסח י עליכם מבעי ליה. אבל על הפתח, על הפתח
 ממש זהו פתח הגוף. ואי זהו פתח הגוף, הוי אומר זו מילרה. רבי
 שמעון אמר בשעתא דאתפלג ליליא, וכתרא קדישא אתער לגבה
 (כ"א) אתערב בה) דכורא. ומאן דכורא חסד עלאה, דמשמע דדא
 בלא דא לא סלקא, וכגין דא דא מתי ודא מסי, וכלא בשעתא דרא
 וכתיב ופסח י על הפתח, על הפתח הידוע. מאי הפתח, משום דאיהו
 פתחא ומשיבא דרוחא וגופא. ותא חזי עד לא אתגור אברהם הוה
 אטיס וסתים מכל סטרוי. מדאתגור אתפתח מכלא ולא הוה אטיס
 וסתים כקדמיתא. והיינו רזא דתנינן (בראשית י"ט) והוא ישב פתח האהל,
 משום דאתגלייא יו"ד. מאי קא מיירי, אלא אמר רבי יצחק דהוה
 אשרי בגלוייא דא חסד בצדק, ודא הוא פתחא דמשכנא עלאה
 קדישא, משמע דכתיב האהל האהל הידוע. אמר רבי אלעזר כד
 אתגלייא האי יו"ד, אתבשר (כ"ב) אתבסם) ואתברך כפתח האהל,
 דהיא צדק לאתבסמא בחס"ד דרא הוא דכתיב כחם היום, דהוה
 שעתא דשלטא חסד חולקא דאברהם. ומנא לן דהאי פתח האהל
 אתבסם לקבליה דאברהם דכתיב (טו"ז) וי ברך את אברהם בכל.
 דאתבסם בחס"ד מדאתגלייא יו"ד אמר רבי אבא והוא יושב פתח
 האהל, כמה דכתיב וי ברך את אברהם בכל, דרא הוא פתחא
 קדישא כתרא עשיראה. כחם היום, כמה דאתייהיב ליה בתרא דחסד

הָדָא הוּא דְכְתִיב כְּחַם הַיּוֹם, כְּמָה דִּיתִיב כְּהָא כִּךְ יִתִּיב כְּהָא, דְלֹא
סְלִיק הָא בְּלֹא הָא : דְבַר אַחַר

(דל"ו ע"ב) וְעֵבֶר " לְנִגּוּף אֵת מִצְרִים • מָאִי וְעֵבֶר, דְעֵבֶר עַל שׁוּרֵי דִינָא
דְכַתְרִין, (ר"ל דְקַטְרִין) דְהוּוּ מִתְקַשְׂרֵי בְכַתְרִין אַחֲרֵינָן
דְלַעֲיִלָא, וְשָׂרָא לְהוּ מִקְיוּמֵיהוֹן, וְעֵבֶר עַל אֲרַחוּי בְגִין לְמַעֲבַר בְּהוּ דִינָא
וּלְנִטְרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּכְדִין הוּא כָּל וְעֵבֶר, וְעֵבֶרְתָּ, וְיַעֲבֵר, דְקֻרְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר עַל כָּל אֲרַחוּי אוּ לְדִינָא אוּ לְרַחֲמֵי • הֵבָא וְעֵבֶר,
בְּגִין לְמַעֲבַר דִּינָא • הָחַם וְיַעֲבֵר בְּגִין לְרַחֲמָא :

וְיֵהִי בְחֲצֵי הַלֵּילָה וְיִי הִפָּה כָּל בְּכַר וְגוֹמֵר, (כְּתִיב וְאֲנִי תִפְלַתִי לְךָ יי
עַת רְצוֹן וְגוֹמֵר) רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזַלִּי מֵאוּשָׁא לְלוּד וְהוּוּ
רַבִּי חֵיָא דְכִיב בְּחִמְרָא • אָמַר רַבִּי יוֹסִי נְתִיב הֵבָא וּנְצַלִי דְהָא מְטָא
זְמַנָּא דְצְלוּתָא דַּמְנַחָה, וְתִנְיָן לְעוֹלָם יֵהֵא אֲדָם זְהִיר בְּצְלוּתָא דַּמְנַחָה •
אָמַאי יֵהֵא זְהִיר, מִשְׁשׁוּם דְהִיא שְׁעֵתָא דַּתְלִיָא דִינָא, וְכַעֲי בְּרִנְשׁ לְכוּנָא
דְעַתִּיה • נְחַת רַבִּי חֵיָא וְצַלִּי • עֵד דְהוּוּ אֲזַלִּי נְטָא שְׁמַשָּׂא לְמִיעַל •
אָמַר רַבִּי חֵיָא לְרַבִּי יוֹסִי אָמַאי אֵת שְׁתִּיק • אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִסְתַּכֵּל
הֵוִינָא בְּדַעְתָּאִי, דְלִית עֲלָמָא מִתְקִיָּמָא אַלָּא עַל רִישֵׁיהוֹן דְעֵמָא • אִי
רִישֵׁי עֵמָא זְכַאִין, טַב לְעֲלָמָא טַב לְעֵמָא, וְאִי (ב) לֹא זְכַאִין, וְוִי לְעֲלָמָא
וְוִי לְעֵמָא • אָמַר רַבִּי חֵיָא וְדַאי כִּךְ הוּא מְנֻלָן דְכְּתִיב (ר"ל כ' י"ט) רֵאִיתִי
אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפּוּצִים עַל הַהָרִים בְּצַאן אִשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֵה וְיֹאמֵר
" לֹא אֲדוֹנִים לֵאלֹהֵי יְשׁוּבֵי אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם • יְשׁוּבֵי יְשׁוּבֵי מִכְעֵי
לִיָּה • לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ מִכְעֵי לִיָּה, דְהָא בְּאַתְרֵיהוּ קִיָּמִי • אַלְלָה הִכִּי
תִּנְיָן אִי רִישָׁא דְעֵמָא לֹא זְכִי, עֵמָא מִתְפָּסֵן בְּחֻבְבִּיה • מְנֻלָן דְכְּתִיב
(סְמוּעֵל כ' כ"ד) וְיֹאמֵר דוֹר וְגוֹמֵר הֵנָּה אֲנֹכִי חֲטָאִיתִי וְאֲנֹכִי הַעֲוִיתִי וְאֵלֹהֵי
הַצַּאן מַה עָשׂוּ • דוֹר חֵב וְיִשְׂרָאֵל סְבָלוּ • וְאִי רִישָׁא דְעֵמָא מִתְפָּסֵן
בְּחֻבְבִּיה, עֵמָא מִשְׁתְּזֹבֵן • דְהָא דִינָא לֹא שְׂרִיָּא עַלִּיהוּ דְכְּתִיב וְיֹאמֵר
" לֹא אֲדוֹנִים לֵאלֹהֵי, כְּלוּמֵר (כ"ח א"ס) אֵלוּ לֹא הוּוּ רִישֵׁין לְעֵמָא, מְהָאִי
אַרְחָא יְשׁוּבֵי אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם • כְּלָהוּ מִשְׁתְּזֹבֵן אִי רִישֵׁיהוֹן מִתְפָּסֵן •
וְאִפִּילוּ יְהוֹשִׁפֵט אַתְגֹּזַר עַלִּיה לְאַתְעֲנַשָׂא מִשׁוּם דְאַתְחַבֵּר בְּאַחָאֵב, אִי
לֹאֵו הֵהוּא צְוֹחָא דְכְּתִיב (מְלַכִּים ח' כ"ב) וַיִּזְעַק יְהוֹשִׁפֵט • עֵד דְהוּוּ אֲזַלִּי

רסש

דמש ליליא • אמרו מה נעביר, אי ניזיל השך ליליא • אי נתיב דחלא
 הוא • סטו מארחא יתבו תחות אילנא חד, (ויתבו) והו אמרי מלי
 דאורייתא ולא דמיכו • בפלגות ליליא חמו חד אילתא דעבר קמיהו,
 והוות צוחת ורמיאת קלין, שמעו וקמו רבי חייא ורבי יוסי ואודעונו,
 שמעו חד קלא דמכרזא ואמר מתערין קומו • גיימין אתערו • עלמין
 אזדמנו לקדמות מאריכון, (דהא קלא נפק דבאיב אילתא דלעילא
 ותתא • דכתיב (מלכים כ"ט) קול יי יחולל אילות ויחשוף יערות) דהו
 מאריכון נפיק לגן עדן דאיהו היכליה, לאשתעשעא עם צדיקייא
 דכתיב ובהיכלו כלו אומר כבוד • אמר רבי חייא השתא פלגו דליליא
 ממש • וקלא דא הוא קלא דנפק ובאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב
 קול יי יחולל אילות • זכאה חולקנא דזבינא למשמע דא • ותא חזי
 רזא דמלה, בשעתא דקדשא בריך הוא אתחזי ער (וי"ט קע"ו) גנתא,
 כל גנתא אתכנש ולא מתפרש מערין • ומהאי ערן מבועי נפקין לכמה
 ארחין ושבילין, והאי גנתא אתקרי צרורא (קע"ג) דחיי, דתמן מתעדנין
 צדיקייא מנהירו דעלמא דאתי • וכהאי שעתא קדשא בריך הוא
 אתגלי עליהו • ותנינן בשעתא דקדשא בריך הוא אתער בגנתא
 דערן, לאשתעשעא עם צדיקייא, כרזא נפיק וקרי עורי צפון ובאי תמן
 הפיחי גני יזלו בשמיו יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו, מאי ויאכל
 פרי מגדיו, אלין קרבנין דאתקרבו קמיה מנשמתיהו דצדיקייא • האי
 בפלגות ליליא, בשעתא אחרא שאר קרבנין ממש • יתבו רבי חייא
 ורבי יוסי • אמר רבי יוסי בכמה זמנין שאילנא האי דכתיב ויהי בחצי
 הלילה ויי הפה כל בכר בארץ מצרים • אמאי לא הורה ביממא,
 דיתגלי לכלא פרסומי ניסא, ואמאי מיתו כל אינון חלשי דכתר רחייא,
 ואינון טלייא דבני עאנא, ולא מיתו מלכי ופרדשכי וגוברי מגיחי קרבא,
 כמה דהוה בסנחריב דכתיב (מלכים כ"י"ט) ויצא מלאך יי ויך במחנה
 אשור וגומר • ותנינן פלהו מלכין בני מלכין, רופינוס ופרדשכי, התם
 (דל"ז ע"ב) אתחזי גבורתא דחד שליחא דיליה יתיר מהאי, דהוה יאות
 למהוי דיליה יתיר • אמר ליה יאות שאלת, ואנא לא שמענא מידי
 בהאי ולא אימא • אבל הא זבינא לכל האי, וארחא אתתקן קמן •
 אנא שמענא דרבי שמעון בן יוחאי מדכי שוקין דטבריא גיזיל גביה •

יתבו עד דהוה נהיר יממא בד סליק נהורא קמו ואזלו • בד מטו
 גביה, אשכחוהו דהורו יתיב וספרא דאגדתא בידיה פתח ואמר
 (ישעיה מ) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו • כיון דאמר כל
 הגוים כאין נגדו, למה כתיב מאפס ותהו נחשבו לו • אלא אוליפנא
 דעתייהו דכל עמין רעלמא דמהימנותא דילהון הוא כאין, דלא אדבקו
 עלאין ותתאין, ושויין לקבלייהו מהימנותא דשטותא • אבל מאפס
 ותהו נחשבו לו, (ב) כהאי עלעולא דסחרא (ס"א דפרחא) ברוחא,
 ומתגלגלא בקיטא בריקנייא דרא הוא דכתיב (דניאל ד) וכל דיירי
 ארעא כלא חשיבין • עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את
 השמים ואת הארץ, את דא ימינא דקדשא בריך הוא, ואת דא שמאלא •
 אוליפנא דסטא קדשא בריך הוא ימיניה וברא ית שמיא, וסטא
 שמאלא וברא ית ארעא דרא הוא דכתיב (ב) (ישעיה מ"ח) אף יד יסדה
 ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו, מהו יעמדו
 יחדו, סלקא דעתך שמיא וארעא, לאו הכי. (כ"א מהשמים קורא אני אליהם
 והארץ לאו הכי) אלא ימינא ושמאלא דאינון א"ת ואת • והיאך יעמדו
 יחדו, בזאת. ההיא דשלטא בפלגות ליליא, דכלילא א"ת בזאת ותנינן
 כתיב (קולת ג) את הכל עשה יפה בעתו • א"ת, הא דאמרן הכל כמה
 דאת אמר (כראשית כ"ד) וי" ברך את אברהם בכל • ותאנא דהיא כתר
 דאתקרי זא"ת, דכלילא מא"ת ואת • ושלטא בפלגות ליליא בתרין
 סטרוי, ברחמי ודינא, רחמי לישראל ודינא לעמין עובדי עבודה זרה •
 פתח רבי חייא ואמר אי ניהא קמיה דמר דנימא חר מלה על מרה
 דאתינא • כתיב

ויהי בחצי הלילה וי" הכה כל בכר בארץ מצרים, ומהאי דאמר
 מר אשתמע דהאי פסוקא כההוא מלה אתא • ואנן ארחה
 אתתקנא קמן למיתי למשאל קמך • פתח רבי שמעון ואמר (תהלים קי"ג)
 מי ב"י אלהינו המגביהי לשבת וגומה מי ב"י אלהינו, דסליק ואתעטר
 לאת"שכא בכתרא עלאה קדישא, נהירו על כל בוציני דנהרו כתרין
 ועטרוי, המשפילי לראות. דנחית בכתרוי מכתרא לכתרא, מגורא
 לגורא

(ה) כתיב יסעור מרין כק"ז סטרוי מנגליו כסיכוכ • טר"כ : (כ) פ"י יד יסדה דמו לכנכורה סה"ל ד' שמאל נוקמת מן סיסור וסור
 יסור ולכן כ"ק רחל לרין ג"י אלט"ס דאלמין ס"א ועיר איתון לס מסתכסכות בכירוחי • ט"מ :

לנזרא, מנהירו לנהירו, מבוצינא לכוצינא, לאשנחא בעלאין ותתאין
הרא הוא דכתיב (ס"ט י"ד) "משמים השקיף על בני אדם וגומר" • תא
חזי כתיב ויהי בחצי הלילה • פחצי מבעי ליה, או פחצות, כגוונא
דאמר משה ואי כמה דאמרי חברנא דלא "מרון אצטגניני פרעה
משה בדאי הוא, הא קושיא באחריה קיימא בתלת גווני, דאפילו
ישראל "מרון הכי" • חד, דאי הכי, הוה ליה למימר ויאמר משה כחצות
הלילה, אמאי קאמר כה אמר " וגומר כמה דלא אתכוון שעתא דהא
לא יתפסון במשה אלא (6) בפטרונא בגין דאמר כה אמר " וגומר •
תרי, דהא משה אמר עד בכר השפחה אשר אתר הרחים, ולא הוה
הכי אלא עד בכר השבי אשר בבית הבור • על כל פנים אפילו
ישראל נמי "מרון הכי, דהא לא אתבררון מלי • תלת, דאיהו אמר
משמא דפטרונא כחצות, וכתיב ויהי בחצי הלילה • ועוד שאלתא
דילכוני יתיר על מטול דלא יביל בעירא למסבל • אמאי הוה בפלגות
ליליא ולא ביממא, ואמאי מיתו כל אינון חלשין דבתר דתייא, אלא
כלא רזא עלאה הוא בין מחצדי חקלא, וכלא אתבשר (כ"ח אתבשר)
בנביאה מהימנא • זכאה חולקיה דמשה דעליה כתיב (ס"ט מ"ב) יפית
מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על בן ברכך אלהים לעולם • אהבת
צדק ותשנא רשע על בן משחך אלהים אלהיך שמן (דל"ז ע"ב) ששון
מחברך • יפית מבני אדם, משת וחנוך • הוצק חן בשפתותיך, מנח
ובניו • על בן משחך אלהים אלהיך, מאכרדס ויצחק • שמן ששון,
מיעקב • מחברך, משאר נביאי • וכי גבר דסליק בדרגין עלאין דלא
סליק בר נש אחרא, לא ידע מה דאמר • אלא הכי תנינן האי כתר
דאקרי זא"ת, אתקרי אשה • כמה דאת אמר (בראשית כ') לזאת יקרא
אשה • אמאי, משום כי מאיש לקחה זאת • מאן הוא איש, ההוא
דאקרי זה • ודא הוא איש דכר, כמה דאת אמר (שמות ל"ב) כי זה משה
האיש • האיש הזה • ואקרי איש • זה, וזה איש • וזאת אתנסיבת מזה
דאקרי זכר • ובגין דא איהי תמר דכר ונוקבא, דלא סליק דא כלא
דא. תמר, כמה דאת אמר (ס"ד ג') כתימרות עשן, מה עשן סליק חוור
ואוכס, אוף הכא כלא כלייל כה בפלגות ליליא, למעבר נמוסוי בחד

שערא

(6) כאכ כארון סוף סכ"ה :

שַׁעֲתָא, חוּד לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹכֵם לְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה. וּבְעוֹד דְּהָאֵי לִילְיָא
 לֹא אֲחַפְּלַג לֹא עֵבִיד נְמוּסוּי, מְנָא לִן מְאֻכְרָהֶם דְּכְתִיב וַיַּחֲלַק עֲדֵיהֶם
 לִילָה, דְּאֲחַפְּלַג לְמַעְבַּד נְמוּסוּי • אוּף הֵכָא מִשָּׁה אָמַר כַּחֲצוֹת (מָהוּ
 כַּחֲצוֹת כְּמָה דָּאֵת אָמַר (מַלְכִים 6' י"ט) כְּעֻלוֹת הַמִּנְחָה • כְּעֻלוֹת גְּדִישׁ
 אוּף הֵכָא כַּחֲצוֹת) כְּמַפְלַג, דְּמִשָּׁה יָדַע דְּלֹא יַעֲבִיד נְמוּסוּי עַד דְּאֲחַפְּלַג •
 וְהָכִי הוּוּ דְּלֹא עֵבִיד לִילְיָא נְמוּסוּי עַד דְּאֲחַפְּלַג, בְּפַלְגוֹת בְּתֵרָאָה
 עֵבִיד נְמוּסוּי הָדָא הוּוּ דְּכְתִיב וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה • מָאֵי בַחֲצֵי בְּפַלְגוֹת
 בְּתֵרָאָה בּוֹמְנָא דְּאִיהִי שְׁלֵטָא, וְאֲשַׁתְּכָה הָאֵי זָאֵת לְמַעְבַּד נְמוּסוּי
 תְּדִירָא, וְכֹל נְמוּסָא דְּאֲתַעֲבִיד בְּלִילְיָא, בְּפַלְגוֹתָא בְּתֵרָאָה אֲתַעֲבִיד •
 וַיִּי הֵכָה כָּל בְּכוֹר, וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ וַיִּי הוּוּ
 בְּכוֹר, הֵכָה מִשָּׁה לֹא אָמַר אֵלָא וּמַת וּגְזַמַּר מָהוּ הֵכָה • אֵלָא דְּאֲתַעֲבִיד
 כֹּה, כְּמָה דְּאֲגִזִים מִשָּׁה דְּכְתִיב וְהִנֵּה לֹא שְׁמַעַת עַד כֹּה • וְתֵאנָא
 פְּרַעָה חֲבִים הוּוּ מְכַל חֲרָשׁוּי, וְאֲסַתְּכַל בְּהָאֵי זָאֵת, דְּיַעֲבִיד בֵּיהּ דִּינָא
 וְזִמְיָן לְחַרְבָּא אַרְעִיָה כְּמָה דְּאָמַר מִשָּׁה בּוֹזָאֵת תְּדַע כִּי אֲנִי, וּבִיָּה מַה כְּתִיב
 וַיִּפֶן פְּרַעָה • מָהוּ וַיִּפֶן, דְּאֲפִנִי לְבִיָּה מְהַרְהוּרָא דָּא כְּמָה דָּאֵת אָמַר
 (כְּמַדְבֵּי י"ב) וַיִּפֶן אֲהָרֹן • וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לְבוֹ גַם לֹאֵת • גַּם
 לְרַבּוֹת הָאֵי דְּזִמְיָנָא לְחַרְבָּא אַרְעִיָה, וְלֹא שׁוּי לְבִיָּה לְקַבְּלִיהּ דְּזֹאֵת.
 כָּל בְּכוֹר, אֲפִילוּ דְּרַגִּין עֲלָאִין וְתַתָּאִין אֲתַבְּרוּ מִשׁוּלְטַנְיָהוּן. (ס"א)
 מִשְׁלִשׁוּלְיָהוּן וְכָל אִינוּן דְּשַׁלְטִין בְּחַכְמָתָא דִּילְהוּן דְּכְתִיב בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם
 וְכָלְהוּ דְּרַגִּין עֲלָאִין וְתַתָּאִין דְּאֲתַבְּרוּ מִשׁוּלְטַנְיָהוּן, (ס"א) מִשְׁלִשׁוּלְיָהוּן
 כְּלָהוּ בְּפַסּוּקָא אֲתַחְזוּן (כ"א) אֲתַרְמִיזוּן דְּכְתִיב מִבְּכוֹר פְּרַעָה הַיּוֹשֵׁב עַל
 כֶּסֶף עַד בְּכֹר הַשֹּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחֲרַיִם וְכֹל בְּכֹר בְּהֵמָה • הָא
 כְּלָהוּ אֲתַחְזוּן בְּפַסּוּקָא, סַתְּמָא דְּמַלְה מִבְּכֹר פְּרַעָה הַיּוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף
 (ס"ב) כְּתָרָא תַתָּאָה דְּקוּוּמִיטָא דְּמַלְכוּתָא (כ"א) מְמַלְכוּתָא דְּלַעֲיָלָא, עַד
 בְּכוֹר הַשֹּׁפְחָה כְּתָרָא (כ"ב) שְׁמַאֲלָא תַתָּאָה מִינָה דְּקוּוּמִיטָא, מִבְּתֵר
 אַרְבַּע (כ"א) מִכְּתָרֵי אַחֲרֵי רַחֲוּיִן, אַרְבַּע מִשִּׁירִיִן, (מִשְׁמַע) מִשׁוּם דְּכְתִיב
 אַחֲרֵי הַרְחִים (וְלֹא מִן הַרְחִים). וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה, תַתָּאִין מִתַּתָּאִין
 נוֹקְבָא

(א) מדרגת מחסום של מדרגות סדרים כג' של מעלה : (ב) מדרגת מחסום של מעלה כמדרגות סדרים כג' של מעלה אחר מחסום מיליטרי
 סג' ד' ריסיים ומשם עוקף סכאפיים וכלם סוריר סכ' ממשלוחם כעס יליאת ישראל ממסריים למיוח נכנעיים ש נכול מקרושם כלסטר
 (ומס'כ' ס' קומוטול פידוז סיסור שפתא וסיגוס דמלכות סעליינס מהס כשצו חכ' רבליינס ומסותלס מינס ס' ח' רבליינס וסיין
 מק'ה ס' חג')

נוקבא מנוקבתא, דאשתכחו באתני בכעירי וחמרי, ברברבי בזוטרי
 ומקבלין מנהון גוברין ונוקבין * עד בכור השבי אשר בכית הכור *
 אינון דנפקין משפחה, די בהון עבדין לאסירי דישתעבדון בהון לעלמין,
 ולא יפקון לחירו, (6) וברוחצנותא דאלין דרגין, סריבו מצראי די בהון
 עבדו קשרא לישראל, דלא יפקון מן עבדותהון לעלמין, ובהאי אתחזי
 גבורתא ושולטנותא דקדשא בריך הוא, ודוכרנא לא ישתצי מישראל
 לדרי (דל"ח ע"ב) דרין. דאי לא הוה חילא וגבורתא דקדשא בריך הוא,
 כל מלכי עמין וכל חרשי עלמין וחכימי עלמין, לא יפקון לישראל מן
 עבדותא, דשרא קטרין דילהון, ותכר כל אינון בתרין בגין לאפקא
 לזן * על דא כתיב (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה
 כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך * בכה רבי שמעון
 ארים קליה ואתנה, אמר (ב) קנטורא דקוטפא אשתכח, חשכתון דשבת
 קדשא בריך הוא כמה זמנין (דכריס ה) אשר הוצאתיך מארץ מצרים *
 (סס י"ו) הוציאך יי אלהיך ממצרים * (סס ה) ויוציאך יי אלהיך משם *
 (שמות י"ב) הוצאתי את צבאותיכם * (סס י"ג) זכור את היום הזה אשר
 יצאתם ממצרים * (דכריס ד) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים *
 (שמות י"ג) הוציא יי אתכם מזה. אלא תאנא עשרה בתרין אינון לתתא
 כגוונא דלעילא, וכלהו סתימין בתלתא אלין דאמרן * ותלת קשרין
 קשירו בהו על תלת דרגין אלין, דבהו עבדו דישראל לא יפקון
 משעבודהון לעלמין * זכאין אתון אברהם יצחק ויעקב דזכותבון
 שריאו קטרין, וקדשא בריך הוא דכר תלת קטרי מהימנותא דילכון
 הדא הוא דכתיב (סס כ) ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את
 יצחק ואת יעקב * את אברהם, הא קשרא חדא דאברהם * את יצחק
 הא קשרא תניינא דיצחק * ואת יעקב, הא קשרא תליתאה שלימתא
 דיעקב * תאנא כל זמנין וחגין ושבתין בלהו דוכרנא להאי, ועל האי
 אתקיימו כלהו, דאלמלא האי לא הוה נטורא דזמנין וחגין ושבתין *
 ובגין כך לא אשתצי דוכרנא דמצרים מכל זמנין וחגין ושבתין * תא
 חזי דינא (ס"א דא), הוא יסודא ושרשא דאורייתא וכל פקידוי, וכל

מהימנותא

(6) יסל י"ו בעהובכ כמדרגות ח' לזנים מדרו סמלויים : (כ) קינטור ומחלוקת סריבוק גמלא כבאן וכמכילא וסירוז דקיעפא סדף
 כייטום מו עלי סמלוק וסיל ער ונכנס סרינס מר"כ :

מהימנותא שלימתא דישראל ועוד אמאי לא הוה ביממא דשאלתו
 תנינן כתיב היום אתם יוצאים • וכתיב הוציאך • אלהיך ממצרים
 לילה • אלא תאנא עיקרא דפורקנא דישראל לא הוה אלא בלילה
 דלילה שרא קטרין ועבד נוקמין ויומא אפיק לון בריש גלי דרא הוא
 דכתיב (כמדר ל"ג) יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים • (כ"ט טו"א)
 ועוד לילה שארי קטרין ועבד נוקמין ודינין, ויומא גלי ופרסס ניסא
 ונוקמא דאתעביד דרא הוא דכתיב יצאו בני ישראל ביד רמה
 ונומר • וכתיב ומצרים מקברים את אשר הפה • בהם כל בכור, דא
 הוא פרסומי ניסא • אתו רבי חי'א ורבי יוסי אשתטחו קמיה ונשקו
 ידוי • בכו ואמרו (ט) גליפין עלאין ותתאין וקפן רישא בגיגה, עבד קדשא
 בריך הוא ירושלם לתתא כגוונא דלעילא • עבד (רבי שמעון בן יוחאי)
 (ט) שורי קרתא קדישא ותרעוי • מאן דעיל לא עיל עד דיפתחון
 תרעין • מאן דסליק לא סליק עד דיתתקנון דרגין דשורי, מאן יכיל
 למפתח תרעין דקרתא קדישא, ומאן יכיל לאתקנא דרגין דשורי • דא
 רבי שמעון בן יוחאי דאיהו פתח תרעין דרוזי דחכמתא, ואיהו אתקין
 דרגין עלאין • וכתיב (דברים י"ו) יראה כל זכורך את פני האדון •
 מאן פני האדון • דא רבי שמעון בן יוחאי דמאן דאיהו דכורא מן
 דכוריא בעי לאתחזאה קמיה • אמר לון עד השתא לא סיימנא מלה
 דשאלתא דילכון, דהא תנינן ויי הפה כל בכר, כל בכר סתם
 דקראמרן • וכלא הוה • כמה דאינון דמיתו אינון קטורי קטרין דהו
 משתמשי בחרשייהו באינון כתרין • מנהון משתמשי בעלאי ומנהון
 בתתאי, ואף על גב דכלהו תתאין אינון • וכל ארעא דמצרים מלייא
 חרשין הוות • וכתיב כי אין בית אשר אין שם מת • ואתעביד דינא
 ככלא בשעתא דאתפגשו כלהו בבתיהון, ולא הוו מתפורי במדברא
 ובחקלא, אלא כלהו אשתכחו בבתיהון (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ)
 ועבד ליליא דינוי בכלא כההיא שעתא • ותנא הוה נהיר ליליא
 כיומא דתקופה דתמוז, וחמא כל עמא דינוי דקדשא בריך הוא דרא
 הוא דכתיב (תהלים קט"ז) ולילה כיום (ג) יאיר כחשיכה כאורה • ובשעתא

דנפקו

(ט) טרות קדושים שחוקקים למעלה וגם תחזונוים זוקפים ראשם כשכיף (י"א) טלוינוס דחליות וקתוין דכ"ט כולם מאירים כהיותך
 ואלו סקדוס מושלת על סחילוכים: (כ) חושות הטיר: (ג) וכסכי ניסא דאח"ל כש"ר דסיו קלט שמלו כלילת מסות ותיכח למ ד דלילת
 חיו ומן טילת ועיין ש"ס יד תלסו סי' כ"ב ולגך כתיב סוף טלילת, סוף לם ועוד כחכתי חכי ססדיוס כמקדמס וז' כמקדמוי מאין:

דנפקו אשתכחו בלהו מתין בשוקין לעיניהון דכלא, בעיין לאקברא
 להו ולא אשכחו, ודא אקשי להו מכלא. חמו לישראל נפקין
 (ל"ס ע"ב) לעיניהון בחד גיסא, וחמו למיתיהון באידך גיסא. ובכלא
 הוה פרסומי גיסא, דלא הוה כהאי מיומא דאתכרי עלמא. ותא חזי
 כתיב ליל שמורים הוא ל"י להוציאם וגומר. הוא הלילה הזה ל"י
 שמורים לכל בני ישראל וגומר. האי פסוקא קשייא, בין דאמר ליל
 מהו שמורים ולא שמור, שמור מבעי ליה וכתיב הוא הלילה הזה ליל
 קאמר בקדמיתא ובתר לילה. אלא הכי תנינן כתיב (דברים כ"ב) כי
 יהיה גערה (כדאסיף כ"א ס' קל"א) בתולה. גער כתיב, מאי טעמא משום
 דכל זמן דלא קבילת דבר אתקרי גער. מדקבילת דבר אתקרי
 גערה. אוף דכא ליל עד לא קבילת דבר. ואף על גב דכתיב ביה
 שמורים, דכר הוה זמין לאתחברא עמה. ובשעתא דאתחבר עמה
 דכר כתיב הוא הלילה הזה ל"י שמורים. שמורים דכר ונוקבא.
 ובגניי כך כתיב הלילה הזה. ובאתר דאשתכחו דכר ונוקבא לית
 שכחא אלא לדכורא. והכי שפחו ישראל בתושבחתיהו לדכורא
 ולא לנוקבא. הדא הוא דכתיב (שמות ט"ז) זה אלי ואנוהו. דלית
 שכחא באתר דדכורא ונוקבא אשתכחו אלא לדכורא. ועל דא
 (ל"א ודרא) מחבאן ישראל דכתיב (ישעיה כ"ה) זה יי קוינו לו נגילה
 ונישמחה בישועתו. משום דהכי זמין למעבד להו דכתיב (מנכה ז')
 בימי צאתך מארץ מצרים אראנו גפראות. ורזא דא הכי הוא, כגוונא
 דהכא ליל ולילה, כך זמין קדשא כריך הוא למעבד להו דכתיב שומר
 מה מלילה שומר מה מליל. מה להלן שמירה וליל. אוף באן שמירה
 וליל. מה להלן שמירה ולילה. אוף באן שמירה ולילה. ולילת
 אתקרי אנב דכורא הדא הוא דכתיב (ישעיה כ"א) אתא בקר וגם לילה.
 בקר, כמה דאת אמר (כדאסיף י"ט) וישכם אברהם בבקר, דהיא מרתו
 ממש וכתיב (תהלים ה') יי בקר תשמע קולי. בקר ממש. יתכו רבי
 חייא ורבי יוסי ואוליף להו רזא דתורת כהנים, והוון מהדרי בכל יומא
 ויתבי קמיה. חר יומא נפק רבי שמעון לבר, אזלו כהדיה מטו לחד
 חקלא יתכווא פתח רבי שמעון ואמר תא חזי כתיב (קהלת ז') את הכל
 דאיתי בימי הבלי יש צדיק אובר בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו.

שלמה דהות חכמתיה יתירה (כ"א יקרא) על כלא, מאי קאמר בהאי
 קרא • אלא שלמה רמו דחכמתא קא רמו • דהא חוונן ארחוי דקדשא
 בריך הוא דלאו הכי, דהא כתיב ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו •
 אלא תרי ענייני נינהו דקא רמו הכא, דתנינן בר עיניו דקדשא בריך
 הוא בעאן לאשגחא בעלמא ולעיינא ביה, כמה דכתיב (עיניי " המה
 משוטטות בכל הארץ וכתיב) (ד"ה כ"י) כי יי עיניו משוטטות בכל הארץ
 ואשכחן חייבין בעלמא, ההוא צדיקא דאשתכח בדרא אתפס בחובייהו •
 וחיבייא מאריך קדשא בריך הוא רוגזיה עמהון עד דיתובון • ואי
 לאו, לא ישתבח מאן דיתבע רחמי עליהון הדא הוא דכתיב יש צדיק
 אוכר בצדקו, משום דההוא זכאה אסתלק מעלמא • בגיני כך תנינן
 לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו • מאי
 טעמא • משום דווי לההוא דמדוריה בין חיבייא דהווי אתפס
 בחובייהו • ואי דיוריה בין זכאין אוטיבין ליה בגיניהון • (ד"ה רב
 חסדא הוה דיוריה בקדמיתא בני קפוטקא, והוה דחיקא ליה שעתא
 ומרעין רדפין אבתרוי • נטל ושוי מדוריה בין מארי תריסין דצפורי,
 וסליק וזכה לכמה טבין, לכמה עותרא, לכמה אורייתא, ואמר כל האי
 זכינא על דעאלית בין אינון דקדשא בריך הוא אשגח לאוטבא להו) •
 דכר אחר את הכל ראיית בימי הכלי • וכי שלמה דדרגין עלאין
 דחכמתה הווי ביה על כל בני דרא, דכתיב ויחנס מכל האדם
 (ואשתדלותיה כאורייתא למעבד טיבו וקשוט) דכתיב (ד"ה 6' כ"ט) וישב
 שלמה על כסא יי למלך, אמר בימי הכלי • וכתיב (קבלת 6) הכל הכלים
 אמר קהלת ותאנא שבעה שמות נקרא • שלמה דידיה • אגור •
 בן יקא • אית"אל • למואל • קהלת • קהלת כנגד כלם • וכלם
 נקראים (דט"ל ע"ב) כעין של מעלה • קהלת, כנופייא קדישא דבי עשרה,
 בגין כך קהל אין פחות מעשרה, וקהל אפילו מאה, וקהלת כללית
 דכלא קהלת יעקב • ותאנא שמותיו על שם החכמה אתקרון, ובגין
 כך תלת ספרין עבד • שיר השירים • קהלת • משלי • וכלהו לאשלמא
 חכמתא • שיר השירים לקבל דחסד • קהלת לקבל דדינא • משלי
 לקבל דרחמי • בגין לאשלמא חכמתא • והוא עבד כל מה דעבד בגין

לאחזאה

(5) מן דכח רב חסדא עד לטובתא ללא חרע :

קדשא

לאחזאה חכמתא, ולקבל דרנא (כ"א ולקבלי דרנא) עלאה והוא אמר
בימי הבלי הכל הכלים • אלא רנא דהבל יקרא הוא, והוא הבל
דנפיק מפומא, ורנא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מיניה •
ותאנא אין (ה) העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של
בית רבן שלא חטאו • שלא חטאו ממש • (וקלא) והבל אתעביד ברוחא
ומיא • וכל מה דאתעביד בעלמא בהבל אתעביד, ורנא (דמלה) דהאי
הבל של תינוקות אתעביד קלא ואחפשט בעלמא ואינון נטורי עלמא
נטורי קרתא דהא הוא דכתיב (תהלים קכ"ו) אם י לא ישמר עיר וגומר •
ותא חזי הוא הבל הוא קלא • מה בין האי להאי • הבל (הוא קלא)
קאים בחילא למיפק קלא • קלא ממש קאים בקיומיה (דלא) לאפקא
(אחרא) מלה, וההוא הבל דהוה אחסנתיה דאבוי קרייה הבל, ומניה
חזא כל מה רחזא • ואף על גב דסיועין סגיאין מעלא אחרנין הוו
ליה, ולאשתמודעא מלה אמר בימי הבלי • דמלה דא מתמן אתא •
ורנא דמלה הכל הכל, את הכל ראיתי בימי הבלי • יש צדיק אובר
בצדקו, דא הוא רנא דמלה דגלי ופרסם • דכלא תליא בימי הבלי,
כלומר בזמנא דהאי הבל ינקא מן דינא כגין למעבד דינא, צדיק
אובר בצדקו • ובזמנא דהאי הבל ינקא מרחמי רשע מאריך ברעתו •
ותרווייהו תליין בהאי הבל, ובגין כך כתיב בימי, ולא כתיב ביום •
וכלא תליין בימי הבל דא • מאן דאערע בדינא בדינא • מאן דאערע
ברחמי ברחמי, ואי תימא יש צדיק אובר, ולא קאמר אבוד • הכי הוא
אובר ממש, דההוא דינא אובר לצדיק מעלמא ומדרגא • ויש רשע
מאריך ברעתו, מאריך ממש, דההוא דינא (כ"א הבל) כד ינקא מרחמי
עביד רחמי לההוא רשע ומאריך ליה • עד דהוו יתבי (ב) חמו קטורא
דהוה סליק לעילא ונחית לתתא • אמר אתעטרותא אתעטר (ג) כטינתא
(כ"א בעניותא) דארעא (ד) מגו לעילא, אדהכי סליק ההוא הקלא ריחא
מכל בוסמין, אמר נתיב הכא דשכינתא גבן אתקיים, כגין כך פריח
שרה אשר כרבו יי פתח ואמר (כראשית כ"ז) וירח את ריח בגדיו ויכרכהו
ויאמר ראה ריח בני וגומר • וירח את ריח בגדיו, משמע דאינון לכושין

הוו

(א) ע"י מפתח' וכל' דסייבו פג' סו • אכל סגדול שלומר כסובין וככונס עליו • נת' ולאסי דכרי כפך וכי' לנעוט זמסי ובר' כמ"ג כוסר
ח"א ר"ס ושור סליך • מל"ן : (כ) דלו עזן שגלם למעלה וירר למעט (כמו א"ר יעלם מן סליך) ויורר ומזקס סעבר ונעסס ע"ע סגדול
כתיב • פ"ש כ : (ג) כע"ש ע"ש סליך : (ד) ע"י ספלטכות א"ר שלמעלה כה"ס ו' גורס שג"ס וס מ"זת מכל מיני כ"א ש' :

הוּו סלקין ריחא טבא ולכתר אתעדרי מנהון ההוא ריחא • השתא אית
לאסתכלא כתיב ריח בגדיו, וכתיב ריח בני • ולא אמר ריח הבגדים
אלא ריח בני • אלא תאנא כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן ותאנא
אותן הבגדים היו של אדם הראשון דכתיב (סס ג) ויעש יי אלהים
לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, והוציאם מגן עדן • ואי תימא
דכתיב ויתפרו עלה תאנה דאינון הוו • אי הכי אמאי כתיב ויעש יי
אלהים, וכתיב כתנות עור, הא לא הוו אלא עלה תאנה • אלא כתרנומו
לבושין דיקר, והוו סלקין ריחין מבוסמא דעדן ותניא בשם מלא
אתעבידו דכתיב ויעש יי אלהים, מה דלא אתעבידו ביה שמייא
וארעא • ולא, והא כתיב (סס כ) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים •
לא קשיא • האי כד אתעבידו לא אתעבידו בשם מלא, כד כד
אתקיימו בשם מלא אתקיימו, ומה דאמרו דאינון לבושין אתו לההוא
רשע דעשו, דנסיב לון מן גמרוד הכי אוקימנא יוקשיא מלה דאי הכי
הא כתיב לאדם ולאשתו, לבושין לאדם, ולבושין לחוה • לבושין דחוה
מה אתעבידו, ותו דאי הכי (רט"ז ע"ב) במאי אתקברו, סלקא דעתך
דאינון שבקו וראמו מנהון זהרא עלאה דיהיב לון קדשא בריך הוא •
אלא אינון לבושין דאתלבשו בהו אדם ואתתיה, לא אתלבש בהו
כד נש אחרא, דבאינון לבושין דמו כגוונא דלעילא • ואי סלקא דעתך
דאינון אתלבשו מגרמיהון בהו • תא חזי כתיב וילבישם, דקדשא
ברוך הוא אלביש לון זכאה חולקיהון • כתיב (ספ"ג ק"ה) יי אלהי גדלת
מאד הוד והדר לבשת • וכתיב (סס ג"ה) הוד והדר לפניו • וכתיב
(סס ק"ה) עוטה אור כשלמה וגומר • כיון דאתלבש (מה דאתלבש) עבד
מה דעבד • מלמד שנתעטף קדשא בריך הוא באור וברא ית שמייא •
אלא במאי אוקימנא החמודות אשר אתה בכית • החמודות, בגדי
מלכות (סס ע"ג) במשי וזהב • וארחא דעלמא דגנזי לון בבוסמין וריחין
ליקרא דלבושיהון • תא חזי וירח את ריח בגדיו בתחלה • וכד אנשיש
אמר ראה ריח בני, דידע דביה הוה תלייא מלתא, דבגנייה סליק
ריחא, בריח שדה אשר ברכו יי, וכי מניין הוה ידע יצחק ריח שדה
אשר ברכו יי • אלא תרין מילין אינון וכלא הוא חד דכתיב (כראשית כ"ד)
ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב • וכי לא הוה ליה ביתא או

מקום אחר להתפלל, אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך
 למערה דכתיב השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת • ובשעתא
 דהוה יצחק עאל גביה, חמא שכינתא עליה וסליק ריחין עלאין קדישין •
 ובגני כד תמן הוה מצלי וקבעיה לצלותיה • ואברהם אמאי לא הוה מצלי
 תמן, משום דקביעותא דאתרא אחרא הוה ליה בקדמיתא • ומלה
 אחרא ריחא דחמא בהר המוריה, ולמה נקרא מוריה, על שם המר
 הטוב דהוה תמן וכלא הוה • וגן עדן דעאל עמיה וברכיה • ובגין
 כך לא תלא מלה בלבושין אלא ביעקב ממש, דחמא דביה הוה תלייא
 מלה, ויאות הוה לאתברכא ואתחזי • וזכותיה סליק לאתברכא, ועאל
 עמיה גן עדן ובגין כך • אתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה • אמר רבי ^מ
 יצחק לא אצטריך אורייתא למכתב אלא מהחדש הזה לכם ראש
 חדשים • מאי טעמא • משום דשירותא דסיהרא הוי • ועל דא
 אורייתא הוה אצטריך למכתב מהכא, דהא בקדשא בריך הוה
 אתקשר מלה • ולא קשיא, דלא כתיב זאת, החדש הזאת, דהא זה
 וזאת פחד מתקשרין, ובאתר דאית ביה דבר ונוקבא בחדא, לית
 שבחא אלא לדכורא, ועל דא ראשון הוא לכם לחדשי השנה, ⁽⁶⁾ לחדשי
 השנה ודאי אמר רבי יהודה לכם תרי זמני למה, אמר רבי יצחק
 מנייהו אשתמע יתיר כמה דכתיב ^(דברים ל"ב) כי חלק י עמו, אתקשרותא
 דא לכם ולא לשאר עמין :

דברו אל כל עדת בני ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם
 איש שרה וגומר. בעשור, אמאי בעשור • אמר רבי אבא בזמנא
 דאנהיר יובלא לסיהרא דכתיב ביובלא בעשור לחדש השביעי הזה
 יום הכפורים הוא, ויקחו להם איש שרה לבית אבורת • אמאי • בגין
 דבזמנא דא אצטריך למיגד ליה • דהא תנינן במלתא דא, אתבר
 כתר א חדא תתאה ^(מ' ב') דמתאחדין ביה כל שאר פתרין תתאין,
 ועל דא פריש משה ואמר משכו וקחו לכם צאן, כמה דכתיב צאן
 ועבד ושפחה • אמר קדשא בריך הוא עבידו אתון עובדא לתתא,
 ואנא אתבר תוקפיהון לעילא, וכמה דתעבדון בגורא אתון דכתיב
 כי

(6) אכשר דקבונס דמניסן סס חרשי פמלכות שנקראים שנס כמתקלר ממ"ט סארי' וכו' כשער סטוטס סידר ממר"ט וישאל כדכרום ל"ט
 ט"ט ודריק מתין :

כי אם צלי איש, אנא אוף הכי אעביר אותו באש בנהר דינור. אמאי
 אתנגיד בעשרה, ואתנכים בארבעה עשר. אמר רבי אבהו: ברא
 אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין. ואף על גב דארבע מאה שנין
 לא אשתעבדו בהו, מפל מקום הואיל והוה זמין לאתקשרא בהו, אחחשיב
 עליה באילו אשתעבדו בהו כל ארבע מאה שנין, בגין כך מעכבין ליה
 ארבע יומין קטירא ברשותיהו ד' ישראל, ולבתרושחטו אותו כל קהל עדת
 ישראל בין הערבים. אמאי בין הערבים. בשעתא דדינא תליין,
 ובשעתא דאתמסר (ר"מ ע"ב 6) מלה דא ליה על ידוי דאברהם דכתיב
 (בראשית ט"ו) ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימרה
 חשבה גדולה נופלת עליו, אימה כתרא חדא. חשיבה כתרא אחרא.
 גדולה, האי דהיא רברבא מפלא. ואף על גב דאוקימנא קרא דא
 על שאר שעבדויהו ד' ישראל, וכלא הוה. כגזונא דא כי מחה אמהה,
 אתון מתתא ואנא מעילת. תנא לא נפקו ישראל ממצרים, עד
 דאתברו כלהו שלטונין דלעילא (משלשולחן) משולטניהון, ונפקו ישראל
 מרשותהון, ועאלו ברשותא קרישא עלאה דקדשא בריך הוה
 ואתקטירו ביה דא הוא דכתיב בי לי בני ישראל עבדים עבדי הם.
 מאי טעמא עבדי הם, אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דאפקיר
 להו מרשותא אחרא ואעלית לון ברשותי. והיינו דאמר רבי שמעון
 מאי דכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל
 מחמצת. אלא הכי אוקימנא, האי שאור והאי מחמצת דרגא חד
 אינון, וכלהו רשו אחרי, אינון שולטנין דממנן על שאר עמין, וקרינן
 להו יצר הרע, רשותא אחרא, אל נבר אלהים אחרים. אוף הכי שאור
 ומחמצת וחמץ וכלא חד. אמר קדשא בריך הוא כל הני שני קיימיתו
 ברשותא אחרא, עבדין לעם אחרא, מכאן ולהלאה דאתון בני חורין
 אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם. כל מחמצת לא תאכלו.
 ולא יראה לך חמץ. אמר רבי יהודה אי הכי פל ימי שתא נמי.
 אמאי שבעת יומין דכתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בכתיבם,
 שבעת ימים ולא יתיר. אמר ליה כל זמנא דאתחייב בר נש לאתחזאה
 גרמיה בן חורין הכי אצטריך. כל זמנא דלא אתחייב לא אצטריך.
 למלכא דעבד לחד בר נש רופינזוס, כל אינון יומין דסליק להאי דרגא

חדי ולביש לבושי יקר, לבתר לא אצטרך • לשתא אחרא נטיר אינון
 יומין דסליק ליקירו דא, ולבש אינון לבושין וכן בכל שתא ושתא •
 כהאי גוונא ישראל כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא, דאינון יומי
 חרותא יומין דסליקו ליקרא דא, ונפקו משעבודא אחרא, ובגין כך
 נטרין בכל שתא ושתא יומין דסליקו להאי יקר, ונפקו מרשותא אחרא
 ועאלו ברשותא קדישא ועל דא כתיב שבעת ימים מצות תאכלו •
 אמר רבי שמעון מצת פתיב, כמה דאת אמר מראת אלהים, ולמה
 אתקרי מצת דינא • דינא קדישא • דינא דאתאחדא בשמא קדישא •
 דינא דלא הוה תקיפא פל ההוא זמנא בנוויהו דישראל, דהא קיימא
 סיהרא בפגימותא • ועל דקיימא סיהרא בפגימותא לחס עני כתיב •
 מאי טעמא קיימא בפגימותא • בגין דלא אתפרעו ולא אתגלייא האי
 את קדישא, גזירין הוון ולא אתפרעו, אימתי אתפרעו בשעתא דכתיב
 (שמות ט"ו) שם שם לו הק ומשפט ושם נסחו ואף על גב דאוקימנא
 האי קרא במלכה אחרא, בלא הוה ויאות יואי תימא דבימי יהושע
 אתפרעו • לאו הכי, אלא אינון דכתיב (יהושע ט') וכל העם הילודים
 במדבר בדרך וגומר • בתר דאתפרעו, אמר קדשה כריך הוה
 בקדמיתא אבלתון מצת, דקיימא סיהרא בפגימותא ואקרי לחס עני,
 מכאן ולהלאה האי לחס מאתר אחרא ליהוי • מאי הוא, דכתיב
 (שמות י"ו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, לא מן סיהרא כהווי
 זמנא, אלא מן השמים ממש כמה דכתיב ויתן לך האלהים מטל
 השמים • וישראל קדישין נטרין אינון יומין דעאלו תחות גדפוי
 דשבינתא, ונטרין ההוא נהמא דאתייה מסטרהא, ועל דא כתיב את
 הג המצות תשמור וגומר, וכתיב ושמרתם את המצות • מהו ושמרתם
 את המצות, כמה דאת אמר (ט"ו ט) ושמרתם את בריתי • וכלא בחד
 דנגא סלקא ואתאחד • ואי תימא משה היך לא פרע להו • אלא
 בגין דלא יתעכבון ישראל תמן עד דיתסיו, ועל דא כתיב שבעת
 ימים תאכל עליו מצות לחס עני • מאי טעמא לחס (ד"ט ט"ב) עני, משום
 כי בחפזון יצאת וגומר • וכתיב ולא יכלו להתמהמה • תא הוי בד
 עאלו ישראל לארעא, עאלו גזירין ואתפרעו ומה כתיב (דברים ט') ארץ
 אשר לא במסכנות תאכל בה לחס • מאי במסכנות, לחס עני •

אמאי אקרי לחם עניי משום דקיימא סיהרא בפגימותא, ולא מתברכא משמשא ולא מתנהרא מן שמשא כמה דאת אמר (ד"ה ס' כ"ט) כי כל בשמים ובארץ, ולא אתנהרא (מכל) מיוכלא • מאי טעמא, משום דלא אתפרעו • אבל הכא דאתגזרו ישראל ואתפרעו, לא תחסר כל בה כתיב, ועל דא לא במסכנות תאכל בה לחם • מאי טעמא, משום דלא תחסר פ"ל בה, כמה דחסרו ליה במצרים • ובכל שתא ושתא דוכרנא דמצרים קא עכדי ישראל ואכלי, ולא אשתצי מדרי דרין • ובגין דלא אתפרעו הכא במצרים, חסרו ליה להאי כלל, וקיימא סיהרא בפגימותא ואקרי לחם עניי • עני, בתרגומו מסכנות, ומאי דאכלי ליה תמן בארעא, בגין דוכרנא דמצרים הוה, והאי לדרי דרין • ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה ס') לא יבא עוד שמשך וירחך וגומר • תאנא אמר רבי שמעון כתיב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגומר, וכתיב אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא, אשתמע כמה דאתמר דכתיב בעשור לחדש הזה-מאי קא מיירי • אלא בעשור מלה דא בעשור תלייא • לחדש הזה • בחדש הזה מבעי ליה • אלא כד אתא נימוסא להאי דרגא, כתיב לחדש הזה דייקא :

ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית תנא תלת קשרין אינון בכר בהמה, בכר השבי, בכר השפחה, (דתלת קשרין) רכל שאר מתקשרי בהו באלין תלת גווגי דלעילא. ובהאי דאתקרי צאן אתקשר כלא, וכלא כליל בצאן, אתקשר צאן בצאן ולא יכיל לאתפרשא מקטרוי, ובהאי כללהו אתקשרו ועל דא כתיב והיה לכם למשמרת, (ה) קטירו ליה בקטירותא, ויהא אתמסר בידיכון ברשותכון עד דתנכסון ליה ותעבדון ביה דינא ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה ס"ג) מי זה בא מאדום, וכתיב (ס"ג ל"ד) כי זבח ליי בכצרה וכתיב (זכריה י"ד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחר ושמו אחר :

רעיא מהימנא

וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגומר (כ"ה) פקודא דא לבער חמץ, דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל • וישא העם את בצקו

טרם

(ה) פי' דקטרונו בקשר חזק עד גיס נתחטטו ו' ס' כ"ב :

טרם יחמץ • וכתיב שאור לא ימצא בבתיכם, והא אוקמוה חברי"ת.
 ורוא אוקימנא בין חמץ ומצה בכמה דוכתי, דא יצר רע ודא יצר טוב.
 (כ"ו) פקודא בתר דא לספר בשבחה דיציאת מצרים, דאיהו חיובא
 על בר נש לאשתעי בהאי שבחה לעלמין, והכי אוקימנא כל בר נש
 דאשתעי ביציאת מצרים, ובההוא ספור חדו בחרוה, זמין איהו למחדו
 בשכינתא לעלמא דאתי, דהוא חידו מכלא, דהאי איהו בר נש דחדו
 במריה • וקדשא בריך הוא חדו בההוא סיפור • כיה שעתא כגיש
 קדשא בריך הוא לכל פמלייא דיליה ואמר לון, זילו ושמעו ספורא
 דשבחה דילי דקא משתעו בני וחדאן בפורקני, כדן כלהו מתכנשין
 ואתיין ומתחברן בהדייהו דישראל, ושמעין ספורא דשבחה דקא חדאן
 בחרוה דפורקנא דמריהון, כדן אתיין ואודן ליה לקדשא בריך הוא
 על כל אינון נסין וגבורן, ואודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה
 בארעא, דחדאן בחרוה דפורקנא דמאריהון • כדן אתוסף ליה חילא
 וגבורתא לעילא • וישראל בההוא ספורא יתבי חילא למאריהון,
 במלכא דאתוסף חילא וגבורתא, בר משבחין גבורתיה ואודן ליה,
 ובלהון דחלין מקמיה, ואסתלק יקריה על כלהו • ובגין כך אית לשבחה
 ולאשתעי בספור דא (רמ"ב ע"ב) כמה דאתמר • בגוונא דא חובה איהו
 על בר נש, לאשתעי תדיר קמי קדשא בריך הוא ולפרסומי ניסא בכל
 אינון נסין דעבד • ואי תימא אמאי איהו חובתא, והא קדשא בריך
 הוא ידע כלא, כל מרה דהוה ויהו לבתר דנא, אמאי פרסומא דא
 קמיה על מה דאיהו עביד ואיהו ידע • אלא ודאי אצטריך בר נש
 לפרסומי ניסא, ולאשתעי קמיה בכל מרה דאיהו עבד • בגין דאינון
 מילין סלקין, וכל פמלייא דלעילא מתכנשי וחמאן לון, ואודאן כלהו
 לקדשא בריך הוא, ואסתלק יקריה עלייהו עילא ותתא • בגוונא דא
 מאן דאשתעי ומפרט חטאוי על כל מה דעבד • ואי תימא למאי
 אצטריך, אלא מקטרגא קאים תדיר קמי קדשא בריך הוא, בגין
 לאשתעי ולמתבע חובי בני נשא, ולמתבע עליהון דינא • וכיין דאקדים
 בר נש ומפרט חטאוי כל חד וחד, לא אשאר פטרא דפומא לההוא
 מקטרגא, ולא יכיר למתבע עליה דינא, דהא תדיר תבע דינא
 בקדמיתא, ולבתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך, ועל דא אצטריך

ליה לבר נש לאקדמא ולפרט חטאוי • בין דמקטרגא חמי דא, לית ליה פטרא דפומא עליה, וכדין אתפרש מיניה מכל וכל • אי תב בתיובתא יאות, ואי לאו הא מקטרגא אשתבח עליה, ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפין, בעיט במאריה חובוי כך וכך • על דא יאות לאודהרא בר נש בכל הני, בגין דישתבח עבדא מהימנא קמי קדשא בריך הוא • (כ"ו) פקודא כתר דא לאכור מצה בפסח, בגין דאיהו דוכרנא לדרי דרין, על רזא דמהימנותא, והא אוקמוה דישראל נפקו בההוא זמנא מרזא (כ"ז) דטעון אחרן, ועאלו ברזא דמהימנותא • והא אוקמוה רזא דנא בכמה דוכתי :

ויאמר יי אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגומר • (כ"ח) פקודא דא למשחט פסח בין הערבים בארבעה עשר בניסן, דוכרנא דההוא פסח דמצרים, ודא איהו חובתא על כלא כמרה דאת אמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. פסח דא אצטריך למהוי נטיר מעשרה יומין ולהלאה דכתיב בעשור לחדש הזה ויקחו להם • מאי טעמא, בגין דהא כדין שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין והלאה, עד דאשתלים בחמיסר, ובארביסר דליהוי נכים בשעתא דדינא תלייא על עלמא • רזא דא, לאעברא זוהמא מקמי ברית קדישא ולא תהנאה בההוא ריחא (כ"ט) דנדיף טוי נור • ועל דא לא אתיין אלא על שבועא, ועל דא וכל ערל לא יאכל בו • מאן דאית ביה ברית קדישא ייכול ביה, מאן דלא אית ביה ברית קדישא לא ייכול ביה, דהאי לבני ברית איהו לתכרא תוקפא דחילא אחרא, לאעברא ערלה מקמי ברית • בגין כך האי בכני ברית איהו למעבד, ולא בכני ערלה • כד אתא קדשא בריך הוא למצרים, חמא דמא דההוא פסח דהוה רשים על פתחא, ודמא דברית היך הוו קיימין על פתחא • דכתיב ולקחתם אגודת אוזב וטבלתם פרס אשר בסף והגעתם וגומר • אוזבא, הא אוקימנא דאיהו מעבד רוחין (כ"י) בישין, וכל סטר רוח בישא מעבד באתערותא דיליה. כפורקנא עלאה דישראל לזמנא דאתי, ייתי קדשא בריך הוא ליצר הרע ויכוס ליה, והשתתא

כפורקנא

(א) ספרא אכא דמימאס כי ככר טוי מומונים ליטל סס לולי חמלתו ית' ספארי אור ספארי ספרא מקבא ונבל אוקס מסס ס'מ'ז :
(ב) ספרא ס'מ'ז :

בפורקנא דא כתיב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגומר. דוכרנא דזמנא דאתי בההוא פורקנא עלאה. על שתי המזוזות ועל המשקוף, בהאי רשימו דאת יוד, ובהאי רשימו דאת י לאחזאה רשימו דברית קדישא, ואתבר ערלה מקמי דמיה דברית רשים על בלא, ואתא דמא על דמא. כד עבר ההוא מ'שחית, הוה חמי דמא ואודקיף מביתא כמה דאת אמר ולא יתן המשחית וגומר. אי קדשא בריך הוא הוה בלחודוי קטיל, אמאי כתיב ולא יתן המשחית, דמשמע דמשחית הוה אויל ולא קדשא בריך הוא. אלא ודאי קדשא בריך הוא הוה קטיל, ומשחית הוה אויל (דמ"א ע"ב) (ב) לאשבחא עליה. ישראל, בין דהוה חמי ההוא תבירו דערלה בתרין סטרין, הוה ערב ואתפרש מנייהו. ועל דקטל קדשא בריך הוא כל אינון בוכרין דההוא סטרא, יהיב בוכרין דישראל לפורקנא, דלא ישבח עלייהו סטרא אחרא עליה כלל, ובכללא קדשא בריך הוא נטיר לון לישראל באבא על בנין: בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגומר. (כ"ט) (סוף פיכתס) פקודא דא למיכל האי פסח על מצות ומרורים, מצות. מצת כתיב. מאי האי לקבל האי, אלא לאחזאה גלותא דשבינתא עמהון דישראל בההוא מרירו דילהון דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה וגומר וכד אכלין להאי פסח. לאחזאה כל האי דעברו לון במצרים, בההוא גלותא ובההוא שעבודא. מה כתיב ועצם לא תשברו בו, לאחזאה ביה קלנא, ובכל אינון טעוון דמצראי, דהא גרמין הוון רמאן בשוקא, ואתו בלבי יהוון גרדי לון מאתר לאתר, ודא קשייא לון מכלא. דהא גרמי אינון תקונא דגופא ודמי לגוונא אחרא, וישראל רמאן לון בשוקא ארח קלנא ועל דא כתיב ועצם לא תשברו בו. אתון לא תשברון אכל בלבי הוון אתיין ומתברין ליה. תו מצראי הוון אתיין לבתר והוון חמאן אינון גרמי, דהוון נטלי בלבי מאתר לאתר ומדקן לון, והוון מצראי טמני לון גו עפרא בגין בלבי דלא ישכחון לון, ודא איהו בטולא דעבודה זרה יתיר מסטרא דילהון. וכדא קדשא בריך הוא אסתלק בקריה, ואתבפיין כל חילין אחרנין, דהא כרין אתבפיין יתיר פד בטילו

אשתכח

(ב) כס' פמרו ועכר פ' לנגוף וגו' על ידי מלאך וי'א סקודש בריך הוא טלמו וכו' ע"ס. וא' אמר סט'ס סט'ס מחודש וס'ין ר'ס מסכת שבתות. וכמ"ל ס'ל'כתי' מל'ן :

אשתכה מסטרא דילהון • ועל דה ישראל לא מבטלי לון דכתיב
ועצם לא תשכרו בו :

קדש לי כל בכר פטר כל רחם וגומר • פקודא דא לקדש בכר
בהמה, ועם הארץ צריך תרין מלין, חד דיהא פדוי מתחורת
שולטנותא דיצר הרע דאיהו אדון דיליה, כגוונא דאמר יעקב לעשו
(בראשית ל"ג) יעבר נא אדוני לפני עבדו כהאי עלמא, אדון מצד חובין
דנפישין על גופא, כמה דאוקמוה חייבא יצר הרע שופטו, זכאה יצר
הטוב שופטו • בינוני זה וזה שופטו, בינוני היינו אח דיצר הרע ואח
דיצר הטוב, אחי יהי לך אשר לך • וכד זכוון נפישין, רוחא תבר שתי
משמרות דחמור נוער וכלבים צועקים, וסליק למשמרת דישחר דביה
אדם, ואתהדר בר נש אדון הדא הוא דכתיב (ס"ב ל"ב) ויהי לי שור
וחמור צאן ועבד ושפחה, וסליק לדרגא דאדם דאתמר ביה (ס"ב ס"ב)
ורדו ברגת הים ובעוף השמים וגומר. (ס"ב ט) ומוראכם וחתכם וגומר
וכד זכוון בינוניים, (ס"ב ל"ב) ויאבק איש עמו, זכוון וחובין מתחבקן לאגחא
קרבא • מסטרא דזכוון (ס"ב) וירא כי לא יכול לו • מסטרא דחובין
נגע בכף ירכו בגיד הנשה • נשה, לשון (ס"ב מ"ב) כי גשני אלהים את
כל עמלי, ואיהו לשון נשיה • חד מדורא מאינון לשבעא ארעאן, מאן
דנחית תמן אתנשי מיניה אורייתא • וקדם דייתי בר נש כהאי עלמא
ויפוק מרחם אמיה • ויאבק איש עמו, דא גבריאל, כההוא אבק דעפר
דאתמר (ס"ב) וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה • ואוליף
ליה שבעים לשון, ובגין דא וייצר, חד יצר הטוב דאוליף ליה שבעים
לשון, וחד יצר הרע דאביק עמיה דאתמר כי נגע בכף ירך יעקב
בגיד הנשה, ואשכח מיניה שבעין לשון דאוליף ליה יצר הטוב • וקדם
כל דא נחתין עמיה ארבע מלאכין, דאתמר בהון (תהלים ס"ב) כי מלאכיו
יצוה לך, אי אית ליה זכות אבות • חד מיכאל בזכות אברהם •
ותניינא גבריאל בזכות יצחק • ותליתאה דנחית עמיה ניריאל בזכותא
דיעקב • ורכיעאה רפאל בזכותא דאדם קדמאה • ויצר הטוב לעילא
מניה • ואי לית ליה זכות אזלי עמיה ארבע עון משחית אף וחימרה
ויצר הרע לעילא מינייהו למידן ליה לעלמא דאתי. ובגין דא אוקמוה
דשע יצר הרע שופטו, צדיק יצר הטוב שופטו, בינוני זה וזה שופטו,

וּבְגִין דָּא אִי אִיהוּ בִּינוּנִי, גְּבֵרִי אֵל דְּאִיהוּ יִצְרַח טוֹב • (דמ"ב ע"א) וּסְמֵאל
 דְּאִיהוּ יִצְרַח הָרַע זֶה זֶה שׁוֹפְטוּ • דְּלִכְל בַּר נֶשׁ דְּאִירַת בִּיה אַרְבַּע
 יְסוּדִין, אַרְבַּע מְלָאכִים גַּחְתִּין עֲמִיה מִימֵנָא וְאַרְבַּע מִשְׁמָאלָא • אַרְבַּע
 מִימֵנָא, מִיבֵּאל גְּבֵרִי אֵל רַפֵּי אֵל נּוֹרִי אֵל, וְאַרְבַּע מִשְׁמָאלָא עוֹן
 מִשְׁחִית אִיָּהּ וְחַמָּה • מִסְטְרָא דְגּוֹפָא, מִטְטְרוֹן גַּחְתִּית עֲלִיה מִימֵנָא
 וּסְמֵאל מִשְׁמָאלָא, וְלִית בַּר נֶשׁ דְּלִית בִּיה אַרְבַּע יְסוּדִין, אֲבָל כְּפּוּס
 יְסוּדָא דְאַקְדִים בִּיה הִכִּי מִתְחִילִין אֵלִין אַרְבַּע, אִי מִזְלִיה אֲרִי, הַאֲקָדִים
 מִיבֵּאל, וְאַכְתְּרִיה גְּבֵרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה נּוֹרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה רַפֵּי אֵל וְאִי מִזְלִיה
 שׁוֹר, אַקְדִים גְּבֵרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה מִיבֵּאל וְאַכְתְּרִיה נּוֹרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה
 רַפֵּי אֵל • וְאִי מִזְלִיה נֶשׁר, אַקְדִים נּוֹרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה מִיבֵּאל וְאַכְתְּרִיה
 גְּבֵרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה רַפֵּי אֵל • וְאִי מִזְלִיה אֲדָם, אַקְדִים רַפֵּי אֵל וְאַכְתְּרִיה
 מִיבֵּאל וְאַכְתְּרִיה גְּבֵרִי אֵל וְאַכְתְּרִיה נּוֹרִי אֵל • וְאִינוּן מִסְטְרָא דִּימֵנָא
 מִסְטְרָא דִּמִיבֵּאל, כְּלָהוּ אֲנַפִּין דִּילִיה אִינוּן רַחֲמִי, בְּעַל גְּמִילוֹת חֲסָדִים
 אֲנַפּוּי חוּרִין, וְהָאִי בַר נֶשׁ גְּמִיר חֲסָד חֲסִיד • וְחַכְסָא אִי אֲשִׁתְּדַל
 בְּאוּרִיָּתָא • וְאִי לָאו, בְּהַפּוּךְ מִסְטְרָא דִּיצְרַח הָרַע • גּוֹלֵן טַפְּשׁ לִית בִּיה
 חֲסָד דְּלָא עִם הָאֲרִין חֲסִיד • מִסְטְרָא דְגְּבֵרִי אֵל, אַרְבַּע אֲנַפִּין דִּילִיה
 דִּינָא, מִדַּת הַדִּין עַל רִשְׁעֵיָּהּ וּמִתְגַּרְהָ כְּהוּ כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מוֹתֵר
 לְהַתְּגַרְוֹת בְּרִשְׁעִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, גְּבוּרָא בִּיצְרִיה, יָרָא חֲטָא, דִּיין יְהָ אִי
 יִתְעַסֵּק בְּאוּרִיָּתָא, וּגְבוּרָא בְּתַלְמוּדִיהָ • בְּהַפּוּכָא מִסְטְרָא דִּיצְרַח הָרַע
 מִתְגַּרְהָ בְּצִדִיקֵיָּהּ דִּינָא קֶשֶׁה לוֹן, גְּבוּרָא בְּעִבְרִיהָ לְמַעַבְדָּ לָהּ, לָאו
 דְּחִיל חֲטָאָה הוּא, וּגְוֹוִנִין דְּאֲנַפּוּי סוּמְקִין עֲשׂוּ שׁוֹפֵף דְּמִים • מָאן דְּמִזְלִיה
 נֶשֶׁר, לָאו רַחֲמֵן סְגִי, וְלָאו מִדַּת הַדִּין סְגִי, אֵלָא בִּינוּנִי בִּיצְרַח טוֹב בְּמִדּוֹת
 טְבִין דִּילִיה, וּבִינוּנִי בִּיצְרַח רַע בְּמִדּוֹת בִּישׁוּן, וְלִיה אֲנַפִּין חוּרִין וְסוּמְקִין •
 מָאן דְּמִזְלִיה אֲרָם, מִסְטְרָא דְטוֹב כְּלִיל מְכַל מִדּוֹת טוֹבוֹת, חֲסִיד וְחַכְסָא
 גְּבוּרָא בְּתוֹרָה יָרָא חֲטָא מְמוּלָא בְּכָל מִדּוֹת טְבִין • וּגְוֹוִן אֲנַפּוּי אֲכַמִּין •
 וּמִסְטְרָא דִּיצְרַח הָרַע מְמוּלָא מְכַל מִדּוֹת בִּישׁוּן • וְאִי חוּבוּי דְּבַר נֶשׁ
 גְּפִישׁוּן, שְׁלִטִין עֲלִיה כָּל מִשְׁרִיין דִּיצְרַח הָרַע עַד דִּיִּסְתַּלְקוּ מִנִּיהָ כְּלָהוּ
 מִשְׁרִיין דִּיצְרַח הָטוֹב, וְאַמְלִיךְ עַל אֲבָרִין דִּילִיה סְמֵאל וְכָל מִשְׁרִיָּתִיה •
 וְאִי גְּפִישׁוּן זְכוּוֹי, שְׁלִטִין מִשְׁרִיין דִּיצְרַח הָטוֹב, עַד דִּיִּסְתַּלְקוּ מִנִּיהָ כְּלָל
 מִשְׁרִיין דִּיצְרַח הָרַע, וְאַמְלִיךְ עַל כָּל אֲבָרִין דִּילִיה מִשְׁרִיין דִּיצְרַח הָטוֹב.

בההוא זמנא שליט עליה שם (ה) יהוה יואם הוא בינוני, צבא השמים
עומדים עליו מימינו ומשמאלו, אלין מיימינים לזכות ואלין משמאילים
לחובה, ומאן דאלים גבר • ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, לעולם
יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כולו תלוי בו • ומסטר דמיכאל
אתקרי בכור, דדרגיה כסף חוורו, ובגין דא פדיון הבכור כסף חמשה
סלעים כחושבן ה' דאברהם, דאי יחפים בתורה יתוסף עליה י'
דאיהו קדש דביה צריך לקדש בכר בהמה דהיינו (יטעם כ) קדש
ישראל ליי, וכיה צריך לעשר ולדות, דכל ולד איהו מסטרא דבן ייה,
ואיהו ו' • דכל חיוון דאינון חיות הקדש, באתוון דשמה קדישה
אתקריאו דא הוה דכתיב (ישעיה מ"ג) כל הנקרא בשמי ולכבודי
בראתיו, אפילו כל כריין דאתקריאו כהון • ולית כריאה דלא אתרשים
בהאי שמה, כגין לאשתמורעא למאן דברא ליה. והאי יוד איהו
דיוקנא דרישא דכל כריין דה' דה' דיוקנא דחמשה אצבעאן
דימינא וחמשה דשמאלא • ו' דיוקנא דגופא, ובגין דא אמר (סס מ)
ואל מי תדמיוני ואשה יאמר קדוש לית בכל כריה דאשה בוותי, ואף
על גב דבראתי לה כדמות אתוון דילי, דאנא יכיל למחאה ההיא
צורה, ולמעבד לה כמה זמנין, ולית אלה אחרא עלי דיכיל לממחי
(דמ"ב ע"ב) דיוקני, ובגין דה' (דברים ל"ב) כי לא בצורנו צורם ואויבינו
פלילים • (כ) ואי יקשה בר נש דהא כתיב (סס ד) כי לא ראיתם כל
תמונה • איהו יתרון ליה, האי תמונה חזינא, דהא כתיב ותמונת ייביטולא
בכל תמונה אחרא דברא ויצר באתווי, ובגין דא אמר ואל מי תדמיוני
ואשה ואל מי תדמיון אלומה דמות תערכו לן, ואפילו האי תמונה לית ליה
באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על כריין ויתפשט עליהו, יתחזי לון
לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דילהון, והאי איהו וכיד הנביאים
אדמה • ובגין דא יימא איהו, אף על גב דאנא אדמה לבו כדיוקנייכו,
אל מי תדמיוני ואשה. דהא קדם דברא קדשא כריך הוא דיוקנא
בעלמא וציר צורה, הוה הוא יחידאי כלא צורה ודמיון, ומאן (כ"א ואית)
דאשתמורע ליה קדם כריאה דאיהו לכר מדיוקנא, אסור למעבד ליה

צורה

(א) יוסף כוחה חפסיק ייסי דוד ככך דרכיו מסכיב כהגר הוא סס הרחיקו דוכיוו ככסין ובכין וס' עמו ו' אפ' חטא כא על ידו
ויותר יוסחק כמ' מ'ס' כח' ע' ש' וד'ק' מ'א'ן : (ב) כריש מרכבה סמ' למחר' א'לכ'א'כריי כסס אחר קדוש רמי קדאי אחר
ונעלם מס' מ'ס' ס'מכ'ס' ס'ס' כ' י'ס'ירי חתירה ס'ו' ד'ין : ודכרי ס'ס'ר ס'ק' כ'פ'ס' ד'ק' ר'ל'ע' ודכרי רעיש מס'מנ'ל סל'ל' מ'א'ן :

צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באורת י', ואפילו בשמא
 קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם
 כל תמונה, מכל דבר ראית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם • אבל
 ותר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי
 ו. ההוא דיוקנא יהוה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה
 ומדה, וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה, בגין דישתמודעון ליה
 בכל מדה ומדה, איך יתנהג עלמא בחסד ובדינא כפום עובדיהון
 דבני נשא דהא אי לא (6) יתפשט נהוריה על כל ברין, איך ישתמודעון
 ליה ואיך יתקיים (ישעיהו ז') מלא כל הארץ כבודו. ווי ליה מאן דישוה
 ליה לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה, כל שכן בבני האדם
 (אזכר ד') אשר בעפר יסודם, דכלים ונפסדים. אלא דמיונא דיליה כפום
 שולטנותיה על ההיא מדה, ואפילו על כל ברין, ולעילא מההיא מדה.
 וכד אסתליק מינה, לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה. כגוונא דימא
 דלית במיא דימא דנפקי מיניה תפיסו כלל ולא צורה. אלא
 באתפשטותא דימא דימא על מאנא, דאיהו ארעא, אתעביד דמיון.
 ויכלנא למעבד חושבן תמן, כגון המקור דימא הא חד, נפיק מניה
 מעין, כפום אתפשטותא דיליה בההוא מאנא כעגולא דאיהו י' הא
 מקור חד, ומעין דנפיק מניה ה' תרין, לבתר עבד מאנא רברבא,
 כגון מאן דעבד (כ"ג דחפר) חפירא רברבא, ואתמלי מן מיא דנפיק
 מן מעיין • ההיא מאנא אתקרי ים • והוא מאנא תליתאה • וההוא
 מאנא רברבא אתפליג לשבעה נחלין, (כ"ג מאנין) וכפום מאנין אריכין
 הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין, והוא מקור, ומעין, ומיא,
 ושבעה נחלין אינון עשרה יואי יתבר אומנא אלין מאנין דתקין יהדרון
 מיא למקור, וישתארו מאנין תבירין יבשין בלא מיא • הכי עלת
 העלות עבד עשר ספירות, וקרא לבתר מקור, וביה לית סוף לנביעו
 דנהוריה, ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף, ולית ליה דמות וצורה, ותמן
 לית טאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעה כלל • ובגין דא אמרו
 ביה, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור • לבתר
 עבד טאנא זעירא, ורא יו"ד, ואתמלייא מניה וקרא ליה מעין נובע

חכמה

(6) כו' טז' חזק חזק סל"ט סמכר' כתיב כל העלמות • פסל' •

חכמה • וקרא גרמיה בה חכם, ולהווא מאנא קרא ליה חכמה •
 ולבתר עבד מאנא רכרבא וקרא ליה ים, וקרא ליה בינה, והוא קרא
 לגרמיה מבין בה חכם מעצמו ומבין מעצמו, כי חכמה איהי לא אתקריאת
 חכמה מגרמה, אלא כגין ההוא חכם דאמלי לה מנביעו דיליה, ואיהי לא
 אתקריאת בינה מגרמה, אלא על שם (כ"א בגין) ההוא מבין דאמלי
 לה מניה, דאי הוה מסתלק מינה אשתארת יבשה הדא הוא דכתיב
 (איוב י"ד) אֲזָלוּ מִים מִנִּי יָם וְנָהָר יִחַרְבּ וַיִּבָּשׂ • לכתר והכחו לשבעה
 נחלים, ועבד ליה לשבעה מאנין יקירין, וקרא לון גדולה גבורה •
 תפארת • נצ"ח • הו"ד • יסוד • מלכות • וקרא גרמיה גדול בגדולה
 וחסיד • גבור בגבורה • מפואר בתפארת • מארי נצחן קרבין בנצח
 נצחים • וכהו"ד קרא שמה הוד יוצרנו • וביסוד קרא שמה צדיק •
 ויסוד כלא סמך ביה כל מאנין וכל עלמין, (דמ"ג ע"א) ובמלכות קרא
 שמה מלך, ולו הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל
 בשמים, דאיהו צדיק ולו הממלכה דאיהו מלכות, כלא ברשותיה
 למחסר במאנין, ולאוספא בהון נביעו, ולמחסר כפום רעותיה בהון
 ולית עליה אלהא דיוסף ביה או יגרע ביה • לכתר עבד משמשין
 לאלין מאנין, כורסייא בארבע סמכין, (כ"א) ושית דרגין לכורסייא הן
 עשר, וכלא איהו כורסייא, כגון כוס דכרכה דתקיננו ביה עשרה דברים,
 בגין תורה דאתייהבת בעשרת דברין • בגין עלמא דאיהו מעשרה
 בראשית דאתכרי בעשרה מאמרות, ותקין לכורסייא כתות לשמשא
 ליה, דאינון מלאכים • אראלים • שרפים • חיות • אופנים • חשמלים •
 אלים אלהים • בני אלהים • אישים • ולאלין עביד שמשין סמאל
 וכל כתות דיליה, דאינון בעננים למרבכ בהון לנחתא בארעא, ואינון
 כסוסים לון • ומנלן דעננים אקרונ מרבכ הדא הוא דכתיב (ישעיהו י"ט)
 הנה י' רוכב על עב קל ובא מצרים, ודא ממנא דמצרים, ומיד דחזו
 (ממנא) דאלהא די הוא (אלהא) ממנא דילהון, חזו ליה כסוסיא תחות
 מרכבתיה דקדשא בריך הוא, ומיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבכ
 מצרים ימם, (כ"א) נעו מאמונה דילהון, ולב דילהון נמס בדונג מההיא

אמונה

(א) כסוס ק"ח כ' סס מכרש וע' וינס ר"א א' אכן טכא ככורסייא ומ'ש עליו חכמה • ח"ש כ' • (ב) כל דו"ס לססתי כרכי סרעח
 דמיתין דעתי ר"ל כזרח חניא' רוכב על סוס רחיל ממונא אל מצרים • כסחוקת חקמונתך אשר עבד כה סכרש ט"ס ממש כאל"ס
 כמשור' כללו עע'ו ופללו וכו' א"ס • ולרעת' סקלוס און רכיוו מקורין יחס לס' ל' סכאל דער איתקס טעם עע'ו ולסון סוסר לקמן נ"ג

אמונה. ואמרי וכי עד כען אמונה ממנא דילן בסוסיא, הוה נע לכהון
מאמונה דילהון ונמס בדונג • ומגלן דימס לשון נמס בדונג איהו
כמה דאת אמר (תהלים כ"ב) היה לבי בדונג נמס בתוך מעי: (ויקרא כ' 6)
וכל פטר חמור תפרה בשעה וגומר. (פקודא להכניס קרבן וכו') פקודא דא
לפדות פטר חמור, ולערוף פטר חמור אם לא יפרה ליה הדיא
הוא דכתיב ואם לא תפרה וערפתו, ורזא דא יצר הרע יכול לאחזרא
בתיובתא, ולכתר לאחזרא יצר הטוב, כמה דאוקמוה אם זכה עור, אם
לא זכה כנגדו. בגין דאינון דיוקנא חר דשה וחר דחמור • ואי זכה
לאחזרא בתיובתא, אף על גב דאיהו חמור עם הארץ, תפרה מן גלותא
בשה דאיהו (ירמיה כ') שה פוזרה ישראל • ואי לא הדר בתיובתא
וערפתו, שוי ליה עם קשה קדל דעתידין לאתמחאה מן ספר חיים
דעלייהו אתמר (שמות ל"ב) מי אשר חטא לי אמחנו מספרי:

והיה (ח) לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגומר • (בבב ק"ח כ' וכשנה סו')
פקודא דא, פקודא דאקרי בגוונגא אחרא, דלא אקרי מצודה
אלא קדושה, ואלין אינון תפילין • תפלה של יד ותפלה של ראש •
תקונא פארא שפירו דגוונגין עלאין • ועל דא אקרון טוטפות במרה
דאת אמר (ישעיה מ"ט) ישראל אשר בך אתפאר • וכתיב (הושע י"א) כי
גער ישראל ואוהבהו, ישראל זוטא. שמע ישראל, ישראל סבא, שפירו
דגוונגין עלא ותתא • יוסף סליק ואחער בתרין גוונגין, (כ"א דרגין)
בקדמיתא גער, ובסופא צדיק. כמה יאן ביה גוונגין למחזי, ורזא דא
(כראשית ט"ז) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה, שפירא בתרין סטרין, בתרין
דרגין, בתרין גוונגין עלא ותתא כתיב (דברים ו') ועשית הישר והטוב •
הישר, דא תפלה של יד, לאמשכא ליה בתפילין של ראש לאתיחדא
כחדא, ותפלה של יד אקדים לשל ראש, ואצטריך דלא יהא פרודא
בינייהו כלל • מאן דמתער בתפילין, קאים ברזא דגוונגא עלאה,
וקאים באינון תרין רזין דקאמרן, ביוסף דאקרי גער ואקרי צדיק, ברזא
דעבד נאמן וברזא רבן יחידאי • ואלין אינון תפלה של יד ותפלה
של ראש • ואינון כללא חדא בלא פרודא • ארבע פרשיין דתפילין

בארבעה

ג' סגן דברוי • ופי' כתי' וז' על רובכ עב' קל ס"ב כמת ספ"א סמח מ'קום לפי' כסגנון אהד' אף עדין כוזר לקמן דף מ"ו וכל'קיעי חורב
ע"כ סמ' ודריק' עת'ן :

בארבעה בתים באינן תפילין של ראש • וכמה דאינן ארבעה
 פרשיין באינן תפילין של ראש, אוף הכי כלהו בתפילין של יד בבית
 אחר, דהא בתפלה של יד לית לה מגרמה פלוס, אלא מה דנקטא
 מלעילא ורזא דא (קס"ט ט) כל הנחלים הולכים אל הים • ומגו דנקטא
 לון מלעילא אקרי תפלה, ואתקדשת בקדושתהון, וכלא אקרי קדושה
 ואקרי תפלה • וכדין אקרי מלכות, (ט) מלכות שמים שלימה • ארבעה
 פרשיין, הא אוקימנא רזא דילהון בכמה דוכתי, אבל פרשה קדמא
 קדש לי כל בכר, דא איהו רזא (דמינ ע"ב) עלאה דכליל כל ארבעה
 בתים, ברזא דנהירו עלאה דנפקא מאין • וכל אינן ארבעה אתרמיזו
 הקא • קדש, דא קדושה עלאה, רזא דחכמתא עלאה, דמתמן כלא
 אתקדש ברזא דגניזו עלאה דאקרי קדש. לי, דא בינה רזא דעלמא
 עלאה היכלא פנימא. (ורזא דא (ויקרא כ"ה) כי לי בני ישראל עבדים •
 (כמדבר ג') כי לי כל בכר • (שמות י"ט) והייתם לי סגולה) כ' לרזא דחסד
 בכל דוכתא בין לעילא בין לתתא. בכור, דא בן בכר דכתיב (ס"ד ר')
 בני בכרי ישראל, והאי בן בכר כליל כל סטריין וכל גוונין, ובגין כך
 קרא כליל כלהו ארבע ברזא דחכמתא עלאה, אבל דא בארז כלל,
 למנדע דכלא כליל בהאי • אבל בארז פרט, כל חד בלחודו. דא
 איהו פרשתא קדמא דכליל כל שאר פרשיין • פרשה תניינא והיה
 כי יביאך וגומר • דא בינה דהא בפרשתא דא איהו יציאת מצרים
 דהוה מסטרא דיובלא • ועל דא שירותא דילה והיה, דהא מלה דא
 איהו בייובלא, ובגין כך שמא דילה והיה, דלית והיה אלא באתר דא
 דאיהו זמין לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין, ולאשתכחא ברזא
 תתאה, (כ"ה) והיה כמאן דאמר על מלפני דאי הוה (כ"ה) דיהו זמין
 לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוצינין) וכלא ברזא חדא ובגין דאיהו
 בארז טמיר, לא אקרי באתגלייא בשמא דא, אלא אתמסר לחבימין
 למנדע • ועל דא אתרשים בשמא קדישא במלה דא • פרשה תליתאה
 שמע, דא איהו רזא דימינא דאקרי חסד עלאה, דאיהו קא מיחד יחודא
 דכלא לארבע סטריין, וקדשא בריך הוא מסדר ביה סדורא רכל עלמא
 ודא איהו דקא מתפשט בכל סטריין, אפילו גו תהומי תתאי. בדר

קדשא

(ג) ויס למנו ילפין עם שמש וגו' גנרול סוקר ק"ט טכ דמדימי חסד וכו' כעמוד קסלין וזמא קוט' מלכות שמים כלמס' ח"ט :

קדשא בריך הוא ברא עלמא כד אתעטף קדשא בריך הוא בעטופא
 דזהרא, ודא דקא מייחד יחודא • ובגין כך שמע סמך ליהי היחודא
 דכל יומא איהו יחודא למנדע ולשוואה רעותא • יחודא דא הא אמרן
 בכמה דוכתי, יחודא דכל יומא איהו יחודא דקרא • שמע ישראל •
 אלהינו •, הא כלהו חד • ועל דא אקרי אחר • הא תלת שמהן אינון,
 היך אינון חד • ואף על גב דקרינן אחר, היך אינון חד. אלא בחזיונא
 דרוח קודשא אתיידע, ואינון בחיזו דעינא סתימא למנדע, דתלתא
 אלין אחר • ודא איהו רזא דקול דאשתמע, קול איהו חד, ואיהו תלתא
 גוונין, אשא ורוחא ומיא, וכולהו חד ברזא דקול (ולאו אינון אלא חד)
 אוף הכא • אלהינו •, אינון חד • תלתא גוונין ואינון חד • ודא איהו
 קול דעביד בר נש ביחודא, ולשוואה רעותיה ביחודא דכלל, מאין
 סוף עד סופא דכלל, בהאי קול דקא עביד בהני תלתא דאינון חד •
 ודא איהו יחודא דכל יומא, דאתגלי ברזא דרוח קודשא, וכמה גוונין
 דיחודא אתערו וכלהו קשוט • מאן דעביד האי עביד • ומאן דעביד
 האי עביד • אבל האי יחודא דקא אנון מתערי מתתא ברזא דקול
 דאיהו חד, דא הוא ברירא דמלה, האי בכללא, לבתר פרט בדקאמרן •
 פרשה רביעאה הוא רזא דדינא קשיא, השמרו לכם • אלין אינון
 תפלין דרישא, ותפלין דדרועא כגוונא דא כחד ביתא • והא אתערנא
 בהו כלהו רזא חדא • קשרא דתפלין דרישא איהו דלת, ועל דא
 כתיב (סמות ל"ג) וראית את אחריי • ועל דא איהו לאחורא ותמן אתקשר
 כלא בקשרא חדא, ואיהי כד מנחא אלין תפלין דדרועא, לאתקשרא
 (ס"א אית קשרא) אחרא רזא דכרית קדישא, רזא דא כמה דאתמר
 בכמה דוכתי וכלא רזא חדא • זכאין אינון ישראל דידיעין רזא דא
 ואצטריך בר נש לאנחא לזן כל יומא למהוי כדדיקנא עילאה ועליה
 כתיב וראו כל עמי הארץ כי שם • נקרא עליך ויראו ממך • עד
 פאן • ברוך • לעולם אמן ואמן •

פרשת בשלח

בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ
 פלשתים וגומר • רבי שמעון פתח (מקוק ב) תפלה
 לחבקוק

לחבוק הנביא על שגיונות האי קרא (ה) קשייא ואית לאסתכלא ביה,
 (ו) מאי שנא תפלה לחבוק הנביא יתיר מכל שאר נביאי עלמא,
 דלא כתיב בהו תפלה לישעיה או לירמיה או ליחזקאל או להושע
 או לשאר נביאי עלמא • אלא הכי תנינא אלישע זכה בהאי עלמא
 מה דלא זכה נביאה אחראי, בר ממושה • (ועם כל דא ליה בעי
 לאטרחא למריה) • תא חזי מאי דכתיב (מלכים ב' ד') ויהי היום ויעבור
 אלישע אל שונם ושם אשה גדולה • מאי אשה גדולה • אלא גדולה
 בעובדהא, דכל בני ביתא (כ"ה דרא) משתבחין בה ויהי עיקרא דביתא •
 ובגין דבעלה לא הוה שכיח בביתא למהוי עיקרא לא הוה אדבר
 הוא אלא היא • ותו ושם אשה גדולה • גדולה על כל שאר נשי
 עלמא • דהא שאר נשי עלמא כד חמאן אושפיזא בביתא, מצטערין
 ביה ודחקין ביה, כל שבין לאפקא עליה ממונא, והאי חדת ביה באושפיזא
 ולאפקא עליה ממונא כל שבין דחמת ליה לאלישע חדת ביה
 לחרא, ועל דא שכחא דכלא דאתתא היא, דהא אושפיזא דביתא
 דאתתא היא, ובגין כך ושם אשה גדולה על שאר נשין • ותאמר אל
 אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא, במה ידעת • אלא
 דא אוקמוה חבריאי, (ג) דשושיפא חורא זריקת ליה בערסיה, וליה
 חמת ביה קרי מעולם, ולא אעבר זכובא בפתוריה • הני מלי קשיין •
 אי תימא דלא חמת ביה קרי, דא סגיאין אינון בני נשא הכי בעלמא,
 מאי שנויא הבא • ואי תימא דלא אעבר זכובא בפתוריה • אמאי
 כתיב הנה נא ידעתי, וכי היא ידעת ולא אחרא, והא כל אינון דחמו
 ליה אכיל בפתוריה הוו ידעי • אלא שפיר קאמרת אבל הנה נא
 ידעתי, היא ידעת ולא אחרא בגין דהיא מתקנת ערסיה בשעתא
 דשכיב בליליא, ובשעתא דקאים בצפרא • והאי דקאמרי דשושיפא
 חורא זריקת ליה בערסיה, הכי הוה ובה ידעת, דארחא דעלמא בין
 דקאים בר נש מערסיה, סליק שושיפא דנאים בה ריחא מנוולא • והאי
 בשעתא דסלקת ההוא שושיפא מערסיה, הוה סליק ריחין (ק"ו) בריחין

דגנתא

(א) חזן מסרגא חסלס סוכר עוד מרגיש א' סכנת על שגיונות וכו' חולד סככיא ותיזן כמ"ש לקמן מ"ס א' שכתקעורל סככואס עליו
 ע"י ס"ס ככסל ולר"ך למיני ומר וכן סיו ישראל חלזים ומעורפי סרוח מעכדותס ותשכ רוחס כריחות כעמיים וכש"י סמלאכיס •
 סרמ"ו (ב) ע"י מ"ס דסככואס נלמרגס כל' תפלס כ"ך מ"כ • ויוכתן חרגס ללוחס ונמסכו כל קמפרסיס ח"ך ע"ל מ"ס א' ור"ך • סא"ן •
 (ג) סדין לבן •

דגנתא דערן • אמר' אי לאו דקדישא הוא וקדושא דמריה עליה, לא
 סליק ריחא קדישא הכי, בגיני כך בעי לאתפרשא מן ביתא, דלא
 אזדהר בר נש כל כך בביתא • אבל אמרת (ס) נעשה נא עליית קיר
 קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה, ארבע אלין למרה •
 אלא בגין דאינון תקונא דכנסת ישראל, דאתקריאת עליית קיר, והכי
 אתקריאת כמה דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. (קל"ג ב) מטה
 ושלחן וכסא ומנורה, לאו אינון כתיקונא דשמושא • דהא כסא
 קא בעי בקדמיתא, ולבתר שלחן לבתר מנורה לבתר מטה • אמאי
 אקדימת מטה, בגין דהיא חביבה עליה יתיר מכלא • ואקדים בר נש
 מה דחביב עליה • ויהי היום ויבא שמה • ויהי היום, מאן הוא יומא
 דא • אלא כמה דאוקמוה ותא חזי ההוא יומא יומא טבא (ה) דראש
 השנה הוה, דאתפקדו ביה עקרות דעלמא, ואתפקדן ביה בני עלמא,
 (ו) קרא לשונמית ואמר (ס) הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת,
 בגיני כך אצטריכנא לעיינא יומא דא כריני דעלמא, דקדשא בריך
 הוא דאין ביומא דא (דמ"ד ע"ב) לעלמא • ובגין דאתפרשנא בלחודאי
 באתר דא, אצטריכנא לאסתכלא ברגיו דעלמא • ומה לעשות לך
 היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא • וכי מלה דא למרה
 אצטריכא לגבי אתתא, דלא נפקת ולא אזלת ולא עאלת בהיכלא
 דמלכא • אלא יומא דא הוה גרים, דכל בני עלמא יתבין (כ"ה קיימין)
 בדינא • ובההוא יומא אקרי קדשא בריך הוא מלך, המלך המשפט,
 אמר לה אי את אצטריך לך לגבי מלכא עלאה על עובדין די בידך •
 ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת • מאי קאמרת • אלא בשעתא (כ"ו)
 בזמנא דדינא תלייא בעלמא, לא יחפרש בר נש בלחודוי, ולא יתרשים
 לעילא ולא ישתמודען ביה בלחודוי, דהא בזמנא (אחדא) דדינא תלייא
 בעלמא, אינון דאשתמודעון ורשימין בלחודייהו, אף על גב דזכאין
 אינון, אינון אחפסן בקדמיתא • ועל דא לא ליבעי לאיגיש לאתפרשא
 מבין עמא לעלם, דבכל זמנא רחמי דקדשא בריך הוא על עמא כלהו
 כחד, (ולא ליבעי ליה לאיגיש לאתפרשא מן עמא לעלם) • ובגיני כך
 אמרה

(ה) (ט) הכל ויסי סיוס וכפ'כ סוף ד'ס ורל' כהר' אלי' רכס ורעמי' סי' חקל'ו סהקס' מל' וס' על ח'כ' ט"ו ובעל'ס ממנו רכרי' סוס
 נהקס' דף רל"ט • מל'י' : (כ) כס' ל"ג ע"כ :

אמרה בתוך עמי אנכי יושבת, ולא בעינא לאתפרשא מנייהו, כמרה
דעבדנא עד יומא דין • ויאמר גחזי אבל בן אין לה וגומר • אמר לה
אלישע, הא ודאי שעתא קיימא דהא יומא גרים • ויאמר למועד הזה
בעת תיה את חובקת בן • ותהר האשה ותלד בן למועד הזה בעת
חיה אשר דבר אליה אלישע למועד ודאי, דלכתר מית • מאי טעמא
מית • אליה בגין דאתייהיב לה ולא לבעלה • ומאתר דנוקבא
אתקשר • ומאן דאתקשר בנוקבא מיתה אודמנת קמיה • מנא לן
דלה אתייהיב דכתיב את חובקת בן • תה חזי באברהם כתיב
(בראשית י"ט) שוב אשוב אליך (6) ולא אליה • אליך ודאי, בן אתקשר
ולא בנוקבא • מאן דאתי מסטר נוקבא, מותא אקדים לרגלוי • ותעל
ותשביבהו על מטת איש האלהים, בגין דתמן חמת קדושה עלאה
מכלא • ויאמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילך, מכאן
דהיא עיקרא דביתא, ולא עוד אלא דאיהי אזלת אבתריה ולא בעלה •
ויגש גחזי להרפה • הא אוקמוה • ויאמר איש האלהים הרפה לה •
מאי שנא הכא דאמר איש האלהים, וכד הוה במתא אלישע • אלא
הכא ודאי איש האלהים דהכא הוא דוכתיב ולא במתא, אלא בשעתא
דהו בני נביאי קמיה • ויי העלים ממני וגומר • כמה דאת אמר
(ס"ט י"ט) ויי המטיר על סדום ועל עמורה • דא בי דינא דלתתא • ולא
הגיד לי • מאי טעמא לא ידע אלישע • אלא אמר קרשא בריך הוא,
ומה אנא קטיל להאי, אי אימא ליה, לא ימות, דהא נכזבא דיליה
הוא • וודאי אית ליה לטימת, דהא אתמר דכתיב את חובקת בן
ומאתר דנוקבא גרים מותא, וכגניי כך לא אמר ליה • ויאמר לגחזי
חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך • והא אוקמוה ואסתלק ניסא
מניה, חי יי וחי נפשך אם אעזבך, אמאי כיון דגחזי הוה אזיל • אלא
היא ידעת ארחוי דההוא רשע דגחזי, דלאו איהו כראי דישתבח ניסא
על ידו • וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגומה אמאי • אלא דאשגח אלישע
וידע דאתרא (כ"ג דאתתא הוא) דא הוא דגרים, דאתקשר ביה השתא
וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, לקשרא ליה באתרא אחרא עילאה, אתר
דחיין אשתכחו ביה, ולא יכול לאעקרא ליה מאתר דאתקשר ביה

בקימיתא

(8) פ"י דאט"ג דכתחילה פ"ל כהנא דנוק' כשדורו דכסוף טעקדס סכ"ג לו כהנא דדכרלס סטורל דאחרנס כדכונ מילין :

בקדמיתא • אלא אתער רוחא חדא מלעילא, ואתקשר בהאי אתר
 ואתיב ליה נפשיה • דאי לאו הכי, לא הוה קאים לעלמין • ויזורר
 הנער עד שבע פעמים, ולא סליק יתיר כמה דאת אמר (תהלים ז') ימי
 שנותינו בהם שבעים שנה • ודא הוא חבוקק נביאה • כמה דאת
 אמר את חובקת בן • אי הכי חבוק מבעי ליה, אמאי חבוקק תרי •
 אלא חד (רמ"ה ע"ב) דאמיה, וחד דאלישע, דאתחבק עמיה • דבר אחר
 (ב) תרי חבוקין הוו ביה, בין להאי סטרא בין להאי סטרא • חבוקקא
 חדא ההוא אתר דהוה תלי ביה בקדמיתא • חבוקא אחרינא דסליק
 ליה לדרגין עלאין יתיר, ובגין כך חבוקק תרי • (חבוקק ג') תפלה לחבוקק
 הנביא, מאי תפלה • אלא דא הוא אתר דהוה קשיר ביה בקדמיתא,
 ודא הוא תפלה של יד • על שגיונות • דההוא יומא דאתקשר ביה,
 שגיונות דעלמא הוו תליין קמי קדשא בריך הוא, וגבורה הוה שליט •
 ועל דא אתקשר ביה האי תפלה (כ"ב בהאי תפלה) • דבר אחר תפלה
 לחבוקק הנביא • תפלה לחבוקק, בגין חבוקק דאיהו עכיד בגיגיה •
 "שמעתי שמעך יראתי וגומר, תא חזי כד הוה אתער עליה רוחא
 דנבואה, על אתר דא דהוא תפלה הוה אתי, והוה דחיל ומודעוע •
 מתלא אמרי, מאן דנשיך מפלבא, מקליה אודעוע • "פעלך בקרב
 שנים חייהו, מאן פעלך, אלא עליה קאמר דאיהו פעל דליה • בקרב
 שנים חייהו • הכ ליה חיין להאי פעלך בקרב שנין עלאין • דבר אחר
 חייהו, דלא ימות כדקדמיתא • על שגיונות • מאי על שגיונות, על
 שגיאות מבעי ליה כמה דאת אמר (תהלים י"ט) שגיאות מי יבין אליה
 (כלא הוא אבל) שגיונות כמה דאת אמר (י"ט) שגיון לדוד • זיני
 תושבחן הוו קמיייהו דנביאי למישרי עלייהו רוח נבואה כמה דאת
 אמר (שמואל ב' י') ופגעת חבל נביאים יורדים מהבמה ולפניהם גבר
 ותוף וחליל וגומר, ובתיב (תהלים כ' ג') ועתה קחו לי מנגן וגומר, וכל
 שכן חבוקק דאצטריך ליה יתיר מפלהון, לנייחא דרוחא ולבסמא
 ליהוה אתר, לאמשבא עליה רוח נבואה • וכן בלהו נביאי כהאי
 גוונא, בר משה דסליק על כל שאר נביאי דעלמא זבאה חולקיה •
 תא חזי כד נפקו ישראל ממצרים, רותיהון הוה תביר בגווייהו, והוה

שמעין

שמעין אינון תושבחה ולא יכלין למחרי, ובשעתא דכלהו אוכלוסין
 ורחיבין נפקו בשבינתא, כלהו ארימו תושבחה ושירין קמי קדשא בריך
 הוא. ואתער קדשא בריך הוא רוחיהון דישראל, והוה שמעין אינון
 תושבחה וקאים רוחיהון בגווייהו דלא פרחן. בר נש כד איהו שביק
 פולחנא, כדין (6) ידע תבירו דגרמוי תבירו דרוחיה. כן ישראל כד
 נפקו ממצרים, כדין טעימו (7) טעמא דמותא, וקדשא בריך הוא אסי
 לון דכתיב (שמות י"ג) וי' הולך לפניהם יומם וגומר וכל ארחין הוה
 סלקין ריחין דאסוותא, ועאלין לגופייהו ואתסיין, ומקל תושבחה דהוה
 שמעין הוה תדאן וגיחין ברוחיהון, ופרעה וכל אינון אוכלוסין דיליה הוה
 אזלי בתרייהו לאוזפא לון, עד דנפקו מארעא דמצרים. וכן כל אינון
 דברבין דממנן עליהון ועל שאר עמין, אוזיפו לה לשבינתא ולישרא
 כלהו, עד דשארן באיתם בקצה המדבר הדא הוא דכתיב ויהי בשלה
 פרעה את העם וגומר פי קרוב הוא. פי קרוב הוא, ההוא אומארה
 דאומי אבימלך לאכהן, על ההוא טיבו דעבדו פלשתים לאכהן
 דכתיב (בראשית כ"ח) כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ
 אשר גרתה בה :

ויהי בשלה פרעה את העם, (8) מה כתיב לעילא ויקם פרעה לילה
 הוא וכל עבדיו, תא חזי נוקמא עלאה דעבד קדשא בריך הוא
 במצרים. תלת מותני הוה, חד דעבדו בוכרין במצרים דקטילו כל
 אינון דאשכחו, וחד דקטל קדשא בריך הוא בפלגות דליליא, וחד כד
 חמא פרעה מותנא בביתיה בכנוי ובעבדיו, קס וזרו גרמיה וקטיל
 אפרבין וסרכין, וכל דאמליכו ליה לסרבא בעמא, עד דאורייתא
 אסהידת עליה דאיהו קס בליליא מטש. כמה דקדשא בריך הוא
 בפלגות דליליא קטל בוכרין ועבד נוקמין, הכי קס פרעה בארעא
 דמצרים וקטל ועבד נוקמין (9) בסרכוי ואפרבוי, ובכל אינון
 רברבין

(6) ויכך הקדים מלות למרורים אשר חסירות סרמנו כמלס סרנישו כמריות : (7) נאלס סס' קענות אפחר יל' מ חורו סמוחין
 לססתלק כנו' ככוונת סעומר וכסוד קריעת י'ס : (8) כוונתו לפרש מלת כשלת ספ' ליום ואמר מה כתוב למעלס ויקם פרעה לילס
 ססיל' כלילס אלס ת' נוקמס וכ' ופסע ססוד סלסס סנקרלס לילס כסרניס נמתקיס מתחוקיס לסכניע סחילוניס סמסס סנקמס וכן
 ללס כמליו למ' אל' ס' ס' נ' קמ' ולפי ססיל' למע' כדעת לכן קרלו נוקמס עללס וממנן ססיס סכנעת מלכית סרשעס כמנ'ל'
 כסיעע אס סלרין ר'ת ללס וכסרע על פרעס דל'כו כלחורי סרעע יכססק דיניס סתכרר חין ללורד סק' ויורדיס ססניס למעס דיסיס
 קסיס ומסניס ז'כו חסו כנוף למלכיס וסיפ' לישראל כרניס סקרוסיס ולפי ספוס כננד סררין ססודו נ' קלסיס לכך סיו' נ' מיני סיתוק
 ססיל' ועוד סעמיק עס'כ : (9) כלס סס מיני סדיס וכקרוסיס :

רברבין (רמ"ה ע"כ) הָדָא הוּא דְכָתִיב (שמות י"ב) וַיִּקַּם פְּרַעֲה לַיְלִה, (לילה ממש) דְקָם לְקַטְלָא וּלְשִׁיצָאָה • אֲרַחוּ דְכַלְבָּא כַד מַחֲזִין לִיה בְּאַבְנָא, אִיהוּ אֲתִי וְנָשִׂיד לְחֻבְרִיה, בְּךָ פְּרַעֲה. לְבַתֵּר אִיהוּ הוּהּ אוּל בְּשׁוּקֵי וְהוּהּ מְכַרְזֵי וְאָמַר קִימוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, אַתּוֹן קַטְלַתּוֹן לְכָל בְּנֵי מִתָּא, אַתּוֹן קַטְלַתּוֹן סַרְבֵי וְאַפְרַכֵי וְכָל בְּנֵי בֵיתִי הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה • בֵּינָן דְבִידְכוּן הוּהּ כְּלָא, וּבִרְכַתְּם גַּם אוֹתִי, דְלֹא תִקְטְלוּן לִי • וּלְבַתֵּר אִיהוּ בְּגֵרְמִיה אוּזִיף לֹון וְאַפִּיק לֹון מְאַרְעָא הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיְהִי בְשִׁלַּח פְּרַעֲה אֶת הָעָם וְגוֹמֵר :

וַיִּסַּכ אֱלֹהִים אֶת הָעָם דְרַךְ הַמְדַבֵּר יַם סוּף • לְתַקְנָא אֲרַחָא לְאַתְרֵיה • רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מָאִי שְׁנָא כַד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם דְכָתִיב (ס"ה) שִׁלַּח אֶת עַמִּי • (ס"ט) כִּי אִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי • (ס"ד) בְּנֵי כְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל • וּבַהֲהוּא זְמַנָּא לָא הוּוּ גְזִירִין, וְלֹא אֲתַקְשְׂרוּ בֵיה כְּדָקָא יְאוּת, וְהִבָּא דְהוּוּ גְזִירִין וְעַבְדוּ פִסְחָא וְאַתְקְשְׂרוּ בֵיה, קָרִי לֹון אֶת הָעָם • אֵלָא בְּגִין הֵהוּא עַרְב רַב דְאַתְדַּבְּקוּ בְהוּ וְאַתְעַרְבוּ בְּהַדְרֵיהוּ, קָרִי לֹון אֶת הָעָם סַתְּם כְּמָה דְאַתְ דָּאֵת אָמַר (ס"ג) וַיְגוֹף יְיָ אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל • וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֲהֲרֹן וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשְׁשׁ מֹשֶׁה וְכֵן כָּלְהוּ • רַבִּי יְצַחְק וְרַבִּי יְהוּדָה הוּוּ אוּלִי מְאוּשָׁא לְלוּד, וְהוּהּ עַמְהוֹן יוֹסִי טַיִיעָא (ה) בְּקַטְרָא דְגַמְלֵי (ו) עֲטוּפִירָא בְכַתְפֵיהוּ • עַד דְהוּוּ אוּלִי אֲשַׁכַּח הֵהוּא יוֹסִי טַיִיעָא אַנְתּוּן חָדָא דְשָׂאֵר עַמִּין, (ג) דְקַטְרָא בִירוּקֵי חֻקְלָא, אֲשַׁתְּמִיט מְנִיֵּהוּ וְאַתְקִיף בַּהּ וְאַתָּא עֲלֵה • תּוּוּהוּ רַבִּי יְצַחְק וְרַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ גִיתוּב מְאַרְחָא דָא, דְהָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעַלְמָא לְאַחְזָאָה לֹן דְלֹא נִתְחַבֵּר בְּהַדְרֵיה, תְּכוּ מְאַרְחָא, כְּדָקוּ בְתַרֵיה וְאַשְׁכַּחוּ דְכַרְיָה דְבַת אַל נִכְר הוּהּ, וְאַכּוּה פִּסִּיל זְרַעָא הוּהּ, אָמְרוּ בְרִיךְ רַחֲמֵנָא דְשׁוֹיב לֹן פֶּתַח רַבִּי יְצַחְק וְאָמַר (תְּפִלִּים ל"ו) אַל תִּתְחַר בְּמַרְעִים, מָאֵן אֵינּוֹן מַרְעִים, דְלֹא כְתִיב חֲטָאִים, אוּ רְשָׁעִים, אֵלָא מַרְעִים, דְאַבְאִישִׁין לְגַרְמֵיֵהוּ וְלֵהֲנִי דְמִתְחַבְּרֵן בְּהַדְרֵיהוּ • רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מַרְעִים, הִרְחַק גַּרְמֵךְ מִמַּרְעִים, דְלֹא תִהוּוֹן רַעִים וְחֻבְרִים כְּחָדָא, דְלֹא יְבֵאִישׁוּ לְךָ עוֹבְדוֹי וְתַתְּפִס בְּחֲטָאוֹי תָא חַזִּי אִי לֹא הוּוּ אֵינּוֹן עַרְב רַב דְאַתְחַבְּרוּ בְהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, לֹא אֲתַעְבִּיר הֵהוּא עוֹבְדָא, וְלֹא מִיתוּ מִיִּשְׂרָאֵל כָּל

אינן

7 (ה) תְּפִלִּים נְמַלִּים יִתֵּר : (כ) וְשִׁבְלָא מִל כְּפִיִּיִם : (ג) סִיִּים מְלַקְטִים טַבְּכִי סָרְסַם. כְּמַטְע מַסַּס וְלֹאִס. מְבִיִּים וְכַתְּבִים לִלִּים : שְׁמִירָה

אינון דמיתו, ולא גרים לון לישראל כל מה דגרים • ותא חזי ההוא
 עובדא וההוא חזכה ממש גרים גלותהון דישראל. דתנן בעא קדשא
 בריך הוא דישתכחון ישראל בההוא שעתא כמלאכי עלאי, ולמעבד
 להון חזרין מפלא • חרין ממותא, ולמהוי חרין מן שעבדא דשאר
 עמין כמה דאת אמר (סמות ל"ב) חרות על הלוחות, אל תקרי חרות
 אלא חירות, בין דאתעביר ההוא עובדא, גרימו כלא, גרימו מותא,
 גרימו שעבוד מלכוון, גרימו דאתפרו אינון לוחי קדמאי, גרימו דמיתו
 מישראל כמה אלפיין (ב) מנייהו, וכל דא בגין אתחברותא דאינון ערב
 רב דאתחברו בהו, אוף הבא בגיניהון לא אתקרון בני ישראל, ולא
 ישראל, ולא עמי, אלא העם סתם • ואי תימא וחמשים עלו בני ישראל,
 כד הוו סלקין ממצרים, ולא אתחברו בהדייהו אינון ערב רב, קרי לון
 בני ישראל, בין דאתחברו בהדייהו דכתיב וגם ערב רב עלה אתם,
 קרי לון העם רבי יוסי אקשי ואמר, כתיב כי אשר ראיתם את מצרים
 היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם • אי הכי כל יומא הוו תמאן
 ליהוא ערב רב. אמר רבי יהודה ערב רב פתיב ולא מצרים, דהיה
 כמה שאר עמין הוו דיירי במצרים, ולא עוד אלא דכלהו (ג) אתגזרו
 ובין דאתגזרו לא אקרין מצראי • ועל פומא דמשה קבילו לון והיינו
 מה (דמ"ג ע"ב) דאמר הבתוב לה רבי שחת עמך • סרומהר מן הדרך אשר
 צויתם • צויתם פתיב • וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים • חד
 מחמשה הוו • ורבי יוסי אומר חמשה מישראל וחד מנייהו רבי יהודה
 אומר וחמשים, אחד מחמשים • אמר רבי שמעון בגין (מסאית כ"א כ) דההוא
 (ו) יובלא סליק לון ממצרים, בגין כך וחמשים עלו בני ישראל מארץ
 מצרים, ואי לאו לא סליקו, ועל דא אתעכבו חמשין יומין לקבלה
 אורייתא • ומההוא אתר נפקת אורייתא ואתייהבת, ועל דא וחמשים
 חסר • דבגין דא עלו בני ישראל מארץ מצרים :

ויקח משה את עצמות יוסף וגומר אמאי סליק גרמיו • אלא בגין
 דהוה רישא לנחתא לגלותא • ולא עוד אלא דאיהו סימנא

דנאורה

(א) אית דנרס • מייסדי גויאס לקיים סבירא דאית בכחם רב' ד' וכל פתח ס כטגל וב יום ס סוי מערב רב שלקחו כמים ישראלית
 ואלכ סתקיס סוי מישראל מלך סזס ומכיימו דע' לניה אכוחס' ולמייח דכך סכא סכח ליה דמיתו מישראל : (ב) אמר כן אלכ
 דמד קל' א' סער סיר מלרייס : סרמ' : (ג) ס' כנאון מעטס רוקח מס' פסחים דמיס ממ' ט' ס' וסר יובלא סליק לון יובלא כני'
 ע'ג' ח' וע' ד וחמשים סס : דמס' טע קל' וס' ד (יק' ק' קל' על וסעגיס ור' ק' :

דנאולה הוה ליה, ואומי להו לישראל על דא חדא הוא דכתיב פי
 השבע השביע את בני ישראל והא אתמר • (ה) זבאה חולקא דמשה
 דישראל הוה עסקי למשאל ממונא ממצראי, ומשה הוה עסיק באומא
 דיוסף, ואית דאמרי אדונא בגילוס הוה, ובשמא קדישא סליק ליה •
 ועוד אמר משה • יוסף הגיע זמן פורקנא דישראל, ואמר עלה שור
 וסליק. ואית דאמרי בין מלבי מצראי הוה ומתמן סליק ליה • ואית
 דאמרי בגין דלא יעבדון ליה עבודה זרה, שוון בגילוס וסרה בת אשר
 חויאת ליה למשה :

ווי הולך לפניהם יומם • רבי יוסי פתח (תלמיס כ"ג) למנצח על אילת
 השחר מזמור לרור, כמה חביבה אורייתא, קמיה דקדשא בריך
 הוא, דכל מאן דאשתדל באורייתא רחים הוא לעילא רחים הוא
 לתתא, קדשא בריך הוא (כ) אצית ליה למילגווי • לא שביק ליה
 בהאי עלמא ולא שביק ליה בעלמא דאתי • ואורייתא בעי למלעי כה
 ביטמא זבלי ליה דכתיב (יחזקאל ה') והגית בו יומם ולילה • וכתיב
 (ירמייס ל"ג) אם לא בריתי יומם ולילה וגומר • תינח ביממא, בליליא
 אטאי • בגין דיהא שכיח לגביה שמא קדישא שלים • כלה דלית
 יומם בלא ליליא, ולאן איהו שלים אלא דא עם דא • פך בעי אורייתא
 לאשתכחא עמיה דבר נש יומא וליליא, למהוי שלימותא לגבי דבר
 נש יומם ולילה. ותא אתמר דעיקרא דליליא מפלגותא ואילך, ואף
 על גב דפלגו קדמיתא בכללא דליליא הוא, אבל בפלגות ליליא
 קדשא בריך הוא עאל בגנתא דערן לאשתעשעא עם צדיקיא, וכדין
 בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא • והא אתמר דקדשא
 בריך הוא וכל צדיקיא דבגנתא דערן פלהו צייתין לקליה דרא
 הוא דכתיב (זכריה ט') היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני
 והא אוקמוה • היושבת בגנים, דא כנסת ישראל דאיהו משפחת ליה
 לקדשא בריך הוא בשבחה דאורייתא בליליא • זבאה חולקיה מאן
 דאשתתף בהדה לשבחה ליה לקדשא בריך הוא בשבחה דאורייתא,
 וכד

(ה) ס"י אהרן בארזא וכ"ס יק' ע"ז סינף דכל בעי ליה לז ענין כהן ז"ל מתי אהרן מציעים וזו ליכס : יוחאי בראש כ"ס
 מ"ך שבאו דפרעס קין ומסס ככל וסכסס רחיים למסס כתיב ושלם שבעתים וכד' חסו סכסס טעלים למסס כי חסל רחוי אלד וילא קתא
 חסילו כל' עעס' גז'ן : (כ) שאס יחבולל כקחל חכזי מעשס' ס' יעזר ליה מפני ספיו מקדס כר'ת יחבול עלי זיל' סרוף טעילת
 סחול' : (וסעט סלסון סשאט דכל ליוסר סתרים סידי סשאס ודלי סוס גרסס לקבל סשאט') :

וְכַר אֶתִּי צַפְרָא, בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל אֶתְתּוּ וּמִשְׁתַּעֲשְׂעָא בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וְאוֹשִׁיט לֵהּ לִנְבֵהּ שְׂרָבִיטָא דְחָסֵד, וְלֹא עָלָה בְּלַחְוֵרָהָּ אֶלֶּהּ
 עָלָה וְצֵל אִינוּן דְּמִשְׁתַּתְּפִין בְּהֵדָה וְהָא אֶתְמַר דְּכִתְיִב (תְּפִלִּים מ"ב) יוֹמָם
 יֵצוּהוּ יְיָ חֲסֹדוֹ וּבְלִילָהּ וְגוֹמַר • וְעַל דָּא (6) אֵילַת הַשֶּׁחַר אֶקְרִי • וְאָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשַׁעֲתָא דְּכַעֲי לְאַתְנַהֲרָא צַפְרָא, אֶתְחַשֵּׁךְ וְאַתְקַדֵּר נַהֲוֵרָא
 וְקִדְרוּתָא אֶשְׁתַּבַּח • בְּדִין אֶתְחַבְרַת אֶתְתָּא כְּבַעְלָהּ דְּתַנִּינָן אֶשְׁרֵה
 מִסְפַּרְתָּ עִם בַּעְלָהּ לְאַשְׁתַּעֲי בְּהֵדָה, וְעָאֵלַת לְהִיכְלִיָּה • לְכַתֵּר בְּד
 בְּעֵי שְׁמִשָּׁא לְמִיעַל, אֶתְנַהֲיֵר וְאַתְתָּ לִילִיא וְנָטִיל לִיָּה • כְּדִין כָּל תַּרְעִין
 סְתִימִין • וְחַמְרִין גַּעְרִין, וְכַלְבִּין גַּבְחִין • בְּד אֶתְפְּלֵג לִילִיא שְׁאֵרִי מְלַכָּא
 (לְמַקְרִי) לְמִיקָם, וּמִטְרוּנִיתָא לְזַמְרָא, וְאַתִּי מְלַכָּא וְאַקִּישׁ לְתַרְעָא דְּהִיכְלָא
 וְאָמַר, פִּתְחִי לִי אַחוּתִי רַעֲיָתִי וְגוֹמַר • וּבְדִין מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּנִשְׁמַתְהוֹן
 דְּצַדִּיקִיא • זְכָאָה חוֹלְקִיָּה דְּהֵוּא דְּאַתְעַר הֵוּא זְמַנָּא בְּמִלִּי דְּאוּדִייתָא,
 בְּגִין דָּא כָּל אִינוּן דְּכִנִּי הִיכְלָא דְּמִטְרוּנִיתָא, כְּלֵהוּ בְּעִין לְמִיקָם בְּהֵוּא
 זְמַנָּא לְשַׁבְחָא לְמַלְכָּא, וּכְלֵהוּ מִשְׁבַּחַן קַמִּיהּ, וּשְׁבַחָא דְּסַלִּיק מִהַאי
 עֲרַמָּא דְּאִיְהוּ רַחִיק, (עֲתִיר) דָּא גִיחָא לִיָּה לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכָלָּא •
 בְּד אֶסְתְּלִיק לִילִיא וְאַתִּי צַפְרָא (כ"ב וְאַתְחַשֵּׁךְ) וְאַתְקַדֵּר, בְּדִין מְלַכָּא
 וּמִטְרוּנִיתָא בְּרָזָא בְּחֵרוּהּ, וְיַהֲיִב לֵהּ מִתְּנֵן וְלִכְל בְּנֵי הִיכְלָה • זְכָאָה
 חוֹלְקִיָּה סָאן דְּאִיְהוּ בְּמַנִּינָא • וְיִי הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם • קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא וּבֵית דִּינִיָּה אָמַר רַבִּי יִצְחָק הֵינּוּ דְּתַנִּינָן שְׁכִינְתָּא בְּאַבְדְּהָתָּא
 גְּטָלָא • הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם • דָּא אַבְרָהָם, בְּעַמּוּד עֵינָן, דָּא יִצְחָק •
 לְנַחוּתָם הֲרַךְ, דָּא יַעֲקֹב • דְּכִתְיִב בֵּיהּ (כְּרֵאשִׁית ל"ב) וַיַּעֲקֹב הֶלֶךְ לְרֹכְבוֹ •
 וְלִילָהּ בְּעַמּוּד אֶשׁ לְהַאֲיֵר לֵהֶם, דָּא רוּד מְלַכָּא • וּכְלֵהוּ רְתִיבָא עֲלָאָה
 קִדְשָׁא, לְמִיְהֵךְ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלִימוּתָא דְּכָלָּא, בְּגִין רִיחּוּן אֲבָהֵן פּוֹרְקָנָא
 דִּלְהוֹן דְּכִתְיִב וְאַנְכִי אַעֲלֶךְ גַּם עָלָה, עִם הַמִּרְכָּבָה, וּכְתִיב וְיִי הוֹלֵךְ
 וְגוֹמַר לְלַכְתּוֹ יוֹמָם וְלִילָהּ • וְכִי אָמַי הוּוּ אֲזֻלִּי יוֹמָם וְלִילָהּ • יַהֲכֹן
 בִּימָמָא, וְלֹא יַהֲכֹן בְּלִילִיא כְּבִנִי אֲנִישָׁא דְּעַרְקִין, דְּכִיּוֹן דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא גְּטוּר לוֹן, אָמַי אֲזֻלִּין בִּימָמָא וּבְלִילִיא • אֵלָּא לְאַשְׁתַּכְחָא כְּהוּ
 שְׁלִימוּתָא דְּכָלָּא, דְּלִית שְׁלִימוֹ אֵלָּא יוֹמָם וְלִילָהּ • אָמַר רַבִּי אַבָּא הֲבִי

אוקימנא

(6) אֵלָּא לְרִמּוֹן סָלִיחַ גַּי' אֶלְמַס וְיִסָּב כְּחִי סָטוּ מְסַחֵר גַּי' דְּרִי עִם סְכּוּלָּא כְּחִי יִסוּר וְסָר' כְּנִישְׁמַרְוִיל אֶלְמִיס כְּרִיכּוּס כְּחִי מְלַכְתָּא וְחַמְרָא
 פִּלְגָהּ מְסַחֵר רִוּטָא לְמָ' יִסִּיר מ' וְרִוּק' מִתְּלִין :

אוקימנא (6) וי' הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן, דא אברהם • ולילה
בעמוד אש, דא יצחק • ואי הכי יעקב אן הוא • אלא במלה קדמא
אתמר ותמן שארי כמה דכתיב וי' • ולילה בעמוד אש, הוה נהיר
בסטרא דא ובדא • בגין דירדפון מצראי בתריהון, לאתייקרא שמא
דקדשא בריך הוא ברתיכו ופרשו: בגין למיזל יממא וליליא, אספקלריא
דנהרא ודלא נהרא, ותו בגין לאטעאה למצראי דיימרון מקרה הוא
דכתיב (ישעי' כ"ט) נוֹאֲלוּ שְׂרֵי צוֹעֵן וּכְתִיב (ס"ט ע"ד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲרָהּ,
וְעַל דָּא אֲזִלִּי בִימְמָא וּבְלִילִיָּא רַבִּי אַבְא אָמַר זְבָאָה חוֹלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל
דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲפִיק לֹון סְמַצְרִים, לְמַהוּי חוֹלְקִיהּ וְאַחְסַנְתִּיהּ •
וְתָא חוּי כְּסֻטְרָא דְיוֹבְלָא אֲשֶׁתְּכַח חִירוֹ לִישְׂרָאֵל • וְכֵן לִזְמַנָּא דְאֲתִי
דְּכְתִיב (ישעי' כ"ז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל וְגוֹמֵר, וּבְגִין
הוּא יוֹבְלָא עֲלָאָה, אֲתַעְכְּבוּ חֲמִשִּׁין יוֹמִין לְקַבְּלָא אוֹרִייתָא וּלְמַקְרַב
לְטוֹרָא דְסִינַי • וְכִינן דְאֲזִלוּ בִימְמָא אֲזִלוּ בְּלִילִיָּא, לְמַהוּי כְּלָא חָד יוֹמָא
בֵּין יִמְמָא וְלִילִיָּא, וְלָא אֲשֶׁתְּכַח פְּרִישׁוּ, וְלָא עוֹד אֵלָּא דְכֻלְהוּ בְּנִיחָא
אֲזִלִּין לְרַעוּתָא דְנַפְשֵׁיהוּ • בְּיוֹמָא דְקַבִּילוּ אוֹרִייתָא, הוּוּ חֲמִשִּׁין יוֹמִין
שְׁלַמִּין יוֹמֵי וְלִילֵי כְּדָקָא יָאוּת, דְּלִית יוֹם כְּלָא לִידָה וְלִית לִילָה בְּלָא
יוֹם, וְלִילָה יוֹם אַקְרִי יוֹם אַחַד • וְכִינן דְאֲזִלוּ חֲמִשִּׁין יוֹמִין שְׁלִמִין, כְּדִין (לְקַבֵּל
חֲמִשִּׁין דְּיוֹבְלָא וְכַסּוּ) שְׁאֲרוּ עֲלֵיהוּ אֵינּוֹן חֲמִשִּׁין יוֹמִין דְּיוֹבְלָא, וּמְסַטְרָא
דְּיוֹבְלָא אֲתֵייהִיב לְהוּ אוֹרִייתָא • וּבְגִין כֵּךְ אֲזִלִּין יוֹמָא וְלִילִיָּא וְאָמַר
רַבִּי אַבְא כְּתִיב וַיְהִי כִּי זָקַן יִצְחָק וַתְּכַהֵן עֵינָיו, אֲמַאי הָא אוֹקִימְנָא
מֵאן דְּרַחִים לְחֵיבָא הַכִּי הוּא • וְתָא חוּי בִּיצְחָק אֲתַכְלִיל לִילִיָּא, וְלִילִיָּא
לָא בְּהִיר, וְעַל דָּא וַתְּכַהֵן עֵינָיו וְכֻלָּא חָד • רַבִּי יִצְחָק פִּתַח וְאָמַר :
וַיְגַד לְמַלְךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעַם • וַיְגַד, (פ) מֵאן קָאמַר לִיה • אֵלָּא
הָא אוֹקְמוּהּ אַבְל חֲכָמוּי וְחֲרָשׁוּי אֲתַכְנָשׁוּ לְגַבִּיָּהּ, וְאוֹרְעוּהוּ
כִּי בָרַח הָעַם • וְאֲמַאי קָאמְרוּ דָּא • אֵלָּא חֲמוּ בְּחֲבַמְתָּא דִּילְהוֹן דְּהוּ
אֲזִלִּי יִמְמָא וְלִילִיָּא, אֲמְרוּ וְדָא עֲרַקִין אֵינּוֹן • וְלָא עוֹד אֵלָּא דְחֲמוּ דְלָא
הוּוּ אֲזִלִּי בְּאַרְח מִישַׁר כְּמָה דְכְּתִיב וַיִּשׁוּבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירוֹת :
וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת וְגוֹמֵר • שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲמַאי • אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְקַבֵּל
מְגִינָא

(6) מלכות עט ע"כ פנסרין: (ב) אע"ג דיש סרכס מקדחות קברים ע"מ ודאי גיש טעם לכל וסיד דמולל ויגד כמו אנשד כוונת סל
ויגד מססנגל סרמ' :

מניינא דישׂראל דכתיב פֿשׁש מאות אֶלף רגלי • פֿחור, לקבל הגִבְרִים
 דאינון עיקרא דכל ישׂראל • וכל רכב מצרים • שאר רתיבין דאינון
 טפלין לאחורי, (כ"ט) לאחרינין לקבל הטף, דכתיב לבר מטף • וכל
 עבד בעיטא דחרשוי וחכמוי • ושלישים על כלו • כלא בחכמתיה
 לקבל דרגין עלאין, תרין וחד • רבי יצחק אמר פתרגומו ומורזין, זריון
 הוּוּ בכלא • ויקח שש מאות רכב בחור • רבי חייה אמר כתיב
 (ס"ג) יפקוד יי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על
 האדמה • בזמנא דקדשא בריך הוא יהיב שולטנותא לרכבי עמין
 לעילא יהיב להו לעמא דילהון לתתא • ובשעתא דנחית לון מדרגיהון
 דלעילא, נחית לון לעמא לתתא • ויקח שש מאות רכב בחור • הא
 ממנא דילהון, ואוקמוה דרבר רתיבין דשאר עמין, וכלהו נפלו במשריתא
 דסיסרא לבתר • והיינו בחור, (כ"ט) ולכתור) וכל רכב מצרים • כתיב
 (ס"ד) לססתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי • תא חזי כדוגמת סוסיא
 נוקבא אתחזי להון לסוסיהון דפרעה ואוקמוה • אלא לססתי ברכבי
 פרעה, (דמ"ו ע"ב) תא חזי פרעה בשעתא דהוה רדיף אכתרייהו דישׂראל
 מה עבד, נטל סוסון נוקבן וכפת לון ברתיכו בקדמיתא, וסוסון דוכראי
 כפת לון לאחוריהון, והוּוּ מוּיַיִן דוכרי לקבל נוקבין, ונוקבי לא בעאן
 (כ"ט) ויחזון למיור • כיון דקריב (כ"ט) וכד אדביק) לגבייהו דישׂראל,
 נטל נוקבי ושי לון לאחוריהו, וסוסון דוכרין לקדמיהון, לאבאשא
 לישׂראל ולאנחא כהו קרבא • כגוונא דא ויי הולך לפניהם יומם,
 לבתר חזרה שכינתא לאחוריהון דישׂראל דכתיב ויסע מלאך האלהים
 וגומר, בגיני כך דמיתוך רעיתי, והאי קרא הא אוקמוה • דאקריב לכל
 חילוי ורתיכו לאנחא קרבא • ותו ופרעה הקריב • רבי יוסי אמר הא
 אתמר דקריב לון לתשובה • ופרעה הקריב, כתיב (ישעי' ג') י בצר
 פקדון צקון לחש וגומר בצר פקדון, לא פקדין ישראל לקדשא בריך
 הוא בשעתא דניחא, אלא בשעתא דעקין להו, וכדין פלהו פקדין ליה •
 צקון לחש, וכלהו צלאן בצלותין ובכעותין ואריקו קמיה צלותין •
 אימתי, כוסרך למו בשעתא דפקיד לון קדשא בריך הוא כרצועין
 כדין קדשא בריך הוא קאים עלייהו כרחמי, וניחא קמיה ההוא קלא

דילהון

דילהון בגין לאתפרעא מן שנאיהון, ואתמלי עליהו ברחמי כמה דאוקימנא • מתל ליונה עם הגן וכולי כד ישראל הוה קריבין לימא והוה חמאן לימא קמייהו אזיל וסעיר ונלגלוי זקפין לעילא, הוה דחילין זקפו עינייהו וחמו לפרעה ולמשרייתיה, ואבני גירין ובלסטראין, כדן וייראו מאד • מה עבדו ויצעקו בני ישראל, מאן גרים האי דקריבו ישראל לגבי אבוהון דלעילא • פרעה, הדא הוא דכתיב ופרעה הקריב והא אתמר :

ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יי • אמר רבי שמעון זבארה חולקיהון דישראל, דהא רעיא כמשה אזיל בגווייהו • כתיב (ס"ג ס"ג) ויזכור ימי עולם משה עמו • ויזכור ימי עולם, דא קדשא בריך הוא • משה עמו, מכאן אוליפנא שקיל הוה משה ככל ישראל, ואוליפנא מהא, כי רעיא דעמא הוא ממש עמא כלהו • אי איהו זכי עמא כלהו זכאין • ואי איהו לא זכי, עמא כלהו לא זכאן ואתענשו בגיניה והא אוקמוה. התיצבו וראו, לית לכו לאנחא קרבא, דהא קדשא בריך הוא יגיה קרבא בגיניכון כמה דאת אמר יי ילחם לכם ואתם תחרישון • תא חזי ההוא ליליא כנש קדשא בריך הוא לפמלייא דיליה, ודאין דינייהו דישראל, ואלמלא דאקדימו אבהן עלייהו דישראל, לא אשתזיבו מן דינא • רבי יהודה אמר זכותא דיעקב אגין עלייהו דישראל, הדא הוא דכתיב (מקלים ק"ד) לולי יי שהיה לנו יאמר נא ישראל • ישראל סכא :

יי ילחם לכם ואתם תחרישון • רבי אבא פתח (יטעוס כ"ט) אם תשיב משבת רגלך עשות הפציה ביום קדשי • זכאין אינון ישראל דקדשא בריך הוא אתרעי בהון, לאתדבקא בהו מכל שאר עמין דעלמא • ומגו דחימותא דילהון קריב לון לגביה ויהב לון אורייתא, ויהב לון שבת, דאיהו קדישא מכל שאר יומי, ונייחא מכלא וחדוה דכלא, ושקיל שבת לקבל אורייתא כלה • ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כלה • וקראת לשבת ענג, ענוגא דכלא ענוגא דנפשא ונופא, ענוגא דעלאין וחתאין • וקראת לשבת, מהו וקראת, דיזמין ליה כמה דאת אמר (ויקרא כ"ג) מקראי קדש כלומר זמינין, כמה דזמין אושפיזא לביתיה • ועל דא וקראת לשבת ענג, דיזמין ליה כמה דזמין אושפיזא בפתורא מתקנא

מתקנא, כביתא מתקנא כדקא יאות, במיכלא וכמשתייא כדקא יאות
יתיר על שאר יומין • וקראת לשבת • מבעוד יום • (סמור קכ"ט) לקדוש
" מכבד, דא יום הכפורים, תרי דאינון חד • וכבדתו מעשות
(רמ"ז ע"ב) דרכיך כמה דאוקימנא • ממצוא הפצף ודבר דבר, והיא
אתמר בגין דהיא מלה סלקא, ואתער מלה דחול לעילא • מאן
דמוזין אושפיזא ביה בעי לאשתדלא ולא באחרא • תא חזי ההיא
מלה דנפיק מפומיה דבר נש, סלקא ואתער אתערותא לעילא, אי לטב
אי לביש • ומאן דיתיב בענוגא דשבתא, אסיר ליה לאתערא מלה
(ס"ג כ) דחול, דהא פגים פגימו ביומא קדישא • מאן דיתיב בהלולא
דמלכא, לא יתחזי למשבק למלכא ויתעסק באחרא • וככל יומי בעי
לאחזאה עובדא, ולא אתערא אתערותא ממה דאצטריך • ובשבת, במלי
דשמייא ובקדושה דיומא בעי לאתערא ולא במלה אחרא • תא חזי
הכא, כד אתקריב פרעה לאגחא קרבא בהו בישראל, בהוא זמנא
לא בעא קדשא בריך הוא דיתערון ישראל אתערותא לתתא כלל,
דהא אתערותא לעילא הוא • דהא אבדן אקדימו ואתערו אתערותא
דא לעילא, וזכותא דילהון קאים קמיה, (ואתערו אתערותא דא) ולא
בעא קדשא בריך הוא דישראל יתערון לתתא כלל, דהא אתערותא
לעילא הוה • דהא הוא דכתיב " ילחם לכם ואתם תחרישון • תחרישון
ודאי • ולא תתערון מלה דלא אצטריך לכו, והכא אתכליל שמיה
קדישא באתון רשימן • והא אתערו ביה חברייה • רבי יוסי ורבי
יהודה הוו אזלי בארחא • אמר רבי יוסי לרבי יהודה ודאי תנינא,
בכל אתר רחמי, ואף על גב דאגח קרבא ועביד דינא, ההוא דינא
ברחימותא הוא • והכא חמינא דכתיב " ילחם לכם ולא אתחזי בההוא
דינא רחמי כלל, דהא כתיב לא נשאר בהם עד אחד • אמר ליה מלה
דא שמענא מרבי שמעון דאמר, דאפילו הכא דינא ברחמי הוה, דחפא
עליהון ימא ומיתו, ולבתר אפיק לון ימא • וקדשא בריך הוא בעיא
ביקריהון, ואתקברו בארעא, ולא בעאת ארעא לקבלא לון, עד דאוישיט
לה קדשא בריך הוא ימיניה וקבילת לון • דהא הוא דכתיב נטירת
ימינה תבלעמו ארץ • ובגין דא (הוה) האי דינא ברחמי הוה, ועל דא
לא בעא קדשא בריך הוא דיתערון ישראל מלה בעלמא • דאי יתערון

ישראל מלה, לא יתערון שמא דרחמי, ולא יתעביד דינא ברחמי
הדא הוא דכתיב " ילחם לכם ואתם תחרישון, דלא תתערון מידי •
דהא שמא דרחמי בעי לאתערא עליהו, למעבד דינא ברחמי • ועל
דא בעי דלא תעבדון פנימו, ותתערון מלה אחרא • אמר ליה והי
כתיב (זכריה י"ד) ויצא " ונלחם בגוים ההם • אי הכי דא דינא ברחמי
הוה • אמר ליה הכי הוה ודאי, דינא הוה ברחמי, דמותא דילהון לא
אשתבח כמותנא דשאר בני עלמא, אלא חס עליהו קדשא בריך הוא,
דלא יהון כמותנא דשאר בני עלמא דקטילו לון, אלא בנחת בלא
צערא, הא דינא ברחמי איהו, ובכל אתר שמא דא דינא ברחמי איהו,
בר אתר חד דכתיב (ישעיה מ"ג) " כגבור יצא וגומר • וכי כגבור ולא
גבור • אלא ישני לבושו וילבש לבושין אחרנין, כאיש מלחמות, ישני
זיניה, ועס כל דא דינא הוא יתיר, אבל רחמי ביה כמה דכתיב כגבור,
ולא גבור • כאיש מלחמות, ולא איש מלחמות, דודאי אף על גב
דעביד דינא חס על עובדיו, ועל דא " ילחם לכם ודאי, ואתם תחרישון •
זכאה חולקיהון דישראל דקדשא בריך הוא בריר לון לחולקיה
ואחסנתיה דכתיב (זכריה ל"ב) בי חלק " עמו יעקב חבל נחלתו :

ויאמר " אל משה מה תצעק אלי • (קט"א כ) מלה דא הא אוקמוה
בספרא דצניעותא • ותמן הוא רזא דיליה • ויאמר " אל משה •
רבי יהודה פתח ואמר (ויקרא פ') ויתפלל יונה אל " אלהיו ממעי הדגה,
מה כתיב לעילא וימן " דג גדול, וימן. כמה דאת אמר (דמיל"ב ב') וימן
להם המלך דבר יום ביומו • אשר מנה את מאכלם • אבל האי קרא
הכי (דמ"ח ע"ב) מבעי ליה, וימן " את יונה לדג • דהא מנה הוא דמשדר
ליה • אלא ודאי ההוא דג הוא הוה מנה ליונה, לנטרא ליה מן שאר
נוני ימא, ויהא גניז בגויה • וכיון דאעליה בגויה, חמא יונה במעוי
פותיא דאתר ימא (כ"ב) פותיא דאתר דמעוי) כמו היכלא דברבא, ותרין
עינוי דההוא נונא דנהרין בשמשא, ואבן טבא הוה במעוי דנהיר ליה,
והוה חמי כל מה די בימא ובתהומו, ואי תימא אי הכי מא דכתיב
קדאתי מצרה לי • הא לא אתחזי, דכל האי רווחא הוה ליה • אלא
ודאי כיון דאחמי ליה ההוא נונא כל מה די בימא ובתהומו, מירת
דלא יביל תלת יומין למסבל, כדין עקת ליה ליונה דאמר רבי אלעזר

בין דחמא יונה כל ההוא רוחא הוה חדי, אמר קדשא בריך הוא
 ומה תבעי יתיר, להא אעילנא לך הכא • מה עבדי, קטל לההוא נונא
 ומית, וכל שאר נוני ימא הוו סחרי סחרני דההוא נונא, דא נשיך ליה
 מהאי גיסא, ודא נשיך ליה מהאי גיסא • כדן חמא יונה גרמוי בעקן
 מיד ויתפלל יונה אל • • בקדמיתא דג, והשתא דגה, כמה דאת אמר
 והדגה אשר ביאור מתה • וכדן כתיב קראתי מצרה לי, ולא כתיב
 הייתי בצרה או ישבתי בצרה, אלא קראתי מההוא עקו דעאקין לי
 נוני ימא • מבטן שאור שועתי, דהא מית, ולא כתיב מבטן חי או
 מבטן דג, אלא דודאי הוה מית • בין דצלי צלותיה קביל ליה קדשא
 בריך הוא ואחיה ליה להאי נונא, ואפיק ליה ליבשתא לעיניהון רכלא •
 דכתיב ויאמר • לדג ויקא את יונה • וחמו כלהו עבדתא דקדשא
 בריך הוא • מה כתיב ויתפלל יונה אל • • אלהיו ממעי הדגה, לאתר
 דהוה קשיר ביה, משמע דכתיב • • אלהיו, ולא כתיב ויתפלל אל • • ולא
 יתיר אלא • • אלהיו • אופי הכא ויאמר • • אל משה מה תצעק אלי •
 אלי דיקא • דבר אל בני ישראל ויסעו • ויסעו מלאסגאה מלין, לאו
 עידנא דצלותא השתא • ויסעו, וכי לאן אתר פקיד לון דינטלו, דהא
 על ימא הוו שראן • אלא אהדר לעילא דכתיב מה תצעק אלי, דהא
 כלהו באתר דא קיימי, ועל דא ויסעו, ינטלון מן דא דלאו עידנא הוא,
 אלא בעתיקא תלייא מלתא :

ואתה הרס את מטך וגומר • הרס את מטך, די ביה רשים שמא
 קדישא, ארכין ידך בסטרא דשמא קדישא, וכיון דיחמון מיא
 שמא קדישא יערקון מניה ומקמיה (כ"ג קמיה) • ועל דא ונטה את
 ידך בסטרא חדא, דסטרין אחרנין דההוא מטרה, אצטריך לך למיין
 (כ"ג למילין) אחרנין • אמר רבי אלעזר חמינא דזמנין אתקרי האי מטה
 מטה האלהים, ולזמנין אתקרי מטה דמשה • אמר רבי שמעון תרי
 הוו, והבי אוקימנא בספרא דרכ המנונא סבא דשפיר קאמר דכלא
 חד, בין תימא דקדשא בריך הוא, ובין תימא דמשה, והאי מטה לאתערא
 סטרא דגבורה, ועל דא ונטה את ידך, דא דשמאלא דאיהו בסטרא
 דגבורה • אמר רבי שמעון ווי לאינן דלא חמאן ולא מסתכלין
 באורייתא, ואורייתא קארי קמיהו בכל יומא, ולא ידעין ולא משגיחין

תא חזי בסטרא דגבורה מתערי מיא בעלמא ונפקי מיא, והשתא בעי קדשא בריך הוא לנגבא מיא • אמאי ונטה את ידך דאיהו שמאלא • אלא הרם את מטך לנגבא מיא, ונטה את ידך לאתבא מיא, לאתערא סטרא דגבורה ולא תבא מיא על מצרים. ובגין כך תרין מלין הכה דכתיב הרם את מטך, ונטה את ידך על הים ובקעהו • והא תהומי היו, אלא קדשא בריך הוא עבד גיסא גו גיסא כמרה דאת אמר (ס"ט ו') קפאו תהומות בלב ים • והו אולין ביבשה בגו ימא הדא הוא דכתיב ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה :

(דמ"ח ע"ב) ויסר את אופן מרכבותיו • רבי שמעון פתח (סוקאל פ') וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות • האי קרא אנקמוה ואתמר • אבל תא חזי קדשא בריך הוא בכללא אתחזי שולטנותא דיליה ושולטניה די לא תעדו לעלם ולעלמי עלמין • ועבד שולטנותא באבהן, נטל לאכרהם וקיים ביה עלמא דכתיב (בראשית כ') אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואוקמוה • נטל יצחק ושתיל ביה עלמא, דאיהו קיים לעלמין הדא הוא דכתיב (ס"ט ו') ואת בריתי אקים את יצחק • נטל יעקב ואותביה קמיה ואשתעשע בהדיה ואתפאר ביה הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ט) ישראל אשר בך אתפאר • ותא חזי יעקב אחיד באילנא דחיי דלית ביה מותא לעלמין, דכל חיין פההוא אילנא אשתכללו, ויהב חיין לכל אינון דאחידן ביה • ובגין כך יעקב לא מית, ואימתי מית בשעתא דכתיב • (בראשית מ"ט) ויאסוף רגליו אל המטה, המטה דאת אמר (ס"ד ג') הנה מטתו שלשלמה, בגין דכהאי מטה כתיב (משלי ה') רגליה יורדות מות, ובגין כך ויאסוף רגליו אל המטה כתיב • כדן ויגוע ויאסף אל עמיו • ועבד קדשא בריך הוא ליעקב, שלימו דאבהן הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ח) יעקב אשר בחרתיך • (פ) תא חזי כל משריין דלעילא וכל אינון רתיבין, בלהו אחידן אלין באלין דרגין בדרגין, אלין עלאין ואלין תתאין • וחיותא קדישא עלייהו וכלהו אוכלוסין ומשריין בלהו נטלין תחות ידהא, על ממרה נטלין ועל ממרה שראן • ודא היא חיותא עלאה קדישא, דכל שאר חיותא אחידן בה, ואשתלשרו (ס"א ו') ואשתכללו) בגינה כמרה חיוון לחיוון •

ואתאחר

(פ) ופי רשק ר"ע על פסיק ופירא סחיות וכו' וכך מס ס"ט כתיב ימינו מסענין כלל :

ואתאחדן דרגין בדרגין, וכלהו עלאין ותתאין אולין ושאטין בימיה
 דרא הוא דכתיב (תפלים ק"ד) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין
 מספר וגומר • וכד סליק ימא גלגלוי, בלהו ארבין סלקין ונחתין וזעפא
 אשתכח, ורוחא תקיפא אלא עליה בתקיפו, וגוני ימא מתבדרין לבל
 סטר, אלין למזרח ואלין למערב, אלין לצפון ואלין לדרום, וכל אינון
 בני עלמא דחמאן רשימא עלייהו, נטלין לון ובלעין לון (6) בקפטורי
 עפרא • וכל ארבין לא נטלין מאתרייהו ולא סלקין ונחתין, בר מההוא
 שעמא דאתי חד דברא בימא, וידע לאשלמא רוחא דזעפא דימיה,
 בין דסליק דא עליה דימא, שביך מרוגזא ונייחא אשתכח, וכדן בלהו
 ארבין אולין בארע מישר, ולא סטאן לימינא ולשמאלא דרא הויה
 דכתיב (סג) שם אניות יהלכון ליתן זה יצרת לשחק בו • זה דיקא •
 וכל גוני ימא מתכנשין לאתרייהו • וכל אינון חיוון חדאן עלה, וחיוון
 חקלא עלאה חדאן דרא הוא דכתיב וכל חית השדה ישחקו שם •
 תא חזי כגוונא דלעילא אית לתתא • כגוונא דלתתא אית בימא •
 כגוונא דלעילא, אית לעילא בימא עלאה • כגוונא דלעילא אית
 לתתא • כגוונא דלתתא, אית בימא תתאה • גופא דההוא ימא הא
 אתערנא לחברנא, אורכא ופותיא, רישא ודרועין, ושערי וגופא, בלא
 כמה דאצטריך, וכלא בשמיה (ויסי רמ"ט) אתקרי וכגוונא דא לתתא
 לימא דלתתא, הכי נמי רישא דימא, ודרועין דימא, וגופא דימא • כתיב
 (כראשית מ"ט) זבולון לחוף ימים ישכון, והא ימא חד הוה בעדביה, אלא
 מאי לחוף ימים, ודאי אוקמוה חברייה ברזא עלאה • וירכתו על צידון
 כמה דאת אמר (שמות ט') יוצאי ירך יעקב • וזבולון שוקא דימינא דגופא
 הוה • ויס כנרת הוה בעדביה, ומהכא אשתכח חלזון לתכלתא • תא
 חזי כמה רתיבין על רתיבין אשתכחו, וגלגלוי דרתיבא דהטין בבהילון,
 ולא מתעכבי אינון סמכי רתיבא לנטלא עליהון • וכן בלהו (כ"ט) והכא
 וינהגהו בכבודות בבהילון • תא חזי רתיבא די ממנא על מצראי,
 (אי תימא) אוקמוה רתיבא שלימתא לא אשתכח, דהא כתיב ויסר את
 אופן מרכבותיו כמה רתיבין הו, דהו נטלין על חד סמך גלגלוי
 דאתפקרא

(6) כמקום מדרון ועומק סלון מלאון קעפורה ור"ל כמחילת עפר ופי' חד דכלא בימא מנסיג כים סוף רכ החובל ורומו על יסוד
 ד"ף קר"ב:

דִּאתְּקַדָּא (כ"ב אֲתַעְדוּ) עֲלֵיהוּ, בֵּין דִּאתְּעַבְרֵי הַאי מְשׁוֹלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ, כִּלְהוּ רְתִיבִין אֲתַעְבְּרוּ מְשׁוֹלְטָנֵיהוֹן וְלֹא גַטְלוּ, כְּדִין כִּלְהוּ דִּלְתַתָּא אֲתַעְבְּרוּ מְשׁוֹלְטָנוּתָא דְכְּתִיב עַל מְצָרִים (יִרְמִיָּה מ"ו) וְעַל פְּרַעָה וְעַל הַבּוֹטְחִים (רַמְבַּ"ט ע"ב) כּוּ • וּבַהֲהוּא זְמַנָּא שׁוֹלְטָנוּתָא דְמְצָרִים (ו' ה') שְׁלִיט עַל כָּל שְׂאָר עַמִּין • כֵּינן דִּאתְּבַר חֵילָא דְמְצָרִים, אֲתְּבַר חֵילָא דְשְׂאָר עַמִּין מְנַלְן דְכְּתִיב אִזְ נִבְהִלוּ אֱלוֹפֵי אֲדוּם וְגוֹמֵר • וּכְתִיב שְׁמַעוּ עַמִּים יְרַגְזוּן וְגוֹמֵר • בְּגִין דְכִלְהוּ הוּוּ אֲחִידִין בְּפּוֹלְחָנָא דְמְצָרִים וְאֲחִידִין בְּמְצָרִים לְסִיּוּעָא דִּילְהוֹן • וּבַהֲהוּא זְמַנָּא כִּלְהוּ כְּעַאן לְסִיּוּעָא דְמְצָרִים לֹאֲתַתְּקַפָּא • וְעַל דָּא כֵּינן דְשְׁמַעוּ גְבוּרִין דְעַבְדוּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּא כְּמְצָרִים, רַפּוּ יְרִידֵיהוֹן וְלֹא יְכִילוּ לְמִיקַם וְאֲזַרְעוּ עוֹנוֹ כִּלְהוּ וְאֲתְּבַרוּ (מְשַׁלְשׁוּיָהוֹן) מְשׁוֹלְטָנֵיהוֹן, וְדָאִי כִּד אֲתְּבַר חֵילָא דִּילְהוֹן לְעֵילָא, אֲתְּבַר חֵילָא דְכָל אֵינוֹן דִּאֲחִידִין בֵּיהּ, כֵּינן דִּאתְּבַר חֵילָא דְכִלְהוּ לְעֵילָא, כָּל הַנִּי דִּלְתַתָּא אֲתְּבַרוּ, בְּגִין הַהוּא חֵילָא דִּאתְּבַר בְּקִדְמִיתָא • וּבְגִין כִּךְ וַיִּסַּר אֶת אֹפֶן מִרְכַבּוֹתָיו, כְּתִיב וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבוֹדֹת • דְהָא כִּד דָּא אֲתְּבַר לֹא הוּוּ אֲזֵלִין • תָּא חֲזִי דְהָכִי הוּוּא, דְלֹא כְּתִיב וַיִּסַּר אֶת אֹפֶנִי מִרְכַבּוֹתָיו, אִז אֹפֶן מִרְכַבְתּוֹ, אֲלֵא וַיִּסַּר אֶת אֹפֶן מִרְכַבּוֹתָיו • בְּגִין דְהָאִי חֵילָא דְכִלְהוּ הוּוּ מִתְּדַבְּקֵן בֵּיהּ, הָכִי אֲקָרִי • וְתוּ וַיִּסַּר אֶת אֹפֶן מִרְכַבּוֹתָיו, תָּא חֲזִי זְכָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּא אֲתַרְעֵי כְהוּ לֹאֲתַדְבְּקָא כְהוּ, וְלִמְהוּי לְהוּ חוֹלֵק, וְלִמְהוּי אֵינוֹן חוֹלְקֵיהּ דְדָא הוּוּא דְכְּתִיב (דְבָרִים י"ג) וְכוּ תִדְבְּקוּן וּכְתִיב (ס"ד ז') וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיְי אֱלֹהֵיכֶם • בְּיִי מִמֶּשׁ • וּכְתִיב (תְּהִלִּים קל"ה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְיָ • וּכְתִיב (דְבָרִים ל"ב) כִּי חֵלֵק יִי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶר נִחְלָתוֹ, דִּאֲפִיק לֹון מִזְרַעָא קִדְשָׁא לְמַהוּי חוֹלְקֵיהּ, וְעַל דָּא יְיָב לֹון אֲזֵרִיתָא קִדְשָׁא עֲלֵאָהּ, גְּנִיזָא תְרֵי אֲלִפִין שְׁנַיִן עַד לֹא יִתְבַרֵי עֲלֵמָא וְהָא אֲתַמַּר • וּבְגִין רַחֲמוּתָא דִּילֵיהּ יְהִבָה לִישְׂרָאֵל, לְמַתְךָ אֲבַתְרָה וְלֹאֲתַדְבְּקָא כְהוּ תָּא חֲזִי כָּל מְשִׁירִין דְלְעֵילָא וְכָל אֵינוֹן רְתִיבִין, כִּלְהוּ אֲחִידִין אֲלִין בְּאֲלִין דְרַגִין בְּדַרְגִין, אֲלִין עֲלֵאִין וְאֲלִין תַּתְּאִין, וְהָא אֲוִקְמוּה דְכְּתִיב (תְּהִלִּים ק"ד) זֶה הֵיִם גְּדוֹל • וְחִיּוּתָא קִדְשָׁא עֲלֵיהּ, וְכִלְהוּ אֲוִכְלוּסִין וּמְשִׁירִין כִּלְהוּ גַטְלִין תַּחֲוֹת יְדָהּ, עַל מִימְרָה גַטְלִין לְהוּ וְעַל מִימְרָה שְׂרָאן, כְּעִידְנָא דְהָא גַטְלָא כִּלְהוּ גַטְלִין, בְּגִין דְכִלְהוּ אֲחִידִין כְהוּ • (אֲמַר רַבִּי יִצְחָק) וְתָא חֲזִי בְשַׁעֲתָא

דבעא קדשא בריך הוא לאעברא לאוכלוסין דפרעה לתתא, אעבר
 בקדמיתא לההוא חילא דילהון כמה דאוקימנא מרה עבד, אעבר
 וסליק ההוא אתר קדישא עלאה, דהוה (פי' מנסיג) מדבר לכל אינון
 רתיבין • בין דהאי אסתליק, הנהו בלהו משיריין לא יכילו לדבריא,
 כיון דאינון לא יכילו, ההוא ממנא דמצראי אעברו ליה משולטניה,
 ואעבר (י' ב) בנורא דדליק • וכדין שולטנותא דמצראי אתעדי, ועל
 דא אנוסה מפני ישראל, מאי טעמא, בגין דחמו ממנא דמצרים אתוקד
 בנורא רבי יצחק אמר (ה) בשעתא דקריבו ישראל לימא, קרא קדשא
 בריך הוא לממנא רברבא דעל ימא, אמר ליה בשעתא דעבדיה אנא
 עלמא מניתי לך על ימא, ותנאי אית לי על ימא, די יבוע מימיו מקמי
 בני • השתא מטא עידנא דיעברון (ו) בני בגו ימא, לבתר מה כתיב
 וישב הים לפנות בקר לאיתנו • מאי לאיתנו, לתנאו דהוה ליה בקדשא
 בריך הוא כד ברא עלמא • והוה ישראל שראן על ימא, והוה ישראל
 חמאן גלגלי ימא סלקין ונחתין, זקפו עינייהו וחמו לפרעה ולאוכלוסין
 דיליה, דחילו וצעקו והא אתמר הים ראה, מה חמא ימא • ארונה
 דיוסף קא חמא וערק מקמיה, מאי טעמא, בגין דכתיב (כראסית ט"ז) וינס
 ויצא החוצה, ועל דא הים ראה וינס • וכתיב ויסר את אופן מרכבותיו
 וגומר אנוסה מפני ישראל, מאי טעמא, בגין דחמו ארעא דמצרים
 כאילו אתוקד בנורא, כדין אמרו אנוסה מפני ישראל רבי חייא ורבי
 יוסי הוו אזלי במדברא • אמר רבי חייא לרבי יוסי תא ואימא לך,
 דכד קדשא בריך הוא בעי לאעברא שולטנותא דארעא, לא עביד
 עד דאעבר שולטנותא דילהון ברקיעא, ולא אעבר שולטנא דילהון
 עד דמני אחרא באתריה, בגין דלא יגרע (שולטנותא) שמושא דילהון
 (דמ"ט ע"ב) ברקיעא, בגין לקיימא מרה דכתיב (דניאל ד') ולמאן די יצבי
 יתנינה • אמר רבי יוסי וראי הכי הוא פתח רבי יוסי ואמר (תהלים ס') יי
 אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ • יי אדנינו, כד בעי קדשא בריך
 הוא לתברא חילא דעמין עובדי עבודה זרה, אתקיף דיניה עלייהו
 ותבר לון, ואעבר מקמיה שולטנותא דילהון • אשר תנה הודך על

השמים

(ה) כלומר ממונס חיס לא עבר משולטנותו כשנקט חיס : (כ) פי' דוקא כני ולא מצרים ולכן לאחר שצרכו כתיב וישב לאיתנו כד
 שיעכעו סמלרים וסיינו לחנאו וסו דיוק ותילאם סיכסא כלומר סיראלא לשעס לכר סיכרלס ויחזיר ויתכסה סימ'

השמים • אשר נתת מבעי ליה, או תנה הודך • (ה) מהו אשר תנה הודך • אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא דכלא, ודוד בעא בעותיה למנגד מניה על השמים ודא הוא (ויקרא ס"ה ב) אשר, כמה דאת אמר (שמות נ') אהיה אשר אהיה • בשעתא דהאי נהרא (ס"ג ב) עמיקתא דכלא נגיד ונפיק על השמים, כדין כלא בחידו, ומטרוניתא אתעטרא במלכא, וכל עלמין פלהו בחידו ושולטנותא דעמין עוכדי עבודה זרה אתעבר מקמי מטרוניתא, וכדין זקפין רישא כל מאן דאחידו בה אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי וחד מטולא קמיה • אמר רבי תייא נזיל דילמא האי בר נש עובד עבודה זרה הוא, או עם הארץ הוא, ואסיר לאשתתפא בהדיה בארחא אמר רבי יוסי נתיב הכא ונחמי דילמא נברא רבא הוא • אדהכי אעבר קמיהו, אמר ליה (כ) בדוקפא דמעברא דקוטיפא דהאי חכרותא אבעי, ואנא ידענא ארחא אחרא ונסטי מהאי, ואנא בעינא דאימא לכו, ולא אתחייבנא בכו, ולא אעבר על מה דכתיב (ויקרא י"ט) ולפני עור לא תתן מבשול • ואתון בסומין בארחא דא, ולא תסתכנו כנפשייכו אמר רבי יוסי בריך רחמנא דאוריכנא הכא • אתחברו בהדיה אמר לון לא תשתעו מידי הכא עד דנעבר בהאי • סטו בארחא אחרא • בתר דנפקו מההוא אתר, אמר לון כההוא ארחא אחרא, הו אולי זמנא חדא חד כהן חכם וחד כהן עם הארץ בהדיה קם ההוא עם הארץ כההוא אתר עליה וקטליה, מההוא יומא כל מאן דאעבר כההוא אתר מסתבן כנפשיה • והא מתחברין תמן משדדי טוריא, וקטלין וקפחין לבני נשא, ואינן דידיעי לא עברי תמן • וכעי קדשא בריך הוא דמאדההוא כהנא כל יומא • פתח ואמר (ישעיה י') עוד היום גנוב לעמוד וגומר, הא אוקמוה אינן מארי מתיבתא • אבל אנא לא אמינא לכו הכי, אלא דרזא דמלדה אוליפנא עוד היום • מאן יומא דין • אלא הכי כתיב (שמות ו') ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב • ורזא הוא על כנסת ישדאל, דאהרן הוא שושבינא דילה, לתקנא ביתה ולשמשא לה, ולמיעד לה למלכא

לאודותא

(ה) רזא דנהרא סייבו כינס ותיבת חל"ס דריש סתיה כנימטריא נ מלויז חס"ס • ח"ס • וכלל'ס ארז סיה ח"סס כידוע כרמטריס סבל כסר"ח יסרי סיה כמכולזר • מל"ו • (כ) זס סת"ס ארז עבר לפניסס אמר לסס כדוקפא דשעכרל ר"ל כס"כוב מעכרל אהנו סריכין לסככ זס סררך מחמת סככס כמ"ס כסצוך דקוטיפא דסל' חכרותא אכעי ר"ל סתדכקות חכרותא זו אפי רז"ס זמלח כדוקפא כמו נת קשא מלצון וחקופתו על קליחס ינו' וסיה מענין ס"כוב וקוטיפא סיה מלצון דיכוק וקיעיף וסענייכיס מעולריס • וס"כ"פ פי כמסלם סעטכר סוס-סמסיכין לריך חכרותא אכ"סס סרכס סעמד סלמטיס ואל' אכ"סס סעטע לנן כנח חסודך :

לאזדווגא כחדא, מכאן ולהלאה כל כהן דמשמיט במקדישא כגזונא
דאהרן • אחימלך כהנא רבא עלאה הוה, וכל אינון כהני בהדיה,
כלהו הוו שושבינין דמטרוניתא, בין דאתקטילו, אשתארת מטרוניתא
כלחודהא, ואתאביד שושבינא דילה, ולא אשתבח מאן דמשמשקמה,
ויחקן ביתה, ויחדו לה לאזדווגא עם מלכא • כדן מההוא יומא
אתעברא לשמאלא, וקיימא על ערמא כמין על כלא, קטיל לשאול
ולכנוי, אתאביד מנייהו מלכו, מיתו מישראל כמה אלפין וכמה רבוון •
ועד כען ההוא חובה הוה תלי, עד דאתא סנחריב וארגזו כלא יודא
הוא עוד היום בנוב, דא הוא יומא עלאה, ומאן איהו, דא כנסת ישראל
האכרת שושבינין דילה, ההיא דאשתארת בלא ימינא (דהוה לה)
לאתדבקא בשמאלא, דכהנא ימינא הוא (ובגין כך הוה ליה לאתדבקא
בשמאלא) ובגין כך עוד היום בנוב לעמוד • תא חזי כתיב גבעת
שאול גסה, שאול אמאי הכא, אלא בגין דהוא קטיל לכהני, וגרים
דרועא ימינא לאתעקרא מעלמא, אוף הכא מההוא יומא לא אעבר
כר נש בההוא דוכתא, בגין דלא יסתכן בנפשיה אמר ליה רבי יוסי
לרבי חייא ולא אמרית לך דילמא גברא רבא הוא • פתח ואמר
(משנ' ג') אשרי אדם מצא חכמה, אשרי אדם, (ר"ע ע"ב) כגון אנן דאשכחנא
לך וידענא מינד מלה דחכמתא • ואדם יפיק תבונה • כגון אנן
(6) דאוריכנא לך לאתחברא בהדך • ודא הוא בר נש דזמין ליה
קדשא בריך הוא נבוכזא בארחה, אנפוי דשכינתא ועל דא כתיב
(משנ' ד') וארח צדיקים כאור נגה אולו • פתח והוא גברא ואמר
(תהלים כ"ד) לדוד מזמור ליי הארץ ומלואה וגומר • לדוד מזמור באתר
חד • ובאתר אתרא מזמור לדוד • מה בין האי (ק"ע ע"ב) להאי • אלא
לדוד מזמור, שירתא דקאמר דוד על כנסת ישראל • מזמור לדוד,
שירתא דקאמר דוד על גרמיה • ליי (כ"ב כ') הארץ ומלואה • ליי, דא
קדשא בריך הוא • הארץ ומלואה, דא כנסת ישראל וכל אוכלוסין
דילה דמתחברן בהדה, ואקרון מלואה ודאי כמה דאת אמר (ישעיה ו')
מלא כל הארץ כבודו • תכל ויושבי בה, דא הוא ארעא דלתתא
דאקרי תכל, ואחידת בדינא (דערמא) דלעילא הדא הוא דכתיב (תהלים ט')

והוא

(f) טסיטו ממתיים לך

והוא ישפוט תכל בצדק • בין לחד, בין לעמא חד, בין לכל עלמא
 מהאי דינא הוא אתרן • תא חזי פרעה מהאי דינא יניק עד דאתאכידו
 הוא וכל עמיה • פין דהאי דינא אתער עליה, והוא ממנא דאתמנא
 עליהו בשולטנותא אתער, ואתער, וכדין כלהו דלתתא אתאכידו
 דכתיב ויסר את אופן מרכבותיו • מאי אופן מרכבותיו • מרכבותיו
 דפרעה • ומאן איהו ההוא אופן דילהון • ההוא ממנא דשליט עליהו,
 ועל דא מיתו כלהו בימא • אמאי בימא, אלא ימא עלאה אתער
 עליהו ואתמחו (כ"ג ואתמסרו) בידהא • ובגין כך טבעו בים סוף כתיב
 אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא, ועל דא כתיב טבעו בים סוף סופא
 דרדגין • רבי חייא אמר וינהגהו בכבודות • מהו בכבודות • אלא מבאן
 אוליפנא, דבההוא דברותא דאתדבר ביה פר נש מדכרין ליה •
 כפרעה כתיב ויכבד לב פרעה • בההוא מלה דבר ליה קדשא בריך
 הוא בכבודות ממש • אמר ליה קדשא בריך הוא, רשע את אוקיר
 לבך • אנא אדבר לך בהאי • על דא וינהגהו בכבודות • ויאמר מצרים
 אנוסה מפני ישראל וגומר • ויאמר מצרים, דא ממנא דאתמני על
 מצראי • אמר רבי יוסי האי מלה קשיא, בין דאעברו ליה משולטנותיה
 היך יביל הוא למרדף אבתריהו דישראל • אלא ודאי הכי הוא •
 אבל דא ויאמר מצרים, מצרים דלתתא, כי " נלחם להם במצרים,
 מצרים דלעילא, דבין דאתבר חיליהון מלעילא, כדין אתבר חילא
 ותוקפא דילהון לתתא דא הוא דכתיב כי " נלחם להם במצרים •
 במצרים דייקא • דא הוא תוקפא דילהון דלעילא • ודא הוא
 דאוקמוה מלך מצרים סתם • הכא ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל,
 דחמו דהא אתבר חיליהון ותוקפא דילהון דלעילא • תא חזי, כד
 אתערת האי כנסת ישראל, אתערו כל אינון דאחידן בה, וכלהו
 אחרנין דלתתא, וישראל לעילא מכלהו, דהא אינון גטלי לה בגופא
 דאילנא והא אוקמוה. ובגני כך ישראל אחידן בה יתיר מכל עובדי
 עבודה זרה • וכד אינון מתערין, כל עמין עובדי עבודה זרה אתבר
 תוקפיהון, מאינון דשליט עליהו • תא חזי האי ממנא שולטנא
 דמצראי, דחיק לון לישראל בכמה שעבודין כמה דאוקמוה • לבתר
 דאתבר הוא בקדמיתא, אתברו אינון מלכותא (כ"ג מלתתא) דא

טע"ח
א"א

טע"ח
א"א
ר"ת

הוא דכתיב כי יי נלחם להם במצרים • נלחם להם ודאי :
 ויסע מלאך האלהים וגומר • תוספתא (פ) עד לא אשתקע אוירא
 דביא ולא נהיר, אבנין נקיבן הוו סתימאן • תלת רוחין דכלילין
 בתלת הוו שקיען • ומיין סתימן תחות נוקבי, בשבעין ותריין אתון
 אתהדרו לאתרייהו • (ד"ז ע"ב) אינון אבנין, (ס"א דרין) בתר שבועין ותריין
 דרגין, וכן תלת זמנין אתפקעו ואתנקיבו אבני, תחות צרורא דהוה
 חקיק, ואתכנפו דרגין ואתעבירו כנופייא חדא • (ס"א אתפלג ואתעבירו
 כנופייא חד) לבתר אתפלגו ואתעבירו תריין דרגין, פלגותא מיא
 אנגידו, ופלגותא אשתקעו • אלין סליקו ואלין נחתו • מהכא שרא
 עלמא לאתפלגא • צרורא אחרא (כ"א חדא) אית לעילא לעילא, והוא
 גליפא בשבעין ושתיים חתימן דגושפנא תקיפא, ובהו שקיען נלגלוי
 דימא, בד נטלין אתפלגו לארבע זויין • פלגו חדא סליק ופלגו חדא
 נחית • פלגו חדא לסטר צפון, ופלגו חדא לסטר דרום • כד מתחברין
 כחדא, גומדין דלהטין קיימין בלהט שננא דחרבא דמתהפכא, חד
 קיימא נעיץ בנו ימא, דרגא שליחא דאפרכא עלאה, סליק בההוא
 קיימא לעילא לעילא אשתכלל. אסתלק למרחיק קטורא דארביין
 דשאטין כימא • מאן חמי נלגלין דסלקין ונחתין, ורוחא דנשיב בהו
 ונוני ימא נגדין כל אינון ארביין לכל סטרי עלמא • ההוא דרגא כד
 נחית מההוא קיומא, אלף מימיניה ואלף משמאליה, הוה תב ויתיב
 באתריה כמלכא בכורסייה, ההוא דרגא דכד שאטי ימא לארבע
 סטרי עלמא, עמיה נפקת, ביה תבת, הוא תב בקיומא דמלכא, כדין
 כרוזין נפקין, מאן מארי דעיינין, יודקפאן לון לעילא לעילא, מאריהון
 דגרפיין יקומון בקיומייהו, מארי דאנפיין חפיין לון, עד דנטיל במטלנוי •
 כדין ויסע מלאך האלהים • עד כאן :

רבי חייא פתח (משלי ל"ב) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה •
 היתה כאניות סוחר, דא כנסת ישראל • ממרחק תביא לחמה
 כמה דאת אמר (ישעיה ל) הנה שם יי בא ממרחק • תביא לחמה, כחד
 דרגא דשארי עלה, וביה אתמשבו כל אלין נחלין ומבועין דאזלין
 בימא כמה דאת אמר (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגומר •

אל

(6) תוספתא כולם מבייחא כסדר מק"מ וכו' תיירא דכ"א וסיד וכו' וכו' כס"מ ד"ג כ

פ' מַבְצַת פ' הַמְדִינָה

אל מקום שהנחלים הולכים, אף על גב דכלהו נחלין אתמ'שכן בההוא
דרגא, וההוא דרגא נחית (כ"ה נגיד) לון לההוא ימא, לא תימא דהא
אריק לון, והא לא שריין ביה אחרנין, ולא נגדין ביה במלקדמין.
אהדר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, אל מקום
דההוא דרגא דנחלין אזלין זמנא חדא, שם הם שבים ללכת, תמן
אינון תייבין מההוא אתר עלאה, ולא פסקין לעלמין, ומתבנשי כלהו
בההוא אתר ולמה ללכת למיהך לההוא אתר דימא כמה דאתמר.
מה שמיה דההוא דרגא, צדיק אקרי. רבי יהודה אמר כתיב
(תהלים ק"ד) שם אניות יהלכון לוייתן זה יצרת לשחק בו. שם אניות
יהלכון, בההוא ימא דאזלין ושאיין עד דאתיין לאתחברא בההוא
דרגא. כדון כתיב לוייתן זה יצרת לשחק בו. רבי יצחק אמר
לעילא לעילא יתיר אית זונגא אחרא דשארין בחיבונתא, ולא
(ויקרא ס"ב ב) מתפרש לעלמין. אמר רבי יהודה מאן זכי לההוא זונגא.
אמר ליה מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי. בעלמא דאתי דיקא.
אמר ליה והא מהבא אוליפנא, דכתיב לוייתן זה יצרת לשחק בן
משמע דקאמר זה. וזה וזאת ידיעין אינון. אמר רבי אבא תרווייבו
שפיר קאמריתו, והא דרבי יהודה שפיר דיקא. ובלא זמן קודשא
ברוך הוא לאתענגא בהו לצדיקייא דהא הוא דכתיב (ישעיה כ"ט) אז
תתענג על יי. אמר רבי אבא כמה אלפיין כמה רבבין דמשריין
קדישין אית ליה לקודשא בריך הוא, מארי דאנפין עלאין, מארי
דעינין, מארי דזיינין, מארי דיללה, מארי דיבבא, מארי דרחמי, מארי
דדינא, ועילא מנייהו אפקד למטרוניתא לשמשא בהיכלא קמיה.
לקבל אלין אית לה למטרוניתא משריין מווינין, בשתיין (כ"ה בשתא)
אנפין משתכחו משריין מווינין, וכלהו חגירן חרבא. קיימין
בסחרנהי, קמה נפקין קמה עיילין. בשית גרפיין טאסין כל עלמא.
קמי כל חר דחד גומריין דנור דליק. לכושוי מתלהטא אשא. בגבוי
שנגא דחרבא מתלהטא בכל עלמא לנטרא. (קמה נפקין וקמה עיילין)
(רב"ה ע"ב) דהא הוא דכתיב (כראשית ג') ואת להט החרב המתהפכת
לשמור את דרך עץ החיים. מאן דרך עץ החיים דא היא מטרוניתא
רבתא, דהיא ארחא לההוא אילנא דכרבא תקיף, אילנא דחיי דכתיב

גא כמה קמה
ההוא

(ס"ג ב') הנה מטתו של שלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל • ישראל דלעילא • כלם אחוזי חרב, כד נטלא מטרוניתא כלהו נטלין בהדה הדא הוא דכתיב ויסע מלאך האלהים • וכי מלאך האלהים אתקרי • אמר רבי אבא אין • תא חזי הכי אמר רבי שמעון, אתקין קדשא בריך הוא קמיה, היכלא קדישא היכלא עלאה • קרתא קדישא קרתא עלאה • ירושלם עיר הקדש אקרי • מאן דעאל למלכא לא עאל, אלא מההיא קרתא קדישא נטיל ארחא למלכא • דאדחתי מהבא אפתקן • הדא הוא דכתיב (תהלים ק"ח) זה השער ליי צדיקים יבאו בו. כל שליחותא דבעי מלכא מבי מטרוניתא נפקא, וכל שליחותא מתתא למלכא (כ"ג דבעי מלכא) לבי מטרוניתא עייר בקדמיתא, ומתמן למלכא • אשתכח דמטרוניתא איהי שליחא דכלא מעילא לתתא ומתתא לעילא • ועל דא איהי שליחא דכלא, הדא הוא דכתיב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל • ישראל דלעילא • מלאך האלהים, הדא הוא דכתיב ביה ויי הולך לפניהם וגומר • והאי ללכת זמם ולילה כמה דאוקמוה • וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגח קרבא, והיא אזלת שליחא אלא למלכא דאזדונג במטרוניתא עלאה, חמא מלכא יקירו דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא, אמר כלהו משתכחין לחינתא (כ"ג לחופתא) לקבל האי מטרוניתא דילי • היא סלקא על כלא, מה אעביד לה, אלא כל ביתא דילי יהא בידהא • אפיק מלכא כרוזא, מהבא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון, מה עבד אפקיד מלכא בידהא כל זייגין דיליה, כל אינון מארי מגיחין קרבא, כל אינון אבנין יקירין דמלכא, כל גנזי'א דמלכא. אמר מהבא כל מאן דיצטריך למללא עמי, לא יכיל למללא עמי עד דאודע לה למטרוניתא. כך קדשא בריך^ו מסגיאות תביבותא ורחימותא דיליה בכנסת ישראל, אפקיד כלא ברשותה, אמר הא כל שאר לא משתכחי כלום לגבהא • אמר (ס"ו) ששים כמה מלכות וגומר • אחת היא יונתי תמתי, מה אעביד לה אלא הא כל ביתא דילי בידהא • אפיק מלכא כרוזא, מהבא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון, אפקיד בידהא כל זייגין דיליה, רומחין וסייפין, קשתין, חצין, וחרבין, פלסטרין

(6) קסטיראין, אעין, אכנין, כל אינון מארי (כ"ח מאני) מגיחי קרבא הדא
 הוא דכתיב הנה מטתו של שלמה ששים גבורים וגומר. כלם אחזי
 חרב מלמדי וגומר. אמר מלכא מכאן ולהלאה קרבא דילי אתמסר
 בידך, זינין דילי מארי מגיחי קרבא בידך. מכאן ולהלאה את הוי
 נטרא לי הדא הוא דכתיב (תקלים קכ"ח) שומר ישראל. מכאן ולהלאה
 מאן דאצטרך לי, לא יכיל למללא עמי עד דאודע למטרוניתא.
 הדא הוא דכתיב (ויקרא י"ו) בזאת יבא אהרן אל הקדש, שליחא דמלכא
 בכלא כמה דאוקימנא. אשתבח דכלא בידהא, ודא הוא יקרא
 דמטרוניתא הדא הוא דכתיב ויסע מלאך האלהים וגומר. כמה
 דאתמרי וילך מאחריהם, מאי טעמא מאחריהם, כנין דישתכחו לקמהא
 (כ"ח לגבהא) מארי מגיחי קרבא, מארי בלסטראות, מארי רומחין
 וסייפין, ויתגלון קמהא, דהא הוּוּ אתיין משיריין אחרנין לאגחא קרבא
 בישראל מלעילא, ועל דא וילך מאחריהם. ותאנא בההיא שעתא
 אתא דברכא שולטנא דממנא על מצראי, וכנש שית מאה (רבון)
 רתיבין מקטרגין, ועל כל רתיבא ורתיבא שית מאה שלטנין ממנן
 קטיגורין הדא הוא דכתיב ויקח שש מאות רכב בחור וגומר. וכי
 שש מאות רכב בחור לא הוּוּ רכבי מצרים, מאי טעמא וכל רכב
 מצרים. אלא הכי תאנא הוּוּ סמ"אל אוזיף ליה שית מאה רתיבין
 מקטרגין לסייעא ליה. הדא הוּוּ דכתיב ויקח שש מאות רכב
 דסיסרא דעקר קדשא אשלים ליה קדשא בריך הוא לסמ"אל, בקרבא
 (דכ"ח ע"ב) בחור. אימתי אשלים ליה קדשא בריך הוא לסמ"אל, ואתמסרו בידא
 דמטרוניתא הדא הוא דכתיב (שופטים ה') נחל קישון גרפס נחל קדומים
 וגומר. ולזמנא דאתי יתמסרו כלהו הדא הוא דכתיב (ישעיה ס"ג) מי
 זה בא מאדום חמוץ בנגדים מבצרה וגומר. ועל דא וילך מאחריהם
 דזמינא שכינתא בסוף יומיא לאעקרא לון מן עלמיה. ויסע עמוד
 הענן מפניהם, מאן עמוד הענן דא. רבי יוסי אמר דא הוא עננה
 דאתחזי תדיר עם שכינתא, ודא הוא עננה דעאל משה בגויה. רבי
 אבא אמר כתיב וי' הולך לפניהם יומם, אלא סיועא דצדיק הוא, ופרישו
 דרשימו דיליה, ועל דא אזיל האי ענן יומם וכתיב (תקלים מ"ב) יומם יצוה

(6) מוני כלי זיין כענין אכני כלסטראות וקסוח ליות כו"ד

יי חסדו • ומסטרא דחסד אתא עננא דא, ודא חסד אתקרי ועננא
 אחרא אויל כליליא ואתקרי עמוד אש • רבי שמעון אמר עמוד הענן
 יומם, דא אברהם • ועמוד האש לילה, דא יצחק • ותרומיהו אשתכחו
 בשבינתא. ומה דאמר רבי אבא הכי הוא ודאי, דעל ידא דהאי (ס"ב)
 דכהאי' דרגא אשתכחו. והאי ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה
 ישראל וילך מאחריהם, ויסע. דנטיל מסטרא דחסד ואתדבק בסטרא
 דגבורה • בגין דהא מטא שעתא לאתלבשא כדינא • תא חזי כההיא
 שעתא אשתלים סיהרא מכלא, וירתא שבעין ותרין שמהן קדישין
 בתלת סטרין • סטרא חדא אתלבשא בעטרוי דחסד עלאה, בשבעין
 גליפין דנהירו דאבא עלאה דאנהיר לה • סטרא תניינא אתלבשת
 ברומחי דגבורה, בשיתין פולסי דנורא, ועשרה דילה, דנחתו מסטרא
 דאימא עלאה בנימוסי גליפין • סטרא תליתאה אתלבשת בלבושי
 ארגוונא, דלביש מלכא עלאה קדישא דאקרון תפארת, דירית ברה
 קדישא בשבעין עטרין עלאין מסטרא דאבא ואימא, והוא כליל להאי סטרא
 ולהאי סטרא • (ס"ג) ותרין עטרין מסטרא דאבא ואימא ואינון שבעין
 ותרין שמהן) ותנינן מסטרא דחסד שבעין ותרין סהדין • מסטרא
 דגבורה שבעין ותרין סופרין • מסטרא דתפארת שבעין ותרין גוונין
 לאתפארא • וכהאי אתר אתגליף חד בחד, ואסתליק שמא קדישא
 דזא דרתיבא, והכא אתגליפו אבהתא לאתחברא בחד, והוא שמה
 קדישא גליפא באתווי • צרופי דאתוון אלן, אתוון קדמאי רשימן
 כסדרן בארע מישר • בגין דכלהו אתוון קדמאי אשתכחו בחסד,
 למיהך בארע מישר בסדורא מתתקן • אתוון תנייני רשימן בגלגולא
 למפרע, בגין דכלהו אתוון תנייני משתכחי בגבורה, (ס"ד) מגבורה)
 אתוון רשימן לאחזאה גוונין לאתעטרא במלכא קדישא, וכלא ביה
 מתחברן ומתקשרן, והוא מתעטר בעטרוי בארע מישר, ורשים להאי
 סטרא ולהאי סטרא, במלכא דאתעטר בכלא • הכא אתרשים שמא
 קדישא, גליפא בשבעים ושתים תיבין, דמתעטרי באבהתא דתיבין
 קדישא עלאה • ואי תימא הני אתוון תליתאי, מאי טעמא לאו אינון
 קתיבין מנהון בארע מישר בסדורן, ומנהון למפרע לישרא להאי סטרא

ולהאי סטרא, דהא תנינן (ס"ט ז"ט) אתה בוננת מישרים, קדשא בריך
הוא עבד מישרים לתרי סטרי, וכתוב (סמות כ"ו) והברית התיכון בתוך
הקדשים וגומר. דא קדשא בריך הוא. רבי יצחק אמר דא יעקב
וכלא חד. אלא למלכא דאיהו שלים מכלא, דעתיה שלים מכלא, מה
ארתיה דהוא מלכא, אנפוי נהירין בשמשא תדיר בגין דאיהו שלים.
וכד דאין, דאין לטב ודאין לביש. ועל דא בעי לאסתמרא מיניה.
מאן דאיהו טפשא, חמי אנפוי דמלכא נהירין וחייבין ולא אסתמר
מיניה. ומאן דאיהו חבימא, אף על גב דחמי אנפוי דמלכא נהירין,
אמר מלכא ודאי שלים הוא, שלים הוא מכלא, דעתיה שלים, אנפוי
חמי דבההוא נהירו דינא יתיב (דכ"ב ע"ב) ואתכסייא, אף על גב דלא
אתחזייא, דאי לאו הכי, לא יהא מלכא שלים, ועל דא בעי לאסתמרא.
כך קדשא בריך הוא שלים תדיר בהאי גוונא ובהאי גוונא, אבל לא
אתחזייא אלא כנהירו דאנפין. ובגין כך אינון טפשין חייבין לא
אסתמרון מיניה. אינון חבימין זכאין אמרון מלכא שלים הוא, אף על
גב דאנפוי אתחזיין נהירין, דינא אתכסייא בגויה, בגין כך בעי לאסתמרא
מיניה. אמר רבי יהודה מהכא (מלכים ג) אני יי לא שניתי, לא דלוגנא
לאתר אחרא. כי אתכליל כלא. הני תרי גווני כי אתכלילן, בגין
כך כלא בארע מישר אתחזייא, ואף על גב דאתוון אחידן להאי סטרא
ולדאי סטרא, כסדרן כתיבין :

ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע
עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם. עד כאן סטרא חד, חסד
לאברהם. אמר רבי שמעון אלעזר ברי תא חזי רזא דא, כד עתיקא
קדישא אנהיר למלכא, אנהיר ליה ועטר ליה (כ"ב ואחסין ליה) בכתרין
קדישין עלאין, כד מטאן לגביה מתעטרי אבהתא. בשעתא דמתעטרי
אבהתא, כדן הוא שלימו דכלא. כדן מטרוניתא נטלא במטלגהא
בהוא (כ"ב בשולטנותא בהא) שלימו דאבהתא. וכד מתעטריא
מכלהון, כדן אתברכא ורשותא דכלא בידהא (ואסתים ביה) כגוונא
דא שמא קדישא, גליפא באתווי רשימין ברתובא. עלאה קדישא
עטורא דאבהן :

אמרו המנוקים כאן מלאנו כתוב פסוק ויסע כסדר כל און ואון ככית אחד כמרוכב עם זה הנשן

עד כאן אתתקנו טורין כסדרן ברזא דחסד, לא סטאן לימינא
 ושמאלא * אחר כן מנאכו פסוק ויבא למפרע כמו כן כל אות ואות ככית אחד כמרוכב עם זה הלשון
 עד כאן אתתקנו טורין למפרע ברזא דגבורה, בלהו שמא כלילן בימינא *
 אחר כך מנאכו פסוק ויט כסדר כמו כן כל אות ואות ככית אחד כמרוכב עם זה הלשון עד כאן
 כלילן טורין דשמא קדישא כתפארת, לבתר מתתברן אבהן ואתעבדו
 שמא קדישא * ואחר כך מנאכו הע"כ שמות היוגאים משלשה פסוקים אלו כמרוכב בל עם ושם
 משלשה אותיות היוגאים משלשה פסוקים אלו ישר הפוך ישר והסימן יה"י אור עם זה הלשון הנה
 כגונא דא, שמא קדישא גליפא כאתווי רשימין דרתיכא עלאה קדישא
 עטורא דאבהן * ולח הדפסנו אותו כאן מפני יקר תפארת גדולתו * (והודפס כסוף הספר :)
 אמר רבי ייסא אשכחנא ברזא דא בתקיעותא דרכ המנונא סבא,
 (כ"א דרכ בכבל) תלת ובכין ובכין, לקבלי הני תלת, וכך
 הוא סדורא * אמר רבי יוסי בלא אתכליל בהאי שמא (כ"א שליחא)
 קדישא ואסתים ביה, אשתבח דשלימו דרתיכא קדישא אית ביה *
 אמר רבי שמעון האי שמא קדישא עטורא דאבהן, דמתעטרי
 בגלופייהו בחבורא כחדא, שלימו דרתיכא קדישא, ואתכליל בארבעין
 ותמניא תיבותא, דאיהו שלימו דכלא ועיקרא דשרשין * תא חזי גופא
 דאילנא (א) אנ"י, אל"ף (ויקרא קי"ו) נו"ן יו"ד * רישא דכל ענפי אילנא
 וה"ו (ה"ו) * והא אתערו חבריא, כללא דענפין וגופא ושדשד
 בארבעין ותמניא תיבין, והא אתרשים בתלת עלמין עילאין, ובשלשה
 עלמין תתאין * לקבליה קדוש קדוש קדוש * צבאות, קדוש לעילא *
 קדוש באמצעיתא * קדוש לתתא * קדוש חסד * קדוש גבורה * קדוש
 תפארת * וכלהו בשבעין ותרין אתגליפו כמה דאתמר * בריך הוא
 בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמין אמן * (ג) אמר רבי יצחק בשעתא
 דשרו ישראל על ימא, חמו לכמה (דכ"ב ע"ב) אוכלוסין לכמה חילין
 לכמה משיריין מעילא ותתא, וכלהו בכנופיא עלייהו דישראל, שריאו
 בצלו מגו עאקו דילהון, ביה שעתא חמו ישראל עאקו מכל סטריין *
 (ד) ימא בגלוהי דוקפן קמיייהו * בתרייהו כל אינון אוכלוסין כל אינון
 משיריין

(א) פירוש א"י טוח ממש כאמלע שמות של ע"כ וסרי ט"ז כנופא דאילנא : (ב) כ"ל דכלל ור"ל עם אחר מ"ח שמות שבע"כ שמות
 סוף כיונא כו משס ראשון א"ס : (ג) כאן שייך אמר רבי ייסא דלעיל שורס כ"ב : (ד) גלי טיס עם משס אלתים ככוונת סתקיעות
 דאיהו אלף למד עם למד מס דלת עם סס יוד וחו דלת מס עם ססוף מילוי סמילוי דאלס"ס :

משיריין דמצרים, לעילא עלייהו כמה קטיגורין, (ה) שריאו צווחין לקדשא בריך הוא. כדין כתיב ויאמר יי אל משה מרה תצעק אלי ותאנה בספרא דצניעותא, אלי (ע"ס ה) דייקא. בעתיקא תלייא כלא, ביה שעתא אחגלי עתיקא קדישא ואשתבח רעוא בכלהו עלמין עלאין, כדין נהירו דכלא אתנהיר. אמר רבי יצחק כדין כד אתנהיר כלא בחדא, ועבד ימא נימוסין עלאין, ואתמסרו בידוי עלאין ותתאין, ובגני כד קשיא קמי קודשא בריך הוא כלא כקריעת ים סוף, וכלא הכי אוקמוה. מאי טעמא, בגין דקריעת ים (כראשית ר"ס ה) סוף בעתיקא תלייא. אמר רבי שמעון חד איילתא אית בארעא, וקדשא בריך הוא עביד סגיא בנינה, בשעתא דהיא צווחת, קדשא בריך הוא שמע עאקו דילה וקביל קלה. וכד אצטריך עלמא לרחמי למיא, היא יהבת קלין וקדשא בריך הוא שמע קלה, וכדין חיים על עלמא דרא הוא דכתיב (תהלים מ"ב) כאיל תערוג על אפיקי מים. וכד בעיא לאולרא, היא סתימאה מפל סטרין, כדין אתיא ושויתא רישה בין ברכהא וצווחת ורמת קלין וקדשא בריך הוא חיים עלה, (ר"ע כ) וזמין לקבלה חד נחש ונשיך בערייתא דילה, ופתח לה וקרע לה ההוא אתר ואולידת מיד. אמר רבי שמעון (ג) בהאי מלה לא תשאל ולא תנסה את יי והכי דייקא: ניושע יי כיום ההוא את ישראל וגומר. וירא ישראל את מצרים מת, ההוא (ג) שולטנא ממנא דמצראי אחמי לון קדשא בריך הוא, דאעבר ליה בנהר (י' א' רכ"ב כ) דינור דהוה בשפתא דימא רבא מרת. מאי טעמא מרת, כמה דאוקמורה דאעברו ליה מההוא (ו) שולטנותא דיליה:

וירא ישראל את ה' הגדולה וגומר. רבי חייא אמר הכא אשתלים ידא וכלהו אצבעאן, ואשתלים ידא דאתפליל ביה בימינא, דהכי

תנין

(א) אפי' לא סתעקס כסוד כחר גרוני כט"ל ומדח אחת שורס הסכלים אכל ודאי אפי' שס כח נכח' ולכן אמר ס' מס תלעק עלי ר"ל כיון אחת מכיון למדח אחת מס תלעק: (ב) ע' לקמן ר"ע ב' ועיין ס' סכיוכות: (ג) סתם תקף אחריי הדעת ודוק למסס סיכולת לתכניעו: (ד) ע' דחקריי מק מלכר שמלכו מיחס שתי' ידירה עור יכון כעלס לפי טול' ח' א' שנתמנה על סמח'ס על ג'תנס וסוף רומס כ' ירד ג' דיועס חתחונס סת'א כיון דס'א סתחחונס סת'א ג'תנס ופי' מלריס נקרא ערית סת'ר נגדיית לא' וכוס ניתא יסור מלריס דטול' ור'א ישראל חוסי מת א' ס' ע' מלריס ובס כוס מיוסכ ולס לא סקריס ויר'א ישראל אל ויושע אל' ויושע למעס ויר'א א' חסר ותנס כסר עו' ס' כר אל' כמקוס סכוכ: סת'א כנוק' ומסס ירד לעזיס ותנס כחוקו ככתיבת זכר ח'ס כ'אחורי' הנדון. ושס סת'ר ולעומת ח'וכ קד'א מלריס יעידק אחיוסו כסתלקת א'ר א' סת'א ח' סתמוך סת'ר' וסוף ירד ס'ס ר'ו סעולה ל'ח וי'ס ל'ח ב' מלריס ומסס סת'ר ד סמ' ס'ס ס'א וי'כ ס'יל וירד ה'א ר'ו ס'א וי'ס ד'ס ב' מת חוסו מלריס מת ועיר דע סת'כל זכות יס סס יס'ו ככול' רכ'א א' וסס י'ס כטיב ח'י לחוסס ילכן מלריס לקח עמו ח'ר רכב כתי'ר ג' גכ'ו וכת'ר חיינו ככ'ר סת'ס' וסס' יד'א חוסו אל ס'ס וכס'כל זכות י'ס סס ח'ל מלריס כטיכ' כדריס ב' עלמין ומסס סוסלך אל ססוף סת'א ס'ס' וג' רומס' סת'ר':

תנינן, כלא בימינא אתכליל ובימינא תליא הדא הוא דכתיב ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב • ואמר רבי יצחק לא אשכתנא מאן דאתקיף לביה לגבי קדשא בריך הוא כפרעה • אמר רבי יוסי סיחון ועוג הכי נמי • אמר ליה לאו הכי • אינון לגבי ישראל אתתקפו אבל לגביה דקדשא בריך הוא לא כמה דאתקף פרעה רוחיה לקכליה, והוה חמי כל יומא גבוראן דיליה ולא הוה תב אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק פרעה חכים מכל חרשוי הוה, ובכל אינון כתרין ובכל אינון ידען אסתפל, ובכל סטרא דילהון לא חמא פורקנא דילהון דישראל ולא הוה תלי בחד מנייהו, ועוד דהא בכלהו קשירו קשרא עלייהו דישראל, ופרעה לא סבר דאית קשרא אחרא דמהימנותא דאיהו שליט על כלא ועל דא הוה אתקיף לביה • רבי אבא אמר לא אתקיף לבא דפרעה אלא שמא דא • דבר הוה אמר משה כה אמר יי דא מלה ממש אתקיף לביה הדא הוא דכתיב ויחוק יי את לב פרעה • דהא ככל חכמתא דיליה לא אשתכח דשמא דא שליט בארעא • ועל דא אמר מי יי ולבתר אמר יי הצדיק • אמר רבי יוסי לבתר אמר (שמות י') חטאתי ליי • ההוא פוטא דאמר דא אמר דא • רבי חזקיה פתח ואמר (ויכ ט') אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה, האי קרא אוקמוה ברזא דחכמתא • אחת היא, מאי אחת היא • הדא הוא דכתיב (שיר י') אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה • ובהאי קדשא בריך הוא דאין דינוי לתתא, ודאין דינוי לעילא בכלא. וכד קדשא בריך הוא אתער דינוי, דאין דינוי כהאי כתרין כתיב תם ורשע הוא מכלה • (ויכ ט"ו) בגין דאינון צדיקייא מתפסאן בחוביהון דרשיעייא דכתיב ויאמר יי למלאך המשחת בעם רב וגומר ועל דא אמר (רבי יוסי) אויב מלה דא (אמר) ולא אגמר מלה • ואוקמוה טול הרב. רבי ייסא אמר אחת היא, דא כנסת ישראל בגלותא דמצרים דבגינה קטל קדשא בריך הוא במצראי ועבד בהו נוקמין הדא הוא דכתיב תם ורשע הוא מכלה • רבי חייא אמר, אויב לא אלקי אלא בזמנא דנפקו ישראל ממצרים • (ב) אמר אויב אי הכי כל אפיא שוין תם ורשע הוא מכלה • פרעה אתקיף בהו בישראל ואמר (שמות ט') מי

יי אשר אשמע בקולו, ואנא לא אתקיפנא בהו ולא עכידנא מידי, תם
 ורשע הוא מכלה • הדא הווא דכתיב (ב) (סע ט') הירא את דבר יי
 מעבדי פרעה, זה איוב • רבי יהודה אמר אינון אבני ברדא דהו
 נחתין, אתעבבו על ידוי דמשה • לבתר עבדו נוקמין ביומוי דיהושע,
 ולזמנא דאתי זמינין לאחתא אינון דאשתארו על אדום וכנותיה אמר
 רבי יוסי הדא הוא דכתיב (מיכה ו') בימי צאתך מארץ מצרים אראנו
 נפלאות • דבר אחר וירא ישראל את היר הגדולה ונומר האי קרא
 לאו רישיה סיפיה ולאן סיפיה רישיה • בקדמיתא וירא ישראל, ובתר
 וייראו העם את יי • אלא אמר רבי יהודה ההוא סבא דנחת עם בנוי
 בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא
 כל אינון נוקמין וכל גבוראן דעבר קדשא בריך הוא במצרים הדא
 הוא דכתיב וירא ישראל, ישראל ממש • ואמר רבי יהודה סליק קדשא
 בריך הוא להאי סבא ואמר ליה, קום חמי בריך דנפקין מגו עמא
 תקיפא, קום חמי גבורן דעבדית בגין בנך במצרים, והיינו דאמר רבי
 ייסא בשעתא דנטל ישראל לנחתא בגלותא דמצרים, דחילו ואימתא
 תקיפא נפל עלוי • אמר ליה קדשא בריך הווא ליעקב אמאי את
 דחיל, (בראשית מ"ו) אל תירא מרדה מצרימה • ממה דכתיב אל תירא
 משמע דדחילו הוה דחיל • אמר ליה כי לגוי גדול אשימך שם • אמר
 ליה דחילנא די ישיצון בני • אמר ליה אנכי ארד עמך מצרימה • אמר
 ליה תו דחילנא דלא אזכי לאתקברא ביני אבהתי, ולא אחמי פורקנא
 דבני וגבוראן דתעביד להו • אמר ליה ואנכי אעלך גם עלה, אעלך
 לאתקברא בקברי אבהתך • גם עלה למחמי פורקנא דברך וגבורן
 דאעביד להו, וההוא יומא דנפקו ישראל ממצרים סליק ליה קדשא
 בריך הוא ליעקב ואמר ליה, קום חמי בפורקנא דברך דכמה חילין
 וגבוראן עבדית להו ויעקב הוה תמן וחמא כלא הדא הוא דכתיב וירא
 ישראל את היר הגדולה • רבי יצחק אמר מהבא (דכ"ט ד') ויוציאך
 בפניו בכחו הגדול ממצרים מאי בפניו • (כ) בפניו דא יעקב, דאעיל
 לכלהו תמן • רבי חזקיה אמר ויוציאך בפניו, דא אברהם דכתיב
 (בראשית י"ז) ויפול (ג) אברהם על פניו • תא חזי אברהם אמר הלכין מאה

שנה

(ב) ר' מ' איוב עם סבולל מאין • (כ) שיעקב סוף עומד אחריו ללד מיני ועיר • (ג) אברהם סוד ח' ס' אל דליטון סוד ספטיס • ס'מ"ז :

שנה יולד וגומר. אמר ליה קדשא בריך הוא חייך, את תחמי כמרה
אזכלוסין וכמה חיילין דיפקון ממך. בשעתא דנפקו ישראל ממצרים,
כל אינון שבטין כל אינון רבוון, סליק קדשא בריך הוא לאברהם
וחמא לון. הדא הוא דכתיב ויוציאך בפניו. רבי אבא אמר, בלהו
אבהתא אזדמנו תמן בכל ההוא פורקנא. הדא הוא דכתיב ויוציאך
בפניו. מאי בפניו, אלין אבהתא. רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו, דא
יעקב. דא בכחו, דא יצחק, הגדול דא אברהם. אמר רבי שמעון וכן
בגיגיהון דאבהתא אזדמן פורקנא תדיר לישראל דכתיב (ויקרא כ"ו)
וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם
אזכור והארץ אזכור, אבהתא תינת, מהו והארץ אזכור, אלא לאכללא
עמהון דוד מלכא דאיהו רתיבא באבהתא, (דל"ג ע"ב) ואינון מתערין
פורקנא תדיר לישראל. וירא ישראל את היר הגדולה אשר עשה
"במצרים, וכי השתא עשה, והא מקדמת דנא אתעביד. מאי את
היר הגדולה אשר עשה." אלא יד לא אקרי פחות מחמש אצבעין.
הגדולה. דכלילן בה חמש אצבעאן אחרנין, ואתקרון כדן גדולה.
וכל אצבעא ואצבעא סליק לחושבנא רבא, וקדשא בריך הוא עביד
בהו נסין וגבורין, וכהאי אתעקרו כלהו דרגין משלשוליהון. מכאן
אוליפנא דא, דבכחש אצבעאן קמאי כתיב ויחזק לב פרעה, כיון
דאשתלמו אינון חמש, תו לא הוה מלה ברשותיה דפרעה כדן כתיב
ויחזק. את לב פרעה. ועל דא וירא ישראל את היר הגדולה וגומר.
ויאמינו ביי. וכי עד השתא לא האמינו ביי והא כתיב (ספית ד') ויאמן
העם וישמעו וגומר. והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קדשא
ברוך הוא במצרים. אלא מאי ויאמינו, ההוא מלה דאמר ויאמר משה
אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגומר. רבי ייסא שאיל ואמר, כתיב
וירא ישראל את מצרים מת, וכתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד
עולם. אמר רבי יוסי מתין חמו להו. אמר ליה אי כתיב לא תוסיפו
לראותם היים, הוה אמינא הכי. אמר ליה רבי אבא יאות שאילתא.
אלא תא חזי כתיב (ד"ה ב' י"ו) מן העולם ועד העולם, ותנינן עולם
לעילא ועולם לתתא. עולם דלעילא, מתמן הוא שירותא לאדלקא
בוצינין, עולם דלתתא, תמן הוא סיומא ואתכליל מכלא, ומהאי עולם

דלתתא מתערן גבורן לתתאי • ובהאי עולם עבד קדשא בריך הוא אתין לישראל ורחיש לון ניסא • וכד אתער האי עולם למעבד נסין כלהו מצראי אשתקעו בימא על ידא דהאי עולם, ואתרחיש לון לישראל ניסא בהאי עולם, ועל דא כתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, עד דיתער ההוא עולם ויתמסרון בדינוי, וכיון דאתמסרו ביה למתדן כדין כתיב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, הדא הוא דכתיב מן העולם ועד העולם, עד העולם דיקא כדין כתיב ויאמינו ביי ובמשה עבדו :

אז ישיר משה רבי יהודה פתח (ירמיה ס') בטרם אצרך בבטן ידעתך וגומר • זכאה חולקיהון דישראל, דקדשא בריך הוא אתרעי בהו יתיר מכל שאר עמין • ומסגיאות רחמותא דרחים להו, אוקיס עלייהו גביאה דקשוט ורעיא מהימנא • ואתער עליה רוחא קדישא יתיר מכל שאר נביאי מהימני, ואפיק ליה מחולקיה ממש • ממה דאפריש יעקב מבנוי לקדשא בריך הוא שבטא דלוי • וכיון דהוה לוי דיליה, גטל ליה קדשא בריך הוא ואעטר ליה בכמה עטרין, ומשח ליה במשה רבות קדשא דלעילא, וכדין אפיק מבנוי רוחא קדישא לעלמא, ווריו ליה (ס') בהימנוי קדישי, מהימנותא רבא תנא כההיא שעתא דמטא זמניה דמשה גביאה מהימנא לאחתא לעלמא, אפיק קדשא בריך הוא רוחא קדישא מגזרא דספירו דאבן טבא, דהוה גניז במאתן וארכעין ותמניא גהורין, ואתנהיר עליה, ואעטריה בתלת מאה ושתין וחמש עטרין, וקיימיה קמיה ואפקיד ליה בכל דיליה, (כ"ט) ביתיה ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין • (ל"ט) גניז תמן, ואעטריה בתלת מאה ושתין וחמש עטרין, ואנהיר עליה מאתן וארכעין ותמניא גהורין, וקאים קמיה ואפקיד ליה בכל ביתא דיליה, ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין • (מ"ט) מאתן ושבעין וחמש) ואעטר ליה בחמש עטרין • ובל עטרא ועטריה סליק ואנהיר באלף עלמין דנהרין, ובוצינין דגניזין בגנזייתא דמלכא קדישא עלארה • כדן אעבריה בכל בוצינין (כ"ט) בוסמין) דבגנתא דעדן, ואעליה בהיכריה, ואעבריה בכל חילין וגיטין דיליה • כדן אזרעוהו כלהו, פתחו ואמרו אסתלקו מסחרניה (סטרא

דסטרין

(6) ט' תנודות כי תרגום לכתב קמייזין ור"ל חנר למרע'ס כלזרות ליטס סנקדף מסימנותא רכס ויג' מק'מ ט' סכל • סר"כ :

דסטרוין) דהא קדשא בריך הוא אתער רוחא לשלטאה למרגז עלמין •
 קלא נפק ואמר, מאן הוא דין דכל מפתחן אלין (דכ"ד ע"ב) בידוי • פתח
 קלא אחרא ואמר, קבילו ליה כגווייכו • דא הוא דומין לנחתא בין
 בני נשא, וזמינא אורייתא גניזא דגנזינא לאתמסרא בידוי, ולארעשא
 עלמין דלעילא ותתא על ידא דדין, ביה שעתא אתרגישו כלהו ונטלו
 אבתריה • פתחו ואמרו (מלכים ס"ו) הרפכת אנוש לראשנו כאנו באש
 וכמים, כדין סלקא ההוא רוחא וקיימא קמי מלכא • מ' פתיחא, סליק
 ואתער בעטרוי, ואעטריה בתלת מאה ועשרין וחמש סטרוין, ואפקיד
 מפתחוי בידוי. ש' דאכהתא, אעטרו ליה בתלת עטרוין קדישין, ואפקידו
 כל מפתחן דמלכא כידיה, ואפקידו ליה בהימנותא מהימנא דביתא •
 ה' סלקא ואתערטרא בעטרוי, וקבילת ליה מן מלכא • כדין נחת ההוא
 רוחא (ב) בארבין דשאטן בההוא ימא רבא, וקבילת ליה לגדלא ליה
 למלכא, והיא יהבת ליה מתנן זיוגין לאלקאה לפרעה ולכל ארעיה •
 ובשבתא וברישי ירחי סלקת ליה למלכא, כדין אקרי שמייה באלין
 אתון רשימין • ובההוא שעתא דנפק לנחתא לארעא בזרעא דלוי
 אתתקנו ארבע מאה ועשרין וחמש בוצינין למלכא, וארבע מאה
 ועשרים וחמש גליפין ממנן אוזפוהו ליההוא רוחא לאתריה. בד נפק
 לעלמא, אתנהרא ה' באנפוי וביתא אתמלייא מזויתיה • ביה שעתא
 קרא עליה קדשא בריך הוא כטרם אצרך פבטן ידעתיך וכטרם תצא
 מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך • רבי יצחק אמר, ביה שעתא
 קטל (כ"ח אפיל) קדשא בריך הוא לרבכא ממנא דמצראי, וחמו ליה
 משה ובני ישראל, כדין אמרו שירה דרא הוא דכתיב וירא ישראל
 את מצרים מת, אז ישיר משה ובני ישראל :

ואתתקנו
 ר"א

אז ישיר משה ובני ישראל וגומר • רבי אבא פתח ואמר אסתכלנא
 בכל תושבתיך דשבחו לקדשא בריך הוא, וכלם פתחו כאז
 (מלכים ס' ח') אז אמר שלמה, (ויקרא י') אז ידבר יהושע • אז ישיר ישראל •
 מאי טעמא, אלא הכי תאנא כל גסין וכל גבורין דאתעבידו להו
 לישראל, בד אתנהיר נהירו דעתיקא קדישא בעטרוי, גליפין רשימין

כאז

באז ב"א ו"א ב"ז (ה) אנקיב בחשובי ונהיר לכל עיבר • וכר אחתבר
 נהירו דאלף ומטי לז"ן, מאן זי"ן, דא (ישעיה ג"ד) חרב ליי מלאה דם •
 כדן עכיד נסין וגבוראן בגין דאתחבר א' עם ז' ודא הוא שירתא •
 שירתא היא דכל סטרין, ודא הוא אז ישיר ישיר, שר מבעי ליה • אלא
 מלה דא תלויא ואשלים לההוא זמנא, ואשלים לזמנא דאתי דזמינין
 ישראל לשבחא שירתא דא • משה ובני ישראל, מכאן אוליפנא,
 דצדיקיא קדמא, אף על גב דאסתלקו בדרגין עלאין דלעילא, ואתקשרו
 בקשורא דצורא דחי, זמינין בלהו לאחייא כגופא, ולמחמי אתין וגבורן
 דקא עכיד קדשא בריך הוא לישראל, ולמימר שירתא דא הדא הוא
 דכתיב אז ישיר משה ובני ישראל רבי שמעון אמר מהבא, (ס"ס י"ב)
 יוסף יי שנית ידו לקנות את שאר עמו, לקנות • כמה דאת אמר
 (משלי ח') יי קנני ראשית דרכו • את שאר עמו, אלין אינון צדיקיא דבהון
 דאקרוין (ג) שאר כמה דאת אמר (כתובי ר"ה) נישארו שני אנשים במחנה,
 ותניין לית עלמא מתקיימא אלא על אינון דעבדי גרמייהו שיריא,
 ואי תימא הואיל ואתקשרו בצורא דחי ומתענגי בענוגא עלאה,
 אמאי יחית לון קדשא בריך הוא לארעא, פוק ואולף מזמנא קדמא,
 דכל אינון רוחין ונשמתין דהו בדרגא עלאה דלעילא וקדשא בריך
 הוא אחית להו לארעא לתתא, כל שבן השתא דבעי קדשא בריך
 הוא לישראל לעקימא כמה דאתמר (קס"ג ו') כי אדם אין צדיק בארץ
 אשר יעשה טוב ולא יחטא • ואי תימא אינון דמיתו בעטיו דנחש •
 אפילו אינון יקומו ויהון מארי (ג) דעיטא למלכא משיחא, ועל דא
 תניין משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי • מאי מעמא, בגין דכתיב
 (מיכה ז') כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות • אראנו • אראך
 מבעי ליה • אלא אראנו ממש • למאן דחמא בקדמיתא יחמי ליה
 תניינות, ודא הוא אראנו, וכתיב (תהלים כ') אראנו בישע אלהים, ואראהו
 בישועתי, (דכ"ד ע"ב) וכדן אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת
 ליי • שירתא דמטרוניתא לקדשא בריך הוא • תניין כל בר נש דאמר
 שירתא דא בכל יומא ומכוון בה זבי למימרה לזמנא דאתי, דהא אית

כה

(ה) כ"י אור הריך קבד ישיח חסך כחרו כוקב כו ועובר לח"ה וכו' וכו' כל במאמר • ס"ט כ' (כ) אסבר לרמוז כי עלי
 פענח סעעס סיריב נכסב מרכבס לככיסס ווס סת' רמו לג' כחיניה אטיס דירין גי' ג' דאלפין וסוון כה' רסס'ן גוסי' ר' כי סס
 אטיס רוסו לגכ"י וגב סקר ר'ס בקקוס אקוט רוסס: (ג) אכ' לכי סלקו כעניו כל נהס ווכיס לביוס מקרי דעיר'א למע'ס גי' כחס חאין:

בַּה עֲלָמָא דְעֵבֶר • וְאִית בַּה עֲלָמָא דְאִתִּי • וְאִית בַּה קֶשְׁרֵי מְהִימְנוּתָא •
 וְאִית בַּה יוֹמֵי דְמַלְכָא מְשִׁיחָא • וְתִלֵּי עֵלְהָ (כ"ט אַתְּ לְאַעְלָא) כָּל אֵינּוֹן
 תְּשַׁבְּחָן אַחֲרֵינָן דְקֶאֱמְרֵי עֲלָאֵי וְתַתְּאֵי • הַשִּׁירָה, שִׁיר זֶה מִבְּעֵי לִיָּה •
 אֲלֵא שִׁירְתָּא דְקָא מְשַׁבַּחַת מְטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא • וּמִשָּׁה מַתְתָּא לְעִילָא
 קֶאֱמֵר וְהָא אֹקְמוּהָ • לִי, בְּגִין דְאַנְהִיר לָהּ מַלְכָּא אֲנַפְהָא (כ"ט דְגַנְהִיר
 אֲנַפִּי מַלְכָּא לְקַבְלָהּ) רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, דְכָל אֵינּוֹן מְשַׁחֲנִין דְהוּוּ נְגִדִין,
 מְשִׁיךְ מַלְכָּא קְדִישָׁא לְקַבְלָהּ, בְּגִינֵי כֵךְ מְשַׁבַּחַת לִיָּה מְטְרוֹנִיתָא • אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה אִי הָכִי אָמַי כְּתִיב מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָא מְטְרוֹנִיתָא
 בְּעִיא לְשַׁבְּחָא • אֲלֵא זְכָאָה חוֹלְקִיהוֹן דְמִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל, דְאֵינּוֹן הוּוּ יַדְעִין
 לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא בְּגִין מְטְרוֹנִיתָא כְּדָקָא יָאוּת, בְּגִין דְכָל הַהוּא חֵילָא
 וְנִבְוֵרָה דִּילָהּ יִרְתָּא מִן מַלְכָּא • רַבִּי חֵיִיא פִּתַּח וְאָמַר (אִיכָּס כ') קוּמִי
 רַבִּי בְּלִילָה לְרֵאשׁ אֲשִׁמּוּרוֹת, קוּמִי רַבִּי. דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל • בְּלִילָה •
 בְּגִלוּתָא • רַבִּי יוֹסֵי אָמַר בְּלִילָה, בּוֹמְנָא דְהִיא שְׁלֵטָא וּמַתְעָרָא • לְרֵאשׁ
 אֲשִׁמּוּרוֹת, בְּרֵאשׁ מִבְּעֵי לִיָּה • אֲלֵא לְרֵאשׁ בְּמָה דְכְּתִיב (כְּרֵאשִׁית מ"ו) עַל
 רֵאשׁ הַמָּטָה • וְאֹקִימְנָא רֵאשׁ הַמָּטָה דָּא יִסּוּר • אוּף הָבָא לְרֵאשׁ דָּא
 יִסּוּר, דְמְטְרוֹנִיתָא מַתְכַּרְכָּא בֵּיהָ • רֵאשׁ אֲשִׁמּוּרוֹת, דָּא הוּא רִישָׁא
 דְנִצְחָ וְהוּוּר • רַבִּי יוֹסֵי אָמַר דָּא הוּא רִישָׁא דְכְּתָרֵי מַלְכָּא וְסִיּוּמָא •
 רַבִּי אֲבָא אָמַר לְרֵאשׁ אֲשִׁמּוּרוֹת כְּתִיב חֶסֶד, וְדָא הוּא רִישָׁא רֵאשׁ
 הַמָּטָה, וְכֹלָא בְּמַלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה אֲתַמַּר, וְדָא הוּא לִי • רַבִּי יוֹסֵי
 אָמַר הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִי, דָּא הוּא נְהִירָא דְנַפִּיק סַעְדָן, דְכָל מְשַׁחֲא וּרְבּוּ
 נַפִּיק מְנִיָּה לְאַדְלָקָא בּוֹצִיגִין • וּמִשְׁמַע לְכַתֵּר דְכְּתִיב אֲשִׁירָה לִי, דָּא
 הוּא מַלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב אֲשִׁירָה לוֹ • וַיֹּאמְרוּ
 לְאָמַר, (דָּא הוּא) לְדַרְי דְרִין, בְּגִין דְלֹא יִתְנַשּׁוּ מְנִיָּהוּ לְעֵלְמִין. דְכָל מָאן
 דְזָכִי לְהָאֵי שִׁירְתָּא בְּהָאֵי עֲלָמָא, זָכִי לָהּ לְעֲלָמָא דְאִתִּי, וּזְכִי לְשַׁבְּחָא
 בַּה בְּיוֹמוֹי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּחֵדְוֹתָא דְכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּקֶדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, דְכְּתִיב לְאָמַר • לְאָמַר בְּהָהוּא זְמַנָּא • לְאָמַר בְּאַרְעָא קְדִישָׁא
 בּוֹמְנָא דְשֵׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא, לְאָמַר בְּגִלוּתָא • לְאָמַר בְּפוּרְקָנָא דִּילְהוֹן
 דִּישְׂרָאֵל, לְאָמַר לְעֲלָמָא דְאִתִּי • אֲשִׁירָה לִי, נְשִׁיר מִבְּעֵי לִיָּה • מָאֵי
 אֲשִׁירָה • אֲלֵא בְּגִין דְהוּוּ מְשַׁבְּחָן תּוֹשַׁבְּחַתָּא דְמְטְרוֹנִיתָא. (כְּעוּ לְשַׁבְּחָא)
 לִי, דָּא מַלְכָּא קְדִישָׁא. כִּי נָאָה נָאָרָה, (כְּמָה) דְסָלִיק וְאַתְעָטֵר בְּעַמְרוֹי

לאפקא ברכאן וחילין וגבוראן, לאסקא בכלא • כי גאה גאה • גאה
 בהאי עלמא גאה בעלמא דאתי • כי גאה בההוא זמנא • גאה כגין
 דיתעטר בעטרוי כחרותא שלימתא • סוס ורוכבו רמה בים, שולטנותא
 דלתתא ושולטנותא דלעילא דאחידן בהו, אתמסרו בההוא ימא רבא,
 ושולטנותא רבא למעבד בהו נקמין וחנינן לא עביד קדשא בריך הוא
 דינא לחתת, עד דיעביד בשולטניהון לעילא • הדא הוא דכתיב
 (ישעיה כ"ד) יפקוד יי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על
 האדמה • רמה בים, אמר רבי יהודה ביה בליליא אתער גבורה תקיפא,
 דכתיב ביה ויולך יי את הים ברוח קדים עזה כל הלילה • בההוא
 זמנא בעאת מטרוניתא מן מלכא, כל אינון אוכלוסין דלחתא וכל
 אינון שולטנין דלעילא דיתמסרון בידהי, וכלהו אתמסרו בידהי
 למעבד בהו נוקמין הדא הוא דכתיב סוס ורוכבו רמה בים • בים
 סתם, לעילא ותתא :

עזי וזמרת יה • רבי חייא פתח ואמר (תהלים קל"ט) אחור וקדם צרתני
 ותשת עלי כפכה • כמה אצטריכו בני נשא ליקרא לקדשא בריך
 הוא, כגין דקדשא בריך הוא כד ברא עלמא, (דכ"ס ע"ב) אסתכל ביה
 באדם למהוי שליט על בלא (כ"א) למהוי שלים בכלא ואתברי דו
 פרצופין) והוה דמי לעלאין ותתאין • נחת ליה בדמות יקירא וחמו
 ליה ברין, כדן אתפגשו לגביה וסגידו לקבליה, ואימחא ודחלא נפלת
 עלייהו מדחלתיה הדא הוא דכתיב (כראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה
 על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים • עייליה לגנתיה דנטע, לנטריה
 למהוי ליה חידו על חידו ולאשתעשעא ביה • עבד ליה (ב) טרוצטכולין
 מחפיין באבני יקר, ומלאכין עלאין • חדאן קמיה, לבתר פקיר ליה על
 אילנא חר, ולא קאים בפקודא דמאריה :

אשכחנא (ג) בספדא דחנוך, דלכתר דסליק ליה קדשא בריך הוא
 ואחמי ליה כל גנוזיא דמלכא עלאי ותתאי • אחמי ליה
 אילנא דחי, ואילנא דאתפקד עליה אדם, ואחמי ליה דוכתיה דאדם
 בנגתא דערן, וחמא דאלמלא נטיר אדם פקודא דא, יכיל לקיימא

תדירא

(א) ענה לו לאדם שהשני מוצא במלכים הזכירם לפניהם חיות ונתרים וכתיבם וזאת חיות ואמטין זה על זה לפניהם יחד וכלם עש
 פום ומרס עם ככל • ופירש כ פירש פירש החיים מכותים • כלככים טובות • (ב) כל ציובן כמ"ס סגין זכס לנשמה דהיברס עליוס
 סדססם לשרס סדלשס קירם חטלו • סרמ"א •

תִּדְרָא, וּלְמַהּוּי תִּדְרָא תָּמָן • הוּא לֹא נָטַר פְּקוּדָה דְּמֵאֲרִיה, נִפְק
 כְּדִימוּס וְאַתְעַנְשׁ • רַבִּי יִצְחָק אָמַר אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִין אֲתִכְרִי וְהֵא
 אֻקְיָמָנָא • (ס"ג כ') וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו, נָסְרוּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַתְעִבִּידוּ
 תְּרִין מְזוּרַח וּמִמְעֵרֵב הָדָא הוּא דְכָתִיב (תְּהִלִּים קל"ט) אַחֲזֹר וְקִדְּם צִרְתָּנִי •
 אַחֲזֹר דָּא מְעֵרֵב וְקִדְּם דָּא מְזוּרַח • רַבִּי חֵיִיא אָמַר מַה עֵבֵר קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, תִּקְיָן לְהֵיחָא נֻקְבָּא (כ') וְשִׁכְלִיל שְׁפִירוֹתָהּ עַל כִּלְא, וְעִיִּילָהּ
 לְאָדָם הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּבְנֶן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם
 לְאִשָּׁה • תָּא חֵזִי מַה כָּתִיב לְעִילָא וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו, מֵאִי אַחַת •
 כְּמַה דָּאֵת אָמַר (ס"ד ו') אַחֲרַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה •
 מִצְלָעוֹתָיו, מִסְטְרוֹי כְּמַה דָּאֵת אָמַר (שְׁמוֹת כ"ו) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן • רַבִּי
 יְהוּדָה אָמַר, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה יְהִב בֵּיה כְּאָדָם, וְכִלְלִי
 בֵּיה חֲכַמְתָּא וְסַכְלָתָנוּ לְמַנְדַּע כִּלְא • מֵאֵן אַתְר יְהִב בֵּיה נִשְׁמַתָּא
 רַבִּי יִצְחָק אָמַר מֵאֲתֵר דְּשָׂאֵר נִשְׁמַתִּין קִדְּשִׁין קָא אֲתִיִּין • רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר מֵהֵכָא דְכָתִיב (כִּרְאשִׁית ב') תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה • מֵאֵן הָאָרֶץ •
 מַהֲהוּא אַתְר דְּמִקְדְּשָׁא אֲשַׁתְּכַח בֵּיה • נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ חַיָּה סָתֵם דָּא
 נֶפֶשׁא דְאָדָם קִדְמָאָה דְכִלְא • רַבִּי חֵיִיא אָמַר אָדָם הוּא יָדַע חֲכַמְתָּא
 עֲלָאָה יִתִּיר מִמְּלֵאכֵי עֲלָאֵי, וְהוּרָה מִסְתַּכַּל בְּכִלְא, וַיָּדַע וְאֲשַׁתְּמוּדַע
 לְמֵאֲרִיה יִתִּיר מִכָּל שְׂאֵר בְּנֵי עֲלֵמָא בְּתֵר דְחַב, אֲסַתִּימוּ מִיְגִיָּה מְבוּעֵי
 דְחֲכַמְתָּא מַה כָּתִיב (כ"ב מ"ב) מִמָּה דְכָתִיב (ס"ג ג') וַיִּשְׁלַחְהוּ יי אֱלֹהִים מִן
 עֵדֶן לְעִבּוֹד אֶת הָאָדָמָה • רַבִּי אַבְבָּא אָמַר אָדָם הִרְאִישׁוֹן מְדַבֵּר וְנוֹקְבָא
 אֲשַׁתְּכַח הָדָא הוּא דְכָתִיב (ס"ג ב') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים גַּעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
 כְּדַמוֹתֵנוּ, וְעַל דָּא דְבַר וְנוֹקְבָא אֲתַעֲבִידוּ בְּחֵדָא, וְאַחֲפִרְשׁוּ לְבַתֵּר •
 וְאִם תֵּאמַר הָא דְאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם • הֲבֵי הוּא וְדָא, וְדָא
 הִיא נֻקְבָא וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּחַף עִמָּה וְדָא הוּא דְבַר וְנוֹקְבָא
 וְכִלְא הוּא מְלָה חָדָא • רַבִּי יוֹסִי אָמַר עֲזִי וּזְמֵרַת יְהִי, אֵינּוֹן דְּכִלְיָן דָּא
 בְּדָא וְלֹא (כ"ג) אֲתַפְרִשְׁאֵן דָּא מִן דָּא, וְלַעֲלָמִין אֵינּוֹן בְּחִבְיֻכּוֹתָא
 בְּרַעוּתָא חָדָא, דְּמִתְּמָן אֲשַׁתְּכַחוּ (כ"ג) אֲתַמְשְׁבוּ מִשִּׁיבֵן דְּנַחֲלִין וּמְבוּעֵין
 לְאֲסַתְּפָקָא כִּלְא וְלְכִרְכָּא כִּלְא, לֹא כְּדִיבּוּ מִימֵי מְבוּעֵין כְּמַה דָּאֵת אָמַר
 (עֵשׂוֹת כ"ח) וּכְמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִבְזְבוּ מִימּוֹ • וְעַל דָּא וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה

דבניני

(ב) יסד ימים על כנס וסכניסס ללרס סרשקן :

דבגיני כך מלכא קדישא משיך ואחסין לתתא, ואתער ימינא למעבר
 נסין • זה אלי ואנוהו • דא צדיק, דמניה נפקין ברבאן בזווג, ואנוהו
 כההוא אתר דחביבותא אשתכח ביה, ודא הוא מקדשא אלהי אבי
 וארוממנהו, משה קאמר דא לגבי אתר דליואי אתיין מההוא סטרא,
 ועל דא (הוה) שלימותא דכלא הוא כההוא אתר. (כ"ט כהאי קרא) רבי
 יצחק אמר ויהי לי לישועה, דא מלכא קדישא והכי הוא • ומנלן, מקרא
 אחרניא אשכחנא ליה דכתיב פי עזי וזמרת יה • ויהי לי לישועה
 ממישמע דקאמר • • ויהי לישועה, (דכ"ט ע"ב) דא מלכא קדישא •

עזי וזמרת יה וגומר. רבי חזקיה פתח ואמר כהאי קרא, דכתיב
 (משלי י"ז) בכל עת אוהב הרע ואח לצרה יולד • בכל עת אוהב
 הרע, דא קדשא בריך הוא דכתיב ביה (ס"ט כ"ו) רעך ורע אביך אל
 תעזוב • ואח לצרה יולד, בשעתא דיעיקון לך שנאך, קדשא בריך הוא
 מה אמר (ספלים ק"ב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, דישראל
 אקרין אחים ורעים לקדשא בריך הוא • יולד, מהו וכי השתא יולד •
 אלא בשעתא דעקתא יולד בעלמא, אח יהא לקבלך לשוּבא לך מכל
 אינון דעקין לך • רבי יהודה אמר יולד, דמלכא קדישא יתער כהאי
 עז לנקמא לך מאומין, לינקא לך מאימא כההוא סטרא כמרה דאת
 אמר עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה, לאתערא גבוראן לקבל אומין
 עובדי עבודה זרה רבי ייסא פתח ואמר, כמה אירת ליה לבר נש
 לרחמא ליה לקדשא בריך הוא, דהא לית ליה פולחנא לקדשא בריך
 הוא (אלא) כמה רחימותא • וכל מאן דרחים ליה ועביד פולחנא
 ברחימותא, קארי ליה קדשא בריך הוא רחימא • אי הכי במאי
 אוקימנא הני קראי רעך ורע אביך אל תעזוב, וכתיב (משלי כ"ה) הוקר
 רגלך מבית רעך • אלא הא אוקמוה חבריאי האי קרא בעולות
 ושלמים, והאי בחטאות ואשמות, וכתיב השתא רעך ורע אביך אל
 תעזוב, למפלח ליה ולא תדבקא ביה ולמעבר פקודוי, אל תעזוב ודאי •
 והא דאתמר הוקר רגלך מבית רעך • כלומר הוקר יצרך דלא ירתח
 לקבלך ולא ישלוט בך ולא תעביד הרהורא אחרא • מבית רעך, מאן
 בית רעך, דא נשמתא קדישא דאעיל בך רעך ויהבה בגוונך • ועל
 דא פולחנא דקדשא בריך הוא לרחמא ליה בכלא, כמרה דכתיב

(דברים ו') וְאַהֲבַת אֵת יי אֱלֹהֶיךָ זֶה אֵלֶי וְאַנּוּהוּ דְכָל יִשְׂרָאֵל חֲמוּ עַל יִמָּא מַה דְּלֵא חֲמָא יְחֻזְקָאֵל נְבִיאָהּ וְאַפִּילוּ אֵינוֹן עוֹבְרֵי דְבִמְעֵי אִמְהוֹן הוּוּ חֲמָאֵן וּמְשַׁבְּחֵן לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֻלְהוֹן הוּוּ אִמְרִין זֶה אֵלֵי וְאַנּוּהוּ אֱלֹהֵי אֲבֵי וְאַרְוּמִנְהוּ, בְּמַה דְּאֵת אִמְרֵי אֱלֹהֵי אֲבֵרְהֵם אִמְרֵי רַבִּי יוֹסֵי אִי הֲבֵי אִמְרֵי וְאַרְוּמִנְהוּ, דְּהָא אֱלֹהֵי אֲבֵרְהֵם לְעִילָא הוּא אִמְרֵי לִיה אִפִּילוּ הֲבֵי אֲצַטְרִיךְ וְכֻלָּא חֲדָא מְלֵא, וְאַרְוּמִנְהוּ בְּכֻלָּא, לְאַבְלָלָא מֵאֵן דִּירַע לִיחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא רַבָּא, דְּהָא הוּא פּוֹלְחָנָא עֲלָאָה דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַבִּי יְהוּדָה הוּוּ יְתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְהוּדָה קְאָרֵי כְּתִיב (ישעיהו כ"ט) קוֹל צוֹפִיךָ נִשְׁאֹו קוֹל יַחְדוֹ יִרְנְנוּ, קוֹל צוֹפִיךָ מֵאֵן אֵינוֹן צוֹפִיךָ אֵלָא אֵלֵין אֵינוֹן דְּמִצְפָּאֵן אִימְתֵי יִרְחַס קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְנֵי בֵיתֵיהּ נִשְׁאֹו קוֹל, יִשְׁאֹו קוֹל מְכַעֵי לִיה מֵאֵי נִשְׁאֹו קוֹל אֵלָא כָּל בַּר נֶשׁ דְּכָבִי וְאַרְיִים קְלִיָּה עַל חֲרָבֵן בֵּיתֵיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זְכִי לְמַה דְּכְתִיב לְבַתֵּר יַחְדוֹ יִרְנְנוּ זְכִי לְמַחְמֵי לִיה בִּישׁוּבָא בְּחֲדוּתָא בִּישׁוּב " צִיּוֹן בִּישׁוּב " אֵל צִיּוֹן מְכַעֵי לִיה, מֵאֵי בִּישׁוּב " צִיּוֹן אֵלָא בִּישׁוּב " צִיּוֹן וְדֵאֵי תָא חֲזִי בִּשְׁעָתָא דְּאַתְחַרִּיב יְרוּשָׁלַם לְתַתָּא, וּבְנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל אֲתַתְּרַכַת, סְלִיק מְלַכָּא קְדִישָׁא (ח) לְצִיּוֹן וְאַנְגִיד לִיה לְקַבְלִיָּהּ, בְּגִין דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל (ויקרא מ"ה) אֲתַתְּרַכַת, הִשְׁתָּא דְּאַתְגַּלִּיָּיא כְּנִסְרַת יִשְׂרָאֵל, סְלִיק לִיה לְגַבִּיָּהּ וְכַד תַּתְּהַדֵּר כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל לְאַתְרָהּ, כְּדִין יַתּוּב מְלַכָּא קְדִישָׁא לְצִיּוֹן לְאַתְרֵיהּ, לְאַזְדוּגָא חֲדָא בְּחֲדָא וְדֵא הוּא בִּישׁוּב " צִיּוֹן וְכַדִּין זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵי זֶה אֵלֵי וְאַנּוּהוּ וְכְתִיב זֶה יי קוִינּוּ לּוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ בִּישׁוּעָתוֹ וְדֵאֵי :

יי אִישׁ מְלַחְמָה יי שְׁמוֹ רַבִּי אֲבָא פְּתַח (כמדר כ"ב) עַל כֵּן יֵאמֵר בְּסִפְר מְלַחְמוֹת יי אֵת זֶה בְּסוּפָה וְאֵת הַנְּחָלִים אֲרַנּוֹן, בְּמַה אֵיִת לָן לְאַסְתַּכְּלָא בְּפַתְגְמֵי אֲוִרִיָּתָא, בְּמַה אֵיִת לָן לְעֵינָא בְּכָל מְלָהָא, דְּלִית לָךְ מְלָה בְּאֲוִרִיָּתָא דְּלֵא אֲתַרְמִיזָא בִּישְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה וְלִית לָךְ מְלָה בְּאֲוִרִיָּתָא, דְּלִית בָּהּ בְּמַה רִזִּין בְּמַה טַעֲמִין בְּמַה שְׂרִשִׁין בְּמַה עֲנַפִּין. (דכ"ו ע"ב) הֲכָא אֵיִת לְאַסְתַּכְּלָא עַל כֵּן יֵאמֵר בְּסִפְר מְלַחְמוֹת יי וְכִי סִפְר מְלַחְמוֹת יי אֵן הוּא אֵלָא הֲבֵי אֲתַעְרוּ חֲבֵרִיָּיא, כָּל מֵאֵן

דאנח

(ח) ס' סרמ' ק דקורא ל'סוד ל'יון ו'ל'ין ס'כר'ט ל'ט ס'ל'א י'ט ל'פר'ט כ'כל ס'מ'ח'מ'ט ס'ט'ו' י'ס'וד ס'כ'ו'ק'ט ד'מ'ל'ו'י'ן כ'ס'ט'ו'ט ר'ח'א' ו'ש'כ'י' ג'ט כ'ע'ט'ט ו'נ'ע'ט ס'ח'ל'ן נ'ס'פ'ל'ק א'ח'ו'ט ר'ח' ו'כ'פ'ט'ט י'ס'וד'ט ו'ל'כ'ן נ'ק'ר'ל'ט כ'ח'ו'ל'ט ו'ר'י'כ'ט ל'ס'פ'ת'ו'י'ן מ'ד'י פ'ע'ט'ט כ'פ'ע'ט'ט כ'רו'ח ח'ד'ש ס'ב'י כ'רו'ח ק'ט ז'ע'ל ס'ט'ט'ט (ע'י'ן כ'ו'י'ק'ט'ט ל'א' ק' י'ג'ט) ז'ט כ'ר'א'ט כ'כ'ל'לו'ת ס'מ'א'מ'ר ס'ר'מ'ט' :

דאגח קרבא באורייתא, זכי לאסגאה שלמא בסוף מלוי • כל קרבין
 דעלמא קטטה וחרבנא, וכל קרבין דאורייתא שלמא ורחימותא דרא
 הוא דכתיב על כן יאמר בספר מלחמות " את והכ בסופה • כלומר
 אהבה בסופה • דלית לך אהבה ושלמא בר מהאי • תו קשיא
 באתריה • על כן יאמר בספר מלחמות " בתורת מלחמות " מבעי
 ליה, מאי בספר • אלא רזא עלאה הוא • אתר אית ליה לקדשא בריך
 הוא דאקרי ספר, (6) (כ"ג ומספר) כמה דאת אמר דרשו מעל ספר "
 וקראו, דכל חילין וגבורין דעבד קדשא בריך הוא בהוא ספר תליין
 ומתמן נפקין • את והב בסופה • מאן והב • אלא כל אינון חילין וכל
 אינון גבוראן דעבד קדשא בריך הוא בהוא ספר תליין • (ד"ג ומתמן
 נפקן את והב בסופה וביה) וכר אגח קדשא בריך הוא קרבוי, בחד
 אתר דאיהו בסופה דדרגין, ואקרי והב כמה דאת אמר (משלי ז') לעלוקה
 שתי כנות הב הב • בסופה, בסוף דרגין אשתבח • בסופה • ים סוף
 אתקרי, ים דאיהו סוף לכל דרגין • ואת הנחלים ארנון, ועם נחלייא
 דאשתכחו ואתנגידו לגביה מההוא אתר עלאה דאקרי ארנון • מאי
 ארנון, זווגא עלאה דחביבותא דלא (כ"ג) מתפרשאן לעלמין כמה
 דאת אמר (בראשית כ') ונהר יוצא מעדן • וברא משתרשן שרשו,
 ואתרביאו ענפיו, לאושטא קרבוי בכל אתר, לאושטא חילין וגבוראן
 ולאחזואה שולטנא רבא ויקרא דכלא • תא חזי כד מתערין גבוראן
 וקרבין דקדשא בריך הוא, כמה (6) גרדיני טהירין מתערין לכל עיבר,
 כדן שננן רומחין וסייפין, ומתערין גבוראן וימא אתרגישת וגלגלוי
 סלקין ונחתין, וארכין דאזלין ושאטן בימא לכל עיבר מסתלקין • שננא
 קרבא (כ"ג חרבא) באבני בלסטראורת, מארי דרומחין וסייפין כדן
 (תהלים מ"ב) חציך שנונים (כ"ג) מתערין לאושטא קרבין בכל אתר, ולאושטא
 חילין וגבוראן לכל עיבר, כדן ימא אתרגישת וגלגלוי סלקין, וארכין
 דאזלין ושאטין נחתין וסלקין וועפא אשתבח • כדן מתערין מגיחי
 קרבא, באבני בלסטראין מארי דרומחין וסייפין (ג) גירין וקשתין כמה
 דאת אמר חציך שנונים) וקדשא בריך הוא אתתקף בחילוי לאתערא
 קרבא, ווי לאינון דמלכא קדישא יתער עליהו קרבא, כדן כתיב "
 איש

(6) עיל דף ק"ס ט' בלוח כ' עמודו • ר"כ : (ב) כחיתיו לעיל בכמס מקומות : (ג) תליס וקשת ואבני תקלט • ס"כ :

איש מלחמה ומהבא ומאינון אתוון ומהאי קרא, נפקין טורי קרבא
 לאינון חייבייא, לאילין מארי דכבו דחבו לקדשא בריך הוה, ואתוון
 אתגליין לאינון מארי קשוט, והא אחפרשן מלין והא אתמר : " איש
 מלחמה " שמו • בין דכתיב " איש מלחמה, לא ידענא ד" שמו •
 אלא כמה דכתיב (כראשית י"ט) ו"י המטיר על סדום ועל עמורה גפרית
 וא"ש מאת " מן השמים, וכלא בהאי ספר תליין כמה דאת אמר
 (חייב כ') יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו (על דא) תא חזי בשעתא
 דקדשא בריך הוה אתער קרבא בעלמא, עלאי ותתאי אתעקרו
 מאתרייהו כמה דאוקימנא • ה"א הוא דכתיב מרכבות פרעה וחלו
 ירה בים • ולזמנא דאתי זמין קדשא בריך הוא לאגחא קרבא עלאה
 ותקיפא בעממיא, כגין לאוקרא שמייה ה"א הוא דכתיב (זכריה י"ד) ויצא
 " ונלחם בגוים ההם ביום הלחמו ביום קרב • וכתיב (ישוקאל ל"ח)
 והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגומר :

(מרכבות פרעה וחילו ירה בים • כד אתער קדשא בריך הוא קרבא
 כדן אתערו דרגין עלאין ודרגין תתאין דלתתא, וכדן
 מרכבות פרעה וחילו ירה בים) • רבי יהודה פתח ואמר (ספלים ע"ו) ראוך
 מים אלהים ראוך מים יחילו וגומר. בשעתא דעברו ישראל ית ימא
 אמר קדשא בריך הוא למלאכא די ממנא על ימא פליג מימך אמר
 ליה למה • אמר ליה כגין דבני יעכרון בגוון • אמר ליה (ס) פורקנא
 טסקא דמינטא קשוט, מאי שנא אלין מאלין • אמר ליה על תנאי דא
 עבדית לימא כד בראתי עלמא • מה עביד קודשא בריך הוא, אתער
 גבורתא דיליה ואחקמטו מיא • ה"א הוא דכתיב ראוך מים אלהים
 ראוך מים יחילו • אמר ליה קדשא בריך הוא קטור כל אינון
 אוכלוסין, לבתר ארמי לון לבר • לבתר חפי ימא עלייהו ה"א הוה
 דכתיב מרכבות פרעה וחילו ירה בים • אמר רבי אלעזר פוק חמי
 כמה רתיבין עבד קדשא בריך הוא לעילא, כמה אוכלוסין כמה חילין,
 וכלהו (יכ"ו ע"ב) קשירין אלין באלין • (וה"א אוליפנא) כלהו רתיבין
 אלין לאלין • דרגין על דרגין, ומסטרא דשמאלא מתערין רתיבין

דלא

(א) באלוס וז אשר אחס בואל אחס ע"י סקטנא ורובו ס"א אחס וי"א של אלו ואלו כי סללו ע"ז וסללו ע"ז וסזיב סקט"ס ע"ד וכו'
 כשכיל ים כראתי סיס וסחניתי עמו לכך כמ"ס וישכ סיס לאיחבו ודרשו רז"ל לחכמי סחכס עמו מסח ימי כראשית ועיין פרשת ויקהל
 קל"ח ע"ב (ר"ל ידחו ויפירו סמלריים מעל ישראל וישאלו אלו ואלו כתיים • טרס"כ :)

(כ"א דלא) קדישין שליטין, וכלהו דרגין ידיען לעילא • והא אתערנא בכבר פרעה, דהוא דרגא חד דקטל קב"ה (דרגא דיליה כ"א חיליה) ותבר ליה משלשוליה תקיפא. (וירגא דיליה) תחות שולטניה כמה רתיבין וכמה (ה) חילין דקוימטין מסטר שמאלא, מנהון אחידן באתר עלאה דשולטנותא דילהון, ומנהון אחידן במלכותא דלעילא • מנהון אחידן בתר ארבע כורסון (כ"א חיון) (כ"א דחין) כמה דאתמר • וכלהו אתמסרו בידיה כדינא דמלכותא, דאקרי ימא רבא, לתברא לון מדרגיהון, וכד אינון אתברו לעילא, כל אינון דלתתא אתברו ואחאכידו בימא תתאה • הדא הוא דכתיב מרכבות פרעה וחילו ירה בים • בימא סתם • ומבחר שלישי טבעו בים סוף • ומבחר שלישי, הא אתמר ושלישים על פלו, כלהו דרגין תרין וחד, אלן על אלן • כגוונא עלאה הכי אתעבדו, וכלהו אתמסרו בידהא לאתברא משולטניהון אלן ואלן • תא חזי הא אתמר דכלהו עשר מחאן דעבר קדשא בריך הוא במצרים, בלא הוה ידא חדא, דשמאלא אכליל בימינא, דעשר אצבען כלילן דא כדא, לקבל עשר אמירן דקדשא בריך הוא אתקרי בהו לתר לקבליה דכלא האי דימא תקיף ורב ושליטא כמה דאת אמר והאחרון הבכיר • הדא הוא דכתיב מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגומר • ולזמנא דאתי זמין קדשא בריך הוא לקטלא (ג) אוכלוסין וקוותורנטין וקונטרסין וקלטרולסין דאדום הדא הוא דכתיב (ישעיה ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה :

מרכבת פרעה וחילו ירה בים • רבי יצחק פתח (ירמיה י') לקול תתו המון מים בשמים ויעלה גשימים מקצה הארץ ברקים למטר עשה ויוצא רוח מאוצרותיו • הא תנינן שבעה רקיעין עבר קדשא בריך הוא, ובכל רקיעא ורקיעא כוכבין קביעין ורהטין בכל רקיעא ורקיעא ולעילא מכלהו ערבות וכל רקיעא (א) ורקיעא כהלוכו מאתן שנין ורומיה חמש מאה שנין, ובין רקיעא ורקיעא חמש מאה שנין • והאי ערבות הלוכו באורכיה אלף וחמש מאה שנין, ופותייה אלף וחמש מאה

(א) חייבות של ארס מסטר דשמאלא ועיין לעיני ס' כא י"ח ע"א : (ב) חייבות וראשי גייסות מאדום : (ג) סמ"ל קמס דאך סיס סליכו של עליון סיס לכל סתחתין ולא סח לנו סכל מדות אלו סן כסוד סמדות וכסמי' סרמ"ק לפי דרכו דר' סוף כסוד י"ס ממעלס למעס וי' ממעס למעלס כ"א כלולס מי' וכו' ולפי דרכי סארי' ז"ל דסכל כסוד כסעות סידוע סכל נכול סוף מכח סרין וסכס סס אלסס כריכות סוף ר' ובמילוי יודין ח"ק ונ"כ מילוי סדי ונ"כ סס אלסס דירין סס אלף ות"ק :

מֵאָה שָׁנִין • וּמִזִּיאַ דִּילִיה נְהָרִין כֹּל אֵינֹן רְקִיעִין • וְהָא תְּנִינן לְעִילָא
מַעֲרֻבֹת רְקִיעַ דְּחַיִּית, פְּרָסוֹת דְּחַיִּית קְדִישִׁין, וְרוּמְהוֹן כְּכֹלְהוּ • לְעִילָא
מְנִהוֹן קְרִסוּלִין דְּחַיִּית, כְּכֹלְהוּ • שׁוּקֵי דְחַיִּית כְּכֹלְהוּ • אַרְבּוּכֵי דְחַיִּית
כְּכֹלְהוּ • יֶרְכִין דְּחַיִּית כְּכֹלְהוּ • עֲגֵבֵי דְחַיִּית כְּכֹלְהוּ • וְגוּפֵא דְחַיִּית
כְּכֹלְהוּ • גְּדַפִּיֵּיהוּ כְּכֹלְהוּ, וְצוּאֲרִיֵּיהוּ כְּכֹלְהוּ • רֵאשֵׁי דְחַיִּית כְּכֹלְהוּ •
מֵאֵי כְּכֹלְהוּ • כְּקַבְלֵי כֹלְהוּ, וְכֹל שְׂיִפֵּא וְשְׂיִפֵּא דְכַחֲיוֹת לְקַבֵּל שְׂבַעָה
תְּהוּזְמִין, וְלְקַבֵּל שְׂבַעָה הֵיכְלִין, וְלְקַבֵּל מֵאַרְעָא לְרְקִיעָא • וְלְקַבֵּל מֵרְקִיעָא
לְרְקִיעָא, וְשִׁיעוּרָא דְכֹלְהוּ וְרוּמְהוֹן חָד מֵעֲשָׂרִין וְחֲמֵשׁ אֲלָפִין חוּלְקִין
(ה) מִשִּׁיעוּרָא דְקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כְּמָה דְאֻקִּימְנָא • וְעוֹד רְקִיעָא חָד
לְעִילָא מִן קֶרְנֵי דְחַיִּית דְּכַתִּיב (יִסְחָקֶלֶל ה) וְדָמוֹת עַל רֵאשֵׁי דְחַיִּית רְקִיעַ •
מִלְרַע בְּמָה רְתִיבִין, בִּימִינָא וּשְׂמֵאלָאֵי מִתְחַתּוֹת יָמָא שְׂרָאן כֹּלְהוּ נֹגֵי
יָמָא וְשִׂטָּאן, אֲתַכְנַפּוּ בְּזוּהוֹן אַרְבַּע, נַחְתִּין בְּדַרְגִּיֵּיהוּ, וְכֹלְהוּ רְתִיבִין
אַקְרוּן בְּשִׂמְהוֹן • מִתְחַתּוֹת אֲלִין אֲלִין וְשִׂטָּאן אֵינֹן זְעִירִין דְּרַגְזִין עַל
דְּרַגְזִין דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים ק"ד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁשׁ רִמְשׁוֹ אֵין מִסְפָּר
חַיִּית קְטַנּוֹת עִם גְּדוּלוֹת וְהָא אֻקִּימְנָא מְלֵי יִסְסָר שְׂמֵאלָא תְּתָאָה,
(ג) קוּזְמִיטָא סְטָרָא אַחְרָא, וְאַחֲרֵין מֵאֵינֹן דְלְעִילָא, וְנַחְתוֹ לְאַתְבָּרָא
מִחִילָא תְּקִיפָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְאֻקִּימְנָא מֵרַכְבּוֹת פְּרַעָה וְחִילוֹ וְגוּמַר :
יְמִינָהּ " נִאֲדָרִי בְּכַח • אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשַׁעְתָּא דְצַפְרָא נְהִיר, וְאֵילְתָא
קִימָא בְּקִיּוּמָהּ, אֲתַעְבַּרְתָּ בְּסְטָרָהּ וְעֵאלְתָּ בְּמֵאתָן הֵיכְלִין
דְּמִלְכָּא • בַּר גִּשְׁ דְּאַשְׁתַּדֵּל (רַכ"ו ע"ה) בְּפִלְגוֹת לִילִיא בְּאוּרִיִּיתָא בְּשַׁעְתָּא
דְּאַתְעַר רוּחָא דְצָפוֹן, וְכֵאִיבַת (כ"ה וְתִיאֻבְתָּא ד) אֵילְתָּא דָא לְאַתְעַרָּא
בְּעֵלְמָא, אֲתִי עָמָה לְקִימָא קְדָם מִלְכָּא • בְּשַׁעְתָּא דְנְהִיר צַפְרָא
(ס"ה וְהוּא בַר גִּשְׁ צִלֵי צְלוּתִיה, וּמִיַּחַד שְׂמָא קְדִישָׁה כְּדָקָא יֵאוּת)
מִשְׁכִּין עֲלִיהּ חָד חוּטָא דְחֶסֶד, (ק"כ) מִסְתַּבֵּל בְּרְקִיעָא, שְׂרִיִּיא עֲלִיהּ
נְהִירוֹ דְסְכַלְתָּנוּ דְדַעְתָּא קְדִישָׁא, וּמִתְעַטַּר בֵּיהּ בַּר גִּשְׁ וְדַחְלִין מְנִיה
כֹּלָא, כְּרִין הָאֵי בַר גִּשְׁ אַקְרִי בְּרָא לְקִדְשָׁה בְּרִידָא הוּא, בַּר הֵיכְלָא
דְּמִלְכָּא • עֵאל כְּכֹל תְּרַעוּי לִית דִּימְחֵי בִידֵיהּ, בְּשַׁעְתָּא דְקִרִי לְהֵיכְלָא
דְּמִלְכָּא עֲלִיהּ כְּתִיב (תְּהִלִּים קמ"ה) קָרוֹב י" לְכֹל קוֹרְאוֹ לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ

באמת

(ח) פִּי כְּכַתִּיבֵם כְּלֵי סְסִירִים כִּי לְבַשְׁתֶּם אֶתְכֶם אֵין כְּכֹל וְשִׁיעוּר אֲכַס מִכְלֹת שֶׁל ל'וֹ אֶלֶף קוֹף וְהָא כְּכֹלִים וּלְשׁ שִׁיעוּרֵי הַקְּבָ"ס אֵין ל'וֹ
מִשִּׁיעוּר שִׁיעוּר נַחֵם סָכ"ס ל'מ • סְמ"ו : (ב) מ'י אֵרִים וְשִׁיעוּרֵי וְקִימְתָּ יִסְרָ"ל :

באמת • מאי באמת • כמה דאוקימנא (מיכס ו) תתן אמת לעקב, רידע
 ליחדא שמא קדישא בצלותיה (כ"ג בעלמא) בדקא יאות • ודא פולחנא
 דמלכא (כ"ג דשמא) קדישא • ומאן רידע ליחדא שמא קדישא בדקא
 יאות, אוקים אומה יחדא בעלמא דכתיב (שמאל כ' ו) ומי בעמך בישראל
 גוי אחד בארץ • ועל דא אוקימנא כל בהן דלא ידע ליחדא שמא
 קדישא בדקא יאות, לאו פולחניה פולחנא • דהא כלא ביה חלייא,
 פולחנא עלאה ופולחנא תתאה • ובעי לכוונא לבא ורעותה, בגין
 דיתברכן עלאי ותתאי • כתיב (ישעיה ס') פי תבאו לראות פני • כל
 בר נש דאתי ליחדא שמא קדישא, ולא אתבוון ביה בלבא ורעותא
 ודחילו, בגין דיתברכון ביה עלאי ותתאי, רמאן ליה צלותיה לבר, וכלא
 מכריזי עליה לביש • וקדשא בריך הוא קרי עליה פי תבאו לראות
 פני • כי תבאו לראות מבעי ליה • מאי לראות? אלא כל אינון אנפין
 דמלכא טמירין בעמקא לבתר (כ"ג באתר) חשוכא, (כ"ג דכתיב ישרת
 חשך סתרו) וכל אינון רידעין ליחדא שמא קדישא בדקא יאות, מבקעין
 כל אינון כותלי חשוכא, ואנפין דמלכא אתחזיין ונהרין לכלא, וכד
 אינון אתחזיין ונהרין, מתברכין כלא עלאין ותתאין • וכדין ברבאן
 אשתכחו בכלהו עלמין וכדין כתיב לראות פני: מי בקש זאת מידכם -
 מאי קא מיירי • אלא מאן דאתי ליחדא שמא קדישא עלאה, בעי
 ליחדא מסטרא דזאת • כמה דכתיב (ב) (ויקרא י"ג) בזאת יבא אהרן
 אל הקדש • בגין דיזרווגון פחדא אינון תרין צריק וצדק בזווגא חדא •
 בגין דיתברכון כלא מגיירו, ואלין אקרין חצריה כמה דכתיב
 (תהלים ס"ט) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך • ואי איהו אתי ליחדא
 שמא קדישא, ולא יתבוון ביה ברעותא דלבא בדחילו ורחיסו • קדשא
 בריך הוא אמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, זאת ודאי, דהא לא
 אשתכחו בהו ברבאן • ולא די דלא אשתכחו בהו ברבאן, אלא
 דשרייא בהו דינא, ואשתכח דינא בכלא תא חזי ימינא דקדשא בריך
 הוא מניה מתערין כל נהירו כל ברבאן וכל חידו, ביה כליל שמאלא •
 כמה דאית בכר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא וימינא
 הוא כליל כלא • וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה

אחיד

(ח) אפי' לרמח דלת' לתי' כמ"ט ר"ט כסוד יבס קמנס לחיותי כח' תמי על חז"ל • מת'ן
עבדח

אחיד ואתכליל • ותא חזי בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכוון
 באצבען דיליה לעילא כמה דכתיב (שמות י"ז) והיה כאשר ירים משה
 ידו ויכר ישראל • דהא (פ"ו ח') בימינא תלייא כלא • וכתיב (ויקרא ט')
 וישא אהרן את ידו, פתיב חסר, וכדן אתכוון לברכא לעילא • וקרא
 כריך הוא לאו הכי • בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי,
 דהא כל סיעתא וכל ברבאן אסתליקו מנייהו • מנלן • דכתיב נטית
 ימינך תכלעמו ארץ • מאי נטית ימינך • כתרגומו ארימת ימינך •
 מיר תכלעמו ארץ • וכד ימינא אשתבח, שמאלא אשתבח עמיה
 וכדן לא שלטין דינין בעלמא • מאי טעמא, בגין דימינא אשתכחת
 עמיה • ואי ימינא אסתלקת, הא שמאלא אודמנא, וכדן דינין מתערין
 בעלמא ודינא שרייא בכלא • רבי שמעון כד הוה מטי להאי קרא
 הוה בכי דכתיב (איכה ב') השיב אהור ימינו, וכי אפשר דהשיב אהור
 ימינו • אלא בגין דאקרים שמאלא לנחתא בעלמא, וימינא אשתארת
 באתר אחרא • אמר רבי שמעון כתיב (ישעיה כ"ו) הצדיק אבד • והא
 אוקימנא מלי • הצדיק נאבד לא (דכ"ו ע"ב) כתיב, אלא הצדיק אבד •
 מכל אינון אנפי מלכא לא אשתבח דאבד אלא צדיק • אבד בתרי
 סטרי • חד דלא שראן ביה ברבאן כדבקדמיתא • וחד דאתרחיקת
 מניה בת זוגיה דהיא כנסת ישראל • אשתבח דצדיק אבד יתיר
 מכלא • ולזמנא דאתי כתיב (זכריה ט') גילי מאד בת ציון הריעי בת
 ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא • צדיק ומושיע לא כתיב,
 אלא צדיק ונושע הוא • הוא נושע ודאי • והא אתמר :

ימינך • נאדרי בכח • מאי נאדרי • נאדר מכעי ליה, אלא בשעתא
 דשמאלא אחייא לאזדווגא בימינא, כדן כתיב נאדרי (תרע"ז)
 (כ"ח בכח תרי) • ולעולם הכי הוא, בגין דשמאלא אשתבח בימינא
 ואתכליל ביה • אמר רבי שמעון כמה דאוקימנא הכי הוא, דבר נש
 אשתבח דאתפלג • מאי טעמא, בגין לקבלא עמיה בת זוגיה דיתעבידו
 חד גופא ממש • כך ימינך אשתבח דאתפלג • מאי טעמא, בגין
 לקבלא עמיה שמאלא • והכי הוא כלא חד בחד • ועל דא בחד
 מחי ומסי דהא הוא דכתיב ימינך • תא חזי שירתא
 דא אתמר על ההוא זמנא ועל זמנא דאתי, ביומי דיתער מלכא

משיחא דכתיב ימינה יי תרעין אויב • רעצת לא כתיב, אלא תרעין.
 מה כתיב בקדמיתא (פרכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב • בההוא
 זמנא היא תרעין אויב לזמנא דאתי, וכלא הכי הוא • תהרוס קמיה •
 הרסת לא כתיב, אלא תהרוס • תשלח חרונך יאכלמו בקש, כלא
 לזמנא דאתי • ימינה יי נאדרי בכח בזמנא דא בעלמא דין ימינה יי
 תרעין אויב בזמנא דמלכא משיחא • וכרוב גאונך תהרוס קמיה •
 לביאת גוג ומגוג • תשלח חרונך יאכלמו בקש, לתחיית המתים
 דכתיב (דניאל י"ב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחי עולם ואלה
 לתרפות לדראון עולם • אמר רבי שמעון זכאין אינון דישתארוון
 בעלמא בההוא זמנא, ומאן אינון • תא חזי לא ישתאר מבני עלמא
 בר אינון גזירין דקבילו את קיימא קדישא, ועאלו בקיימא קדישא
 באינון תרין חולקין כמה דאוקימנא • והוא נטיר ליה לההוא קיים ולא
 עייליה באתר דלא אצטרך, אלין אינון דישתארוון ויכתבון לחי עלמא
 מנלן דכתיב (שע"ט ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש
 יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם • משמע הנשאר בציון והנותר
 בירושלם, דכל מאן דאתגזר באלין תרין דרגין עאל, ואי נטיר לההוא
 קיים פדקא חזי ויזדהר ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם •
 אלין ישתארוון בההוא זמנא, ובהו זמין קדשא בריך הוא לחדתא
 עלמא ולמחרי בהו • על ההוא זמנא כתיב (תהלים ק"ד) יהי כבוד יי
 לעולם ישמח יי במעשיו • רבי חייא הוה אזיל לגבי רבי אלעזר
 אשכחיה דהוה יתיב לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקונייא חמוי •
 עד דזקיף רישיה, חמא ליה לרבי חייא אמר (שע"ט י"ט) ביום ההוא יהיה
 ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יי
 צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל •
 וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקדשא בריך הוא, אלא על גלותא
 דיסקון ממצרים ומאשור אתמר, ואי אתמר על מצרים ועל אשור, על
 אינון חסידים דילהון דאהדרו כתיובתא, וישתארוון למפלא לישראל
 ולמלכא משיחא דכתיב (תהלים ע"ב) וישתחוו לו כל מלכים וכתיב והיו
 מלכים אומניך וגומר. אמר ליה מאי דכתיב דרכיה דרכי נעם • אמר
 ליה כמה טפשיין בני עלמא דלא ידעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא

דהא מלין דאורייתא כמה רזין עלאין אית בהו, ואינון ארחא למוכי
 בההוא נעם " דכתיב (משלי כ') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.
 דרכי נעם ודאי • מאי נעם, כמה דכתיב (תהלים כ"ו) לחזות בנעם " •
 והא (טו"ר ר"ט ט"ו) אוקמוה בגין (כ"ו פ"ד) דאורייתא וארחוי מההוא נעם
 אתיין, ואינון ארחין פרישן ביה • ועל דה דרכיה דרכי נעם וכל
 נתיבותיה שלום • אמר רבי חי"א תנינן בשעתא דקדשא בריך הוא
 יהב אורייתא לישראל, נפק נהורא מההוא נעם ואתעטר ביה קדשא
 בריך הוא, ומההוא נעם אבהיקו זיוון דכלהו עלמין, (וי"ט ע"ב) דכלהו
 דקיעין, דכלהו בתרין, על ההיא שעתא כתיב (סו"ב) צאינה וראינה
 בנות ציון במלך שלמה וגומר • וההיא שעתא דאתבני מקדשא,
 אתעטר קדשא בריך הוא בההוא עטרא, ויתיב בכורסייה דליה
 ואתעטר בעטרוי, ומההוא זמנא דאתחרכ בי מקדשא לא אתעטר
 קדשא בריך הוא בעטרוי, וההוא נעם אתממר ואחגניז • אמר רבי
 אלעזר בשעתא דעאל משה בנו ענגא כמה דכתיב (שמות כ"ד) ויבא
 משה בתוך הענן, בכר גש דהוה אזיל באתר דרוחא • איערע ביה
 חד (ויקרא כ"ח כ') מלאכא רברבא, ותאנא (ב) קמו"אל שמייה • והוה
 ממנא על תריסר אלפין ממנן שליחן • בעא לאזדווגא ביה במשה •
 פתח משה פומיה (בראשית י"ו ט') בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא
 דאולף ליה קדשא בריך הוא בסנה, ואתרחק מגיה תריסר אלפין
 פרסין, והוה אזיל משרה בענגא ועינוי מלהטן כגומרין דאשה, עד
 דאיערע ביה חד מלאכא רברבא ויקרא מן קרמאה, ותאנא הדרני"אל
 שמייה, והוה עלאה על שאר מלאכין אלף ושתין רבוא פרסין, וקליה
 אזיל במאתן אלף דקיעין דמסתחרן באשא חיוורא, כיון דחמא ליה
 משה לא יביל למללא • בעא (ג) למשדי גרמיה מגו ענגא • אמר ליה
 קדשא בריך הוא משה, וכי אנת הוא דאסגית מלין עמי בסנה, דבעית
 למנדע רזא דשמא קדישא ולא דחלת, וחשתא את דחיל מחד משמשי •
 כיון דשמע משה קליה דקדשא בריך הוא אתתקף • פתח פומיה
 בשבעים ושתים אתוון דשמא עלאה, כיון דשמע הדרני"אל אתוון

דשמא

(א) כתיב כ"ח פ"ח ט"ו וכל נתיבותיה שלום • (ב) ויקרא כ"ח כ' • (ג) למשדי גרמיה מגו ענגא • אמר ליה קדשא בריך הוא משה, וכי אנת הוא דאסגית מלין עמי בסנה, דבעית למנדע רזא דשמא קדישא ולא דחלת, וחשתא את דחיל מחד משמשי • פתח פומיה בשבעים ושתים אתוון דשמא עלאה, כיון דשמע הדרני"אל אתוון דשמא

דשׂמא קרישא מפומיה דמשרה אודעוע • קריב לגביה • אמר ליה
 זבאה חולקך משה דאתגלי לך מה דלא אתגלי למלאכי עלאי. והוה
 אזיל עמיה עד דמטו לאשא תקיפא דחד מלאכא די שמייה סנדלפון •
 ותאנא סנדלפון עלאה הוא על שאר חברוי חמש מאה שנין, והוא
 קאים בתר פרגזרא דמאריה, וקשר ליה כתרין מבעותיהון (סס קס"ז כ)
 דצלותא דישראל, ובשעתא דמטי האי כתר לרישיה דמלכא קדישא,
 הוא מקבל צלותיהון דישראל, וכדהו חילין ואוכלוסין מזדעועין ונהמין
 ואמרין בריך יקרא די מאתר בית שבינתיה. אמר ליה הדרגיאל
 למשה, משה לית אנא יכיל למיהך עמך, דלא יוקיד לי אשא תקיפא
 דסנדלפון, ביה שעתא אודעוע משה, עד דאתקיף ביה קדשא בריך
 הוא במשה, ואותכיה קמיה ואולף ליה אורייתא, (סס ס"ו) וחפא ליה
 למשה כההוא נהורא וזינא דההוא נעם, והוה אנפוי דמשה נהירין
 בכל אינון רקיעין, וכל חילא דשמיא הוה מזדעועין מקמיה בשעתא
 דהוה נחית באורייתא. בין דחבו ישראל לתתא, נטרל קדשא בריך
 הוא ממה אלה חולקין מההוא זינא • ביה שעתא בעו מלאכין עלאין
 וכל אינון אוכלוסין לאוקדא למשה, בשעתא דאמר ליה קדשא בריך
 הוא (סס ל"ב) לך רד בי שחת עמך, אודעוע משה ולא יכיל למלא, עד
 דאסגי בצלותין ובעותין קמי קדשא בריך הוא • אמר ליה קדשא
 בריך הוא משה, אתקיף בכורסייא דילי, עד דגער קדשא בריך הוא
 בכל אינון אוכלוסין בכל אינון חילין, ואתקיף משה בתרין לוחין
 דאכנין ואחית לון לתתא • ודא הוא דכתיב (משלי כ"ב) עיר גבורים
 עלה חכם ויורד עז מבטחה • ומההוא זינא דאשתאר ביה הוה מבהיקין
 אנפוי דמשה, ומה כהאי דאשתאר ביה לא הוה (ב) יכלין לאסתכלא
 באנפוי, כההוא דאסתלק מניה על אחת במה וכמה רבי חייא אמר
 ימינה יי נאדרי בכח, (כ) דא אורייתא • ועל דא ימינה יי תרעץ אויב,
 דלית מלה בערמא. דיתבר חיליהון דעמין עובדי עבודה זרה, בר
 בשעתא דישראל מתעסקין באורייתא, דכל זמן דישראל מתעסקין
 באורייתא ימינא אתתקף, ואתבר חילא ותוקפא דעובדי עבודה זרה,
 וכנין

(א) תימס לפרמ'ל דוס לא הים בלותי סעטס כי כחכתח לוחות סגניות' מוז דירלו מנשח אליי חס מחמת טעון אכל אפי' אשם לא סיי
 חועאיש אוכלו לססתכל אפי' במאי דאסתלק מינים יי'ל דאס'כ אשם לא חטאו יוכלו לססתכל אכל לבני דין מפריז ומגדיל וספרי' א'
 מרע'ס' (כ) אכא מחלכש כתרך אי' וכמ'כ כפ' עיקר רע'ג א' ולכן אחקייאת עזו כ'י' מ'י' ל' :

ובגין כך אורייתא אתקריאת עז כמה דאת אמר (תהלים כ"ט) "עז לעמו יתן. ובשעתא דישראל לא מתעסקין באורייתא, שמאלא אתתקף ואתתקף חיליהון דעובדי עבודה זרה, ושלטין עלייהו וגזרין עלייהו גזרין דלא יכלין למיקם בהו, ועל דא אתגליאו בני ישראל ואתברדו בני עממייא דדא הוא דכתיב (דנ"ח ע"ב) על מה אכדה הארץ וגומר ויאמר "על עזכם את תורתי. דהא כל זמנא דישראל ישתדלון באורייתא, אתבר חילא ותוקפא דכל עובדי עבודה זרה דדא הוא דכתיב ימינה "תרעץ אויב. אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא, דכל זמנא דקליהון דישראל אשתמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכולי. כמה דתנינא (בראשית כ"ו) הקול קול יעקב, ואי לאו הידים ידי עשו והא אוקימנא:

וכרב גאונך תהרס קמיה. רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים י') למה יי תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה, בשעתא דחוכי עלמא גרמו, קדשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, ובני נשא צווחין ונחתין דמעין ולית מאן דישגח עלייהו, מאי טעמא, בגין דאיהו סליק לעילא לעילא, ותשובה אתמנע מנייהו כדן כתיב וכרב גאונך תהרס קמיה. רבי יצחק אמר, האי קרא בשעתא דיתלבש קדשא בריך הוא גאותא על עממייא דיתכנשון עליה כמה דכתיב (ס"ב) ורוזנים נוסדו יחד על "ועל משיחו. ותאנא זמינן אינון שבעין (ה) קסטורין מכל עיבר, (כ"ה עמין) לאתכנשא בההוא זמנא באוכלוסין דכל עלמא, ולמעבד קרבא על ירושלם קרתא קדישא, ולאחדא עיטין עליה דקדשא בריך הוא, ומאי אמרי (ו) נוקים על פטרונא כקדמיתא, ולכתר על עמיה ועל היכליה. כדן זמן קדשא בריך הוא לחייבא עלייהו דכתיב יושב בשמים ישחק "ילעג למו. כההוא זמנא ילבש קדשא בריך הוא גאותא עלייהו, וישצינון מן עלמא כמה דכתיב וזאת תהיה המגפה אשר יגוף "את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עומד על רגליו. רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא והבי אמר רבי שמעון, זמן קדשא בריך הוא לאחייא לכל אינון מלכין דעקו לישראל ולירושלם, לאנדריאנוס ללופיגוס ונבוכדנצר ולסנחריב ולכל שאר מלכי עמין דחריבו ביתיה, ולשלטא לון כקדמיתא ויתכנשון

עמחן

(ה) טבעים שריס מעי קומי: (כ) נעמוד חללם ללחוב על הזכ יסחזין סקית סבי:

עמהון שאר עמין וזמין קדשא בריך הוא לאתפרעא מנייהו כאתגרייא
 סחרני ירושלם הדא הוא דכתיב (וכריס י"ד) וזאת תהיה המגפה אשר
 יגף י את כל העמים אשר צבאו על ירושלם, אשר יצבאו לא כתיב,
 אלא אשר צבאו • כדין כתיב וברכ גאונך תהרס קמך, ודא לזמנא
 דאתי משיחא כתיב, ושירתא דא שירתא דעלמין היא :

וברוח אפק נערמו מים, בההוא זמנא, ובגין כך אית בההוא זמנא,
 ולזמנא דמלכא משיחא, ולזמנא דגוג ומגוג, נצכו כמו נד
 לזמנא דעלמא דאתי דאיהו חדותא דכל עלמין :

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל • אמר אויב, דא ההוא זמנא
 רברבא על מצרא, בשעתא דאתייהיב ליה שולטנותא על

ישראל, חשיב דישיציון תחורת שולטניה, אלא דדבר קדשא בריך
 הוא טורי עלמא דהו מניין עלייהו • ולא תימא דא כלחודוי, אלא
 כל אינון רברבין דממנן על כל עובדי עבודה זרה, בד אתייהיב להו
 רשותא ושולטנותא על ישראל, בלהו בעאן דישיציון ישראל תחורתיהו,
 ועל דא אינון עמין דתחות שולטניהו דאינון ממנן, בלהו גזרין גזירין

לשיצאה לון, אלא דקדשא בריך הוא דבר טורי עלמא ואגין עלייהו •
 וכד חמא משה דא, שרא לשבחה לקדשא בריך הוא ואמר מי כמוך
 באלים י אמר רבי שמעון אילנא חד רברבא עלאה תקיפא, ביה
 אתגנו עלאין ותתאין, והוא אתחם בתריסר תחומין, אתתקף בארבע

סטרי עלמא דאסתחרן (כ"ו אתחברן) בדוכתייהו • שבועין ענפין סלקין
 בגויה ואתגנו מניה, בעיקר שרשוי ינקין סחרניה, ואינון ענפין דמשתבחי
 באילנא, בד מטי עידן שולטניה דכל ענפא וענפא, בלהו בעאן לשיצאה
 כלא גופא דאילנא דאיהו עיקרא דכלהו ענפין, ההוא דשליט עלייהו
 וישראל אחידן ביה • בד מטא עלייהו שולטנותא דההוא (דכ"ט ע"ב) גופא
 דאילנא (חולקא דיישראל), בעי לנטרא לון ולמיהב שלמא בכלהו,
 ועל דא שבעים פרי החג, למיהב שלמא לשבעין ענפין דכגו אילנא •
 ועל דא מי כמוך באלים י • (מאי באלים, אילנא כמרה דאח אמר
 (ישעיהו ח') כי יבושו מאילים אשר חמדתם, דהוא אילנא (ב) דהו פלחין
 לתר דופסא דמחקקין בגויה • ואקרי אלים, אילנא) • מי כמוך דיעביד

כעובדך

(ח) סהוי עיכרים לפסל לתר זמיה כדפס ומכור כלה (א) ין ונחילה כוכנח עלים • סרש"כ

בעובדך וירחם על כלא • מי כמוך, בכל ההוא סחרניה דאילנא, דאף על גב דאיהו שלטא נטיר לכלא, נטיר לכל שאר ולא בעיא למעבד עמהון גמירא • מי כמוך נאדר בקדש • בההוא חילא עלאה דאקרי קדש • נאדר בקדש ממש, ואקרי כח "נעם", והא אוקימנא מילי: מי כמוכה באלים " • רבי יוסי פתח (קטלת פ' 6) דאיתי את כל המעשים שנגעשו תחת השמש והנה הכל הכל ורעות רוח • שלמה מלכא דאסתלק בחכמתא יתירא על כל בני עלמא, היך אמר דכל עובדין הכל ורעות רוח, יכול אף מעשה הצדקה • והא כתיב (ישעיה ל"ב) והיה מעשה הצדקה שלום, אלא הא אוקמוה כל המעשים אשר נעשו תחת השמש כתיב, שאני מעשה הצדקה דאיהי לעילא מן שמשא, והנה הכל הכל ורעות רוח, מאי קא מיירי, אי תימא הכל הכל כמה דאוקימנא, דאיהו ברזא דחכמתא כמה דאת אמר הכל הכלים אמר קהלת, ואינון הכלים קיימא דעלמא דלעילא ותתא • מאי תימא בהאי דכתיב הכא הכל הכל ורעות רוח, והא מלתא דא תחת השמש כתיב • אלא הכי אוקמוה והכי הוא • תא חזי בשעתא דעובדין מתפשין לתתא, ובר נש אשתדל בפולחנא דמלכא קדישא, ההוא מלה דעביד, הבל אתעביד מיניה לעילא, ולית לך הבל דלית ליה קלא דסליק ואתעטר לעילא, ואתעביד סניגורא קמי קדשא בריך הוא, וכל אינון עובדין דאשתדל בהו בר נש, דלאו אינון פולחנא דקדשא בריך הוא, ההוא מלה דעביד, הבל יתעביד מיניה, ואזלא ושאטת בעלמא • וכד נפקת נשמתיה דבר נש, ההוא הבל מגלגלא ליה בעלמא (6) כאבנא בקוספיתא כמה דכתיב (שמואל ב' כ"ה) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע • מאי יקלענה, ההוא הבל דמגלגל ליה סחרניה בעלמא • כדן כל מלין דמתעבדין ואינון תחות שמשא דלאו אינון פולחנא דקדשא בריך הוא, הבל יתעביד מיניה ואיהו תבירא דרוחא, דמתבר לרוחא דסליק ונחית ומתגלגל בעלמא דא הוא דכתיב הבל ורעות רוח • אבל ההיא מלה דאיהי פולחנא דמאריה, דא סליק (אקרי) לעילא מן שמשא ואתעביד מיניה הבל קדישא, ודא הוא זרעא דזרע בר נש בההוא עלמא, ומה שמה צדקה

דכתיב

(6) כוזב: כף הקלע:

דכתיב (פסע י') זרעו לכם לצדקה • האי מדבר ליה לכו נשכר תפוק
 נשמתיה מניה, וסלקא לה באתרא דכבוד דלעילא אשתכח, לאתצורא
 בצורא דחי הדא הוה דכתיב (ישעיה כ"ח) והלך לפניך צדקה, בגין
 לדברא לך לסלקא לך (מן אתר) לאתר דאקרי כבוד • דכתיב כבוד
 • יאספק • כל אינון נשמתין דההוה הבל קדישא (6) מדבר להו,
 ההוא דאקרי כבוד • בנישלוך בגויה ואתצורין ביה • (הדא הוא דכתיב
 כבוד • יאספק) ודא אקרי נייחא דרוחא^ו הבל אחרא ורעות רוח אקרי^א
 זכאין אינון צדיקייא דכל עובדיהון לעילא מן שמשא, וזרעין זרע
 דצדקה למזכי לון לעלמא דאתי ועל דא כתיב (מלאכי ג') וזרחה לכם
 יראי שמי שמש צדקה • אמר רבי שמעון תא חזי בקדמיתא כד אתבני
 בי מקדשא לתתא, לא אתבני אלא בדינא ורוגזא כמרה דכתיב
 (ירמיה ל"ב) כי על אפי ועל חמתי וגומר בגין דבאתר דדינא שרייא •
 לזמנא דאתי, זמין קדשא בריך הוא למבני ליה ולא תקנא ליה בדרגא
 אחרא עלאה דאקרי צדקה דכתיב (ישעיה כ"ד) בצדקה תכונני, בגין כך
 אתקיים (ביה) ושמיה (רכ"ט ע"ב) ממש צדק יתקרי • מנלן • דכתיב
 (ירמיה כ"ג) וזה שמו אשר יקראו • צדקנו :

נטית ימינה תבלעמו ארץ • הא אתמר ארימרת ימינה • אמר רבי
 יצחק הא אתערו ביה חברייא, דכד אפיק קדשא בריך הוא
 למצדאי מתין מתחות מיא, אמר לארעא בניש לון בגווק ולא בעאת,
 עד דאושית קדשא בריך הוא ימינא לקבלה ואומי לה, כדין בלעתנון
 ארעא הדא הוא דכתיב תבלעמו ארץ • אמר רבי אלעזר נטית ימינה
 לאפרשא לה משמאלא, וכדין אתעביר בהו דינא • נחית כחסדך עם
 זו גאלת כמה דכתיב (תהלים ע"ד) כי ימינה וזרועך ואור פניה כי רציתם,
 כי ימינה, דא גדולה • נהלת בעוק דא דכתיב וזרועך, דא גבורה •
 אל נוה קדשך, דא דכתיב ואור פניה • כי רציתם, דא צדיק • וכלהו
 משתכחי בקרא :

תפול עליהם אימתה ופחד • אימתה, אימה מבעי ליה, מאי אימתה •
 דהא לית לך את או מלה חרא באורייתא דלא אית בה רזין
 עלאין • מאי אימתה אמר רבי שמעון כלומר דחילו דשכינתא, כהאי גזונא

חביאמו

(8) מ"ה מכתוב לספ"י פ"כ"ב :

תביאמו ותטעמו בהר נחלתך
ונומר תביאמו ותטעמו *

תביאם ותטעם מבעי ליה, מאי
תביאמו, אלא רוחא דקודשא אמר
על אינון דרזא בתראה (6) דגזר
יהושע, ואתגלייא בהו גלוייא
דרשימא קדישא דשמייה דקדשא
ברוך הוא, דאלין אחידן ביה בו,
ואלין אתחזיאו למירת ארעא כמה
דכתיב (ישעיהו ס) ועמך כלם צדיקים
לעולם יירשו ארץ * דכל מאן
דאתגזר ואתגלייא ביה רשימא
קדישא ונטיר ליה אקרי צדיק *
בגין כך לעולם יירשו ארץ * ועל
דא תביאמו, ו' יתירה, תביאמו
לאינון דאחידן בו, ותטעמו כמה
דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי
להתפאר, לאינון דאחידן בו, ולאינון
בחראי אתער מלה * ולית לך מלה
באורייתא או את זעירא באורייתא
דלית בה רזין עלאין וטעמין קדישין
זכאה חולקיהון בידעין בהו :

רעיא מהימנא

פקודא (י"ט) למבני מקדשא לתתא

כגוונא דבי מקדשא
דלעילא כמה דאת אמר מכון
לשבתך פעלת * דאצטריך למבני
בי מקדשא לתתא, ולצלאה בגויה
צלוחא בכל יומא, למפלה ליה
לקדשא בריך הוא, דהא צלוחא
אקרי עבודה * והוא בי כנישתא
אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא,
ולאתקנא ליה בכל תקונין, דהא
בי כנישתא דלתתא קיימא לקבל
בי כנישתא דלעילא * בית המקדש
לתתא, איהו קאים כגוונא דבית
המקדש דלעילא, דקאים דא לקבל
דא, והוא בי מקדשא, כל תקוני
וכל פולחניו וכל אינון מאנין
ושמשין כלהו אינון כגוונא דלעילא.
משכנא דקא עבר משה במדברא
כלא הוה כגוונא דלעילא * בי
מקדשא דבנא שלמה מלכא, הוא
בי נייחא כגוונא עלאה, בכל אינון
תקונין, למהוי בתקונא דלעילא

בי נייחא ואחסנתא. הכי בי כנישתא אצטריך בכל תקוני שפירו
למהוי כגוונא עלאה, למהוי בית צלוחא לאתקנא תקונין בצלוחא
כמה דאוקימנא, והוא בי כנישתא דליהוי ביה (כ"ט ב) חלונות
דכתיב (מלך כ) וכיון פתיחן כגוונא דלעילא ועל דא (ס"ד כ) משגית
מן החלונות מצין מן החרפים * ואי תימא אפילו בחקלא, בגין דרוחא
להוי סליק * לאו הכי, דהא אנן צריכין בית וליבא, לאשתכחא בית

לתתא

(6) שכל יושעי בנימין נתן ירחל :

לתתא בנוונא דבית עלאה, לנחתא דיורא עלאה לדיורא תתארה •
 ותו דההוא צלותא וההוא רוחא אצטריך לסלקא ולנפקא מגו עאקו,
 בארז מישר לקבל ירושלם • (ר"ס ע"ב) ועל דא כתיב מן המצר קראתי
 יה, דאצטריך אתר דחיק בעאקו, לשדרא בגויה ההוא רוחא, דלא
 יסטי לימינא ולשמאלא • ובחקלא לא יביל קלא לשדרא ליה הכי,
 דהא בנוונא דא קלא דשופר אתדחייא לבר באורז מישר מגו אתר
 דחיק, ואזיל ובקע רקיעין וסליק בסליקו לאתערא רוחא לעילא • ואי
 תימא הא כתיב (בראשית כ"ד) ויצא יצחק לשוח בשדה, שאני יצחק
 דמלה אחרא הוה ביה (ב) מה דלא הוה בכל עלמא • ותו דהאי קרא
 לאו להכי אתא, דוראי בשדה אחר הוה מצלי ויהא אוקימנא עד כאן: (ג)
 תניא אמר רבי אבא זכאה חולקיהון דאינון דזכאן למימר שירתא
 דא בהאי עלמא, די זכאן למימר לה בעלמא דאתי • ושירתא
 דא אחבני בעשרין ותרין אתוון קדישין גליפן, ובעשר אמירן, וכלא
 אתרשים בשמא קדישא, וכלא שלימותא דשמא קדישא • והא
 אתערנא מלי • אמר רבי שמעון בההיא שעתא דהוו קיימין ישראל
 על ימא והוו אמרי שירתא, אתגלי קדשא כריך הוא עלייהו וכל רתיבוי
 וחילוי, בגין דינדעון למלכיהון דעבר לון כל אינון נסין וגבורין • וכל
 חד וחד ידע ואסתכל, מה דלא ידעו ואסתכלו שאר נביאי עלמא •
 דאי תימא דלא ידעו ולא אדבקו בחכמתא עלאה • מן שירתא דא
 תחמי דכלהו בחכמתא אסתכלו, וידעו מלין ואמרו • דאי לאו הכי,
 היך אמרו כלהו מלין אחידן, דלא סטו אלין מאלין, ומרה דאמר דא
 אמר דא ולא אקדים מלה דא למלה דא • אלא כלהו בשקולא חדא,
 ורוחא דקודשא בפומא דכל חד וחד, ומלין אתמרו כלהו כאילו נפקין
 מפומא חד • אלא ודאי כלהו בחכמתא עלאה אסתכלו וידעו מלין
 עלאין, ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד • ואפילו אינון דכמעין אמהון
 הוו אמרי שירתא כלהו בחדא, והוו חמאן כלהו מה דלא חמא יחזקאל
 נביאה • ועל כך הוו כלהו מסתכלי כאילו חמאן עינא בעינא • וכד
 סיימו מלין, כלהו מתבסמן בנפשיהו ותאבין למחמי ולאסתכלא, ולא

הוו

(ב) ג'ל' אשים ככר כו רוח סקדש אל עמיד לכא כדחיתא כחי' דנח אלף יוכלו מחיובוים לבלוט כקולו ועור דסס סיס סקוס מעיח
 שאסתכל • סימ'ו: (ג) שקולא כ' למרחל מססיה סקדש וט' שקולא כ'ל לסרלה כמלת זכי כמח ולאמר ס'ח כ' .

הוּוּ בְּעֵאן לְנִטְלָא מִתְמָן מִסְגִּיאוֹת תִּיאוֹבְתָא • כִּהִיָּא יִשְׁעָתָא אִמֵּר
 מִשָּׁה לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּנִיךְ מִסְגִּיאוֹת תִּיאוֹבְתָא לְאִסְתַּכְלָא כְּךָ לֹא
 בְּעֵאן לְנִטְלָא מִן יָמָא • מַה עֵבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִסְתִּים יְקִרְיָה לְכַר
 לְמִדְבְּרָא, וְתִמָּן אֲתַגְלִי וְלֹא אֲתַגְלִי • אִמֵּר לֹון מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּמַה
 זְמַנִּין אִמִּינָא לְנִטְלָא מִתְמָן וְלֹא כְּעִיתוֹן, עַד דִּי אֲחִזִּי לֹון זִינָא יְקִרְיָה
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִדְבְּרָא, וּמִיד הוּוּ תִּאבִּין • וְלֹא נְטִלוּ, עַד דִּאֲחִיד
 כְּהוּ מִשָּׁה וְאֲחִמִּי לֹון זִי יְקִרָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ בְּמִדְבְּרָא, כְּדִין
 מִסְגִּיאוֹת תִּיאוֹבְתָא וְרַעוּתָא לְאִסְתַּכְלָא, אֲנִטְלִי לֹון מִשָּׁה הִדָּא הוּא
 דְּכִתִּיב וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצֵאוּ אֶל מִדְבַר שׁוּר • מֵאֵי
 מִדְבַר שׁוּר • מִדְבְּרָא דְּהוּוּ בְּעֵאן לְאִסְתַּכְלָא בִּיה זִי יְקִרָא דְּמִלְכָא
 קִדְשָׁא, וְעַל דָּא אֲקִרִי מִדְבַר שׁוּר • אִסְתַּבְלוֹת שֵׁם :

וַיִּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם • וְאִין מַיִם אֵלָא תוֹרָה
 שְׁנֵאמֵר (יִשְׁעִים כ"ט) הוּוּ כָל צְמָא לְכוּ לְמַיִם • אִמֵּר רַבִּי יִיסָא וְכִי
 מָאן יִהֵב לְהוּ אִוְרִייתָא הַכָּא, וְהָא עַד כְּעַן לֹא אֲתִיִּיהֵבֵת לֹון אִוְרִייתָא •
 אִמֵּר רַבִּי אֲלַעֲזַר אִינּוֹן נִפְקוּ לְמִדְבְּרָא לְאִסְתַּכְלָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 נְטִל זִי יְקִרָא דִּילִיה מִתְמָן, וְאִינּוֹן אִזְלוּ לְאִסְתַּכְלָא (לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא)
 בִּיה וְלֹא אִשְׁכַּחוּהוּ • וְאִוְלִיפְנָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תוֹרָה אֲקִרִי • וְאִין
 מַיִם אֵלָא תוֹרָה, וְאִין תוֹרָה אֵלָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא • אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 עַד דְּהוּוּ אִזְלוּ בְּמִדְבְּרָא, אֲתַגְלִי עֲלִייהוּ רְשׁוּתָא אַחְרָא דְּשִׂאֵר עַמִּין,
 הִהוּא דְּשְׁלִישׁ בְּמִדְבְּרָא וְאֲעַרְעוּ בְּהוּ תְּמָן • חֲמוּ יִשְׂרָאֵל דְּלֹא הוּוּ
 הִהוּא זִי יְקִרָא דְּמִלְכִּיהוֹן הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב וַיִּכְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יִכְלוּ
 לְשַׁתּוֹת מַיִם מִמֶּרָה • מֵאֵי טַעְמָא, כִּי מַרִּים הֵם • לֹא אֲתַבְסַּס נַפְשֵׁיהוּ
 כְּקִדְמִיתָא • וְלֹא עוֹר אֵלָא דִּאֲתִי לְקַטְרָגָא עֲלִייהוּ • מַה כְּתִיב וַיִּצְעַק
 אֶל יְיָ וַיֹּוֹרֶהוּ יְיָ עֵץ, (דִּים ע"ב) וְאִין עֵץ אֵלָא תוֹרָה דְּכִתִּיב (מַעֲלִי ב') עֵץ חַיִּים
 הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ • וְאִין תוֹרָה אֵלָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא • רַבִּי אֲבָהוּ
 אִמֵּר אִין עֵץ אֵלָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכִתִּיב (דְּכִרִים כ') כִּי הָאָדָם עֵץ
 הַשָּׂדֶה, עֵץ הַשָּׂדֶה וְדָאֵי • דָּא עֵץ שָׂדֶה דְּתַפּוּחִין קִדְשִׁין • וְכַד אֲתַגְלִי
 זִי יְקִרָא דְּמִלְכִּיהוֹן עֲלִייהוּ, כְּדִין וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם • מֵאֵי
 וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, דְּקַטְיִגוֹרָא אֲתַעְכִּיד סְנִיגוֹרָא • אִמֵּר רַבִּי אֲבָהוּ תָא חֲזִי
 בְּקִדְמִיתָא כְּדָ עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִימָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא עָאלוּ

כדקא יאות • מאי טעמא בגין דאתגורו ולא אתפרעו ולא אתגלייא
 רשימא קדישא • כיון דמטו הכא מה כתיב • שם שם לו חק ומשפט •
 תמן עאלו ישראל בתרין חולקין קדישין, בההוא גלוייא דאתגלייא
 רשימא דילהון, ואקרון חק ומשפט • חק, כמה דאח אמר (משנא ל"ה) ותתן
 טרף לביתה וחק לנערותיה, ומשפט כמה דאת אמר משפט לאלהי
 יעקב • ושם נסהו, בההוא את קדישא כמה דאת אמר כי חק לישראל
 הוא • בספרא דרב ייבא סבא אמר מלה על ההוא חוטרא קדישא •
 ויאמר אם שמוע תשמע לקול " אלהיך • ויאמר, מאי ויאמר • למה
 כתיב מאן קאמר דא • אלא קדשא בריך הוא אמר • רבי
 חזקיה אמר, שמעינן (כ"ה משמע) אמירה סתם, (מ"א) מאמירה סתם •
 דכתיב (סמות כ"ה) ואל משה אמר עלה אל " • אמר, ולא כתיב מאן
 קאמר, אוף הכא ויאמר סתם, ולא כתיב מאן קאמר • אמר רבי יוסי
 משמע דכתיב ויצעק אל " ויורהו " עין מהכא משמע ויאמר, ומשמע
 מאן אמר מלה • לקול " אלהיך • לקולי מבעי ליה, אלא לההוא קול
 דעאלו ביה אמר רבי אבא בתר דאתגלייא בהו רשימא קדישא, עאלו
 בתרין חולקין קדישין כמה דאתמר, וכיון דעאלו באלין תרין, עאלו
 באלין תרין חולקין אחרנין דכד יסתלקון באלין תרין אחרנין, יתחברון
 באלין ולא ממנעי ברכאן • וכגין כך באלין מטון ברכאן (וכגין כך
 באלין מטון) עד מלכא קדישא • ומאתריה דקרא אשתמע מלה
 דכתיב ויאמר אם שמוע תשמע • ויאמר, דא מלכא קדישא • ומאי
 קאמר, אם שמוע תשמע לקול " אלהיך כמה דאת אמר כי " אלהיך
 אש אוכלה הוא, דא כנסת ישראל • והישר בעיניו תעשה, דא צדיק •
 והאונת למצותיו, דא נצח, ושמרת כל חקיו, דא הוד. כיון דעאלו באלין
 הא מטו למלכא קדישא, לבתר מה כתיב בל המחלה אשר שמתי
 במצרים לא אשים עליך כי אני " רופאך • כי אני " דא מלכא
 קדישא • אשתמע דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא, מיניה סליק
 עד מלכא קדישא עלאה • מאי משמע • משמע אינון תרין דאתכנש
 בהו זרעא ומשח רבות קודשא, דשדיין ליה בפום אמה (ועל דא)
 אתקשרו כחרא, ומלכא עלאה עלייהו ואתקשרו ביה • ועל כך מאן
 דעאל באלין תרין ונטיר לון, אתקשר בתרין אחרנין, ועאל בהו, וכדין

מטי למלכא קדישא • אמר רבי יצחק ודאי מאן דזכי בצדיק, זכי בנצח
והוד, ואלין אינון תלתא דאתכרבא בהו כנסת ישראל • ומאן דזכי
בהו, זכי במלכא קדישא ועאל בכלהו ארבעה • ולקבל ארבעה אלין,
נטירו להאי רשימא קדישא מארבע מלין • נטירו דכנסת ישראל
אסתמרותא דגדה • נטירו דצדיק אסתמרותא דשפחה • נטירו דנצח
אסתמרותא דבת עוכרי עבודה זרה • נטירו דהוד אסתמרותא דזונה,
ועל דא לקוד " אלהיך, דא כנסת ישראל • כמה זכאן ישראל לקבלא
אפי שבינתא, באסתמרותא מן גדה • ועל דא כתיב (ויקרא י"ט) ואל אשה
בגדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה • מאי לגלות ערותה •
דא כנסת ישראל. ובהאי אחידן ומתקשרן מלין אחרנין דכנסת
ישראל אתקשרת בהו • והא אוקמוה מלי. והישר בעיניו תעשה, דא
צדיק כמה דכתיב (תהלים ל"ד) עיני " אל צדיקים לאסתמרא משפחה
(דס"א ע"ב) והא אוקימנא מלי דכתיב ושפחה בי תירש גבירתה, דגרים
לצדיק דאתדבק בשפחה • והאזנת למצותיו, דא נצח לאסתמרא
(דלא ישקר ביה) דלא יעול רשימא דא כבת אל נבר, ולא ישקר ביה
בנצח דכתיב (שמואל א' ט"ו) וגם נצח ישראל לא ישקר • ומאן דנטיר
האי קיים מצותיו דכתיב (שמות ל"ד) כי לא תשתחווה לאל אחר •
ושמרת כל חקיו, דא הוד לאסתמרא מן זונה, ואזלא הא כמה דתנינן •
אמר רבי יהודה מאי דכתיב (תהלים מ"ה) חגור חרבך על ירך גבור
הודך והדרך • אלא כל מאן דמזרו גרמיה ושוי דחילו דחרבא שננא
תקיפא לקבליה, על ירך • מאי על ירך • דא רשימא קדישא כמה
דאת אמר (כראשית כ"ד) שים גא ירך תחת ירכי. ד"א חגור חרבך כלומר
זרו ואתקיף יצרך בישא, דאיהו חרבך • על ירך, על ההוא רשימא
קדישא לנטרין ליה • ואי נטר ליה, כדין אקרי גבור, וקדשא בריך
הוא אלביש ליה כלבושוי, ומאן כלבושוי דקדשא בריך הוא, הוד ונצח
(כ"ב והדר) דכתיב (תהלים ק"ו) הוד והדר לבשת • אוף הכא הודך
והדרך • וכדין אתדבק בר נש במלכא קדישא בדקא יאות • מכאן
ולהלאה כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני " רופאך • דא מלכא קדישא • ועל דא אזהר לון על ההוא מלה ממש
דיהב ורשים בהו ולא יתיר. ועד כען לא אתייהיבת להו אורייתא.

אלא כיון דכתיב שם שם לו חק ומשפט, מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגומר. תא חזי כד בעא קדשא בריך הוא לאזהרא לישראל על אורייתא, בכמה מלין משיך להו, בכמה משיבן רחביבותא, כבר נש דמשיך בריה לבי רב. ותא חזי לא בעא קדשא בריך הוא למיהב להו אורייתא. עד דקריבו בהדיה. ובמה קריבו בהדיה, בגלויייה דרשימא דא כמה דאתמר. אמר רבי יהודה לא קריבו ישראל לטורא דסיני, עד דעאלו בחולקיא דצדיק וזכו ביה מגלן דכתיב (שמות י"ט) ביום הזה באו מדבר סיני, ביום הזה ממש דייקא. וכתיב (ישעיה כ"ה) ואמר ביום ההוא הגה אלהינו זה קוינו לו וגומר:

ו"אמר יי אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יהודה פתח ואמר (תהלים מ"ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יי. האי קרא אוקימנא ליה בשעתא דבר נש שכיב בבי מרעיה, הא אתפס באטרוניא דמלכא, רישיה בקולרא, (ב) רגלוי בכופסדין, (ס"ה בטפסרא) כמה חילין נטרין ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא. שייפוי כלהו בדוחקא, מגיחין אלון באלין, (ג) מיכלא אתעדי מניה. בההוא זמנא פקדין עליה אפוטרופא, למילף עליה זכות קמי מלכא דכתיב אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף. בההיא שעתא זכארה חולקיה דבר נש דעאל עליה, ואוליף ליה ארחא לשייבותיה מן דינא דדא הוא דכתיב אשרי משכיל אל דל. והיך יכיל לשזבא ליה. למילף ליה אורחוי דחי, לאתבא ליה קמי מאריה, כרין אתעביד אפוטרופוסא עליה לעילא. מאי אגריה. ביום רעה ימלטהו יי. דבר אחר אשרי משכיל אל דל. כמה תקיפא אגרא דמסכנא קמי קדשא בריך הוא. אמר רבי חייה תוהנא על האי קרא דכתיב (ס"ט ס"ט) כי שומע אל אביונים יי, וכי אל אביונים שומע ולא לאחרא. אמר רבי שמעון בגין דאינון קריבין יתיר למלכא דכתיב (ס"ט ס"ט) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. ולית לך בעלמא דאיהו תביר לפא כמסכנא. תו אמר רבי שמעון תא חזי כל אינון בני עלמא אתחזין קמי קדשא בריך הוא בגופא ונפשא, ומסכנא לא אתחזי אלא בגפשא בלחורוי,

וקדשא

(ג) רגלוי חסידיים בכנליס : (ב) פאקילס סיסר ממנו וחינו יכיל לאכיל
 פ' ליטז

וקדשא בריך הוא קריב לנפשא יתיר מגופא * (6) מסכנא חר הוה
 בשכיכותיה דרבי ייסא, ולא הוה מאן ראשנח ביה, והוא הוה אכסיף
 ולא תקיף בכני נשא, (דס"א ע"ב) יומא חר חלש עאל עליה רבי ייסא שמע
 חר קלא דאמר, (7) טילקא טילקא הא נפשא פרחא גבאי, ולא מטו
 יומיו, וזי לבני מתיה דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה * קם
 רבי ייסא שדי בפומיה (8) מ"א רגרגרין, (9) אפותא דקונטא, (10) דקופתא
 אתבוע זיעא באנפוי ותב רוחיה לגביה * לבתר אתא ושאל ליה,
 אמר ח"יך רבי נפשא נפקת מגאי ומטו לה קמי כורסייא דמלכא,
 ובעאת לאשתארא חמן, אלא דבעא קדשא בריך הוא לזכאה לך,
 ואכריוו עלך זמין הוא רבי (ויקרא ע"ט 6) ייסא לסלקא רוחיה וראתקשרא
 בחד (11) אדרבי קדישא, דזמנין חברייא לאתערא בארעא, והא אתקינן
 חלת כורסייא דקיימין לך ולחברך * מההוא יומא הוו משגיחין ביה
 בני מתיה * תו מסכנא אחרא אעבר קמיה דרבי יצחק והוה בידיה
 פלג מעה דכסף * אמר ליה לרבי יצחק אשלים לי ולבני ולבנתי
 נפשאן * אמר ליה והיך אשלים נפשיכו, דהא לא אשתכח גבאי בר
 פלג מעה * אמר ליה כדא אשלימנא בפלג אחרא דאית גבאי *
 אפקיה ויהביה ליה * אחזיאו ליה בחלמיה דהוה אעבר בשפתא
 דימא רבא, ובעאן למשרייה בגוויה * (ויסו ר"ח 6) חמיה לרבי שמעון
 דהוה אושיט ידיו לקבליה, ואתי ההוא מסכנא ואפקיה ויהביה בידיו
 דרבי שמעון, ואשתויב * בד אתער נפל בפומיה האי קרא (תהלים מ"א)
 אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו * ותא חזי כל יומא ויומא
 נטיף טלא מעתיקא קדישא לזעיר אנפין, ומתברכאן כל חקל תפוחין
 קדישין, ומההוא טלא אנגיד לאינון דלחתא, ומלאכין קדישין אתונו
 מניה כל חר וחר כפום מיכליה * דהא הוא דכתיב (שם ע"ח) לחם
 אכירים אכל איש, ומההוא מזונא אכלו ישראל במדברא אמר רבי
 שמעון כמה בני נשא מתזנין בהאי זמנא מניה, ומאן אינון. אלין
 חברייא דמשתדלי באורייתא יומי ולילי * ובי סלקא דעתך מההוא

מזונא

(א) עני אחד סיס כשוכחו של רבי ייסא ולא סיי משנחיס עליו כני חרס וסוף סיס מחבייש לכבוע וכחך כך נחלש : (ב) כמו טילקא
 וסיף נלבל סילר שמחנבל כהנלו ורמו על נלבל סנפס כעח פעירח סלדס מן העילס ואמר סכת קיל לססיה טילקא סא נכשא וכו' :
 (ג) מי נכנרס ר"ל מוס של נרונרות וסרמ"ל פ"ל סוף סגרי סגרי סלחי פ"ד דמעשרות וסוף מועיל מתד כדלמך רב בשק פ"ד
 דסכת דף ק"ע בדגירח אפילו לדירו מעליא וכו"ל סוף ירק סק' תורניאלנו עכ"ל : זעין כיומא דף ח"י וכפחח עניס כסכת סל"ן :
 (ד) שרפי טעמיס או חריח של דקל וע"ז זס אתקכע זיעא כלמניו וילא ויע"ז לקין על כני וזור רוחי סליו ויע"ז : (ס) כחר חר

מוֹנָא מִמֶּשׁ • לֹא • אֵלָא כְּעֵין הֵהוּא מוֹנָא מִמֶּשׁ דְּשָׁקִיל עַל חַד תְּרִין •
 תָּא חַזִּי יִשְׂרָאֵל בְּד עָאֵלוּ וְאַתְדַּבְּקוּ בְּמַלְכָא קְדִישָׁא, כְּגִין גְּלוּיָא
 דְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא, כְּדִין זְכוּ לְמִיכַל נְהִמָא אַחְרָא עֲלָאָה יְתִיר מִמָּה
 דְּהוּא בְּקִדְמִיתָא • בְּקִדְמִיתָא כְּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עָאֵלוּ כְּנִהֲמָא
 דְּאִקְרִי (6) מִצָּה, וְהִשְׁתָּא זְכוּ וְעָאֵלוּ לְמִיכַל נְהִמָא אַחְרָא, עֲלָאָה יְתִיר
 מֵאַתְר עֲלָאָה דְּכְתִיב הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם • מִן הַשָּׁמַיִם
 מִמֶּשׁ • וּבִהֵהוּא זְמַנָּא אֲשַׁתְּכַח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מֵאַתְר דָּא • חֲבֵרִיָּיא
 דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּיתָא מֵאַחַר אַחְרָא עֲלָאָה יְתִיר אֲתִזְנוּ • מָאִי הוּא •
 כְּמָה דְּכְתִיב (קִסְלֵת ו') הַחֲכֵמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה • אַתְר עֲלָאָה יְתִיר • אָמַר
 לִיה רַבִּי אֲלֶעָזָר אִי הָבִי (7) אֲמָאִי חֲלִשָׁא נִפְשִׁיָּהּ יְתִיר מִשְׁאֵר בְּנֵי
 עֲלָמָא • דְּהָא שְׂאֵר בְּנֵי נִשָּׂא כְּחִילָא וְתוֹקְפָא יְתִיר אֲתִחֲזִין וּמִשְׁתַּכְּחִין •
 אָמַר לִיה יָאוּת שְׂאִילְתָּא • תָּא חַזִּי כֹל מוֹנִי דְּבְנֵי עֲלָמָא מְלַעֲלָא קָא
 אֲתִיין, דְּהֵהוּא מוֹנָא דְּאֲתִי מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דָּא מוֹנָא דְּכָל עֲלָמָא
 וְהוּא מוֹנָא דְּכוּלָּא, וְהוּא מוֹנָא גַם וְעַב • וְהֵהוּא מוֹנָא דְּאֲתִי יְתִיר
 מְעֵילָא, הוּא מוֹנָא יְתִיר דְּקִיק, דְּקָא אֲתִיָּא מֵאַתְר דְּדִינָא אֲשַׁתְּכַח,
 וְדָא הוּא מוֹנָא דְּאֲכָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּד נִפְקוּ מִמִּצְרַיִם (יְתִיר דְּקִיקָא) • מוֹנָא
 דְּאֲשַׁתְּכַח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּהֵהוּא זְמַנָּא בְּמַדְבָּרָא, מֵאַתְר עֲלָאָה דְּאִקְרִי
 שְׁמַיִם, הוּא מוֹנָא יְתִיר דְּקִיקָא דְּעִיִּל יְתִיר לְנַפְשָׁא מְכָלָא, וּמִתְפָּרֵשׁ
 יְתִיר מְגוּפָא, וְאִקְרִי לֶחֶם אֲבִירִים • מוֹנָא עֲלָאָה יְתִיר מְכָלָא, הוּא
 מוֹנָא דְּחֲבֵרִיָּיא אִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּיתָא דְּאֲכָלוּ מוֹנָא דְּרוּחָא וּנְשַׁמְתָּא,
 וְלָא אֲכָלוּ מוֹנָא דְּגוּפָא כֹּלֵל, וְהֵינֵנוּ מֵאַתְר עֲלָאָה יְקִירָא עַל כֹּלָּא
 וְאִקְרִי חֲכֵמָה, כְּגִינֵי כֶךְ חֲלִישׁ גּוּפָא דְּחֲבֵרִיָּיא יְתִיר מְכָלָא, דְּהָא
 לָא אֲכָלוּ מוֹנָא דְּגוּפָא כֹּלֵל • וְאֲכָלוּ מוֹנָא דְּרוּחָא וּנְשַׁמְתָּא מֵאַתְר
 דְּחִיקָא עֲלָאָה (דס"ב ע"א) יְקִירָא מְכָלָא • וּבְגִינֵי כֶךְ הֵהוּא מוֹנָא דְּקִיק
 מִן דְּקִיקָא יְתִיר מְכָלָא, זְכָאָה חוֹלְקִיהוּן • הָדָא הוּא דְּכְתִיב הַחֲכֵמָה
 תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה • זְכָאָה חוֹלְקָא דְּגוּפָא דִּיכִיל לְאַתְזָנָא כְּמוֹנָא דְּנַפְשָׁא •
 אָמַר לִיה רַבִּי אֲלֶעָזָר וְדָאִי הָבִי הוּא • אֲבַל כְּהָאִי זְמַנָּא אִיךְ מִשְׁתַּכְּחִי
 מוֹנֵי אֲלִין • אָמַר לִיה וְדָאִי יָאוּת שְׂאִילְתָּא • תָּא חַזִּי וְדָא הוּא כְּדִירוּ

דמרה

(א) פ"י בחינת סוכינים ח"ת ה' כמלש כוונה פ' יולא ותיא לחם עניי והשתא וכו' לחם מן סוכינים ה"ח כבוד וחסד חסדס חסדיה •
 מל"ן : (כ) למה ירדתי : גם יורה חלוש ס בטבע משאר אומות ירדתי כפיית כהנך •
 שמונה

דמלה. מוֹנָא קרמָאָהּ הוּא מוֹנָא דְכָל עֲלָמָא, הוּא דַּאֲתִיָּא מִן שְׁמַיָּא
וּאֲרַעָא וְהוּא מוֹנָא דְגוּפָא * מוֹנָא דְהוּא עֲלָאָה מְנִיָּה, הוּא דַּאֲתִיָּא
דְקִיקָא יְתִיר, וְאֲתִיָּא מֵאַתְרֵי דְרִינָא שְׂרִיָּא דַּאֲקִרִי צְדִקָּא וְדַא הוּא מוֹנָא
דְמִסְכְּנֵי * וְרַזָּא דְמִלָּה, מֵאֵן דַּאֲשֻׁלִּים לְמִסְכְּנָא, אֲשֻׁלִּים לִיה אֲרַת חַד
וְאֲתַעְבִּיד צְדָקָה * וְרַזָּא דַּא (מַשְׁלֵי ר"ב) גּוּמֵל גְּפִשׁוּ אִישׁ חֶסֶד * גְּמִלוּת
חֶסְדִּים מִשְׁמַע, דְּהָא בְּרִינָא שְׂרִיָּא * וְאֲשֻׁלִּים לִיה חֶסֶד כְּדִין הוּא
רַחֲמֵי * מוֹנָא עֲלָאָה יְתִיר מֵאֲלִין, הוּא מוֹנָא עֲלָאָה וְיִקְרֵא מֵאַתְרֵי
דַּאֲקִרִי שְׁמִים, וְהוּא דְקִיק מְפִלְהוּ, וְהוּא מוֹנָא דְבְנֵי מְרַעֵי הָדָא הוּא
דְכַתִּיב (תְּהִלִּים מ"ב) " יִסְעֲרֵנוּ עַל עֲרֵשׁ דְּוֵי כָּל מִשְׁכְּבוּ הַפְּכַת כַּחֲלוּי *
" דִּיִּקָּא * מָא טַעֲמָא * כְּגִין דְּהִנֵּי בְנֵי מְרַעֵי לָא אֲתוּנֵי אֲלָא בְּהוּא
דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשִׁשׁ (וּמָאֵי אִיהוּ, חֵלֵב וְדָם הָדָא הוּא) דְכַתִּיב
(יִחְזַקֵּאל מ"ד) לְהַקְרִיב לִי חֵלֵב וְדָם, וְדַא הוּא מוֹנָא מֵאַתְרֵי דַּאֲקִרִי שְׁמִים,
וְהוּא יִקְרֵא וְעֲלָאָה דְקִיק מְפִלָּא * מוֹנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא וְיִקְרֵא, דַּא
הוּא מוֹנָא דְרוּחִין וְנִשְׁמַתִּין, וְהוּא מוֹנָא דַּאֲתֵר רַחֲמֵי עֲלָאָה (ס"ג)
מֵהוּא אֲתֵר דַּאֲקִרִי גּוּעַס י"י * וְיִקְרֵא מְפִלָּא הוּא מוֹנָא דְחִבְרִיָּא
דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא, וְהוּא מוֹנָא דַּאֲתֵי מִחֲכֵמָה עֲלָאָה * מָאֵי טַעֲמָא
מֵאַתְרֵי דַּא, כְּגִין דַּאֲוִרִיָּתָא גְּפַקַת (כִּרְשִׁית מ"ב) מִחֲכֵמָה עֲלָאָה, וְאִינוּן
דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא עֵיִלִּי בְּעִקְרָא דְשִׁרְשָׁהָ, וְעַל דַּא מוֹנָא דִּלְהוֹן
מֵהוּא אֲתֵר עֲלָאָה קְדִישָׁא קָא אֲתִיָּא * אֲתָא רַבִּי אֲלַעֲזָר וְנִשְׁיֵק יְרוּי
אָמַר זְבָאָה חוּלְקֵי דְקַאִימָנָא כְּמִלִּין אֲלִין * זְבָאָה חוּלְקִיהוֹן רַצְדִּיקִיָּא
דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא יִמָּא וְלִילִי, רַחֲמֵי לֹון בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דַּאֲתֵי
דְכַתִּיב (דְּבָרִים ג') כִּי הוּא חַיִּךְ וְאֲרַךְ יְמֵיךְ :

הֲנֵנִי מִמְטִיר לְכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם * רַבִּי יוֹסִי פְתַח (תְּהִלִּים קמ"ה) פּוֹתַח
אֶת יָרֵךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן, מַה כְּתִיב לְעֵלָא עֵינֵי כָּל אֲרֵיךְ
יִשְׁבְּרוּ * כָּל אִינוּן בְּנֵי עֲלָמָא מִצְפָּאן וְזַקְפָּאן עֵינֵין לְקִדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא,
כְּגִין כֵּךְ (ס"ב אָבֵר) כָּל אִינוּן בְּנֵי מֵהִימְנוּתָא, כְּעָאן (ס"ב) אֲצִטְרִיכִין
לְמַכְעֵי) בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא לְשִׁאֲלָא מוֹנִיָּהּ מִקְדְּשָׁא כְּרִיךְ הוּא וּלְצִלָּאָה
צְלוּתָהּ עֲלֵיהּ * מָאֵי טַעֲמָא * כְּגִין דְּבָרָא מֵאֵן דְּמִצְלֵי צְלוּתָהּ לְגַבֵּי
קִדְשָׁא

(8) אָמַר לְרַמְזוּ כִּי חֲצִיתָ כִּי סָא חֲדָא עֵסֵב חֲצִיתָ וְסִכְלִילָנִי אֲסִיִּים חֲכָמִים כִּי עַל יְדֵי חֲזוּי מַתְסָךְ מַחֲכָמִים וּבְצִחַת סָכַס הוּוּוּ
אֲסִיִּים * יוֹסִי דְמַטְרָא וְכִיּוֹן צְרִיכָא חֲכָמִים כְּמַשׁ לְגַבֵּי מִלִּין :

קדשא בריך הוא על מזוניה גרים דיתברך כל יומא על ידוי ההוא
 אילנא דמזון דכלא ביה • וטעמא דמלה (סס ס"ח) ברוך יי יום יום •
 ואף על גב דאשתכח עמיה בעי למשאל קמי קדשא בריך הוא ולצלאה
 צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידוי ברבאן כל יומא
 ויומא לעילא, ודא הוא ברוך יי יום יום • ועל דא לא ליבעי ליה לאניש
 לבשלא מזונא מן יומא ליומא אחרינא, ולא לעכב מיומא ליומא
 אחרא דרא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו • יום ביומו
 דייקא • בר מערב שבת לשבת כמה דאוקימנא • וכדין אשתכח
 קדשא בריך הוא מלא ברבאן בכל יומא • וכדין כתיב פותח את ידך
 וגומר • מאי רצון, ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא, ונפיק מניה
 רצון לאשתכחא מזוני לכלא • ומאן דשאל מזוני בכל יומא ויומא •
 ההוא אקרי ברא מהימנא, ברא דבגיניה משתכחן ברבאן לעילא •
 רבי אבא פתח ואמר (סס קמ"ו) רוצה יי את יראיו את המיחלים לחסדו •
 במה אית להו לבני נשא למהך בארחוי דמלכא קדישא, ולמהך
 בארחוי דאורייתא, בגין דישתכחון ברבאן לכלא לעלאי ולתתאי •
 דתניא מאי דכתיב (ישעיה מ"ט) ישראל אשר כך אתפאר, אתפאר ודאי •
 מאי משמע, דבגין (דס"ב ע"ב) ישראל לתתא קדשא בריך הוא מתפאר
 לעילא • ומאי פארא דיליה, (ב) דאתחבש בתפילין דמתחברין גונוי
 לאתפארא • תאנא רוצה יי את יראיו • רוצה יי ביראיו מבעי ליה •
 מאי רוצה יי את יראיו • אלא רוצה יי את יראיו, כלומר אפיק האי
 רצון ומתרעי (כ"ה ואתידע) בהו קדשא בריך הוא ליראיו דדחלין ליה •
 ומאן אינון יראיו דאפיק לון האי רצון • הדר ואמר את המיחלים
 לחסדו, אינון דמצפאן ומחבאן בכל יומא ויומא למבעי מזונייהו מן
 קדשא בריך הוא • משמע דכתיב את המיחלים לחסדו • רבי ייסא
 סבא לא אתקין סעודתא בכל יומא, (ג) עד דבעא בעותיה קמי קדשא
 בריך הוא על מזוני, אמר לה נתקין סעודתא עד דתתייהיב מבי
 מלכא • לכתר דבעי בעותיה קמי קדשא בריך הוא, הוה מתברה

שעתא

(ב) מל' סדרך חכום טליך דיוחוקל : (כ) גרי' אסיס מתפלג שיושפע על מאכלו ודחיות מוון סתו סתו מחכום וסיונו קמי קב"ס
 טי' למעלה מועיר ופח"כ סים ממחין שיעור מס עד שימשך מספע לחכום תתאם שס כתי' אכילת גר' ארזי' ועוד פ' סוד אלף עלון
 וגם כל סודו סאכילת סן סס כאות פ' ככסם לוריס ככזרי כס"כ וחכום תתאם מ' סמאירוס בלור חכום פלגס נק' כי חלגל כי
 כססג יודר עד עשיים וסחכלם סתם כיווריס וכוונות :

שעתא חדא. אמר הא עידן דתתייהיב מבי מלכא, מכאן ולהלאה
אתקינו סעודתא, ודא הוא ארחה דאינון דחלי קדשא בריך הוה
דחלי חטאה. אינון חיבייא דאזלין עקימין בארחי אורייתא מה כתיב
בהו, (ישעיה ס') הוי משבימי בבקר שכר ירדפו, ועל דא רוצה י את
יראו את המיחלים לחסדו. לחסדו דייקת, אשתמודען אינון בני
מהימנותא בכל יומא ויומא הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר
יום ביומו. יום ביומו קאמר ולא דבר יום ליום אחר. וכל כך למה.
למען אנסנו הילך בתורתא אם לא. ככאן אשתמודען אינון בני
מהימנותא, דכל יומא ויומא אינון אזלי בארחה מישר באורייתא. רבי
יצחק אמר מהבא, (משלי י"ג) צדיק אוכל לשובע נפשו, בתר דשבע
נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא רבי שמעון אמר תא חזי עד לא
יהב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל, אבחיין בין אינון בני מהימנותא,
ובין אינון חיבייא דלאו אינון בני מהימנותא ולא קיימין באורייתא.
ובמה אבחיין לון. במזן כמה דאתמר אנסנו. וכל אינון דאשתכחו
דאינון בני מהימנותא, רשים להו קדשא בריך הוא ברישומא דכתרא
דחסד כמה דאת אמר המיחלים לחסדו, ועל דא למען אנסנו. וכל
אינון דלא אשתכחו בני מהימנותא, אעדי מנייהו כתרא עלאה דא
ומנא אכריו ואמר ובטן רשעים תחסר. ועם כל דא לא העדיף
המרבה והממעט לא החסיר. תאנא בההיא שעתא אשתלימו
ישראל לתתא כגוונא דלעילא כמה דאוקימנא. דכתיב

ויבאו אלימה ושם שמים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגומר.
ואתתקף אילנא קדישא בתריסר תחומין בארבע סטרי עלמא,
ואתתקף בשבעין ענפין וכלא כגוונא דלעילא. כההיא שעתא נטיף
טלא קדישא מעתיקא סתימאה, ומליייה לרישיה דזעיר אנפין, אתר
דאקרי שמים. ומההוא טלא דנהורא עלאה קדישא, הוה נגיד ונחית
מנא לתתא. וכד הוה נחית, הוה מתפרש גלידין גלידין ואקריש
לתתא הדא הוא דכתיב דק ככפור על הארץ. כל אינון בני מהימנותא
נפקי ולקטי ומברכין שמא קדישא עליה, וההוא מנא הוה סליק ריחין
דכל בוסמין דגנתא דערן, דהא ביה אתמשך ונחית לתתא. שווייה
לקמיה, בכל טעמא דאיהו כעי הכי טעים ליה, ומכרך למלכא קדישא

עלאה, וכד"ן מתברך במעו, והוה מסתכל וידע לעילא, ואסתכי בחכמה
עלאה, ועל דא אקרין דוד דעה • ואלין הוו בני מהימנותא, ולהון
(פ) אתייהבת אורייתא לאסתכלא בה ולמנדע ארחהא • ואינון דלא
אשתכחו בני מהימנותא מה כתיב בהו (כמדכר י"ח) שטו העם ולקטו
מאי שטו • שטותא הוו נסכי לגרמייהו, בגין דלא הוו בני מהימנותא •
מה כתיב בהו, וטחנו בריחים או דכו כמדוכה וגומר • מאן אטרח
(דס"ג ע"ב) לון כל האי, אלא דאינון לא הוו בני מהימנותא • בגוונא
דא אינון דלא מהימני ביה כקדשא בריך הוא, לא בעאן לאסתכלא
בארחוי, ואינון בעאן לאטרחא גרמייהו כל יומא בתר מזונא יממא
ולילי, דילמא לא סליק בידיהו פתא דנהמא • מאן גרים לון האי •
בגין דלאו אינון בני מהימנותא, אוף הכא שטו העם ולקטו, (כ) שטו
בשטותא דגרמייהו • ובעאן לאטרחא עליה דרא הוא דכתיב וטחנו
ברחים • בתר כל טרחא דא, לא סליק בידיהו אלא כמה דכתיב
והיה טעמו בטעם לשד השמן ולא יתיר • מאן גרים לון האי, בגין
דלא הוו בני מהימנותא • אמר רבי יוסי מאי לשד השמן • איכא
דאמרי דליש במשחא כתרנומו, ואיכא דאמרי מה השד אתחוד
לכמה גוונין • אוף מנא אתחוד לכמה גוונין • רבי יהודה אמר לשד
השמן, יניקא דמשחא • רבי יצחק אמר איש לפי אכלו לקטו • וכי
מאן דאכיל קמעא לקיט קמעא, ומאן דאכיל יתיר לקיט יתיר • והא
כתיב ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר • אלא לפום אינון
דאכלין לקטין משמע, אכלו, מאן דהוה אכיל ליה, ובגיני כך לא כתיב
אכילתו • מאי קא מיירי • אחיד בר נש בעבדא או באמתא ואמר
דהוא דיליה • אתא חכריה ואמר האי עבדא דילי הוא • קריבו
לקמיה דמשה לדנא, אמר לון כמה נפשאן בכיתך, וכמה נפשאן
בביתיה דדין, אמרו בך וכך, וההיא שעתא אמר לון משה לקטו מחר
וכל חד מנייכו ייתי לגבאי • למחר נפקו ולקטו ואתין קמיה משה,
שוין קמיה מנא הוה מדיד ליה • אי ההוא עבדא דדין, אשבח ההוא
עומרא דעבדא כההוא מנא דהא חד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה,

מדיד

(פ) כ"ל ע"ג רכ"י כמכילתא לא כהנס חורס אלא לאוכלי סמך פי' לאתום שטו אוכלים אותו כעיינו כמו שח"ס יורד מן סממ"ס שבו
עמדו בו מבלתי רוחנייתו לפתוח סגל לאסוקי אינון דמכ"י אותו ולכן סיו נסכי שעותא לגרמייהו • סרמ"ז : (כ) זו ראי' סמלשון
שעו גם כן עורסם שטו סוף מלרע וסייבו ולא ככעל אוד תורס י"ח פ' • סרמ"ז (ויש לנחות דלין ראי' סמלשון לקריאם כידוע • מאן) :

מדיד לדין, ואשכח חסרא ההוא מיכלא דעכרא בההוא מנא דחכריה,
 וחד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה, אמר עכרא דדין הוא • הדי
 הוה דכתיב איש לפי אכלו לקטו • וכתיב עמר לגלגלת מספר
 נפשתיכם • אמר רבי (ב) י"סא כתיב :

ערב וידעתם כי " הוציא אתכם מארץ מצרים • ובקר וראיתם את
 כבוד " • ערב וידעתם, במאן ינדעון • אלא הכי תאנא בכל
 יומא ויומא אשתבחו נימוסי קדשא בריך הוא, בעפרא אתער חסד
 בעלמא, בההוא זמנא דאקרי ערב תלייא דינא בעלמא, והא אוקמוה
 דבגיני כך יצחק תקן תפלת המנחה • (מאי קא מיירי) ועל דא ערב
 וידעתם, כד אתער דינא בעלמא, חנדעון דבההוא דינא אפיק " יתכון
 ממצרים • ובקר וראיתם את כבוד " , דהא בההוא זמנא אתער חסד
 בעלמא ויתן לכו למיכל • רבי חייא אמר איפכא, מה כתיב לעילא
 בשבתנו על סיר הכשר וגומר • ביה שעתא אתער ערב, דההוא זמנא
 דאתער דינא, אתער נמי חסד בעלמא • הדי הוא דכתיב וידעתם
 כי " הוציא אתכם מארץ מצרים • תנדעון ההוא חסד דעבר עמכון
 בזמנא דדינא, ואפיק יתכון מארעא דמצרים • ובקר וראיתם את כבוד
 " , כבוד " הא ידע • וכל כך למה • בשמע " את תלנותיכם וגומר
 אמר רבי י"סא לא שני קדשא בריך הוא נימוסוי, בר דאינון חייבי
 עלמא שניין לון, ומהפכי רחמי לדינא כמה דאתמר • תאני רבי אלעזר
 מהאי מנא זמינין צדיקייא למיכל לעלמא דאתי, ואי תימא בהאי
 גוונא • לא, אלא יתיר דלא הוה כן לעלמין • ומאי איהו • כמה
 דאוקימנא דכתיב (תהלים כ"ז) לחזות בנעם " ולבקר בהיכלו • וכתיב
 (ישעיה ס"ד) עין לא ראתה אלהים זולתך וגומר :

ראו כי " נתן לכם השבת • רבי חזקיה פתח (תהלים ק"ב) שיר המעלות
 ממעמקים קראתיך " • שיר המעלות סתם ולא פריש מאן אמרו •
 אלא שיר המעלות, דזמינין (דס"ג ע"ב) כל בני עלמא למימר, דזמין האי
 שיר למימריה לדרי עלמא, ומאי הוא. ממעמקים קראתיך, והכי תאנא
 כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא, בעי למבעי בעותיה ולצללאה
 (מיקרא ע"ב) מעמקא דלבא, בגין דישתבח לביה שלים בקדשא בריך

הוא

(ב) ל"ג ר' חייא שסוף חולק ככמון • סמ"א :

הוא, ויכוין לבא ורעותא * ומי אמר דוד הכי, והא כתיב (תהלים קי"ט)
 ככל לבי דרשתיך, ודא קרא סגי, מאי בעי ממעמקים * אלא הכי
 תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא, בעי לכוונא דעתא
 (כ"ג לבא) ורעותא מעיקרא דכל עיקרון, (כ"ג) מעומקא דכל עומקין
 לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא, (כ"ג דכלא) בגין דינגיד ברכאן
 ממבועא דכלא * ומאי הוא * ההוא אתר דנפיק מניה ואשתכח מניה
 ההוא נהר דכתיב (בראשית כ') ונהר יוצא מערן, ובתיב (תהלים מ"ו) נהר
 פלגיו ישמחו עיר אלהים * ודא אקרי ממעמקים * (מ"ט ט"ו) עמקא דכלא
 עמקא (בראשית רל"ד ט"ו ויקרא רפ"ה ט"ו ב' דל"ז כ') דבירא, דמבועין נפקין ונגדין
 לברכא כלא, ודא הוא שירותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא *
 אמר רבי חזקיה בד עתיקא סתימאה דכל סתימין בעי לומנא ברכאן
 לעלמין, אשרי כלא ואכריל כלא כהאי עמיקא עלאה, ומהכא שאיב
 ואתנגיד בירא (כ"ג נהרא) דנחלין ומבועין אתנגידו מניה, ומשתקין
 מניה כלוה * ומאן דמצלי צלותיה, בעי לכוונא לבא ורעותא לאמשכא
 ברכאן מההוא עמיקא דכלא, בגין דיתקבל צלותיה ויתעביד רעותיה *
 ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בקר * אמר רבי יהודה
 בכל יומא ויומא מתברך עלמא מההוא יומא עלאה, דהא כל שיחא
 יומין מתברכאן מיומא שביעאה * ובל יומא יהיב מההיא ברכה
 דקביל בההוא יומא דיליה, ועל דא משה אמר איש אל יותר ממנו
 עד בקר * מאי טעמא, בגין דלא יהיב ולא יוזיף יומא דא לחבריה,
 אלא כל חד וחד שליט בלחודו בההוא יומא דיליה * דהא לא שליט
 יומא ביומא דחבריה, בגיני כך כל אינון (כ"ג) אמר רבי יהודה כל
 יומא ויומא מתברך מההוא יומא עלאה יומא שביעאה, ומתברכן כל
 שיחא יומין כל חד וחד (ט) בלחודו, וכל יומא יהיב ביומא דיליה
 מההוא ברכה דקביל מההוא יומא עלאה, ועל דא משה אמר איש
 אל יותר ממנו עד בקר, דהא לא שליט יומא ביומא דלאו דיליה, וכל
 אינון חמשה יומין שליטין ביומיהו, ואשתכח ביה מה דקבילו, ויומא
 שתימאה אשבח ביה יתיר * ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעוד מאי
 דכתיב יום הששי, ולא אתמר הכי בכל שאר יומין * אלא הכי

אוקמה

אוקמוה • הששי, דאזדווגא (כ"ב דאזדמנא) ביה מטרוניתא לאתקנא
 פתורא למלכא, ובגין כך אשתכחו ביה תרין חולקין, חד ליומיה וחד
 לתקנא בחדוותא דמלכא במטרוניתא, והוא ליליא חדוותא
 דמטרוניתא במלכא וזווגא דילהון, ומתברכאן כל שיתא יומין כל חד
 וחד בלחודוי • בגין כך פעי בר גש לסדרא פתוריה כליליא דשבתא,
 בגין דישרי עליה ברבאן מלעילא, וברכתא לא אשתבח על פתורא
 דיקנייא (וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דילהון)
 בגין כך תלמידי חכמים דידעין רזא דא, וזווגא דילהון מערב שבת
 לערב שבת • ראו כי " נתן לכם השבת • מאי שבת, יומא דביה
 גיחין שאר יומין, והוא כללא דכל אינון שיתא אחרנין ומניה מתברכין •
 רבי יסא אמר, וכן גמי כנסת ישראל אקרי שבת, בגין דאיהי ברת
 זוגו, ודא היא כלה דכתיב (שמות ל"ב) ושמרתם את השבת כי קדש היא
 לכם • לכם, ולא לשאר עמין דדא הוא דכתיב (ס) ביני ובין בני
 ישראל, ודא היא אחסנת ירותת עלמין לישראל • ועל דא כתיב
 (ישעיהו כ"ח) אם תשיב משבת רגלך וגומר. ובאתריה אוקימנא מלי • כתיב
 (ר"י) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי • ממקומו • תנינן מההוא
 מקום דאתחזי למהך • ורזא דמלה דכתיב (יחזקאל ג) ברוך
 כבוד " ממקומו, ודא איהו מקום, ודא איהו רזא דכתיב כי המקום
 אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, אתר ידיעא קרינן ליה מקום
 דאשתמודעא קרא עלאה, ובגין כך אזהרותא לבר גש דקא מתעטרא
 בעטורא קדישא דלעילא, דלא יפוק מגיר • בפומיה מלולא
 (מ"ב) דחול, יפוק מניה קרא (דס"ד ע"ב) מחלל יומא דשבתא • בידוי
 בעובדתא • ברנלוזי למהך לבר מתרין אלפין אמין, כל אלין חלולא
 דשבתא אינון • אל יצא איש ממקומו, דא איהו אתר יקרא דקדושה,
 דהא לבר מניה אלהים אחרים גינהו • ברוך כבוד " דא כבוד
 דלעילא, ממקומו דא כבוד דלתתא, דא איהו רזא דעטרא דשבת
 בגין כך אל יצא איש ממקומו • זכאה חולקיה מאן דזכי ליקרא
 דשבתא, זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי •
 ויאמר " אל משה עכור לפני העם וגומר • רבי חייא פתח (תפלים ג"ד)
 חונה מלאך " סביב ליראיו ויחלצם • זכאין אינון צדיקיא

דא
 תנינן

דקרא

דקדשא בריך הוא אתרעי ביקריהון יתיר על דיליה תא חזי כמרה
 אינון בני עלמא דמחרפי ומגדפי לעילא, כגון סנחריב חרף וגרף
 ואמר (מלכיס ב' י"ח) מי בכל אלהי הארצות וגומר. וקדשא בריך הוא
 מחיל ולא תבע מניה. כיון דאושיט ידיה על חזקיה מה כתיב (ס"ט י"ט)
 ויצא מלאך יי ויך במחנה אשור וגומר ירבעם בן נבט הורה פלח
 לעבודה זרה ומקטר לה ומזבח לה, וקדשא בריך הוא לא תבע מניה.
 וכד אתא עדו נביאה ואתנבי עליה, ואושיט ירבעם ידא לקכליה
 מה כתיב (ס"ט ה' י"ב) ותיבש ידו ולא יכול להשיבה אליו. (ועל דפלח
 לעבודה זרה, לא תבע ליה קדשא בריך הוא.) פרעה חרף וגרף
 ואמר (שמות ה') מי יי וגומר. וקדשא בריך הוא לא תבע מניה. עד דסריב
 בהו בישראל דכתיב (ס"ט ט') עורך מסתולל בעמי. (ס"ט) הנה יי הויה
 כמקנה וגומר. וכן בכל אתר קדשא בריך הוא תבע עלבונה
 דצדיקיא יתיר על דיליה. הבא משה אמר (ס"ט י') עוד מעט וסקלונני,
 אמר ליה קדשא בריך הוא משה, לאו עידן הויה למתבע עלבונך,
 אלא עכור לפני העם ואחמי מאן יושיט ידוי לקבלך. וכי ברשות יי
 את קאים או ברשותי. ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך
 (ה) והלכת, (באן ט"ך מה שכתובין ו') מאי טעמא, משום דמחקק כנסין הויה
 ושמא קדישא עלאה רשימא ביה, בקדמיתא נחש כמרה דאתמר
 (משנא כ"ט) דרך נחש עלי צור. נחש הא אתידע דאתער צור (כ"ח) ואתמר.
 צור. באן אתר אתגלי, הכא אתגלי דכתיב הנני עומד לפניך שם
 על הצור. ומאן צור, כמה דאת אמר (דברים ל"ב) הצור תמים פעלו,
 ותמן ידע משה הך קאים נחש עלי צור, והא אוקימנא מלי. אמר
 רבי יהודה אי לישתיק קרא יאות שאילתא, אלא הא כתיב והכית
 בצור ויצאו ממנו מים. אמר ליה ודאי הויה דלית לך כל שמא ושמא
 מאינון שמהו קדישין דקדשא בריך הוא, דלא עבר נסין וגבוראן,
 ואפיק כל מה דאצטרך לעלמא, כל שכן לאפקא הכא מ"א. אמר
 ליה אי הכי הא כתיב (תהלים ע"ח) הן הכה צור ויזובו מים. מאן מחי
 לשמיה, אמר ליה (כ) פטישא חריפא בקטרוי ידע, ואת שאיל דא.

אלא

(א) כלאן חסר ועיין ביהו"ט חדש דף כ"ח וז"ל תניא א"ר יוסי יב"י עד דף כ"ט רשומא ביה ושמיני אחיו כסוף חסר דף רע"ב ע"ב :
 (ב) ע"י חיימ' סחי' משל יפדושו פטיש מחודד כסימני חכאיתיו כסלט כיבר וכן חסכס מחודד כיבר בקושיקויו. אכל למי' חזרי

כ"ט"א חריב'א חו"א סוד הגכדים דכ"ליתא דקדניוחא חמכס ומחלק. כ"רמ" :
 שסוח

אלא תא חזי בכל אתר צור גבורה, וכד בעי קדשא בריך הוא למחאה
 או לאלקאה אתער גבורה דא, וההוא גבורה מחי ולקי ודא הוא
 דכתיב הן הבה צור ויזובו מים • ואי לאו דאתער האי צור ולקי
 באתר דאצטריך, לא גבעין מיה • אמר ליה אי הכי האי כתיב
 (דברים ל"ב) צור ילך תשי • ותנינן מאי תשי, כלומר חלשת ליה • אמר
 ליה וראי הכי הוא, דאלמלא ינדעון חייבייא דהאי צור זמינא
 לאתערא לקבליהו ולאקאה לון, ימנעון מלמיחב קמיה, אלא חלשא
 איהו בעינייהו הואיל ולא מסתבלי בה, ולא מסתבלי בארחייהו,
 (כ"ט בכורסייהו) ועל דא צור ילך תשי • רבי אבא אמר אית צור
 ואית צור • מסטרא דצור עלאה נפק צור אחרא • ומאי צור עלאה,
 צור דכל צורים • ומאי איהו, ההוא דאולידת לישראל דכתיב צור
 ילך תשי • דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא נפקא צור אחרא,
 מסטרא דאימא נפקא גבורה • ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר
 כתיב (תהלים ק"ו) מי ימלל גבורות • מאי גבורות • לאכללא אימא
 עלאה דכלא, דאף על גב דלאו איהו דינא, מסטרהא אשתכח, דהא
 מסטרהא (דס"ד ע"ב) גבורה אשתכח, ובגיני כך צור עלאה אקרי •
 (דברים ל"ב) יתשבח אל מחוללק, דא נהירו דאבא ומאי גיהו • חסד
 עלאה דאיהו נהירו דאבא • תו אמר רבי אבא מים בכל מקום הא
 ידיעא, וקדשא בריך הוא כהאי צור אתער לארקא מיה, דהא לא
 אתחזי (אלא מגדולה), ורא הוא את וניסא דקדשא בריך הוא • ועל
 דא שבת דוד ואמר (תהלים קי"ד) ההפכי הצור אגם מים וגומר • ומשמע
 ההפכי, דהא לאו ארחוי דצור בכך • ועל דא כצור עלאה אפיק מיה
 מאתר דלתתא • ומה שמייה דההוא דלתתא סלע • דכתיב (כמדבר ד')
 והוצאת להם מים מן הסלע • ובמה אפיק האי סלע מיה • בחילא
 דצור דלעילא • רבי שמעון אמר הצור תמים פעלו, מאי משמע
 הצור תמים פעלו, דאתהפך צור למעבד פעלו דתמים, ומאי איהו
 אברהם דכתיב ביה (בראשית י"ו) התהלך לפני והיה תמים • ודא הוא
 ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו ודא אברהם, בשעתא דא
 אתהדר הצור תמים • בשעתא אחרא חנינא בד (אתענש) בעא משה
 לאפקא מיה מהאי צור, בחובייהו דישראל לא אתהדר תמים

בְּקִדְמִיתָא, בִּיה זְמַנָּא אֲתֵרְעַם מִשְׁרָה וְאָמַר צוּר יִלְדֵךְ הָשִׁי • בְּלוֹמַר
 חֲלֹשֶׁת לִיה מִמָּה דְהוּה בְּקִדְמִיתָא, דְּבִגִּינְךָ לֹא אֲשַׁתְּכָה תְּמִים הַשְּׁתָּא
 וְאֲתַעְבִּיד ^(בִּיה) דִּינָא מַה דְּלֹא הוּרָה כְּיוּמִי ^(אֲבֵרְהֵם) • יִלְדֵךְ, בְּלוֹמַר
 עוֹלִימְךָ • אָמַר רַבִּי אַבָּא מָאִי דְכָתִיב הִישׁ " בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין • וְכִי
 טַפְשִׁין חוּו יִשְׂרָאֵל דְּלֹא יָדְעִי מַלְה דָּא • וְהָא חֲמוּ שְׂכִינְתָּא קְמִייהוּ,
 וְעֵנְנִי כְּבוֹד עֲלִייהוּ דְּסַחְרִין לֹוּ וְאֵינּוּן אָמְרוּ הִישׁ " בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין •
 גּוֹבְרִין דְּחֲמוּ זִוּ יִקְרָא דְּמַלְכִּיהוּן עַל יָמָא, וְתַנִּינֵן רָאֲתָה שְׂפַחָה עַל הַיָּם
 מַה יִּשְׁלָא רָאֲה יַחְזַקְאֵל, אֵינּוּן אֲשַׁתְּכְּחוּ טַפְשִׁין וְאָמְרוּ הִישׁ " בְּקִרְבָּנוּ
 אִם אֵין • אֵלֵא ^(כֶּסֶף קִכ"ט ב') הֲכִי קָאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּעוּ לְמַנְדַּע בִּין
 עֲתִיקָא סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין דְּאִקְרִי אֵין, וּבִין זְעִיר אֲנַפִּין דְּאִקְרִי " •
 וְעַל דָּא לֹא כָּתִיב הִישׁ " בְּקִרְבָּנוּ אִם לֹא, כְּמָה דְּכָתִיב הִילֵךְ בְּתוֹרַתִּי
 אִם לֹא, אֵלֵא הִישׁ " בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין, אִי הֲכִי אֲמָאִי אֲתַעֲנִשוּ • אֵלֵא
 עַל דְּעֵבִידוּ פְּרוּדָא וְעֵבִידוּ בְּנִסְיוֹנָא דְּכָתִיב וְעַל נְסוּתָם אֵת " • אָמְרוּ
 יִשְׂרָאֵל אִי הָאִי נִשְׂאֵל בְּגוֹנָא חָד • וְאִי הָאִי נִשְׂאֵל בְּגוֹנָא אַחְרָא •
 וְעַל דָּא מִיד וִיבֵא עֲמֶלְק :

וִיבֵא עֲמֶלְק וַיִּלְחַם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיָדִים • רַבִּי יוֹסִי פָּתַח ^(נִשְׁעִיָּה ל"ב)
^(ו' ב') אֲשֶׁרִיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מִים, תִּמְן תַּנִּינֵן כְּמָה מִים וְכְמָה מִים מִשְׁתַּכְּחִין •
 אֲשֶׁרִיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מִים, תִּמְן תַּנִּינֵן כְּמָה מִים וְכְמָה מִים מִשְׁתַּכְּחִין •
 זְכַאֵין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּלִית זִרְעָא לְהוּ אֵלֵא עַל הַמַּיִם דְּכָתִיב וַיַּחֲנוּ שֵׁם
 עַל הַמַּיִם • אֵינּוּן דְּהוּוּ תַּחוּת עֲנַפִּי אֵילָנָא דְּקִדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא • דְּתַנִּיא
 אֵילָנָא אֵית לְקִדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיפָא, וּבִיה
 אֲשַׁתְּכָה מוֹזְנָא לְכֹלָא • וְהוּא אֲתַחַם בְּתַרִּיסַר תַּחוּמִין כְּמַתְקִילָא,
 וְאֲתַתְּקַף בְּאַרְבַּע רוּחֵי עֲלְמָא • וְשַׁכְעִין עֲנַפִּין אַחִידִין בִּיה, וַיִּשְׂרָאֵל
 מִשְׁתַּכְּחִי כְּגוֹפָא דְּהוּוּא אֵילָנָא • וְאֵינּוּן שַׁכְעִין עֲנַפִּין סַחְרָנָא דִּילְהוּן •
 וְהֵינּוּ דְּכָתִיב וַיִּבְאוּ אֵלֵימָה וְשֵׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה עֵינּוֹת מִים וְשַׁכְעִים
 תַּמְרִים • וְהָא אוֹקְמוּהָ וְאֲתַמַּר בְּכְמָה אֲתַר • מָאִי וַיַּחֲנוּ שֵׁם עַל הַמַּיִם •
 אֵלֵא בְּהוּוּא זְמַנָּא שְׁלִטוּ יִשְׂרָאֵל עַל אֵינּוּן מָאִי דְּאֵינּוּן תַּחוּת עֲנַפִּין
 דְּאֵילָנָא, דְּאִקְרוּן הַמַּיִם הַזֹּרוּגִים • וְעַל דָּא אֲשֶׁרִיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מִים •
 מִשְׁלַחִי רַגְלִי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר • אֵינּוּן תְּרִין כְּתָרִי שְׁמַאלָא דְּאַחִידִין בְּהוּ
 עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה, דְּאִקְרוּן שׁוֹר וְחֲמוֹר • וְהֵינּוּ דְּכָתִיב וַיְהִי לִי
 שׁוֹר

שור וחמור • בגין דלכך תפיש הוה בחרשין ובאינון כתרין תתאין •
ובאינון בעא לאובדא ליעקב כמה דכתיב (דכריס כ"ו) ארמי אובד אבי
והא אתמר • וכשישראל זכאין, משלחי להו ולא יכלי לשלטאה עלייהו
הרא הוא דכתיב משלחי רגל השור והחמור, דלא שלטי בהו • אמר
רבי אבא בר מודווגי כחדא לא יכלין בני עלמא למיקס בהו • ועל
דא (דס"ה ע"ה) כתיב (דכריס כ"ט) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו • יחדו
דייקא • ותנינן לא יהיב איגיש דוכתא לזיגין בישין, דהא בעובדא
דבני נשא אתער מה דלא אצטריך • וכד מודווגי כחדא (לא יכלין
למיקס בהו) • (ה) מבין סטרא דילהון נפיק (ו) מתקיפותא דילהון
דאקרי כלב, ודא חציפא מכלהו דרא הוא דכתיב (שמות י"ח) ולכל בני
ישראל לא יחרץ כלב לשונו • (ז) מתקיפותא דילהון נפיק ההוא
דאקרי כלב, ודא חציפא מכלהו) אמר קדשא בריך הוא אתון אמרתון
היש י בקרבנו אם אין הרי אני מוסר אתכם לכלב • מיד ויבא עמלק •
רבי יהודה אמר (כמכר כ"ב) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד •
וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לישנין ועמין ואומין הוו בעלמא
עד לא אתא עמלק • אלא בר גפקו ישראל ממזרים, דחילו ואימתא
נפל על כל עמין דעלמא מישראל דרא הוא דכתיב שמעו עמים
ירגזון חיל אחו יושבי פלשת • ולא הוה עמא דלא הוה דחיל מגבוראן
עלאין דקדשא בריך הוא • ועמלק לא הוה דחיל • דרא הוא דכתיב
ולא (א) ירא אלהים • לא דחיל למקרב לגבך • ועל דא ראשית גוים
(עמלק הוה קדמאה) דאתו לאנחא קרבא בישראל עמלק הוה • וכגיגי
כך ואחריתו עדי אובד, דכתיב כי מחה אמחה את זכר עמלק וכתיב
תמחה את זכר עמלק דרא הוא דכתיב ואחריתו עדי אובד • עדי
אכדו מבעי ליה, אלא עד דייתי קדשא בריך הוא (ה) ויאבד ליה
(בלומר עד דקדשא בריך הוא יהא אובד ליה) דכתיב כי מחה אמחה
וגומר • אמר רבי אלעזר תא חזי אף על גב דהצור תמים פעלו ועבד
עמהון חסד לאפקא לון מיא, לא שבק דידיה דרא כתיב ויבא עמלק
רבי

(ה) חיד סעיר ר' יתוך חמור מ' ס"ח כל"ב וסוף חלוקה סבולל כ' סעירין יבן עמלק, סוף ממש כנגדו זכן חוץ מסיני סדעתי יעזין לקמו קל"ד כ"י • (ב) כלב מנח ג' תוקף : (ג) כ"י ירח קאי על עמלק כמו שפרש' יוספתו דאי קאי אישראל סולל ולא ירה כשכח כמאס' אשי ככ ירח' ס' יבין כ"י כמסקל כ"י וקו יחקה ססית פועל עבר מסכטעל • פרמ' : (ד) חפסר רכבוים ער זיאכר סקנ'ס ער עלו ובמ' פ"ס אלפי"ד י"ט חכה זמחכ כככל • מאי

רבי אבא פתח ואמר (קבלת ה') יש רעה חולה ראיתי תחת השמש •
 כמה בני נשא אטימין לבא בגין דלא משתדלי באורייתא • יש רעה
 חולה • וכי יש רעה דהיא חולה ויש רעה דלאו היא חולה • אלא
 ודאי יש רעה חולה, דתנינן מסטרא דשמאלא נפקי כמה גרדיני
 גמוסין דבקען באורא • וכד בעין למיפק אזלין ואשתאבין בנוקבא
 דתהומא רבה, לבתר נפקין ומתחברן כחדא, ובקעין אורין ושאטין
 בעלמא ומתקרבין לגבייהו דבני נשא, וכל חד חד אקרי רעה כמה דאת
 אמר (תהלים כ"ב) לא תאונה אליך רעה, מאי לא תאונה, בגין דאתי
 (ה) בתסקופא על בני נשא • חולה, אמאי היא חולה • כד שרייא האי
 על בני נשא עביד לון קמצנין מממוניהון • אתיין גבאי צדקה גביה,
 היא מחאת בידיה ואמר ליה לא תיפוק מדידך • אתיין מסכני היא
 מחאת בידיה • אתי הוא למיכל מממוניה מחאת בידיה, בגין לנטרא
 ליה לאחרא • ומן יומא דשרייא עליה דבר נש היא חולה כהאי שכיב
 מרע דלא אכיל ולא שתי • ועל דא היא רעה חולה, ושלמה מלכא
 צווח בחכמתא ואמר (קבלת ו') איש אשר יתן לו האלהים עושר
 וגכסים וכבוד וגומר • האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאן סיפיה
 רישיה, כתיב איש אשר יתן לו האלהים עושר וגכסים וכבוד וגומר
 מאי ולא שליטנו האלהים לאכול ממנו • אי הכי לאו ברשותיה
 הוא דבר נש • אלא אי כתיב ולא יעזבנו האלהים לאכול
 ממנו הוינא אמרי הכי, אלא ולא שליטנו, רבגין דהוא הימניה לההיא
 רעה ואחיד בה • קדשא כריך הוא לא שלטיה עליה לאתברא
 תחותיה על דהוא אתרעי בה ואחיד בה • וכל ארחוי כשכיב מרע
 דלא אכיל ולא שתי ולא קריב לממוניה ולא אפיק מניה, ונטיר ליה
 עד דהוא יפוק מעלמא וייתי אחרא ויטול ליה, דהוא בעליו, ושלמה
 מלכא צווח ואמר (ס"ד) עושר שמור לבעליו לרעתו • מאן בעליו •
 דא אחרא דירית ליה, ולמה זכה האי אחרא למהוי בעליו דההוא
 עותרא • בגין דהאי הימין לההיא רעה ואתרעי בה (היא הוא רכתיב
 לרעתו בשביל ההיא רעה) ואתרבק בה • בגין כך האי אחרא דלא אתרבק
 בההיא רעה, זכה (היא) למהוי בעליו דההוא עותרא דהוא רכתיב
 לרעתו

לא תשכח

(6) פי כעלמא חרנוס עניניהו רכריס חסדופי מילין סדכ' :

לרעתו, כלומר בגין רעתו דהו"ה מתדבק בה, רוח ליה האי • דבר
 אחר יש רעה חולה, האי מאן דיתיב כחולקא טבא בכית אבוי, והוא
 אויל לקבל אבוי (דס"ה ע"ב) (ה) בתסקופי מלין, הא אתדבק בההו"ה
 רעה חולה • כבר נש שכיב מרע דכל ארחוי בתסקופא, דא בעינא
 ודא לא בעינא, ובגין האי עותרא אתדבק בר נש ברעה חולה, ואתענש
 בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ודא הוא עושר שמור לכעליו לרעתו •
 כך ישראל, קדשא בריך הו"ה נטיל לון על גדפי נשרין, אסחר לון
 בענני יקרא • שכינתיה נטיל קמייהו • נחת לון מנא למיכל • אפיק
 לון מיא מתוקים, ואינון הוו אזלין עמיה כתסקופין • מיד ויבא עמלק:
 ויבא עמלק • אמר רבי שמעון רזא דחכמתא הבא, מגזרת דינא
 קשייא קא אתייא קרבא דא, וקרבא דא אשתבח לעילא ותתא,
 ולית לך מלה באורייתא דלא אית בה רזין עלאין דחכמתא, דמתקשרין
 בשמא קדישא • כביכול אמר קדשא בריך הו"ה, כד ישראל אינון
 זכאין לתתא אתגבר חילא דילי על בלא • וכד לא אשתכחו זכאין
 כביכול מתישין חילא דלעילא, ואתגבר חילא דדינא קשייא • תא חזי
 בשעתא דחכו ישראל לחתא מה כתיב ויבא עמלק וילחם עם ישראל
 אתא לקטרגא דינא ברחמי • וכלא אשתבח לעילא ותתא • ברפידים •
 ברפוי ידים, דרפו ידיהון מאורייתא דקדשא בריך הוא כמה דאוקימנא •
 אמר רבי יהודה תרי זמני אנח קרבא עמלק בישראל • חד הכא •
 וחד דכתיב (כמכר י"ד) וירד העמלקי והבנעני וגומר • אמר רבי שמעון
 לעילא ותתא • קטרוגא דקדשא בריך הוא הוה לעילא כמה דאתמר •
 לתתא בקדשא בריך הוא הוה, דהוה נסבי לגברי וגזרי לון ערלתא •
 (ס"ה אתא) דרשימא קדישא, ונטלי להו (כ) וארמי לון לעילא ואמרי
 טול לך מה דאתרעית • ועל כל פנים דקדשא בריך הוא הוה בלא •
 (ס"ה קבלא) :

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא (ג) הלחם בעמלק •
 וכי מה חמא משה דסליק גרמיה מהאי קרבא קדמא דקדשא
 בריך הוא פקיד, אלא משה זכאה חולקיה דאסתכל וידע עיקרא
 דמלה

(ה) כעלויט (כ) י"ח מי ספירש דעבי נעל סחוב וסוף מארס וסנימול יבול לי ע"ד אפמרו או עכחא או מוסלף לכך סיס טוכא
 המילה • מאין : (ג) ריש ויקסל :

דמלה • אמר משה אנא אומין גרמי לההוא קרבא דלעילא, ואנת
יהושע זמין גרמך לקרבא דלתתא והיינו דכתיב והיה כאשר ירים
משה ידו וגבר ישראל, ישראל דלעילא • ובגין כך סליק משה גרמיה
מקרבא דלתתא, בגין לאזדרוא בקרבא דלעילא ויתנצח על ידו •
אמר רבי שמעון וכי קלה היא בעיניך קרבא דא דעמלק • תא חזי
מן יומא דאתברי עלמא עד ההוא זמנא, ומההוא זמנא עד דייתי
מלכא משיחא, ואפילו בזמני דגוג ומגוג לא ישתבח כוותיה • לאו
בגין חיילי תקיפין וסגיאיין, אלא בגין דבכל סטרין דקרשא בריך הוא
הוה • ויאמר משה אל יהושע, אמאי ליהושע ולא לאחרא והא כההוא
זמנא רבייא הוה דכתיב (שמות ל"ג) יהושע בן נון נער, וכמה הוה כישראל
תקיפין מניה • אלא משה בחכמתא אסתכל וידע • מאי חמא • חמא
לסמ' אל דהוה נחית מסטרא דלעילא לסייעא לעמלק לתתא • אמר
משה וראי הכא קרבא תקיפא אתחזי • יהושע כההוא זמנא כדרגא
עלאה יתיר אשתכח • אי תימא דבשכינתא אשתכח כההוא זמנא •
לאו הכי דהא במשה אתנסיבת ואתאחדת, ואשתכח יהושע דאתאחד
לתתא מינה • ובמה • אמר רבי שמעון כההוא אתר דאתקרי נער •
והיינו דאמר רבי יהודה מאי דכתיב (ישעיה ל"ג) עינך תראנה ירושלים
נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתרותיו לנצח, ירושלים • ירושלים
דלעילא דאקרי אהל בל יצען, ולא ישתכח יתיר למיהך בגלותא,
ודא הוא דזא דכתיב יהושע בן נון נער נער וראי • לא ימיש מתוך
האהל • ההוא דאקרי אהל בל יצען • מלמד דבכל יומא ויומא הוה
יניק משכינתא, כמה דההוא נער דלעילא לא ימיש מתוך האהל ויניק
מינה תדירא • כך האי נער (דס'ו ע"ה) דלתתא לא ימיש מתוך האהל
ויניק מינה תדירא, בגין כך כד חמא משה לסמ' אל נחית לסייעא
לעמלק, אמר משה וראי האי נער לקבליה וישלוט עליה לנצחא ליה,
מיד ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק,
דילך היא האי קרבא דלתתא, ואנא אזדרו לקרבא דלעילא • בחר
לנו אנשים, זכאין בני זכאין דיתחזון למיהך עמך • אמר רבי שמעון
בשעתא דנפק יהושע נער • אתער נער דלעילא, ואתתקן בכמתקונין
בכמה זיינין דאתקינת ליה אמיה לקרבא דא, לנקמא נוקמא דברית •

והיינו דכתיב (ויקרא כ"ו) חרב נוקמת נקם ברית, ורא הוא הוה דכתיב
 ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב, לפי חרב וראי ולא
 לפוס רומחין וויינין, אלא כחרב וראי, האי היא דאקרי חרב נוקמת
 נקם ברית. ומשה אתתקן לקרבא דלעילא. וירי משה כבדים,
 כבדים ממש, יקירין קרישין דלא אסתאבו לעלמין. יקירין, דאתחזון
 לאגחא בהו קרבא דלעילא, ויקחו אבן וישמו תחתיו וישב עליה.
 בגין דישראל שריין בצערא ויהא עמהון בצעריהון, ואהרן וחור תמכו
 כידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה וגומר. מאי תמכו כידיו,
 אמונה, (אמונה מהימנותא וראי) וכי על דאהרן וחור תמכו לידיו, הו
 ידיו אמונה. אלא משה בלא בחכמתא עביד מה דעביד. אהרן
 וחור, דא מסטרא דיליה ורא מסטרא דיליה, וירוי באמצעיתא, ועל דא
 ויהי ידיו אמונה מהימנותא. אהרן בגין דיתער סטרא דיליה.
 (מקת קפ"ב כ) וחור בגין דיתער סטרא דיליה, והו אחידן כידיו מכאן
 ומכאן לאשתכחא סיעא דלעילא :

והיה כאשר ידים משה ידו וגבר ישראל, כאשר ידים דזקיף ימינא
 על שמאלא, ואתכוון בפרישו דידו וגבר ישראל, ישראל
 דלעילא. ובאשר יניח ידו וגבר עמלק, בשעתא דישראל לתתא
 משתכבין מצלותא, לא יכלין ידי משה למיקם בזקיפו וגבר עמלק.
 מכאן אוליפנא, אף על גב דבהנא פריש ידו בקרבנא לתקנא גרמיה
 בכלא. ישראל בעיין לאשתכחא בצלותהון עמיה. תאנא בקרבא
 דא דעמלק אשתכחו עלאין ותתאין, ועל דא ויהי ידיו אמונה בהימנותא
 בדקא חזי ויהי ידיו אמונה. ויהיו ידיו מבעי ליה. אלא בגין דתלויא כלא
 בימינא, כתיב ויהי. וכתיב ידיו, בגין דהוא עיקרא דכלא. וכתיב
 (שמות ט"ו) ימינך " נאדרי בכח ימינך " תרעץ אויב :

ויאמר " אל משה כתב זאת זכרון בספר וגומר. תא חזי מה כתיב
 לעילא, ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. ויחלוש
 ויהרוג מבעי ליה. אלא ויחלוש כמה דאתמר (ישעיה י"ד) חולש על
 גוים, יהושע הוה חולש עלייהו, והוהוא חרב נוקמת נקם ברית קטיל
 לון דכתיב לפי חרב כמה דאתמר. כתב זאת זכרון. זאת דיקא.
 ושים באוני יהושע, דהא הוא זמין לקטלא מלבין אחרנין. פי מהה

אמחה, מחה לעילא אמחה לתתא • זכר, דוכרנא דלעילא ותתא •
 אמר רבי יצחק כתיב כי מחה אמחה וכתיב (דברים כ"ה) תמחה את זכר
 עמלק • אלא אמר קדשא בריך הוא אתון מחון דוכרניה לתתא,
 ואנא אמחה דוכרניה לעילא • אמר רבי יוסי עמלק עמין אחרנין
 אייתי עמיה, וכלהו רחילו לקרבא בהו בישראל, בר איהו • ובגין כך
 יהושע הוה חולש עלייהו • רבי ייסא אמר ויחלש יהושע דתבר חילא
 דילהון מלעילא :

ויבן משה מזבח ויקרא שמו " נסי " ויבן משה מזבח, לקבל ההוא
 דלעילא • ויקרא (פ) שמו דההוא מזבח " נסי • מאי " נסי •
 בגין דאנקיס נקמתא דההוא רשימא (דס"ו ע"ב) קדישא דישראל,
 ומההוא זמנא אתקרי חרב נוקמת נקם ברית • רבי יוסי אמר ויבן
 משה מזבח, מזבח לכפרא עלייהו • ויקרא שמו • שמו דמאן • אמר
 רבי חייא שמיה דמרבחא ההוא, " נסי • כמה דאת אמר ושם נסהו
 וכלא מלה חד על דאתפרעו ישראל ואתגלייא ההוא את קיימא
 רשימא קדישא, מכאן אוליפנא דכיון דאתגזר בריה דבר נש ואתגלייא
 ביה את רשימא קדישא קיימא • ההוא אקרי מזבח לכפרא עליה •
 ומה שמיה " נסי • כגוונא דא יעקב בנה מדבחא דכתיב (כחשית ל"ג)
 ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל • למאן לההוא אתר דאקרי
 מזבח, ומאן שמיה, אל אלהי ישראל • אמר רבי יוסי מאי דכתיב
 (שמות כ"ד) ויראו את אלהי ישראל וגומר. וכי מאן יכול למחמי ליה
 לקדשא בריך הוא והא כתיב (שם ל"ג) כי לא יראני האדם וחי • והכא
 אמר ויראו • אלא דאתגלייא קשת עלייהו כגוונין נהירין • והכי תנינן
 כל מאן דאסתכל בקשת כמאן דמסתכל בשכינתא, ולאסתכלא
 בשכינתא אסיר • ועל דא אסיר ליה לאיניש לאסתכלא באצבעייהו,
 דכהני בשעתא דפרסי ידיהו • ואסור לאסתכלא בקשת • מאן קשת
 אמר רבי אבא בקשת סתם, אמר ליה מאי בקשת סתם, אמר ליה
 בקשת דלעילא ובקשת דלתתא • בקשת דלעילא, כגוונוי, דכל מאן
 דיסתכל כגוונוי כאילו אסתכל באתר דלעילא, ואסיר לאסתכלא
 ביה דלא יעביד קלנא בשכינתא • קשת דלתתא מאי היא • ההוא

את

(פ) עיין כפרוש מאמרי קווסד מרשח בשלם :

אֶת קַיִמָא דְאַתְרֵשִׁים בֵּיה בְּכַר נֶשׁ, דְּכָל מָאן דְּאַסְתַּכְלַל בֵּיה עָבִיד
 קְלָנָא לְעֵילָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק אִי הֵכִי וְהִכְתִּיב (פְּרָאשִׁית כ"ד) שִׁים נָא יֶרֶךְ
 תַּחַת יָרֵכִי, דְהוּא אוּמִי לִיה בְּהָאֵי אַרְתָּ • אָמַר לִיה אֲנַח לִהּוּ לְאַבְהֵן
 דְּעַלְמָא, דְלִית אִינוּן בְּשָׂאֵר בְּנֵי עַלְמָא • וְעוֹד שִׁים נָא יֶרֶךְ תַּחַת יָרֵכִי
 כְּתִיב, וְלֹא כְתִיב רָאָה תַּחַת יָרֵכִי, כַּגֵּן כֶּךָ אֲסִיר לְאַסְתַּכְלָא בְּקִשְׁרַת
 סַחֵם כְּמָה דְתַנִּינָן • תֵּאנָא וִירָאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דְאַתְנַלִּיָּיא קִשְׁתָּ
 עֲלֵיהּוּ כַּגּוֹנוּן שְׁפִירִין נְהִירִין מְלַהֲטִין לְכָל עֵינֵיךָ • מִשְׁמַע דְכְּתִיב אֶת
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כְתִיב וִירָאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל • אָמַר רַבִּי יוֹסִי נְהוּרָא
 דְבוֹצִינָא דְשְׁכִינְתָא, וּמָאִי נִיהוּ • הֵהוּא דְאַקְרִי נְעַר דְמִשְׁמַשׁ לְשְׁכִינְתָא
 בְּמַקְדָּשָׁא, וּבַגֵּן כֶּךָ אֶת דִּיִּיקָא • וְתַחַת רַגְלֵיו כַּמַּעֲשָׂה לְכַנַּת הַסְּפִיר •
 דְאַתְרֵשִׁים בֵּיה תַּחֲת דּוּכְתִיָּה חֵד לְבִינְתָּא (ב) מֵאִינוּן לְכַנֵּן דְהוּ
 כַּנֵּן בְּמַצְרִים. דְתַנִּינָן אֶתְתָּא הָדָא אוֹלִידַת בְּמַצְרִים, וְהוּ אֶתִּין סְרִכִּי
 פְּרַעָה, וְעַאֲלַת לִיה בְּחֵד לְבִינְתָּא, וְאַתָּא (ג) פֶּס יֶדָּא וְאַחִיד לִיה, וְאַתְרֵשִׁים
 תַּחֲת רַגְלֵיו דְשְׁכִינְתָּא, וְקַיִמָא קָמִיה עַד דְאַתּוּקֵר בִּי מַקְדָּשָׁא דְלַתְתָּא
 דְכְּתִיב (ד) וְלֹא זָכַר הָדוּם רַגְלֵיו • רַבִּי חִיָּיא אָמַר לְכַנַּת הַסְּפִיר,
 נְהִירוּתָא דְסְפִיר, קְלָרִיטִי (ה) כַּקְנָרִיטִי גְלִיפִין עֲלָאִין דְלְעֵילָא, דְמִתְלַהֲטִין
 לְשַׁבְעִין וְתָרִין עֲבָרֵי הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ו) וְיִסְרְתִיךָ בְּסְפִירִים •
 (ז) וּבְעֵצִים הַשָּׁמַיִם, מָאִי עֵצִים הַשָּׁמַיִם • אָמַר רַבִּי אַבָּא מַה עֵצִים
 הַשָּׁמַיִם גְּלִיפָא כְּשַׁבְעִין וְתָרִין עַנְפִין, פְּרַחִין מְלַהֲטִין בְּכָל עֵינֵיךָ • אוּף
 הָבָא חִיזוּ דְהֵהוּא עֵצִים הַשָּׁמַיִם, כַּחִיזוּ שְׁמַיָּא מִמֶּשׁ • רַבִּי יְהוּדָה אָמַר
 כֹּלָא אֶתְרֵשִׁים בְּהֵהוּא נְהִירוּ דְחִיזוּ דְמִתְגַּלְפָּא מִסְטְרָא דְשְׁכִינְתָּא •
 אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה אִי הֵכִי, וְהָא שְׁתִּין אִינוּן בְּסַחְרָנְיָה דְשְׁכִינְתָּא דְכְּתִיב
 (ח) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ • אָמַר לִיה הֵכִי הוּא וְדָאִי, אֵלָא אִינוּן
 שְׁתִּין אַחְנָהִירוּ בְּחָרִיסֵר תַּחּוּמִין, וְלָא אַעֲדִיאוּ מִסַּחְרָנְיָה לְעַלְמִין •
 דְתַנִּינָן (ט) דְתַרִּיסֵר תַּחּוּמִין גְּלִיפִין עֲלָאִין בְּמִתְקַלָּא סְלִיקוּ, בְּאֵילָנָא
 קְדִישָׁא רַבָּא וְתַקִּיף • וְכִלְהוּ נְהִירִין בְּמִטְרוּנִיתָא כַּד אֶתְחַפְּרָא בְּמִלְפָּא
 וְדָא הוּא עֵצִים הַשָּׁמַיִם, עֵצִים הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ • וְכֹל אִינוּן נְהִירִין שְׁכִילִין

מנהרין

(א) מִלְחָן גַּזָּא כְּמַס וְעֵינֵי דְוַגוּ כְּחוּמֵד וְכִלְכְּנִים מִלְחָן לְכַנֵּים נִרְשַׁם תַּחַת כַּסָּא סַכְכוּרֵי מִמַּעַסָּא שְׁמִית כַּפֵּס אִי שִׁלְתָּ כַּמְכִיִּים
 מִזְכֵּי לָהּ: (ב) קִימְטֵינֵר סְפִירָא וְעַמְסִיר וְעַמְסִיר מִקְמָא: (ג) כְּלִירִית חֲהִיקִים מְלַהֲטִים כְּעֵבֶל לְרוּם מְסִיר עֵבֶל שְׁאִיִּי וְתַכְרֵן
 וְיִתְּ וְסִרְמִיק פִּירַשׁ מִתַּחֲת וְקָלְרֵי לֹא יִדַע שִׁירוּסוּ: (ד) יֶכֶּבֶל גְּבוּלֵי אֶלְכֶסֶן מִיֶּכֶבֶל בְּרוּם סַסֵּס יִפּוּסֵם כְּמֶשׁ:

מנהרין ביה בנהירו דמטרוניתא • ותאנא נהירו דאלין שתין דסחרנאָה
 רשימין ביה כההוא נער, וקרין להו (ב) שתין פורסי דנורא דאתלבש
 כהו מסטרא דשכינתא מתלהטן בדינא הדא הוא דכתיב (דס"ז ע"ב) ששים
 גבורים סביב לה • תאנא ויבן משה מזבח כמה דאמינא, ויקרא שמו
 "נסי • יי נסי ממש • אמאי, בגין דעמלק נטר כל אינון דהוו גזירין
 ולא אתפרעו, וגזר לון ושדי להו לעילא, ואמר טורל מה דאתרעית
 ביה • ביה שעתא מה כתיב • ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליי
 בעמלק מדר דר • מדר דר, חסרון מדירין דלעילא ומדירין דלתתא •
 אמר רבי יהודה בכל דרא ודרא ובכל דרין דאתין לעלמא, לית לך
 דר דלית כהו מההוא זרעא בישא, וקדשה בריך הוה אגח כהו
 קרבא • רבי יצחק אמר (מדירא דלתתא לדירא דלעילא) ועלייהו
 כתיב (תהלים ק"ד) יתמו הטאים מן הארץ וגומר • מן הארץ, בעלמא דין
 ובעלמא דאתי, ביה זמנא כתיב ברכי את "הללויה :

פרשת יתרו

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגומר • (א) רבי
 חזקיה (כ"ג רבי אלעזר) (ג) פתח ואמר (ויקרא ט) וישא אהרן את
 ידו • כתיב ירו חד, בגין דבעי לארמא ימינא על שמאלא והא אוקימנא
 רזא • אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, דכל מאן דארים ידוי לעילא
 ולא אינון בצלותין ובקעותין, האי איהו בר נש דאתלטייא מעשרה
 שולטנין ממנן, ואינון עשרה שליטים אשר היו בעיר • אלין אינון
 עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא, לנטלא ההוא צלותא או
 התיא ברכתא, ויהבי ביה חילא לאתייקרה שמא קדישא זאתברך
 מתתא • כיון דמתתא אתברך, מההוה פרישו דידין לעילא, כרין
 אתברכא מעילא ואתייקר מכל סטרין • ואלין עשרה ממנן, זמינין
 לנטלא מאינון ברבאן דלעילא ולארכא לתתא, ולכרכא לההוה
 דמברך ליה דכתיב (כמרכי ו) ואני אברכם • בגין כך יסתמר בר נש

בשעתא

(א) ששים עבדים שמחפצים מסגור ס כשכט קוס שמחפצט לכל לך וסס אל אז מדין מחוק סגבורים • מלקוח של מעלת סדיים מדין
 ר' יג' ר' סס ס כמי מלקח של מעט סדיס מכין יג' סס טול • סרס"כ : (ג) כ' סרמרל דרסרי ר"ל כרמוכת לקמן ס"ח א' לאשלמא
 מינני ססס' דר"ל סר"ל מר"ל רס"ל מיר"ל : (ג) לסי משיעוטי של סור טעס סרמק ימין על שמאל סור כסוד תנכרות סססריס • סל
 סגבורות ו"ג וסל סרין חק יריו ס"י ס"ל סלו כסרעות סר"ל ססססס וכל כלכרסס סר"מסוק יר"ל וכל נלסר ד"י ס"ל על ס"י סססל סני
 יר"י ס"ס סר"ס יביט על שמאלו לסגכיר כח ירו ס"מניס יערד סל"ד כע"מ סס"ר • סר"ל :

בשעתא דריס ידוי לעילא, למהוי בצלו או בכרכן או בכעותא, ולא
ריס ידוי למגנא. בגין דאלין עשרה אינון זמינין ומתערין לגבי ההוא
פרישו דדין, ואי הוא למגנא, אינון עשרה לטיין ליה כמאתן וארבעים
ותמנייא לווטין. והאי איהו דכתיב ביה (תקלים ק"ט) ויאהב קללה
ותבואהו. וכדין רוח מסאבא שרייא על אינון ידן, דאיהו ארחה
למשרי על אתר ריקנייא, וברכתא לא שרייא באתר ריקנייא ועל דא
(כ"ג) דמכרך ליה, ואי אינון מתערין לגבי ההוא פרישו דדין ואיהו
למגנא, אינון לטיין ליה כמאתן וארבעין ותמנייא לווטין, וכדין רוח
מסאבא שרייא על אינון ידן, דאיהו ארחה למשרי על אתר ריקנייא,
בגין כך יסתמר בר נש בשעתא דאריס ידוי לעילא, למהוי בצלו או
בכרכאן ובצלוחא, ולא יריס ידוי למגנא ועל דא) כתיב (כראשית י"ד)
הרימותי ידי אל יי אל עליון, דמתרגמינן בצלו. ובהאי פרישו דדין
אית רזין עלאין. בשעתא דאתפרישו ואזדקפו לעילא אוקיר בר נש
לקדשא בריך הוא בכמה רזין עלאין. אחוי ליחדא רזא דעשר אמירן
בגין ליחדא כלא ולא תכרכא שמא קדישא כדקא חזי. (ר"ח ט"ז) ואחוי
ליחדא רזא דרתיבין פנימאין ורתיבין דלבר, בגין דיתכרך שמא קדישא
בכל סטרין ויתייחד כלא כחדא עילא ותתא. פתח ואמר (שמות כ"ג)
ולא יראו פני ריקס, דא איהו רזא דזקיפו דאצבען בר זקיף לון בר נש
לעילא, דבעי דלא לאזדקפא בריקנייא אלא בצלו ובכעותין ובכרכאן
(או כחד מנייהו). ועל דא ולא יראו פני ריקס. ולא יראו לפני לא
כתיב, אלא פני, רזא דזקיפו דאצבען דלא אצטריכו לזקפא למגנא
כמה דאתמר. עשרה שליטים דקאמרן, אינון עשר אמירן לתתא
ברזא (כ"ג) עשרה שולטנין ממנן דקאמרן, אינון ממנן לתתא ברזא)
דאתון רשימין בנוונא דלעילא. ואלין קיימין בקדמיתא על ההוא
זקיפו דאצבעאן, (דס"ז ע"ב) ובהא כל סטרא דקדושה אתאחד לעילא
לארמא, כדין כל סטרין אתרגין אתכפיין בלהו, ואודן למלכא קדישא
תא חזי ברזא (כ"ג) דשמא קדישא) דקדושה איהו מלך, וכהן דמשמש
תחותיה (ברזא דקדושה) בין לעילא בין לתתא. אית מלך לעילא,
דאיהו רזא דקדש הקדשים ואיהו מלך עלאה, ותחותיה אית כהן, רזא
דאור קדמאה דקא משמש קמיה, ודא איהו כהן דאקרי גדול סטרא

דימינא • אית מלך לתתא דאיהו כגוונא דההוא מלך עלאה, ואיהו
 מלך על כל מה דלתתא, ותחותיה אית כהן דמשמש ליה, רוא דמיכאל
 כהנא רבה דאיהו לימינא • (ורא בסטרא דקדושא אית מלך וכהן)
 ודא איהו רוא דמהימנותא שלימתא סטרא דקדושא • בסטרא אחרא
 דלאו איהו סטרא דקדושא, אית רוא דאיהו מלך, והא אוקימנא דאקרי
 (קהלת ד') מלך זקן וכסיל, ותחותיה אית כהן און ודא הוא רוא דכתיב
 (הושע י"ב) ויאמר אפרים אף עשרתי מצאתי און לי, כגין דחילא דא
 שלטא על ההוא עובדא דעבד ירבעם, ואלמלא דאשכח חילא דא,
 לא יכיל לאצלחא כההוא עובדא • רוא דמלה, בשעתא דהאי מלך
 והאי כהן אתכפין ואתברו, כרין כל סטרין אחרנין אתכפין ואודן
 ליה לקדשא כריך הוא, כרין קדשא כריך הוא שליט בלחודוי עילא
 ותתא כמה דאת אמר (ישעיה כ') וגשגב יי לכדו ביום ההוא • כגוונא
 דא ורוא דא ממש עבד קדשא כריך הוא בארעא, דתבר מלך זקן
 וכסיל ודא הוא פרעה • בשעתא דאתא משה לפרעה ואמר (שמות ט')
 אלהי העבדים נקרא עלינו פתח ואמר לא ידעתי את יי, וכעא קדשא
 כריך הוא דיתיקר שמיא בארעא כמה דאיהו יקרא לעילא • כין
 דאלקי ליה ולעמיה אתא ואודי לקדשא כריך הוא, ולבתר אתבר
 ואתכפייא ההוא כהן און יתרו, דמשמש תחותיה, עד דאתא ואודי
 ליה לקדשא כריך הוא, ואמר כריך יי אשר הציל אתכם וגומר. עתה
 ידעתי כי גדול יי וגומר • ודא הוא כהן און, סטרא אחרא דאיהו סטר
 שמאלא • ודא איהו רוא דאמרה רחל כד חמאת דמיתרת כמרה
 דכתיב (בראשית ל"ט) בן אוני • ובגין דא אחי יעקב ואמר בן ימין, ולא
 בן אוני, סטר ימינא ולא שמאלא, וכין דההוא מלך וכהן אודו לקדשא
 כריך הוא ואתברו קמיה, כרין אסתלק קדשא כריך הוא ביקריה על
 כלא עילא ותתא • ועד דאסתלק קדשא כריך הוא ביקריה כד אודו
 אלין קמיה, לא אתייהיבת אורייתא • עד (ב) לבתר דאתא יתרו ואודי
 ואמר עתה ידעתי כי גדול יי מכל האלהים • כריך יי אשר הציל
 אתכם וגומר • (ה) כרין אסתלק קדשא כריך הוא ביקריה עילא ותתא,
 ולבתר

(ה) (ק"ט ל"ט) כמ' ד יתרו קורס מ"ח בל ובל סטרא ית כסדרן וכן סטרא רכיני כתיי טעמס לטבח • סט"ז (ב) סדר יתרו קורס ט"ב בל
 ככל כמ' ד יתרו קורס מ"ח א"כ לא כתייך סק"ס אלא ממלך ובל סבסן י"ח:

ולכתר יהב אורייתא בשלימו דשולטנו על פלא • רבי אלעזר פתח
 ואמר (תהלים ס"ז) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם תה חזי דוד
 מלכא קם ושפח ואודי למלכא קדישא, כיון דהוה משתדל באורייתא
 בההיא שעתא כד רוח צפון אתער, והוה בטש באינון נימין דכנורא
 וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו' • ומה שירה הוה קאמר • תה
 חזי בשעתא דקדשא בריך הוא אתער לגבי כל אינון רתיבין, למיהב
 לון טרפא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי ל"ב) ותקם בעוד לילה ותחזן
 טרף לביתה וחק לנערותיה, כדן פלהו (ב) בחידו, פתחי ואמרי (תהלים ס"ז)
 אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה • כד רוח צפון אתער ונחית
 לעלמא, נשיב ואמר לדעת בארץ דרפך בכל גוים ישועתך • כנור,
 בשעתא דאיהו מנגנא ביה בההוא רוחא פתח ואמר יודוך עמים
 כלם • (ס"ז) דוד כד הוה קם ואתער עליה רוח קודשא פתח ואמר
 ארץ נתנה יכולה יברכנו אלהים אלהינו יברכנו אלהים וייראו אותו
 כל אפסי ארץ • כגין לאמשכא טיבו דקדשא בריך הוא מעילא לתתא
 לכתר אתא דוד כרוח קודשא וסדר לון פחדא, ואסתכל בכלא
 בהאי קרא דכנורא • כגין דשלימו דיקרא דקדשא בריך הוא עילא
 ותתא, בשעתא דשאר עמין אתכפין ואתין ואודאן ליה לקדשא בריך
 הוא, כיון דאינון אתכפין ואודן ליה, כדן אשתלים יקרא דקדשא
 בריך הוא עילא ותתא • בשעתא דאתא משה (דס"ח ע"ב) לפרעה ואמר
 ליה • אלהי העברים נקרא עלינו וגומר • פתח איהו ואמר לא ידעתי
 את • • ובעא קדשא בריך הוא דיתייקר שמייה בארעא כמה דאיהו
 יקדיא לעילא • כיון דאלקי ליה ולעמיה, אתא איהו דהוה מלכא קרופינוס
 דכל עלמא, ואודי ליה לקדשא בריך הוא דכתיב • הצדיק, כיון דאיהו
 אודי כל שאר מלכין אודון דכתיב (סמות ט"ו) אז נבהלו אלופי אדום •
 אתא יתרו כומרא עלאה ורברבא, רב ממנא (דכל ממנא) דכל טעון
 אחרנין, ואודי ליה לקדשא בריך הוא ואמר עתה ידעתי כי גדול •
 מכל האלהים, כדן אסתלק ואתייקר קדשא בריך הוא ביקריה עילא
 ותתא ולכתר יהב אורייתא בשלימו דשולטנו על פלא • אמר רבי

שמעון

שמעון לרבי אלעזר בריה על דא כתיב (תהלים ס"ו) יודוך עמים (ה) אלהים
 יודוך עמים כלם • אתא רבי אלעזר וגשיק ידוי • ככה רבי אבא ואמר
 (ע"ק ג) כדחם אב על בנים • מאן (ז) ירחם על רבי אלעזר לאשלמא
 מלוי, בר רחימו דמר, (ג) זבאה חולקנא דזבינא למשמע מלין אלין
 קמיה, דלא (ה) נכסיף בהו לעלמא דאתי • אמר רבי אבא הא כהן
 און לא כתיב ביתרו • כהן מדין כתיב • אמר ליה כלא איהו חד •
 כקדמיתא חמוי דיוסף כהן און אקרי • ולבתר חמוי דמשה כהן מדין •
 וכלא רזא חדא • דהא אלין תרין משה ויוסף כדרגא דרזא חדא קיימין,
 ברזא דאת ויו, תרין וויין בחרא • ומה דאתמר כהן מדין, רזא דא אשת
 מדינים • (משה ויוסף כרזא חדא קיימי, רזא דא ויו תרין כחדא) • אריס
 ידוי על רישיה רבי אבא ובכה, אמר נהירו דאורייתא סלקא השתא
 עד רום רקיעא דכרסייא עלאה, לכתר דיסתלק מר מעלמא מאן
 ינהיר נהירו דאורייתא • ווי לעלמא דישתאר יתים מינד • אבל מלין
 דמר יתנהירו בעלמא עד דייתי מלכא משיחא וכדין כתיב (ישעיה י"ב)
 ומלאה הארץ דעה את יי וגומר :

וישמע יתרו כהן וגומר • רבי חייא אמר האי קרא אית לאסתכלא
 ביה, כקדמיתא כתיב את כל אשר עשה אלהים למשה, ולבתר כתיב
 כי הוציא יי • אלא רזא דא את כל אשר עשה אלהים, דא שמא דאנין
 על משה ועל ישראל ולא אתערי מנייהו כגלותא • ולבתר שמיה
 עלאה אפיק לון ממצרים • דהא שמא קדישא דאפיק לון ברזא דיוכלא
 הוה • דבר אחר את כל אשר עשה אלהים למשה, בר אתרמי לנהרא
 וכד שזיב ליה מחרבא דפרעה • ולישראל עמו דכתיב (שמות כ) וישמע
 אלהים את נאקתם • וכתיב (ע"ס ה) וכאשר יענו אורתו בן ירבה
 וכן יפרוץ :

וישמע יתרו כהן מדין • רבי יוסי פתח (תהלים קי"א) פדות שלח לעמו,
 צוה לעולם בריתו, קדוש ונורא שמו • מאי שנא, בכל שאר
 קראי דבכלהו תרין תיבין מאלפא ביתא, וכהאי קרא ובקרא דאבתריה
 תלת תלת • אלא בנין לאשלמא שית סטרין כהאי אלפא ביתא, האי
 לקבל

(ה) מ' עמים ע"ס אלפים סיגיו פעליונים וחתך עמים כחם למעט : (כ) כי ר"ל לא מוכד כ"ס ט"ל כסתחויכיס זינדיך דתו לעלימות ;
 (ג) ויס פעלים ר"ע : (ד) ל"ל שמכאן עזיבם נחת למי שאינו מעיין כוונת דכודת' יכסיפו לעלמא דקת' • ע"ה' :

לקבל תלת פורקנין ד' ישראל, בר פורקנא קדמא • קרא אחרא לקבל
 תורה נביאים וכתובים, וכלא תלייא בהאי חכמה פדות שלח לעמן
 כר פריק קדשא בריך הוא לישראל מגלגתא דמצרים, ועבר לון נסין
 וגבורין • צוה לעולם בריתו • כר אתא יתרו וקביל ליה קודשא בריך
 הוא וקריב ליה לפולחניה • ומתמן אתקריבו כל אינון גיורין תחות
 ג' דפוי דשכינתא • מתמן ולהלאה קדוש ונורא שמו, דהא כרין אתקדש
 שמו דקדשא בריך הוא, דהא (מסטר אחרא) יתקדש שמו קדשא כר
 אתבר ואתכפייא סטרא אחרא, כמה דהוה ביתרו :

וישמע יתרו וגומר וכי יתרו שמע וכל עלמא לא שמעו והא כתיב
 (שמות ט"ו) שמעו עמים ירגזון • אלא כל עלמא שמעו ולא אתברו
 והאי שמע ואתבר (דס"ח ע"ב) ואתכפייא מקמיה דקדשא בריך הוא
 ואתקרב לדחלתיה • רבי אבא אמר בכמה אתר תנינן, דקדשא בריך
 הוא כל מה דעבר לעילא ותתא, כלא איהו קשוט ועובדא דקשוט,
 ולית לך מלה בעלמא דבעי כר נש לדחייא ליה מניה ולאנהגא ביה
 קלנא, דהא כלהו עובדא דקשוט אינון, וכלא אצטריך בעלמא דהא
 זמנא חדא הוה רבי אלעזר אויל בארחה והוה אויל עמיה רבי חזקיה,
 חמו חד חוויא, קס רבי חזקיה למקטליה • אמר ליה רבי אלעזר שביק
 ליה לא תקטליניה אמר ליה והא מלה בישא איהו דקטיל בני נשא •
 אמר ליה לרבי חזקיה והא כתיב • (קהלת') אם ישוך הנחש בלא לחש •
 לא נשך חוויא לבר נש עד דלחשין ליה מלעילא, ואמרי ליה זיל קטיל
 ליה לפלגנייא • ולזמנין כמה דעביד האי הכי נמי שזיב לבר נש ממלין
 אחרנין, ועל ידוי ארחיש קדשא בריך הוא ניסא לכני נשא, וכלא כידא
 דקדשא בריך הוא תלייא • וכלא איהו עובדי ידוי, ואצטריך עלמא
 להו, ואי לאו דאצטריך לון עלמא, לא עבר לון קדשא בריך הוא •
 ועל דא לא בעי כר נש לאנהגא בהו קלנא במלי דעלמא, כמילוי
 ובעובדוי דקדשא בריך הוא על אחת כמה וכמה • פרתח וזמר
 (בראשית ט') וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד • וירא
 אלהים, דא אלהים חיים • וירא, דאסתכל לאנהגא לון ולא שגח
 לון • את כל אשר עשה, כלא בכללא חדא עילא ותתא • והנה טוב
 דא סטרא דימינא • מאד, דא סטרא דשמאלא, והא אוקמוה טוב

דא מלאך חיים, מאד, דא מלאך המות וכלא רזא חדא • רזא הוא
 לאינון דמסתכלי ברזא דחכמתא : וירא אלהים את כל אשר עשה •
 בכל עובדא דבראשית כתיב וירא אלהים כי טוב, והכא וירא אלהים
 את כל אשר עשה • אלהים לתתא שליט על תתאי • אלהים לעילא
 שליט על עלאי • דא איהו רזא דאלהים חיים, (כ"ט ד"ט) כלא איהו אלהים
 חיים) דאנהיר ואדליק כל אינון בוצינין עלאין ותתאין, ומתמן נפקין
 כל אינון נהורין לאנהרא :

תוספתא

(א) בטמירו דטמירין אתרשים רשימו חד, דלא אתחזי ולא אתגלייא •
 ההוא (ב) רשימו רשים ולא רשים • מארי דסכלרתנו
 ופקחין דעינין לא יכלין למיקם ביה • איהו קיומא דכלא • ההוא
 רשימו איהו זעיר, דלא אתחזייא ולא אתגלייא • קיימא ברעותא
 לקיימא כלא, לנטלא מה דנטלא, ממה דלית ביה רשימו ולא רעותא
 דלא אתחזי • ההוא רשימו בעא לאחפייא גרמיה, ועבד ליה לגרמיה
 לאתטמרא ביה חד היכלא • ההוא היכלא אפיק ליה מגרמיה, ומתח
 ליה כמתיתו רב וסגיא לכל סטרין, אוקיר ליה כלבושי יקר, פתח ליה
 חמשין תרעין, לגו בגו אתטמר ואחגניז ההוא רשימו, כיין דאתגניז
 ביה ועאל בגויה אתמלייא גהורא • מההוא נהירו נבעין נהורין •
 וניצוצין נפקין מאינון תרעין ונהרין כלא • ההוא היכלא אתחפייא
 בשית ידעין • אינון שית ידעין אינון חמש • לגו בגו אינון ידעין קיימא
 חד ידעה מרקמא • בההוא ידעה אתחפייא ההוא היכלא • מניה
 אשגח ותמי לכלא • ההוא היכלא איהו פקחא דעינין דלא גיים •
 איהו אשגח תדיר לאנהרא לתתא מגו נהירו דההוא רשימו • ההוא
 סכלרתנו חכמתא טמירתא רעו דרעותין, הוי גניז וטמיר ולא אתגלייא
 קיימא ולא קיימא • כריך הוא מטמיר דטמירו, כריך הוא לעלם ולעלמי
 עד. אמן : ע"כ

תא חזי יתרו הוא דיהב עיטא למשה על תקונא דדינין (ג) דהכי
 אצטריך

(6) סוף ארץ כי א"י סס טמירין חוד ז'ון וארץ עמיר חוד א"י וע' מק"ט סי' סכל • סר"ב : (כ) כמגב כוסר פקיע סטור יסוד
 אכא וקורטו רשימו כי כן ס'סוד נק' אות וכטמירו דעמיריו ס'ס יסוד ארץ סטור סתו' כחוד אכא וכו' עמירין פרי יסוד ארץ ויסוד
 עתיק • א"כ כ' יסודוס דע' דבר ונוקבא : (ג) סי' משום דיתרו מטעוב של קין מלך סכורות וסדיין, ולו נאם ליטק כדון ותיקן צמנום
 קין אקמד ליט דת ולית דיין ובקדכו ראס לסגדיל כח סס"ף ועכשיו סגדס לסקל'ס סטור דיין אמת ולו סמאטע • סרמ"ז :

אצטריך • ורזוה דא דאורי ליה לקדשא בריך הוא וסידר קמיה
 תקונא דדינוי, לאחזאה מה דכתיב (דברים 6) כי המשפט לאלהים הוא
 ולא לסטרא אחרא • ודינין לישראל אתייהיבולא לאחרא דכתיב
 חקיו ומשפטיו לישראל • ותא חזי לא ינהיג בר נש קלנא באחרא
 ומלה דהדיוטא מלה (רס"ט ע"ב) איהו • דהא במשה כתיב וישמע משה
 לקול חותנו וגומר • וישמע יתרו וגומר • פתח ואמר (תהלים י"ח) על כן
 אודך כגוים " ולשמך אזמרה • דוד מלכא אמר דא ברוח קודשא
 בשעתא דחמא דהא יקרא דקדשא בריך הוא, לא אסתליק בסליקו
 ולא אתייקר בעלמא אלא מסטרא דשאר עמין • ודאי תימא דהא
 קדשא בריך הוא לא אתייקר בעלמא אלא כגינידהון דישראל •
 הכי הוא ודאי, דהא ישראל אינון הון יסודא דשרגא לאנהרא • אבל
 כד שאר עמין אתאן ואודן ליה בשעבודא דיקרא דקדשא בריך הוא •
 כדן אתוסף יסודא דשרגא, ואתתקף על כל עובדיו כחבורא חדא,
 ושליט קדשא בריך הוא בלחודיו עילא ותתא • כגוונא דא, כל עלמא
 דחילו ואימתא נפר עליהו מקמי קדשא בריך הוא • וכיון דאתא
 יתרו דאיהו כומרא עלאה דכל טעוון אחרנין, כדן אתתקף ושליט
 יקרא דקדשא בריך הוא על כלא • כגין דכל עלמא כד שמעו שמע
 גבורתיה דקדשא בריך הוא זעו, וכלהו הון מסתכלן כיתרו, דאיהו
 חביס ורב ממנא דכל טעוון דעלמא • כיון דחמו דאיהו אתא ופלת
 ליה לקדשא בריך הוא, ואמר עתה ידעתי כי גדול " מכל האלהים •
 כדן כלהו אתרחקו מפולחניהון וידעו דלית בהון ממשו • וכדן אתייקר
 יקרא דשמא קדישא דקדשא בריך הוא בכל סטרין • ועל דא אתרשים
 פרשתא דא באורייתא, ושירותא דפרשתא הוה ביה כיתרו • יתרו
 חד מחכימין דפרעה הוה • תלת חכימין הון ליה לפרעה, חד יתרו וחד
 איוב וחד בלעם • חד יתרו, דלא הוה פולחנא וממנא ושמשא וכוכבא
 דשליט על שולטניה, דלא הוה ידע פולחנא דאתחזי ליה, ויהוהא שמושא
 דיליה • בלעם הוה חרשא ככל מיני חרשין, בין בעובדא בין במלה •
 איוב הוה דחיל בדחילו, ובההוא דחילו הוה עיקרא דיליה, כגין דמלה
 דלעילא בין דקדושה בין דסטרא אחרא, לא יכיל בר נש לאטשכא
 דוחא דלעילא לתתא ולמקרב גביה, אלא בדחילו, דיכוין לביה ורעותיה

בדחילו ותבירו דלכא, וכדין ימשיך לתתא רוחא דלעילא, ורעותא דאצטריך. ואי לא ישוי לביה ורעותיה בדחילו להווא סטרא, לא יכיל לאתדבקא ביה רעותיה, (א) בר להני טופסי דקיקין ולא ככלהו, כגין דאית בהו שולטנין דאצטריך לנבייהו רעותא דלכא ודחילו. כל שכן אינון מלין עלאין דאצטריך דחילו ואימתא ורעותא יתיר. יתרו אצטריך פולחניה דהווא סטרא תדיר, בין בזמנא דאצטריך ליה לבר נש, בין בזמנא דלא אצטריך ליה, כגין דהווא סטרא יהא דביק לנביה בשעתא דאצטריך ליה. פלעס אתדבק באינון חרשין כמה דאתמר. איוב בסגיאוו דהווא דחילו דיליה, אהדר במצרים למדחל מקמי קדשא בריך הוא, בר חמא אינון גבורין ונסין דעכד קדשא בריך הוא במצרים. יתרו לא אהדר בכל דא, עד דנפקו ישראל ממצרים. וכל אינון (ב) קשרין וטפסין דקשירו מצראי, לא הוו כלום ונפקו. ולבתר דטבע לון כימא כדין (ג) תב ואהדר לפולחנא דקודשא בריך הוא. פלעס לא תב ולא אהדר, דטנופא (ס"א דטפסא) דסטרא אחרא הוה מתדבק ביה. ועס כל דא אסתכלותא דמרחיק, הוה מסתכל בגו ההוא טנופא, (ס"א טפסא) ואתדבקותא דסטרא אחרא. דהא בסטרא אחרא אית נהירו דקיק חד דנהיר סחרניה כמה דאת אמר (יחזקאל א') ונגה לו סביב, וכרא אסתכלותא זעיר (ועד דא) הוה מסתכל מרחיק, ולא ככלהו מלין. וכד הוה מסתכל מלה זעיר מהווא נהירו, כבתר כותלא הוה, אמר ולא ידע מאי קאמר, והוה מסתכל בהווא נהירו בסתימו רעינא, ואתגלגל עינא וחזי בר נש נהורא סתימא ולא חזי. ורזא דא שתום העין, ואוקמוה שתום, שתום, וכלא חד. דהא לית סטרא אחרא, דלית ביה (דס"ט ע"ב) נהירו דקיק זעיר מסטרא דקדושה, כגוונא דרוב חלמין, דבסגיאיות תבנא אית חד גרעינא דחטין. בר אלין (ה) טפסי דקיקין חציפין דכלהו מסאבי יתיר. ובהו הוה פלעס יודע. זכאה חולקיה דמשה דאיהו לעילא בכל קדושין עלאין, ואסתכל במה דלא אתייהיב רשו לבר נש אחרא

בערמא

(א) אהן לפשיג רק גאלו כליות דקיס ולא ככלס רק כהתם וכל א' יש לו משגלם מה כעולם ואין משיגים אלא לחארתים חרועים כנסס כי לגדולים נדיך רעומא דלכא דוקא. סד"כ: (ב) כל איתון קצרים וליירים שקציו סתגרים כמדרגות סחילוכים לא חועילו לחס כלום וילקו ממלרים: (ג) וז' מרב זכ"ס את' ס' ואלמינו כמ' רת' איוב. ועל דף ג"ב א' כרמ'ו: (ד) כאלתים כסאון וסס תליפס ועיס כחוקף מוקרות סדין שלפס לענוש ולטהור העולם וכמ' ג' מוס כעל ספרם כשערי סתמורות ט"ג:

בעלמא לאסתכלא • וכמה דבלעם הוה חמי נהירו זעיר דקיק, כמבבחר
 בותלא מגו ההוא סטרא אחרא • אוף הכי משה מגו נהירו עלאה
 רב וסני, הוה חמי לתתא כמבבחר כותלא חר השוכא דקיק, דאתחוי
 ליה ולא ככל זמנא, כמה דבלעם לא הוה מסתכל ההוא נהירו ככל
 זמנא • זבאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא מה כתיב ביה (שמות ג)
 וירא מלאך יי אליו בלבת אש מתוך הסנה, הסנה ודאי הוה בגו
 ההוא קדושה ואתרבק ביה, דכלא אתרבק דא בדא טהור וטמא •
 לית טהור אלא מגו טמא • ורזא דא (איוב יד) מי יתן טהור כטמא •
 קליפה ומוחא דא בדא סלקא • ורא קליפה לא יתעדו ולא יתבר,
 עד זמנא דיקומון מתין מעפרא, כדון יתבר קליפה, ונהירו ונהיר בעלמא
 בלא סתימו מגו מוחא • זבאין אינון צריקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי •
 ואת שני בניה, אמר רבי חייא וכי בניה ולא בניו של משה • אלא
 בגין דאיהי אשתדלת אבתרייהו בלא בעלה, קרא לון אנרייתא בניה
 ולא בניו • אמר רבי יוסי אף על גב דבנוי דמשה הוו, מלה דקשונט
 בניה ודאי • רבי אלעזר אמר הא משה הוה מזדווג באתר אחרא
 קדישא עלאה, ולא הוה יקרא דיליה למקרי לון בניו • השתא אף
 על גב דבנוי הוו, בגין יקרא דההוא אתר דאזדווג ביה, קרא לון בגיה הבא
 לבתר קרא לון בניו • מאי טעמא, בגין דההיא שעתא דטמו הוה משה
 (ב) ממלך בשכינתא, לבתר דאתפרש ונפק לגבי חמוי כדון כתיב •
 ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגומר אמר רבי שמעון אלעזר
 אלעזר, אנא חמינא בפךשתא דא, דאת שארי מלה כדקא
 יאות וסיומא לאו הכי • ודאי בגין יקרא דשכינתא, אזדווגותא עלאה
 דאזדווג ביה במשה כתיב בניה ואי תימא והא כתיב ויבא יתרו
 חתן משה (ג) ובניו ואשתו אל משה, בלא איהו כללא חרא • ובגין
 בגין דיתרו, דהא לבתר דאתא משה (ד) לגביה הוו ליה בניו • והכי
 הוה בעקב, דכיון דאתא לגביה דלבן ושוי דיוריה ביה הוו ליה
 בניו • אוף הבא משה כיון דשוי דיוריה ביתרו הוו ליה ליתרו בניו,
 וכל ביתיה אייתי עמיה למיעל לון תחות גרפי דשכינתא, ויתרו אמר

למשה

(א) דלכ אל סוכר אש חוה חונה סה סאלסיס סי' סיתם סניס לו סס ומרכר טס מסס : (ב) כוס מתוקן חרף דסול'ל ויכלו אל
 זסס דספ'ר קאי אקרוי דלעיל ועוד סנין למעלס מוס וכין למעס מקדים אשק מסס לכניס וככלון מקדים סכניס אלס שסיס כן לססמ'ך
 כי ליתרו ססיו סלו ונס אשחו סי' אשק יתרו וסייגו כללס חרף ד (ג) זססו יתרו חותן מסס פירוש אחר ססיס חוסנו זכס לכניס :

למשה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה ושני בניה
 פתיב ולא כתיב ושני בניה • (כ"ה) ויבא יתרו חותן משה ובניו בנין
 הוו ליה ליתרו דכתיב (שופטים ה') ובני קיני חתן משה עלומעיר התמרים
 ובניו (ה) שבק עם משה ויבא יתרו חתן משה פתח ואמר (ישעיה כ') והלכו
 עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי וגומר האי קרא אוקמוה
 בכמה אתר • אבל זמנין שאר עמין למיהך ולכתתא רגלייהו למיעל
 תחות גדפי דשכינתא • לכו ונעלה כל טעון דעלמא אית לון ירדה
 וקדשא כריך הוא מאן דאתרבק ביה אית ביה עלייה • אל הר יי דא
 אברהם דכתיב (בראשית כ"ב) אשר יאמר היום בהר יי יראה • דהיה
 אברהם קרא ליה הר, מה הר הפקרא לכל מאן דבעי בעלמא, אוף
 אתר דא קדישא, הפקרא לקבלא לכל מאן דבעי בעלמא • אל בית
 דא יעקב דקרא להאי אתר בית דכתיב (ש"ס כ"ה) אין זה כי אם בית
 אלהים • דבר אחר הר ובית, אוף על גב דכלא הר דרנא, (דף ע"ב ע"ה)
 סליקו לרא מן דא, הר לשאר עמין בר אתאן לאעלא תחות גדפוי •
 בית לישראל למהו עמהון כאתתא בכעלה כדירא חד כחרוה ורביעא
 עלייהו כאימא על בנין • תא חזי מה כתיב הכא כיתרו, ויבא יתרו
 חתן משה ובניו ואשתו אל משה וגומר כיון דכתיב אל משה, אמאי
 כתיב אל המדבר • אלא עיקרא דכלא למה דהוה אתי, אל המדבר •
 ומאן איהו הר האלהים, דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא, ועל דא
 כתיב אל משה אל המדבר למשה לגיירא לון ולאעלא לון תחות
 גדפי שכינתא, אל המדבר הוו אתיין דאיהו הר האלהים, למעבד
 נפשייהו ובנין כך קיימא ההוא אתר ברוא דהר, דכל מאן דאתי זכי
 ביה • ואקרי (ויקרא קפ"ח ה') גר צרק, והא אוקימנא גר אוף על גב דאתרבק
 באתר דא עלאה קדישא • כיון דשבק עמיה ואכהתוי, (ואתרבק בכריהו)
 גר (צדק) אקרי, כמאן דשוי מדוריה באתר דלא ידע מקדמת דנא :

רבי יצחק ודבי יוסי רהו יתבי	רוי דרוין
יומא חר ולעאן באורייתא	ואתה תחזה מכל העם זה ספר
בטבריא • אעבר רבי שמעון אמר	תולדות אדם, דא ספר
לון במאי עסקיתו אמרו ליה כהאי	מאינון ספרין סתימין ועמיקין (כ"ה)

דא

קרא

(ד) כמסקל לו כמסחא שנייס לארבו לגייר סאל כני מסמחתי • סרמ' :

קרא דאוליפנא מניה דמר • אמר
 לון מאי איהו • אמרו ליה האי
 דכתיב (בראשית ה') זה ספר תולדות
 אדם ביום ברא אלהים אדם
 בדרמות אלהים עשה אוהו, והא
 אחמר דאחמי קדשא בריך הוא
 לאדם הראשון, כל אינון דרין
 דהוו זמינין למיתי לעלמא, וכל
 אינון פרנסין וכל אינון חבימין דהוו
 זמינין בכל דרי ודרא, ורוא
 אוליפנא, זה ספר • אית ספר ואית
 ספר • ספר לעילא ספר לתתא •
 ספר לתתא אקרי ספר הזכרון,
 (כ"ו' ב' 6') ספר דההוא זכרון, ודא
 חד צדיק ואקרי זה • ובגין הלא
 לאפדשא לון דאינון תדיר כחדא
 ביהודא חדא, כתיב זה ספר, תרין
 דרגין דאינון חד, כללא דכר ונוקבא
 ודא איהו כללא חדא דכל אינון
 נשמתין ורוחין, דפרחין בכני נשא
 כללא דכל תולדות, אינון ברוא
 תולדות אדם ודאי • דהא מההוא
 צדיק דקאמר פרחין אינון נשמתין
 בתיאובתא חדא • ודא איהו שקין
 דנגתא, דאשקי ההוא נהר דנפיק
 מערן דכתיב (בראשית כ') ונהר יוצא
 מערן להשקות את הגן • ודא
 איהו רזא דאדם דכתיב תולדות
 אדם • לבתר ביום ברוא אלהים
 אדם, דא אדם דלתתא, דהא חרין

אדם

דא ספרא מאינון סתימין ועמיקין •
 אמר רבי שמעון ארימית ידי בצלו
 למאן דברא עלמא, דאף על גב
 דבהאי קרא גלו קדמאי סתימין
 עלאין, אית לאסתכלא ולעינינא
 ברזין דספרא דאדם קדמא,
 דמחמן אתמשבא ספרא גניזא
 דשלמה מלכא זה דתליא ביה
 כלא • זה אילנא דחיי, זה ולא
 אחרא דגלי • (פאי) זה כמה דאת
 אמר (שמות י"ב) החדש הזה לכם
 ראש חדשים, זה ניסן ולא אחרא •
 זה ספר, לאשגחא ולגלאה תולדות
 אדם, אילנא דגלי תולדות אדם
 ועכיד איבין לאפקא לעלמא • זה
 ספר, למנדע חכמתא סתימא
 ועמיקא, דאתמסר לאדם קדמא,
 בדיוקנא דבני נשא • חכמתא דא
 אתמסר לשלמה מלכא וירית לה
 וכתב בספריה • אוליפנא דמשה
 אתקשי בדא, עד דאתת שכינתא
 ואוליפת ליה, והיא חמאת וברירת
 לכל אינון גוברין דארתחון
 בפרצופא ורזמן אולייף משה
 חכמתא דא, ועייל בגויה הדא הוא
 דכתיב ואתה תחזה מכל העם,
 ההוא דכתיב ביה (תקלים) ואתה הוא
 ושנותיך לא יתמו • (נחמיה ט) ואתה
 מחיה את כלם, (תקלים ב') ואתה יי
 מגן בעדי • ואתה תחזה ותסתכל

בהא

אדם כתיבי בראי (דף ע"ב פ"ב) קרא
 חר רזא דלעילא וחד רזא דלתתא
 אדם דאיהו רזא דלעילא, איהו
 בגניזו דגניז קרא כדבר ונוקבא
 ברזא חדא דכתיב זה ספר דלא
 כללא דבר ונוקבא כחדא • כיון
 דעבדו תולדות כחדא קרא לון
 אדם דכתיב תולדות אדם • לכתר
 דאתגלייא מלתא מגו סרטימו
 עלאה קדמאה דקרא • ברא אדם
 לתתא, דכתיב ביום ברא אלהים
 אדם בדמות אלהים עשה אותו •
 בדמות דא איהו כהאי חיוז דאתחוי
 דיוקנין ביה, ואינון דיוקנין ללא
 קיימין בההוא חיוז בדיוקנא
 בקיומא, אלא מתעברן מניה •
 אוף הכי בדמות אלהים • דבר
 אחר בדמות אלהים, דיוקנא
 דשייפין דבר ונוקבא כרזא דאחור
 וקדם • אחור כרזא דשמור • וקדם
 כרזא דזכור • ובאלין תליין כל
 פקודי אורייתא, שית מאה ותליסר
 פקודי אורייתא כללא דכלא •
 ותנינן אחור לעוכדא דכראשית,
 וקדם לעוכדא דמרכבה, וכלא
 דא כרא תלייא • בדמות אלהים
 כההוא דיוקנא ממש והא אוקים
 ליה מר • תוזה ספר תולדות אדם,
 לדיוקנין, ברזי דדיוקנין דבר נש
 לאשתמודעא באינון תולדות דבר

בהא, אנת ולא אחרא למנדע
 ולאסתכלא בשתיין רכוא. בשית
 סטרין אית לאסתכלא בדיוקנין
 דבני נשא ולמנדע חכמתא על
 בורייה • ואלין אינון • בשערא •
 בעיינין • בחוטמא • בשפון באפין •
 בידין • באינון שרטוטין דידין •
 ובשית סטרין אלן כתיב ואתה
 תחזרה: ואתה תחזה בשערא,
 (כאן שייך מה שבסוף חלקא סימן מ"ח) בקמיטין
 דמצחא, באינון קריצין דעל עיינין.
 מכל העם, בעיינין, בדוקין דבעינא,
 ובקמיטין דתחורת עינא • אנשי
 חיל, דבהו חילא למיקם כהיכלין
 דמלכא, בצעהיבו דאפין • באפין •
 בקמיטו דאפין. ברשימו דכרו •
 בדוקנא • שנאי בצע, בידין •
 בשרטוטי ידן • רשימין דבהו •
 וכלהו שית סטרין רמיזין הכא
 דארתמסרו למשה לאסתכלא
 ולמנדע חכמתא סתימאה •
 וחכמתא דא ירתן זכאי קשוט
 כדקא יאור זכאר חולקיהון •
 כתיב (איוב י') עור ובישר תלבישני
 וגומר • (מ"ו י') כגוונא דא עבד
 קדשא בריך הוא לעילא, דרגין
 על דרגין, אלן על אלן, סתימין
 גו סתימין וחילין ורתיבין אלן על
 אלן. הכי עכיד בכל אינון ערקון
 וגידין, ואלן אינון גרמין, וקיימין

גנשי דינקא דרוז דברנש בשערא
 כמצחא בעינין באנפין בשפון
 ובשרטומי ידיו ובאודנין באלין
 (מ"ח א') שבע בני נשא אשתמורען:
 בשערא האי מאן דשעריה קמיט
 וסליק לעילא על רישיה
 מאריה דרגיו (ה) לביה קמיט
 בטופסא לאו בשראן עובדוי
 בשותפו אתרחק מניה : שערא
 שעיע יתיר ותלי לתתא טב איהו
 לשורתפו ורווחא אשתכח ביה
 ואיהו בלחודוי לאו הכי מארי
 דרוז אידהו באינון רוזן עלאין
 ברוזן זעירין לא (דע"א ע"ב) קיימא
 בהו עובדוי בשראן ולא בשראן
 ואי תלי לתתא ולא (פ) שעיע לביה
 לא דחיל מאריה דרוזא איהו
 (ג) פסיף בעובדין דכשרן ויין
 קמיה ולא עביד וכד איהו סיב
 אהדר למהו דחיל ויין עובדוי
 והני מלי במלי דעלמא אבל במלי
 דשמיא יצלה מאן דיקרב ביה
 לא יתגלוז ליה רוזן עילאין אבל
 רוזן זעירין טב איהו לנטרא לון
 ממלה זעירא עביד רב (ו) ומלוי
 אשתמעו ורוא דה זין באינון
 ארתון דשיעוריה דמר : שערא
 אכמא יתיר צהיב אצלח ככל עבדוי

בסלי

בקיומא דרגין עלאין ואלין אקרוז
 (ויקרא ק"ע א') בשר דרגין ושולטנותא
 דקין כל בשר וכל אינון דאתהנון
 מתננא דבשר דריחין דקרבנין
 ואחרנין דשלטין בבשר ועילא
 מכלהו עור משכא (דאתפשטותא
 דרקיעא ואיהו עור דמשכא) דחפי
 על כלא כגזונא דעבד קדשא
 ברוך הוא כוכביס ומזלות במשכא
 דרקיעא לאסתכלא בהו ואינון
 אותות השמים ולמנדע בהו
 חכמתא הכי עבד קדשא ברוך
 הוא בכני נשא רשימין וקמיטין
 כההוא פרצופא דארס כאינון
 כוכביס ומזלות למנדע ולאסתכלא
 בהו חכמתא סניא ולאחנהגא
 בהוגופא כמה דמתחלפי במשכא
 דרקיעא חיוז דכוכבייא ומולי
 לפוס עובדין דעלמא הכי מתחלפין
 חיוז דרשימין וקמיטין במשכא דבר
 נש לפוס עובדוי מזמן לזמן ומלון
 אלין ריא אחמסרו אלא לזכאי
 השוט למנדע ולאפא חכמתא
 סניא זה ספר תולדות אדם מזמן
 לזמן לפוס עובדוי דארס הכי
 אחיילידו ואתרשימו ואתחלפו ביה
 רשימין מזמן לזמן דהא בזמנא
 דרוח קודשא שרייא בגויה הכי

עביד

(א) לבו של האדם סוף סוף נקמט המעיים המעיים כטובם ר"ל כדומים שסליד כולנו לחוץ ובנינוס המעיים מכה פרוח בנינוס :
 (ב) חלק ויק : (ג) מועד למעט ויכיס לו ועכו אינו עושה מעט פ"ב : (ד) ויכריז וכמעיס :

במלי דעלמא ובסחורה (פ) ובדדמי
 לון יתרן איהו דא אצלח בלחודוי
 מאן דמתחבר בהדיה לא אצלח
 ליומין סגיאין אלא אצלח מי דוהיה
 אצלחותא פרחא מניה, ורזא דא
 דאיהו בכללא דאת ז' • שערא
 אכמא דלא צהיב, לזמנין אצלח
 לזמנין לא אצלח, דא איהו לשותפו
 ולא שתדלא בהדיה טב לזמן קריב
 ולא לזמן רחיק, דהא לזמן רחיק
 יחשוב מחשבין, ובגין דלא יתפרשון
 מניה הוי טב לזמן קריב, דא יצלח
 באורייתא אי אשתדל אבתרהא •
 ויצלחון ביה אחרנין • לית ליה
 רזא לזמן רחיק • דחיק לבא איהו
 יחמי בשנאו • לא יכלין ליה שנאו,
 ואיהו דחיק לבא, ואיהו ברזא דאת
 י, דלא קיימא בכללא דאת ז' אלא
 בלחודוי ברזא דאתון דקיקין •
 (כ) שער' דמריט, יצליח בעובדוי
 ורמאה איהו, (ג) כפין בכירתיה,
 אחזוי דחיל חטאה לבר, לאו הכי
 לגורא (ה) עד לא סיב אי שעריה
 מריט לבתר דסיב, אתהפך מכמה
 דהוה בקדמיתא הן לטב הן לכיש •
 והני מלי שערא דמריט בין עינוי
 על גבי מוחא באתר דאנח תפלין,
 ואי באתר אחרא דרישא, לאו

הכי

עביד תולדות, ואחזי רשימין ההוא
 רוח לבר, ובזמנא דמתעברא וזו
 מניה רוח קודשא, ואתי'א רוח
 מסאבא ודהוא רוח מסאבא הו'א
 מבשכשא בגויה, ואחזי לבר חיוז
 ורשימין ידיעאן דאשתמודען ביה
 בקמיטין במשכא לבר, ואף על גב
 דשערא ומצחא וחוטמא ועינין,
 וכל אינון סימנין קיימין על
 קיומיהו יז' הפסיק את דמתחלפא
 תדיר כהא חכמתא, באת ז'ין מלה
 דקיימא בשערא הוה וסימנין ז'ין •
 ומאני קרבא דשמשון בשערא, ודא
 הוא נזרא דאלהים עליה • שערא
 דקיימא לאשתמודעא ותלי'א •
 דא קיימא באת ז' ואתחבר ביה
 את צ' • דא עאל ואפיק ס' • אי
 שערא דא תלי'א ואכס, ובמצחא
 תלתא שרטוטין מסטרא דימינא
 וחרין משמאלא, ולא מתחברן
 אלין כאלין • כסטר ימינא אית
 תלתא רשימין דקיקין דעברין
 עלייהו • ואינון שבילין למעבר על
 אינון שרטוטין אחרנין • ובסטר
 שמאלא חמש, וחד מניה זעיר
 בארכיה • דא קיימא בגו את ז'
 וארז י' • כדן תשכח קריצין
 תקיפין דעל חורי עינוי, דמתחברן

דא

(א) וכדומה לטו : (ב) מי אשכחתי מרועים : (ג) טוה רעכ ככיתו : (ד) קידס זיקין :

הכי ולא איהו (דע"ה ע"כ) רמאה, אלא מאריה דלישנא בישא בלחישו בלא ארמות קלא • לזמנין דחיל חטאה איהו • לזמנין לא • ודא איהו ברזא דארט ז' כד כליל את י' • עד הכא רזין דשערא למרי מדין דידעי ארתי ורוי דאורייתא, לאשתמודעיה טמירו דבני נשא דאינון בצלם אלהים, סתום שמא דאתפרש לכמה ארחין: ברזא דמצחא, באת נ' דאיהו (6) שלימו דאת ז' לזמנין אתכלילת ברזא דאת ז', ולזמנין איהו בלחודאה • מצחא דאיהו (כ) דקיק וחד בלא ענולא דא הוא כר נש דלא מתיישב בדעתיה, חשיב דאיהו חכים ולא ידע • אתבהיל ברוחיה • חייך (ס"ה נשיך) בלישניה כחויא • קמיטין דמצחיה רברבן לאו אינון בזונא • בשעתא דמליל אתעבירו אינון קמיטין במצחיה ולא בזונא • רשימין אחרנין די במצחיה כלהו בזונא • דא בעי דלא לאזדונא ליה אלא זמנא זעירא, ולא זמנא סגי • כל מה דעכד וחשב איהו לתועלתיה, ולא חייש לתועלתא דאחרנין • לאו איהו מארי דרוין כלל • דא

איהו

דא בדא • דא איהו כר נש מאריה דרוגזא ולא כבהילו, ונייחא דיליה בענובא • חשיב בנרמיה דאיהו חכים ולא הכי, זקיף רישא לאסתכלא תריד • מארי מצותא לבר • בכיתיה לאו הכי • אורייתא לא חשיב לאסתכלא בה, מלין דבני נשא חשיבין עליה כמטול, ואתיב מלין תקיפין עליהו. וז' מתפרשן קריצין דא מן דא, מטו ולא מטו, כדין תשנח במצחא לסטרא דימינא תרין שרטוטין רברבין וחד זעירא • ותרין רשימין זעירין דעטין בינייהו לפותיא ולסטר שמא תרין חד רברבא וחד זעירא, וחד רשימו זעיר דעט בחד ולא מטי לתניינא • דא איהו מאריה דרוגזא לפוס שעתא אתמלי רוגזא ולפוס שעתא שכיך רוגזיה, ומארי קטטה בכיתיה, ולא ברוח נייחא • זמנא חדא בעלמא (כ"ה ביזמוי) ארתיב חוקפין לבני נשא. אסתכל לתתא • מצחיה קמיט ברוגזיה ודמי ככלבא, ומיד שכיך ואתיב רכיכין • דא איהו כר נש דרוחא דיליה ורענותא דיליה, לאשתדליה בסחורתא ומנדה בלא וולף, ובאשתדלותיה סליק לממונא, דהא אתחלף את

ז

(6) ר"ל מילי טל זין • ס"ס: (כ) דק וקטן ומחוד ס"כ לכל סוף כלא עיגול:

ט פל ולתת מסים למלך

איהו (משנ' י"ה) הולך רכיל מנלה
 סוד ולא חשיב מלוי בלר • דא
 איהו ברנא דאת נ' דכלילא כאת ז'
 ולא איקרי נאמן רוח בקימא •
 מצחא דקיק בעגולא, דא איהו בר
 נש חפימא במה דאסתכל • לזמנין
 אתבהיל ברוחיה • רחימו דיליה
 בחדוה • רחמן איהו על כלא
 אסתכל במלין סניאין • אי ישתדל
 באורייתא ליהוי חכים יתיר • תלת
 קמיטין עילאין רברבין במצחיה
 בשעתא דאיהו מליל • תלת
 קמיטין קריב לעינא חר • ותלת
 קמיטין על עינא אחרי • בכי
 בשעתא דארגין דא איהו טבי יתיר
 מכמה דאתחזי • (ה) ארמי ברת
 ברפוי כל מלין דעלמא, בין
 בעובדוי בין במלין אחרנין ולא
 חייש • אצלח באורייתא • כל בר
 נש (דע"כ ע"ה) דישתדל בהדיה
 יתיר ממלין אחרנין דעלמא לזמנין
 אתדבק דעותיה בקודשא כריך
 הוא, ולזמנין לא • כדינא לא אצלח
 אתרחק איהו מן דינא, ורנא דא
 את נ' בלהודוי, דלא אתפלילת
 באת ז' • ובגין דלא אתפלילת
 באת ז' אתרחק מן דינא ולא קאים
 ביה, ורחימותא איהו סטרא דיליה
 מצחא

(ה) געוונת אים מ:חגשאים וסס דקיס וחלקים וחוליס • למטע : (כ) משלך אחריי חפיו כל ענייני טילס בין כדכריו בין כמטעיו
 ולינו מוסע :

מצחא דאיהו בלא עגולא, ואיהו
 רברבא • האי איהו בר נש דכל
 זמנין בר קאים וכד אויל כפיף
 רישיה • האי אחפליג לתרין סטרין,
 ואינון סטרי שגעונא • סטרא חדא
 איהו שגעונא דאתחזי, ובני נשא
 אחרנין ידעין שגעוניה דאשתמודע
 קמי בלא • ואיהו טפשא • במצחיה
 אית ארבע קמיטין רברבין • לזמנין
 בשעתא דמליל קמיט לון במצחיה,
 ולזמנין דאתפשט מצחיה במשכיה
 ולא אתחזון אינון קמיטין • אתחזון
 קמיטין אחרנין רברבין כסטרא
 דעינוי • חירך למגנא, פומיה רברבא,
 לאו איהו בר נש לתועלתא, סטרא
 אחרא איהו שגעונא דאתכסי ביה,
 ובני נשא לא מסתכלן ביה • ואיהו
 אתחכס במה דאשתדל ואפילו
 באורייתא, אבל לא לשמה, אלא
 בגין לאתנאה בפני עמא, ובלא
 בלחישו וכגאות לבא, לאחזאה
 דאיהו זכאה ולאן הכי • כל מלוי
 לאו אינון לשמא דקדשא בריך
 הוא, אלא בגין בני נשא, וחשיב
 מחשבין, ואנהוג גרמיה במנהגא
 דלבר דיסתכלון ביה • האי איהו
 ברוח דאת נ' די ככללא
 דאת ז': מצחא דאיהו כעגולא
 רברבא, פקיחא איהו (6) דברנו

דברנו

(6) חשיבות על כלל י"ח כו' זכרון וכתבתי טיבכ סל"ב :

קמיטא

(ס"ו דברנו) • דכלא ביה • ידע
 בכל מה דאשתדל אפילו בלא
 אומנא דיוליף ליה • אצלה בכל
 מה דאשתדל, ובממונא לזמנין
 אצלה לזמנין לא • ממלך זעיר
 אסתכל במלין סגיאין • נבון אקרי,
 לא חייש למלין דעלמא, ואפילו
 דינרע דיתכסיף (דע"כ ע"כ) ברוי
 לא חייש לון ולא שוי על לביה •
 רביד לבא איהו • תרין קמיטין
 עלאזרברבין במצחיה, חד קמיטא
 על עינא חד, וחד קמיטא על עינא
 אחרא • ואשתכחו תלת קמיטין
 רברבין במצחיה באלין דעינין, בר
 קמיטא תתאה דאיהו אהפלג על
 עינין • דא חשיב מחשבין רגו
 ולא לבר • בגין דלא חשיב לבני
 נשא בעובדוי, ודחיל איהו לפום
 שעתא ולא יתיר • לפיוסא אתפיים
 בעובדוי דלבר מקמי בני נשא,
 לאו אינון אלא לזמנין כרבני
 ולזמנין בחכמה, דא אירוי כרוא
 דאת נ' דאיהו בלחודוי דלא
 אתכליל באות ז', וחלשא אירוי
 דלא אתכליל באלין אתוון קדמא,
 אלא אסתמך לאת ס' לאתפללא
 ביה, ולא באתוון קדמא. עד הכא
 רזין דחכמתה דמצחא : ברוי
 דעינין, ברוי דאת ס', בההוא
 גוונא דסחרא לבר ובמה דיתבא •
 ענא

קמיטא וליא תלי תחות אודנין,
 ואירוי קמיט לעילא מאודנין, דא
 קיימא במלוליה • מצחיה רב ולא
 כל כך, שרטוטין דיליה חמש, תלת
 עברין מסטרא דא לסטרא דא,
 ותרין לא עברין • מארי קטטרה
 איהו ובביתיה יתיר • כל עובדוי
 בכהילו, אתחזי טב ולא הכי, שבח
 גרמיה במה דלא אית ביה • דא
 קאים באת ז' לחוד, וסליק למרחיק
 באת צ' לחוד, מטי ולא מטי, את
 ס' לית ביה כלל • וותרן במלוליה
 ולא יתיר, אעיל גרמיה במה דלא
 אתחזי ליה, מאן דאשתתף בהדיה
 אצטריך לאסתמרא מחמידו דיליה,
 אבל אצלה איהו בהדיה • שערא
 דתלי וליא שעיע, ושעריה רב •
 חמש שרטוטין ביה דמטו וליא
 מטו דא לדא, עינין דיליה צהיבין
 פקחין, דא כפיף רישיה, אתחזי טב
 וזכאה, ולא הכי • שבח גרמיה אי
 אשתדל כאורייתא כבר נש רב •
 תקיף ביצריה • בר מליל אקמיט
 חוטמיה ופשיט משכא דמצחיה,
 כל עובדוי לחיזו דבני נשא, אצלה
 בממונא • רמאה אירוי בכל
 עובדוי • מאריה דלישגא בישא •
 ידע לאסתמרא מבני נשא בכלא •
 שגעונא ביה, ואתפסי במה דאיהו
 עביר • אעיל קטטין בלחישו, אודניו

ענא דיתבא על שלימו דלא
 שקיעהאי לאו רמאה איהו ורחיק
 מרמאותא דלא אית ביה כלל •
 גווגי דעיגין אינון ד • חוורו לבר
 דסחרא ענא כגווגא דכל בר נש •
 לגומניה אכמא דסחרא ואתכליל
 חוורו ואכמו כחדא • לגו מניה
 ירוקא ואתכליל באכמא • לגו מניה
 יהוא בת ענא נקודה אכמא •
 דא איהו בר נש דחיך תדיר וחדרי
 בחירו • וחשיב מחשבין לטב, ולא
 אשתלימו אינון מחשבין בגין דסליק
 לון מיד מרעותיה • אשתדל במלי
 דעלמא, וכד אשתדל במלי רשמיא
 אצלח האי אצטריך לאתקפא ביה
 לאשתדלא באורייתא, דהא יצלח
 בה גבני עינוי דכרבין וכוסיין לתתא,
 באינון גווגין דענא אית רשימין
 סומקין דקיקין בארבא אינון רשימין
 אקרון אתון זעירין דעיגה, בגין
 דאינון גווגין דענא, (דע"ג ע"ב) אי
 נהירין בנהירו, ההוא נהירו סליק
 אתון לאתחזא לאינון מארי
 דמדן, באינון רשימין אחרנין
 דקיקין • והאי איהו באתס וכלילא
 באת ה' • עיגין ירוקין דסחרין
 (כ"ב דמסחרא) בחוורו, ומתערבין
 אינון ירוקין בההוא חוורו • רחמנא
 איהו, ואיהו חשיב תדיר לתועלתיה,
 ולא חשיב לנזקא דאחרנין כלום •

דכרבין, קיימין בקיומיהו תחות
 שערא • דא קיימא באת ין ואת
 ו, וכגין כך עובדוי לחיוו בני
 נשה • בין כתפוי תליין תלת
 שערין כלא רשימא כלל • מאן
 דאשתתף בהדיה לא אצלח,
 ואיהו אצלח כרמאותא דיליה,
 ואתחיו זכאה לאחרא וחשיב דעבד
 לקכליה עובדי קשוט • שערה
 קמיטא ותלי תחות אורנין, הי
 איהו רווק, חד שרטוטא במצחיה,
 ותלת קמיטין על רישא דחוטמיה,
 בין קריצין דיליה, מאריה דחדה
 איהו, פקיחא בכלא, רמאה, וותרן
 איהו, עביד ותרנותא לאינון
 דמקרבין בהדיה • דא קיימא באת
 ס' ואת ו. וכד הוי סיב מתחלפן
 אתון, אתו ברישא ואתס בהדיה,
 לאו איהו וותרן אלא בביתיה •
 אצלח בממוניה • רמאה לא הוי •
 אעדי גרמיה מההוא ארחא • על
 קריצא שמאלא אית חד רשימא
 זעיר, דמחה ליה בר נש ביומי
 עולמוי, אטיס ענא ימינא • חמש
 קמיטין על רישא דחוטמיה בפותייה
 בין קריצי עינוי • שערא קמיטא
 זעיר על רישיה, קמיט דעיגין, דא
 איהו באת ו' כל חורוי, כלא
 סכלתנו • שנעונא כלביה בהיל
 בעובדוי, חד שרטוטא על מצחיה

גוונא אכמא ל^א אתחזי ביה • וארבע אחרנין זעירין, לית ביה
חמיד איהו ולא כסטרא בישא • מהימנותא, ל^א ישתתף בר נש
ואי סלקא בידיה כסטרא בישא • כהדיה דלא יצלת • חייבא איהו
לא יתוב מניה • מהימנא איהו • חד תולדא
במה דאשתמודעא • ובמה דלא
אשתמודעא לאו מהימנא איהו •
מאריה דרוין איהו כמלה דאיהו
רו^א, עד דישמע לההוא רו^א
באתר אחרא • כיון דשמע ליה
גלי כלא • ולאן עמיה רו^א כלל
דכל מלוי לאו אינון בשלימו • גוונני
עינוי סחרן בחוורו ובירוקא • דא
איהו ברזא דאת ה' ואתפליל באת
ו' ובאת ס' • עיינין צהיבין ירוקין
שגעונא אית ביה • ובגין שגעוניה
איהו פוס ממלך רכרבן, ועביד
גרמיה כבר נש רב ברברבנו •
ומאן דאתתקף ביה נצח ליה •
לא אתחזי לרוין דאורייתא, דהא
ל^א שכיך בלכיה ב^אינון רוין
דעביד גרמיה רב כהו • דא איהו
ברזא דאת ה' ואתפליל באת ו'
בלחודוי, ואתרחק מאת ס' • ובגין
דאיהו עבד גרמיה ברברבנו,
אתרחק מניה מאת ס' גל^א
אתקריב כהדיה • דא כד איהו
מליל עביד קמיטין סגיאין כמצחיהי
עיינין חוורין דסחרן זעיר בירוקא,
מאריה דרוגז^א, ורחמנא איהו
לרוב זמנין • וכד אחמלי רוגזא
ל^א

ענא

ל^א

לית ביה רחימו כלל ואתהפך
לאכזריות • לאו איהו מארי דרוין
דא איהו כרוז דאת (6) ה'
דאתכליל באת ס' • עינין ירוקין
וחורין כחדא, וזעיר מגוון אכס
בהו, דא איהו מאריה דרוין ואצלח
בהויאישארי (רע"ג ע"כ) באצלחותא
אצלח וסליק • שנאו ליה יכלין
ליה, ואיהו שליט עלייהו בשולטנו
ואתכפיין קמיה • דא איהו כרוז
דאת (כ) כ' דאתכליל כרוז דאת
ס' • ועל דא איהו שליט אי שארי
ביה • עד הכא רזין דעינין לאינון
מארי דחכמתא: כרוז דאנפין לאינון
מארי דחכמתא פנימאה • דיוקנין
דאפין לאו אינון ברשימין דלבר
אלא כגו רשימא דרוין פנימאין •
דיוקנין דאנפין מתהפכן מגו
דיוקנין, דרשימו דאנפין סתימין
ברוחא דשרייא לגו • ומגו ההוא
רותא ארחוי לבר דיוקנין
דאנפין, דאשתמודען לגבי אינון
חכימין • דיוקנין דאנפין אשתמודען
מגו רוחא • רוחא אית בכר נש
דרזין דאתוון חקיקין ביה • וכלהו
ארתוון סתימין גו ההוא רוחא
ולפוס שעתא סלקין רשימין דאינון
אתוון לגו אנפין • וכמה דאינון
אהוון

עינא כרוז דאת ר' ואת פ' דגבינין
חורין ושערא סומקא • אי גבינין
דעיניו חורין, דא הוא בר נש
דאצטריכו בני נשא לאסתמרא
מניה • כל מלוי כרמאותא • פקיהא
איהו • נטיר דכבו • דא איהו
באת ר' בלחודוי, ולא אתחבר
כהדיה את פ' • את דא אולאושאט
עליה, ולא אתישבא ביה • עינוי
דדא שקיעין, בהיל בעובדוי, וכן
כל מאן דעיניו שקיעין אצטריך
לאסתמרא מניה בכל עובדין •
רמאה איהו, וברמאותיה יריב
טעמא למלוי • מצחא דיליה רב
ולא עגולא • תרין רשימין דברכין
אזלין בפותייה דמצחיה מסטר
לסטר, וארכע זעירין • שערא דיליה
תלייא, קריר מוחא איהו, ועל דא
פקיהא הוי אורנוי זעירין • בדרועוי
שערא רב • נקיד איהו בנקודין
דרשימין אכמין • ואי רשימין סומקין,
תכ לזמנין למעבד טיכו, ואתקיים
ביה זמנא זעירא, ולזמנין תכ
לקלקוליה • חמרן איהו • זרעא
דרוד בהפוכא • דוד מלפא ירית
דא סומקא שפירא למעבד
דינא, ולמעבד שפירו בעובדוי •
עיניו עינין דרחמי, יתכין על

שלימו

(א) כ"ל כרוז דאח מ דאחכליל יכו ואשח מילי דא חיוח סזך מחכר יכו כסמיך סזר קאמר דאח כ דאחכליל כרוז דאח ס' א"ס :
(ב) כ"ל דא א"סו כרוז דאח ס' דאחכליל וכו' ולפי מ"ל כסמ"ד ה"ל שפיר קאמר א"ס :

אתון סלקין, הכי אתחזון אנפין
 בדיוקנין רשימין לפום שעתא כחזיו
 דלא קיימא • בר אינון מארי
 דחכמתא דאתקיימן בהו ולא
 אתנשי מנייהו • ההוא אתר דאקרי
 עלמא דאתי, (איהו רזא דאורייתא)
 ומתמן נפקא רזא דאורייתא בכלהו
 אתון דאינון שתיסועשרם אתון
 כללא דכלא • וההוא נהרא דנפיק
 מערן נטיל כלא • וכד פרחן מניה
 אינון רוחין ונשמתינן, כלהו מצטיירן
 בציורא דאינון אתון, והכי נפקי
 כלהו • ובגין כך רוחא דבר נש
 דמצטיירא בציורא דאתון, עביד
 ציורא כאנפין אמר ליה רבי שמעון
 אי הכי ציורא דאימא לא מצטיירא
 גו ההוא רוחא • אמרו הכי שמענא
 מניה דמר, דציורא דאתון מסטרא
 דלעילא, וציורא דאימא מצטיירא
 בההוא רוחא לרחתא. ציורא
 דאתון אתגניזו לגו, וציורא דאימא
 פליט לבר • ציורא דאימא פני
 ארס פני ארייה פני שויר פני נשיר,
 ורוחא עביד ציורא דכלהו לבר
 לפום שעתא, בגין דכל מה דאיהו
 מסטרא (דער ע"ב) דרוחא, בלטה
 לבר ואתחזו ואתגניז • וכל הני
 דיוקנין אתחזין מתצירן בציורא
 דאתון, אף על גב דאינון גניזין •
 אלן ארבע דיוקנין אתחזין לפום

שעות שעות

שלימו, סלקין חננא וחסדי •
 חד חוטא ירוקא אזיל בגווייהו •
 בשעתא דאגח קרבא ההוא חוטא
 אתהפך ואתחזו סומקא כוורדא •
 נח רוגזיה בקרבא, רחב ההוא
 חוטא כמלקדמין, נסין (ס"ב כסין)
 רברבין הוו בעינוי • הוון חדאן •
 תאיבין למחמי • נקודין בתלת
 גוונין, חידו דלכא הוו בלב כלא •
 חייבייא דמסתכלין בהו הוו זעין
 ודחלין, סלקין בלבייהו אימרתא
 ודחילו • מצחא דיליה רב עגולא
 בשפירו, וכל אתון אתחזון וסלקין
 ביה, אלן סלקין ואלן נחתין • אינון
 דנחתין סלקין, יהבין דוכתא אלן
 לאלן, בגין כך רשימין דיליה סלקין
 בארפא לעילא • גכינין דעינוי
 רחמין לרחמנותא • לא אכמין
 ולא סומקין, אלא בין תרין גוונין •
 בת עינא דלגו אחזי כל דיוקנין
 דעלמא, חוטא סומקא סחרא ליה,
 והדוה סחור סחור כלא • שירותא
 דחייבין מקרבין למחמי, אינון
 חייבייא חמאן לון חייבאן רחמי
 חנא וחסרא, לבתר תוקפא ודחילו
 ואמתנו ורוגזא • ועינוי יונים
 לגבייהו, מאי יונים • דעכדין לון
 אונארה לחייבייא כמרה דאת
 אמר (ויקרא כ"ה) ולא תונו איש את
 עמיתו ובתיב (ס"ג ג) עיניך יונים

מקרבן

מקרבן ומרחקן • כל דיוקנין דעלמא
 בלדו כלילן באנפוי • שערי
 דרישיה הוה רשים בגונוי שבעה
 זני דהכא • חמינא כספרא דאדם
 קדמאה, דאמר רבי דיוקנין
 דמישיחא קדמאה לסיהרא • גוון
 דיליה זהב ירקק באנפוי • גוון
 דיליה זהב אופיר בדיקניה • גוון
 דיליה זהב שכא בגבינוי • גוון
 דיליה זהב אפרוים בקריצין דעל
 עינוי • גוון דיליה זהב סגור בשערא
 דרישיה • גוון דיליה זהב מופז על
 חדוי בלוחא דעל לביה • גוון
 דיליה זהב תרשיש על תרין
 דרועין • כל שבעה גוונין אלן הוו
 רשימין על כל אינון דוכתי
 דשערוי • ברדועא ימינא הורה
 חקיק ורשים רשומא חדא סתים
 מבני נשא, מגדל חקיק באריה,
 ואלף זעירא רשים בגויה וסימנא
 דא (ס"ד) אלף המגן תלוי עליו •
 כל זמנא דאגח קרבא, ההוא רשימא
 סלקא ובלטא, ועל מגדל מבשכשא
 האי אלף, וכדין אתתקף לאגחא
 קרבא, בד עאל בקרבא מבשכשא
 ההוא אריה, וכדין אתגבר באריה
 ונצח קרבין, וההוא מגדל אתרהיש
 וסימניה (אשלי י"ח) בו ירוץ צדיק

ונשנב

שעתא לאינון מארי דעינין דידעין
 ברזין דחכמתא לאסתכלא בהו •
 ציורא קדמאה, בד אזיל בר נש
 בארע קשוט, אינון דידעין ברזין
 דמריהון מסתכלן ביה • כגין
 דההוא רוחא דלגו מתתקנא ביה
 ובליש לבר ציורא דכלא • וההוא
 ציורא איהו ציורא דאדם, ודא איהו
 ציורא שלים יתיר מכל ציורין •
 ודא איהו ציורא דאעבר לפוס
 שעתא קמי עינייהו דחכימי לכא •
 האי כר מסתכלן באנפוי לבר
 אינון אנפי דקיימן קמיה, עינין
 דלכא רחים לון • ארבע סימנין
 דאתון אית בהו, (6) שורייקא חד
 בליט בשכיבו מסטרא דימינא,
 ושורייקא חד דכליל תרין אחרנין
 דאחידן ביה כסטרא דשמאלא •
 ואלין ארבע סימנין אינון ארבע
 אתון דאקרון "עדות", וסימנא דא
 ע' ההוא שורייקא דסטרא דימינא
 דבליט בשכיבו • ד' ואינון
 תרין אתון דמתחברן ביה ות
 אינון עדות • ההוא שורייקא
 דכליל תרין אחרנין, ודא איהו רזא
 דכתיב (תהלים ס"ה) עדות ביהוסף
 שמו דכל מאן דחמא ליה הורה
 רחיס ליה בלביו, וכרחיסו אשתלים:

ודשא

זרע' דדור מתהפכן ביה חיוו
 דגוונין, ובגין כך טערה שמואל
 דכתיב (סמואל ב' ט"ז) אל תבט אל
 מראהו, בגין דסטרא אחרא הוה
 ביה באליאב • דלא הוה הבי
 בדור, דדיוקנין דדוד טמירין אינון,
 דהא דיוקנא דסטרא אחרא אתכליל
 גו דיוקנין, וההוה דיוקנא דסטרא
 אחרא אתחזי ביה כקדמיתא
 דאעבר על עיינין לפום שעתא,
 ובהיל לבא ודחיל לולכתר (ס"ט) וטוב
 רואי (ס"ט) ו'י עמו, ודא איהו עדות
 לגביה • דיוקנא דא דאדם כליל
 כל דיוקנין וכלהו כלילן ביה, האי
 לא כהיל ברוחיה, בשעתא דרוגזיה
 איהו בנייחא ומלוי בנייחא, ומיד
 אתפייס, (דע'ד ע"ב) זרע' דדוד
 דאתחזי ביה הרוא דיוקנא
 כקדמיתא דאעבר לפום שעתא
 על עיינין ברוגזיה • בנייחא מיד
 אתפייס • אבל נטיר דכבו כנחש
 לסופא • בגין דההוא סטרא גרמא
 ליה דסחרא ככל סטרין • אבל
 מוחא דכגו קליפה ולבא מתיישרא
 ויציבא דא לאינון זכאין • אבל
 חייבין לא מתעברן מההוא דיוקנא
 קדמארה בישא, וארתחכרן (ס"ח)
 ואסתאבן) ביה בכלא • ציורא
 תנינא, אי ההוא בר נש לא אזיל
 כל כך בארחא בישא, ואסטי

מההוא

ונשגב • ונשגב דוד משנאו דלא
 יכלין לגביה, ומן סימנין אלין
 ורשימין אלין הוו רשימין בדרעיה
 שמאלא • רשומא דבר נש אחרא
 לאו כהאי • עיינין צהיבין פקיעין
 שגעונא בלביה • מצחא רב •
 שערוי סגיאין תליין רחיקין ממשכא
 דרישא, פקחא איהו • פום ממלל
 דברבן • שפון דיליה עתיקין,
 מאריה דלישנא בישא • במצחיה
 תלת שרטוטין, אי בעיניה תרין
 שורייקי סומקי, דא הוה כארת ר'
 בלהודוי, ושורייקא זהיר לגביהו,
 עבירה אזדמנת לגביה ואשתזיב
 מינה • ואי שורייקא חדא סומקא
 לגו בעינא קיימא בארכא, ותרין
 זעירין תחותיה, וחד דאעבר בעינוי
 דין אית ליה עיטא בישא כאתתא
 אסורה ועדין עיטא קיימא, כדין
 תשתכח במצחיה חד שרטוטא
 לארכא, מקריצא ימינא חד שערא
 וארבע זעירין תחותיה, וחד דאעבר
 בינייהו לפותייה • ואי יתפרש
 מההוה חטאה, תשכח בעיניה
 תרין שורייקי דקיקין אזלין כפותייה
 דעינא, ולא אעבר חד בינייהו וכן
 במצחא • ומזמן דאתפרש מההוא
 חובה, הוא מזמן תשעה יומין, דהא
 מתמן ולהלאה יתמחון רשימין
 אלין ויתילידו אחרנין • עיינין

דקיקין

מההוא ארתא ותב למאריה, לא דהוא רגילא בארחוי דמתקנן, אלא איהו דהורא באינון אורתי מתער, וסטי מנייהו ותב למאריה. האי איהו רוחא טבא שארי למשרי עלוי, ולא תתקפא על זוהמא קדמאה דהורא ביה, ובלטי לבר באסתכלותא דעינין לפום שעתא, כחד דיוקנא דאריה דאתגבר. האי בשעתא דחמי ליה ההוא חיזו, גרים ליה לאעברא בלביה אריה דמתגברא לפום שעתא. האי מסתכלן באנפוי, לבתר אינון אנפין דלבא לא רחים לון לפום שעתא, ומיד תב לביה ורחים ליה. כד מסתכלן ביה אכסיף, וחשיב דבלא ידעין ביה. אנפוי חפין דמא לפום שעתא מתהפכן לחוורא או לירוקא. תלת שורייקי אית באנפוי. חד לימינא, דרא אתפשט באנפוי ואתאחיד ביה, חד דסלקא לחוטמיה לעילא, ותרין לשמאלא. וחד דאתפשט לתתא מאינון תרין נאחיד בהאי ובהאי. ואלין אינון אתוון דמתחקקן באנפוי, ואלין בלטין בכהילו דלא שמיבין. וכד מתיישבא וארגיל בארחה קשוט שביבין. ורזא דאינון אתוון איהו קריב. דא הוה רחיקוהשתא אינון אתוון בלטין באנפוי וסהדין ביה

בכהילו

דקיקין ומתהפכן זעיר בסומקא, דא איהו פקוּחא. כל מלוי בחיובא במצחו, תשכח רשימין תלת. חד רב דאעבר מסטרא דא לסטרא דא. ותרין אחרנין דלא עברין. קריצין דעיניו רכרבין, מריה דקשיו איהו, כד מליל קמיט בחוטמיה ברוגזיה. אי בקשיו דלביה זקיף שום ביש עליה. ביש בעיני דכלאי. כלא שנאין ליה. אצלח לזמנין ולזמנין לא. תלת שערין רכרבין בחרוי על לביה, שפון דיליה עתיקין, מארי גאותא בשגעונת, לישנא בישא, שערוי שעיעין רכרבין וסגיאין. אנפוי אנפין אריבין זעיר, ועגולין זעיר, לזמנין אחחרט מכל מה דעבר, ותב לקלקוליה. בעיניה תשכח שורייקי תרין בעינא דימינא, וחד בעינא דשמאלא. אורנו זעירין קיימין בקיומא. זרעא דדוד כהפוכא, זרעא דדוד כל סימנין אלין לטב ולמעבר שיבו, בר שפון רכרבין דכל מאן דשפוותיה רכרבין מאריה דלישנא בישא איהו, בין זכארה בין חייבא. בר אי צדיק גמור הוא, ובזכוי דיליה נצח ונטיר גרמיה. עיינין ירוקין, זעיר מגוון סומק אזיל בנייהו, כמצחיה תרין רשימין מסטרא דא לסטרא דא, וחד לעילא

זערא

בבהילו • וסימנא דא ק' (ר"ט ה) זעירא וחד לתתא, איהו באת פ' מסטר ימינא אתון אחרנין מסטר (רע"ה ע"ב) שמאלא, ואף על גב דשורייקי אחרנין אתחזון באנפוי, לא בלטין לבר כהני • בר בזמנא דהוה אזיל בעקמו • האי איהו זרעא דרוד אתהפך מחזיו דא • בקדמיתא אתחזי בדיוקנא דאדם, ולכתר קיימא בדיוקנא דאריה, ואתפרש בדיוקנא דסטרא אחרא, ובכלא מתהפכא משאד בני נשא • ציורא תליתאה, אי ההוא בר נש אזיל בארעה דלא מתתקנא וסטי ארחוי מארחי דאורייתא, ההוא רוחא קדישא אסתלק מיניה, ורוחא אחרא אתחזי ביה ודיוקנא אחרא • ובלוט לבר באסתכלותא דעינין דחכימי לבא לפוס שעתא דיוקנא דשור, בשעתא דחמאן ליה מעברן בלבייהו ההוא דיוקנא ואסתכלן ביה • תלתא (ב) קורטמי סומקי באנפוי בסטרא דימינא, ואינון (ג) שירייקי סומקין דקיקין • ותלת בשמאלא, ואלין אינון ארזון דבלטין ביה • חד איהו שורייקא דקיק בעגולא, ותרין דקיקין אחרנין עליה וכלהו בעגולא • וכדין שקיעין עיניו • ורזא דאינון אתון חד איהו

אשא

איהו

(6) כעין ב' ברעונים ארומים יש כפניו ללך סימין : (כ) פירושו : גידים כמו חוטים דקים • מר"כ :

איהו כ' תרין אחרנין ר"ת אינן,
 וכן לסטר שמאלא, וסימנא דא
 ההויא דכתיב (ישעיה ג') הכרת
 פניהם ענתה כס, ואלין אתוון אינן
 בלטיין באנפין על כל שאר שורייקין
 ואי תב, משמאלא לימינא אחכפייא
 רהווא רוחא, וארחתקף רוחא
 דקידשה, ואלין שורייקין שכיבי
 ואחרנין בלטיין לכר כמה דאתמר
 זרעא דרוד איהו כהפוכא • אתחזי
 בדיוקנא דאריה בקדמיתא, ולכתר
 אחרהדר בדיוקנא דשור • תרין
 שורייקין אכמין באנפויחד מימינא
 וחד משמאלא, ואלין אינן אתוון
 חד אקרי ד' וחד אקרי ע', וכלא
 מתהפכא משאר בני נשא • ציורא
 דביעא, דא איהו ציורא דכר
 נש דקיימא תדיר לאתתקנא על
 רזא דמלקדמין • האי איהו חיזו
 לחכימי לבא בדיוקנא דנשר •
 רהווא רוחא דיליה איהו רוחא
 חלישא • האי לא אחזי באנפין
 אתוון דבלטיין לכר, דהא אתאבירו
 מניה, ואשתקעו כומנא אחריה
 דמלקדמין דאסתלקו מניה, ועל
 דא בלטיין ביה • ורזא דיליה עיניו
 לא נהירין בנציצו כד איהו
 בחדורה • וכומנא דספר שער
 רישיה ודיקניה • בגין דרוחיה לא
 נהיר ליה באתוון, ואשתקע נציצו

עפרא
 ויא ונתיב
 ויא ונתיב

ז

אשא, כליל בפומא דחד שור
 סומקא כוורדא • סטא לקמיה נטל
 גוון רוחא כליל בפומא דחד נשר
 רברבא, רב גדפין מאריה דנוצה
 כל גוונין ביה מתחמן • סטא
 לאחורא נטל גוון עפרא, כליל
 מארבע סטרי עלמא, בפומא דאדם,
 וכל דיוקנין מסתכלן לגביה •
 אתיישב רהווא רוחא בהווא עפרא
 ואתלכש ביה, כדין רהווא עפרא
 מכשכשא ונחת לתתא וכטש
 סטרי מארבע סטרי דעלמא
 ואחעביד דיוקנא חדא ופרצופא,
 ורהווא רוחא אַתְּמַר מנו לנו •
 ורהווא עפרא דאתכניש מארבע
 סטרי, כטש לגביה נפש כליל
 בעפרא (ס"א ברוחא). ורהווא נפש
 איהו יסודא לעובדי גופא • כפום
 עובדין דרהווא נפש כגופא, הכי
 אתחזי במשכא לכר, רוחא דא
 אתממר לנו • ורהווא אחזי לכר,
 סליק ונחית וכטש באנפוי, ואחזי
 דיוקנין ורשימין • כטש במצחיה
 אחזי דיוקנין ורשימין • כטש בעינו
 ואחזי דיוקנין ורשימין, הדא הוא
 דכתיב (ישעיה ג') הכרת פניהם
 ענתה כס • כווצינא דאתמשך
 מניה מדידו דחד חוטא ירוקא,
 שלהוכתא דתהו • כטש בידוי
 בשעתא דכר נש נאים, ורשימין

רשימין

דיליה

דיליה דהורה בקדמיתא • לא
 קיימא באסתכלותא דאנפין
 לאסתכלא • ורזא דהאי (קקלת ד)
 ושבת אני את המתים שכבר מתו
 מן החיים אשר המה חיים עדנה •
 זרעא דדור (תקלים כ"ט) סוד יי ליראיו
 ובריתו להודיעם ברוחא דבר נש
 אצט"רו ארתון כמה דארמר
 דאיהו בליט לון לבר, ואתמסר
 חכמתא דא לחכימי לבא למנדע
 ולאשתמודעא ירוחא קיימא ברזא
 דזה ספר, וכלא ברזא דא קיימא
 בר חיזו דאנפין דאררתן בגוונא
 אחרא, כפוס שולטנו (ד"ע כ"ט) דרוחא
 או מאריה דרוחא • זכאין אינון
 חכימין דכלא אתמסר לון למנדע
 עד דהכא רזא דאנפין ? מכהן
 ולהלאה ברזא דשפון, באת פ'
 דכליל ברזא דאת ס' • שפון
 רברבן, דא איהו בר נש מליל
 בלישנא בישא ולא אכסיף ולא
 דחיל, מארי דמחלוקת רכילא איהו
 בין האי לרהאי (משלי ו) ומשלח
 מדנים בין אחים • לאו איהו
 מארי דרוין, וכד אשתדל באורייתא
 מכסה רוין, אבל מאריה דלישנא
 בישא ולא שוי דחילו כלביה,
 וסימנא דא את פ' דכליל באת
 ר' ולא אתכליל באת ס' • האי
 איהו דאתחוי דאיהו זכאה ולאו

רשימין ושרטוטין בידיה, וכפוס
 עובדין דבר נש הכי אתרשים •
 ואלין אתון מתהפכן מתתא לעילא,
 וידעי לון חברי קשוט, ברשימו
 דאתון דבוצינא, וכל אלין חילין
 דרגו בכר נש, עבדין רשומין
 ושרטוטין אתון מתהפכן, מאן
 דרקיס דא רקים בשפולי משכנא
 כמה דאת אמר (תקלים קל"ט) רקמתי
 בתחתיות ארץ • בריך הוא בריך
 שמייה לעלם ולעלמי עלמין • עיינין
 חוורין ואכרין סומקין בארתריה
 דנפיק מניה, דא איהו באת פ' ואת
 ר' כלילא כחדא • מצחיה רב, תלת
 שרטוטין סלקין במצחיה, ושירת
 זעירין אחרנין, סומק הוא ולא סומק
 קיימא בין תרין גוונין, שעריה אוף
 הכי • אנפוי רברבן • שעריה קמיט
 ולא כל כך, תלי זעיר תחות
 אודנויטב איהו מאריה דהימנותא
 מאריה דרוגזא תקיף, בשעתא
 דאתרגזי ההוא סומקא דתחות
 עינא אתפשט בעיניה • רוגזיה
 ביש • בשעתא דמליל ברוגזיה
 סתים פומיה ונפיק תננא מנחירו •
 ולזמן זעיר נח רוגזיה, ולא כל
 רוגזיה, עד יומא אחרא או תרין
 יומין • דא אצלח לזמנין ולזמנין
 לא • אבל קאים תדיר באצלחותא
 בין זעיר ובין רב • ואי סומקא

דחיל חטאה איהו, ולא בעי
 לאשתדלא אבתריה, כגין דכל
 מלוי אינון בפומא ולא בגופא •
 שפון עתיקין בעתיקו ולא דקיקין,
 האי איהו בר נש מאריה דרוגזא
 יתיר מאריה דודנא • לא יביל
 למסבר מלה • מארי דלישנא
 בישא בפרהסיא כלא כסופא
 כלל • לזמנין אשתדל בליצנחא,
 האי איהו בר נש דבעי לאתרחקא
 מניה, אתמלי דיקניה בשעריה,
 ההוא לישנא בישא אורי עליה,
 בפרהסיא לית ליה כסופא אשתדל
 במחלוקת • אצלה במלי דעלמא •
 חמי בשנאו, דא איהו קורץ בעיני
 על דא אתמר (ס"ב כ"ב) העו איש
 רשע בפניו, דא איהו כרוזא דאת
 פ' בלחודו, דלא אתכליל באת ס'
 כלל • ולזמנין אתחבר באת ר' •
 בהאי ארז ר' אתכליל : כרוזא
 דאודגין, מהן דאודגוי ברבין
 טפשא בלביה ושגעונא ברוחיה •
 מאן דאודגוי זעירין וקיימין על
 קיימא • פקיחא דלכא באתערותא
 איהו, צכי לאשתרלא בכלא, ורוזא
 דא את י' דאתכליל בכל שאר
 אחוון • עד הכא רזין דדיוקנין דבר
 גש, מכאן ולהלאה רזין ואחרנין
 בארתוון דמר, דלא קיימין גו
 פרצופא אלא למנדע רזין דהאי

פסוקא

דפום עינא זעיר כחוטא, ולא
 אתפשט בשעתא דרוגזיה בעינא
 ואית ביה כל הני סימנין, חלשא
 בלבא, ואיהו דחיל מכלא • שינתיה
 לא אתיישב ביה • חשיב תדיר
 מחשבין ודחיל מכלהו, ואצלה
 לכלא • מאריה דגריעי (ס"א דגייפי)
 לא חש לגיופא • לזמנין תב
 בתיוכתא ורחיל, ומגו דחילו כדין
 תשבח בעיניה ימינא ההוא סומקא
 דפום עינא בסופא בשפולי עינא,
 וחד שורייקא דקיק סומק בעיניה
 שמאלא, ואי מתחלפי מה דימינא
 לשמאלא, ומה דשמאלא לימינא,
 כדין איהו בקלקוליה • ותכותבר
 גוזיזה דכרדא, כגין לאעברא
 עבירה • תרין קמיטין על רישא
 דעינא • ותלת לתתא • וכרגליה
 שמאלא באצבעא דאמצעיתא
 שית שערין, ובזמנא אחרא חמיש •
 והשתא שית, חד זעירא בינייהו •
 עיינין אכמין, וקריצין דעל עינוי
 דברבין סגיין שערין אלון על
 אלון, ואינון עיינין אכמין וירוקא
 אזיל כגווייהו, וההוא ירוקא אטבע
 יתיר • האי אית ליה חמש שרטוטין
 במצחא, רתין דעברין מסטר
 לסטר • ותלת דלא עברין וכולי :

(עיינ סוף הספר סימן ז' עכ"מ) (מה שחסר כאן
 תמלא בוסר חדש דף כ"ו ע"א שורס א') :

פסוקא גו דרגין עלאין בזמנין ותקופין דהאי עלמא ור'א זכיןן בהו
 אמר רבי שמעון בני זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי, וזכאין
 עיני דזכון למיחמי דא כד איעול ליהוא עלמא דאתי • בגין נשמת
 קרי לעתיק יומין דאי קרא (תהלים כ"ג) תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת
 בשמן ראשי כוסי רייה, וקדשא בריך הוא קרי עלן (ישעיה כ"ו) פתחו
 שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים :

אוף אינין פתחו ואמרו בתיב (יחזקאל ב') וירי אדם מתחת פנפיהם, האי
 קרא אוקמוה חברי'א, דאינון ידן לקבלא מאריהון דתיובתא
 דתכאן לגבי (כ"ב לקבל) קדשא בריך הוא • אבל ירי אדם, אלן אינון
 דיוקנין ורזין עלאין דשוי קדשא בריך הוא בבר נש, וסידר לון כאצבען
 לבר ולגו, ובהוא כ"ב • וקדשא בריך הוא כד פרא ליה לבר נש
 סידר ביה כל דיוקנין דרזין עלאין דעלמא דלעילא, וכל דיוקנין דרזין
 תתאין דעלמא דלתתא, וכלא מתחקקא בבר נש דאיהו קאים בצלם
 אלהים, בגין דאקרי יציר כ"ב, ורזא דכ"ב דאת דא דאקרי כ"ב דכתיב
 (בראשית ב') ויברא אלהים את האדם בצלמו, דא איהו רזא דאת כ"ב
 את דא אית ביה רזין עלאין ודיוקנין עלאין, בהאי כ"ב תליין עשר
 אמירן מימינא ומשמאלא, חמש מימינא וחמש משמאלא, ואינון חד
 ברזא חדא (תנינן בתיב (יחזקאל כ"ב) וגם אני אכה כפי אל כפי, דלהו
 דא עם דא בפלוגתא, ויסתלקו ברבאן מעלמא, הואיל וגאותא דישראל
 אתייהיבת לעמין • כד מתחברן כחדא בתיב (כמרכב ו') כף אחת
 עשרה זהב מלאה קטורת, רמז לחבורא חדא) • וכד הוה בחבורא
 חדא בתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו וגומר • ויברא אלהים
 (את האדם) דא סליקו דמחשבה ברזא פנימאה • את האדם, רזא
 דבר וגוקבא כחדא, בצלם אלהים, רזא דכ"ב (אחרא) • כד אתברי אדם
 מה בתיב ביה (איוב ו') עור (בראשית כ"ב) ובשר תלבישני (דע"ו ע"ב) וגומר •
 אי הכי האדם מהו • אי תימא דאינו אלא עור ובשר ועצמות וגידים
 לאו הכי, דהא ודאי האדם לאו איהו אלא נשמתא • ואלן דקאמר
 עור ובשר ועצמות וגידים, בלהו ליה הוה אלא מלבושא בלחודוי •
 מאנין אינון דבר נש ולא אינון אדם • וכד האי אדם אסתלק אתפישט
 מאינון מאנין דקא לביש עור דאתלבש ביה בר נש, וכל אינון עצמות וגידים

בלהו ברזא דחכמתא עלאה כגוונא דלעילא, עור כגוונא דלעילא כמה
 דאוליפמר באינון יריעות דכתיב נוטה שמים כיריעה יעורות אים מארמים
 ועורות תחשים אינון מלבושין דלעילא דמסככי למלכונישא, אתפ שטותא
 דשמים דאיהו מלבושא דלבר, יריעות אינון מלבושא דלגו, ואיהו
 קרומא דסכך על בשרא, עצמות וגידין אינון רתיבין, וכל אינון חיילין
 דקיימין לגו. וכלהו מלבושין לפנימאה, רזא דארס עלאה דאיהו
 פנימאה. אוף הכי רזא לתתא. ארס איהו פנימאה לגו. מלבושין
 דיליה כגוונא דלעילא. עצמות וגידין, כגוונא דקאמרן באינון רתיבין
 ומשיריין. בשר, איהו סכך על אינון משיריין ורתיבין וקיימא לבר, ודא
 (ויקרא ק"ע ב) רזא דאתמשכא בסטרא (לסטרא) אחרא, עור דסכך על
 כלא, דא איהו כגוונא דאינון רקיעין דסכיבו על כלא, וכלהו מלבושין
 לאתלבשא בהו. פנימאה דלגו רזא דארס. וכלא רזא לתתא
 כגוונא דלעילא, ועל דא ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם
 אלהים. (תרי אלהים הכא חד כלפי דבר וחד כלפי נוקבא)
 ורזא דארס לתתא, כלא איהו ברזא דלעילא. בהאי רקיעא דלעילא
 דמסכך על כלא, אתרשימו ביה רשימין, לאתחזאה ולמנדע באינון
 רשימין דאתקביעו ביה, מלין ורזין סתימין. ואינון רשימין דכוכבייא
 ומזלי דאתרשימו ואתקביעו בהאי רקיעא (ה) דסכך לבר. אוף הכי
 עור דאיהו סכוכא לבר כבר נש, דאיהו רקיעא דסכך על כלא, אית
 ביה רשימין ושרטוטין, ואינון כוכבייא ומזלי דהאי עור. לאתחזאה
 בהו ולמנדע בהו מלין ורזין סתימין כוכבייא ומזלי, לעינא בהו חכימי
 לבא, ולאסתכלא בהו למנדע אסתכלותא באנפין ברזין דקאמרן,
 ורזא דא הוברי שמים החוזים בכוכבים. ודא איהו כד אינון נהירין
 וקיימין כלא רוגזא. בזמנא דרוגזא שלטא עליה דבר נש, דינא אחרא
 אתמסר למנדע ביה. במה דלא אתיהיב לשלטאה למנדע בזמנא
 דעינא (כ"ט דדינא) שלטא ברקיעא. אבל אסתכלותא דאנפין על
 ארח קשוט, בשעתא דאנפין נהירין וקיימא בר נש על קיומא, ואינון
 רשימין אתחזון בארח קשוט, רכדין בההוא אסתכלותא יכיל לאתדנא

על

(ה) מסכסס לחין כמו סכך על הכל וסוף העור שגאוס סרס"כ :

על בוריה יתיר, ואף על גב דבכלא כל אינון חיימין יכלין לאסתכלא •
 שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען לגו, כלהו קיימין ברוזן אחרנין למנדע
 במלין סתימין, ואלין אינון כוכבייא דנהירין לאסתכלא גו מזלי
 בטסירין עלאין, אצבעיהן קיימי ברוזן עלאין • (6) טופרי אצבעיהן
 דקיימן דחפין לבר, הא אוקמוה באינון רוזן דהוו (בראשית כ"א א') פנים
 דלבר, ובהו אית רוזן לאינון חרשין דמסתכלי בטופרי, בנהידו דמלה
 אחרא דשלטא בהו, ואינון חרשין קא מסאבי להווא אחר. בטופרין
 אית זמנין דנהירין בהו כוכבין חוורין דקיקין, ואלין אינון (7) פתולדא
 דטלופחין, ואינון שקיעין כהאי מסמרא על לוחא, ולאן אינון באינון
 חוורין אחרנין דלא שקיעין, אלא דקיימין לעילא • בהני דלא שקיעין
 לית בהו ממשא • אבל הני דשקיעין חוורין פתולדא דטלופחין, אית
 בהו ממשא • ואית סימנא טבא ליה לבר נש בחידו, (כ"א בהו) ויצלח
 בהווא זמנא • או גזרה אתגור עליה ואשתויב מינה. שרטוטי ידין
 ברוזן עלאין באצבען (דע"ו ע"ב) (שרטוטין באצבען) לגו • בידין שרטוטין
 רכרכין, שרטוטין זעירין דקיקין עלאין בימינא, באינון אצבען דברהו
 שרטוטין זעירין, באצבעא זעירא דימינא אית רשימין דקיקין • אצבעא
 דא קיימא חריר על עובדין דכסטר אחרא, כהאי אצבעא קיימין
 שרטוטין, אינון דאצבעא אתכפיל ברוזן • הני לאן אינון לאסתכלא
 אלא אי אתוספן ביה • אי אתוספן תרין אחרנין על ההוא שרטוטא
 דאתכפל בהו, ארחא לא אודמן ליה, ואי יעבד לא יצלח • בר אי
 קיימן בארפא בין רשימא לרשימא, בזמנא דיתמשך משבא לאחורא,
 ואשתארו אינון רשימין ראשתמודען, האי יצלח בארפא • וסימן דא
 תלת תלת בפותייה • וארבע בארפא • ורזא דא ז' מאתון זעירין •
 רשימא חד בארפא ותרין תרין בפותייה, מארפא ישמע מלין בזמן
 קריב, ולית ליה בהו תועלתא • ארבע רשימין בארפא וארבע רשימין
 בפותייה, ארחא אודמן ליה בטורח באורח סני, ולסופא לתועלתיה •
 ורזא דא ז' מאתון אמצעיין דבין זעירין ורכרכין • חמש זעירין רשימין
 בפותייה לתתא, וארבע בפותייה לעילא, וארבע בארפא, נייחא ליה

בביתיה

(6) לטורקים : (ב) כורע עדשים וסס שקיעים בעור סלרס כמסמר סוס כזקוע על סכוסל ור"ל נקודות סנוולות כעדשים • טר"כ נ

כביתיה, ועצלא איהו • וארחא הות מתקנא קמיה ולא בעי למעבד
 ואי יעבד יצלח בהווא ארחא, אבל לא עביד ליה ועצלא הוי. ורזא
 דא ז' דאיהי (6) פשוטא • כאצבעא דאמצעיתא, האי אצבעא קיימא
 למעבד עובדא ההוא דחשיב • אי שרטוטא חדא קיימא בארכא
 בין שרטוטי דפותייה, האי חשב מחשבין ואסתלקן מניה, ודחיל ולא
 עביד, וההיא מחשבה לא אתעביד כלל • אי תרין שרטוטין בארכא
 דקיימין בד אתפשט משכא לאחורא • האי לאו כיה מחשבין, וחשיב
 מחשבין לפום שעתא ואתעביד, ולא מחשבה דהרהר ביה כלל, אלא
 מחשבה דאיהי בכהילו וזעירא, אבל דההוא ומחשבה לא • ואי
 תלת רשימין בארכא • וכפותייה תרין או תלת, כד אתפשט משכא
 לאחורא • האי איהו בר נש דאיהו פקחא וחשיב מחשבין, וכל אינון
 מחשבין דאינון לסטר קדשא כריך הוא אתקיימן בידיה, ומחשבין
 אחרנין לאו הכי • אי ארבע או חמשה בארכא, באתפשטו דמשכא
 כדקאמרן, (דא איהו) כד שראן על פותייה בתלת או בארבע או
 מתרין ולהלאה, דה בר נש דמחשבוי לאבאשא ואשתבח ברו •
 ודיקניה וגבני עינוי סומקין • מחשב לביש ואשתבח ברו, קצרא
 דיומין איהו, פקחא איהו, ואכנע תדיר למלין דביש • אצלח ולסופא
 דיומין זעירין אסתלק מעלמא • אסוותא להאי תיובתא, כדן אשתכחו
 תלת רשימין או ארבע ושריין על תרין • תלת רשימין או ד' בארכא
 ושריין על תרין כפותייה • דהא כפום מנהגא דבר נש, הכי מתחלפי
 שרטוטין מוזמן לוזמן, ורזא דא (ישעיה מ') המוציא במספר צבאם וגומר •
 מרב אונים ואמיין כח וגומר. כמה דקדשא כריך הוא אחלף חילין
 וזמנין בכוכבי שמיא, יומא דא כך גליומא אחרא כך • (ורא איהו
 דאמרינן בצלותא דערבית, ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים
 כפום דחלופא דזמנים כך איהו מסדר כוכבים) • כפום דאדם דלגו
 כל עובדוי, הכי אתחזון בהאי רקיעא, והכי אתחזי כהאי משכא דהאי
 אדם תתאה, דאיהו רקיעא עור דחפיא על כלא, וכלא כפום גוונא
 דאדם דלגו • דהאי לזמנין קאים כדינא, לזמנין כרחמי, כההוא גוונא

ממש

(6) וי"א פשוטא ר"ל קטנה כענין חא"ל ספיעות מקחו מקח כפרק חנוקין :

ממש אחוי לבר, לזמנין כהאי גוונא ולזמנין כהאי גוונא • כגוונא דא לתתא כהאי ארס כמה דאמרינן, לזמנין כהאי גוונא ולזמנין כהאי גוונא, ורזא דה ארז' ואתכליל ביה ארז' • ורזן אלן באצבען (רע"ו ע"ב) דימינא בזעירא וכרכבא • וסימן בקטן כגדול תשמעון • אלן תרין אצבען ברזין אלן, והכי אינון ברזין דאוליפנא מניה דמר (ולאו אינון) ברזי דרב ייסא סבא • מכאן ולהלאה שרטוטין אחרנין, דאקרון כלהו תולדות ואינון תולדות ארס כמה דכתיב תולדות השמים, והא אחמר דכלא רזא דא כגוונא דא תולדות ארס בכל אינון דיוקנין דאנפין, ובכל אינון דקאמרן • ובאלן תולדות דשרטוטי ירין, דאתחזין ברזין פנימאין כמה דאתחזי :

זה ספר תולדות ארס לשרטוטין, סימן זרה פס"ן רזין לחכימי לבא, (ב) רזהס"ף חמש אתון בחמש תרעין, למנדע חכמה בסכלתנו • תרעא קדמאה ר' • בידיא אירט שרטוטין דקיקין ושרטוטין כרכבין וכלהו מתערבי דא עם דא • שרטוטין כרכבין דאית בידיא, כד אינון תרין בארכא ותרין בפותי"א, ואחידו דא כדא דא איהו ברזא דאתה' וכרזא דאת ר', ודחי לאת ז' ונטיל אלן תרין אתון • בפותי"א נטיל ה', בארכא נטיל ר', וסימן דיליה הז' • דא אית ליה בידיא שמאלא כהאי גוונא באלן שרטוטין כרכבין • אבל אינון שרטוטין זעירין דנטלא ימינא לא נטלא שמאלא • דימינא נטלא חד שרטוטא דקיק לעילא בארכא, וחד שרטוטא דקיק לתתא דאחיד בין אינון תרין שרטוטין כרכבין • בפותי"א אית חד שרטוטא דקיק דאחיד לתתא באינון תרין דשריין עליה • ובשמאלא לאו הכי, ורזא דיליה איהו בימינא ולא בשמאלא, האי איהו ברנש דלזמנין תאיב בביתא ולזמנין בארתא, דא לא שכיך לביה כהאי וכהאי • כד איהו בביתא תאיב בארתא, וכד איהו בארתא תאיב בביתא • אצלת תדיר בארתא ולזמנין בביתא • דא אצלה באורייתא וכרזי דאורייתא אי אשתדל בהו • האי חמי בשנאווי • תועלתא לסגיאין ביה • עצלא איהו במלי דעלמא • אי אתער, אתערון לאוטבא ליה מלעילא • זכי במלוי •

דא

דא איהו חמידא, ומפור ממונא • טב עינא איהו • צלותיה אשתמע •
 נחית וסליק בממונא • דא איהו דלומנין מתבר לביה לגבי מאריה •
 וכדין אשתכחו תלת שרטוטין זעירין, דמעברן בהווא שרטוטא דקיק
 דאתוסף על אינון תרין דפותייא, ורזא דא ה' דמתחברא עם ר' • דא
 ארכא דא ביתא • דא חדוה דא עציבו, דא תועלתא דא עצלא, דא
 טב עינא, דא חמידא, ומפור ממונא • דא מתבר לביה ותב למאריה •
 (ה) תרעא תניינא ז', בימינא בקסטירו דקולטא רשימין שכיחי • בד
 אשתכחו תלת שרטוטין רכרבין כפותייא, ותרין רכרבין בארכא, וחד
 מאינון דארכא אחיד באינון תרין דפותייא, וחד אחרא לא אחיד בהו •
 האי אית פסלו בזרעיה, מסטרא דאכוו או מסטרא דאמיה • וכדין
 משתכחי לתתא מאינון תלת שרטוטין דפותייא, תרין שרטוטין דקיקין
 דאחידן בהו לתתא • האי איהו בר נש מתקן עובדוי קמי בני נשא,
 ולביה לא קשוט • ולומנא דסיב אהדר לאתתקנא • כדין אשתכחו
 אינון תרין שרטוטין בארכא, אחידן באינון דפותייא דא עם דא •
 ותרין אחרנין עמהון באמצעיתא דקיקין, ודא בארכא, ותלת דקיקין
 כפותייא, ורזא דא ז' דמתחברא באת ר' • וכד איהו סיב ותב פרקאמרן
 אתתקן איהו ברזא דאת ר' ואתחבר באת ז' • לכתר כד האי אתתקן
 איהו תדיר בלחישו וכל עובדוי בלחישו • אבל לאו איהו בקיומא
 בדקא חזי, בגין דהווא פסילו עד לא אתייאשא ביה • (מכאן אוליפנא
 מאן דפסיל זרעיה, עד תלת דין לא אתייאשא הווא פסילו
 (דע' ע"ב) מלבשכשא • בגין כך תנינן ווי ליה להווא בר נש דפסיל
 זרעיה, ודא חייש ליקרנא דמאריה • פסיל זרעיה ודא) • ולכתר
 דאתייאשא הווא פסילו, כדין אשתכחו שרטוטין בינא ימינא ארבע
 וחמש • ארבע בארכא חמש כפותייא • ורזא דא ז' ואתחבר באת
 ה' • האי לומנין אצלח לזמנין לא אצלח • אצלח באורייתא, ולסוף
 יזמוי אצלח אפילו בממונא • תרעא תליתאה, ה' בימינא • כד אשתכחו
 חמש שרטוטין כפותייא ותלת בארכא, ואשתכח הווא שרטוטא
 דאמצעיתא מאינון תלת, דא איהו ברזא דאת ה' ואסתמיך באות ס' •

בומנא

(ה) פירוש שער שני מן שמנס שערין סביל כשרטוטין כף חיד ופירוש בקסטירו דקולטא גיד סקלוע כהמלע ס' סיד כו רשימות
 מלווידיים מזויים וכן ריש דף ע"ה קסטירין בידיים • סר"ב :

כּוּמְנָא דַאֲשֵׁתְכַח הֵהוּא שְׂרֻטוּטָא דַאֲמַצְעִיתָא, דַּעֲאֵל וְאַחִיד גּוֹ אִינוּן
 חֲמִשׁ שְׂרֻטוּטִין דְּפּוֹתֵיִיא, דַּא אִיהוּ בַר נֶשׁ עֲצִיב וּרְגִיז גּוֹ בֵּיתִיה, וּבְגוֹ
 בְּנֵי נֶשׂא לַאו הֵכִי • קִמְצָן אִיהוּ בְּבֵיתִיה, וּרְגִיז וּכְפִין, וְלוֹמְנִין לֹא • לְכַר
 מִבֵּיתִיה לַאו הֵכִי • אֲצֵלַח בְּעוֹבְרֵי עֲלְמָא • כַּד אֲשֵׁתְדַל בְּאוּרֵיִיתָא
 אֲסַתְכַל זַעִיר וְאַתְהַדַּר בַּהּ • מַהִימְנָא אִיהוּ אֲכַל לַאו כָּל זְמַנָּא • וְהֵהוּא
 זְמַנָּא דְלֹאֵו מַהִימְנָא, אַחֲזִי גּוּן קְשׁוּט וְלֵא קְשׁוּט בִּשְׂרֵימוֹ • בְּדִינָא
 יִצְלַח • מַהִימְנָא אִיהוּ כְּרוּזִין דְּאוּרֵיִיתָא, דַּא אִיהוּ כְּרוּזָא דַאֲתָה וְאַתְחַבַּר
 בַּאֲתָה ס' • וְאִי אַרְבַּע שְׂרֻטוּטִין בְּפּוֹתֵיִיא וְחֲמִשׁ בְּאַרְכָּא, תְּרִין מַאינוּן
 דְּאַרְכָּא עֲאֻלִין גּוֹ אִינוּן אַרְבַּע, דַּא אִיהוּ בַר נֶשׁ חַדִּי בְּבֵיתִיה, וְאַתְחֲזִי
 עֲצִיב לְבָא לְכַר, וְלֹאֵו הֵכִי, רַכִּיזִין דְּמַלִּיל עִם בְּנֵי נֶשׂא אַחֲזִי חִידוֹ וְאַתְכוּוֹן
 כְּמַלּוּי • תְּלַת שְׂרֻטוּטִין זַעִירִין עֲאֻלִין גּוֹ אִינוּן דְּאַרְכָּא • דַּא אִית לִיה
 חַד רְשִׁימוֹ אַכְּס כְּגוּפִיה, וְתַלְתָּ שְׁעָרִין תְּלִיין בְּהַרְוֹא רְשִׁימוֹ, וְהֵהוּא
 רְשִׁימוֹ אִיהוּ לְעַגּוּלָא וְחַד תְּבִירָא (כ"ח חֲבוּרָא) בְּרִישֵׁיה • וְלֵהֲאִי רְשִׁמָּא
 קְרָאן לִיה חֲבִימֵי לְבָא דִידְעִין רוּזִין אֻלִין רִישׁ נֶשְׂרָא • רְשִׁימוֹ דַּא אַתְחֲזִי
 לוֹמְנִין בִּין כְּרַתְפוּי, וְלוֹמְנִין כְּדְרוּעָא יְמִינָא, וְלוֹמְנִין עַל יְדָא יְמִינָא
 בְּאַצְבָּעוּי • אִי רְשִׁמָּא דַּא רִישׁ נֶשְׂרָא אִיהוּ בְּאַרְח מִיֶּשֶׁר כְּתִיקוֹנוּי,
 יִסְתַּלַּק לְעוֹתְרָא וְלִיקְרָא • וְאִי הֵהוּא רִישׁא נֶשְׂרָא אַתְהַפֵּךְ לְאַחוּרָא,
 יִזְכֵּה לְבָנִין לוֹמְנִין • אֲכַל כַּד אִיהוּ סִיב, יִזְכֵּה לְעוֹתְרָא יְתִיר וְלִיקְרָא
 סְגִיָּא יְתִיר מְעוּלְמוּי, וְיִצְלַח בְּאוּרֵיִיתָא אִי אֲשֵׁתְדַל בַּהּ • רִישׁ נֶשְׂרָא דַּא
 אַתְחֲזִי לוֹמְנִין אַכְּמָא, וְלוֹמְנִין גּוּן דְּלֹא סוּמְק זַעִיר, דְּלֹא אַצְטַבַּע כָּל
 כַּךְ • לוֹמְנִין בְּשְׁעָרִין לוֹמְנִין שְׁעִיע, וּכְלָא חַד סִימְנָא אִיהוּ, וּבְחַד דִּינָא
 אַתְרִין • וְאִי הֵהוּא גּוּן סוּמְק אַצְטַבַּע יְתִיר, וְקֵאִים בְּגוּוּגִיָּה, זְמַן זַעִיר
 הוּא דַאצְטַבַּע, בְּגִין דְּאֻלִין גּוּוּגִין לוֹמְנִין קִימִין נְהִירִין וְלוֹמְנִין חֲשׁוּכִין •
 וְאִי אַצְטַבַּע הֵהוּא סוּמְק וְנְהִיר, כְּדִין אִיתֵּי בִידָא שְׂמַאלָא תְּלַת
 שְׂרֻטוּטִין בְּאַרְכָּא, וְתַלְתָּ בְּפּוֹתֵיִיא, וְחַד דְּקִיק עַל אִינוּן דְּפּוֹתֵיִיא, וְחַד
 דְּקִיק עַל אִינוּן דְּאַרְכָּא, וּבִידָא יְמִינָא אַתּוּסְפָּ חַד בְּפּוֹתֵיִיא כְּלַחּוּדוּי •
 הֲאִי בַר נֶשׁ שְׂכִיב בְּנִדָּה, וְלֹא תֵב מְנִיָּה לְמֵאֲרִיָּה • וּכְד תֵב כְּתִיּוּבְתָא,
 אֲשֵׁתְאֲרוֹ אִינוּן שְׂרֻטוּטִין בִּידָא שְׂמַאלָא, וְהֵהוּא דַאֲתוּסְפָּ בִּימִינָא
 אַתְעָדִי מְנִיָּה, וְאַתְעָדִי הֵהוּא סוּמְקָא דְּלֹא אַתְחֲזִיא נְהִיר כָּל כַּךְ מְנִיָּה,
 וְלוֹמְנִין דַּאֲפָּ עַל גַּב דְּתֵב, לֹא אַעֲדִיו מְנִיָּה הֵהוּא סוּמְקָא עַד זְמַן •

האי איהו ברזא דאת ה, ואתעדי אתס, ועאל תחותי את ז, ואתחבר
את ה' באת ז' : האי בעי תקונא לנפשיה בכהילו : חבימא דלכא
דחמי ליה, חוכתא אית עליה לומר ליה זיל אסי לנפשך : ואי תלת
שרטוטין בארכא וחד בפותי'א, דא איהו ברזא דאת ה' כלחודוי
ולזמנין אתחבר ברזא דאת ז' : האי איהו בר נש תאיב כתר בצעין
דעלמא : ואי לאו רדיף בחר נשין ותיאובתיה לנאופיה, ואף על גב
דתאיב לבצעין דעלמא, האי לא אעדיו סניה ולא אכסיף, עינוי שקיעין
ומליל בהו, אי תב למריה מתחלפי שרטוטין : תלת בפותי'א וחד
לארכא, ואינון תרין דקיקין (דע"ס ע"ב) קיימין בקיומא, כדן רעו דיליה
יתיר באתתיה ואתרבק בה : חר דקיק יתיר עאל בין אינון תרין
דקיקין : כדן אתחבר את ה' באת ז' : ואי שרטוטא חר בארכא
וארבע בפותי'א, ותלת דקיקין קיימין על ההוא חר, וחד על אינון
ארבע : על דרועא שמאלא אית ליה תלת (ה) קסטרין דקיקין דאתיילידו
ביה מיומין זעירין, וחד שערא תלי'א בההוא חר דרישא : האי איהו
רדיף בחר נאופא דאשת חבריה : מאריה דזדונא איהו, אגזים בעינא
שמאלא בלא מלולא כלל ואשלים : ובגין דאיהו מארי זדונא, לא
חייש ליקרא דמאריה לאתבא קמיה : לבתר קטיל חו'א ליה, או בר
ג' ש סומקא : ואי ארבע בארכא ותלת בפותי'א, ואינון דסלקין לעילא
אעדיו מניה : האי תבר לביה לגבי מאריה ותב כתיובתא : כדן
איהו ברזא דאת פ' ואתחבר באת ה' : על אלין ועל אינון דכוותיה
כתיב (ישעיה כ"ז) שלום שלום לרחוק ולקרוב : עד הכא כל אינון רזין
דתולדות אדם, דאינון תולדות דאתיילידו ביה מזמן לזמן כפום ארחוי
דבר גש : זכאה חולקיהון דאינון דיתבין קמיה דמר, וזכו למשמע
מפומיה רזין דאורייתא : זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון לעלמא
דאתי (מן וירי ארס מאמר ארוך כתיקונים ז"ח דף פ"ג כסופו וכדפוס ויניטול דף פ"ה א' נס וס
ספר וכו' והמאמרים הנמשכים) אמר רבי שמעון זכאין אתון חברי'א דכל רזין
לא אגים לכו, במה דוכתין עלאין אודמנן לכו לעלמא דארתי :

פתח ואמר :

ואתה

(ה) גידים דקיס זכורו כו מוסיס מעגריס

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי
 בצע, האי קרא אוקמוה • אבל ואתה תחזה, תבחר לא כתיב
 אלא תחזה לפום חיזו דעיינין • במאי • בדיוקנא דכר נש באלין
 (6) שית סטרין דקאמרתון, וכלא כהאי קרא • ואתה תחזה חד בשערא,
 מכל העם תרין במצחא • אנשי חיל תלת באנפין • יראי אלהים ארבע
 בעיינין • אנשי אמת חמש בשפון • שונאי בצע שית בידין בשרטוטיהון •
 דאלין אינון סימנין לאשתמודעא כהו בני נשא, לאינון דרוח חכמתא
 שרייא עלייהו • ועם כל דא משה לא אצטריך דא אלא מה כתיב
 ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל, בגין דרוח קודשא הוה אתי
 לגביה ואודע ליה, וכיה הוה חמי כלא • מנא לן דכתיב כי יהיה
 להם דכר בא אלי • באים אלי לא כתיב, אלא בא אלי, דא רוח
 קודשא רהוה אתי לגביה וכיה הוה ידע, ולא אצטריך לכל דא
 לאסתכלא ולעיינא, אלא לפום שעתא הוה ידע משה • כהאי גוונא
 ידע שלמה מלכא ידע בכורסייה דרוח קודשא שריא עליה • דכל
 מאן דיקריב לכורסייה, דחילו ואמתא נפיל עליה, וכיה הוה דאין דינא
 בלא סהדין • בגין דדיוקנין בכורסייה, וכל מאן דמקרב בשקרא
 מבשכשא ההוא דיוקנא, והוה ידע שלמה מלכא דבשקרא קאתי •
 בגין כך אימתה דכורסייה הוה נפיל על כלא וכלהו אשתכחו זכאין
 קמיה • מלכא משיחא בריחא כמה דאת אמר (ס"ז י"ב) והריחו בירתא
 ייולא למראה עיניו ישפוט וגומר, ותלת אלין דנו עלמא בלא סהדין
 והתראה • שאר בני עלמא על פום סהדין על מימר אורייתא •
 חכימין דאשתמודען באינון דיוקנין, עלייהו לאזהרא לבני עלמא,
 ולמיהב אסוותא לבני נשא ולאסי נפשייהו, זכאין אינון כהאי עלמא
 זכאין אינון בעלמא דאתי : בחדש השלישי לצאת בני ישראל וגומר
 דשליט ביה אורי אל רב ממנא, ותלת מאה ושתין וחמש רבוא משריין
 עמיה כחושבן יומי שתא • וכלהו אית לון תלת מאה ושתין וחמש
 מפתחן, נהורין מההוא נהורא דנפקא מגו חשמל עלאה, פנימאה גניז
 וסתים, די ריזן דאחון קדישין עלאין דשמא קדישא (דע"ס ע"ב) תליין
 ביה

ה'קלג

(6) אית דאמרי וכו סתרי תורם • תימא דלגיל ע' ב' שבע מני לכו ואמסר משום האורנין לית כסון סימנא דעוכרין עבין כאל שאר
 סימנין לכן לא מני לית סתא :

בִּיהּ • וְאִיהוּ רִזָּא דְאִישׁ תַּם מְאָרִיהּ דְּבִיתָא אִישׁ הָאֱלֹהִים • תַּם • דְּתַמְן
 סוּמָא וּקְשָׂרָא דְתַפְּלִין וְיַעֲקֹב אִישׁ תַּם הָוָה • (ח) וּבְדִיוֹקְנִיהּ קִימָא
 רִזָּא דְחֲשַׁמְל פְּנִימָאָה עֲלָאָה טְמִיר וּגְנִיז, וּבִל נְהוּרִין סְתִימִין עֲלֵאִין
 נְקִיט אִיהוּ וּנְפִקִי מוֹנִיהּ, וּבִלְהוּ מְשִׁירִין נְקִטִי אִינוּן מִפְתַּחֲן דְּהָהוּא
 נְהוּרָא דְנִפְּיק מִגּו חֲשַׁמְל, וְהָהוּא נְהוּרָא כְּלִיל כְּתָרִין נְהוּרִין וְאִינוּן
 חַד • נְהוּרָא קְדַמָּאָה אִיהוּ נְהוּרָא חוּרָא דְלֹא שְׁלֹטָא בִּיהּ עֵינָא, וְדֹא
 אִיהוּ נְהוּרָא דְגִנִּין לְצַדִּיקִיא כְּמָה דָּאֵת אִמְר (תְּהִלִּים ל"ז) אִזְרַע לְצַדִּיק
 וְגוֹמֵר • נְהוּרָא תְּנִינָא אִיהוּ נְהוּרָא מְנַצְצָא מְלַהֲטָא כְּגוּזִין סוּמָק •
 וְאַתְכִּלְלוּ תְּרִין נְהוּרִין כְּחַד וְהוּוּ חַד, וְהָאִי אִזְרִי"אל רַב מִמְנָא וּכְל
 אִינוּן מְשִׁירִין, נְטִילִי הָהוּא נְהוּרָא, וּבְגִין דְּכִלִּיל בְּתָרִין אַקְרִי תְּאוּמִים •
 וְעַל דָּא שְׁלֹטָא בִּיהּ הָהוּא מוֹלָא דְאַקְרִי בְּרִזָּא דִּילִיהּ תְּאוּמִים, וּבִיהּ
 אֲתִיבִית אִזְרִייתָא, וּמִכָּאִן אֲתַמְשַׁכְּאִן דְּרִגִין לְתַתָּא, עַד דְּסַלְקִין בְּשִׁמְהִין
 לְאַנְהָרָא עֲלֵמָא • כֹּל שְׂאֵר מוֹלִי (כ) לִית לֹון פַּה וְלִשׁוֹן, וְהָאִי אִית לִיהּ
 פַּה וְלִשׁוֹן כְּלִילִין בְּחַרָא • וְעַל דָּא כְּאִזְרִייתָא (יְהוֹשֻׁעַ א') וְהִגִּית בּוּ יוֹמִס וְלִילָהּ
 בְּתִיב, וּמָא לְקַבֵּל לִשׁוֹן לִילָהּ לְקַבֵּל פַּה • וּכְלָא כְּלִיל בְּחַרָא וּבְכִלָּא סְלִיק
 תְּאוּמִים, תְּאוּמִים כְּתִיב, עַל רִזָּא דָּא כְּתִיב תְּאוּמִים, (כְּלֵאשִׁית כ"ה) וְהִנֵּה תְּאוּמִים
 בְּכַטְנֵהָ • אִי תִימָא דְּבִגִין תְּרוּוִייהוּ קְאֵמֵר • לֹאוּ הִבִּי, דְּהָא עֵשׂוּ לֹא סְלִיק
 בְּרִזָּא דָּא • אֲלֹא בְּגִין יַעֲקֹב קְאֵמֵר וְשִׁבְחָא דָּא דְּהוּוּ בְּמַעְהָא דְּהָהוּא צְדָקַת
 קָא מְשַׁבַּח קְרָא • וּבְגִין דְּהוּוּ תַמְן הָהוּא רִשְׁע, אֲסַחֲלֵק מִתַּמְן אֲלֵךְ
 וּכְלָא רִזָּא חַדָּא • יַעֲקֹב נְטִיל בְּרִזָּא דִּילִיהּ תְּרִין יְרַחֵן גִּיסִין וְאִיזְרִי
 וְאַתְכִּלְלוּ אִיהוּ בְּרִזָּא דְסִיּוֹן דְּאִיהוּ תְּאוּמִים • עֵשׂוּ נְטִיל בְּרִזָּא דִּילִיהּ
 תְּרִין יְרַחֵן תְּמוֹז' א"ב, וְאִיהוּ לֹא אֲשַׁתְּכַח וְאַתְאַבִּיד, דְּהָא אֲלוּ"ל
 לֹאוּ דִּילִיהּ הוּא, וְאַפִּילוּ (ג) אִב תִּשְׁעָה יוֹמִין אִינוּן דִּילִיהּ וְלֹא יִתִּיר,
 וְאַתְאַבִּיד וְלֹא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹאָּג אִיהוּ בְּרִזָּא דְתְּאוּמִים אֲלֹא אֲתַפְּרִשׁ
 לְחוּרִיהּ, וּסְטָא לְסַטְרָא אַחְרָא כְּאַפִּיסָא וְשִׁמְמוּ כְּמָה דָּאֵת אִמְר

האויב

(א) כִּי אִזְרַע בְּגוֹזֵי טוֹר' יִזְרֵן דְּעִיב טַה'ס אֲזִינוּן קְרִיטִין הַטִּיל וְעִילִים מִ' וּכְלֵאשִׁם לִיעֲקֹב מִחִיכִים יִס' ק' וְאִרְכַּעֲתָם ח' וְסִירִי תִס' :
 (ב) תְּקַשֵּׁס דִּמְדַל דְּסָא אִיבָה כְּסוּלָה דְּרָחִי לֵה כֵּה יִלְשִׁין וְלֹא חִי' וְיִל' ע' ד' רְמִי כִי אֲחַמַּס שְׁכַחְלוּ וְיֵה לֵה כֵּה וְלִשְׁאן אִין כְּכִרֵס לְרַבֵּד
 כִּי הַשְׁצִיחָם הִיא מִמְרַח הַלְגִיעִים וְכִי כִי הַכְּחִילָה לְכַדָּה כְּכִיָּה וְלֹא מִי חֲדָכִי מִשִּׁא"כ חֲאִימִים כִּי דְכַר אִישׁ אֵל רַעֲטִי' וְעוֹדֵר נִל' כִּי
 לִזְרַח חֲמִילִים סִיא מְקִיבִין כִּיב כּוֹכְבִים זֶה כְּעִין טַלֵּם וְכִי וְאִילִי בְּכַל חֲאִימִים יִהִים אִזְהָ כּוֹכְבִים כְּלָד פְּכִיסֵס שְׁמֵרמִים לִזְרַח פַּה וְלִשְׁאן
 הַכֵּל כְּכַחֲלֵה לֹא יֵשׁ כִּיא קִיבִין הוֹחַס חֲכּוֹכִים שְׁמֵאִירִים וּמְדַמָּה לִזְרַח רֹאשׁ כֵּה כֵּל' הוֹרָחַס לְפַס וְלִשְׁאן אֵלָל כְּעִין רֹאשׁ עֲנוּלָה :
 (ג) כִּי סֵלָל חֲאִמִים סֵב לֵה כְּרַכְתֵּב סִרְמִיקִים אִינוּן סִאִין לִי אֵלָל' ע' יִמִּים סִרְמִי' וְכַפִּי' נַעֲל עֵשִׂי' עִל' יוֹס חַדֵּס חֲמִי
 וְע' כֵּלָּב' יוֹס עִל' קִנְלוֹת שְׁחַקְלֵי חֲרָה יִתִּיהּ וְנַחַס וְנַחַס וְנַחַס עִל' מִלְּקוּיֹת אִישׁ' וְכַפִּי' נַחַסֵּב מִשׁ' מִסִּרְמִי' כְּכִיבִי עֲנִכִים סִאִירִיָּה
 סְקִירִים סִמְלֵל עֲבִד' וְע' קוּרִס יוֹרֵד רִחוּוֹ שְׁלִיטֵחִי כְּחַשְׁתָּה יִמִּים' וְנַחַס כְּרִדוּסִים וּכְמַחְכֵּר סִימִין חֲקִילָא וְכַפִּיסָא לְעַל' יִכֵּל א'

(תהלים ט') האויב תמו תרבות לנצח • ובגין דיעקב איהו תאומים, אטייהיבת אורייתא לבנוי בחדש תאומים, ואורייתא כרזא דתאומים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה • בחדש תליתאי, לעם תליתאי, בדרגין תליתאין, תורה תליתאי תורה נביאים וכתובים, וכלא חד : בחדש השלישי וגומר פרשתא דא כהאי קרא אוקימנא ליה לעילא, תאני רבי חייא כההוא זמנא דמטו ישראל לטורה דסיני, כניש להו קדשא בריך הוה לזרעין דישראל, ואשגח ליה בכלהו, ולא אשבח בכלהו זרעא דישראל פסילו, אלא כלהו זרעא קדישא, כללהו בני קשוט • כההוא זמנא אמר קדשא בריך הוא למשרה השתא אנא בעי למיהב אורייתא לישראל, משך להו ברחימותא דאכהן, ברחימותא דרחימנא להו, וכאתוון דעבדית להו, ואת הוי לי שליחא ואתיב מלין אלין • אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה כך אמר קדשא בריך הוא למשה, במילה דא הוי לי שליחא מהימנא, לאמשבא ישראל אבתראי :

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו " מן ההר וגומר • ומשה עלה אל האלהים, לאתרא דפרישן גרפוי דשכינתא כמה דאת אמר (ס"ט י"ח) ויט שמים וירד וגומר, תאנא אמר רבי יהודה כל זמנא (ה) דגלופי מלכא עלאה מתיישרן באתריהו, עלמין כללהו בחידו וכל עובדין מתיישרן בקיומיהו (מאי כל עובדין מתיישרן בקיומיהו) כמה דאת אמר (שמות ל"ד) את מעשה יי פי נורא הוא • מאי פי נורא הוא • אמר רבי אלעזר שלימו דכלא כמה דאת אמר (דברים י') האל הגדול הגבור והנורא • מאי (דע"ט ע"ה) והנורא, דא יעקב ובתיב (בראשית כ"ה) ויעקב איש תם, כתרגומו גבר שלים • שלים בכלא • כך כל עובדין דקדשא בריך הוא שלמין בשלימו בקיומא שלים • תניא רבי יוסי אמר, יומא חד הוה קאימנא קמיה דרבי יהודה סבא שאילנא ליה מאי דכתיב (ס"ט כ"ט) ויירא ויאמר מרה נורא וגומר • מאי קא חמא דקאמר דאיהו נורא • אמר לי חמא שלימו דמהימנותא קדישא, דהוה שכיח בההוא אתר כגזונא דלעילא • וככל אתר דהוה שלימותא שכיח, אקרי נורה • אמינא ליה אי הכי אמאי תרגומו דחילו ולא

שלים

(ה) פי כחסיפידוח דאליהו משכיעיב וזו לים כיוצא או סכל שמחיס וע מק"מ רח"כ : (ב) ויקח קלו ע"כ :

שלים • אמר לי לית דחילו אלא באתר דהוי שלימותא שכית, ובכל
אתר דהוי שלימותא שכית אתקרי נורא דכתיב (תהלים ל"ד) יראו את
" קדושו כי אין מחסור ליראייו, ממשמע דקאמר כי אין מחסור,
באתר דלית מחסור שלימותא שכית תאנא מי עלה שמים וירד, אמר
רבי יוסי דא הוא משה דכתיב ומשה עלה אל האלהים, (כ) מי אסף
רוח בחפניו, דא הוא אהרן דכתיב (ויקרא ט"ו) ומלא חפניו קטורת
סמים דקה • מי צרר מים בשמלה, דא אליהו דכתיב (מלכים ה' י"ז) אם
יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי • מי הקים כל אפסי
ארץ, דא הוא אברהם דכתיב ביה (בראשית כ') אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא כאברהם • הוא תני האי
והוא אמר, מי עלה שמים, דא קדשא בריך הוא דכתיב ביה (תהלים מ"ו)
עלה אלהים בתרועה (כ"י) עלה תקון בסוד את האור אמנם בתרועה וירד בסוד
ויבדל הבדילו לו אלהים בתרועה) מי אסף רוח בחפניו, דא קדשא בריך הוא
דכתיב (חובב י"ב) אשר בירו נפש כל חי וגומר. מי צרר מים בשמלה,
דא קדשא בריך הוא דכתיב ביה (סס כ"ו) צורר מים בעביו • מי הקים
כל אפסי ארץ, דא קדשא בריך הוא דכתיב ביה (בראשית כ') ביום עשות
" אלהים ארץ ושמים • תו אמר מי עלה שמים וירד וגומר. אלן אינון
ארבע (ה) קטירי עלמא אש רוח מים ועפר • אמר רבי ייסא אתחזון
מלוי דרבי יוסי דלא מתקיימאן • כד משו מלין אלן לגביה דרבי
שמעון, אנח ידוי ברישיה דרבי יוסי וברכיה, ואמר שפיר קא אמרת
והכי הוא • אמר ליה מנא לך, אמר ליה הכי אוליפנא מאבא דהוה
אמר משמיה דרב המנונא סבא • יומא חד הוה יתיב רבי שמעון
בטרעא דצפורי, אמר ליה רבי ייסא האי דאמר רבי יוסי מי עלה
שמים וירד וגומר. ומנא חדא אמר דא משה • לבתר אמר דא קדשא
ברוך הוא, לבתר אמר אלן ארבע קטירין אש רוח מים ועפר, וחמינא
ליה למר דברכיה • אמר ליה ודאי שפיר קא אמר, והכי הוא וכלא
חד מלה, וכלהו מלי אתקיימו בקדשא בריך הוא, וכלא בחד מתקלא
סלקא, אתרגיש רבי ייסא במלוי דרבי שמעון ואמר ודאי האי הכי

הוא

(ח) קדוים טעוולם מקור כספ וחס ד' יסודות העולם • וסר' כ' ארמ' ט חס קדוים בכל כעלי חיים טעוולם אף רומו נכית חזק
הנזולם וטיין זק' מ' כ' חכל

הוא, והכי אוליפנא מקמיה דמר זמנא אחרא * (אלה תולדות השמים
 והארץ כהבראם אל תקרי בהבראם אלא כאברהם דכתיב תהלים פ"ט)
 כי אמרתי עולם חסד יבנה * (אבל) וכלא שפיר * אבל סיפא דקרא
 מאי קא מיירי דכתיב מה שמו ומה שם בנו כי תדע, מה שמו תינה *
 מה שם בנו מהו, אמר ליה רזא דמלה הא אוליפנא לרבי אלעזר
 ברי * אמר ליה לימא לי מר, דהא כחלמי שאילנא קמיה דמר האי
 מלה ואמר לי ואנשנא לה. אמר ליה אי אימא תדפר * אמר ליה
 ודאי, דהא מה דאוליפנא קמיה דמור יומא דא אדברנא אמר ליה
 רזא דמלה היינו דכתיב (שמות ד') בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מ"ט)
 ישראל אשר בך אתפאר, וברזא עלאה, והאי אקרי בנו * אמר ינוח
 דעתיה דמר דהא רזא דא דענא * אדהכי לא אדכר רבי ייסא, חלש
 דעתיה אזל לביתיה אדמוך, אחזיאו ליה בחלמיה חד ספרא דאגדתא
 דהוה כתיב ביה חכמה ותפארת במקדשו, אתער אזיל לגביה דרבי
 שמעון נשק ידוי אמר הכי חמינא בחלמא, זמנא אחרא חמינא בחלמא
 חד (דע"ט ע"ב) ספרא דאגדתא דאתחזיו קמאי, והוה כתיב ביה חכמה
 ותפארת במקדשו, חכמה לעילא תפארת לתתא * במקדשו לגבייהו,
 והכי חמינא בחלמא זמנא חדא והכי אשפחנא בפומאי * אמר ליה
 רבי שמעון עד כען רבייא אנת למיעל בין מחצדי הקלא, והא כלא
 אחזיאו לך ודא הוא דכתיב מה שמו ומה שם בנו כי תדע * (6)

הכמה שמו תפארת בנו :

(תנא) ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה דמשה דזכי ליקרא דא,
 דאודייתא אסהיד כגיניה כך. (תאני רבי יהודה) תא חזי
 מה בין משה לשאר בני עלמא * שאר בני עלמא כד סלקין סלקין
 לעיתרא, סלקין לרבו, סלקין למלכו, אבל משה כד סליק מה כתיב
 ביה ומשה עלה אל האלהים זכאה חולקיה * רבי יוסי אמר מבאן
 אמרו חברייא הבא ליטהר מסייעין אותו דכתיב ומשה עלה אל
 האלהים, מה כתיב בתריה (ב) ויקרא אליו יי, דמאן דבעי לאתקרבא
 מקרבין ליה * ויקרא אליו מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגומר
 רבי

(א) ע"ס ס"מ ק"ד ח' וק"ן ח' בסימן רכ"ח וס' כסא מלך ט"ו ח' על דף ט' מסתיקונים רס"ג : (ב) א"ש שכתחילת טלם מעגלו לכח
 הללים ה"ז מלכותא קדישא וזכא אח"כ ויקרא אליו ס' ט"ת י"ג כתיבת טס המיומר דוק ותלמד וע' דכתיב אחרים דף ע"ח ע"ב :

רבי יצחק פתח (תהלים ס"ה) אשרי תבחד ותקרב ישכון חצריך, זכארי
 חולקיה דההוא בר נש דקרא ברך הוא אתרעי ביה, וקריב ליה
 למשרי בגו היכלא קדישא, דכל מאן דאיהו אתרעי ביה לפולחניה
 רשים הוא מרשימין דלעילא, למנדע דהא הוא אבתבחר מקמיה
 דמלכא קדישא עלאה למשרי במדרווי. וכל מאן דאשתבח ביה
 ההוא רשימא, אעבר בכל תרעין דלעילא ולית דימחי בידוי. רבי
 יהודה אמר זכאה חולקיה דמשה דעליה כתיב אשרי תבחד ותקרב
 וכתיב ביה (שמות כ') ומשה נגש אל הערפל (ס"ג כ"ד) ונגש משה לברו
 אל יי והם לא יגשו. כה תאמר לבית יעקב, אלין נוקבי, ותגיד לבני
 ישראל, אלין דכורין. רבי שמעון אמר כה תאמר, כמה דאת אמר
 כה תברכו ובתיב ותסידך יברוכיה, כלומר יברכו כה. כה תאמר
 לבית יעקב באמירה, והיינו מסטרא דדינא, ותגיד לבני ישראל כמה
 דאת אמר (דכ"ט ד') ויגד לכם את בריתו וכתיב (ס"ג כ"ו) הגדתי היום
 ליי אלהיך. לבני ישראל, דכורין דאתו מסטרא דרחמי. אמר רבי
 יוסי (כ"ט יצחק) הואיל ואתינא להאי, מה הוא הגדתי היום ליי אלהיך.
 ליי אלהינו מבעי ליה. אמר ליה רבי שמעון וכי האי בלחודוי הוא.
 והא כתיב (ס"ג ס') כי יי אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגומר. (ס"ג)
 אשר יי אלהיך נותן לך. (ס"ג ד') כי יי אלהיך אש אוכלה הוא, וכלהו
 דהכי. אלא הכי תנינן כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו
 אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, מאי טעמא
 משום דזרעא קדישה לארעא קדישא סלקה. ושכינתא כאתרה
 יתבא. והאי בהאי תלייא. ומשה לא קאמר אלהיך, אלא לאינן
 דהו זמינן למעאל לארעא קדישא ולקבלא אפי שכנתא. ומה
 דלא אמר אלהינו, משום דהא משה לא זכה (ה) למעאל לארעא,
 ובגני כה אלהיך ודאי בכל אתר, משום דאינן הו זמינן למעאל
 תמן. אמר ליהודאי הכי הוא, אבל הכא כתיב (ס"ג כ"ו) ובאת אלהיכה
 אשר יהיה כימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליי אלהיך, והא אינן
 בארעא שריין, מאי טעמא אלהיך ולא אלהינו. אלא אינן בעיין

לאחזאה

(ה) לר' לר' לר' כוח לבי מ' סארי וכל' וסוד' ענמו כמ' דטעם שכינתו יוקר למעלה. ומ' מ' ל' דלא זכה ר' ל' אש נכס
 ס' מתקו כעולם. אפ'ר לטע' חזק וכו' כמ' פרמ' וס' מכתל יר' ע'ו' כמ' כמ' רשכין ועיד' אס' ס'ס נכס' עלה יעלה לכת'
 עליונס. מאין :

לאחזאה ולאודאה, רבגנייה דחסד עלאה זכאן לכל האי, ושריין בארעא, ואעלן לההוא ארעא ועבד עמהון כל אינון טכאן, וכגני כך הוו אמרין מלין אלהין לכהן (ולא לבר נש אחרא) דכתיב הגדתי היום ליי אלהיך, (והכי הוא וראי) משום דאתי מפטרא דחסד • כה תאמר לבית יעקב, לההוא אתר דאתחזי להו • ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים דאתחזי להו, דהא יעקב וישראל תרין דרגין אסתלקו, וכדרגא חד סלקין • אלא ישראל שלימותא דכלא (ר"פ ע"ב) אקרי • ותגיד לבני ישראל, לאחזאה חכמתא ולאשתעי כרוח חכמתא, טיבו וקשוט דעבד לון קדשא בריך הוא דכתיב ויגד לכם את בריתו • תניא אמר רבי יוסי זמנא חדא הוינא אזיל בארחה, והוה רבי חי'א כרי עמי • עד דהוינא אזלין, אשכחנא חד גבר דהוה לקיט בחקלא עשבין לאסוותא, קריבנא לגבוי אמינא ליה, בר נש (ב) קוטר'א דקוטר'י דעשבין למה • לא זקיף רישיה ולא אמר מירי • אהדרנא זמנא אחרא ואמינא האי ולא אמר מירי • אמינא ליה לרבי חי'א ברי, או האי בר נש אטיס אודנין, או שטייא או חכימא • יתיבנא גבוי • לבתר לקיט אינון עשבין ואחיד לון, וחפא עליהון טרפי גופנין • אמר לן אנא חמינא דיודאין אתון, ויודאין אמרי עלייהו דאינון חכימין, אילא דחייסנא עלייכו, השתא תהוון רחיקין מבני נשא (ג) כסגירא דא דמרחיקין ליה מכלא, דהא אנא חמינא דריחא דחד עשבא דהוה קריב גפיכון עאל בגופייכו, ותהוון רחיקין תלתא יומין • אלא אכילו אלין תומי ברא ותתסון • אבלנא מנייהו דהוו שביחין קמן, ואדמכנא (ד) ואתקטרנא בזעא עד עידן סגי • לבתר אתערנא • אמר לן ההוא גברא השתא אלהבון עמכון דאשכחתון לי, דהא אסוותא דגופיכון על ידי אשתלים • עד דהוינא אזלין, אמר לן כל בר נש בעי לאשתעי כבר נש אחרא כפום ארחוי, דהא לנוקבא כפום ארחוי, לגברא כפום ארחוי, לגברא דגברי כפום ארחוי, אמינא לרבי חי'א ברי היינו דכתיב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל • (ס"ב) כה תאמר לבית יעקב, בההוא אתר דאתחזי להו • ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים דאתחזי להו • דהא יעקב וישראל תרין דרגין אינון, וכדרגא חד סלקין, אלא ישראל

שלימותא

(א) קיטור קטירח העשבים למס ס"ב בריך : (ב) כמזכירט סוס סגור מבני אדם : (ג) ואתקטרני בזעמ ס"ב ממנו וכו' רב :

שלימותא דכללא אקרי^(א) אמר לן חמיתון דלא זקיפנא רישאי וליא
 אשתעינא בהדייכו, משום דאבא חכימא בעשבין מכל בני דרא הוה
 ואוליפנא מאבא ארחוי דכל עשבין דבהון קשוט, ואנא בכל שתא
 מדוראי בנייהו, והאי עשבא דחמיתון דחפינא ליה^(ב) בטרפי דגופנין
 אלין • בכיתאי אית אתר חר והוא לסטר צפון, וככהווא אחר נעין
 חר ריחיא, ומעינא דהווא ריחיא, נפיק חר גבר בתרין רישין וחרבא
 שיננא בידיה, ובכל יומא קא מצער לן, ואנא לקיטנא האי עשבא
 וזילו אכתראי, ותחמון חיליה דהאי עשבא, ומה די אלהא עלאה גלי
 בעלמא, ולית מאן דידע ארחוי ככלא • אזילנא אכתריה, עד דהוינא
 אזולי בארחה, ^(ג) מאיך לחד נוקבא בעפרא, ושווי מההוא עשבא
 בנוקבא, נפק חר חויא ורישא דליה סגי • נטרל חר ^(ד) סנטירא ^(ה)
 סודרא וקטיר ליה כחד גדיא, דחילנא אמר לן זילו אכתראי, עד
 דמטינא לביתיה חמינא ההוא אתר בחשוכא כתר חר כותלי •
 נטרל חר שרגא ודליק דליקא סחרניה דהווא אתר דריחיא • אמר לן
 ממה דתחמון לא תרחלון ולא תשתעון מידי • ^(ו) אדהכי שרי חויא
 מקטרוי, וכתיש בקיסטא מההוא עשבא ושווי ברישיה דחויא, עאל
 חויא כההוא עינא דרחה, ושמענא קלא דכל אתר מזרעועא • בעינן
 למיפק, אחיד בידנא ההוא גברא אמר לא תרחלון קריבו גבאי •
 אדהכי נפק חויא שתית דמא, נקט ההוא גברא מההוא עשבא ושווי
 ברישיה כבקרמיתא • עאל כההוא עינא דרחה, לשעתא זעירא
 חמינא, דנפק מההוא עינא חר גברא בתרין רישין, וחויא שריינא
 סחרניה דקדלוני • עאל כההוא עינא דריחיא ונפק תלת זמני, הוה אמר
^(ז) זקיטא זקיטא, ווי לאימיה דלההוא אתר אוכיל ליה • אדהכי אתעקר
 ריחיא מאתריה, ונפקו גברא וחויא ונפלו ומיתו תרווייהו, ואנן דחילנא
 סגי • אמר לן ההוא גברא דא הוא חילא דעשבא דאנא לקיטנא
 קמייכו • ובגיני כך לא אשתעינא בהדייכו, ולא זקיפנא רישאי בשעתא
 דקריבתון גבאי • אמר לן אילו ^(ח) ע"כ ידעין בני נשא חכמתא דכל

מה

(א) כעל. סנכין : (ב) היה יורד לתוך נקב א' כהרץ ועשע העשכ כהקט סעפר : (ג) חכל אחר : (ד) כחך כח סודר הנחש מקטרוי
 וכחש כמכחשח מליחון העשכים שלקט ועשע העשכים כראש הנחש : (ה) כרים אחס שניזונת מן סחולעיס כפרק חלק סהיא ויקטע
 לא חוס יודע אכל מלי אכלק : יומא חר חיס יתיב וקא אכיל רומנא נכלא חיועלחא מנה ואלכלק וסיא כרים כחיסח וקיא סמו כחמס
 לרוע מילו סחניחו אכיו ס :

מה דנטע קדשא בריך הוא בארעא, וחילא דכל מה דאשתכח בעלמא, ישתמודעין חילא דמאדיהון בחכמתיה סגיאיה • אבל לא טמיר קדשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא, אלא בגין דלא יסטון מארחו, ולא (6) יתרחיצו כההיא חכמתא וינשון ליה • כד אתינא ואמינא הני מילי קמיה דרבי שמעון אמר ודאי חבימא הוה • ותא חזי לית עשבא ועשבא דאתיליד בארעא, דלא אהית ביה חכמתא סגיאיה, וחיליה בשמיא סגיא • תא חזי מן אזובא, דככל אתר דבעי קדשא בריך הוה לדכאה לבר נש (ויסי ר"ן 6) באזובא מתדכי, מאי טעמא, משום דיתער חיליה דלעילא דאתפקרא עלוי, דהא ההוא חילא דאתפקרא עלוי כד אתערא, מבכערא רוח מסאכא ואתדכי בר נש ועלך אמינא
ברוך רחמנא דשזכך :

אחם ראייתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים • מאי כנפי נשרים אמר רבי יהודה ברחמי דכתיב (דברים ל"ב) כנשר יעיר קנו וגומר • והיינו רזא דאמר רבי שמעון דרך הנשר בשמים • מאי בשמים • ברחמי • מה נשר אשתכח ברחמי על בנוי ודינא לגבי אחרנין בך קדשא בריך הוא אשתכח ברחמי לגבי ישראל, ודינא לגבי עמין עובדי עבודה זרה רבי אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד והוה אזיל רבי יוסי ורבי חייא עמיה, קמו בנהורא כד נהיר יממא והוה אזלי • אמר רבי חייא חמינא האי קרא דכתיב (יחזקאל 6) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתן ופני נשר לארבעתן • הא אריה בימינא, שור משמאלא, (כ"ד 6) נשר באן אתר דוכתיה • אמר ליה רבי אלעזר פאתרא דיניקא שרייא, מאי טעמא משום דנשר בכלא אשתכח רחמי לכנוי דינא לגבי אחרנין • בך קדשא בריך הוא אוכיל לון לישראל ברחמי • ובדינא לגבי אחרנין דכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים • וכתיב כנשר יעיר קנו • מנלן דנשר רחמי אקרי • דכתיב (משלי 3) דרך הנשר בשמים • בשמים ממש • ובגיני בך אריה לימינא שור לשמאלא • נשר בינייהו ואחיד לון • אדם כליל בלהו וכלא אתכלילן ביה דכתיב ועל דמות הכפא דמות במראה אדם עליו מלמעלה :

ויהי

(6) יבטיחו

ויהי ביום השלישי וגומר • רבי אבא פתח (ס' ס) אחות לנו קטנה
 ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידבר בה • אחות
 לנו קטנה, דא כנסת ישראל דאקרי אחות לקדשא בריך הוא • ושדים
 אין לה, היינו דתנינן בשעתא דקריכו ישראל לטורא דסיני, לא הוה
 בהון זכוון ועובדין טבין לאגנא עליהו דכתיב ושדים אין לה, דהוה
 אינון תקונא ושפירו דאתתא • ולית שפירו דאתתא אלא אינון • מה
 נעשה לאחותנו • מה יתעביד מינה בשעתא דקדשא בריך הוא יתגלי
 בטורא דסיני, למללא בפתגמי אורייתא ויפרח נשמחהון מינייהו •
 אמר רבי יוסי בההיא שעתא דקריכו ישראל לטורא דסיני, בההיא
 ליליא ונגהי תלתא יומין, דלא אזדווגו לאנתתייהו, אתו מלאכין עלאין
 וקבילו לישראל באחוותא, אינון מלאכין לעלא, וישראל מלאכין
 לתתא • אינון מקדשי שמא עלאה לעלא, וישראל מקדשי שמא עלאה
 לתתא • ואתערבו ישראל בשבעין כתרין בההוא ליליא, ומלאכי עלאי
 הוו אמרי אחות לנו קטנה ושדים אין לה, דלית להו זכוון ועובדין טבין •
 מה נעשה לאחותנו, כלומר מה יקר ורכו נעביד לאחתנא דא, ביומא
 דקדשא בריך הוא יתגלי בטורא דסיני למיהב להו אורייתא :

(ויהי ביום השלישי) כתיב היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל
 אשה, והיינו ביום השלישי • רבי שמעון אמר בשעתא דקדשא
 בריך הוא בעא לאחגלאה (דכ"ט ע"ב) בטורא דסיני, קדא קדשא בריך
 הוא לכל פמליא דיליה, אמר לון השתא ישראל רביין דלא ידעין
 נימוסי, ואנא בעי לאתגלי עליהו, אי אתגלי עליהו בחילא דגבורה
 לא יכלין למסבל • אבל אתגלי עליהו ברחמי ויקבלון נימוסי דרא
 הוא דכתיב ויהי ביום השלישי • ביום השלישי ודאי דאיהו רחמי •
 מנלן דכתיב (שמואל ב' כ"ב) ויט שמים וירד • ובהאי אתגלי קדשא בריך
 הוא לישראל, אקרים להו רחמי בקרמיתא, ולבתר איתייביב להו
 אורייתא כסטרא דגבורה, ביום השלישי דהכי אתחזי להו, דכניני כך
 ישראל אקרון • כהיות הבקר, דכתיב (ס' כ"ג) בקר לא עבות, דהוה
 אי הוה עבות קדרותא אשתכח ולא אתגלייא חסיד • ואימתי אתגלייא
 חסיד, כבקר כמה דאת אמר (בראשית מ"ד) הבקר אור, דכד נהיר צפרא
 חסיד אשתכח בעלמא ודינין מתעברין • ובזמנא דלא נהיר בקר, דינין

ער בען לא מתעברין דכתיב (איוב ל"ח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל
 בני אלהים • כיון דאתעברין אינון כוכבייא ונהיד שמשא ביה שעתא
 כתיב בקר לא עבות • וחס"ד אתער בעלמא תתאה • כההיא שעתא
 כתיב בהיות הנקר, וכיון דמתעברין כוכבייא, בקר אשתבח • (כ"ב)
 דאתער בקר דינין לא אשתבח) אמר רבי יוסי כהיות הנקר, שארי
 קדשא בריך הוא לאתגלאה בטורא דסיני • תאנא כהיות הנקר, בר
 אתער זכותיה דאברהם דכתיב ביה (בראשית י"ט) וישבם אברהם בבקר
 ויהי קלת וברקים • אמר רבי אבא קלת כתיב חסד, תרין קלין דאהדרו
 לחד, דא נפקא מן דא, רוחא ממיא ומיא מרוחא • תרין דאינון חד
 וחד דאיהו תרי • אמר רבי יוסי קלת חד, ואיהו קלא רברבא תקיפא
 דלא פסקת לעלמין, ההוא דכתיב ביה קול גדול ולא יסף, רהא שאר
 קלין אחפסקן (כ) דתניא בארבעה תקופין בשתא קלא אתפסקת,
 וכדין דינין מתערין בעלמא, והאי קלא דכליל שאר קלין ביה לא
 אתפסק לעלמין, ולא אתעבר מקיומא שלים ותוקפא דיליה • תאנא
 האי קלא קלא דקלין, קלא דכליל כל שאר קלין • אמר רבי יהודה
 לית קלא אלא מסטרא דרוחא ומיא ואשא, ובקלא (ד"ב וכלא) עביד
 קלא, ואתכליל דא כדא ועל דא כתיב קלות וברקים, אמר רבי יוסי
 היינו דכתיב (תהלים קל"ה) ברקים למטר עשה, (כ) שלהובא בעוטרי
 קטירא דרחמי כחיבתא דלא (שקיע) שכיחי • תנא רבי יהודה אמר
 כסטרא גבורה אורייתא אתייהיבת • אמר רבי יוסי אי הכי כסטרא
 שמאלא הוי • אמר ליה אתהדר לימינא דכתיב (דברים ל"ג) מימינו אש
 דת למו וכתיב (שמות ט"ו) ימינה יי נאדרי בכח וגומר אשכחן שמאלא
 דאתחור לימינא, וימינא לשמאלא הא גבורה לשמאלא • (ד"ב לימינא)
 וענן כבד על ההר וגומר עננא תקיף דשקיע באתריה דלא נטיל •
 וקול שופר חזק מאד, מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא כמרה
 דאת אמר (דברים ה) ויהי בשמעכם את הקול מתוך החשך • אמר רבי
 יהודה תלת חשוכי הוו, דכתיב חשך ענן וערפל, וההוא קלא הוה
 נפיק

(ח) כי ר"מ וככנס ס"י ק"ו ס"ס שלא לשחית מיס כשעת סתקופס מסיס סכנס ומכנה זה כוכב ממ"ש כוסר אשר לכנינו ועל זה רמו
 סא"ן סס סא"ק ר' (כ"י) : (כ) שלשכת כספקרותו קשר החסכה כחכס שאינו זוקק ופוסק וי"ל אע"פ שזיה אש ומיס מ"מ קשורית יחד
 נאחכס שאינו פוסק ונעשה ממנו כרק וסוף ענין ברקים למטר עסק וגו' ופרש"כ פ"י שלשכת הגבורות קטיריס כחסיס כהכס וקחכס
 ענן מלוייס תמיד וע' מק"מ כ"י הכל :

נפיק פנימאה מכלהו • אמר רבי יוסי פנימאה דכלא הוה דביה כתיב
 קול גדול ולא יסף • אמר רבי אבא כתיב
 וכל העם ראים את הקולת • ראים • שומעים מכעי ליה • אלא הכי
 תנינן, אינון קלין הוו מתגלפי בהווא חשוכא ועננא (ב) וקבלא
 ומתחזין בהו כמה דאתחזי גופא, וחמאן מה דחמאן, ושמעין מה
 דשמעין מגו ההוא חשוכא וקבלא ועננא • ומגו ההוא חזו דהו חמאן
 הוונתירין בנהירו עלאה וידעין מה דלא ידעו דרין אחרנין דאתו בתרייהו,
 וכלהו הוונתמאן אפין באפין הראהו דכתיב פנים בפנים דבר " עמכם •
 ומאן הוונתמאן • תאני רבי יוסי מנהירו דאינון קלין, דלא הוה קול דלא הוה
 נהיר בנהירו, דמסתכלי ביה כל גניזין וכל טמירין וכל דרין דייתון עד
 מלכא משיחא, ובגניי כך כתיב וכל העם ראים את הקולת • ראים
 (דפ"א ע"ב) ראייה ממש • אמר רבי אלעזר וכל העם ראים • ראים, כמה
 דאמינא דחמו מנהירו דאינון קלין, מה דלא חמו דרין בתראין אחרנין •
 את הקולת כמה דאת אמר (ישעיהו ו) ואראה את " ואראה " לא כתיב
 אלא את " • אוף הכא וכל העם ראים הקולת לא נאמר, אלא את
 הקולת • בגוונא דא את השמים ואת הארץ, דהא אתין דכאורייתא
 לאסתכלא באורייתא (כ"א בחכמתא) אתייהבו • ככר את אביך ואת
 אמך • (משלי ג) ככר את " מהונך • וכלהו לאתפלל • בהו מלה
 אחרא • אוף הכא את הקולת לאסגאה ההוא קלא אחרא לתתא,
 דבניש לון לגביה מה דנפיק מנייהו, דביה חמאן ומסתכלן בחכמתא
 עילאה כל גניזין עילאין וכל רזין טמירין וסתמיין, מה דלא אתגליין
 לדרין בתראין דאתו בתריהו, וכלא לדרין דייתון לעלמין עד זמנא דייתי
 מלכא משיחא דכתיב כי עין בעין יראו בשוכ " ציון • ואת הלפידים,
 בקרמיתא ברקיס, והשתא לפידים • כלא חר, אבל מדאתתקנו בתקונוי
 לאתחזאה אתקרון הכי • ואת קול השופר • תאני רבי יצחק כתיב
 (תהלים ס"ב) אחת דבר אלהים שמים זו שמעתי, כמה דאת אמר אנכי
 ולא יהיה לך • אמר רבי יהודה קול בשופר מכעי ליה • השופר למה,
 אלא ההוא קול דאקרי שופר דכתיב (ויקרא כ"א) והעברת שופר תרועה
 בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפורים בדרא אתברי שופר •

ואתקרי

אמר

(ב) ערפל וחשך חריגים ויסי סענון וסחך וסוס עננא וקבלא • סר"ג :

אמר רבי יוסי מה שופר אפיק קלא אשא ורוחא ומיא, אוף הבא כלא
 אתכליל בהאי, ומדא נפקין קלין אחרנין אמר רבי אלעזר קול דנפיק
 משופר, דמשמע דשופר חד, וקול נפיק מניה, ושופר בקיומיה שכיח
 ובגיני כך כתיב קול השופר. רבי יהודה אמר הכי, קול השופר, השפר
 כתיב חסר כמה דאת אמר (דמאל ו) שפר קדם דריוש. (סס ר) מלבי
 ישפר עלך, (סס ג) שפר קדמי להחויא. רבי שמעון אמר קול השופר,
 אתרא דקלא נפיק מניה אקרי שופר. תו אמר רבי שמעון תה חזי
 קול השופר, אתרא דקלא היינו דכתיב (דכריס ח) כי על כל מוצא פי יי
 יחיה האדם. מאי מוצא פי יי, דא קול (ס"א דנפיק משופר והאי קול)
 השופר, הוא רב מכל שאר קלי תתאי ותקיפא מבלהו דכתיב וקול
 שופר חזק מאד, ועל כל שאר קלין לא אתמר חזק מאד. (כ"ג אמר
 רבי שמעון) בהאי קול השופר תלייא כלא ודא הוא דאקרי קול גדול
 דכתיב קול גדול ולא יסף. ואקרי קול דממה דקה, נהירו דבוציני
 דהוא זך ודקיק וזכך ונהיר לכלא. דממה. מהו דממה. אמר רבי
 שמעון דבעי בר נש למשתוקא מניה ולמחסס פומיה כמה דאת אמר
 (תהלים ט"ז) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום.
 דממה, איהי שתוקא דלא אשתמע לבר. וירא העם וינעו ויעמדו
 מרחק, דחמו מה דחמו. וינעו, כמה דאת אמר (ישעיהו ז) וינעו אמורת
 הספים מקל הקורא תאנא מה כתיב ביה ביחזקאל כד חמא גבורן
 נימוסי קדשא כריך הוא דכתיב (יחזקאל ב) וארא והנה רוח סערה באה
 וגומר. רוח סערה אמאי. אמר רבי יוסי לתברא ארבע מלכוון.
 אמר רבי יהודה תנינא רוחא רבא דאתער בנימוסי גבורה דלעילא.
 באה מן הצפון, מצפון לא כתיב, אלא מן הצפון, ההוא דאשתמודע
 לעילא, ההוא דטמיר וגניז לעילא. עני גדול ואש מתלקחת, דהורה
 אחיד ביה, ולא הוה אחיד בסטרוי לאתערא דינא. דתנינן תלת זמנין
 ביומא, ינקא ההוא דינא קשיא (ב) בקרדטי גליפין מסטרא דגבורה
 הדא הוא דכתיב ואש מתלקחת, בגין לאתערא בעלמא. ומאן מכסס
 ליה, ההוא דכתיב ביה ונגה לו סביב, דההוא זיהרא דאסחר ליה מכל
 סטרוי מכסס ליה ומתקין ליה, בגין דלא ליהוי דינא קשיא, וייכלין

בני

(ב) ממוניס סחוקיס מלך סנכור'ס כנורע.

בני נשא למסבליה • (ס) ומתוכה כעין החשמל ומתוכה ומגוה • כעין החשמל מאי חשמל • אמר רבי יהודה (ק"ט כ"ג כ') חיות אשא ממלא • תאנא אמר רבי יוסי חשמל, מה דהור. לבא לאשא דכתיב מתוך האש כעין החשמל, ולא החשמל מתוך האש, מגו אשא דאיהי לגו באשא • כעין החשמל, דאיהו בתר ארבע דרגין דכתיב רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו (ת"כ כ"ג ע"ב) סכיב • ומתוכה כעין החשמל מתוך האש • ההוא דכתיב ביה ואש מתלקחת • תניא רבי יוסי בר רבי יהודה אמר חמו ישראל הכא מה דלא חמא יחזקאל בן בוזי וכלהו אתדבקו בחכמתא עלאה יקרא • חמישה דרגין דקלין חמו ישראל בטורא דסיני • ובחמישה דרגין אלין אתייהיבת אורייתא, דרגא חמישאה הוא דכתיב קול השופר • יחזקאל לקבליהון חמא חמישה דרגין דאינון לבר מאלין דאינון רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סכיב. כעין החשמל • אמר רבי אלעזר ביישראל כתיב (דברים ה') פנים בפנים דבר • וגומר • ביחזקאל כתיב כעין ודמות, במאן דחמי בתר כותלין סגיאין, במאן דחמי בר נש בתר כותלא • אמר רבי יהודה מה דחמו ישראל לא חמא נביאה אחרא, כל שבן מה דחמא משה דלא חמא נביאה אחרא • (כ"ג כל שבן בר נש אחרא) זכאה חולקיה דכתיב ביה (שמות ל"ד) ויהי שם עם • ולא בחיזו אחרא כמה דכתיב (כמרכי ל"ד) ומראה ולא כחידות • אמר רבי יוסי תא חזי כתיב (כ"ב) היה היה דבר • נבואה לשעתא היתה רבי יהודה אמר לקיומא הוא דאתא, דאצטריך למהוי כגינהון דישראל, לאשתמודעא דהא לא שביק לון קדשא בריך הוא, ובכל אתר דמתפורין ישראל בגלותא עמהון הוא שרייא • אמר רבי אלעזר היה היה, דחמא ולא חמא דקאים באינון מלין ולא קאים הדא הוא דכתיב וארא כעין חשמל ולא חשמל • אבל ישראל מה כתיב בהו וכל העם ראים את הקולת, כל חר וחד חמא כדקא חזי ליה • דתניא כל חר וחד הוו קיימין שורין שורין, תחומין תחומין, וכדקא אתחזי להו חמו כל חר וחד • (כאן שייך מה שכתוף הספר סי' ה') אמר רבי שמעון רישי דעמא כלחודייהו, רישי דשבטין כלחודייהו, נוקבי כלחודייהו, חמישה דרגין לימינא וחמישה דרגין לשמאלא • הדא הוא דכתיב (דברים כ"ט) אתם נצבים היום כלכם

לפני יי אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש וגומר
 הא חמשה דרגין לימינא • וחמשה דרגין לשמאלא מאן אינון היינו
 דכתיב טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב
 מימך, הא חמשה דרגין לשמאלא • כלהו דרגין אתתקנו כגוונא
 דלעילא • לקבליהון ירתו ישראל אחסנת עלמין עשר אמירן דברו
 תליין כל פקודין וכל זכוון וכל ירותת אחסנא, ראינון חולקא טבא
 דישראל תאנא בהיא שעתא דקדשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני,
 הו חמאן כל ישראל כמאן דחמי נהורא בעשישתא, ומהווא נהורא
 הוה חמי כל חד וחד מה דלא חמא יחוקאל נביאה • מאי טעמא
 משום דאינון קלין עלאין אתגליאו (כ"ג אתגליפו) בחד כמרה דאמינא
 דכתיב וכל העם ראים את הקולת • אבל ביחוקאל שבינתא אתגלי
 כרתיכו ולא יתיר, והוה חמי כמאן דחמי בתר כותלין סגיאיין אמר רבי
 יהודה זכאה חולקא דמשה דכתיב ביה וירד יי על הר סיני ויקרא יי
 למשה זכאה דרא דכתיב ביה וירד יי לעיני כל העם על הר סיני •
 תא חזי כתיב מימינו אש דת למן, דהא מימינא אתגלי מה דאתגלי •
 מה בין האי להאי • אמר רבי יוסי הכא כסיני רישא וגופא דמלכא
 דכתיב (שמאל כ' כ"ג) ויט שמים וירד, ובאתר דאית רישא אית גופא •
 אבל ביחוקאל כתיב (יחוקאל 6) ותהי עליו שם יד יי, דאתגלי ידא ולא
 גופא • ותנינן אפילו כידא יד יי עלאה יד יי תתאה • תא חזי כתיב
 נפתחו השמים ואראה מראת אלהים • (6) מראת כתיב חסר, לאחזאה
 דכנין שבינתא קאמר, דהא ואראה מראת חסר, מראת חד • אמר רבי
 ייסא וכי שבינתא לאו כלא • אמר רבי יוסי לא דמי רישא דמלכא
 לרגלוי דמלכא, אף על גב דכלא הוי כגופא דמלכא • תא חזי
 כישעיהו כתיב (ישעיהו 1) ואראה את יי, ביחוקאל כתיב ואראה מראת
 אלהים, הכא את, התם מראת • מה דחמא דא חמא דא • זכאה
 חולקיה דמשה דלא הוה נביאה מהימנא שלימא כוותיה ואראה
 את יי, את דווקא ואראה מראת אלהים, מראת דווקא • וכדרגא חד
 הו, (דפ"ב ע"ב) אי רכי אמאי לא פריש ישעיה כולי האי • אמר רבי

יוסי

(6) מראת איתיות אמרס אלום לרומו ורמו לשכינס • אי' דאמית מלכוון אמרס וססס שטי' סוף וקן סכנר כן סככינס כ' בקדמת
 רגלוי דמלכא א"ס :

יוסי דא כליל, דא פריש • מאי טעמא פריש פולוי האי יחזקאל • אלא
 כלא אצטריך בגיניהון דישראל, דינדעון חביבותא דחביב להו קדשא
 בריך הוא, דשכינתיה ודתיבוי אתיין לדיירא בנייהו כגלותא • אמר
 רבי חייא בארץ כשדים, והא כתיב (ישעיה כ"ג) הן ארץ כשדים זה העם
 לא היה, אמאי אתגלי שכינתא תמן • אי תימא בגיניהון דישראל, הוה
 טב דתשרי שכינתא בגווייהו ולא יתגלייא • אלא הכי תאנא אי לאו
 דאתגלייא לא הווי ידעין • והא דאתגלייא מה כתיב על גהר כבר, על
 מיא באתר דלא יסתאב ולא (ויחי רכ"ב ב') שרייא מסאבותא, וההוא
 גהרא הוה חר מארבע גהרין דנפקין מגנתא דערן דכתיב על גהר
 כבר • מאי כבר, דכבר הוה, מאתר דשכינתא שרייא עלוי • וכתיב
 ותהי עליו שם יד • שם ולא באתר אחרא • אמר רבי חייא כתיב
 ומתוכה דמורת ארבע חיות וזה מראיהן דמורת אדם להנה • תאנא
 ברזא עלאה, ארבע חיוון אית דאינהו לגו בגו היכלא קדישא, ואינון
 קדמאי עתיקין דעתיקא קרישא, כללא דשמא עלאה • ויחזקאל חמא
 דמות דרתיבין עלאין, דהא הוא חמא מאתר דלא הוה גהיר כל כך •
 תאנא כגוונא דלעילא אית לתתא כגייהו, וכן בכלהו עלמין בלרו
 אחידן דא כדא ודא כדא • ואי תימא לעילא יתיר חמא, תנינן משה
 חמא מאספקלרייא דנהרא, וכלהו גביאי לא חמו אלא מגו אספקלרייא
 דלא נהרא דכתיב ואראה מראת אלהים וכתיב (כמרכי י"ב) אם יהיה
 גביאכם • במראה אליו אתודע וגומר • לא כן עבדי משה וגומר,
 וכתיב פה אל פה ארבר בו • אמר רבי יוסי תא חזי דנביאין בלהו
 לגביה כנוקבי לגבי דכר דכתיב פה אל פה אדבר בו ומראה ולשאר
 גביאים (כתיב במראות ולמשה כתיב) במראה אליו אתודע • במראה
 ולא מראה • כל שבן יחזקאל דאפילו מראה לא כתיב ביה, אלא
 מראת חסר, וכל שבן דכתיב במשה ולא בחירות, אלא כל מלה על
 בורייא • זכאה איהו דרא דנביאה דא שרי כגווייהו • אמר רבי יוסי
 ברבי יהודה אפין באפין חמו ישראל ויו יקרא דמלכיהו, (כ"ה דמאריהו)
 ולא הוה בהון סומין וחגרין וקטיעין וחרשין • סומין דכתיב וכל העם
 ראים • חגרין דכתיב ויתיצבו בתחתית ההר • קטיעין וחרשין דכתיב
 נעשה ונשמע, ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה ל"ה) אז ידלג כאיל פסחותרון

לשון אלם :

וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר • רבי יהודה פתח
 (תהלים ק"ו) מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו • בכמה ארתי
 אורייתא אסהידת כבר נש דלא יחוב קמי מאריה • בכמה ארתי
 יהיב ליה עיטא דלא יסטי מארחוי לימנא ולשמאלא • בכמה ארתי
 יהיב ליה עיטא היך יחוב קמי מאריה וימחול ליה דתנן שית מארי
 ותלת עשר זיני עיטא יהיב אורייתא לבר נש, למהוי שלים במאריה
 כגין דמאריה בעא לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי ויתיר
 בעלמא דאתיר הא תנינן כל מה דקדשא בריך הוא אשלים ליה לבר
 נש, מאינן טבאן דזכי בהו, לעלמא דאתי אשתלים בהו • מאי טעמא
 משום דעלמא דאתי דקדשא בריך הוא הוי • (ואי תימא דהאי עלמא
 לאו דיריה הוא אלא) והכי תנינן האי עלמא, לקבליה דעלמא דאתי
 לא הוי אלא כפרוזדור לנבי טרקלין (כגין כך עלמא דאתי דקדשא
 בריך הוא הוי) וכד זכי דהוא זכאה בריריה זכי • דתנינא כתיב
 (דכ"ט ב') ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו מאי טעמא, משום ד"י הוא
 נחלתו • זכאה חולקיה דמאן דזכי לאחסנא אחסנתא עלאה • דא
 זכי בה בעלמא דא ובביתא דהאי עלמא, וזכי בעלמא דאתי ובביתא
 עלאה קדישא דכתיב (ישע"א כ"ו) ונתתי להם בכיתי ובחומותי יד ושם,
 (דפ"ג ע"ב) זכאה חולקיה דהוא זכאה דמדוריה עם מלכא בכיתה •
 רבי שמעון אמר זכאה חולקיה דהוא זכאה דזכי להאי דכתיב
 (ישע"א כ"ח) אז תתענג על יי' עם יי' לא כתיב אלא על יי' מאי על יי' אתר
 דעלאין ותתאין אתמשכן מיניה, ותאבין להווא אתר דכתיב (תהלים קכ"ב)
 מאין יבא עזרי • וכתיב (דניאל ז') ועד עתיק יומיא מטה וקדמוריה
 הקרבוהי ותיאובתא וענוגא דצדיקיא לאסתכלא להווא זיוא דכל
 זיוא מיניה נפקא, ואתמשכן מיניה כל אינון פתרון • תו אמר רבי
 שמעון תנינן בהאי קרא אז תתענג על יי' סיפיה דקרא מרה כתיב
 והרבבתיך על במותי ארץ, על ההוא אתר דאקרי במותי ארץ, איהו
 לעילא מהאי ארץ, וההוא אתר דאקרי (על ארץ כ"ב) במותי ארץ היינו
 שמים, והיינו דכתיב על במותי ארץ, על יי' • אמר רבי אבא אז תשב
 לא כתיב, אלא אז תתענג על יי', היינו שמים דכתיב (תהלים כ"ו) רומרה

על השמים אלהים • והרכבתך על במותי ארץ, היינו ארץ החיים
 ממשמע דכתיב על במותי, לאכללא ציון וירושלם דאקרון במותי
 ארץ, והיינו שמים דלעילא וארץ דלעילא • ומלה דאמר רבי שמעון
 הכי הוא וכלא חר דכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגומר וכל הני מילי
 לאתר חר סלקין • אמר רבי אבא לרבי שמעון נימא לי מר האי קרא
 כוליה במאי אוקימנא ליה דכתיב אז תתענג על יי והרכבתך על
 במותי ארץ והאכלתך נחלת יעקב אביך • אמר ליה הא כלא אתמר
 דתפנוקא ועדונא על יי כתיב, אתר דאיהו לעילא • וכתיב ועד עתיק
 יומיא מטה וגומר • על במותי ארץ כמה דאתמר • והאכלתך נחלת
 יעקב אביך כמה דכתיב (בראשית כ"ז) ויתן לך האלהים מטל השמים
 וגומר. והיינו נחלת יעקב • וברכתא דכריך יצחק ליעקב על האי
 שמים קאמר • וברכיה בכרכתא דזמנין בנוידיעקב לאחייא בההוא
 טלא לזמנא דאתי דכתיב ויתן לך האלהים • לך ולא לאחרא. מטל
 השמים, דכיה זמנין מתייא לאחייא לזמנא דאתי, דנפיק מעתיקא
 לזעיר אנפין ושרייא בהאי שמים • אסתכל רבי אבא ואמר, השתא
 אשתמע כלא, ואשתכח דברכתא דיצחק עלאה ממאי דחשיבנא
 (ב) תאנא מי ימלל (ס"ד ב) גבורות יי, מי ימלל, מי ידבר מכעי ליה. אמר
 רבי חייא כמה דאת אמר (דברים כ"ב) וקטפת מלילת בידך • גבורות יי
 דסגיאיין אינון ונפקין מגבורה חר • ותאנא חר גבורה עלאה עטרא
 דעטרין מתעטרא, ונפקין מינה חמשין תרעין, מנהון ימינא ומנהון
 שמאלא • וכל חר וחד גבורה אתקרי, וכל חר וחד מתעטרא (ג)
 בקרדיטי גליפין נהורין, וכלהו אקרון גבורת יי אמר רבי חייא גבורת
 יי, חסר כתיב דהא כלהו כלילין בדא • ישמיע כל תהלתו, דא הוא
 שכינת זיו יקריה דקדשא בריך הוא דכתיב ותהלתו מלאה הארץ •
 אמר רבי שמעון כתיב (בראשית כ"ג) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן
 וגומר • שם האחד פישון וגומר • הא אלן בשמהן אקרון • והני ארבע
 מההוא נהר דנפיק אתמשכן • מה שמייה דההוא נהרא דנפיק אמר
 רבי שמעון (ויקרא כ"ה א) יובל שמייה דכתיב (ירמיה י"ז) ועל יובל ישלח
 שרשיו

(א) כל זס עד כתיב סס ליקוטוס ואיכס שייכוס כלל: (ב) בקרדעו טוח כמ"ט כסמיו וסוף כמו ברדיו וראש סמלס כסו ממלס
 קידונימא שחול רמו על חווק ומוקף סדין שסכס • וכ"ל גליפין סקקס אורות סריגיס גבורות ס • סרס"כ

שרשיו • וכתיב ולא ימיש מעשות פרי מאי טעמא לא ימיש משום
 דעל יוכל ישלח שרשיו • ועל דא כתיב (ישעיה כ"ח) וכמוצא מים אשר
 לא יזכו מימיו • ובגין כך כתיב יוצא, (ויקרא ס"ה כ') יוצא ואינו פוסק
 תאנא אמר רבי שמעון כתיב : וידבר אלהים את כל הדברים וגומר
 וידבר, בגין לאברוא מילי • דתאנא כשעתא דקדשא כריה הוה
 אתגלי ושאר ל למללי, עלאין ותתאין אתחללו, ונפקו נשמתהון
 דישראל • ותאנא ההוא מלה הוה טאם מלעילא לתתא, ומתגלפא
 בארבע רוחי עלמא וסלקא ונחתא • כד סלקא, אשתאבא מטורי
 דאפרסמונא (דפ"ג ע"ב) דכיא, ואשתאבא כההוא טלא דלעילא, ואסחר
 בסחרניהון דישראל, ותבת בהון נשמתהון, ואסחר ומתגלפא באתריה
 בלוחי אכנא • וכן כל מלה ומלה • אמר רבי שמעון כל מלה ומלה
 הוה מליא בכל אינון טעמין, בכל אינון מלין, גזרין, אגרין, ועונשין, רזין
 וסתרין, (ס' באסקופא) (כ"ג באסקופא) דא דאיהי מליא מכלא • ובשעתא
 דהוה נפיק ההוא מלה אתחזי חר • וכד הוה מתגלפא באתרוי, אתחזון
 כההוא מלה שבעין ענפין דסלקין בגוה, וחמשין כתרין (כ"ג רתיבין)
 חסר חד מהאי גיסא, וחמשין חסר חד מגיסא אחרא, כפטישא דא
 בזמנא דאיהו בטש בטינרא כמה דאת אמר (ירמיה כ"ג) וכפטיש יפוצץ
 סלע • והוה חמאן כל ישראל עינא בעינא והוה חדאן, וכלהו דרין
 כתרין כלהו אודמנו לתמן, וכלהו קבילו אורייתא בטורא דסיני
 דכתיב (דברים כ"ט) כי את אשר ישנו פה וגומר, ואת אשר איננו פה
 עמנו היום, וכלהו כל חד וחד כדקא חזי ליה • וכלהו חמאן ומקבלין
 מלין • אלהים דא גבורה • את דאתכליל בימינא, כמה דתנינן את
 השמים דאיהו ימינא, ואת הארץ דאיהו שמאלא דכתיב (ישעיה מ"ח) אף
 ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים • וימיני דא הוא את • כל, לאכללא
 כל שאר כתרין • הדברים, מתקשרן דא כדא • האלה, כל אינון טעמין,
 כל אינון רזין, כל אינון סתרין, גזרין, ועונשין • לאמר, למהוי ירותא
 לכלא דכתיב (דברים ל"ג) תורה צוה לנו משה מורשה • דאי תימא
 לגלאה מה דלא אצטריך לגלאה לכל בר נש • כתיב אנכי יי אלהיך

כמה

כמה דאנא טמירא וסתים כך יהיו מלין אלין (ה) טמירין וסתים מלין בלבך.
 דבר אחר וידבר אלהים חר. את כל הדברים האלה לאמר. ה' ה'
 חמש דרגין אחרנין. רבי יהודה אמר וידבר אלהים גבורה. את
 ימינא. כל דא ודא. (האלה, אינון דאתגליין דכתיב וכל העם ראים
 את הקולות. דבר אחר, כל) אמר רבי יצחק לאכללא אכרהם דכתיב
 וי' ברוך את אכרהם בכל הדברים, לאכללא שאר כתרין דאתפסיין.
 האלה, אינון דאתגליין. וכתיב וכל העם ראים את הקולות. (ג) לאמר,
 דא הוא דכתיב (משלי י"ב) אשת חיל עטרת בעלה. וכתיב (ירמיה ג')
 לאמר הן ישלח איש את אשתו. אמר רבי יצחק אמאי אתייהיבת
 אורייתא באשא וחשוכא דכתיב וההר בוער באש עד לב השמים
 חשך ענן וערפל. דכל מאן דישתדל באורייתא, אשתזיב מאשא אחרא
 דגיהנם, ומחשוכא דמחשכין כל שאר עמין לישראל דבזכותיה דאכרהם
 אשתזיבו ישראל מאשא דגיהנם דתניא אמר ליה קדשא בריך הוא
 לאכרהם, כל זמנא דבניך ישתדלון באורייתא ישתזבון מאלין, ואי לא
 הא נורא דגיהנם דשלטא בהו, וישתעבדון ביני עממיא. אמר ליה
 (ג) כתרי קטורי לא מזדקפן מילין, אלא אי ניחא קמך ישתזבון מנורא
 דגיהנם, וישתעבדון ביני עממיא עד דיתזבון גבך. אמר ליה יאורא
 הוא ודאי הדא הוא דכתיב (דברים ל"ב) אם לא כי צורם מכרם. מאן
 הוא צורם, דא הוא אכרהם דכתיב (ירמיה ג') הביטו אל צור הצבתם.
 וי' הסגרים, דא קדשא בריך הוא דאסתכס על ידו. (ד) אמר רבי
 יהודה מיומא דנפקו ישראל ממצרים, עד יומא דאתייהיבת אורייתא
 חמשין יומין הוו. מאי טעמא, אמר רבי יהודה משום אינון שני דיובלא
 דכתיב (ויקרא כ"ה) וקדשתם את שנת החמישים שנה. תאנא אמר רבי
 שמעון ההוא יובלא אפיק לון לישראל ממצרים. ואי תימא דיובלא
 ממש. אלא (ה) (מ"ז כ' פ"ה כ') מסטרא דיובלא הוה, ומסטרא דיובלא
 אתער דינא על מצראי. ובגניי כך חמשין יומין אלין דיובלא הוו.
 תאנא לקבל דא חמשין זמנין אתמר ואדבר באורייתא נימוסין דמצרים,

ושבחי

(א) מולת סמנלת סוד למי שאינו רחוי עובר על אנכי ה' אלתיך וסוי כאליו ענין: א"ס: (ב) עמל' ר"פ אחרי כס"ד הרמ"ו:
 (ג) כשני קשרים ר"ל סויו ישראל קשרים כשני ענויים דחייבו ניקוס ובלוח אי אפשר אלף טוב סתיו כבלות וסיו כילוליס מניסוס:
 (ד) עיין בפרדס רמונים מסרמ"ק שער י"ב פ"ב: (ה) כחך הרמדל' מסטרא דיובלא פחד ילחק וכלן כראש ססותר מ"ג פשאר מקומות
 יכונשו שם אמר אהילתה דחית מלך סיוכל דחייבו חכמים וככובר כפרשא כצלח מ"ו א' וכן כמ"א: ואשתמיטתים הרוש דור רעט
 רמ"ו רמ"ו

ושבחי אינון כלהו • אשר (דפ"ד ע"ב) הוצאתיך • (דברים ה') ויוציאך •
 (שמות י"ג) כי ביד חזקה הוציאך • וכלהו זמני חמשין אינון ולת יתיר,
 משום דכלא כזבלא אתעטר, ומסטרסא דיובלא אתא כלא • וכגיני
 כך אורייתא דאתי מגבורה, אתעטרת בימינא דכתיב (דברים ל"ג) מימינו
 אש דת למו • ותניא חמשה קלין הוו • וכלהו אתחויאו בהו ואתכלילו
 בהו, ואתעטרו כדא • אמר רבי שמעון בההוא זמנא דקבילו ישראל
 אורייתא, יובלא דא אעטר בעטרוי לקדשא בריך הוא, כמלכא
 דאתעטר בגו חיליה דכתיב (שיר ג') צאינה וראינה כנורת ציון במלך
 שלמה בעטרה שעטרה לו אמו • מאן אמו, דא יובלא • ויובלא אתעטר
 בחדוה ברחימו בשלימו דכתיב (תהלים קי"ג) אם הבנים שמחה • מאן
 אם הבנים • אמר רבי שמעון דא יובלא • אמר רבי יהודה על דא
 כתיב (משלי כ"ג) ישמח אביך ואמך ותגד יולדתך, מאן אביך ואמך •
 אמר רבי יהודה כמה דאוקמוה בספרא דצניעותא דכתיב (ויקרא י"ח)
 ערות אביך וערות אמך לא תגלה • ווי למאן דגלי ערייתהון • תאנא
 אמר רבי יצחק בשעתא דקדשא בריך הוא אתגלי בטורה דסיני
 אזדעזע טורא • ובשעתא דסיני אזדעזע, כל שאר טורי עלמא אזדעזעו
 והוו סלקין ונחתין, עד דאושית קדשא בריך הוא ידוי עליהו ואתיישכו
 וקלא נפקא ומכרוזא (תהלים קי"ד) מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב
 לאחור ההרים תרקדו כאלים וגומר ואינון תבאן ואמרינן מלפני אדון
 חולי ארץ • אמר רבי יצחק מלפני אדון, דא אימא דכתיב אם הבנים
 שמחה, חולי ארץ דא אימא תתאה • מלפני אלוה יעקב, דא הוא אבא
 דכתיב (שמות ד') בכורי ישראל • ועל האי כתיב בעטרה שעטרה לוכני
 אמו • מהו בעטרה, אמר רבי יצחק כמה דכתיב (שמואל א' כ"ג) ושאל
 ואנשיו עוטרם את דוד • משום דמתעטר בחוורא בסומקא וכירוקא,
 בכל גוונין, דכלהו כלילין ביה ואסתחרן ביה • אמר רבי יהודה בעטרה
 שעטרה לו אמו • מאן עטרה, דכתיב (ישעיה מ"ט) ישראל אשר בך
 אתפאר • וכתיב (ס"ט) ובית תפארתי אפאר • אמר רבי יצחק אורייתא
 אחייהבת באשא אכמא על גבי אשא חוורא לאכללא ימינא בשמאלא,
 ושמאלא דאתחזר ימינא דכתיב מימינו אש דת למו • אמר רבי אבא
 בשעתא דתננא דסיני הוה נפיק, סליק אשא ואתעטר בהווא תננא

באתגלייא, כאתכלא דא, וסליק ונחירי, וכל ריחי' וכוסמין דבגנתי. דערן הוה סליק התיא תננא, כחיוו דחוויר וסומק ואכס הדא הוה דכתיב (ס"ג ג) מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל. ההוא תננא מאן הוה. אמר רבי יצחק (כ"ט ב) שבינתא דאתגלי לתמן כמה דאת אמר מי זאת עולה מן המדבר בתימרות עשן. אמר רבי יהודה למה לך כולי האי, הא קרא שלים הוא דכתיב והר סיני עשן כלו מפני אשר ירר עליו. באש ועל עשנו כעשן הכבשן. זכאה עמא דחמאן דא וידעין דא. אמר רבי חייא בר אתגליפו אתוון בלוחי אבנא, הוה מתחזין בתרין סטרין, מסטרא דא ומסטרא דא ולוחין מאבן (ה) סנפירינזן הוה, ואתגליפו ואתחפיין באשא חוורא, ואתוון הוה מאשא אבמא ומתגלפן בתרין סטרין, מסטרא דא ומסטרא דא. אמר רבי אבא לוחין הוה בעינייהו, ואתוון הוה טאסין ומתחזין בתרין אשין, אשא חוורא ואשא אבמא, לאתחזאה כחדא ימינא ושמאלא דכתיב (משלי ג) אורך ימים כימינה בשמאלה וגומר. והא כתיב מימינו אש דת למו. אלא מסטרא (כ) דגבורה הוה, ואתכלילת (ג) בימינא. ובגין כך אשא חוורא ואשא אבמא. תאנא כתיב (שמות ל"ב) והלחת מעשה אלהים המה וגומר, (מעשה אלהים ודאי) אמר רבי יהודה והלחת פתיב חד תרי הוה ומתחזין חד. ועשר אמירן מתגלפי בהו. חמש כלירן בחמש למהו כלא ימינא. מעשה אלהים המה ודאי. רבי יצחק אמר של סנפירינזן הוה, (דפד ע"ב) ותרין אבנין הוה. ואבנין הוה סתימאן, נשיב קדשא בריך הוא, ברוחא, ואתפשטו ואתגליפו תרין לוחין. רבי יהודה אמר בעין סנפירינזן הוה. (דהוה אבן טבא) משמע דכתיב מעשה אלהים המה. אמר ליה אי הכי, סנפירינזן דא דהוא אבנא טבא יקירא משאר אבנין, לאו עובדא דקדשא בריך הוא אינון. אמר ליה במאי אוקימנא מעשה אלהים המה. המה דייקא, אלא תא חזי כתיב והלחת מעשה אלהים. הלחת כתיב. ולא כתיב והאבנים מעשה אלהים המה. אמר רבי שמעון כלא חד הוא, אבל אלין תרין לוחין עד לא אתברי עלמא הוה, ואסתלקו מערב שבת, ועבד לון קדשא בריך הוא ועבדוי הוה. ממה אתעבידו. תאנא מההוא טלא עלאה דנגיד

מעתיקא

(א) מסכא סיון; (ב) כ"ט ב' קט"ו כ' כ"ח ח' ר"ח ויטוה קט"ו ח' : (ג) חל"כ ב' ז' ל"ב ס' ס' ב' :

מעתיקא קדישא • וכד נגיד ואתמשך לחקל דתפוחין קדישין נטר
 קדשא בריך הוא תרין כפורי מנייהו ואתגלידו ואתעבידו תרין אבנין
 יקירין • נשב בהו ואתפשטו לתרין לוחין דדא הוא דכתיב מעשרה
 אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא כמה דכתיב (שמות ל"ט)
 כתובים באצבע אלהים • תאנא אצבע אלהים, ההוא אצבע סליק
 לעשרה כמה דאתמר אצבע אלהים היא • וכל אצבע ואצבע סליק
 לעשרה עד דאתעבידת דא שלימתא דכתיב (שמות י"ד) וירא ישראל
 את ה' הגדולה • אמר רבי יהודה חרות על הלחת, נקיבן הוו אבנין
 ואתחזיאו לתרין סטרין חרות, גליפא דגליפין • אמר רבי אבא מהאי
 סטרא אתחזי סטרא אחרא, ואתקרי מרבא מה דכתיב בסטרא אחרא •
 רבי אלעזר אמר בנס הוו בתיבין, רכל בני נשא הוו אמרין וסהדין
 דהא מכתב אלהים הוא ודאי, דהא כל בני ערמא לא יכלין למנדע
 לון כמה דהוו • לרעתיהו דאינון דאמרין נקיבין הוו, מי כתיב חרות
 בלחת, על הלחת כתיב • אלא הכי תאנא חמשא קלין אינון לימינא •
 והמשא לשמאלא • ואינון דשמאלא כלילין בימינא • ומן ימינא אתחזון
 אינון דשמאלא והכא כלא איהו ימינא ואתכלילין ארין באלין, מאן
 דהוה בסטרא דא חמי לסטרא אחרא וקרי לון לאינון אתון • דהא
 חנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב מימינו אש דת למו • ובגין כך
 מכתב אלהים הוא ודאי • הא כיצד, מאן דהוה מסטרא דא הוה קרי
 בדא אנכי • אלהיך • ומאלין אתון הוה חמי וקרי לא תרצח • הוה
 קרי לא יהיה לך • והוה חמי וקרי לא תנאף • והוה קרי לא השא את
 שם • אלהיך לשוא • והוה חמי וקרי לא תגנב • וכלא מסטרא דא
 וכך לבלהו • וכדין מסטרא אחרא, ובלהו כלילין דא בדא כהאי גוונא,
 דדא הוא דכתיב (שם ל"ט) מכתב אלהים הוא • מכתב אלהים הוה
 ודאי • וירר משה אל העם ויאמר אליהם • רבי יוסי אמר מאי אמירה
 דא, דכתיב ויאמר אליהם • ולא כתיב מאי קאמר • אמר רבי יצחק
 תא חזי ארחא דערמא הוא, כד אתי חדותא לבר נש, או כד אתי
 צערא, עד לא ירע מניה, לא יביל למסבל, דהא לבא אתפרח לשעתא,
 וכד ירע מניה קאים בקיומיה ויביל למסבל • כל שבן הבא (כ"ו) והכא
 לאו הכי דהא משה אמר לון כל מה דהוה לבתר, ואתקיף לפייהו

במלין ולא יכילו למסבל • כל שכן אי לא אמר לון מירי, ובגין כך
 ויאמר אליהם בקדמיתא ואתתקף לבייהו • ולבתר וידבר אליהם ועם
 כל דא לא יכילו למסבל. דהא תנינן אמר רבי יהודה אמר רבי חייא
 אמר רבי יוסי כד שמעו מלה דקדשא בריך הוא פרחת נשמתיהו וסלקת
 נשמתיהו דישורא עד כורסי יקרא דליה לאתדבקא תמן אמרת אורייתא
 קמיה דקדשא בריך הוא, וכי למגנא הוינא מתרי אלפין שנין עד לא
 אתברי עלמא, למגנא כתיב ברה (ויקרא י"ו) ואיש (דפ"ה ע"ה) איש מבני
 ישראל ומן הגר הגר בתוכם • (שמות ל') ואל בני ישראל תדבר לאמר •
 (ויקרא כ"ה) כי לי בני ישראל עבדים • אן אינון בני ישראל • כה שעתא
 אהדרת אורייתא נשמתיהו דישראל כל חד וחד לאתריה אורייתא
 אתקיפת ואחידת בהו בנשמתיהו לאהדרא להו לישראל הדא הוא
 דכתיב (תהלים י"ט) תורת יי תמימה משיבת נפש • משיבת נפש ממש •
 תאנא כתיב (ד"ה ח' כ"ט) וישב שלמה על כסא יי למלך, כמה דכתיב
 (מלכים א' י') שש מעלות לכסא • רבי אבא אמר דקיימא סיהרא
 באשלמותא • דתנינן ביומוי דשלמה קיימא סיהרא באשלמותא •
 אימתי באשלמותא, (כ"ה תנא כתיב ותרכ חכמת שלמה וגומר מאי
 ותרכ אמר רבי אבא דקיימא סיהרא באשלמותא מאי באשלמותא)
 דקיימא בחמשה עשר כמה דתנינן, אברהם • יצחק • יעקב • יהודה •
 פרץ • חצרון • רם • עמינרב • נחשון • שלמון • כועז • עוכד • ישי •
 (ב) דוד • שלמה • כד אתא שלמה קיימא סיהרא באשלמותא • הדא
 הוא דכתיב וישב שלמה על כסא יי למלך, וכתיב שש מעלות לכסא
 כלא כגוונא דלעילא • ביומוי דצדקיה קיימא סיהרא בפגימותא
 ואתפגים כמה דאת אמר (ישעיה י"ג) וירח לא יגיה אורו • דתנינן ביומוי
 (ויקרא מ' ב') דצדקיה אתפגים סיהרא, ואתחשבו אנפיהו דישראל • פוק
 וחשוב • רחבעם • אביה • אסא • יהושפט • יהורם • אחזיה • יואש •
 אמציהו • עוזיה • יותם • אחז • יחזקיהו • מנשה • אמון • יאשיהו •
 צדקיהו • וכד אתא צדקיהו אתפגים סיהרא וקיימא על פגימותא •
 דכתיב (ירמיה כ"ב) ואת עיני צדקיהו עור • ביה זמנא (איכה ב') השליך

משמים

(א) אסא למנו כי דוד ני' יד כי סוף תיר' שלמס דסיקס סיהרא באשלמותא • שלמס • נישמטריא ש"ס סיהר הסכינה כידוע ולכח
 אצחא קיימא לים מאין •

(ויקרא קי"ד ט') נושמים ארץ. האי ארץ אתעברא מקמי שמים ואתרחקת מניה, ואתחשכא האי ארץ. (כלומר דקיימא סיהרא בפגימותא) תאנא בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני, שרי סיהרא לאנהרא דכתיב (שמואל ב' כ"ב) ויט שמים וירד, מהו וירד, דקריב שמשא לגבי סיהרא, ושרי לאנהרא סיהרא דכתיב (במדבר כ') דגל מחנה יהודה מזרחת, בטורא דסיני אתמנא יהודה רופינוס במלכותא דכתיב (הושע י"ב) ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן. (כ"א) רבי יצחק אמר מהבא ויהודה עוד רד עם אל, הוה שולטניה בשעתא דהאי אל שליט מלכותיה על טורא דסיני, בהאי שעתא שליט מלכותיה דיהודה) מהו ועם קדושים נאמן, כד אמר קדשא בריך הוא לישראל ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, נאמן הוה יהודה לקבלה מלכותא ושאר י סיהרא לאנהרא :

אנכי יי אלהיך אשר הוצאתיך וגומר. רבי אלעזר פתח (משלי ט') שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמה. שמע בני מוסר אביך, דא קדשא בריך הוא. ואל תטוש תורת אמה, דא כנסת ישראל. מאן כנסת ישראל, דא בינה כמה דכתיב (ס"ט) להבין אמרי בינה. רבי יהודה אמר מוסר אביך, דא היא חכמה. ואל תטוש תורת אמה, דא היא בינה. רבי יצחק אמר הא והא חד מלה אתפרשו. דתנינן (בראשית מ"ו כ') אורייתא מחכמה דלעילא נפקת. רבי יוסי אמר מכינה נפקת דכתיב להבין אמרי בינה, ובתיב ואל תטוש תורת אמה. אמר רבי יהודה אורייתא מחכמה ובינה אתכלילת, דכתיב שניע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמה. רבי אבא אמר בכלא אתכלילת, דכיון דבאלין תרין אתכלילת, אתכלילת בכלא. בחסד. בדינא. ברחמי. בכלהו שלימותא דאצטריך מלה. אי מלבא ומטרוניתא מסתכמין בלא מסתכמין. באתר דאלין משתכחין כלא משתכחין רבי יוסי אמר אנכי, דא שכינתא כמה דכתיב (בראשית מ"ו) אנכי ארד עמך מצרימה. יי אלהיך (כ"א) בלא סליק לעילא למהוי כלא חר) (ט) (דא כנסת ישראל דכתיב ואל תטוש תורת אמה) רבי יצחק אמר אנכי, דא שכינתא, ופסקא טעמא

(ט) תשע טעמים וכנסת ישראל תרי מילי ניטור. ח"ס יחזקאל מכויל בשמוך אמנם כעלתא כ"י ה"י לטעמים ועמ"ס בספר הכוונות בס"ד כחכמי מה"ל :

טעמא כמה דאת אמר (ט"ז כ"ו) אנכי עשו בכרך יי אלהיך דא קדשא
 בריך הוא כמה דכתיב (דברים ל') מן השמים השמיעך את קולו וכתיב
 אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם מן השמים (מן השמים
 ממש, דא קדשא בריך הוא י) אשר הוצאתיך מארץ מצרים אשר
 אתר דכלא מאשרין ליה (דפ"ה ע"ב) הוצאתיך מארץ מצרים (ה) דא
 (מ"ו כ' פ"ג כ') יוכלא כמה דתנינן מסטרא דיוכלא נפקו ישראל ממצרים
 ובגין כך חמשין ומנין אדכר יציאת מצרים באורייתא חמשין יומין לקבלא
 אורייתא, חמשין שנין לחירו דעבדין מכירת עבדים, כמה דכתיב
 (שמות י"ב) הכה כל בכר בארץ מצרים ותנינן אלן כתרין תתאין
 דאתרחיצו בהו מצראי כמה דאית ביתא לעילא אית ביתא לתתא
 ביתא קדישא לעילא דכתיב (משלי כ"ד) בחכמה יבנה בית ביתא
 תתאה לתתא ולא קדישא, כמה דכתיב מבית עבדים תאנא בשעתא
 דאתמר אנכי, כל אינון פקודי אורייתא דמתאחדן במלכא קדישא
 עילאה בסטרא דא, בלהו הוו כלילן בהאי מלה כמה דתנינן כל
 פקודי אורייתא מתאחדן בגופא דמלכא, (ר"ה במלכא קדישא עילאה)
 מנהון ברישא דמלכא, ומנהון בגופא, ומנהון בידי מלכא, ומנהון
 בדגלוי, ולית מאן דנפיק מן גופא דמלכא לבר, ובגין כך מאן דפשע
 בחד מפקודי אורייתא, כמאן דפשע בגופא דמלכא כמה דכתיב
 (ישעיהו ס"ו) ויצאו וראו כפגרי האנשים הפושעים בי בי ממש ווי
 לחיבייא דעבדין על פתגמי אורייתא, ולא ידעין מאי קא עבדין דאמר
 רבי שמעון ההוא אתר דאיהו חב לגביה, ההוא אתר ממש גלי חוביה
 (ואמר רבי שמעון קדשא בריך הוא כמש גלי חוביה) חב בקדשא בריך הוא,
 קדשא בריך הוא גלי חוביה דכתיב (איוב כ') יגלו שמים עונו וארץ
 מתקוממה לו יגלו שמים עונותא קדשא בריך הוא וארץ מתקוממה
 לו, דא קדשא בריך הוא (כ"ה דא כנסת ישראל) תניא שמים גליין
 חוביה דבר נש ובשעתא דאיהו גלי חוביה, ארץ עביד דינא בכר
 נש דכתיב וארץ מתקוממה לו, למעבר דינא ביה אמר רבי יוסי
 תנינן כישמיה רבבי שמעון בשעתא דאתייהיבת אורייתא, אימא ובגין
 בשלימותא

(ה) פ"ה קה"ג כ"ה כ"ה ועל קאמר דא יוכלא חולאחד כמה דתנינן מסטרא דיוכלא וכו' ורייק ל' מר מסטרא דיוכלא ורייק מל' י

בשלימותא אישתכחו דכתיב (תהלים קי"ג) אם הבנים שמחה :
 אנכי " אלהיך . אנכי, כמה דתנינן בת היתה לו לאברהם אינו
 היא שבינתא, ודא בת . " אלהיך, דכתיב (שמות ד') בני בכורי
 ישראל וכתיב (משלי ג') עץ חיים היא למחזיקים בה, הא בן . אשר
 הוצאתיך מארץ מצרים דכתיב (ויקרא כ"ט) יובל היא קדש תהיה לכם
 וכתיב אם הבנים שמחה, וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם
 דרוך, הא אימא ובנין . יתבא אימא יתבין בנין . ועלמין פלהו בחרוה
 בשלימותא . ועל דא כתיב אם הבנים שמחה. מתעברא אימא, בלהו
 מתעברן מדובתייהו וכתיב (דברים כ"ב) לא תקח האם על הבנים . ותנינן
 לא יעביר בר גש חובי לתתא, בנין דאתעבר' אימא מעל בנין . אמר
 רבי יצחק כלא קדשה ברוך הוא, כלא הוא פלה חד, ומלין אלין
 למחצדי חקלא אתגליין . זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי .
 תאני אמר רבי אלעזר כתיב בראשית ברא אלהים את השמים ואת
 הארץ . וכתיב (בראשית כ') ביום עשות " אלהים ארץ ושמים . במאי
 אוקימנא הני קראי, הא תנינן (ב) דתרווייהו כחדא אתבראו . מלמד
 שנשטה הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא השמים, ונשטה קו שמאלו
 וברא את הארץ . בקדמיתא את השמים ואת הארץ . ולבתר ארץ
 ושמים, תנן כתיב (סוטה כ') ביום ההוא אענה נאם " אענה את השמים
 והם יענו את הארץ . אענה את השמים, שמים ממש דכתיב (ישעיה ס"ו)
 השמים בסאי . והם יענו את הארץ, הארץ ממש דכתיב והארץ הרום
 רגלי . שמים, שמים עלאין . וארץ, ארץ עלאה . דתניא כד אתקן
 שמים דא בתקונו, אתקנו לקבלה דהאי ארץ, ותיאובתיה לקבלה
 בחד דרגא דאקרי צדיק כמה דכתיב (משלי י') וצדיק יסוד עולם .
 ואתדבק בהאי ארץ, ומרישא דמלכא עד ההוא אתר דשארן האי
 צדיק , אחי חד נהרא (דפ"ו ע"ח) קדישא משחא דרבותא, ואטיל בסגיאות
 תיאובתא בהאי ארץ קדישא, ונטל כלא האי ארץ . ולבתר מהאי
 ארץ אתון פלא עלאי ותתאי, כדכורא דא כד תיאובתיה לאחדבקא
 בנוקבא, דאפיק זרעא דרבנות מרישא דמוחא בההוא אמה, ואטיל
 בנוקבא

(ב) כדוועלמי דמנילכ פ"ב כ' חני רש"י קומר פעמים סקדים סכתוב שמים ללחן דכתיב וכו' ופעמים סקדים סכתוב חין ללא
 סתף וכו' מלמד שכתבתי אחת וכו' במדרש ב"ר סוף ויק' פ"ו וכו' כושר אש לבנינו (כ"י) :

בנוקבא, ומניה מחעברא נוקבא, אשתבה דכלהו שייפין דגופא כלהו מתרבקן בנוקבא, ונוקבא אחידא כלא כדוגמא דא תנינן כל דאשלים לעשרה קדמאי דבי כנשתא, נוטל אגר כלהו רבי יוסי אמר לקבלי דכלהו רבי יצחק אמר כתיב (שמואל ב' כ"ב) ויט שמים וירד, ובתיב וירד יי לעיני כל העם על הר סיני, (ד"ל ל"ג תנא) ויט שמים וירד, לאן נחת יי אי תימא דנחת לסיני, על הר סיני כתיב, ולא כתיב בהר סיני יי אלא ויט שמים וירד, לאן נחת יי אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי תי"א) נחית בדרגוי מדרגא לדרגא, ומכתרא לכתרא, עד דאתרבק בהאי ארץ יי וכדון אתנהר סיהרא וקיימא באשלמותא דרא הוה דכתיב ויט שמים וירד, להאי ארץ, וכדון כתיב על הר סיני מה קיימא על הר סיני, הוי אימא דא שכנתא רבי אבא אמר מהבא (שמות י"ט) מפני אשר ירד עליו יי באש וכתיב (דברים ד') כי יי אלהיך אש אוכלה הוא יי ובתיב (בראשית י"ט) ויי המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יי מן השמים יי המטיר, דא הוא ארץ יי מאן אתר נטיל האי יי סיפיה דקרא טובח, דכתיב מאת יי מן השמים יי מן השמים ממש יי רבי חייא אמר מהבא וירבד אלהים את כל יי, כללא דכלא דהא בהאי תר"י כלא יי :

לא ייה לך אלהים אחרים על פני יי רבי יצחק אמר אלהים אחרים, לאפקא שכנתא, על פני, לאפקא אפי מלכא דבהו אתחזי מלכא קדישא יי ואינון שמיה והוא אינון יי הוא שמיה דכתיב (שע"פ מ"ב) אני יי הוא שמי יי הוא ושמיה חד הוא יי בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמאי תאני רבי שמעון זבאין אינון ישראל דקדשא בריך הוא קרא לון אדם דכתיב (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מדעיתי אדם אתם יי (ויקרא ה') אדם כי יקריב מכם יי מאי טעמא קרא לון אדם משום דכתיב יי (דברים ד') ואתם הדבקים ביי אלהיכם יי אתם ולא שאר עמין, ובגין כך אדם אתם, אתם קרויין אדם ואין אומות העולם קרויין אדם דתניא אמר רבי שמעון בין דבר נש ישראל אתגור, עאל בבדית דגזר קדשא בריך הוא באברהם דכתיב (בראשית כ"ד) ויי ברך את אברהם בכל יי ובתיב (מוכס ז') חסד לאברהם, ושאי למיעאל בהאי אתר (כ"א אדם) יי בין דזכה לקיימא פקודי אורייתא, עאל ביה בהאי אדם, (כ"א אתר) ואתדבק

ואתרבק (ויסי ר"י ו' ב') בגופא דמלכא, וכדין אקרי אדם • וזרעא דישׂראל
 אקרון אדם • תא חזי כתיב ביה בישמעאל והוא יהיה פרא אדם •
 פרא אדם, ולא אדם • פרא אדם, משום דאתגזר, ושירותא דאדם הוה
 ביה דכתיב (בראשית י"ו) וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה כהמורו
 את בשר ערלתו, בין דאתגזר עאל בהאי שירותא דאקרי כל • הדא
 הוא דכתיב (ס"ט) והוא יהיה פרא אדם, ולא אדם • ידו בכל • ידובכל
 ודאי ולא יתיר, משום דלא קביל פקודי אורייתא • שירותא הוה ביה
 בגין דאתגזר, ולא אשתלים בפקודי אורייתא • אבל זרעא דישׂראל
 דאשתלימו בכלא, אקרון אדם ממש • וכתיב (דברים ל"ב) כי חלק י עמו יעקב
 חבל נחלתו • אמר רבי יוסי בגין דא כל פרצופין שרו, בר מפרצופא
 דאדם רבי יצחק אמר כד (ב) אתעבד, אחתו דגליפא גו גלופין
 דאשלמותא אמר רבי יהודה היינו דאמרי אינשי (ג) קיטורוי בזיקא
 בטפסא שכיחי רבי יהודה הוה אזיל מקפוטקיא ללוד למחמי לרבי
 שמעון דהוה חמן, והוה רבי חזקיה אזיל עמיה • אמר רבי יהודה
 לרבי חזקיה הא דתנינן קמיה רבי שמעון, והוא יהיה (דפ"ו ע"ב) פרא אדם
 ודאי כן הוא • ודא הוא ברירא דמלה • סיפיה דקרא דכתיב על
 פני כל אחיו ישכון • מהו על פני כל אחיו ישכון • אמר ליה לא שמענא
 ולא אימא • דהא אוליפנא כתיב (דברים ד') וזאת התורה אשר שם
 משה • אשר שם משה אתה יכול לומר • דלא שם משה אי אתה
 יכול לומר • פתח רבי יהודה ואמר (ס"ט ד') כי הוא חייך ואורך ימיה •
 מאן דזכי באורייתא ולא אתפרש מינה, זכי לתרין חיי, חד בעלמא
 דין וחד בעלמא דאתי • דכתיב חייך תרי • וכל מאן דיתפרש מינה
 כמאן דמתפרש מן חיי, ומאן דמתפרש מרבי שמעון כאילו מתפרש
 מכלא • ומה בהאי קרא דאיהו פתח פתחא לא יכילנא למיעאל בה •
 פתגמי אורייתא דסתימין על אחת כמה וכמה • ווי לדרא דרבי שמעון
 בן יוחאי יסתליק מינה • דכד אגז קיימין קמיה דרבי שמעון, מבוועין
 דלבא פתיחין לכל עיבר, וכלא מתגלייא • וכד אתפרשנא מינה לא

ידענא

(א) גענעס ליור אדם לוי כדאם שחקוק חוד חטיקות השלימות דתינו שראס כמו שזאז בשלימות כרות ונסס: (ב) מס שקזור כרות
 מלוי כליוז וכן סאדס קזור כרות חיים מלוי כל וי וסאז כמו ונג סכופס שמלייר סובין ככפיתח רוחו כרלונז וסאז מכארי • וול ערש"ב
 זי ככפיתח כרשים על סוכוכית מזוייס כל קדרי סאדס בשלימות כן לודת סאדס כלי ודפוס ללודת סעליונס לכן, אסור ללוי לודת
 אדם • ועיין מק"ס:

יִרְעַנָּא מִיָּדִי, וְכָל מְבוּעֵין סְתִימִין . אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה הֵינִי רַכְתִּיב
 (כַּמְדַּבֵּר י"א) וַיֹּאצֵּל מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׂכָעִים אִישׁ חֲזַקָּיִם,
 כְּבוֹצִינָא דָּא דְנִהְרִין מְנִיה כְּמָה בּוֹצִינִין, וְהוּא בְּקִיּוּמִיה שְׂבִיחַ . כִּךְ
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי מֵאָרִי דְבוֹצִינִין, הוּא נְהִיר לְכֹלָא וְנִהוּרָא לֹא אַעֲרִי
 מְנִיה, וְאַשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמִיה . אֲזָלוּ עַד דְּמָטוּ לְגַבְיָה . כִּד מָטוּ גַבְיָה
 אֲשַׁכְּחוּהוּ דְהוּא יְתִיב וְלַעֲי בְּאוּרֵייתָא וְהוּא אָמַר (תַּלְמוּד ק"ב) תְּפִלָּה
 לַעֲנִי כִי יַעֲטֹף וּלְפָנֵי יִי יִשְׁפָךְ שִׁיחוֹ, כֹּל צְלוֹתָא דִּישְׂרָאֵל צְלוֹתָא, וְצְלוֹתָא
 דַּעֲנִי עֲלָאָה מְכֻלָּהוּ . מֵאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהָאֵי סְלֵקָא עַד כּוֹרְסֵי יִקְרָא
 דְּמִלְכָּא וְאַתְעֵטֵר בְּרִישֵׁיהּ . וְקִרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח (י"א מִתְעַטֵּף)
 בְּהוּא צְלוֹתָא וְדָאֵי . תְּפִלָּה דַּעֲנִי, תְּפִלָּה אֶקְרִי . כִּי יַעֲטֹף, עֲטוּפָא
 דָּא לֹא עֲטוּפָא דְכֶסֶף הוּא, דְּהָא לִית לֵיהּ . אֲלֵא כְּתִיב הִכָּא כִּי יַעֲטֹף
 וּכְתִיב הִתָּם (יִזְכֶּה כ') הָעֲטוּפִים כִּרְעַב . וּלְפָנֵי יִי יִשְׁפָךְ שִׁיחוֹ, (ח) דִּיקְבֹּל
 קָמִי מֵאֲרִיָּה, וְדָא גִיחָא לִיה קָמִי קִרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשּׁוּם דְּעֵלְמָא
 מִתְקַיֵּמָא בֵּיה, כִּד לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ שְׂאֵר קִיּוּמֵי עֵלְמָא בְּעֵלְמָא . וְוִי לְמֵאן
 דְּהוּא מְסַכְנָא יִקְבֹּל עֲלוּי לְמֵאֲרִיָּה, מִשּׁוּם דְּמִסְכְּנָא קָרִיב לְמִלְכָּא
 תִּיר מְכֻלָּהוּ וּכְתִיב (סְמוּת כ"ב) וְהִיה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חָנוּן אָנִי .
 וְלִשְׂאֵר בְּנֵי עֵלְמָא זְמַנִּין דְּשָׁמַע זְמַנִּין דְּלֹא שָׁמַע . מֵאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם
 דְּדִיּוּרִיָּה דְּמִלְכָּא בְּהִנֵּי (כ) מֵאֵנִי תְּכִירִי דְּכְתִיב (יִסְעִיָּה כ"ז) וְאַתָּה דְּכָא
 וְשִׁפְלָה רוּחַ . וּכְתִיב (תַּלְמוּד ל"ד) קְרוּב יִי לְנִשְׁבְּרֵי לִבִּי . (ס"ט כ"א) לֵב נִשְׁבֵּר
 וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תְּבוּרָה . מִכָּאן תְּנִינָן מֵאן דְּנִזְיָף בְּמִסְכְּנָא, נִזְיָף
 בְּשִׁבְעִיתָא דְּכְתִיב וְאַתָּה דְּכָא וְשִׁפְלָה רוּחַ . וּכְתִיב (סְפֵלִי כ"ב) כִּי יִי יָרִיב
 רִיבִם וְגוֹמֵר . בְּגִין דְּאַפּוֹשְׁרוּפָא דִּילְהוֹן תְּקִיפָא וְשִׁלְטָא עַל כְּלָא, דְּלֹא
 אֲצַטְרִיךְ סְהָרִי וְלֹא אֲצַטְרִיךְ לְדִינָא אַחְרָא, וְלֹא נְטִיל מִשְׁכּוּנָא כְּשִׂאֵר
 דִּינִינָא . וְמָה מִשְׁכּוּנָא נְטִיל, נִשְׁמַתִּין דְּבַר גֵּשׁ דְּכְתִיב וּקְבַע אֶת
 קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ . תּוּ אָמַר תְּפִלָּה לַעֲנִי, כֹּל אַתְר דְּאֶקְרִי תְּפִלָּה, מְלֵה
 עֲלָאָה הִיא דְּהָא סְלֵקָא לְאַתְר (דְּקִרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲרֵיהּ) עֲוִילָאָה, תְּפִלָּה
 דְּרִישָׁא, דְּאִינוּן תְּפִלֵּי דְּמִלְכָּא אֲנַח לְהוּ . אַחְרֵי רִישֵׁיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן
 וְחָמָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְלְרַבִּי חֲזַקִּיָּה דְּמָטוּ גַבְיָה . בְּתַר דְּסִיּוּס אֲסַתְּבֹל

כְּהוּ

(א) כִּי יִלְעַק וְיִחַעֵם : רַס"ב : (ב) כְּלִים שְׂבֻדִים וְסֵם טַעֲמִים וְסַכְנִים סַבֵּךְ חִיּוֹת וְיֹאכֵל כְּתוּב סִי' הָעוֹלָם כְּתוּב דַּס' כְּסֵם שְׁלִים
 כְּרַמ' חֲכָרִים אֲכָל הֵם חֲכָר עֵינִין וְכִיּוּנָן אִיכָּא לְמִיקָשׁ חֵם יֵשׁ אַחַר בְּנִין וְיֹאכֵל יוֹשֵׁם וְנִכְרִי' סִי' גִּי' מֵאִין :

בהו • אמר להו סימא הוה לכו ואתאכיד מנייכו • אמרו ליה ודאי
 דפתחא עלאה פתח מר, ולא יכילנא למיעאל בה • אמר מאי הוא •
 אמרו ליה (כראשית ט"ו) והוא יהיה פרא אדם, וסיפיה דקרא בעיני •
 למנדע דכתיב ועל פני כל אחיו ישכון • מהו על פני כל אחיו, דהא
 כריא דכוליה קרא ידענא והאי לא ידענא • דסיפיה דקרא ליה
 אתחזי כרישיה, אמר לון חייכון כלא חד מלה הוא ובחד דדגא סלקא •
 תאנא כמה פנים לפניס אית ליה לקדשא בריך הוא • פנים דנהרין •
 פנים דלא נהרין • פנים תתאין • פנים (דפ"ז ע"ב) רחיקין • פנים קריבין •
 פנים דלגו • פנים דלבר • פנים דימינא • פנים דשמאלא • תא חזי
 זכאין אינון ישראל קמיה דקדשא בריך הוא דאחידן באנפין עלאין
 דמלכא • באינון פנים דהוא ושמיה אחידן בהו, ואינון ושמיה חד הוא •
 ושאר עמין אחידן באינון פנים רחיקין, באינון פנים תתאין • ובגיני
 כך אינון רחיקין מגופא דמלכא, דהא חמינא כל אינון דמצרים
 קריבין דישמעאל ונמה אחין וקריבין הוו ליה, ובלהו הוו באנפין תתאין
 באינון פנים רחיקין, ובגיניה דאברהם כד אתגזר ישמעאל, זכה דשוי
 מדוריה וחולקיה באתר דשליטא על כל אינון פנים רחיקין ותתאין
 על כל אינון פנים דשאר עמין • דדא הוא דכתיב ידו בכל, ובגיני כך
 על פני כל אחיו ישכון • כלומר ישוי מדוריה וחולקיה לעילא מבלהו,
 דכתיב ידו בכל • דשליטא על כל שאר פנים דלתתא • ובגין כך על
 פני כל אחיו, ודאי דלא זכו כוותיה • אתו רבי יהודה ורבי חזקיה
 ונשקו ידוי • אמר רבי יהודה היינו דאמרי אינשי (6) חמרא בדורדייא,
 ונביעא דבירא, בקטירא דקזרא אתעטר • ווי לעלמא כד יסתלק מר
 מניה • ווי לדרא דיתערע בההוא זמנא • זכאה דרא דאשתמודעון
 ליה למר • זכאה דרא דאיהו שרי בגויה • אמר רבי חזקיה הא תנינן
 גיזרא (7) כד אתגזר אקרי (ויקרא קס"ח ב) גר צדק ולא יתיר • והכא
 אמר מר ידו בכל • אמר רבי שמעון כלא אתקשר בחד • אבל גיזרא
 תנינן • שאני ישמעאל דלאו גיזרא הוא, כריה דאברהם הוה, כריה
 דקדישא הוה, וכתיב ביה בישמעאל (כראשית ט"ו) הנה ברכתי אותו •
 כתיב

(6) יין כשדיו וכביעת סכאך בקשרא קיורא סתא קדש של קיימא מתעטר ורמוו על רש"י סתא כסלו זאנן וזקט כין סקט על
 שמרו וסחא כמעין כוכע מוסף וסולך באלו סחי מעלות הוא קשור ומעוטר: (7) כשנימול:

כתיב הכא כרכתי אותו • וכתיב התם (ס"ג כ"ד) וי"י ברוך את אברהם
 בכל • ועל כן כתיב ירו בכל • ובגני כך כתיב על פני כל אחיו
 ישכון • דאי שאר קריבוי אתגזרו (ס"ג אחג"ג) אקרון גירי צדק ולא
 יתיר, והוא יתיר ועלאה מבלהו • כל שבן אינון דלא אתגזרו דקיימין
 באינון אפי"ן רחיקין, באינון אפי"ן תתאין • ואיהו מדוריה לעילא מכל
 פנים דידהו, ומכל פנים דעמין עוכדי עבודה זרה הדא הוא דכתיב
 על פני כל אחיו ישכון • אמר רבי יהודה קדשא בריך הוא כגין כך
 אכריו ואמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, דדא הו"ל
 מהימנותא דיליה :

לא תעשה לך פסל וכל תמונה • הא אתמר • ואמר רבי יוסי כל
 פרצופין שרי, בר מפרצופא דאדם, דהא האי פרצופא שליט בכלא •
 דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה • רבי יצחק פתח (קט"ג ה')
 אל תתן את פיה לחטיא את בשרך • כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא
 על פתגמי אורייתא • כמה אית ליה לאזדהרא דלא יטעי בהו, ולי
 יפיק מאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה, דכל מאן דאמר במלי
 דאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה עליה כתיב לא תעשה לך
 פסל וכל תמונה, וקדשא בריך הוא זמין לאתפרעא מניה בעלמא
 דאתי, בזמנא דנשמתייה בעיא למיעאר לרוכתה, דדתיין לה לבר
 ותשתצי מההוא אתר דצרירא בצרורא דחיי דשאר נשמתיין • (רבי
 יהודה אמר מהכא) כמה דתנינן, למה יקצף האלהים על קולך • קולך
 דא היא נשמתייה דבר נש אמר רבי חייא על דא כתיב פי"י אלהיך
 אל קנא • מאי טעמא, משום דקני לשמיה בכלא • אי כגין פרצופין
 מקני לשמיה משום דמשקר בשמיה • אי משום אורייתא, תנינן
 אורייתא כלא שמא קדישא היא • דלית לך מלה באורייתא דלא
 כליל בשמא קדישא • ובגני כך בעי לאזדהרא כגין דלא יטעי בשמיה
 קדישא ולא ישקר ביה • ומאן דמשקר במלכא עלאה, לא עאלין ליה
 (ה) לפלטרוי דמלכא, וישחצי מעלמא דאתי • אמר רבי אבא כתיב
 הכא לא תעשה לך פסל וכל תמונה • וכתיב התם (שמות ל"ד) פסל לך
 (דפ"ו ע"ב) שני לחת אכנים • כלומר לא תעשה לך פסל, לא תעבד לך

אורייתא

(א) לסיכוי על מנך :

אורייתא אחרא דלא ידעת ולא אמר לך רבך • מאי טעמא, בי אנכי
 יי אלהיך אל קנא, אנא הוא דזמין לאתפרעא מינך בעלמא דאתי •
 בשעתא דנשמתא בעיית למיעאל קמאי, כמה זמין לשקרא כה
 ולעיילא לה גו גיהנם • תניא אמר רבי יצחק לא תעשרה לך וגומר
 דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקדשא בריך הוא, (פ"ה דבר אחר
 לא תעשה לך פסל וגומר דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקדשא
 בריך הוא, ומאי איהו דא ברית את קיימא קדישא, דמאן דמשקר
 בהאי ברית, משקר בשמא דקדשא בריך הוא) דקשרא קדמאה
 דאתקשרו ישראל בקדשא בריך הוא, בר אתגורו, ודא הוא קיימא
 קדמאה דכלא למיעאל בכרית דאברהם, דהוא קשרא דשכינתא,
 ובעי בר נש דלא לשקרא בהאי ברית, דמאן דמשקר בהאי ברית
 משקר בקדשא בריך הוא • מאי שקרא הוא, דלא ייעול האי ברית
 ברשותא אחרא • כמה דאת אמר ובעל בת אל נכר רבי יהודה אמר
 מהבא (סו"ט ה') ב"י בגדו (ב) כי בניס זרים ילדו • מאן דמשקר בהאי
 ברית משקר בקדשא בריך הוא • משום דהאי ברית בקדשא בריך
 הוא אחידא, ובתיב לך פסל וכל תמונה אשר בשמים
 ממער וגומר :

לא תשתחוה להם ולא תעבדם • רבי אלעזר הוה אויל בארחה
 והוה רבי חייא עמיה • אמר רבי חייא כתיב (דברים כ"ה) וראית
 בשביה אשת יפת תאר וגומר מאי טעמא, והא כתיב לא תתחתן
 בהם • אמר ליה בעוד דברשותיהו קיימי • ותא חזי לית לך אנתו
 בעמין עובדי עבודה זרה כשרה כדקא חזי • דתנינן אמאי אסמך
 פרשתא דא לכן סורר ומורה • אלא כודאי, מאן דנסיב האי אתתא
 בן סורר ומורה ירית מינה • מאי טעמא, משום דקשה למעבר זזהמא
 מינה, וכל שבן ההיא דאתנסיבת בקדמיתא, דדינא בדינא אתדבק
 ואסתאב בה, וקשיא למעבר זזהמא מינה • (ג) והיינו דאמר משה
 בנשי מדין (כמדבר ל"ב) וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו • זכאה
 חולקיה דהווא בר נש דירית אחסנתא דא ונטיר לה • דבהוה

אחסנא

(א) מסרי למת דמה כי כניס זרים ילדו ר"ת כזי וחסרי לרמוז כי ס"ח גימטריא ל"ו סס"א ע"ו כמ"ג כת אל ככר ורוק • מ"א"ן :
 (ב) וס"ונו דאמר מהס ככזי מרין וכל אשם יודעת איז למשכב זכר הרוגו וכו' משמע יודעת ר"ל שכבר ידעס • ולכן ין אמרו כגמרא
 כיכמות ר"ס כ' פ"ס • וי"ל ללשון יודעת דריש וחס"כ דחס"ס : ס דאזיט ורוק סיטכ מ"א"ן :
 שמת

אחסנא קדישא, אתדבק בר נש בקדשא בריך הוא, כל שכן אי זכי
 בפקודי אורייתא, דהא פשיט מלכא ימיניה לקבליה ואתדבק בגופא
 קדישא • ועל דא כתיב בהו בישראל (דכ"ו ד) ואתם הדבקים ביי
 אלהיכם • וכתיב (ס"ג י"ד) בנים אתם ליי • בנים אתם ממש • דכתיב
 (שמות ד') בני בכורי ישראל • וכתיב (ישעיה מ"ט) ישראל אשר כך אתפאר:
 לא תשא את שם וגומר • רבי שמעון פתח (מלכים ב' ד') ויאמר אליה
 אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית • אמר לה
 אלישע, כלום אית לך על מה דתשרי ברכתא דקדשא בריך הוא •
 דתנינן אסיר ליה לבר נש לכרכא על פתורא ריקנייא • מאי טעמא,
 משום דברכתא דלעילא לא שרייא באתר ריקנייא • ובגין כך בעי
 בר נש לסדרא על פתוריה חר נהמא או יתיר לכרכא עלוי, ואי לא
 יביל, בעי לשירא מההוא מזונא דאכל על מה דיברך • ולא ישתבח
 דיברך בריקנייא • כיון דאמרה אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך
 שמן • אמר ודאי הא ברכתא שלימתא בהאי דכתיב (קהלת ו') טוב שם
 משמן טוב • דשמה קדישא משמן נפקא לאתברכא לאדלקא בוציגין
 קדישין • מאי (ט"ו פ') שמן דא (כמה דאת אמר (כרמית כ') ונהר יוצא מעדן
 להשקות את הגן •) רבי יצחק אמר כמה דאת אמר (תהלים קל"ג) כשמן
 הטוב על הראש וגומר • רבי אלעזר אמר אלן טורי דאפרסמוג
 דכ"יא • אמר רבי שמעון טוב שם, כמה טבא שמה עלאה דבוציגין
 עלאין קדישין, בד כלהו נהרין משמן טוב כמה דאמינא • ואסיר ליה
 לבר נש לאדכרא שמה דקדשא בריך הוא בריקנייא, דכל מאן
 דאדבר שמה דקדשא בריך הוא בריקנייא טב ליה דלא אתכרי רבי
 אלעזר אמר לא אצטריך למדבר שמה קדישא אלא בתר מלה •
 (בלומר על מלה) (דפ"ח ע"ה) דהא שמה קדישא לא אדבר באורייתא
 אלא בתר חרין מלין דכתיב בראשית ברא אלהים • רבי שמעון אמר
 לא אדבר שמה קדישא אלא על עולם שלם • דכתיב (כרמית כ') ביום
 עשות יי אלהים ארץ ושמים • (פ') מכאן דלא לאדכרא שמה קדישא
 בריקנייא • וכתיב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא • (פ"ח כתיב לא
 תשא את שם יי אלהיך לשוא, דלא לאדכרא שמה קדישא בריקנייא

אלא

(פ) כסברי כ' התינו קר'ס מכוין בלק יאמר קר'ס לה עולה לה קר'ס וכו' אלא עולה לה קר'ס לה תל קר'ס • כ"י

אלא בברכתא או בצלותא, ומאן דאדכר שמא קרישא בריקנייא
 דלא בברכתא או בצלותא, בד נשמתי נפקא מיניה, זמנין לאתפרעא
 מיניה ולנקמא מיניה נוקמין דכתיב כי לא ינקה יי את אשר ישא את
 שמו לשוא) ותנינן אמר רבי יוסי מהו ברכה, שמא קרישא בגין דמיניה
 משתבח ברכתא לכל עלמא, וברכתא לא אשתבח על אתר ריקנייא
 ולא שרייא עלוי (ב) הדיא הוא דכתיב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא:
 זכור את יום השבת לקדשו • רבי יצחק אמר כתיב (סו סו) ויכרך
 אלהים את יום השביעי ובתיב במן (שמות י"ו) ששת ימים תלקטוהו
 וכיום השביעי שבת לא יהיה בו • בין דלא משתכחי ביה מזוני, מה
 ברכתא אשתבח ביה • אלא הכי תאנא כל ברכאן דלעילא ותתא
 ביומא שביעאה תליין ותאנא אמאי לא אשתבח מנא ביומא שביעאה,
 משום דהוא יומא מתברכאן מניה כל שיתא יומין עלאין, וכל חד
 וחד יהיב מזוניה לתתא, כל חד ביומוי מההיא ברכה דמתברכאן
 ביומא שביעאה • ובגני כך מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא, בעי
 לסדרא פתורא ולא תקנא סעודתא בליליא דשבתא, בגין דיתברך
 פתוריה כל אינון שיתא יומין דהא בההוא זמנא אודמן ברכה
 לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא, וברכתא לא אשתבח בפתורא
 ריקנייא • ועל כך בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא בנהמא
 ובמזוני • רבי יצחק אמר אפילו ביומא דשבתא גמי • רבי יהודה
 אמר בעי לאתענגא בהאי יומא ולמיכל תלת סעודתי בשבתא, בגין
 דישתבח שכעה וענוגא בהאי יומא בעלמא רבי אבא אמר לאזדמנא
 ברכתא כאינון יומין דלעילא, דמתברכאן מהאי יומא • והאי יומא
 מלייא רישיה דזעיר אנפין, מטלא דנחית מעתיקא קדישא סתימא
 דכלא, ואטיל לחקלא דחפוחין קדישין תלת זמני מבד עייר שבתא,
 בגין דיתברכון כלוהו כחדא, ועל דא בעי בר נש לאתענגא תלת זמנין
 אלן, דהא כהא תלייא מהימנותא דלעילא, בעתיקא קדישא ובזעיר
 אנפין ובחקלא דחפוחין, ובעי בר נש לאתענגא בהו ולמחדי בהו •
 ומאן דגרע סעודתא מינייהו אחזי פגימותא לעילא, ועונשיה דהוא
 בר

(ב) מכלן משמע מחברך על המון והין לחס לכפיו עובר על לאו דלא תשא • ח"כ • ואין רהיט כ"כ • כמביא ר' עמ"ש כ"ע ת"א ר"ט
 דע"ט • מאין

בר נש סג"י • כגניי כך בעי לסדרא פתוריה תלת זמני מכד עייל
 שבתא, ולא ישתבח (6) פתוריה ריקנייא ותשרי ברכתא עליה כל שאר
 יומי דשבתא, ובהאי מלה אחזי ותלי מהימנותא לעילא • רבי שמעון
 אמר האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא, קלא נפיק ומכרוזא
 עליה (ישעיה כ"ח) אז תתענג על יי, דא סעודתא חדא לקבל (ויקרא רפ"ח כ')
 עתיקא קדישא דכל קדישין • והרפכתך על במותי ארץ, דא סעודתא
 תניינא לקבל חקלא דתפוחין קדישין • והאכלתך נחלת יעקב אביך,
 דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אנפין, ולקבליהו בעי לאשלמא
 סעודתיה, ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי ולמחדי בכל חד וחד מנייהו,
 משום דאיהו מהימנותא שלימתא, וכגין כך שבתא אתיקר מכל שאר
 זמנין וחגין, משום דכלא ביה אשתבח, ולא אשתבח הכי בכלהו זמני
 וחגי • אמר רבי חי"א בגין כך משום דאשתבח כלא ביה, אדבר תלת
 זמנין דכתיב (כראשית כ') ויכל אלהים ביום השביעי • וישבת ביום
 השביעי • ויברך אלהים את יום השביעי • רבי אבא (כ"ח רב הפנונא
 סבא) כד הוה יתיב בסעודתא דשבתא הוה חדי בכל חד וחד, והוה
 אמר דא היא סעודתא קדישא דעתיקא קדישא סתימא דכלא •
 בסעודתא אחרא הוה אמר, דא היא סעודתא דקדשא בריך הוה,
 וכן בכלהו סעודתי, והוה חדי בכל חד וחד • כד הוה (דפ"ח ע"ב) אשלים
 סעודתי הוה אמר אשלימו סעודתי דמהימנותא • רבי שמעון כד הוה
 אתי לסעודתא הוה אמר הכי, אתקינן סעודתא דמהימנותא עלאה,
 אתקינן סעודתה דמלכא • והוה יתיב וחדי, כד אשלים סעודתא
 תליתאה, הוה מכרוזי עליה אז תתענג על יי • והרפכתך על במותי ארץ
 והאכלתך נחלת יעקב אביך • אמר רבי אלעזר לאבוי אלין סעודתי
 היך מתתקנן • אמר ליה ליליא דשבתא כתיב והרפכתך על במותי
 ארץ, ביה בליליא מתברכא מטרוניתא ובלהו חקל תפוחין, ומתברכא
 פתוריה דבר נש, ונשמתא אתוספת, וההוא ליליא חדוה דמטרוניתא
 הוי • ובעי בר נש למחדי בחדוותא ולמיכל סעודתא דמטרוניתא •
 ביומא דשבתא בסעודתא תניינא כתיב (ישעיה כ"ח) אז תתענג על יי •
 על

(6) דקוק סמל'ל שכוון שלח ימים שזולתן ריקניות כל סלובס וכל סיוס • וסכאני דקדוקי סגרי • כל יום סז כח יודר שפע עליון ולאו
 דוקא כעת סאובל • סמ"ו :

על יי ודאי, דההיא שעתא אתגלייה עתיקא קדישא, וכלהו עלמין
 בחרותא, ושלמו וחרותא דעתיקא עבדינן, וסעודתא דיליה היא
 ודאי * בסעודתא תליתאה דשבתא כתיב והאכלתיך גחלת יעקב
 אכיד * דא היא סעודתא דזעיר אנפין דהוי בשלימותא, וכלהו שיתא
 יומין מההוא שלימו מרזברכן * וכע' בר נש למחרי בסעודתיה
 ולא שלמא אלין סעודתי, דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא דזרעא
 קדישא דישראל, די מהימנותא עלאה דא דילהון היא, ולא דעמין
 עובדי עבודה זרה ובגיני כך אמר (שמות ל"א) ביני ובין בני ישראל *
 תא חזי בסעודתי אלין אשתמודעון ישראל דאינון בני מלכא, דאינון
 מהיכלא דמלכא, דאינון בני מהימנותא * ומאן דפגים חד סעודתא
 מנייהו אחזי פגימותא לעילא, ואחזי גרמיה דלאו מבני מלכא עלאה
 הוא, דלאו מבני היכלא דמלכא הוא, דלאו מזרעא קדישא דישראל
 הוא, ויהבין עליה חמרא דתלת מילין דינא דגיהגס וגומר * ותא חזי
 בכלהו שאר זמנין וחגיגין, בעי בר נש למחרי ולמחרי למסכני * ואי
 הוא חרי בלחודוי ולא יהיב למסכני עונשיה סגי * דהא בלחודוי חרי
 ולא יהיב חידו לאחרא * עליה כתיב (מלאכי ב') וזריתי פרש על פניכם
 פרש חגיכם * ואי איהו בשבתא חרי, אף על גב דלא יהיב לאחרא *
 לא יהבין עליה עונשא (ב) כשאר זמנין וחגיגין * דכתיב פרש חגיכם,
 פרש חגיכם קאמר, ולא פרש שבתכם * וכתיב (ישעיהו ה') חדשיכם
 ומועדיכם שנאה נפשי * ואלו שבת לא קאמר * ובגיני כך כתיב ביני
 ובין בני ישראל * (ג) ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא, יהבין
 ליה לבר נש גשמתא אחרא, גשמתא עלאה, גשמתא דכל שלימו בה
 כדוגמא דעלמא דאתי * ובגיני כך אקרי שבת * מהו שבת * שמא
 דקדשא בריך הוא שמא דאיהו שלים מכל סטרוי * אמר רבי יוסי
 ודאי כך הוא * ווי ליה לבר נש דלא אשלים חרוותא דמלכא קדישא *
 ומאן חרוותא דיליה * אלין תלרת סעודתי מהימנותא * סעודתי
 דאברהם יצחק ויעקב כלילין בהו, וכלהו חידו על חידו מהימנותא
 שלימותא מכל סטרוי * תאנא בהדין יומא מתעטרן אבהן וכל בנין
 ינקין, מה דלאו הכי בכל שאר חגיגין וזמנין * בהדין יומא חיבייהו

דגיהגס

(ב) משמע דאיהו עובד אדך לא כמוסד : (ג) משמע דכ"ט דלית שלימו כ"כ לית ליה כשמה יקריא : ק"ס :

דְּנִיחָנָם נִיחִין • בְּהָרִין יוֹמָא כּל דִּינִין אַתְּכַפִּיין וְלֹא מִתְעַרְיִין בְּעַלְמָא •
 בְּהָרִין יוֹמָא אֹרִייתָא מִתְעַטְרָא בְּעַטְרִין שְׁלִימִין • בְּהָרִין יוֹמָא חֲדוּתָא
 וְתַפְנוּקָא אִשְׁתַּמַּע (6) בְּמֵאתָן וְחִמְשִׁין עַלְמִין • תָּא חֲזִי בְּכַל שִׁיתָא יוֹמֵי
 דְּשַׁבְּתָא, כּד מְטָא שְׁעֵתָא דְּצִלוּתָא דְּמִנְחָה (ק"ו"6) דִּינָא תְּקִיפָא שְׁלֹטָא, וְכַל
 דִּינִין מִתְעַרְיִין • אַבְל בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא כּד מְטָא עֵידָן דְּצִלוּתָא דְּמִנְחָה,
 רַעוּא דְּרַעוּיִן אִשְׁתַּכַּח, וְעַתִּיקָא קְדִישָׁא גְּלִיָּא רַצוֹן דִּילֵיהּ, וְכַל דִּינִין
 מִתְכַּפִּיין, וּמִשְׁתַּכַּח רַעוּתָא וְחִידוּ בְּכֹלָא, וּכְהֵא רַצוֹן (7) אִסְתַּלַּק מִשְׁהַנְּבִיאָה
 מִהִימְנָא קְדִישָׁא מְעַלְמָא, כְּגִין לְמַנְדַּע דְּלֹא כְּדִינָא אִסְתַּלַּק, וְהֵיא שְׁעֵתָא
 (דפ"ט ע"6) בְּרַצוֹן דְּעַתִּיקָא קְדִישָׁא נֶפֶק נִשְׁמַתִּיהּ וְאַתְטַמַּר בֵּיהּ • כְּגִין
 כִּךְ וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת (8) קְבָרְתוֹ כְּתִיב • מִה עַתִּיקָא קְדִישָׁא טְמִירָא
 מִכָּל טְמִירִין וְלֹא יָדַעִין עֲלֵאִין וְתַתֵּאִין • אַחֶף הֵבֵא הָאִי נִשְׁמַתֵּיהּ
 דְּאַתְטַמַּר בְּהֵא רַצוֹן, דְּאַתְגְּלִיָּא בְּשְׁעֵתָא דְּצִלוּתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבְּתָא
 כְּתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבָרְתוֹ • וְהוּא טְמִיר מִכָּל טְמִירִין דְּעַלְמָא •
 וְדִינָא לֹא שְׁלֹטָא בֵּיהּ • זְכָאָה חוֹלְקִיהּ דְּמִשְׁרָה • תָּאנָא בְּהֵא יוֹמָא
 דְּאֹרִייתָא מִתְעַטְרָא בֵּיהּ, מִתְעַטְרָא בְּכֹלָא, בְּכָל אֵינוֹן פְּקוּדִין, בְּכָל
 אֵינוֹן גְּזֵרִין וְעוֹנְשִׁין, בְּשִׁבְעִין עֲנַפִּין דְּנִהוּרָא דְּזִהְרִין מִכָּל סְטְרָא וּסְטְרָא,
 מֵאֵן חֲמֵי עֲנַפִּין דְּנֶפֶקִין מִכָּל עֲנַפָּא וְעֲנַפָּא, חֲמִשָּׁה קִימִין בְּגוֹ אֵילָנָא,
 בְּלֵהוּ עֲנַפִּין כְּהוּ אַחִידִין • מֵאֵן חֲמֵי אֵינוֹן תְּרַעִין דְּמִתְפַּתְחִין בְּכָל סְטְרָא
 וּסְטְרָא, בְּלֵהוּ מוֹזְרֵהִין וְנִהְרִין בְּהוּא נִהוּרָא דְּנֶפֶקִין וְלֹא פְּסִיק • קַל
 בְּרוּזָא נֶפֶקִין, אַתְעֵרוּ קְדִישֵׁי עֲלִיוֹנִין, אַתְעֵרוּ עִמָּא קְדִישָׁא דְּאַתְבַּחְרוּ
 לְעִילָא וְתַתָּא • אַתְעֵרוּ חֲדוּתָא לְקַדְמוֹת מְאִרִיכוֹן • אַתְעֵרוּ בְּחֲדוּתָא
 שְׁלִימְתָא • אֹזְרַמְנוּ בְּתַלְתָּא חֲרוּן דְּתַלְתָּא אַבְהִין, אֹזְרַמְנוּ לְקַדְמוֹת
 מִהִימְנוּתָא דְּחֲרוּוָה דְּכָל חֲדוּתָא • זְכָאָה חוֹלְקִיכוֹן יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין
 בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְּאֵתִי, דָּא הוּא יְרוּתָא לְכוּן מִכָּל עַמִּין עוֹבְרֵי
 עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל דָּא כְּתִיב בִּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל • אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
 הֵבֵי הוּא וְדָאִי, וְעַל דָּא כְּתִיב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ • וְכְתִיב
 (וויקרא י"ט) קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יי • וְכְתִיב (ישעיה כ"ח) וְקִרְאתִי
 לַשַּׁבָּת עֲנֵג לְקְדוֹשׁ יי מְכוֹבֵד • תָּאנָא בְּהֵא יוֹמָא כָּל נִשְׁמַתְרוּן

דְּצִדִיקָא

(6) שְׁלֹטָא יִשְׁתַּחֲוֵי עַל כְּנֵי יְהוּדִים שְׂמוּרָה לִי כְּנוּדַע • סַמְרָא : (7) נֶפֶקִין מִשְׁמַע מִסְּעוּלָא כְּשֶׁעַם 11 : (8) עִי' דְּסִילָלָא אֶת קְבָרוֹ מִסּוּ קְבָרְתוֹ
 אֵלָּא לְרַמּוּז עַל נִשְׁמַתוֹ דְּסוּס קְבוּרָה כִּיִּם בְּשֵׁם וְכְרַמְסִיק א"ס :

דצדיקיא מתערנין בתפנוקי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין •
 ורוחא חדא מענוגא דההוא עתיקא מתפשטא (כ"א) ההוא מתפשט
 בכלהו עלמין, וסלקא ונחתא ומתפשטא לכלהו בני קדישין, לכלהו
 נטירי אורייתא, ונייחין בנייחא שלים, ומתנשי מפלהו כל רוגזין כל
 דיגין וכל פולחנין קשין • הדא הוא דכתיב (ס"ט כ"ו) ביום הניח יי לך
 מעצבך ומרגזה ומן העבודה הקשה, בניי כך שקיל שבתא לקבל אורייתא,
 וכל דנטיר שבתא כאילו נטיר אורייתא כולה • וכתיב (ישעיה ל"ו)
 אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושמר
 ידו מעשות כל רע, אשתמע דמאן דנטיר שבת במאן דנטיר אורייתא
 כולה • רבי יודאי שאיל ליה לרבי שמעון יומא חד דאערע עמיה
 בארחא, אמר ליה רבי, הא כתיב בפרשתא דשבת דאמר ישעיה,
 דכתיב כה אמר יי לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגומר ונתתי
 להם בכיתי ובחמותי וגומר מאי קא מיירי • אמר ליה (ה) קפוטקאה,
 חמורך (ו) קטיר בטיפסא ונחית, דמלה דאורייתא בעיא צחותא • או
 (ז) אפכי לאחורך, וזיל אבתראי ותכון לבך אמר ליה בגיגיה דמר
 עבירנא ארחא, ובתריה דמר אסתכל בשכינתא • אמר ליה תא חזי
 מלה דא הא אוקמוה חבריאי ולא פרישו מלה • כה אמר יי לסריסים,
 מאן סריסים, אלין אינון חבריאי דמשתדלי באורייתא, ומסרסי גרמייהו
 כל שיתא יומין דשבתא ולעאן באורייתא, וכליליא דשבתא מזרזי
 גרמייהו בזווגא דילהון, משום דידעי רזא עלאה, בשעתא דמטרוניתא
 אזרווגת במלכא • ואינון חבריאי דידעין רזא דא, מכוונין לכיירי
 למהימנותא דמאריהון, ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא,
 ודא הוא דכתיב אשר ישמרו, כמה דאת אמר ואביו שמר את הדבר •
 ואקרון סריסים ודאי, בגין לחפאה לשבתא לאשכחא רעוא דמאריהון
 דכתיב ובחרו באשר חפצתי • מאי באשר חפצתי • דא זווגא
 דמטרוניתא • ומחזיקים בכרית, כלא חד, בכרית סתם • זכארה
 חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא וידע רזא דא • תא חזי כתיב
 ששת ימים תעבד ועשית כל (דפ"ט ע"ב) מלאכתך ויום השביעי שבת

ל"י

(ה) על סס מקטוקיא ולא קראו בשמו ררך נערס אהס כחמורך רועס לומר רועס שחרכ כחמור ובלאיל : (כ) חמורך קסור
 אוחו כאילן ודר שרכי מורס לייכין יסוכ וכות סחכל : (ג) חור לאחוריק ולך אחרי ותכין לכך לטסוט דכרי

ל"י אלהיך וגומר כל מלאכתך, באיגון שיתא יומי עבדתייהו דבני
 נשא • ובגין האי מלה, לא מזרווגי חבריאי בר בזמנא דלא ישתבח
 מעבדתייהו דבני נשא, אלא עבדתייה דקדשא בריך הוה • ומאי
 עבדתייה, זווגא דמטרוניתא לאפקא נשמתין קדישין לעלמא, ובגין
 כך בהאי ליליא חבריאי מתקדשי בקדושה דמאריהון, ומבווני לבייהו
 ונפקי בני מעלי כגין קדישין דלא סטאן לימינא ולשמאלא, בגין דמלכא
 ומטרוניתא • ועל אלן כתיב (דברים י"ד) בנים אתם ל"י אלהיכם • ל"י
 אלהיכם ודאי • כגין דאלן אקרונ בגין דיליה • בגין למלכא
 ולמטרוניתא • והא דעתייהו דחבריאי דירעין רזא דא, בדא מתדבקן •
 ובגין כך אקרונ בגין לקדשא בריך הוה • והגי איגון דעלמא מתקיימא
 בגינייהו • וכד סליק עלמא כדינא, אסתכל קדשא בריך הוא באיגון
 בנוי ומרחם על עלמא • ועל דא כתיב כלה זרע אמת • זרע אמת
 ודאי • מהו אמת, עזקא קדישא שלימתא • כמה דאת אמר (מכילת י"ג) תתן
 אמת ליעקב • (אמת דא קדשא בריך הוא •) כלא חד • ובגיני כך
 זרע אמת ודאי • אמר ליה רבי יודאי בריך רחמנא דשרדני הכא •
 בריך רחמנא דהא מלה דא שמענא מפומך • בכה רבי יודאי • אמר
 ליה רבי שמעון אמאי קא כביר • אמר ליה בכינא דאמינא דווי
 לאיגון בני עלמא דארחיהון כבעירי ולא ידעי ולא מסתכלי, דטב לון
 דלא אתבריאון ווי לעלמא בר יפוק מר מניה, דמאן יכיל לגלאה רזין
 ומאן ינדע לון, ומאן יסתכל בארחי אורייתא • אמר ליה חייך, לירת
 עלמא אלא לאיגון חבריאי דמשתדלי באורייתא וידעין סתימי אורייתא
 ודאי בקשוט גזרו חבריאי על עמא דארעא דמחבלין ארחייהו, ולא
 ידעין בין ימינא לשמאלא, דהא איגון כבעירי דיאות למעבר בהו דינא
 אפילו ביום הכפורים • ועל כגייהו כתיב (הושע כ) כי בני זנונים המה
 בני זנונים ממש • אמר ליה רבי האי קרא בעי לאתישבא בארחוי •
 כתיב ונתתי להם בביתי ובחמותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם
 עולם אתן לו • אתן להם מבעי ליה, מהו אתן לו אמר ליה תא חזי
 ונתתי להם בביתי • מהו ביתי • כמה דאת אמר (כמדבר י"ב) בכל ביתי
 נאמן הוא, (שמא דקדשא בריך הוא, אקרי בית) • ובחמותי, כמה דאת
 אמר (ישעיה ס"ב) על חמותיך ירושלים הפקדתי שמרים יד ושם כלומר

(6) דישלפון נשמתינ קדישין מדוכתא דא, וההוא יד, חולק באשלמותא טב, מלייא מבנין ומבנתין. שם עולם אתן לו, לההוא חולק שלים, אשר לא יכרת לדרי דרין. דבר אחר אתן לו, לההוא דידע רוא דמלה ויתכוון במה דבעי לכוונא. תו אמר רבי שמעון כתיב (שמות ל"ה) לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת. מאי טעמא. בגין דלא אתחזי דינא כהאי יומא. ואי תימא הא לגבוה סלקא. בכל משבתיכם קאמר, ולא לגבוה, וההוא דסלקא לגבוה, (פ) לאכפיא לדינא אחרא סלקא דתנינן אית אשא אכלא אשא. ואשא דמדבחה אכלא אשא אחרא. ובגיני כך אחגלייא עתיקא קדישא כהאי יומא מכל שאר יומין. ובזמנא דאחגלייא עתיקא, לא אתחזי דינא כלל. וכל עלאין ותתאין משתבחין בחרוותא שלימתא, ודינא לא שלטא. תאנא כתיב כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ. ששת ימים וראי, ולא בששת. והני יומין קדישין עלאין אקרון יומי, דשמא קדישא אתכליל בהו ואינגון אתכלילן ביה. זכאה חולקיהון דישראל מכל עמין עובדי עבודה זרה עלייהו כתיב (דברים ד') ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום:

(ד"ט ע"א) כבר את אביך ואת אמך. רבי חייא פתח (בראשית כ') ונהר יוצא מעדן וגומר. ונהר דא נביעו דמבועא דנפיק תדיר ולא פסיק. ומנהרא דמבועא דא אתשקייא כל גנתא דעדן. וההוא נהרא דמבועא קדישא, אקרי אב. מאי טעמא, משום דאיהו נביעא לאתזנא לגנתא. רבי אבא אמר ערן ממש אקרי אב, משום דהאי ערן משתבח מההוא אתר דאקרי אין. ובגיני כך אקרי אב, והא אוקימנא מאתר דשארי לאתמשכא כלא, אקרי אתה. ואקרי אב כמה דאת אמר (ענין סוף הספר סי' מ"ה לכנז הספיר) (יסעיה ס"ג) כי אתה אבינו. רבי אלעזר אמר בכר את אביך, דא קדשא כריך הוה. (ג) ואת אמך, דא כנסת ישראל. את אביך, ארת דייקא לאכללא שכינתא (ר"ט עילאה). רבי יהודה אמר בכר את אביך סתם, ואת אמך סתם, דהא כלא הוה במנינא. את לרבות כל מדה דלעילא

ותהא

(א) טיוליא: (ב) לפככע: (ג) משמע דכ"ז לחוד יכ"י לחיד ח"ס (י"יין לעיל כהנה דף פ"ה ע"ג - מלין):

וְתָא רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָאִי דְאָמַר רַבִּי אָבָא מֵאַתְרַּךְ דְּשָׂאֲרִי לְאַתְמִשְׁבָּא
 כְּלָא אַקְרִי אַתָּה, שְׁפִיר • דְּהָא אוֹלִיפְנָא, הֵהוּא דְטַמְיָדָא וְלֹא אִית בִּיה
 שְׂרִוּתָא, קְרִינָן הוּא • מֵאַתְרַּךְ (וּיקָרָה כ' ס' ה' ז' ס') דְּשְׂרִוּתָא אִשְׁתַּכַּח קְרִינָן
 אַתָּה, וְאַקְרִי אַב, וְכֹלָא חַד • בְּרִיךְ שְׁמִיה לְעַלְמִי וְלְעַלְמֵי עַלְמֵי אַמֵּן •
 רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר וְדָאִי כְּלָא חַד • כִּפְדַּת אַתְּ אַבִּיךָ, דָּא קְדֻשָׁה בְּרִיךְ
 הוּא • וְאַתְּ אַמְךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל • דְּהָא תַּנָּן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב
 בְּנִים אַתֶּם לַיְי אֱלֹהֵיכֶם, הֵהוּא אַתְרַּךְ דְּאַקְרִי בְּנִים, וּבְגִינִי כִּךְ סְתִימָא
 דְּמִלָּה כִּפְדַּת אַתְּ אַבִּיךָ וְאַתְּ אַמְךָ, לְאַכְלִלָּא כְּלָא דְלַעֲלֵא וְתָאִי רַבִּי
 יִצְחָק אָמַר לְאַכְלִלָּא בִּיה רַבִּיָּה דְהוּא אֵעִיל לִיה לְעַלְמָא דְאִתִּי • אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, בְּכֹלְלָא דְקְדֻשָׁה בְּרִיךְ הוּא הוּי • תָּאנָא בְּהִנֵּי חֲמִשׁ אַמִּירָן
 כְּלִיל כְּלָא • בְּהִנֵּי חֲמִשׁ אַמִּירָן אַתְּגַלִּיפוּ חֲמִשׁ אַחְרָנִין, וְדָאִי חֲמִשׁ גּוֹ
 חֲמִשׁ • הָא כִּיְצַד אֲנָכִי " אֱלֹהֶיךָ (פ' ד' כ') לְקַכְלַד לֹא תִרְצַח • דְּתַנִּינָן
 (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה) תִּרְיָן אֵלִין בְּכֹלְלָא חֲרָא אַתְּבַלִּילָן
 דְּמָאן דְּקָטִיל אוֹזְעִיר דְּמוֹתָא וְצִלְמָא דְּמֵאֲרִיָּה דְּכְתִיב (כְּרַאשִׁית ט') כִּי בְּצַלְם
 אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם • וְכְתִיב (יִסְקָל ס') וְעַל דְּמוֹת הַפֶּסַע דְּמוֹרַת
 כְּמֵרָאָה אָדָם • אָמַר רַבִּי חֵיָא כְּתִיב (כְּרַאשִׁית ט') שֶׁפַךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם
 דְּמוֹ יִשְׁפַךְ וְגוֹמֵר (שֶׁפַךְ דַּם הָאָדָם) • מָאן דְּשִׁפִּיךְ דְּמָא, כְּאִילוּ אוֹזְעִיה
 דְּמוֹתָא וְצִלְמָא דְלַעֲלֵא כְּלוֹמַר לֹא אוֹזְעֵר דְּמוֹתָא דָּא, אֵלָּא דְּמוֹתָא
 אַחְרָא, מִשְׁמַע דְּכְתִיב שֶׁפַךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפַךְ • בְּאָדָם
 עֵינָא מְטִי הָאִי פְּגִימוֹתָא, מֵהֵהוּא דְּמָא דְּאוֹשִׁיד • מָאִי טַעְמָא, מִשּׁוּם
 כִּי בְּצַלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם • וּבְגִין כִּךְ הָא בְּהָא תְּלִיָּא • לֹא
 יְהִי לָךְ, לְקַכְלַד לֹא תִנְאַף • דְּהָא מִשְׁקַר בְּשִׁמְא דְּקְדֻשָׁה בְּרִיךְ הוּא
 דְּאַתְרֵישׁ בִּיה כְּבַר נֶשׁ • וּבְדָא כְּמָה וּכְמָה חוֹבִין וְגוֹזְרִין וְעוֹנְשִׁין
 תְּלִיָּין, וּמָאן דְּמִשְׁקַר בְּהָאִי מִשְׁקַר בִּיה בְּמִלְכָּא דְּכְתִיב (סוֹטָע ס') בִּי
 כְּגָדוֹ כִּי בְּנִים זָרִים יִלְדוּ • וְכְתִיב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם,
 וְהָא בְּהָא תְּלִיָּא • לֹא תִשָּׂא, לְקַבַּל לֹא תִגְנֹב • וְכְתִיב (מַסְלִי כ"ט) חוֹלֵק
 עֵם גֹּנֵב שׁוֹנֵא נַפְשׁוֹ אֵלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד • וְדָאִי הָא בְּהָא תְּלִיָּא •
 דְּהָא גִּנְבָא, לְדָא אוֹדְמָן לְאוֹמָאָה בְּשִׁקְרָא, מָאן דְּעֵבִיד דָּא עֵבִיד דָּא •
 זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לְקַבַּל לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַךְ עַד שִׁקְרִי • דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי שַׁבַּת
 סְהֵרוֹתָא אַקְרִי • וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְסַהְדָּא עַל הָא דְּכְתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים

עשה יי וגומר • ושבת, כללא (כ"ה סהדותא) דכלא ואמר רבי יוסי מאי דכתיב (מכילת ו') תתן אמת ליעקב, כמה דאת אמר (שמות ל"ה) ושמרנו בני ישראל את השבת • ומאן דאסהיד שקרא משקר בשבת, דהוא סהדותא דקשומט, ומאן דמשקר בשבת משקר באורייתא כולה • בגיני כך הא בהא תלייא • כבד את אביך, לקבל לא תחמד אשת רעך • ואמר רבי יצחק כבד את אביך, אביך ממש • (ה) דהא מאן דחמיד אתתא דחבריה ואוליד בר, ההוא בר אוקיר לאחרא דלא (ד"ג ע"ב) אבוי • ובתיב כבד את אביך וגומר, לא תחמד בית רעך שדרהו • וכתיב הבא על האדמה אשר יי אלהיך נוחן לך • ההוא דיהב לך יהא דילך, ולא תחמד אחרא • ודאי הא בהא תליא ואלין חמש קדמאי, כלילין חמש אחרנין • ובגיני כך (דברים ל"ג) מימינו אש דת לנו • דכלל אתעביד ימינא, ועל דא בחמשה קלין אורייתא אתייהיבת • אמר רבי יהודה בלהו הוו חמש גו חמש • לקבליהון חמשה חומשי תורה • תאני רבי אלעזר, באלין עשר אמירן אתגליפו כל פקודי אורייתא גזירין ועונשין, דכין ומסאבן, ענפין ושרשין • אילנין ונטיעין, שמייא וארעא • ימא ותהומי • דהא אורייתא שמא דקדשא בריך הוא הוי • מה שמא דקדשא בריך הוא אתגליף בעשר אמירן • אוף אורייתא אתגליפא בעשר אמירן • אלין עשר אמירן אינון שמא דקדשא בריך הוא, ואורייתא בלא שמא חר הוי, שמא קדישא דקדשא בריך הוי • ממש • זכאה חולקיה דמאן דזכי בה • מאן דזכי באורייתא זכי בשמא קדישא (דקדשא בריך הוא ממש) • רבי יוסי אמר בקדשא בריך הוא ממש זכי, (ס"ה וכןסת ישראל) דהא הוא ושמיה חר הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן :

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב • אמר רבי יוסי (כ) מאי טעמא משום דכתיב (חגי ב') לי הפסף ולי הזהב, ואף על גב דלי הפסף ולי הזהב, לא תעשון אתי • אתי, בלומר אותי אמר רבי יצחק כתיב (ירמיה י') מאין במוך יי גדול אתה וגדול שמך בגבורה • (גדול אתה וגדול

(ה) וק' א"כ סו"ל נמי כבד לא תחאף וכן לא יהי לך כבוד לא תחמד וי"ל דכוננו על כני תמורת סלב שמונו עם אצתי ותומד כלכו אשם אחית וקא' כמ"א כוונה שמתחלפות סגמנות שסיס לבא כעבורם של זו בא כעבורם של זו אותם שמתחבתי כמלא סכך ססוף סוף כנו וכמלא מכבד סוף לשאינו אכיו וסוינו רבותא אע"ג דלא עכיר כאף ממש אלא חומר ואע"ג דכנאף ממש מכבד לשאינו אכיו י"ל דלא שייך מלות כבוד כו דממזר סוף • ודוק א"ס : (כ) וכמק"מ מקיים סניוסא ופירש מ"ע פירוש כסף וזכך סו"ל אלפיס אצתיס פסח וק"י ממש דכתיב לי תכסף ולי סוסכ פסח חוב א"ס א"ן עושיס אותס אלוותי :

וְגֵדוֹל שִׁמְךָ) • גֵדוֹל אֶתָּה, הֵינּוּ לִי הַכֶּסֶף • וְגֵדוֹל שִׁמְךָ בְּגִבּוֹרָה, הֵינּוּ
 וְלִי הַזֶּהָב • אֲלֵיךְ תָּרִין גּוֹנֵיךְ לֹא מִתְחַזְּיִין וְלֹא מִתְפָּאֲרִין, בַּר כֵּד אֵינִין
 גְּלִיפִין בְּאֶתֶר חֵד • בְּאֵן אֶתֶר אֲתַגְּלִיפוּ, בְּיִשְׂרָאֵל • כֵּאֵן אֲתַחְזוּן גּוֹנֵיךְ
 לְאֲתַפְּאֲרָא כְּמָה דְאֵת דְאֵת אָמַר (ישעיה מ"ט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר •
 רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (ס"ט ס"ו) שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בֵּי תַגְל נִפְשֵׁי בְּאֵלֵהּ וְגוֹמַר •
 זְבָאָה הוֹלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מַעֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּרָה זָרָה, דְּחֲרוּתָא וְתַפְנוּקָא
 דִּילְהוֹן בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְכָתִיב שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בֵּי, כֵּינֵן דְאָמַר בֵּי
 אֲמַאי כְּתִיב בְּאֵלֵהּ • אֲלֵא הֵבִי אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִי כִרְחַמֵּי אֲתֵי עֲלֵנָא
 שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בֵּי • (כ) אִי כְּדִינָא תַגְל נִפְשֵׁי בְּאֵלֵהּ מְאִי טַעֲמָא, מִשּׁוּם
 דְאֲלֵיךְ בִּיה אֲתַגְּלִיפוּ דְכָתִיב כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יִשְׁעֵי • מָהוּ בְּגָדֵי יִשְׁעֵי •
 גּוֹנֵיךְ דְאֲתַגְּלִיפוּ לְאֲסַתְּכֵלָא בִּיה, כְּמָה דְאֵת דְאֵת אָמַר יִשְׁעוּ אֵלֵי • יִשְׁעֵי
 אֲסַתְּכֵלוּתָא הוּא • טָאן דְבַעֵי לְאֲסַתְּכֵלָא בִּי, כְּגוֹנֵיךְ דִּילִי יִסְתְּכֵל •
 מְאִי טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְכָתִיב מְעִיל צְדָקָה יַעֲטֵנִי, צְדָקָה מִמֶּשׁ, דְגּוֹנֵיךְ
 בִּיה אֲתַגְּלִיפוּ • כְּחֲתָן יִכְהֵן פֶּאֶר • הָא גּוֹנָא חֵד • וְכַפְלָה הַעֲדָה
 כְּלִיהָ הָא גּוֹנָא אַחְרָא • וְכַד גּוֹנֵיךְ מִתְחַבְּרִין, בִּיה שְׁעֵתָא אֲתַחְזִיִין
 וְכַלְהוֹ תְּאִיבִין לְאַחְזָאָה וְלְאַסְתְּכֵלָא בִּיה • רַבִּי יוֹסִי אָמַר שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ
 בֵּי, תָּרִין חֲדוּן • בֵּי, בְּרַחֲמֵי תַגְל נִפְשֵׁי, הָא (כ"ג ח"ד ח"ד) כְּדִינָא
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כְּכֵלָא חֲדוּהָ עַל חֲדוּהָ, וְחֲדוּהָ דְצִיּוֹן זְמִין קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְאַחְדָּאָה לְיִשְׂרָאֵל בְּחֲרוּתָא יִתִּיר מְכֵלָא דְכָתִיב (ס"ט ל"ב)
 וּפְדוּנֵי יִי יִשׁוּבוֹן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְגוֹמַר • וּפְדוּנֵי יִי יִשׁוּבוֹן, הָא חֵד •
 וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, הָא תְּרִי • וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רִאשֻׁם, הָא תְּלַת • שְׁשׁוֹן
 וְשִׁמְחָה יִשְׁגוּ, הָא אַרְבַּע • לְקַכְלִיְהוֹן דְאַרְבַּע זְמַנִּין דְאֲתַפְּרוּ יִשְׂרָאֵל
 בִּינֵי עַמְמֵיָא וְכַדִּין כְּתִיב (ס"ט י"ב) וְאִמְרַתֶּם בְּיוֹם הַהוּא הוֹדוּ לֵי קְרָאוּ
 בְּשִׁמּוֹ וְגוֹמַר : (כ"ט שׁו"ק מ"ה שְׁכִיף ז"ה הַחֲלֵק סִימֵן כ')

(כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה • כָּל הַדְּבָרִים • כָּלְלָא דְא
 הוּא כָּלְלָא דְכָלָא, כָּלְלָא דְלַעֲלִיא וְתַתָּא • אֲנִכִי, רִזָּא דְעֲלָמָא
 עֲלָאָה, בְּרִזָּא דְשְׂמָא קְדִישָׁא יְהוָה • אֲנִכִי, אֲתַגְּלִיָּא וְאֲתַגְּלִיָּא
 בְּרִזָּא קְדִישָׁא דְכוּרְסִיָּא, דְסִיְהֵרָא קִיָּמָא בְּשִׁלְמוֹ בְּחֲרָא, כֵּד שְׁמֵשׁ

שְׁלֵטָא

(א) פִּי דְרַבִּין סוּף מַזְקֵן סִפְסָף חָף דְחַבְּרָא יֵשׁ לוֹ לְעַד וּזְ' מַכְלֵל כְּסָף דִּיִּיקָא כְּלָשֵׁי מְדִסֵּר • מֵאִין : (כ) מִכָּאן עַד סוּף סִפְסָף סִימֵן

שְׁלֹטָא וְסִיְהָרָא אֲתִנְהִירֵת וְלִית לֵהּ שְׁבַחָא בְרַ שְׁבַחָא (ר"ב ע"ב) דְּנִהוּרָא
 דְּנִהִיר עֲלֵהּ • אֲנִכִי, בְּאֲשֵׁלְמוֹת רִזִּין דְּשְׁלִימוֹ דְּכַרְסִיָּא לְתַתָּא, וְאֶסְתַּלְקוּ
 חִיוּן קְדִישִׁין, וְאִיהִי אֲתַתְקַנַּת בְּתַקוּנָהָא • וְכֵר אִיהִי שְׁפִירָה בְּחִיוּן,
 וּבְעֵלְהָ אֲתִי לְגַבְיָהּ, כְּרִין אֲקִרִי אֲנִכִי • אֲנִכִי, רִזָּא דְכֹלָא כְּתָדָא, בְּכֹלְלָא
 דְּכָל אֲתוּוּן, בְּשִׁבְלִי אֲוִרִיָּתָא דְנִפְקוּ מִגּוּ רִזָּא עֲלָאָה, בְּהָאִי אֲנִכִי תְלִיין
 רִזִּין עֲלֵאִין וְתַתָּאִין • אֲנִכִי, רִזָּא לְמִיָּתֵב אֲגַר טַב לְצַדִּיקִיָּא דְקָא מַחְכֵּן
 לֵיהּ, וְנִטְרִי פְקוּדֵי אֲוִרִיָּתָא, כְּהָאִי אִית לֹון בְּמַחֲוּנָא בְּדָקָא חִוִּי לְעֵלְמָא
 דְּאֲתִי, וְסִיְמַנִּךְ אֲנִי פִרְעָה אֲנִכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, אֲתַמַּר כְּרִזָּא דְאֲוִרִיָּתָא,
 וְדָא אִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוּר • אֲנִכִי, רִזָּא סְתִימָא וְגַנְיָו בְּכָל אִינוּן דְּרִגִין
 דְּעֵלְמָא עֲלָאָה בְּכֹלְלָא חְדָא, וּבִינָן דְאֲתַמַּר אֲנִכִי, אֲתַחְבַּר כְּלָא כְּתָדָא
 בְּרִזָּא חְרָא • אֲנִכִי, רִזָּא דְתִרִין כְּרִסוּן • אֲנִי " דְכַרְסִיָּא אַחְרָא, (כ"ב) אֲנִי,
 כְּרִסִיָּא חְדָא, כ' כְּרִסִיָּא אַחְרָא עֲלָאָה) אֲנִכִי, דְקָא אֲתַדְכִי מִקְדָּשָׁא
 וְנוֹכְרָאָה לֹא אֲתַקְרַב בְּהִדְיָה, וּמִקְדָּשָׁא נְהִיר בְּלַחוּדוּי, דְקָא אֲתַבְטַל
 בְּהֵיאִ שְׁעַתָּא יֵצֵר הָרַע מֵעֵלְמָא, וּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶסְתַּלַּק בִּיקְרִיָּה
 בְּלַחוּדוּי, וּכְרִין אֲתַמַּר "אֲנִכִי" • אֲלֵהִיךְ, רִזָּא שְׁלִים בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא • א'
 לִיחְדָא רִזָּא דְשִׁמָּא קְדִישָׁא בְּרִגְוִי לְמַהוּי חַר, בְּגִין דְרִזָּא דִילִיָּה אִיהוּ
 ו' • ג', רִזָּא לְמַדְחַל מִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלְמַנְדַּע דְאִית דִּין וְאִית דִּין
 וְאִית אֲגַר טַב לְצַדִּיקִיָּא, וּפּוֹרְעַנּוּת לְרִשְׁעִיָּא, בְּגִין דְרִזָּא דִילִיָּה ה'
 תַּתָּאָה • כ', לְקְדָשָׁא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, לְאֲתַקְדָּשָׁא בְּרִגִין
 קְדִישִׁין, וְלְצִלָּאָה צְלוּתָא לְגַבְיָהּ בְּכָל זְמַנָּא, לְאֶסְתַּלְקָא כְּתָדָא עֲלָאָה
 רִזָּא דְכּוֹרְסִיָּא עֲלָאָה עַל גַּבִּי חִיוּן עֲלֵאִין פְּדָקָא יָאוּת • וְרִזָּא דִילִיָּה
 ה' עֲלָאָה • י', לְאֶשְׁתַּדְלָא בְּאֲוִרִיָּתָא יִמְטָא וְלִילִי, וְלְמַגּוּר גִּזִּירוּ בְּרִזָּא
 לְתַמְנִיָּא יוֹמִין, וְלְקְדָשָׁא בּוֹכְרָה • וְלְאַנְחָא תְּפִילִין וְצִיצִית וּמוֹזוּרָה •
 וְלְמַמְסַר נַפְשָׁא לְגַבִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלְאֲתַדְבַּקָא בֵּיהּ • אֲלֵין אִינוּן
 (6) תְּרִיסַר פְּקוּדִין עֲלֵאִין, דְּכֹלִילִין מְאִתִּים וְשִׁתָּא וְתַלְחִין פְּקוּדִין אַחְרֵינָן,
 דְּאִינוּן בְּרִזָּא דְאֲנִכִי, כְּלָלָא דְזְכוּר • וְאֵת דָּא לֹא אֲתַחְלַף בְּאֲתַר אַחְרָא,
 דָּא בְּגִין דְאִיהִי " רִזָּא עֲלָאָה כְּלָלָא דְאֲוִרִיָּתָא, וּכְאֵלִין תְּרִיסַר אִית
 תְּרִיסַר מְכִילִין דְרַחֲמֵי דְתְלִיין מְנִיָּהוּ, וְחַד דְשְׁלֹטָא לְמַהוּי תְּלִיסַר • לֹא
 יִהְיֶה לְךָ, רִזָּא דְשְׁמוּר, בְּתַלְתַּת מָאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ פְּקוּדֵי אֲוִרִיָּתָא • ל'

רזא

(5) כ"י פ"י וקל"ן כפיכח הנכי ור"י בס רמ"ח מ"ע • מ"ק"מ :

רזא דלא למיהב יקר ורבו לאלהא אחרא • ל' מגדלא דפרח וסליק
 באוירא, דלא יסטי לבא למכני לה לאלהא אחרא, כמה דאית רזא
 דבונה מגדלא (לאלהא אחרא) • ל' דלא למפני בדיוקנא דעבודה זרה,
 דלא להרהרא אכתרהא, דלא לסגרא ולא לאכפייא גרמיה לאלהא
 אחרא • א' דלא לחלפא יחודא דמריה בגין טעוון אחרנין • א' דלא
 להרהרא דאית אלהא אחרא בר מניה • א' דלא למסטי בתר (ט)
 בידין ורכורו, ברזא דדיוקנא דארס ולא בדיוקנא אחרא • א' דלא
 למשאל מן מתייא ולא למעבד חרשין • א' דלא ייטי בפומי בשמיה
 דאלהא אחרא, עד הכא תריסר אחרנין דאינון פקודי שמור, ובאלין
 תריסר תליין תלת מאה וחמשיין ותלת פקודי דשמור אחרנין, דכלילין
 באלין תריסר, ורזא דא אנכי • אמר רבי שמעון תו תנינן אנכי, כללא
 דעילא ותתא, כללא דעלאין ותתאין, כללא דחיוון קדישין דכלילין ביה,
 כללא הוא ברזא דאנכי • לא יהיה לך, לתתא רזא דתריסר חיוון תתאין •
 לא תעשה לך פסל • פסלו מההוא אתר עלאה, מההוא אתר קדישא •
 פסל, פסולת דקרושה דאיהו רזא דטעוא אחרא, ורזא דא כמה דאת
 אמר (יחזקאל ב') וארא והגה רוח סערה באה מן הצפון וגומר • וכל
 תמונה, הדא הוא דכתיב (שמות ט') ואש מתלקחת • כי אנכי יי אלהיך, בגין
 לאתערא לבא לגבי עילא ולא לנחתא לתתא, ולא למקרב לתרע
 ביתה • אל קנא, דקנאה איהו כההוא אתר, ורזא דא (משלי ב') תחת
 שלש רגזה ארץ • ואיהו לא תעשה לך, חר • פסל, תרין, וכל תמונה,
 תלת • וארץ דא, על דא (דל"ב ע"ב) אתרגיותי פקר עון אבות על בנים
 על שלשים ועל רבעים • אילנא חרא דאינציב חרא זמנא, וחרין זמנין
 ותלת זמנין, וארבע זמנין, ואתפקד על חובי קרמאי, אב וכן, שלישי
 ורביעי חר הוא • כד לא מתתקן ולא חייש לאתתקנא • וכן בהפוכא דדא
 לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חוי וקאים על קיומיה, כדן ועושה
 חסד וגומר :

רעיא מהימנא

לא תשא, רזא דא הא אוקמורה

פקודא תרי עשר • לאומאה בשמיה באורח

חברייא, בגין דקדשא בריך

קשוט • ומאן דאומי שבעה הוא

הוא, כד שתיל עלמא, אטבע גו

כליכ

תהומי

(ה) איב ודעוטי :

תהומי צרורא חדא חקיקא בשמא
 קדישא, ואטבע לה לנו תהומא *
 וכד מיא בעאן לסלקא, חמאן רזא
 דשמא קדישא חקיקא על ההומא
 צרורא, ותייבין ומשתקעין והדרין
 לאחורא * ושמא דא קיימא עד
 יומא דא גו תהומא, ובשעתא
 דאומו בני נשא על קשוט, בקיומא
 דקשוט, ההומא צרורא סלקא
 ומקבלא ההוא אומא, ואהדר
 ואתקיים על תהומא ועלמא אתקיים,
 וההוא אומא דקשוט קיים עלמא *
 ובשעתא דאומו בני נשא אומא
 לשקרא, ההוא צרורא סלקא
 לקבלא לה להיא אומא * כיון
 דחיי דאיהו דשקרא * כדן ההוא
 צרורא דהורה סליק תב לאחורא,
 ומיין אזלין ושטין, ואתון דההוא
 צרורא פרחן גו תהומי ואתבדרן,
 ובעאן מיא לסלקא לחפייא עלמא,
 ולאהדרא ליה כמלקדמין * עד
 דומין (כ"ט דרמיו) קדשא בריך הוא
 לחד ממנא יעזריאל, די ממנא על
 שבעין מפתחן ברזא דשמא קדישא,
 ועאל לגביה דההוא צרורא, וחקיק
 ביה אתון כמלקדמין, וכדן אתקיים
 עלמא ואהדרו מיין לדובתייהו (כ"ט)
 דההוא צרורא, ורגיש להו לאתון

כליל גרמיה באינון שכערה דרגין עלאין
 דשמא דקדשא בריך הוא אהכליל בהו, והא
 שיתא אינון * ההוא בר נש דאומי אומא
 דקשוט על פי בית דין, כליל גרמיה בהו
 והוא שביעאה, לקיימא שמא קדישא בדוכתייה
 ועל דא כתיב (דברים י') וכשמו תשבע גמאן
 דאומי אומא למנא ולשקרא, גרים לההוא
 אתר דלא יתקיים בדוכתייה * אומא לקיימא
 פקודא דמאריה דא איהו שכועה דקשוט *
 כד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש ומפתה
 ליה למעבר על פקודא דמאריה, דא איהו
 אומא דמאריה ישתבת בה, ואצטריך ליה
 לבר נש לאומא כמאריה על דא, ואיהו
 שכחא דיליה * וקדשא בריך הוא משתבח
 ביה, כגון בועז דכתיב (יוסף ג') חיי יי שכבי עד
 הבקר, דהא יצר הרע הוה מקטרג ביה, ואומי
 על דא * נדר איהו לעלא, ואינון חיי מלכא,
 רזא דרמיח שייפין ותריסר קטירין, כחושבן
 ונדר, ועל דא חמיר משכועה * חיי דמלכא
 אלון, דהייב חיון לכל אלון שייפין, ואקרונ הכי
 כגין דאינון חיון נחתין מעילא לתתא לההוא
 מקורא דחיון * ומההוא מקורא נחתין לתתא
 לכל אינון שייפין * שכועה, לקיימא דרגא
 דלתתא רזא דשמא קדישא * ודא איקרי מלך
 עצמו, דרוחא עלאה ונופא דיליה למשרי
 בנויה ולדיירא ביה, כרוחא דשארין גו נופא
 ועל דא איקרי מלך עצמו, דרוחא עלאה
 תאיכא דיליה למשרי בנויה עצמו דההוא
 דסתיר לעילא, וכגין כך מאן דאומי בקשוט
 הוא מקיים לההוא אתר, וכד קאי האי אתר
 מקוים מקיים כל עלמא * נדר, שריא על
 כלא, על מצוה ועל רשות * דלאו הכי
 בשכועה, והכי אוקמוה חברייא * עד כאן: (כ)
 פקודא

דשמא קדישא, וחקיק להו כמלקדמין
 ואהדרו

(כ) פקודא י"ב לתעסקא כפרים ורבים וכו' עד ככל סטירין * ומשם תלך ויקחל מ"ב * וכיום סמטינו :

יהרו דצ"א ע"כ ודצ"ב ע"א

ואהדרו מ"ן לדוכתייהו וכד"ן אתקיים עלמא ועל דא כתיב לא תש
את שם " אלהיך לשוא :

רע"א מהימנא

(ר"כ ע"ב) זכור את יום השבת

לקדשו • דא איהו
רזא דברית קרישא, ובגין דבהאי
ברית קיימין כל מקורין דשייפי
גופא, ואיהו כלל כלא, כגוונא דא
שבת איהו כללא דאורייתא וכל רזין
דאורייתא ביה תליין וקיימא דשבת
בקיימא דכל אורייתא, מאן דנטיר
שבת כאילו נטיר אורייתא כלה :

פקודא ארבעא ועשרין • למהוי דכיר יום
השבת כמה דאת אמר זכור את
יום השבת לקדשו, רזא דשבת הא אוקיימנא
ככל אינון דוכתי, יומא דנייחא דעלמא, ואיה
כללא דאורייתא, ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר
אורייתא כלה • והא אתמר דזכרנא דשבת
לקדשא ליה בכל זני קדישין, מאן דארבר
למלכא אצטריך לברכא ליה, ומאן
דארבר לשבת צריך לקדשא ליה והא
אתמר • זכור לדכורא איהו • שמור איהו
לנוקבא • (ודא ודא בלא פרודא) יום שבת
רזא דכל מהימנותא, דתלייא מרישא עלאה

זכור

עד סופא דכל דרגין, שבת איהו כלא • תלת דרגין אינון ובלהו אקרון שבת • שבת עלאה •
שבת דיומא • (ס"ד כ"ן מס סכס"ף סס"ג סימן ט') שבת דליליא • ובלהו חד ואקרי כלא שבת •
וכל חד פר איהו שלטא, נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה כההוא שולטנא דיליה • וכד האי
אתי לעלמא כלהו אתיין וזמנין בהדיה • פר אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיימא, וזמין
ליה בהיכליה ואתטמר בהדיה • ב"ן דהאי אתיין, שבת עלאה אתממשך עליה ובלהו גניזין
פהיכלא דליליא • ובגין דא סעודתא דליליא חמורה מביממא ב"ד אתי יממא זמין בהדיה
לתרין אלין אחרנין דרגא עלאה ודרגא תתאה, דא דאנהיר ליה ודא דאתנהיר מיניה •
וכלא כחדא אקרי שבת ושלטין כיומא דשבת • ואלין תלת דרגין אינון כללא ורזא דכל
אורייתא, תורה שבכתב נביאים וכתובים • מאן דנטיר שבת נטיר אורייתא כלה • תרין
מרגלן אינון וחד סיכלא בהדיהו כגווייהו דקאים בין האי ובין האי • כרגלא עלאה לית
ביה גוון, לית ביה חיוו באתגלייא • האי מרגלא כד שארי לאתגלייא, נהרין שכעא אתון
גליפין בלשין ונצצין ונקעין בקיעין וקסטירין ונהרין כל חד וחד ואינון שכעא אתון אינון
תרין שמהו מחקקין כההוא מרגלא, וכיומא דשבת נצצין ונהרין ופתחין פתחין ונפקי ושלטי
ואינון אחייה יהו, כהנצצי אתון וכנציצו דילהו עאלין דא כדא ונהרין דא כדא • וכד
עאלין דא כדא נהרין דא מנו דא, כתרין גוונין • חד גוון חוור וחד גוון סומק • ומאינון
תרין גוונין אתעבידו תרין שמהו אחרנין, עד דסלקין אתון לשבע שמהו • א גפיק ונצצין
ועאל באת ה, ונהרין תרווייהו כתרין גוונין ואינון תרין שמהו חד אקרי יהודה וחד אקרי אל
ונהרין כחדא ה, גפיק ונצצין ועאל באת ה, ונהרין תרווייהו כתרין גוונין, ואינון תרין שמהו
חד אקרי יהודה רזא דאלהים • וחד אקרי אלהים ונהרין כחדא, " עאל (א) ב" ונהרין
ונצצין

רע"א

(א) כל דצ"ב ע"ב כ"ד רחישכ גדולה שם אל ואחר כך בכורם שם אלמים וק"ל כתיב שמואל ה' שמש כנודע ומיינו " עאל כ"ד
וכסחזכר " ל"י הרי " אורייתא כמו שחשב אח"כ כאלו מד' שבות • אמנם כפי ס' כ"ד ס' אורייתא של אפי' ס' ה"ל שמסדר אות ראשון
באת אחריו ואח"כ את סס"ד לראשון לבית השמון לאחרון שער קאמר " כ"ד :

ונציצין כחדא ועאלדא כדא ונהרין תרווייהו גליפין מחקקן כחדא ואינן זקפן רישא נהרין
 מנצצין * ענפין סלקין מהאי סטרא ומהאי סטרא, ואינן (6) חד סרי ענפין. ואלין תרין אתון
 דנהרן מתחבקן דא כדא אינן יהויה יהויה מצפין כצפין, ברזא דתליסר מכלין דרחמי.
 ואלין תרין אתון כד עאלין דא כדא וכד מתחבקן דא כדא, (וכד מתדבקן דא כדא) זקפין
 רישא ונהרן ומנצצן על כלא, כאינן חד סרי ענפין דנפקין בכל (ולכ ע"כ) סטר * ה דאשתאר,
 איהי סלקא בשמא חד לאתחברא בהדייהו ואיהו אדני וכל אלין שמהו בלטין ונציצין ונפקי
 ושלטי כהאי יומא * כיון דאלין שלטי, נפק ההוא מרגלא עלאה בלטא מנצצא * ומנו נציצו
 דילה לא אתחזי בה גוון * כד נפקא כטש באלין שמהו, חד שמא מנייהו אדני, דאיהו
 שביעאה, מתעטרא ועאל במרגלא תתאה, ואתיישב שמא אחרא תחותיה ואיהו י"ה *
 ואסתחר ההוא מרגלא עלאה כיה, ומתעטר ההוא נציצו דנציען כהאי שמא * לבתר דכטש
 כהני שמהו נפקין מנייהו שכעין ענפין לכל סטר, ומתחברן בלהו כחדא, ואתעביד רתיבא
 וכרסייא כדא לההוא מרגלא עלאה, ושלטא בעטרוי מלכא בכרסייא כיומא דא וחדו כלא *
 כיון דחדו כלא, יתיב מלכא על כרסייא וסליק בשכעין ענפין כרסייא כדקאמרן * ואינן
 תרין אתון, סלקין ונחתין ונהרין ומתעטרוין בעשרין ותרין אתון כללא דאורייתא, כטשי
 בתרי (ק"כ 6) אתון קרמאי, וסלקי לחד בשית שבטין, ולחד בשית שבטין אחרנין * ואלין
 אינן תרי עשר שבטין דישראל עלאה * תו אלין תרין אתון סלקין ונחתין, וכטשי בתרין
 אתון דסיפא דעשרין ותרין אתון, וסלקי חד בחמש דרגין וחד בחמש דרגין * ואלין עשר
 אמירן לאבללא לעשרין ותרין אתון, תרי עשר שבטין בתרין אתון (כ"א קדמאי) כללא
 דאורייתא ועשר אמירן דתרין אתון דסיפא, הא עשרין ותרין אתון דסיפא דאורייתא *
 וזא דא ירית מרגלא עלאה כההוא כרסייא דשכעין ותרון ונהרין עשרין ותרין אתון מרגלא
 תתאה * בשעתא דיתיב מרגלא עלאה כההוא כרסייא דשכעין ותרון ונהרין עשרין ותרין
 אתון * כדן ההוא מרגלא תתאה דהוה בחשובא מסתבל בההוא נהירו, בחילא דתוקפא
 דאינן אתון דאתרשים בהון דאקרון אדני, וכדן אתנהיר וסליק ההוא נהורא ונטיל כל
 אינן עשרין ותרין אתון עלאין, ושאיב לון ההוא מרגלא כגויה, ונהיר נהירו דנציען לשכעין
 ותרין עבר * כיון דהאי מרגלא נציען ושאיב לאינן אתון בהדה, כדן מרגלא עלאה
 אתמשך בהדייהו, ואתדבק מרגלא במרגלא והוי כלא חד, ודא איהו רזא חדא דתושבחתא *
 ודא אוקימנא אתון כד נציצין מהאי סטרא ומהאי סטרא, דא איהו סיבתא די כגווייהו בין
 מרגלא למרגלא, כדן אתעבידו רזא דשמא קדישא דארבעין ותרין אתון בכלא רזא דשמא
 קדישא דשבעין ותרין אתון דרתיבא עלאה, וכלא האי והאי אתקרי שבת, ודא איהו רזא

דשבת עד כאן : (כ)

זהר

זכור, רזא דרכורא איהו * רזא דרכורא דנקיט כל שייפי דעלמא
 עלאה, את יום השבת לאסגאה מעלי שבתא דאיהו לילה, ודא
 איהו את. לקדשו, דאצטריך קדושה מנו עמא קדישא, ודא אתעטרא
 בהו כדקא חזי * זכור, אתר דלית ליה שכבחה, ולא קיימא
 ביה

(6) ר' ל' אוקיות סל' וד' שטעס אל ית' וכו' דנפקין מנייהו ס' ס' : (כ) פקודא כ'ס לבער חמץ כ' כ' מ' ע"כ : שסות

כיה שְׂבַחָהּ דְהָא לִית שְׂבַחָהּ (כרהשית קל"כ ב) בְּאַתְר דְּבְרִית עֲלֵאָהּ
 וְכָל שְׂכָן לְעֵילָא • וּלְתַתָּא אִית שְׂבַחָהּ, אַתְר דְּאַצְטְרִיךְ לְאַדְכְּרָא
 וְעַל דָּא כְּתִיב (מסליס ק"ט) יִזְכֹּר עֵוֹן אֲבוֹתָיו וְגוֹמֵר • וְאִית תַּמָּן מִמָּנָן
 דְּאַדְכְּרָן זְכִיין דְּבַר נֶשׁ וְחֻבּוּי, וְלִית שְׂבַחָהּ קָמִי כְּרִסְיָא קְדִישָׁא מִדֵּי
 דְּאִיהוּ קָמִיה • וּמָאן אִיהוּ (6) קָמִיה • זְכוֹר • וְכָל שְׂכָן לְעֵילָא • בְּגִין
 דְּכֵלָא רִזָּא דְּרַכּוּרָא אִיהוּ, וְתַמָּן אַחְגְּלִיף רִזָּא דְּשִׁמְא קְדִישָׁא יְהוּ •
 וּלְתַתָּא אַצְטְרִיךְ לְאַתְקַדְשָׁא, וּבְמָה אַתְקַדֵּשׁ כְּזִכּוֹר, דְּהָא מְנִיה נְטִיל
 כָּל קְדוּשָׁן וְכָל בְּרַכָּאן • וְדָא כִּד מַתְעַטְרָא מְעַלֵּי שְׂבַתָּא עַל עַמְמָה
 קְדִישָׁא כְּרַקָּא יָאוּת, בְּצִלוֹתִין וּבְכַעֲוִיתִין וּבְסִדּוּרָא דְּחִדּוּרָה, וְאִי תִימָא
 זְכוֹר לָא אַצְטְרִיךְ לְאַתְקַדְשָׁא, דְּהָא מְנִיה נְפַקִין כָּל קְדוּשִׁין דְּעַלְמָא •
 לָאוּ הֲבִי דְהָא דָּא אַצְטְרִיךְ לְאַתְקַדְשָׁא בִּימְמָא וְדָא אַצְטְרִיךְ לְאַתְקַדְשָׁא
 בְּלִילִיא, וְכָל קְדוּשִׁין נְטִלִין לִוְן יִשְׂרָאֵל לְבַתֵּר, וְאַתְקַדֵּשׁ בְּקְדוּשִׁי
 דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא :

(רצ"ג ע"ב) כְּבֹד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ רַעִיא מְהִימָנָא

כְּבֹד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ בְּכֹדוֹ נְכֻסֹת
 נְקִיָּה דְּהֵינּוּ כְּנִפֵּי מְצוּהָ (מסלי ב) כְּבֹד
 אֶת יי מְהוֹנֵךְ דָּא תוֹרָה וּמְצוֹת הָרִיא הוּא
 דְּכְתִיב (סו) אֹרֶךְ יָמִים בִּימֵינָהּ בְּשִׂמְחָה
 וְגוֹמֵר דְּעֵינִי לָאוּ אִיהוּ בְּר נֶשׁ אֵלָּא מִן הַתּוֹרָה
 וּמִן הַמְצוֹת • אֲשֶׁתְּמוֹרַע דְּבַתֵּר דְּאוּקְמוּהָ
 כְּבֹד
 כָּבֹד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ בְּכֹדוֹ נְכֻסֹת
 לִוְן בְּעוֹבְרֵי רַב־שְׂרָאן כְּמָה דְּאֶת
 אָמֵר (מסלי כ"ג) גִּיל יְגִיל אָבִי צְדִיק
 וְדָא אִיהוּ יְקָרָא דְּאָבוּי וְדֹאמִיָּה :

כָּאֲרִי מְתִנִּיתִין אִין עֵינִי אֵלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמְצוֹת, דְּעוֹתְרָא דְּבַר נֶשׁ אֲוִרִיָּהּ וּמְצוֹת •
 וּבְגִין דָּא כְּבֹד אֶת יי מְהוֹנֵךְ, וְלֹא תִשְׁתַּרְל כְּאוֹרִיָּתָא כְּרִי לְהַתְגַּדֵּל בָּהּ, כְּמָדָּה דְּאוּקְמוּהָ
 כְּבִרְיָא וְאֵל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה לְהַתְגַּדֵּל בְּהֶם וְלֹא תֵאמֵר אֶקְרָא בְּעֹבֵר שִׁיקְרָאוּנִי רַבִּי, אֵלָּא
 (מסלי ל"ו) נְדַלְדוּ לִוְן אֲתִי • כְּבֹד אֶת יי מְהוֹנֵךְ • כִּבְּן דְּאִיהוּ חֵיִיב בִּיקְרִיָּה דְּאָבוּי וְאִמִּיה, בְּגִין
 דְּאִיהוּ מְשׁוּתָף מִתְרִין טַפִּין דְּמִנְהוֹן נּוֹצֵר בְּר נֶשׁ • מְטַפָּה דְּאָבוּי חוֹרְגֵי דְּעֵינִין וְנִרְמִין וְאֲבִרִין
 וּמְטַפָּה דְּאִמִּיה שְׁחוֹר דִּי כְּעֵינִין וְשִׁעְרָא וּמְשַׁבָּא וּבִשְׂרָא, וְרַבִּיאוּ לִיה כְּאוֹרִיָּהּ וְעוֹבְרִין
 טְבִין, דְּבַר נֶשׁ חֵיִיב לְלַמֵּד בְּנו תּוֹרָה דְּכְתִיב (יכ"ס ו) וְשִׁנְנַתֶּם לְבָנֶיךָ וְאִי לָא אוֹלִיף לִיה
 אֲוִרִיָּתָא וּפְקוּדִין, כְּאִילוּ עֵבִיר לִיה פֶּסֶל, וּבְגִין דָּא לָא תַעֲשֵׂה לָךְ פֶּסֶל, וְעֵתִיד לְהִיּוֹרֵת בֶּן
 סוֹדֵר וּמוֹרָה, וּמְבֹזָה אָבוּי וְאִמִּיה, וְגוֹל מְנִיה כְּמָה כְּרַכָּאן, דְּהוּאִיל וְאִיהוּ עִם הָאָרֶץ חֲשִׁיד
 אִיהוּ עַל כֵּלָּא, וְאִפִּילוּ עַל שְׂפִיבוֹת דְּמִים וְגִילוּ עֲרִיזוֹת וְעוֹבְדֵי זֵרָה • דְּמָאן דְּאִיהוּ עִם הָאָרֶץ
 וְאִיל לְאַתֵּר דְּלָא אֲשַׁתְּמוּדְעוּן לִיה, וְלֹא יִרַע לְכַרְכָּא, חֲשִׁדִּין לִיה דְּאִיהוּ עוֹבֵד עוֹבְדֵי
 זֵרָה • עַד כָּאן : (קְדוּשִׁים פ"ס כ' א"ט אָמוּ וְאָבוּי תִיבִילִי)

כְּבֹד

(כ) קָמִים רִיבּוּקָא דְּע"כ קַס"א זַסֵּס סוּר זְכוּר קַס סַכְסִים כִּי תַשְׁכַּח סוּר חֲלֻמוֹרִיס קִמְל' :

זהר

כבר את אביך כמה דאת אמר כבר את יי מהונך, מהונך, מהונך. מממונה •
 מהונך, מחנה בחדוה דנגונא למחדי לבא, דהא דא חרוה דלבא,
 כגונא דא נגונא דכל עלמא • עובדין דכשראן, דההוא כרא חדי
 לבא דאכוי ודאמיה • מהונך, מממונה לכל מה דאצטריכו • כגונא
 דבר נש אוקיר לקדשא בריך הוא, הכי אצטריך לאבא ולאמיה •
 בגין דשותפותא חדא אית לון בקדשא בריך הוא עליה • וכמה
 דאצטריך למרחל לקדשא בריך הוא, הכי אצטריך למרחל לאכוי
 ולאמיה, ולאוקיר לון כחדא ככל זני יקר • למען יאריכון ימיה, בגין
 דאית יומין לעילא דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא, ואוקימנא על
 אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא, וכלהו קיימין קמי קדשא
 בריך הוא, ובהו אשתמודען חיי דבר נש • על האדמה אשר יי אלהיה
 נותן לך • אכטחותא לאתהנייא באספקלרייא דנהרא, ורוא דא על
 האדמה, דא אספקלרייא דנהרא באינון יומין (6) עלאין, דנהרין מגו
 (7) מבוועא דכלא • מאי שנא באלין תרין פקודין דאורייתא דכתיב
 בהו למען יאריכון ימיה, בדא ובשלוח הקן • אלא תרין פקודין אלין
 בלהו תליין לעילא • אבא ואימא, רוא דזכור ושמוד כחדא, ובגין כך
 כתיב למען יאריכון ימיה • ובשלוח הקן דכתיב (8) שלח תשלח
 את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגומר. רוא דעלמא עלאה
 דלא אתייהיב ביה רשו לאסתכלא, ואצטריך לשלח מגו שאלתא
 ואסתכלותא ביה • ואת הבנים תקח לך, דכתיב (9) כי שאל נא
 לימים ראשונים וגומר. מקצה השמים ועד קצה השמים • אבל לעילא
 מקצה השמים שלח תשלח מרעיוניך למשאל, ובדא כתיב למען ייטב
 לך והארכת ימים, למען אייטב לך לא כתיב, אלא למען ייטב לך •
 ויאריכון ימיה לא כתיב, אלא והארכת ימים, למען ייטב לך דההוא
 אתר דאוטיב לכלא, ואיהו עלמא דסתים וגניז • והארכת ימים
 (דל"ג ע"ב) כמה דכתיב תקח לך (10) ברשותא דבר נש איהו • ואי אודמן
 ליה עובדא ויכוון ביה זכאה איהו, ואף על גב דלא מכוון ביה זכאה
 איהו, דעביד פקודא דמריה • אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא

לשמה

(6) פי' עז קלות : (7) פי' כינס • מק"מ : (8) פי' שאריכות ימים טוב על ירו כשמקן מעשו : מק"מ :

לשמה, ויכוין ביה ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה, כמאן דלא
 ידע למספר סכרא • דהא ברעותא תלייא מלה לשמה • ובעובדא
 דלתתא לשמה, אסתלק עובדא לעילא ואתתקן בדקא יאות • כגונגא
 דא בעובדא דגופא, אתתקן עובדא דנפשא בההוא רעותא • דהא
 קדשא בריך הוא בעי לבא ורעותא דבר נש • ואפילו הכי אי לאותמן
 רעותא דלבא, דאיהו עיקרא דכלא, על דא צלי דוד ואמר (תהלים ז' 6)
 ומעשה ידינו כוננה עלינו וגומר. דהא לית כל בר נש חכים לשוואה
 רעותא ולבא לתקנא כלא, ויעביד עובדא דמצוה, ועל דא צלי צלותא
 דא ומעשה ידינו כוננה עלינו • מאי כוננה עלינו • כוננה ואחקין
 תקונך לעילא בדקא יאות • עלינו, אף על גב דלית אנן ידעין לשוואה
 רעותא אלא עובדא בלחודי, ומעשה ידינו כוננהו, למאן לההוא
 דגא דאצטריך לאתתקנא • כוננהו בחבורא דא באבהן, למהוי
 מתתקנא בהון בהאי עובדא בדקא יאות :

לא, (עיין סוף הספר סי' ט' מה שספר כאן) תרצה • לא, תנאף • לא, תגנב • לא •
 פסקא טעמא בכל הני תלת • ואי לאו דפסקא טעמא, לא הוי
 תקונא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא, אף על גב
 דיעבור על אורייתא • אבל במה דפסקא טעמא, אסיר ושרי :
 לא, חנאף • אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי
 באהתיה חדוה דמצוה, ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי :
 לא, חגנב אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא
 דרביה באורייתא, או דעתא דחכם לאסתכלא ביה, או דיניא
 דדאין דינא לפוס טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב
 דעתא דתרווייהו לאפקא דינא לנהורא, (ב) ובמה דפסקא טעמא
 אסיר ושרי :

לא תענה ברעה עד שקר • הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא
 כלל כלל • ובכל מילי דאורייתא קדשא בריך הוא שוי רזין
 עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא לאתתקנא ביה ולמיהך בה במה
 דאת אמר (ישעיה מ"ט) אני יי מלמדך להועיל מדריכה בדרך חלך •
 אוף הכי

לא תחמוד, לא פסיק טעמא כלל. ואי תימא אפילו תמודא דאורייתא
אסיר, בין דלא פסקא. תא חזי בכלהו עבדת אורייתא כלל, (6)
וכהאי עבדא פרט. בית רעה שדהו ועבדו ונומר. בכל מילי דעלמא.
אבל אורייתא איהי תמודה תדיר, שעשועים, גנזי דחי, ארכא דיומין
בעלמא דין ובעלמא דאתי. הני עשר אמירן דאורייתא אינון כללא
דכל פקודי אורייתא, כללא דעילא ותתא, כללא דכל עשר אמירן
דבראשית. אלן אתחקקו על לוחי אבנין, וכל גנזין דהו כהו אתחזון
לעיניהון דכלא, למנדע ולאסתכלא ברזא דשית מאה ותלת עשר
פקודין דאורייתא דכלילן בהו, כללא אתחזי לעינין, בלא איהו בסוכלתנו,
לאסתכלא בלבא דישראל כלהו, וכלא הוה נהיר לעיניהו. בההיא
שעתא כל רזין דאורייתא, וכל רזין עלאין ותתאין לא אעדי מנייהו, כגין
דהו (ה"ד ע"ב) חמאן עינא בעינא זוי יקרא דמריהון, מה דלא הוה
כהווא יומא מיומא דאתברי עלמא, דקדשא בריך הוא אתגלי ביקריה
על טורא דסיני. ואי תימא הא תנינן דחמאת שפחה על היס מה דלא
חמא יחזקאל נביאה, יכול כהווא יומא דקאמו ישראל על טורא דסיני,
לאו הכי. כגין דהווא יומא דקיימו ישראל על טורא דסיני, אעבר וזהמא
מנייהו, וכל גופין הוון מצחצחון בצחצחא דמלאכין עלאין, בד מתלבשן
בלבושי מצחצחון למעבר שליחותא דמריהון, וכהווא מלבושי
מצחצחא, עאלין לאשא ולא דחלין, כגוונא דהווא מלאכא דמנוח בד
אתחזי ליה, ועאל בשלהובא וסליק לשמיא דכתיב (זופטיס י"ג) ויעל
מלאך יי בלהב המזבח. וכד אעבר מנייהו ההוא זהמא, אשתארו
ישראל גופין מצוחצחין בלא טנופא כלל, וגשמתינ לגו כוזהרא דרקיעא
(כ) לקבלא נהורא. הכי הוון ישראל, דהוון חמאן ומסתכלן גו יקרא
דמריהון, מה דלא הוון הכי על ימא, דלא אתעבר זהמא מנייהו בההוא
זמנא, והכא בסיני דפסקא זהמא מגופא, אפילו עוברין דבמעו אימן
הוון חמאן ומסתכלן ביקרא דמריהון, וכלהו קבילו כל חד וחד בדקא
חזי ליה. וההוא יומא הוה הדיה קמי קדשא בריך הוא יתיר מיומא

דאתברי

(6) קנס לא יפרע ויסיס ספק וכו' סל"ט דף ק"ז דבאיך אין ספק תדיר וכו' ספק תדיר ע"כ. וכס' זית רגון על ספר ת"י מירון
מירן וסרוסס ידאס ש"ס לחשיב עליו ולי סלעיר יש לת"ן קוש"א זו וכאם קושיות כסקדמס אחרתנו סקדוס ויתיות אלו סס לירופי
שנת סקדס ורועניות ונתלכשם כתיבות אלו ורוק סיעכ וזכמ"ל. מא"ן: (כ) כתבו רכיותא קמאי דה"ן ספן דכאותס ישי ספושס
כמסרו ליתירי סגילס סודות ועניות כפליס טעליס מאד עכ"ל ותת' כי סא דכ' רכיו סארי זל' דמיסר יודיס קשיכ טפי מעסק
סודוס - מא"ן:

דאתברי עלמא כגין דיומא דאתברי עלמא לא הוה בקיומא עד דקבילו ישראל אורייתא דכתיב (ירמיה ל"ג) אס לא כריתי יומס ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי • כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, כדון אתבסס עלמא ואתקיימו שמיא וארעא, ואשתמודע קדשא בריך הוא עילא ותתא, ואסתלק ביקריה על כלא, ועל ההוא יומא כתיב (תהלים כ"ג) "מלך גאות לבש לבש" עז התאזר, ואין עוז אלא תורה שנאמר (סס כ"ט) "עז לעמו יתן" יכרך את עמו בשלום :

פרשת ואלה המשפטים

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וְאֵלֶּה | אִמְרוּ הַמְּנִיחִים מִתְחַלֵּת הַפְּרָשָׁה עַד מַעֲשֵׂה
 הַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים | וְדִי לְהַתְּפַחַר קִרְדָּא הוּא מִן הַסְּבָא
 לַפְּנִיָּה, תַּרְגּוּם וְאַלְיָן דִּינִיָּא | וְיַנְעֵנוּ וּמְנַחֵנו הַסְּכָא מְדוּיָק' תְּלִיָּת :

דְּתַסְדֵּר קְדָמֵיהוֹן, אֲלִין אֵינּוֹן סְדוּרִין דְּגִלְגּוּלָא, דִּינִין דְּנִשְׁמַתִּין דְּאַתְדַּנו
 כָּל חַד וְחַד לְקַבֵּל עוֹנְשֵׁיהּ :

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעִית יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם,
 חֲבֵרִיאַ עֵידָן הָבָא לְגַלְאָה כְּמָה רִזִּין טְמִירִין דְּגִלְגּוּלָא • כִּי
 תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד • כִּד נִשְׁמַתָּא אֶתְחִיבַת בְּגִלְגּוּלָא
 אִם הִיא מִסְטְרָא דֵההוּא עֶבֶד מְטִטְרוֹן דְּאִיהוּ (ק' ס' א' קע"א ז"ו) בְּלִיל
 שִׁית סְטְרִין, כְּתִיב בֵּיה שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, גִּלְגּוּלִים דִּלְהָ לָא מִתְחִיבָא
 אֲלָא שִׁית שְׁנִין, עַד דְּאֲשְׁלִימוּ שֵׁשׁ דְּרַגִּין מֵההוּא אֶתְר דְּאַתְנַטִּילָא •
 אֲבָל אִם נִשְׁמַתָּא הִיא מִסְטְרָא דְשִׁבְעִיתָא דְּאִיהִי שְׁבִיעִית וְדָאִי מַה
 כְּתִיב וּבְשִׁבְעִית יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם, דְּצַדִּיק וְדָאִי לִית בֵּיה מְלֹאכְא, כִּיּוֹן
 דְּלִית בֵּיה מְלֹאכְא לִית בֵּיה שְׁעִבּוּד • וְנִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי מִתְמָן אֶתְמַר
 בָּהּ וּבְשִׁבְעִית יֵצֵא לְחַפְּשֵׁי חֲנָם, לִית בָּהּ שְׁעִבּוּדָא, אֲדַהֲכִי הָא (רז"ד ע"ב)
 סְבָא נַחַח לְגַבִּיהּ, אָמַר לִיה אִי הָכִי רַבִּי, מַה תּוֹסַפַּת לְנִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי
 מִינָהּ דְּאַחְמַר בָּהּ (שְׁמוֹת כ') לָא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכְא אֶתְהּ וּבִנְךָ וּבִתְךָ
 וְעַבְדְּךָ וְגוֹמַר. אָמַר לִיה סְבָא סְבָא וְאַתְ שְׂאִיל דָּא, דּוּדָאִי הָאִי עַל
 נִשְׁמַתָּא דְּצַדִּיק אֶתְמַר, דְּאַף עַל גַּב דְּאַתְחִיב לְאַחְתָּא בְּגִלְגּוּלָא כְּכָל
 אֲלִין, אֲפִילוּ כְּעַבְד וְאִמָּה, וּכְעֵידָן דְּאֵינּוֹן אֲוֹפְנִים, אִו כְּכָל חִיוּן דְּמִנְהוֹן
 נִשְׁמַתִּין דְּבִנֵּי נִשְׂאָ כְּתִיב בָּהּ לָא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכְא, וְהָאִי אִיהוּ (ויקרא כ"ה)

לא תעבד בו עבדת עבד • בצדיק דאיהו יום השבת לא תעבד בו
עבדת עבד, דאיהו יום דחול • אבל סבא סבא שבת (ר"ב נשמתא)
דאיהו בת יחידה, ואיהו בת זוגיה דצדיק דאיהו שבת • מאי אם אחרת
יקח לו • אמר ליה הא ודאי הבדלה חולו של שבת, דאית אחרת דלא
אתקריאת חולו של שבת, אלא חולו של טמאה שפחה • אמר ליה
והאי חולו של שבת מאי היא • אמר ליה דא אמתא, דאיהו גופא דבת
יחידה דעלה אתמר אם אחרת יקח לו • תא (ב) חזי אית נשמתא
דאתקריאת אמה, ואית נשמתא דאתקריאת שפחה, ואית נשמתא
דאתקריאת בריתא דמלכא • הכי אית איש דאתמר ביה (שמח ט"ו)
" איש מלחמה • ואית איש דאתמר ביה (דמאל ט) והאיש גבריאל,
ובגין דא נשמתא דאיהו מחייבא בגלגול, אם היא בריתא דקדשה
ברוך הוא, אי תימא דאזדכן בגופא נוכראה, דתמן שולטנותא דיצר
הרע דאיהו מסטרא דסמ"אל • חס ושלום • דהא כתיב (ישעיה מ"ב) אני
" הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, דאיהו יצר הרע • וההוא גופא
דשריית בריתא דמלכא, אי תימא דאזדכן בכרתין תמאין דמסאבן,
חלילה וחם עלה אתמר (ויקרא כ"ה) והארץ לא תמכר לצמיתות פי לי
הארץ • מאן גופא דבריתא דמלכא • דא מטטרו"ן • והאי גופא איהו
אמה דשכינתא, אף על גב דאיהו נשמתא דאיהו בריתא דמלכא
שכינה תמן, בגלגולא אתיית, דאתיין גלגולין בגין דאתיית תמן • מה
כתיב בה

וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים : ועוד וכי
ימכר איש, דא קדשא בריך הוא • את בתו, אלו ישראל
דאינון מסטרא דבת יחידה אתקריאו בתו • ואי תימא דיפקון בגוונא
דאינון דמסטרא דעבד, דאיהו מטטרו"ן, דנפקו במנוסה ממצרים, לא
תצא כצאת העבדים דהא הוא דכתיב (ישעיה כ"ב) כי לא בחפזון תצאו
ובמנוסה לא תלכו • תא חזי בר נש פד אתייליד (ויקרא כ"ד) יהבין
ליה נפשא מסטרא דבעירא, מסטרא דדכיו, מסטרא דאלין דאתקרון
אופני הקדש • זכה יתיר, יהבין ליה רוחא מסטרא דחיות, זכה יתיר,
יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרס"א, ותלת אלין אינון אמה עבד
ושפחה

(6) עיין כוונת חדש כתיקונים דף ל"ו ע"א :

וּשְׂפַחַה דְּבִרְתָּא דְּמִלְכָּא • זְכָה יִתִּיר, יִהְיִין לִיה גַּפְשָׁא בְּאַרְחָא אֲצִילוֹת,
 מִסְטְרָא דְּבֵת יַחֲדָה וְאַתְקִרִיאת אִיהִי כַּת מִלְךְ • זְכָה יִתִּיר, יִהְיִין לִיה
 רוּחַ אֲצִילוֹת מִסְטְרָא דְּעֵמוּדָא דְּאַמְצַעִיתָא, וְאַקְרִי בִּין לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (דְּכְרִיס י"ד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם • זְכָה יִתִּיר,
 יִהְיִין לִיה גַּשְׁמָתָא מִסְטְרָא דְּאַבָּא וְאַימָא הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (כְּרִאשִׁית ב')
 וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ גַּשְׁמַת חַיִּים • מַאי חַיִּים, אֲלֵא אֵינּוּן יִהִי דְּעֲלִיָּהוּ אֲתִמְר
 (מַסְלִים ק"ו) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יְהִי, וְאַשְׁתַּלִּים בֵּיה יְהוּדָה • זְכָה יִתִּיר, יִהְיִין
 לִיה יְהוּדָה בְּשִׁלְמוֹ דְּאַתּוּן יוֹד ה"א וְאוֹ ה"א, דְּאִיהוּ אֲדָם בְּאַרְחָא
 אֲצִילוֹת דְּעִילָא, וְאַתְקִרִי בְּדִיוֹקְנָא דְּמֵאַרְיָה וְעֲלִיה אֲתִמְר (כְּרִאשִׁית ב')
 וְרָדוּ בְּדַגְתַּיִם וְגוֹמֵר וְהָאִי אִיהוּ שׁוֹלְטָנוּתִיה בְּכָל רְקִיעִין וּבְכָל אוֹפְנִים
 וְשִׂרְפִים וְחַיּוּן, וּבְכָל חַיִּילִין וְתוֹקֵפִין דְּלְעִילָא וְתַתְּלָא, וּבְגִין דָּא פִּד בַּר
 גִּשְׁזִי בְּנַפְשׁ מִסְטְרָא דְּבֵת יַחֲדָה אֲתִמְר בֵּיה לֹא תִצָּא כִצְאֵת הָעֵבְדִים •
 רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי אֶעְרְעוּ חֵד לִילֵיא בְּמַגְדְּלָא דְּצוּר • אֲתִאֲרַחוּ תַמָּן
 וְחָדוּ דָּא בְּדָא • אָמַר רַבִּי יוֹסִי כַּמָּה חֲדִינָא דְּחַמִּינָא אֲנָפִי שְׂכִינְתָא,
 דְּהִשְׁתָּא בְּכָל אֲרַחָא דָּא אֲצַטְעֵרְנָא בְּחָדָא סְבָא טִייעָא, דְּהוּה שְׂאִיל לִי
 (דְּל"ט ע"ה) כֹּל אֲרַחָא • מָאן הוּא נַחֲשָׁא דְּפִרְחָא בְּאוּרָא וְאוּרָא בְּפִירוּדָא •
 וּבִין פִּד וּבִין פִּךְ אֵית גַּיְיָחָא לְחֵד גַּמְלָה דְּשָׂכִיב בֵּין שְׁנוּיִי שְׂרִי כְּחַבּוּדָא
 וְסִיִּים בְּפִירוּדָא • וְמַאי אִיהוּ נִשְׂרָא דְּקָא מְקַנְנָא בְּאַלְזִין דְּלֵילָא הוּדָה,
 בְּנוֹי דְּאַתְגָּזְלוּ וְלֹאוּ מִן בְּרִיין, דְּאַתְכַּרְיָאוּ בְּאַתֵּר דְּלֵילָא אֲתַכְרִיאוּ • פִּד
 סְלִקִין גַּחְתִּין בְּד גַּחְתִּין סְלִקִין • תְּרִין דְּאַיְנוּן חֵד • וְחֵד דְּאַיְנוּן תְּלַתָּא •
 מְהוּ (ב') עוֹלִימָתָא שְׂפִירְתָּא וְלִית לָה עֵינִין, וְגוֹפָה טְמִירְתָּא וְאַתְגְּלִיָּיא,
 אִיהִי גַּפְקַת בְּצַפְרָא וְאַתְכַּסִּיאַת בִּימְמָא • אֲתַקְשְׂטָא בְּקִשׁוּטִין דְּלֵילָא
 הוּוּ • כֹּל דָּא שְׂאִיל בְּאַרְחָא וְאַצְטְעֵרְנָא • וְהִשְׁתָּא אֵית לִי גַיְיָחָא, דְּאִילוּ
 הוּיָנָא כְּחָדָא אֲתַעֲסַקְנָא בְּמִלִּי דְּאוּרִיָּתָא, מֵהֵ דְּהוּיָנָא בְּמִלִּין אֲחֲרַנִין
 דְּתָהוּ • אָמַר רַבִּי חֵיָא וְהָהוּא סְבָא טִייעָא יְדַעַת בֵּיה בְּלוּס אָמַר לִיה
 יְדַעְנָא דְּלִית מְשֻׁוּ בְּמִלוּי • דְּאִילוּ הוּה יְדַעַת יִפְתַּח בְּאוּרִיָּתָא וְלֹא
 הוּה אֲרַחָא בְּרִיקְנִיָּיא • אָמַר רַבִּי חֵיָא וְהָהוּא טִייעָא אֵית הִבָּא, דְּהָא
 לְזַמְנִין בְּאַיְנוּן רִיקְנִין יִשְׁכַּח גְּבַר זִגְיָן דְּדַהֲבָא • אָמַר לִיה הָא הִבָּא

אִיהוּ

(א) י' רחל נקרא אספקריו דלג כפרא וזריכס לזור ו'א ש'אזר לט מק'ג ואחבת נ'י כ'פ אור לסאזר עיני רחל כמ'ג כס'כ וכסוד
 סלינית וכוס סקידוש וכ'מם שלריך לזמן עיניו כו וע' מק'מ סר'כ :

איהו ואתקין חמריה במיכלא • קרו ליה ואתא לקמייהו, אמר לון
השתא תרין אינון תלת, ותלת אינון בחד • אמר רבי יוסי לא אמינא
לך דכל מלוי ריקנין ואינון בריקניי, יתיב קמייהו • אמר לון רבנן
אנא (6) טיעא אתעבידנא, ומיומן זעירין, דהא בקדמיתא לא הוינא
טייעא, אבל ברא חד זעירא אית לי, ויהבית ליה ככי ספרא ובעינא
דישתדל באורייתא • וכד אנא אשכחנא חד מרבנן דאזיל בארחא,
אנא טעין אבתריה, והאי יומא חשיכנא דאשמע מלין חדתין באורייתא
ולא שמענא מידי • אמר רבי יוסי בכל מלין דשמענא דקאמרת לא
תוהנא אלא מחד • או אנת בשטותא אמרת, או מלין ריקנין אינון •
אמר ההוא סבא ומאן איהו • אמר עולימתא שפירתא וכולי :

פתח ההוא סבא ואמר (תהלים קי"ח) " לי לא אירא מה יעשה לי אדם •
" לי בעזרי וגומר טוב לחסות ביי וגומר • כמה (כ) טבין ונעימין
ויקירין ועלאין מלין דאורייתא, ואנא היכי אימא קמי רבנן דלא שמענא
מפומייהו עד השתא אפילו מלה חרא • אבל אית לי למימר, דהא
לית כסופא כלל למימר מלי דאורייתא קמי כלא • אתעטף ההוא
סבא פתח ואמר (ויקרא כ"ב) ובת בהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת
הקדשים לא חאבל • האי קרא (ג) אקרא אחרא סמך (ס) ובת בהן
כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה
מלחם אביה חאבל וכל זר לא יאכל בו • הני קראי כמשמען, אבל
מלין דאורייתא מלין סתימין אינון, וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין
בכל מלה ומלרה דאורייתא, ואשתמורען אינון לגבי חבימין דידעין
ארחין דאורייתא, דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון, דקא אתמסרן
למאן רפשיד לון, ואתמשכן בחד פומא, ועם כל דא אצטריכו למפשר
לון לפום ארחוי, ומה אי מלין דחלמא אצטריכו למפשר לון לפום
ארחוי • מלין דאורייתא דאינון שעשועין דמלכא קדישא, על אחת
כמה וכמה דאצטריכו למיהך בארח קשוט בהו דכתיב (הושע י"ד) כי
ישרים דרכי יי וגומר • השתא אית למימר ובת בהן, דא גשמתא

עלאה

(6) כחוק כשער סכוכא פ"ג ס' ששסלריק אינו מלוכס לכא נגילס חלק ככחי' סנכס או סיא כטרס עסין חאבי וכן סיס רכ ייכא
חכא : (כ) כראס דר תואריס אלו נגד ר' דריי' סתורס סרד'ס וסיא חכוון לת"ס חז"כ הני קראי כמשמען וכנו' בגליון וא' סככא שחמ
אכתורס יס סירד'ס אכל סוא כמספיק כמסלת סכני חכמיס אס יודעיס סוד סלא שמע דכר מסס : (ג) הני גריס סרימ'ק ודג' אחר
קרא אחרת • סרימ' :

עלאה, ברתיה דאברהם אבינו קדמא לגיורין, ואיהו משיך לה להאי נשמתא מאתר עלאה • מה בין קרא דאמר ובת איהו, ובין קרא דאמר ובת כהן, ולא כתיב איש • אלא אית כהן דאקרי איש כהן, ולא (א) כהן ממש • ועל ארחא דא הוה איש כהן, והוה סגן, והוה כהן גדול, והוה כהן דלאו איהו גדול • כהן סתם רב ועלאה יתיר מאיש כהן • ועל דא אית נשמתא (ד"ה ע"ב) ואית רוחא ואית נפש • ובת כהן כי תהיה לאיש זר, דא נשמתא קדישא דאתמשכת מאתר עלאה, ועאלת לגו סתימו דאילנא דתי, וכד רוחא דכהנא עלאה נשבא ויהיב נשמתין באילנא דא, פרחין מתמן אינון נשמתין ועאלין באוצר חר • ווי לעלמא דלא ידעין בני נשא לאסתמרא, דקא משכין משיכו כהדי יצר הרע דאיהו (ב) איש זר והאי ברת כהן פרחת לתתא ואשכחת בנינא באיש זר, ובגין דאיהו רעותא דמארה, עאלת תמן ואתכפית ולא יכילת לשלטאה, ולא אשתלימת בהאי עלמא • כד נפקת מניה היא בתרומת הקדשים לא תאכל פשאר כל נשמתין דאשתלימו בהאי עלמא • תו אית בהאי קרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר, עלובתא איהי נשמתא קדישא כי תהיה לאיש זר, דקא אתמשכת על (ג) גיורא דאתגיד, ופרכת עליה מן ערן בארחא סתים, על כנינא דאתבני מעלה מסאבא, דא הוות לאיש זר. תו דא הוא רזא עלאה יתירא מכלא. בעמודא דקיימא לטקלין, גו אורא דנשבא, אית (ד) טקלא חדא בהאי סטרא, ואית (ה) טיקלא אחרא בהאי סטרא • בהאי סטרא מאוני צדק, ובהאי סטרא מאוני מרמה • והאי (ו) טקלא לא שביד לעלמין ונשמתין סלקין ונחתין עאלין ותבין, ואית נשמתין עשיקין כד שלטא אדם באדם דכתיב (קבלת ח') עת אשר שלט (ז) האדם באדם לרעלו • לרע לו ודאי • אבל האי נשמתא דהוות לסטרא אחרא איש זר, ואתעשקת מניה • דא איהי לרע לו • לו להווא איש זר, ואיהי בתרומת

הקדשים

(א) פי' כנון עכר כנון חו יליד בית ילמי שאוכל כתרומת הקרא איש כהן ר"ל איש של כהן (וע' פי' מוסרח'ו כספר מק"מ ככל סתאמר נאם ויפס' טרש"ב) : (ב) כי הלקיט הם מוכים כשהם קדושים שיש להם כח לירר כעוהה וקורעת כל מסך הקליפות • אבל ענלקתי הכונים מעכריוס אותם דרך גונם שיהא איש זר כי חלשית זר כם שמעלתם כחמם וחיים • ס"מ : (ג) שלח לך קס"ה ע"א וסקרמט כראשית י"ב ע"א : (ד) יש גלגל ורמו הל גלגיל סגשמי' כחבואר וקרא טיקלא על סם גלגל חילת' שמתגלגל לפניו כעשיתו סקרירות וכילוף כו וטרש"ב פי' מאונים רמו לקליפת סכסכל סיילא מס' סוד ועשיקת נשמתין כחכונעתם ככסות התאנינים וע' מק"מ : (ה) סקריו ריכ"ב ע"א : (ו) סם רס"ח ע"א : (ז) פי' הסט"א סארם כמ"ש החום' כסם ר"ת דחארם סם גוים כארם ישראל • לרע לו ודאי • כ' ס"מ ע' דמקטע כל הכייל כדן חיה כגיל מרשא • ס"א :

הקדשים לא תאכל, עד דעביד ביה קדשא כריך הוא מרה דעביד .
 אתא קרא ואמר וכת כהן כי תהיה לאיש זר הכי הוא . הבא אית
 רזא היך מתעשקן נשמתין . אלא האי עלמא אתנהג כלא באילנא
 דרעת טובורע . וכד אתנהגן בני עלמא כסטרא דטוב, טיקלא קיימא
 ואברע לסטרא דטוב, וכד אתנהגן כסטרא דרע אברע להווא סטרא .
 וכל נשמתין דהוו כהיא שעתא כטיקלא, הוא עשיק לון ונטיר לון
 אבל לרע לו, דאינון נשמתין בפיון לכל מה דאשכחן מסטרא בישא
 ושציאן לון, וסימנא לדא ארזא קדישא דאתעשק גו פלשתים ושליטו
 ביה, לרע לון . אוף הכי הגי נשמתין אתעשקן מסטרא אחרי, לרע
 לון . מה אתעבידו מאינון נשמתין, חמינן כספרי קדמאי, דמגייהו הוו
 אינון חסידי אומות העולם . ואינון ממורי תלמידי חכמים דקדמן לכהנא
 רבא עמא דארעא וחשוב בעלמא, אה על גב דעאל לפני ולפנים, ככה
 האי סבא דגעא חרא, תוהו חברייא ולא אמרו מירי . פתח ההוא

סבא ואמר

אם רעה בעיני אדניה אשר לו יעדה והפרדה לעם נכרי וגומר. האי
 פרשתא על רזא דא אתמר, וכי ימכר איש את בתו לאמה לא
 תצא כצאת העבדים אם רעה וגומר. מאריה דעלמא מאן לא ידחל
 מינד, דאנת שליט על כל מלכין דעלמא כמה דאת אמר (ירמיה י) מי לא
 יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגומר. כמה אינון בני נשא בעלמא
 דקא משתבשן כהאי קרא, וכלהו אמרין אבל קרא דא לא אתיישר
 על פומייהו . וכי קדשא כריך הוא מלך הגוים איהו, והלא מלך ישראל
 איהו והכי אקרי דהא כתיב (דברים ל"ב) כהנחל עליון גוים וגומר. וכתיב
 (ס"ט) כי חלק י עמו . ועל דא אקרי מלך ישראל . ואי תימא דאיהו
 מלך הגוים אקרי, הא שבחא דילהון דקדשא כריך הוא מלך עלייהו, ולא
 כמה דאמרין דאתמסרו לשמשין ולמנן דיליה . ותו סיפא דקרא דכתיב
 כי ככל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך, (ירמיה י) כל האי שבחא
 איהו לשאר עמין ותוהא איהו היך לרא מסתלקי כהאי קרא לרום
 (דצ"ו ע"ב) רקיעא, אלא דקדשא כריך הוא סמא עינייהו ולא ידעי ביה
 כלל, דהא מה דאנן אמרי דכלהו אין ואפס ותהו . דכתיב (ישעיה מ)
 כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו . הא עיקרא עלאה רבא

לא וחשיב

וּיְקַרְא שְׂוִי לֹון קָרָא דָא • אָמַר לִיה רְבִי חֵיָא וְהָא כְּתִיב (תְּהִלִּים מ"ו) מֶלֶךְ
 אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם וְגוֹמַר • אָמַר לִיה אֲנָא חֲמִינָא דְבִתְר כּוֹתְלֵיהּוּ הָוִית,
 וְנִפְקֶת כְּהָאֵי קָרָא לְסִיעָא לֹון וְהוּה לִי לְאַתְבָּא בְּקִדְמִיתָא עַל מַרְה
 דְּאֲמִינָא • אַבְל כִּיּוֹן דְּאֲשַׁכְּחָנָא לֶךְ בְּאַרְחָא אַעְבַר לֶךְ מִתְמָן, וּמִתְמָן
 אֵיחָךְ לְאַעְבְּרָא כְּלָא • תָּא חֲזִי כָל שְׁמַהֵן וְכָל כְּנֻיָּין דְּשְׁמַהֵן דְּאִיתָ
 לִיה לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלָהוּ כְּתַפְשֻׁטָן לְאַרְחֵייהוּ, וְכְלָהוּ כְּתַלְבְּשֵׁין
 אַלִּין בְּאַלִּין, וְכְלָהוּ מִתְּפַלְגִין לְאַרְחִין וְשְׁבִילִין יְדִיעֵן, בְּרַ שְׁמָא יִחִירָאָה
 בְּרִיר מְכַל שְׁאָר שְׁמַהֵן, דְּאַחְסִין לְעַמָּא יִחִידָאָה בְּרִיר מְכַל שְׁאָר עַמִּין,
 וְאִיהוּ יוֹד הָא וְאִי הָא דְכְּתִיב (דְּכִיּוֹס ל"ב) כִּי חֶלֶק יְיָ עִמּוֹ • וְכְּתִיב
 (ס"ד ל') וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּי (ה) בְּשֵׁמָא דָא מִמֶּשׁ יִתִיר מְכַל שְׁאָר שְׁמַהֵן •
 וְשֵׁמָא חָד מְכַל שְׁאָר שְׁמַהֵן דִּילִיה, הֵהוּא דְאַתְּפִשֵׁט וְאַתְּפַלְג לְכַמָּה
 אַרְחִין וְשְׁבִילִין וְאַקְרִי אֱלֹהִים, וְאַחְסִין שְׁמָא דָא וְאַתְּפַלְג לְתַתָּאֵי דְהָאֵי
 עַלְמָא, וְאַתְּפַלְג שְׁמָא דָא לְשִׁמְשֵׁין וְלְמִמְנָן דְּמִנְהִי לְשְׁאָר עַמִּין כְּמָה
 דָּאֵת אָמַר (כְּמַדְכָר כ"ב) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם לִירָה • (כְּרַאשִׁית כ') וַיְבֹא
 אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בְּחִלוֹם הַלַּיְלָה, וְכֵן כָּל מַמְנָא וּמַמְנָא דְאַחְסִין לֹון
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשְׁאָר עַמִּין, בְּשֵׁמָא דָא כְּלִילִין • וְאַפִּילוּ עֲבוּדָה זְרָה
 בְּשֵׁמָא דָא אַקְרִי, וְשֵׁמָא דָא מֶלֶךְ עַל גּוֹיִם, וְלָאוּ הוּא שְׁמָא דָא הֵהוּא דְּמֶלֶךְ
 עַל יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ יִחִידָאָה לְעַמָּא יִחִידָאָה לְעַמָּא דִּישְׂרָאֵל עַמָּא קִדְשָׁא וְאִי
 תִּימָא עַל אַרְחָא דָא נּוֹקִים קִרְיָה דְכְּתִיב (יִרְמִיָּה י') מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ
 הַגּוֹיִם, דְּדָא אִיהוּ שְׁמָא דְקָא מֶלֶךְ עַל גּוֹיִם, אֱלֹהִים. דְּהָא דְחִילוּ בֵיה
 יִשְׂרָאֵל וְדִינָא בֵיה שְׂרִיא • לָאוּ הֲכִי וְלָאוּ עַל דָּא אֲתַמַר, דְּאִי הֲכִי אַפִּילוּ
 עֲבוּדָה זְרָה בְּכִלְלָא דָא אִיהוּ אַבְל כִּיּוֹן דְּכּוֹתְלָא דְהָוִית סְמִיךְ אַכְתְּרִיה
 אֲתַנְסַח, קָרָא קָאִים עַל קִיּוּמִיה בְּאַסְתְּכְּרוּתָא זְעִיר • מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ
 הַגּוֹיִם • וְאִי תִימָא דְּמֶלֶךְ הַגּוֹיִם עַל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַמַר • לָאוּ
 הֲכִי • אֵלָּא מָאן הוּא מֶלֶךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יִרְאֶה, דְּלֹא דְחִיל מִינֶךְ וְלֹא
 יִדְעוּעַ מִינֶךְ, מִי מֶלֶךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יִרְאֶה. כְּגוֹנוּנָא דָא (תְּהִלִּים קי"ג) הַלְלוּיָהּ
 הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ • מָאן דְּשָׁמַע לִיה לֹא יִדַע מָאֵי קָאֲמַר,
 כִּיּוֹן דְּאָמַר הַלְלוּיָהּ, אֹוֹף הֲכִי הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ, דְּהָוָה לִיה לְמַכְתָּב עַבְדֵי

(ה) ומכאן נכתב אלפים כלומר כליות כטעמיהו וכן וקרא ולא כמו כס' ססס מתייעז שקים מ' כן כיה פרכ פחסה
 מס' ח' ג' עט' י' ל' ירוק ס' ט' מ' י' .

וי הללו את שם יי • אוף הכא הוה ליה למבתב מי ממלך הגוים
 דלא יראך • אלא בלא על תקוניה אתמר, כי בכל חכמי הגוים ובכל
 מלכותם מאין כמוך, מהו מלה דאתפשט בנייהו בחכמתא דילהון,
 מאין כמוך. וכלהו אוראן על דא כד חמאן בחכמתא דילהון עובדך
 וגבורתך, אתפשט מלה דא בנייהו ואמרי מאין כמוך בכל חכמי
 הגוים ובכל מלכותם, מאין כמוך אמרי ואתפשט בנייהו • חדו חבריאי
 ובכו ולא אמרו מידי • אוף הכי בכה איהו כמלקדמין • פתח ואמר
 (בראשית כ"ה) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה וגומר חבריאי
 אתערו דבעאת שרה לפנאה עבודה זרה מפיתא, ועל דא כתיב כל
 אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה • הכא כתיב וכי ימכר איש את
 בתו • דא נשמתא בגלגולי עובדין בישין דעלמא • לאמה • לההויה על
 סטרא אחרא בגלגולא בישא דטיקלא דאחרה, והא אתעשקת, לאפקא
 לה מתמן ודאי לא תצא כצאת העבדים • כל אינון נשמתין דמתעשקן
 מאן אינון • הכא איהו רזא, אלן אינון נשמתין דינוקין זעירין בד אינון
 (ב) ינקי מגו תוקפא דאמהון • וקדשא בריך הוא חמי דאי יתקיימון
 בעלמא, יבאשון ריחיהון ויחמצון כחומץ דא • לקיט לון (רמ"ח כ' רמ"ט כ')
 זעירין בעוד דיהבי ריחא • מה עביד, שביק לון לאתעשקא בידיה
 דההיא אמה ודא איהי לילית, דכין (דצ"ו ע"ב) דאתייהבו כרשותה,
 חדאת (כ"ה אחדת) בההוא ינוקא ועשיקת ליה, ואפיקת ליה מעלמא
 כד איהו יניק בתוקפא דאמיה • ואי תימא אינון נשמתין די עבדון טב
 לעלמא • לאו הכי, דכתיב אס רעה בעיני אדניה דיחמיץ ההוא גכרא
 בה לבתר יומין אי אתקיים בה, דא אתעשקת ואחרא לא אתעשקת •
 ועל אלן כתיב (קהלת ד') ואראה את כל העשוקים וגומר • והיינו אס
 רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה • לא באלף כתיב • אי תימא •
 דהא בההוא סטרא אחרא אזמין לה קדשא בריך הוא מיומא דהוות •
 לא יוהשתא בגלגולי טיקלא לו יעדה כואו, מה דלא הוות מקדמת
 דנא • והפדה, מאי והפדה • פריק לה קדשא בריך הוא השתא
 דסלקא ריחא עד לא תחמיץ, וסליק לה לרומי כרומים (ק"ג כ') במתיבתא
 דיליה • ואס תאמר כין דאתעשקא מההוא סטרא אחרא, יהיב לה

כמה

כמה דאמרו לחסירי (ר"ס כ') שאר עמין, ולא ינון ממזרי תלמידי חכמים.
 אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשול למכרה ודאי, כבגדו בה
 דעשיק לה בעשיקו דגלגורא דטיקלא, אלא לישראל ודאי ולא לאחראי.
 וכד נפקת מן טיקלא, לא תצא כצאת העבדים אלא מתטרי
 בעטרה בארמא על רישה, ואי תימא דהאי סטרא אעילת לה בההוא
 ינוקא, לאו הכי אלא נטלת לה וחדאת בהדה, ופרחת מן ידהאועאלת
 בההוא אתר, ואיהיפקידת לההוא ינוקא וחדאת ביה וחייבת ביהותאיבת
 (כ"ח פ"ה א') לההוא בשר, עד דלכתר נטיל קדשא בריך הוא נשמתי,
 והיא לגופא לכתר, וכלא איהו ברשותא דקדשא בריך הוא. תא חוי
 לא תצא כצאת העבדים מאי הוא, אלא בשעתא דנפקת מן טיקלא
 וההוא סטרא בחירו, רשים לה קדשא בריך הוא וחתיים לה בחד
 גושפנקא, ופריש עלה לבוש יקר דיליה. ומאן איהו, שמא קדישא
 דאקרי אלוהי. ודא הוא כבגדו בה, לבושא יקרא דמלכא פריש עלה,
 וכדין איהי נטירא דלא אתמסרת לעם נכרי אלא לישראל לחוד, ודא
 איהו דכתיב (הויכ כ"ט) כימי אלוה ישמרני, ועל דא דא כתיב הכא
 לעם נכרי לא ימשול למכרה כבגדו בה, בעוד דלבוש יקר דמלכא
 בה, כיון (בראשית כ"ד א' שמות קע"ב כ' ויקרא ע"ב ע"ב כ') דבגדו בה כתיב
 לעם נכרי לא ימשול למכרה. מה רשו אית לההוא סטרא בה. תא
 חוי כל בני עלמא כלהו ברשותיה דמלכא קדישא, וכלהו אית לון
 זמנא בהאי עלמא. עד דאיהו בעי לסלקא לון מן עלמא, ודא לית
 ליה זמנא, ועל דא איהי חייבא בהו וחדאת בהו. תו אזהרותא לכר
 נש (בהאי עלמא) אית בהני קרא, וכמה עיטין טבין עלאין אינון בכל
 מילי דאורייתא, וכלהו קשוט בארח קשוט, ואשתמודען לגבי חכימין
 דידעי ואזלי בארח קשוט. בזמנא דבעא קדשא בריך הוא למברי
 עלמא, (ב) סליק ברעותא קמיה, וציר כל נשמתי דאינון זמינין למיהב
 בבני נשא לבתר, וכלהו אתצירו קמיה בההוא ציורא ממש דזמינין
 למהו בבני נשא לבתר, וחמא כל חד וחד, ואית מנהו דזמינין
 לאבאשא ארחיהו בעלמא, ובשעתא דמטא זמנייהו, קרי קדשא בריך

הוא

(ב) כיון שראם טול ית' דהדיבור דוקא מכיון כמו כתיב מה'ם אלשך כחקירת הרמב"ם ומדוייק מה סדרה הרמב"ם כמשנס סבל
 גפוי ופרשת נחיק. ומ"מ כהטורא לירא ממש דזמינין יכ"י כחולין ד"מ אמרו לרעתן ככרתי וע"ש מבי"ס יבית הכפר האורך מ"ח
 כח"ל ע"כ ודוק. מ"ח

הוא להאי נשמתא אמר לה זילי עולי ברוך פלן בנוף פלן . אתיבת
 קמיה מאריה דעלמא, די לי בעלמא דא דאנא יתבא ביה, ולא איהך
 לעלמא אחרא דישתעבדון בי, ואהא מלוכלכא בינייהו . אמר לה קדשא
 בריך הוא, מן יומא דאתבריאת על דא אתבריאת למהוי בההוא עלמא,
 כיון דחמאת נשמתא כך בעל כרחא נחתת ועאלת תמן, אודייתא דיהיבת
 שיטא לבל עלמא חמאת הכי, אזהירת לבני עלמא ואמרת, חמו כמה חס
 קדשא בריך הוא עליכו, מרגליתא טבא דהוות ליה, זבין לכו למגנא
 דתשתעבדון בה בהאי עלמא . וכי ימכר איש, דא קדשא בריך הוא .
 את בתו . דא נשמתא קדישא . לאמה, למיהוי אמה משתעבדא ביניכו
 דצ"ז ע"א בהאי עלמא . במטו כנייכו, בשעתא דמטי זמנא לנפקא מהאי
 עלמא, לא תצא כצאת העבדים, לא תפוק מתטנפא בחובין . תפוק
 בת חורין ברירה נקיה, בגין דיחדי בה מארה וישתבח בה, ויהיב לה
 אגר טב בצחצוחי דגנתא דערן כמה דאת אמר (ישעיה כ"ח) והשביע
 בצחצחות נפשך, ודא כד תפוק ברירה נקיה כדקא יאות . אבל אם
 רעה בעיני אדניה כד נפקת מלוכלכא בטינופי חובין, ולא אתחזיאת
 קמיה כדקא יאות, ווי לההוא גופא דאתאכיד מההיא נשמתא לעלמין,
 בגין דכד נשמתין סלקין ברירן ונפקין נקיין מהאי עלמא, כל נשמתא
 ונשמתא עאלת בספרא (שלח קכ"ו ב) דאחמתא דמלכא, וכלהו בשטחן,
 ואמר דא היא נשמתא דפלנייא, זמינת תהא לההוא גופא דשכקת,
 וכדין כתיב לו יעדה כו' . וכד נפקת רעה בעיני אדניה דקא אסתאבת
 בחובין ובטנופא דחטאין, כדין לא יעדה כא' . ואתאכיד ההוא גופא
 מינה, ואיהי לא אודמנת לגביה, בר דהיא דמארה אתרע ותב
 כתיוכתא דגופא בה כדין כתיב והפדה כמה דאת אמר (איוב ל"ג) פדה נפשו
 מעבור בשחת . והפדה, האי איהו בכר נש דעיטא דיליה דיפרוק לה
 ויתוב כתיוכתא . ולהרין סטרין קאמר קדשא בריך הוא, והפדה
 כתיוכתא . לבתר דתב כתיוכתא (ה) פדה לה מארהא דגיהנס . לעס
 נכרי לא ימשל למכרה . מאן עס נכרי, ערובתא איהי נשמתא, דכד
 נפקת מעלמא ובר נש אסטי ארחיה בהדה, היא בעאת לסלקא לעלא

11

(א) אפ' דסכוונס סמנינס אפי' לילך כדרך ניסנס לנ"ע וכמו שפירשו סרלאזונס כמ"ט ריב"ז שיש לפניו שתי דוכים וכו' זכסמין לא איירי
 וו' א"כ אפ' מעיכסס אחרים שהם כדריי ניסנס ואינון משירין שהם בארחה דניחנס ומינין למעבר בה נוקמין קודם שחכנס
 לניסנס כאשר נודע ממעטס רוח א' כימי מסרתו ול' מאין

גו משריין קדישין. בגין דמשריין קדישין קיימין בההוא ארתא דגן ערן
 ומשריין נוכראין קיימין בההוא ארתא דגיהנם זכתה נשמתא וההוא
 נטירו ופרישו דלבושא יקירא עלה, כמה משריין קדישין קא מתעתדן
 לה לאתחברא בהרה ולמיעאל לה לגן ערן. לא זכתה, כמה משריין
 נוכראין מתעתדן למיעל לה בארתא דגיהנם. ואינון משריין דמלאכי
 חבלה, זמינין למעכד בה נוקמין, אתא קרא ואוכח לעס נכרי לא ימשל
 למכרה, אלוין מלאכי חבלה. ככגדו כה איהי נטירא, דקדשא בריך
 הוא עביר לה נטירא דלא ישלוט בה עם נכרי, בההוא פריסו
 דנטירו עלה :

ואם לבנו ייעדנה. תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאזרהרא דלא
 יסטי ארחוי בהאי עלמא, דאי זכה בר נש כהאי עלמא ונטיר
 לה לנשמתא בדקא יאורת, האי איהו בר נש דקדשה בריך הוא
 אתרעי כיה, ואשתבח ביה ככל יומא בפמלייא דיליה, ואמר חמו כרא
 קדישא דאית לי בההוא עלמא, כך וכך עביר כך וכך עובדו מתתקנן.
 וכד האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכייא נקייה ברירה, קדשא בריך
 הוא אנהיר לה ככמה נהורין, בכל יומא קארי עלה דא היא נשמתא
 דפלנייא ברי, נטירא ליהוי ליה לההוא גופא דשבק, ורא הוא דכתיב
 ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה. מאי כמשפט הבנות.
 הכא אית רזא לחכימין, בגו טיגרא תקיפא, רקיעא טמירא, אית היכלא
 חדא דאקרי היכל (קמ"ו ב) אהבה, ותמן אינון גגזין טמירין, וכל נשיקין
 דרחימו דמלכא אינון תמן, ואינון נשמתין רחימאן דמלכא עאלין תמן.
 כיון דמלכא עאל בההוא היכלא דמלכא, תמן כתיב (בראשית כ"ט) וישק
 יעקב לרחל, וקדשא בריך הוא אשבח תמן לההיא נשמתא קדישא,
 קדים מיר ונשיק לה וגפיף לה, וסליק לה בהדיה ואשתעשע בה, ורא
 הוא כמשפט הבנות יעשה לה, כדינא דאבא עביר לכרתיה דאיהי
 חכיבא לגביה, דנשיק לה וגפיף לה ויהיב לה מתנן. כך קדשא בריך
 הוא עביר לנשמתא זכאה ככל יומא כמה דכתיב כמשפט הבנות
 יעשה לה, היינו דכתיב (ישעיה ס"ד) יעשה למחפה לו. כמה דהאי ברתא
 אשלימת עשייה כהאי עלמא, אוף הכי קדשא בריך הוא אשלים לה
 עשייה אחרא בעלמא דאתי דכתיב עין לא ראתה אלהים וזלתך יעשה

למחבה לו • והכא כתיב (דל"ז ע"ב) יעשה לה, עד כאן • ההוא סבא

אשתחט וצלי צלותא בכה כמלקדמין ואמר

אם אחרת יקה לו וגומר • מאי אם אחרת, וכי נשמתא אחרא זמין

קדשא בריך הוא לאתבא לצדיקיא בהאי עלמא, ולאן האי

נשמתא דאשלימת בהאי עלמא רעותא דמארה • אי הכי לית

אבטחותא לצדיקיא כלל • מאי אם אחרת יקה לו • פתח ההוא סבא

ואמר (קבלת י"א) וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים

אשר נתנה • האי קרא אוקמוה חכרייא בחרבן בי מקדשא • ותמן

תנינן וישוב העפר על הארץ כשהיה • הכא איהו מאי דכתיב והכנעני

או בארץ • כשהיה ודאי • והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה •

מאי והרוח תשוב, דא שכינתא דאיהי רוח קדישא, בד חמאת שכינתא

באינון עשר מסעות דקא נטלא, ולא בעאן ישראל לאתבא בתובחא

קמי קדשא בריך הוא, ושלטא סטרא אחרא על ארעא קדישא, ואוקמוה

חכרייא • תא חזי רוחא דבר נש זכארה, אתעטר בדיוקנא בגן עדן

דלתתא, ובכל שבתי ומועדיריש ירחי, מתעטרן רוחי ומתפשטין וסלקין

לעילא, וכמה דעביר קדשא בריך הוא בהאי נשמתא קדישא לעילא,

הכי גמי עכיד בהאי רוחא לתתא בגן עדן לתתא, דקא סלקת קמיה.

ואמר דא איהי רוחא דפלגיא גופא, מיד מעטר לה קדשא בריך הוא

להאי רוחא בכמה עטרין ואשתעשע בה • ואי תימא דהא בגין רוחא

דא שביק קדשא בריך הוא מה דעכיד לנשמתא • לאו הכי, אליה

שארה כסותה וענתה לא יגרע, אלין אינון תלת שמהן עלאין דעין לא

ראתה אלהים וזולתה, וכלהו בעלמא דאתי ואתמשכן מתמן • חד

מנייהו שארה, משיכו דנציצו ונהירו דנהיר בארע סתים מוונא דון

כלא, ואקרי יהוה בנקודת אלהים • שארה, בהפוך אתוון אשר ה, ודא

(כרסית מ"ט) מאשר שמנה לחמן ודא היא שארה • כסותה, פרישו דמלכא

דא משיכו אחרא דנהיר ונטיר לה תדיר, פרישו דלבושא דמלכא

דפריש עלה אלוה דא בבגדו בה תדיר, דלא אתערי מינה והאי איהו

כסותה • וענתה, מאן איהו, דא משיכו דעלמא דאתי דביה כלל, יי

צבאות איהו, ודא איהו דנהיר בכל נהורין סתימין עלאין דאילנא

דחיי, דביה עונה טמירא דמתמן נפקת • וכל דא בעדוונא וכסופא

0
דלמא דאתי תלתא הני לא יגרע לה כד איהיזכאת כדקא יאות,
הני תלתא גרעאן מינה דלא יתעביד לה עטרה אפילו מחר מנייהו.
תא חזי מה כתיב ואם שלש אלה לא יעשה לה, דלא זכאת בהו.
ויצאה חנם אין כסף, תפוק מקמיה ודחין לה לכר. אין כסף, לית לה
כסופא ולית לה עדונא כלל. עד כאן אוכיחת אורייתא דכל עיטין בה
תליין, ויהיבת עיטא טבא לבני נשא. מכאן ולהלאה נהדר למלין
קדמאין, בההוא נשירו עלאה דקא פריש עלה קדשא בריך הוא, בגין
דלא תהא לעם נכרי, דהא בגדו בה, ונשירו איהו לה תדיר.
ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה. אמר ההוא סבא
חכרייא, כד תהבון לגבי ההוא (ה) שינדא דעלמא סמך עליה,
אמרו ליה דידיכר יומא (ו) דתלגא, (ז) דאזדרעו פולין לחמשין ותריין
גוונין, והדר אקרין האי קרא והוא ימא לבון. אמרו במטו מינד מאן
דשארין מלה הוא ימא. אמר לון ודאי ידענא דזכאין אתון, ואית
לרמזא לכון רמזא דחבימין, ועל מה דאנא אימא כד תדכרון ליה,
סימנא דא הוא ישלים על דא. השתא אית לומר מאן הוא דאקרי
בן לקדשא בריך הוא. תא חזי כל (דל"ח ע"ב) ההוא דזכי (ק"א ח' קי"ג)
לתליסר שנין ולהלאה, אקרי בן לכנסת ישראל. וכל מאן דאיהו
מבן עשרין שנין ולעילא וזכי בהו, אקרי בן לקדשא בריך הוא ודאי
(דכ"ח י"ד) בנים אתם ליי אלהיכם. כד מטא דוד לתליסר שנין, וזכה
בההוא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב (תהלים כ) יי אמר אלי בני
אתה אני היום ילדתיך. מאי טעמא דהא מקדמת דנא לא הוה ליה
כרא, ולא שראת עליה נשמתא עלאה, דהא בשני ערלה הוה ובגין
כך (קכ"ח ב) אני היום ילדתיך, היום ודאי ילדתיך. אני ולא סטרא
אחרא כמה דהוה עד השתא. אני כלחוראי. כד עשרין שנין מה
כתיב בשלמה (משלי ד) כי בן הייתי לאבי. לאבי ממש ודאי. ואם
לבנו ייעדנה. מבר תליסר שנין ולהלאה. דהא נפקת מרשודסטרא
אחרא דאזדמנת ליה, מה כתיב כמשפט הבנות יעשרה לה. מהו
כמשפט הבנות. תנינן בכל יומא ויומא חמי קדשא בריך הוא לההוא
ינוקא

דלמא דאתי תלתא הני לא יגרע לה כד איהיזכאת כדקא יאות,
הני תלתא גרעאן מינה דלא יתעביד לה עטרה אפילו מחר מנייהו.
תא חזי מה כתיב ואם שלש אלה לא יעשה לה, דלא זכאת בהו.
ויצאה חנם אין כסף, תפוק מקמיה ודחין לה לכר. אין כסף, לית לה
כסופא ולית לה עדונא כלל. עד כאן אוכיחת אורייתא דכל עיטין בה
תליין, ויהיבת עיטא טבא לבני נשא. מכאן ולהלאה נהדר למלין
קדמאין, בההוא נשירו עלאה דקא פריש עלה קדשא בריך הוא, בגין
דלא תהא לעם נכרי, דהא בגדו בה, ונשירו איהו לה תדיר.
ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה. אמר ההוא סבא

חכרייא, כד תהבון לגבי ההוא (ה) שינדא דעלמא סמך עליה,
אמרו ליה דידיכר יומא (ו) דתלגא, (ז) דאזדרעו פולין לחמשין ותריין
גוונין, והדר אקרין האי קרא והוא ימא לבון. אמרו במטו מינד מאן
דשארין מלה הוא ימא. אמר לון ודאי ידענא דזכאין אתון, ואית
לרמזא לכון רמזא דחבימין, ועל מה דאנא אימא כד תדכרון ליה,
סימנא דא הוא ישלים על דא. השתא אית לומר מאן הוא דאקרי
בן לקדשא בריך הוא. תא חזי כל (דל"ח ע"ב) ההוא דזכי (ק"א ח' קי"ג)
לתליסר שנין ולהלאה, אקרי בן לכנסת ישראל. וכל מאן דאיהו
מבן עשרין שנין ולעילא וזכי בהו, אקרי בן לקדשא בריך הוא ודאי
(דכ"ח י"ד) בנים אתם ליי אלהיכם. כד מטא דוד לתליסר שנין, וזכה
בההוא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב (תהלים כ) יי אמר אלי בני
אתה אני היום ילדתיך. מאי טעמא דהא מקדמת דנא לא הוה ליה
כרא, ולא שראת עליה נשמתא עלאה, דהא בשני ערלה הוה ובגין
כך (קכ"ח ב) אני היום ילדתיך, היום ודאי ילדתיך. אני ולא סטרא
אחרא כמה דהוה עד השתא. אני כלחוראי. כד עשרין שנין מה
כתיב בשלמה (משלי ד) כי בן הייתי לאבי. לאבי ממש ודאי. ואם
לבנו ייעדנה. מבר תליסר שנין ולהלאה. דהא נפקת מרשודסטרא
אחרא דאזדמנת ליה, מה כתיב כמשפט הבנות יעשרה לה. מהו
כמשפט הבנות. תנינן בכל יומא ויומא חמי קדשא בריך הוא לההוא

(א) כוזה רש"י ספורו כדעק זעיר שש יסוד אימא ספורו סל"ע. סרמ"ז (וסלע ח"א נ"י אה"ס דירודין ק"ס ע"ס הכולל ש"א כ"א מא' :
מ"א' (ז) : (כ) ר"ל שחמנו סוקרים ופלפלו על שם ב"ן ועיין ס"עכ : והשכ"י ורכי יוכא סבא סור טפיקים כדווש שם ב"ן שספור כ"ס נס
שם אלמשע פשטו ואלא דמלא כי ב"ן איתיות געין מק"מ : ק"ש"כ : (ג) שזרעי קעניות לכ"כ גוינין ונשו לשם ב"ן מ"כ :

ינוקא דקאי ברשו דערלרה, ואיהו נפיק מינה ואתמשך לבי ספרא
 ותבר לה, ואזיל לבי בנישתא ותבר לה. מה עביד קדשא בריך הוא
 לההיא נשמתא, אעיל לה לאדרגא דיליה ויהיב לה מתנן וגבובון
 סגיאין, וקשיט לה בקשושין עלאין, עד זמנא דאעיל (כרמזית קפ"ה כ') לה
 לחפה כההוא (ד"ה גו ההוא) בר מתליסר שנין ולעילא. אם אחרת
 יקח לו. הכא אית הוא דרוזן לחבימין אתמסרו, ואית לאודענא
 בקדמיתא מלה חדא. תא חזי ביומא דשבתא בשעתא דאתקדש
 יומא, נפקי נשמתין מגו אילגנא דחיי, ומנשבן אינון נשמתין קדישין
 לתתאי, ונייחין בהו כל יומא דשבתא. ולבתר דנפיק שבתא, סלקין
 כלהו נשמתין ומתעטרן בעטרין קדישין לעילא. (וכד מתעטרן כההוא
 סבא אלן אינון בעליו דההוא טיבו ודאי). אוף הכי קדשא בריך
 הוא אזמין לההוא בר נש, ודא הוא נשמתא אחרת. ואף על גב דדא
 זמינא ליה. נשמתא דהות ליה בקדמיתא, שארה דקדמיתא כסותה
 וענתה לא יגרע כמה דאתמר. בכה ההוא סבא כמלקדמין ואמר
 איהו לנפשיה, סבא סבא כמה יגעת לאדבקא מלין קדישין אלן,
 והשתא תימא לון כרגעא חדא. אי תימא דתיחס עליהו על אינון
 מלין ולא תימא לון הא כתיב (משלי ג') אל תמנע טוב מבעליו בהיות
 לאל ירך לעשות, מאי אל תמנע טוב מבעליו. אלא קדשא בריך
 הוא ובנסת ישראל אינון הכא, דהא ככל אתר דמלין דאורייתא
 אמרין, קדשא בריך הוא ובנסת ישראל אינון תמן וצייתי לון, וכדין
 ההוא אילגנא דטוב ורע, בשעתא דאזלין מתמן וצייתי אינון מלין, ההוא
 (ה) סטרא דטוב אתגבר ואסתלק לעילא, וקדשא בריך הוא ובנסת
 ישראל מתעטרן כההוא טוב, ואלן אינון בעליו דההוא טוב. סבא
 סבא את אמרת מלין אלן ולא ידעת אי קדשא בריך הוא הכא, ואי
 אלן דקיימי הכא זפאין למלין אלן. לא תרחל סבא. דהא הוית
 בכמה קרבין דגברין תקיפין ולא דחילת, והשתא אנת דחיל. אימנא
 מילך דהא ודאי הכא איהו קדשא בריך הוא ובנסת ישראל, וזכאין
 אינון אלן דהכא. ואי לאו הכי לא אערענא בהו ולא שרינא באלן

מלין

(6) פ"י כ"י סגננס מתכרדים ככח חרית סלדיק ועיליס כסיד מן יבקים נסס מוחין דא' זא' וז' וקכ"ס וכו' מתעטרין וכו' מק"מ :

ע"מ"ל"א

מלין • אימא מילך סבא אימא בלא דחילו • פתח ואמר (תהלים ק"ד) יי
 אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת • יי אלהי (ט' ט' ה"ו ז"כ) דא שירותא
 דמהימנותא, סליקו דמחשבה, ועלמא דאתי, רזא חדא בלא פרודא •
 גדלת, דא שירותא דיומא קדמאה, ואינון יומין עתיקין סטרא דימינא •
 מאד, דא (ס"ט כ') הוא סטרא דשמאלא • הוד והדר לבשת, אלן תרין
 בדי (ויחי רכ"ב) ערבות עד הכא • כיון דמטא לגו אילנא דחיי, אתטמר
 ולא אסתלק (ס"ט ולא כעא) למהוי במניינא, בגין ההוי מאד • מאי
 מאד, שמאלא דכל ענפין דלתתא, ובכללא ענפא מרירא חדא • ועל
 דא אתטמר ההוא אילנא דחיי ולא כעא למהוי במניינא דא עד
 דאהדר כמלקדמין ושבח בגוונא אחרא ואמר, עטה אור בשלמה דא
 שירותא (דאור) (רל"ט ע"ב) דיומא קדמאה גוטה שמים הכא אתכליל שמאלא
 ולא אמר מאד, אתכליל בימינא למהוי נהיר בכללא דשמים המקרה במים
 עליותיו • הכא נפיק בחדוה ההוא אילנא דחיי נהר דנפיק מעדן ואשתרשו
 ביה במימיו אינון תרי בדי ערבות, דאינון גדלין במימיו דא הוא דכתיב
 (כ"ט) ההוא אילנא דחיי, ואשתרשו ביה אינון תרי בדי ערבות, דאינון
 גדלין במימיו דההוא נהר דנפיק מעדן, ודא הוא (תהלים ק"ד) המקרה
 במים • עליותיו • מאן עליותיו, אלן בדי ערבות • ודא הוא דכתיב
 (יחזקאל י"ז) ועל יובל ישלח שרשיו, ודא הוא רזא דכתיב (תהלים מ"ו) נהר
 פלגיו ישמחו עיר אלהים • מאן פלגיו, אלן אינון שרשיו והכי אקרון •
 עליותיו, שרשיו • פלגיו, כלהו אשתרשו באינון מיין דההוא נהר • (ס
 ק"ד) השם עבים רכובו • דא מיכאל וגבריאל אלן הס עבים • המהלך
 על כנפי רוח, למיהב אסוותא לעלמא ודא איהו רפאל • מכאן ולהלאה
 עושה מלאביו רוחות וגומר • סבא סבא אי כל הני ידעת אימא ולא
 תדחל, אימא מילך וינהרון מלין דפומך • חדו חברייא והו צייתין
 בחדוה למלוי קדישין • אמר אי סבא אי סבא במרה עיילת גרמך
 עאלת בימא רבא, אית לך לשטטא ולנפקא מתמן :

אם אחרת יקח לו, כמה גלגולין עתיקין הכא דלא אתגלון עד האי דנא,
 וכלהו קשוט בדקא יאות, דלית לאסטאה מארח קשוט אפילו
 כמלא נימא • בקדמיתא (כ"ט השתא) אית לאתערא, (כ"ט כ') נשמתין
 דגירין כלהו פרחן מגו גנתא דעדן בארח סתים, כד מסתלקן מהאי

עלמא, נשמתהון דקא רווחו מגו גנתא דערן, לאן אתר תייבין • אלא
 תנינן, מאן דנטיל ואחיד בנכסי גיורין בקדמיתא זכי בהו • אוף הכי
 כל אינון נשמתין קדישין עלאין, דקא זמין לון קרשא בריך הוא לתתא
 כדקאמרן, כלהו נפקין לזמנין ידען (וסלקין) (כראשית ל"ח כ) בגין ראשתעשעא
 בגן ערן, (דלעילא) ופגען באינון נשמתין דגיורין • מאן דאחיד בהו
 טאלין נשמתין, (דסלקין) אחיד בהו וזכי בהו, ומתלבשן בהו וסלקין
 וכלהו קיימי בהאי לבושא ונחתי גו גנתא בלבושא דא, בגין דבגנתא
 דערן, לא קיימאן תמן אלא בלבושא כל אינון דקיימי תמן • אי תימא
 דבגין האי לבושא גרעאן אינון נשמתין מכל ענוגא דהוה לון בקדמיתא,
 הא כתיב אם אחרת יקח לו שארה בסותה וענתה לא יגרע • בגנתא
 קיימי בלבושא דא, דקדמן לאחדא בהו וזכו בהו, וכד סלקין לעילא
 מתפשטן מניה דהא תמן לא קיימין (קס"ז כ' ר"כ ר"ס ט"ל כ"ט ס"ו) בלבושא •
 ככה ההוא סבא כמלקדמין ואמר לנפשיה, סבא סבא כודאי אית לך
 למבכי, כודאי אית לך לאושדא דמעין על כל מלה ומלה, אבל גליקמיה
 קדשא בריך הוא ושכינתיה, דאנא ברעו דלבא ובפולחנא דילהון קאמינא,
 בגין דאינון בעליו דכל מלה, ומתעטרן בהו • דכל אינון נשמתין קדישין, כד
 נחתי להאי עלמא בגין למשרי כל חר על דוכתייהו דאתחזון בהו לבני
 נשא, כלהו נחתי מתלבשן באינון נשמתין דקא אמרן, והכי עאלין
 כורעא קדישא, ובמלבושא דא קיימי לאשתעבדא טנייהו בהאי עלמא.
 וכד אשתאבן אינון מלבושין ממלין דהאי עלמא, אינון נשמתין קדישין
 איתזנן (כ"ה אתהנון) מריחא דקא אריחו מגו לבושיהון אלין • קדשא
 בריך הוא כל מלין סתימין דאיהו עכיד, אעיל לון באורייתא קדישא,
 וכלא אשתבח באורייתא, וההיא מלה סתימא גלי לה אורייתא, ומיד
 אתלבשא בלבושא אחרא, ואתטמר תמן ולא אתגלי, וחכימין דאינון
 מליין עיינין, אף על גב דההיא מלה אסתים בלבושה (תמן), חמאן לה מגו
 לבושה • ובשעתא דאתגלי ההיא מלה עד לא תיעול בלבושה, רמאן
 בה פקוהו דעינא, ואף על גב דמיד אסתים, לא אתאכיד מעינייהו
 (כ"ה מנייהו) בכמה דוכתין אזהר קדשא בריך הוא על גיורא (בגין)
 דזרעא קדישא יזדהרון ביה, ולבתר נפיק מלה סתימא כגרתקה
 (וג"ט ע"ה) וכיון דאתגלי, אהדר לגרתקה מיד ואתלבש תמן • כיון דאזהר

על גיורא בכל אינון דוכתינן נפק מלה מנרתקה ואתגלי ואמר (שמות כ"ג)
 ואתם ידעתם את נפש הגר • מיד עאלת לנרתקה ואהדרת בלבושה
 ואתטמרת דכתיב בי גרים הייתם בארץ מצרים, דחשיב קרא דכגין
 דאתלבש מיד, לא הוה מאן דאשגח בה • בהאי נפש הגר ידערת
 נשמתא קדישא כמלין דהאי עלמא, ואתהניאת (כ"ה ואשתאבה) מנייהו •
 פתח ההוא סבא ואמר (ס"ז כ"ד) ויבא משה בחוך הענן ויעל אל ההר
 וגומר ענן דא מאי הוא • אלא דא הוא דכתיב (פרה"ט ט) את קשתי
 נתתי בענן, תנינן דההוא קשת אשלחת לבושו ויהיב לון למשה (דכ"ט ט"א)
 ובההוא לבושא סליק משה לטורא, ומניה חמא מה דחמא, ואתהני
 מכלא עד ההוא אחר • אתו אינון חבריאי ואשתטחו קמיה דההוא
 סבא ובכו ואמרו, אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין
 מפומך די לן • אמר ההוא סבא (אם אחרת יקח לו) חבריאי לאו כגין
 דא בלחורוי שרינא מלה, דהא סבא כגני לאו במלה חרא עביד קיש
 קיש ולא קרי • כמה בני עלמא בערבוביא בסכלתנו דילהון ולא חמאן
 בארע קשוט באורייתא, ואורייתא קרי בכל יומא כנהימו (כ"א ברחימו)
 לגבייהו (דכ"ג נשא), ולא בעאן לאתבא רישא יואף על גב דאמינא דהא
 אורייתא מלה נפקא מנרתקה, ואתחזיאת זעיר ומיד אתטמרת • הכי
 הוא נדאי • ובזמנא דאתגליאת מגו נרתקה ואחטמרת מיד, לא עכרת
 דא אלא לאינון דידעין בה ואשתמודעין בה • מתל למה הדבר דומה
 לרחימתא דאיהי (כ"א ס"א) שפירתא בחיזון, ושפירתא בריא ואיהי טמירתא
 בטמירו גו היכלא דילה, ואית לה רחימא יחידא דלא ידעין ביה בני
 נשא, אלא איהו בטמירו • ההוא רחימא מגו רחימו דרחים לה, עכר
 לתרע ביתה חדיר, זקיף עינוי לכל סטר • איהי ידעת דהא רחימא
 אסחר תרע ביתה חדיר, מה עכרת, פתחת פתחא זעירא בההוא היכלא
 טמירא דאיהי תמן, וגליאת אנפחא לגבי רחימא, ומיד אתהדרת
 ואתכסיאת • כל אינון דהוולגבי רחימא לה חמו ולא אסתכלו, בר
 רחימא בלחורו, ומעויו ולביה ונפשיה אולו אבתרה, וידע דמגו רחימו
 דרחימא ליה, אתגליאת לגביה רגעא חרא לאתערא ליה, (כ"א לגביה
 רחימו) הכי הוא מלה דאורייתא, לא (כ"ב כ) אתגליאת אלא לגבי
 רחימא, ידעת אורייתא דההוא רחימא דלבא אסחר לתרע ביתה

כל יומא, מה עבדת, גליאת אנפהא לגביה מגו היכלא, וארמיות ליה
 דמיזא, מיר אהדרת לאתרה ואתמרת, כל אינון דתמן לא ידעי
 ולא מסתכלי אלא איהו בלחודו, ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה,
 ועל דא אורייתא אתגליאת ואתכסיאת, ואזלת ברחימו לגבי רחימהא
 לאתערא בהדיה רחימו. תא חזי ארחא דאורייתא כך הוא. בקדמיתא
 כד שרייא לאתגלאה לגבי בר נש, (ברגשא) ארמיות ליה ברמיזו, אי ידע
 טב, ואי לא ידע שדרת לגביה וקראת ליה פתי, אמרת אורייתא ליה הוא
 דשדרת לגביה, אמרו ליה הוא פתי דיקרב הבא ואשתעי בהדיה דהא
 הוא דכתיב מי פתי יסור הנה חסר לב. קריב לגביה שריאת למללה
 עמיה מבתר פרוכתא דפרסא ליה, מלין לפוס אורחוי, עד דיסתכל
 זעיר זעיר ודא הוא דרשא. לבתר השתעי בהדיה מבתר שושפי.
 דקיק, מלין דחידה ודא איהו אנדא. לבתר דאיהו רגיל לגביה, אתגליאת
 לגביה אנפין באנפין, ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה, וכל ארחין
 סתימין דהו בלבה טמירין מיומין קדמאין, כדן (ד"ט ע"ב) איהו בר נש
 שלים בעל תורה ודאי מארי דכיתא, דהא כל רזין דילה גליאת ליה,
 ולא רחיקת ולא כסיאת מניה כלום. אמרה ליה, חמית מלה דרמיזא
 דקא רמיזא לך בקדמיתא, כך וכך רזין הוו כך וכך הוא. כדן חמי
 דעל אינון מלין לאו לאוספא ולא למגרע מנייהו. וכדן פשטיה דקרא
 כמה דאיהו, דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. ועל דא בני
 נשא אצטריכו לאזרהרא ולמרדף אבתרה דאורייתא, למהו רחימין
 דילה כמה דאתמר. תא חזי אם אחרת יקח לו, גלגולין דמתגלגלן
 בהאי קרא כמה רכרבין ועלאין אינון, דהא כל נשמתין עאלין בגלגולא,
 ולא ירעין בני נשא ארחוי דקדשא בריך הוא, והיך קיימא טיקלית,
 והיך אתדנו בני נשא בכל יומא וככל עידן, והיך נשמתין עאלין בדינא
 עד לא יתון להאי עלמא, והיך עאלין בדינא לבתר דנפקי מהאי עלמא.
 כמה גלגולין וכמה עובדין סתימין עכיד קדשא בריך הוא בהדיה
 כמה נשמתין (f) ערטילאין, וכמה רוחין ערטילאין אזלין בהוא עלמא
 דלא עאלין לפרגודא דמלכא, וכמה עלמין אתהפך בהו, ועלמא
 דאתהפך בכמה פליאן סתימין, ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין, והיך

מהגלגלן

(f) סיבות :

מתגלגלן נשמתין כאבנא (6) בקוספיתא כמה דאת אמר ואת נפש
 אויביך יקלענה בתוך כף הקלע (והואיל ושרינן לגלאה) השתא אית
 לגלאה, דהא כל (ויקרא ק"ע"ב) נשמתין מאילנא דברכא ותקיפא דהוא
 נהר דנפיק מערן נפקי, וכל רוחין מאילנא אחרא זעירא נפקין. נשמה
 מלעילא רוח מלתתא, ומתחברן כחדא כגוונא דדבר ונוקבא, וכד
 מתחברן כחדא, כרין נהירין נהירו עלאה. ובחבורא דתרווייהו אקרי
 נר. (משלי כ) נר יי נשמת אדם. מהו נר, נשמה רוח. ועל חבורא
 דתרווייהו כחדא אקרי נר. דכתיב נר יי נשמת אדם. נשמה ורוח
 דבר ונוקבא לאנהרא כחדא, ודא בלא דא לא נהרין ולא אקרי נר,
 וכד מתחברן כחדא אקרי כלא נר. וכדין אתעטף נשמה ברוח לקיימא
 תמן לעילא בהיכלא טמירא דכתיב (ישעיהו כ"ז) כי רוח מלפני יעטוף.
 יתעטף לא כתיב אלא יעטוף. מאי טעמא, בגין דנשמות אני עשיתי.
 תמן בגנתא דלעילא בהיכלא טמירא, אתעטף ואתלבש נשמה ברוח
 כמה דאתחזי. וכיון דבההוא היכלא לא הוי ולא אשתמש אלא ברוח
 ונשמה, נפש לא אתי לתמן, (כ"ג מתמן) אלא מתלבש בההוא רוח תמן,
 וכד נחתא לגו גן ערן דלתתא, (בהאי עלמא) אתלבש בההוא רוחא
 אחרא דאמינא, ההוא דנפיק מתמן, והוה מתמן, וככלהו שריא בהאי
 עלמא ואתלבש בהו. ההוא רוח דנפיק מהאי עלמא, דלא אתרבי
 (כ"ד דלא אתרבי) ולא אתפשט בהאי עלמא, אולא כגלגולא ולא אשכח
 גיחא, אפילו כגלגולא בעלמא כאבנא בקוספיתא, עד דישכח ההוא
 פרוקא דיפרוק ליה, ואייתי ליה בההוא מאנא ממש דהוה איהו משתמש
 ביה, ודביק ביה תדיר רוחיה ונפשיה, והות בת זוגיה רוחא ברוחא,
 וההוא פרוקא בני ליה כמלקדמין, וההוא רוחא דשכך ואתדבק בההוא
 מאנא לא אתאכיד, דהא לית מלה אפילו זעירא בעלמא, דלא הוי ליה
 אתר ודוכתא לאתטמרא ולא תכנשא תמן, ולא אתאכיד לעלמין.
 ובגין כך ההוא רוחא דשכך בההוא מאנא תמן הוא. ודא דרף בתר
 עיקרא ויסודא (כ"ה דיליה) דקא נפיק מגיה ואייתי ליה ובני ליה כדוכתיה,
 באתר דההוא רוח בת זוגיה (לך לך כ"ה ב) דנפקת בהדיה, ואתכני תמן
 כמלקדמין. ודא איהו בריה חדתא השתא בעלמא, רוחא חדתא וגופא

חדתא

(6) ככף הקלע:

חדתא • ואי תימא רוח דא הוא מה דהוה הכי הוא, אכל לא אתבני
 אלא כגין ההוא רוחא אחרא דקא שבק בהווא מאנא (ר"ק ע"ב) הכא
 אית רזא דרזין • (ס"א רזא דרזין כהווא מאנא) • כספרא דחנוך בניינא
 דא דאתבני, לא אתבני אלא כהווא רוחא אחרא דשביק תמן כהווא
 מאנא, וכד שארי לאתבנאה, דא משיך אבתריה להווא רוח דאזיל
 ערטילאה, ומשיך ליה לגביה, ותמן תרי רוחות דאינון חד • לבתר דא
 איהו רוח^ו איהו נשמה ותרווייהו תר^ו לאתרבאה ולמזכי כדקא יאות,
 תרווייהו אינון חד לאתלבשא בהו נשמתא אחרא עלאה • כמה דאית
 לשאר בני עלמא רוח דזכאן בהו נשמתין אינון דקדמן ואחרין בהו,
 ורוחא אחרא מלעילא ונשמתא קדישא אתלבשא בהו • אוף הכי נמי
 מדיליה ממש אית תרין רוחין, כגין לאתלבשא בהו נשמה עלאה.
 יהא לדין גופא אחרא דקא אתבני השתא חדתא • ההוא גופא קדמאה
 דשבק מה אתעביד מניה • או האי בריקנייא או האי בריקנייא • לפום
 סכלתנו דבר נש אשתמע, דהאי קדמאה דלא אשתלים בקדמיתא
 אתאביד, הואיל ולא זכה • אי הכי למגנא אשתדל בפקודי אורייתא
 או אפילו בחד כנייהו • והי אנן ידעינן דאפילו דיקנין שבישראל
 כלהו מליין מצות כרמון • וגופא דא אף עלגב דלא אשתלים לאתרבאה
 ולמסגי בעלמא, פקודין אחרנין דאורייתא נטר, דלא אתאבידו מניה
 וכי למגנא הוו • חברייא חברייא פקחו עינייכו, דהא אנא ידענא דהכי
 אתון סברין ידעין, (כ"ס סלקין אדעתין) דכל אינון גופין ציונין אינון
 בריקנייא, דלא אית לון קיומא לעלמין • לאו הכי וחס לי לאסתכלא
 באלין מלין • פתח סבא ואמר (תהלים ק"ג) מי ימלל גבורות יי ישמיע
 כל תהלתו • מאן הוא בעלמא דיכיל למללא גבורן דעביד קדשא
 בריך הוא בעלמא תדיר • ההוא גופא קדמאה דשבק לא אתאביד,
 וקיומא ליהו ליה לזמנא דאתי, דהא עונשיה סבל בכמה זינין, וקדשא
 בריך הוא לא מקפח אגרא דשום בריין דברא, בר אינון דנפקו מגו
 מהימנותא דיליה ולא הוה בהו טב לעלמין, ובר מאינון דלא ברעו
 במודים, דהני קדשא בריך הוא עביד מנייהו בריין אחרנין, כגין דלא
 יתבני ההוא גופא בדיוקנא דבר נש ולא יקום לעלמין • אכר הני
 לאו הכי • מה עביד קדשא בריך הוא, אי ההוא רוח זכי לאתתקנא

דלא
 זכא
 זכא

בהאי

שבת

כהאי עלמא בהווא גופא אחרא, מה עביד קדשא בריך הוא, ההוא
 פרוקא דקא פריק ההוא רוח דיליה דקא אעיל תמן, ושחף וערב בהווא
 מאנא, ודאי לא אתאביד, ומה אתעביד, דהוה תלת רוחין תמן (ס"ה)
 בהווא גופא אחרא ביה יקום, ומה עביד קדשא בריך הוא, תא חזי
 ההוא פרוקא דקא פריק ליה, רוח דיליה הא אעיל תמן ושביק ושחף
 וערב בהווא מאנא, וההוא רוחא קדמאה דהוה בהווא מאנא
 ואתרבק ביה, ודאי אשתאר תמן ולא אתאביד, ובגין כך ההוא רוחא
 דשבק בהווא מאנא ואתרבק תמן, הוא רדיף פתר עיקרא דיליה
 ויסודא דיליה דקא נפיק מיניה, ואייתי ליה ובני ליה בדוכתיה באתר
 דהוות בת זוגיה, הא תלת רוחין תמן, חד דהוה בהווא מאנא
 ואשתאר תמן, וחד ההוא דאתמשך תמן דהוה ערטילאה, וחד ההוא
 דאעיל תמן ההוא פרוקא ואתערב בהו, למהוי בתלת רוחין אי
 אפשר, ומה אתעביד, אלא כך אינון גבורן עלאין דעביד קדשא
 בריך הוא, ההוא רוח דאעיל תמן ההוא פרוקא, ביה אתלבשא ההוא
 נשמתא באתר דלבושא דגיוורי, (והוא) וההוא רוחא ערטילאה דתב
 תמן לאתבנאה, להוי לבושא לנשמתא עלאה, וההוא רוח דהוה
 בקדמיתא דאשתאר בהווא מאנא פרח מתמן, וקדשא בריך הוא אומין
 ליה אתר בגו רזין (ה) כוין דטנרא, דבתר כתפוי דגן עדן ואתטמר
 תמן, ואסתלק להווא גופא קדמאה דהוה בקדמיתא, ובהווא רוח
 יקום ההוא גופא, ודא איהו חד דאינון תרין דקא מינא (לעלא).
 אבל ההוא גופא עד דלא יקים עונשיה סגיא, דהא בגין דלא זכרה
 לאתרבאה נחתי ליה לגו (תקונים מ"ט ב') אדמה דסמיד לארקא, ואתרן
 תמן, ולבתר סלקין ליה להאי תכל, השתא נחית והשתא סליק, הא
 סליק והא נחית, לירת ליה (כ) שכיבו בר בשבתי וביומין טבין
 וברישי ירחי, ואלין דמיבין באדמת עפר, (ד"ק ע"ב) אדמת מאדמה,
 עפר מתכל, ועל אלין כתיב (דניאל י"ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו
 אלה לחי, עולם ואדה לחרפור ולדראון עולם כל אלין דלא זכו
 לאתתקנא, אבל אי זכה ההוא רוח ערטילאה דתב במלקדמין
 לאתתקנא, זכאה איהו, דהוה ההוא רוחא דאתמר ביה דאתטמר

בשנרא

(f) חלון חסלע מחזורי סג' : (כ) טקט :

בטנרא, יתתקן בההוא גופא קדמאה • ועל אלן כתיב אלה לחיי עולם
 ואלה לחרפות וגומר. כל אינגן דלא זכו לאתתקנא • ואלן אינגן גבורן
 עלאין דמלכא עלאה קדישא ולא אתאכיד כלום • אפילו הכל דפומא
 אתר ודוכתא אית ליה, וקדישא בריך הוא עכיד מיניה מה דעכיד,
 ואפילו מלה דכר נש, ואפילו קלא, לא הוי בריקנייא ואתר ודוכתא
 אית להו לכלא • האי דאתבני השתא, ונפק לעלמא כריה חרתא
 לית ליה בת זוג, ועל דא לא מכריזי עליה, דהא בת זוגייה אתאכידת
 מניה, בת זוגייה דהות ליה אתעכידת אמיה, ואחווה אכווה סכא סכא
 מה עכדת סב הוה לך שתיקא • סכא סכא הא אמיא דעאלת בימא
 רבא, בלא חכלין ובלא דגלא מה תעכיד • אי תימא דתסתלק לעילא
 לא תיכול • אי תימא דתחות לתתא, הא עמקא דתהומא רבא מה
 תעכיד • אי סכא אי סכא לא אית לך לאהדרא לאחורא • בעידנין
 אלן לא הוית ולא אתרגילת לאתחלשא בתוקפק, דהא ידעת דכר
 נש אחרא בכל דרא דא, לא עאל בארכא עמיקא דא דאנת תמן •
 כריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי, ואי עאל בימא עמיקא, אשגח
 בקרמיתא, היך יעבר בזימנא דרא וישוטט בימא עד לא יעול, ואנת
 סכא לא אשגח בקרמיתא • השתא סכא הואיל ואנת תמן לא
 תחלש בתוקפק, לא תשבוק כל ארחך למשטטא לימינא ולשמאלא,
 לארכא ולפונייא, לעמקא ולרומא, לא תרחל • סכא סכא איתתקף
 בתוקפק, כמה גבורין תקיפין תכרת בתוקפיהו, וכמה קרבין נצחרת
 בכה • פתח ויאמר (ס"ד ב) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה
 בעטרה שעטרה לו אמו כיום חתנתו וכיום שמחת לבו • האי קרא
 אוקמוה ורבי הוא • אבל צאינה וראינה, וכי מאן יכיל למחמי במלך
 שלמה, דהוא מלכא דשלמא דיליה, והא סתים הוא מכל חילי מרומין
 דלעילא בההוא אתר (יסעי ס"ד) דעין לא ראתה אלהים זורתך • ואת
 אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה • ותו דהא כבוד דיליה
 בלהו מלאכי עלאי שאלי ואמרי איה מקום כבודו • אלא מה דאמר
 צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה כתיב, ולה כתיב
 ובעטרה, דכל מאן דחמייהיא עטרה, חמי נעם מלכא דשלמא דיליה •
 שעטרה לו אמו, הא תנינן קרי לה בת, קרי לה אחות, קרי לה אם,

וכלא איהו וכלא הוי מאן דיסתכל וינדע כהאי, ינדע חכמתא יקרא •
 השתא מה אעביד, אי אימא, רזא סתימא דא לא אצטריך לנלארה •
 אי לא אימא, ישתארן זכאין אלן יתמין מהאי רזא. נפל ההוא סבא
 על אנפוי ואמר (מסלום 6^ב) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי • אל אמת,
 מאנא דהות לתתא איך יתעביד לעילא, בעלה דהוה לעילא, איך
 יתהפך וליהוי לתתא • בת זוגיה אתעבירת אמיה • תוהא על תוהא
 אחוה אבוה • אי אבוה דקדמיתא יפרוק ליה יאות, אבל אחוה דליהוי
 אבוה, וכי לאו תוהא איהו דא • עלמא כהפוכא איהו • ודאי עלאין
 לתתא ותתאין לעילא • אלא (מסלום 6^ב) ליהוי שמיה די אלהא מברך מן
 עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא • והוא מהשנא עדנניא
 וזמניא, ידע מה בחשובא ונהורא עמיה שרא • תא חזי מאן דשרי
 בנהורא, לא יכיל לאסתכלא ולמחמי בחשובא, אבל קדשא בריך הוא
 לאו הכי, (מסלום 6^ב) ידע מה בחשובא אף על גב דנהורא עמיה שרא •
 מגו נהורא מסתכל בחשובא וידע כל מה דתמן • הכא אית לאקדמא
 בקדמיתא מלה חדא דאמרו קדמאי באינון חזוי ליליא, דתנן מאן
 דאתי על אמיה בחלמא יצפה לפינה דכתיב (מסלום 6^ב) כי אם לפינה
 תקרא • הכא אית לאסתכלא, אי בגין דאיהי אם יאות, והורה ליה
 למכתב הכי, דמאן דחמא אמיה בחלמא זכוי לפינה, אבל מאן דאתי
 על אמיה אמאי • אלא רזא עלאה איהו, בגין דאתהפך וסליק מתתא
 לעילא • ברך הוה בקדמיתא • כיון דסליק לעילא, אתהפך אילנא
 ואתעביד איהו מעלמא עלאה, ושליט עלה זכוי לפינה • בקדמיתא
 כד סליק איניש לתלת עשר (מסלום 6^ב) שנין מה כתיב (מסלום 6^ב) • אמר
 אלי בני אתה אני היום ילדתך, ברין איהו לתתא מינה • כיון דסליק
 עלה, האי איהו מעלמא עלאה, דהא אסתלק בדרגא דיוסף, ודא
 (מסלום 6^ב) זכוי לפינה • אוף הכי האי מאנא, בקדמיתא איהו הורה
 בדרגא דיוסף, בעל אילנא תתאה קיימא ברעותיה ושליט עליה, דהא
 כל נוקבא בדיוקנא דנוקבא אילנא תתאה קיימא • כיון דאיהו לא
 בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף, ולא אתקיים לשמשא ביה ולאפשא
 בעלמא ולמעבד תולדין, ברין נחית לתתא ואתעבירת איהי אמיה •
 וההוא פרוקא ירית ירותא דיוסף, דהוא הוה בקדמיתא, ואיהו נחית

לתתא • כיון דנחית לתתא כדון אתקיים ביה יי אמר אלי בני אתה
אני היום ילדתיך • אתהפך אילנא, מה דהוה תחותיה ואיהו שליט
עליה, אתהדר ושליט ההוא אילנא עליה, ואיהו נחית לתתא • כיון
דאיהו נחית לתתא, ההוא דירית ירותא אתר דיוסף, אכוי אקרי, ואכוי
הוי ודאי, כלא איהו על תקוניה ודאי כדקא יאות • כקדמיתא הוה
מעלמא דדכורא, והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוקבא, ומה
דהוה איהו שליט עליה, שלטא איהי עליה, ואתהדר למהוי בעלמא דנוקבא,
ועל דא לית ליה בת זוג כלל, ולא מכרוז עליה על נוקבא, דהא מעלמא
דנוקבא אתהדר איהו • וההוא גופא קדמא דשבק, אלמלא ינדעון
ויסתכלון בני עלמא צערא דאית ליה, כד יתעקר מעלמא דדכורא •
ואתהדר לעלמא דנוקבא, ינדעון דהא לית צערא בעלמא כההוא •
צערא • בת זוג לית ליה, דהא לא קיימא באתר דדכורא, לא מכרוז
עליה על נוקבא, דהא מעלמא דנוקבא איהו • ואי אית ליה בת זוג
הוי ברחמי אערע כהדי (כ"ה בחד) נוקבא דער כען לא אית לה בת
זוג • ועל דא תנינן דילמא יקדמנו אחר ברחמים • אחר תנן • וכלא
איהו על תקוניה • ועל דא כתיב (ויקרא כ"ב) ובת כהן כי תהיה אלמנה
וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה • ובת כהן, הא
אוקימנא מלה דא • אלמנה, מההוא גופא קדמא • וגרושה, דליה
עאלת לפרגודא דמלכא, דכל אינון דלא קיימי בעלמא דדכורא, לא
אית להו ביה חולקא • הוא אשתמיט ואעקר גרמיה מעלמא דדכורא,
לא אית ליה חולקא ביה, ועל דא איהי גרושה • וזרע אין לה, דאי הוה
לה זרע לא אתעקר מניה, ולא הוה נחית לעלמא דנוקבא • ושבה אל
בית אביה • מאן בית אביה • דא עלמא דנוקבא, דההוא עלמא בית
אביה אקרי • וההוא מאנא דהוה אתתקן לאשתמשא ביה, אתהפך,
ואיהו נחית לתתא וההוא מאנא סליק לעילא, כנעוריה, כההוא זמנא
דכתיב אני היום ילדתיך ודאי שוב לימי עלומי, כמה דהוה (כקדמיתא)
מתליסר שנין ולעילא אי זכאת לאתתקנא • הואיל ושבה אל בית
אביה מלחם אביה תאכל, (דק"ה ע"ב) תתענג מההוא ענוגא דעלמא
דנוקבא, דאכלי מנהמא דאבירים דנחית מעילא • אבל לאסתכלא
ולאתהני כמה דאתהנון שאר צדיקיא לא יכלא, בגין דהוה זר לתמן
ועל

ועל דא לא אכיל קדש, אבל אכיל תרומה, דאיהו יתיב בעלמא
 דנוקבא ומגו דאיהו מעלמא דנוקבא, לא אכיל ליה אלא בלילה דכתיב
 (ויקרא כ"ב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא .
 דהא קדש דאיהו מעלמא דדכורא, לא אתאכיל אלא כיום . כגזיפך
 (ירמיה כ') קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, (כראשית ל"ד כ') שירותא עלאה
 דכל עלמא דדכורא (כ"ט ה') קדש איהו, ומה דסליק ביה בקדש ישראל
 הוה, וכגין כך קדש ישראל ליי ראשית תבואתה . כד רוחין פקדאן
 באינון זמנין דפקדין לבי קברי, אינון לא פקדין דהא לא זכאן לעלמא
 דקדש דכתיב (ויקרא כ"ב) וכל זר לא יאכל קדש . ואי לא זכה ההוא
 רוחא לאתתקנא בדקא יאות, כיון דאהדר בגלגולא, אפילו כההוי
 אתר בתרומה לא אכיל, וזר אקרי אפילו לעלמא תתאה ולא אכיל
 בה . עד הכא ברזא דא . סבא סבא כיון דשריאת לשטטא כימא
 רבא, זיל ברעותך לכל סטרין דימא . השתא אית לגלאה דהא אמינא
 (ב) דהאי פרוקא כד אתי על גבי ההוא מאנא דקא אמינא, אעיל תמן
 ודביק תמן רוחא (דעלמא) דיליה כההוא מאנא, ולא אתאכיד כלום
 אפילו הכל דפומא, יאות הוא וכך הוא . סבא סבא אי תימא ותגלי
 אימא בלא דחילו . שאר בני נשא דעלמא דקא מסתלקי מניה, והא
 ידענא דרוח דיליה שביק כההיא אתתא דהות ליה, ורוחא אעיל תמן
 מה אתעביד מההוא רוח . ואי נסבא אוף הכי האי אתתא, מה אתעביד
 מההוא רוח דשכך בה בעלה קדמאה, דהא גבר אחרא אתי עלה .
 לאתקיימא רוח ברוח לא אפשר, דהא האי דאתי עלה השתא רוח אעיל
 בה, וכן ההוא קדמאה דאסתליק רוח אעיל בה . ההוא קדמאה דאסתלק
 בגין הוו ליה, ודא דהשתא לאו פרוקא איהו . רוח דשכך ההוא קדמאה
 כההוא מאנא, ואתא האי אחרא ואעיל כה רוח דדאי לא יכלי תרנויהו
 לאתקיימא כההוא גופא דאתתא כחדא, אי נימא דאתאכיד אי אפשר, מה
 אתעביד מניה, אוף הכי אי איהי לא אתנסיבת, ההוא רוחא דשכך
 בה בעלה מאי אתעביד מניה . אי נימא דאתאכיד לאו הכי, כל דא
 צריך לגלאה השתא . סבא סבא חמי מה עבדת, ובמרה אעילת

גרסך

(6) לטן וס יגממך כתיב תימן סרכים סכ סחסיד סחרי' סליון אלקנד ו'ל כספר טרש ישי ככסיק יעש הי עכאס חסר עיין
 טס באורך מ'י'ן :

גרמך • קום סבא ארים דגלך • קום סבא ואשפיל גרמך קמי מארך •
 פתח ההוא סבא ואמר (תהלים קל"ב) "לא גבה לבי ולא רמו עיני
 וגומר • דוד מלכא אמר דא, בגין דהוה מלכא עלאה ושלטא על
 כל מלכין עלאין ושלטיין דאית ממזרח ועד מערב, ולא סליק על
 לביה לאסטאה מארחא, ותדיר שפיל לביה קמי מאריה, וכד הוה
 לעי באורייתא הוה מתגבר כאריא, ועינוי תדיר מאיכין בארעא
 מדחילו דמאריה, וכד הוה אזיל בין עמא, לא הוה ביה גסות רוחא
 כלל ועל דא כתיב "לא גבה לבי וגומר, לא גבה לבי אף על גב
 דאנא מלכא שליטא על כל שאר מלכין דעלמא • ולא רמו עיני, בזמנא
 דאנא קיימא קמך לעי באורייתא • ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות
 ממני, בשעתא דאנא אזיל בין עמא • ואי דוד מלכא הכי, שאר בני
 עלמא על אחת כמה וכמה • ואנא כמה אנא שפיל לבא ומאוך
 עינא קמי מלכא קדישא • וחם לי דכמלין קרישין דאורייתא ירום
 לבאי • ככה ודמעוי נפלין על דיקניה • אמר סבא לאי בחילא, כמה
 שפיראן דמעין על דיקנד, כמה דהוה שפיר משחא טבא, כד
 הוה נחית על דיקניא דסבא טבא דאחרן • אימא מילך סבא
 (דק"כ"ב) דהא מלכא קדישא הכא • שאר בני נשא דעלמא דקא
 אסתלקו מניה, ושבקו רוחא כהווא מאנא דהוו משתמישים ביה,
 ואתנסיבת, ואתא אחרא ואעיל כהווא מאנא רוחא אחרא, כד
 אתעביד מהווא קדמאה כמה דאתמר • תא חזי כמה עלאין גבוראן
 דמלכא קדישא דקא עביד, ומאן יכיל למללא לון • כד האי בעלה
 תניינא אתי ואעיל רוחא כהווא מאנא, רוחא קדמאה מקטרנא
 כהאי רוח דעאל, ולא אתיין שבן כחדא • וכגין כד אתחא לא אתיין שבת
 כדקא יאות בהדי בעלה תניינא, בגין דרוחא קדמאה מכשכשא
 כה, וכדין איהי דבירת ליה תדיר, וכבאת עליה או אתאנחת עליה,
 דהא רוחא דליה מכשכשא כמעאה כחויא, ומקטרנא בהדי רוח
 אחרא דעאל כה מכעלה תניינא • עד זמן סגי מקטרנן דא כדא.
 ואי אעבר דא דעאל, לכהווא
 נפיק ואזיל ליה • ולזמנין דדחי דא קדמאה לכהווא תניינא, ואתעביד
 ליה מקטרנא עד דאפיק ליה מעלמא • ועל דא תנינן דמתרין
 ולהלאה

וְלִהְלָאָה לֹא יִסַּב בַּר נֶשׁ לְהָאֵי אַתְתָּא, דְּהָא מְלֵאךְ הַמּוֹת אַתְתָּקַף
 בַּהּ וּבְנֵי עֲלָמָא לֹא יִדְעִין, דְּהָא רוּחָא כִּיּוֹן דְּאַתְתָּקַף וְקָא נִצַּח לַהֲהוּא
 רוּחָא אַחְרָא תְּנִינָא, מִכָּאן וְלִהְלָאָה לֹא יִתְעַרְבַּ בַּר נֶשׁ אַחְרָא כְּהִדְהָ.
 חֲכַרְיָא הָא יִדְעָנָא דְּכַאֲתֵר דָּא אִית לְכוּ לְמַקְשֵׁי וְלִימָא, אִי הֲכִי לֹא
 מִית בְּדִינָא הָאֵי תְּנִינָא, וְלֹא דִינִין לִיה מְלַעֲלֵא. תָּא חֲזִי כְּלָא אִיהוּ
 בְּדִינָא דִּינִצַּח פְּלוּנִי לְפְלוּנִי, אוּ דְלָא יִקְטַרְגַּ עֲלֵיה פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. וּמָאן
 דְּנָסִיב אֲרַמְלֵתָא, כְּמָאן דְּעָאֵל בִּימָא כְּרוּחִין תְּקִיפִין כְּלָא חֲבַלִּין, וְלֹא
 יִדַּע אִי יַעֲכַר בְּשִׁלְמָא אִי יִשְׁבַּע גּוֹ תְּהוּמִי, וְאִי דָּא דְּעָאֵל הֲהוּא רוּחָא
 תְּנִינָא, אַתְתָּקַף וְנִצַּח לַהֲהוּא קְדַמָּאֵה, הֲהוּא קְדַמָּאֵה נִפְקַ מִתְּמִן
 וְאִזִּיל לִיה. לֹאן אַתְרֵהּ אִזִּיל לִיה וְמָה אַתְעֵבִיד. סְכָא סְכָא מָרָה
 עֵבְדַת. חֲשַׁבְתָּ דְּתַמְלַל זְעִיר וְנִפְקַת לְהָאֵי, הָא עָאֵלְתָּ בְּאַתְרֵהּ דְּלָא
 עָאֵל בַּר נֶשׁ אַחְרָא מִן יוּמָא דְּדוּוּאָג וְאַחִיתוּפְל עֵבְרוּ בְּעֵין אֲלִין, כְּאִינוּן
 אֲרַבְעָא מָאָה בְּעֵין דְּהוּוּ בְּעָאן עַל מְגִדְלָא דְּפִרְחָא בְּאִוּרָא, וְלֹא אֲתִיב
 עֲלֵיהוּ בַּר נֶשׁ עַד דְּאַתָּא שְׁלֵמָה מְלַכָּא, וּבִירֵר לֹון כָּל חַד וְחַד עַל
 תְּקוּנָה. סְכָא סְכָא רֹזָא עֲלָאָה דְּהוּה טְמִירָא אֲתִית לְגִלְגָּאָה, מָרָה
 עֵבְדַת. סְכָא סְכָא בְּקַדְמִיתָא הוּרָה לָךְ לְנִטְרָא אֲרַחָךְ, וְתַסְתַּכְלֵךְ
 בְּרִישָׁךְ. אֲבַל הַשְׁתָּא לֹאן שְׁעֵתָא לְאַתְטַמְרָא, סְכָא אַהֲדַר בְּתוּקְפָךְ.
 הֲהוּא רוּחַ דְּנִפְקַ לֹאן אִזִּיל. כְּכָה וְאִמְר חֲכַרְיָא כָּל הַנִּי כְּכִיּוֹן דְּקָא
 בְּכִינָא לֹאן בְּנִינִיכּוּ הוּא, אֲלֵא דְּחִילִינָא לְמֵאֲרִי עֲלָמָא דְּגִלְגָּא אֲרַחִין
 סְתִימִין כְּלָא רְשׁוּ. אֲבַל גְּלִי קְמִי קְדַשָׁא כְּרִיךְ הוּא דְּלָא לִיקְרָא דִּילִי
 עֵבִידְנָא, וְלֹא לִיקְרָא דְּאָבָא, אֲבַל רְעוּתִי לְפּוֹלְחָנָא דִּילִיה, וְאַנָּא חֲמִינָא
 יִקְרָא דְּחַד מְנִיכּוּ בְּהֲהוּא עֲלָמָא, וְאַחְרָא יִדְעָנָא דְּהֲכִי הוּא, אֲבַל לֹא
 גְּלִי קְמֵאֵי וְהַשְׁתָּא חֲמִינָא. תְּנִינִין דְּחִיּוֹן גְּבִירָא מְקַמִּי גְּבִירָא, כְּכִמְהָ אֲרַחִין
 סְתִימִין (וְיִלְגִּד' ד' 6) אַתְרֵהִין. הֲהוּא רוּחָא קְדַמָּאָה דְּאַתְרֵהִי מְקַמִּי
 הֲהוּא תְּנִינָא לֹאן אִזִּיל. הֲהוּא רוּחַ נִפְיק וְאִזִּיל וּמִשְׁטָטָא בְּעֲלָמָה
 וְלֹא יִדַּע, וְאִזִּיל לְגוּ קְבִירָא דְּהֲהוּא כַּר נֶשׁ, וּמִתְּמִן מִשְׁטָטָא בְּעֲלָמָה
 וְאַתְחִזִּי בְּחֲלָמָא לְבְנֵי נֶשָׁא וְחֲמָאן בְּחֲלָמָא דִּיזְקָנָא דְּהֲהוּא בַּר נֶשׁ, וְאוּדַע
 לֹון מְלִין לְפּוֹס אֲרַחִיהּ. דְּהֲהוּא רוּחַ קְדַמָּאָה דְּקָא אַתְמַשְׁךְ מְנִיָּה, כְּמָה
 דְּאִיהוּ בְּהֲהוּא עֲלָמָא, הֲכִי מִשְׁטָטָה הָאֵי, וְאוּדַע בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְהֲכִי
 אִזִּיל וּמִשְׁטָטָא בְּעֲלָמָא, וּפְקַדְרַת תְּדִיר לַהֲהוּא קְבִירָא, עַד (פְּסוּרִי סוּף)

זמנא דרוחות פקדן לגבי קברייהו רגופין • כדן האי רוחא אתחבר
 בהווא רוח דיליה, ואתלבש ביה ואזיל ליה • כד עאל לרוכתיה אתפשט
 מניה, ורוכתא אית ליה (באינו רוחי בנו עדו) (ק"כ ע"ב) באינון היכלין דגן
 עדן, או לכר, לפוס ארחוי דכל חר וחר, וחמן אתטמר • וכד רוחין
 פקדן להאי עלמא דמתין נזקקין לגבי חיי, לא נזקקין אלא בהווא
 משיכו דרוחא, וכיה אתלבש רוחא אחרא ואי תימא אי הכי תועלתא
 איהו לרוחא, והאי אתתא תועלתא עכרת לכלא • לאו הכי דאלמלא
 לא אתנסיבת לגבי אחרא, והאי רוחא קדמא לא מתרחייא מקמי
 האי גברא אחרא • תועלתא אחרא הוה ליה בגוונא אחרא, ולא י'הא
 לאי בעלמא כמה דהוי, ולא יזדקק לגבי חיי דהאי עלמא, כמה דהוי
 משטטא הכא והכא • אי דהי, זונגא תניינא דהאי אתתא לא הוי
 מלעילא, ואת אמרת דאתרחייא גבר מקמי גבר, ואמינא דהאי בעלה
 תניינא דנסיב לאתתא דא, איהו בר זונגא ממש • וההוא קדמא לאו
 בר זונגא ממש הוה • והאי תניינא דילה הוה • וכד מטא זמניה אתרחייא
 דא מקמיה • ודאי הכי הוא, דהא לא אתרחייא ההוא רוח קדמא
 דהוה בהאי אתתא, אלא בגין דהאי תניינא דאיהו בר זונגא, (ה"פ) איהו
 בר זונגא (האי תניינא) • וכל אינון תניינין דאתרחייין מקמי קדמאין,
 קדמאין הוו בני זונגיהו ולא הני • ובגין כך לא אית לון קיומא בהדייהו,
 ואתרחייא רוחא תניינא מקמי רוחא קדמא • ובגין כך מאן דנסיב
 ארמלתא קרינן עליה • (מ"ג ז') ולא ידע כי בנפשו הוא (ס"ב) כי חנם
 מזורה הרשת וגומר ולא ידע אי היא בת זונגיה ממש אי לאו • (ה) ארמלתא
 דלא נסיבת, אף על גב דאתי בר זונגא ואיהי לא בעאת לאתנסבא,
 קדשא בריך הוא לא כייף לה מן דינא, וקדשא בריך הוא אזמין
 לההוא בר נש אתתא אחרא, ולא עאלת בדינא בהאי (ס"ב) ולית עלה
 בי דינא כהאי' כההוא עלמא, ואף על גב דלית לה בר, דהא אתתא
 לא אתפקדא אפריה ורכיה כמה דאוקמוה • אתתא דא דלא אתנסיבת
 זמנא תניינא, ההוא רוח דשבק בה בעלה מה אתעביד מניה • יתיב
 תמן תריסר ירחי, ובכל ליליא וליליא נפיק ופקדא לנפשה ואהדר
 לאתריה • לבתר תריסר ירחי, דקא אסתלק דינא דההוא גברא דהא

כל

כל אינון תריסר ירחי הא רוחא אתכפייא בעציבו כל יומא • לכתר
 תריסר ירחי נפיק מתמן ואזיל וקיימא לתרענן עדן, (תחורי קרף) ופקדא
 להאי עלמא לגבי ההוא מאנא דנפיק מגיה, וכד האי אתתא אסתלקת
 מעלמא, ההוא רוח נפיק ואתלבש בההוא רוח דילה, וזכאת ביה לגבי
 בעלה ונהרן תרווייהו כדקא יאות בחבורא חדא • כיון דאתינא להאי
 אתר, השתא אית לגלאה ארחין סתימין דמארי עלמא, דלא ידעין
 בהו בני נשא, וכלהו אזלין בארח קשוט כמה דאת אמר (סוֹטָע י"ד) כי
 ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו בם ופושעים יבשלו בם • וכני נשא לא
 ידעין ולא משגיחין, כמה אינון עלאין עוכדין דקדשא בריך הוא, וכמה
 משגיין אינון, וכני עלמא לא ידעין וכלהו בארח קשוט דלא סטאן
 לימינא ולשמאלא • הני דמתגלגלין דקא אתתרכו בתרוכין מההוא
 עלמא, ולית לון בת זוג • בת זוג דקא מזדווגן בהאי עלמא, מאן אינון
 אינון נשין דקא מזדווגן בהרייהו בהאי עלמא דהא (תריך לה ולית
 ליה בת זוג כאינון גבריין דלא תריכו וקא מזדווגן בהרי נשייהו)
 לכלהו בני נשא אית לון בת זוג בר מהאי • חמו השתא כמה אינון
 דכרכין ועלאין גבורן דיליה • חנינן מאן דמתרך אתתיה קדמאה
 מדבחא אחית עלוי דמעין • מדבחא אמאי • אלמא הא אמינא
 דכר נשין דעלמא בדיוקנא דהאי מוכח ועל דה (כסא קפ"ד ח')
 ירתאן אינון שבע ברכאן, דכלהו מכנסת ישראל אינון, ואי איהו
 (רק"ג ע"ב) מתרך לה, אהדר אכנא (כ"ב) דמדבחא עילאה) לגרעונא מאי
 טעמא בגין דמתחברן תרוכין בהרי הודי, ורזא דא דכתיב (דכריס כ"ד)
 וכתב לה ספר בריחות ונתן בידה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש
 אחר • ממשמע דאמר והלכה והיתה לאיש, לא ידענא דאיהי אולא
 לגבי בעלה דתריך לה (כ"ב) דלית ההוא דתריך לה) • מאי אחר •
 אלא כמה דאתמר, אחר חנן ואחר כתיב, ואחר קרינן ליה דכתיב
 (איוב ח') ומעפר אחר יצמחו, ותרוכין מתחברן כחדא, תרוכין דההוא
 עלמא ותרוכין דהאי עלמא • ומה דהות האי אתתא כדיוקנא עלאה,
 הא אשתעבדא לדיוקנא תתאה, קרינן ליה אחר, וקרינן ליה אחרון •
 אחרון מנלן דכתיב (ס"ט י"ט) ואחרון (ק"ט כ) על עפר יקום, והכא כתיב
 ושנאה האיש האחרון • או כי ימורת האיש האחרון • אחרון שני

מבעי ליה • ואי תימא דלא תזדונג אפילו לעשרה דא בתר דא •
לאו הכי • וכי לכעלה דא תזדונג ולא לאחר, מאי אחרון • אלא
דא איהו האי אחר דקאמרן, ואיהו אחר ואיהו אחרון. השתא אכנא
מתגלגלא בקוספיתא, אחר אמאי אקרי הכי, דהא כל בניינא נפל
ואתהדר לעפרא, איהו הוה מה דהוה ולא אחר, אמאי קרינן ליה
אחר • אוף הכי אמאי אקרי אחרון, וכי אחרון איהו • והא אי יתיישר
יאות, ואי לאו יהדר ויתגלגל ויתנטע כמלקדמין, ואמאי אקרי אחרון •
אבל תא חזי כתיב (כלאשית ט') וירא אלהים את כל אשר עשה והנה
טוב מאד, מאי טוב, תנינן דא מלאך דטוב, מאד דא מלאך המות •
ולכלא קדשא בריך הוא אזמין תקונוי • תא חזי כתיב (ס"ב) ונהר
יוצא מערן להשקות את הגן, נהר דא לא שביד לעלמין מלאפשא
ולמסגני ולמעבר פירין, ואל אחר אסתרס ולית ליה תיאובתא לעלמין,
ולא אפיש ולא עביד פירין, דאלמלא עביד פירין יטשטש לכל עלמא •
ובגין כך בר נש דגרים לההוא סטר דיפוש בעלמא אקרי רע, ולא
חמי אפי שכינתא לעלמין דכתיב (תהלים ט') לא יגורך רע. האי בר נש
דמתגלגלא בגלגולא, אי איהו עבד ואתדבק בההוא אל אחר, דלא
עביד פירין ולא אפיש בעלמא, בגין כך אקרי אחר, ושמא גרים ליה
איהו הוא, ואחר אקרי, אחר ודאי • אחרון, מקדמאה ואילך אחרון
קרינן ליה, ואחרון אקרי • תניינא איהו, ומיד אקרי אחרון, והכי קרי
ליה קדשא בריך הוא אחרון, בגין דיתתקן למהוי אחרון, ולא יתוב
כמלקדמין. תליתאה אוף הכי • וכן בכל זמנין, מקדמאה ואילך הכי אקרי
אחרון, והכי אצטריך למקרי אחרון, דאלמלא אתקרי מיד תניינא, הא פתיתו
דפומא לאהדרא כמלקדמין, וההוא בניינא אסתתר • מנלן • כבית
שני דאקרי אחרון דכתיב (ס"ג) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון
מן הראשון • דהא מקדמאה ואילך אחרון אקרי, דהא לא יהא פתיתו
דפומא דההוא בניינא ינפול ויתהדר כמלקדמין • אוף הכי דא
אחרון קרינן ליה, ובגין כך כתיב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה
לשוב לקחתה • לא יוכל, לא יקחנה מבעי ליה • מאי לא יוכל • אלא
כיון דהאי אתתא אתדבקת באחר, ונחתת לאשתעבדא בדרגא תתאה,
לא כעי קדשא בריך הוא דאיהו יתוב מדרגא דיליה, למיהב איבא
ולאתדבקא

ולאתדבקה בהווא דרגא דלאו דיליה • ותא חזי אי האי אתתא לא
 אתנסיבת, אפילו חונה בכל גיבדין דעלמא, אי בעי בעלה יתוב לגבה
 אבל אי אתדבק בנשואין לאחר (נוסחא אחרתא ואחר) דא (הא)
 לא יוכל לשוב לדרגא קדמאה, דהוה בקדמיתא לגבה • לא יוכל
 ודאי לאתבא להווא דרגא לעלמין. אחרי אשר השמאה, רתנינן
 דהשמאה בלביה • אי הכי אפילו אי תתרחק ותזנה בלא נשואין •
 אלא כיון דאתדבקת לאחר, הא קבילת עלה חולקא דהווא סטרא,
 ובעלה (יקג עב) קדמאה דאיהו בסטרא אחרא טבא דטוב, לא יהא
 ליה בה חולקא לעלמין, ולא יפיש כלל להווא אתר • הא אם שלחה
 האישה האחרון, או כי ימות האיש האחרון, לקדמאה אסורה, אבל
 לשאר בני נשא השתרי, דילמא תשכח אתרא כמלקרמין, ואחרון
 יקום דזדווג בהרהימאן דאית ליה בנין מאתתיה קדמיתא, ואעיל
 האי לגו ביתיה, הווא יומא אתדבק בחרבא קשיא דמתהפכא, כגין
 חרין סטריין, חד דהא תרין דחת לון לבר, והשתא איהו תליתאה •
 ותו מאנא דאשתעבד (כ"א דאשתתף) ביה אחר, היך ייתי איהו למיהב
 ביה רוחא דיליה, וישתתף בהרה ויתדבק בה • לאו דאיהו אסורה,
 אבל ודאי שתופא בישא איהו לגרמיה (כדמרה) • רבי לויטס איש
 כפר אונזו הוה חייך ומתלוץץ על אתתא דא, כד חמי מאן דאזדווג
 בהרה, והוה אמר (מש"ל כ"א) ותשחק ליום אחרון כתיב, מאן דאתדבק
 ביה באיש אחרון, חיוכא איהו לבתר • השתא אית לאהדרא ולעינא
 על אתר (כ"א אילנא) חד, רב ועלאה דהוה בעלמא, וגזעא ושרשא
 דקשוט • ואידהו עובד אבי ישי אבי דוד • דהא אתמר דאחרון
 הוה, היך נפק שרשא דקשוט כגו אתר דא (כ"א אילנא) עובד אתתקן
 בתקונא עלאה, ואהדר שרשא דאילנא דקא אתהפך על תקיניה,
 ואסתלק ביה ואתתקן בדקא יאות, ועל דא אקרי עובדמה דלא זכו הכי
 שאר בני עלמא • אתא איהו פלח ואעדר עיקרא ושרשא דאילנא,
 ונפק מענפין מרירן, ואהדר (כ"א ואעדר) ואתקן בנופא דאילנא • אתא
 ישי בריה ואחסין ליה ומקין ליה, ואתאחד בענפוי (קע"ב ב) דאילנא

אחרא

(א) מאמר זכ וטענין חממך פייש א"ר עידדי טטניניס טרב חמקינל חמ"ל הל"י : אלקנז כספר דרש י"י טייזש יוח כמסוק י"י
 כ"דז טכ"פ ט"ז ט"ז ט"ז :

אחרא עלאה, וחבר אילנא באילנא ואסתככו דא כדא • כיון דאתא
 (ק"ע ז') דור, אשכח אילנין מסבכין ומתאחרין דא בדה, כדון ילית
 שולטנו בארעא, ועובר גרים דא בכא ההוא סבא ואמר אי סבא סבא,
 ולא אמינא לך דעאלת בימא רבא, השתא אנת הוה נו תהומי
 רכרכין, אתתקן לסלקא • סבא סבא אנת גרמת דא, דאלמלא הוית
 שתיק בקדמיתא הוה יאות לך, אבל השתא לא יכילת, ולית מאן
 דאחיד בידך אלא אנת פלחודך, קום סבא ואסתלק בסליקו • עובר
 דא אתתקן ונפק מגו חקל בישא (ב) דגובין בישין, אתא ישי בריה
 ואתקין ואעדר אילנא • ועם כל דא, (ועיבד) דא רוא דרזין, ולא ירענא
 אי אימא אי לא אימא • אימא מילך סבא ודאי אימא, כדא ידעאן
 כל שאר בני גלגולא, עובר עם כל דא אילנא אתקין, פד אתא דוד מלכא
 באילנא תתאה דנוקבא אשתאר, ואצטריך לקבלא (כראשית קס"ח ז') חיון
 מאחרא • ומה אי האי דאתתקן ואתקין כלא הכי, שאר בני עלמא
 דאתין בגלגולא דלא יכלין לאתתקנא הכי, על אחת פמה וכמת,
 דבכל סטרין אתהפך בגלגולא • פרץ הכי הוה • כעז הכי הוה •
 עובר הכי הוה • (כ"א) ועם כל דא אילנא אתתקן) וככלא נפק
 אילנא מסטרא דרע ואתדבק לברתו בסטר דטוב • בקדמיתא
 ויהי ער בכר יהודה רע, (אינון אוף הכי) מתלון אוף הכי ולאן כל כך •
 אבל כהני אתעכל רע ונפק טוב לברתו, (נפק) ההוא דכתיב ביה
 (שמואל א' י"ז) וטוב ראי (ס) ווי עמו, הכא קיימא אילנא תתאה על תקוניה
 ומלך אלהים על גוים • בשירותא רכלא, מעיקרא ויסודא עלאה
 אשתרשו דרגין, ראובן שמעון לוי יהודה מה כתיב ביה (כראשית כ"ט) הפעם
 אודה את יי וכתיב ותעמוד מלדת • היינו (ישעיהו כ"ה) רני עקרה לא
 ילדה, כגין דכד אתייליד יהודה, נפקת נוקבא מתרבקא בדכורא, ולא
 הוות על תקוניה אנפין כאנפין, ולא אתכשרת לאולדא • כיון דנסר
 לה קרשא בריך הוה ואתקין לה, (ס"א) אנפין באנפין) כדון
 אתכשרת לאתעברא ולאולדא • וכספרא דחנוך ותעמוד מלדת,
 לאו על לאה אתמר, אלא על רחל אתמר, ההיא דמכבה
 (רק"ד ע"ב) על בניה, ההיא דאשתרשת ביהודה • יהי דה ותעמוד

מלדה

מלדת דהא לא אתתקנת, בקדמיתא דיוקנא דלעילא הוה כלא ראובן
אזרוב דכתיב (בראשית ה') ויאמר אלהים יהי אור, מינא אור שמעון שמאלא,
אור כההוא סיגא דדהבא בהדיה, שסעון לוי חבורא דכלא לאתחברא
מתרין סטרין יהודה נוקבא בהדי דכורא מחדבא. יהו דא דכורא,
ד"ה דא נוקבא דהות בהדיה ד"ה אמאי ד"ה, אלא ד' באתדבקותא דרע
בהרה, אייהי דלת מסכנא איהי, ואצטריך לאתבא בגלגולא לאתעכלא
ההוא רע ולמתבלי בעפרא, ולכתר לצמחא כסטרא דטוב, ולנפקא
ממסכנו לעתירו, וכדון ה', ועל דא יהו ד"ה פוק סבא כגז תהומי
לא תדחל, כמה ארבין זמינין לך בשעתא דתשוטט ימא כגז לנייחא
כהו ככה כמלקדמין ואמר מארי דעלמא, דילמא ימרון משריין
עלאין דאנא סבא ובכי כינוקא גלי קמך דעל יקרך אנא עביד ולא
עבידנא על יקרא דילי, דהא בקדמיתא הוה לי לאסתמרא דלא איעול
בימא רבא, והשתא כיון דאנא כיה אית לי לשטטא בכל סטרין
(ס"ט מ"ט) ולנפקא מינה יהודה אתה יודוך אחיך (כ"ג כלהו אודן על
שמא דא) היינו דאנן אמרין כרוך אתה איהו כרוך, ואיהי אתה
לבלהו בנוי לא אמר יעקב אתה אלא לאתר דאצטריך דא איהו
אתה, שמא דא (כ"ג ודאי אתה) יודוך אחיך, כלהו אודן לך על שמא
דא, ודאי אתה יודוך אחיך, על שמא דא אסתלק ואתכפייא סטרא
אחרא, כגז דכד אתקרי ואדכר, הא נפקת סטרא אחרא בהרה כיון
דאמרי אתה, שולטנו ורכרכנו אית לה, וסטרא אחרא אתכפייא ולא
אתחזיאת תמן ודאי בשמא דא אתרשים ואתכריר מסטרא אחרא
ודא אסתלקו ושולטנו דילה, ותכירו וכיש לסטרא אחרא, כיון דיודוך
אחיך על שמא דא אתה, כדון ירך בערף איביך, מיר אתכפייין לנגבך
ושמא דא גרים ידענא חברי ידענא דהא אתה, שמא דא אתון
אמרין לאתר אחרא עלאה דכתיב (תהלים ק"ו) אתה כהן לעולם, בימינא
עלאה שפיר איהו, דהא כיון דרבי שמעון אודן ליה עלאין ותתאין
זוכה לכלא, כל מה דאיהו אמר הכי איהו ושפיר אבל כד תהוון
מטאן לגביה אמרו ליה ואדכרו ליה יומא דתלגא, בד (כ"ז כ) זרענא
פולין לחמשין ותריין גוונין אתה כהן דהא הכא אתקשר פוס דברכה
בימינא בלא פירודא כלל, וכגזין כך אתה כהן לעולם, הכא אתקשר

כוס כימינא כדקא יאות, ועל דא אמר קרא יהודה אתה, להאי אתה
 יודוך אחיך, ולא כתיב יהודה יודוך אחיך ולא יתיר, אלא על שמי
 דאתה. אתה דא אצטריך לשמא דא ולא אחרא, יהודה אבא
 קדמאה ואבא תניינא ולא הוה ביה חלופא לעלמין. ובגין כך פרץ
 אתתקף ביה בתוקפוי, מה דלא הוה הכי לכל בני עלמא, ועל דא בניינא
 דדוד שארי חשבונא מפרץ ולא מבצע דהוה ביה שנויא. חברייא אי
 תשגחון לאו מלין בסתימו קא אמינא, ואף על גב דסתימין אינון.
 ועל דא יהודה רווח שמא דא דאקרי אתה. קס על בורייה זמנא
 קדמאה וזמנא תניינא ולא אישתני לעלם. ובנוי דיהודה וזרעא דיליה
 אודן ואמריבי אתה אבינו, מה דלית הכי לשאר בני גלגולא לעלמין.
 שאר בני גלגולא תרין אבהן תרין אמהן אית לון גוון לבניינא וריון
 אלן בעמקי ימא ובלבא דתהומי אינון, מאן יכיל לאפקא לון. קום
 סבא אתגבר ואתקף בתוקפך, אפיק מרגלן מגו תהומי. בעו אתחזי
 דהוה ביה שנויא בד אוליד לעוכר, דהא עוכר (ס"ו עובדא) בשנויא
 הוא. לאו הכי, אכצן הוא בעו, הוא אבא קדמאה דלא עכר שנויא.
 ואי תימא איהו הוה, ודאי בד אתער לעוכדא דא ביה הוה מאן דהוא
 תקיף באריא וכליתא ביה הוה. בגין דלא (דק"ד ע"ב) ליהוי שנויא ביה
 ברוד, ואתהדר מלה לעיקרא קדמאה. בגין דיהא כלא מאבא חדא
 ושלשלא חדא וכלא חד, ולא הוה שנויא בגלגולא דזרעא דדוד, ועל
 דא אתה מרישא ועד סופא בלא ישנוייא כלל. השתא נפקת סבי
 מעמקי לבא דימא. יהודה אתה ודאי מרישא ועד סופא, ולא אתחזי
 לכל שאר בנין לאתקרי אתה, אלא ליה בלחודי, זבאה חולקיה דדוד
 דהכי אתבריר ואסתלק משאר עיקרא דבני נשא בארעא. יודוך אחיך,
 יודוך כל בני עלמא מכעי ליה, מאי טעמא אחיך אלא ארח כל בני עלמא לא
 מתיבמין לגלגולא אלא מסטרא דאחין, ואחא אודמן ליכמא (ואתה
 בגמך אודמנט ליכמא). והבא כלהו אחיך יודוך דלא ישתלשל מנייהו
 ולא מחד מנייהו שלשולא דמלכו, אלא אתה בלחודיך. אתה מדישא ועד
 סופא. אתה עכדת, ומינך נפק כל שלשולא ונועא (ס"ו דיקנא וגופא)
 דאריה, בניך בני אריה, דלא אתעברו לשנויא דאחיך, לא אתחלפו
 לטלה ולא לשור ולא לגדי ולא לשום דיקנא אחרא, אלא אריה שארי

למכני ואריה סיים בניינא • כל שלשולך בני אריה נינהו, דאלמלא
אתא גלגולא מסטר דאחא, יתחלפון כל דיוקנין ויתערבון אלן באלן,
ועל דא יודוך אחיך, דלא הוה חר מנהון בגלגולא דשלשלאה דבגך •
ידך, זקיף דלא הוה כך ערבוביא אחרא מנייהו, והיינו מטרף בני עלית,
דלא הוה טרפא לאחרא על פתורך, כרע כמיתת ער • רבין כמיתת
אונן • לבתר אתגבר כארי לאקמא לפרץ, וכלביא לאקמא לזרח • מי
יקימנו דכתיב (בראשית ל"ח) ולא יסף עוד לדעתה • ותרגום לא פסק • מי
יקימנו, מאן הוא דיימא אסורה אתתא דא • מאן הוא דיימא הואיל
ואשלימת ארחאה לא אצטריף יתיר • יבמה דא כיון דאשלימת ארחאה
לא אצטריכת לך יתיר, ואתחזיאת לאתפרשא מינה • אכל מי יקימנו,
ודאי מתמן ולהלאה איהי דיליה, דהא אפיק מאן דמבשכש במעהא •
דזא סתימא הכא אחוה דבר נש אמאי, או יהודה דהוה אבוי אמאי,
אלא ההוא דמבשכש במעהא המי דמאן דהוה נטיר ליה, מקטרג ליה
קטרוגין בכל סטרין, בעי לאפקא • כיון דנפיק זמין לאחרא ההוא רוח
אחרא, ואתיין לאעלא כמלקדמין עד דאתבני כמלקדמין בחילא
דקטרוגא תקיף דקא מקטרג באחווה, מתמן ולהלאה שריאת אתתא דא
ליה • זכאה חולקיה דיהודה • בקדמיתא הוה גור • לבתר אריה דקא
אתגבר ואתפשט בחיליה • (ולבתר) אריה וסיים כלביא • כל שאר
בני עלמא לאו הכי, ועל דא יהודה כדקאמרן • ראובן שמעון לוי הא
תלתא כדקאמרן • יהודה אתחבר בהדייהו וכלא כדקא יאות • יששכר
(כ"ו) זבולן, תרין ירכין אתר דינקי נביאי קשוט • יששכר ירכא ימינא
דכתיב (ד"ה ו' י"ב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים • זבולון ירכא שמאלא
וכתיב (דברים ל"ב) שמח זבולון בצאתך וגו' וירכבא כתיב (בראשית מ"ט)
זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אניות, מאי טעמא • כגין דוירכתו
על צידון • שיעורא דידיה עד צידון • בנימין אשתאר לעילא בין ירכין •
דהא (בראשית קכ"ג ב') יוסף הוה דיוקניה בארעא, ולאשתמשא בעלמא
דא, ועמיה אשתמש משה דכתיב (שמות י"ג) ויקח משה את עצמות יוסף
עמו • בנימין אסתלק לעילא, בנימין צדיקו דעלמא ומברכין לתתא
דן נפתלי גדר ואשר, כירכא שמאלא דן עד פרקא דרגלא • פרקא דרגלא
נפתלי, ובגין כך נפתלי אילה שלוהה קל ברגלוי • כירכא ימינא גר

והוא יגוד עקב עד פרקא דעקב • אשר פרקא דעקב ימינא וטובל בשמן
 רגלו וכתוב ברזל ונחשת מנעליך • כל אלן אינון דיוקנין עלאין דיוקנא
 דלעילא • ובגין דהוו ברין ממש בהאי עלמא, אתתקנת בהו שכינתא
 (דק"ס ע"ב) באלן תריסר פרקין, תריסר (ב) מתיחין דאתמתחו מישראל
 ממש דכתוב כל אלה שכטי ישראל שנים עשר, מתיחין דישראל
 אלה אקרון • לאתמתחא שמא דמ' למהוי בניינא כדקא יאות, למהוי
 ישראל בכללא דשמא דאלהים • אלה, איהו ישראל בכלל, מ'י
 (כ"ב) כרא אלה) חבר אלה בהריה, והוה בניינא שלים על תקוניה,
 שמא חדא ממש, רהא הוא דאמר ליה ליעקב ההוא ממנא
 דעשו דכתיב (כדאשית ל"ב) כי שרית עם אלהים (ועם אנשים ותוכל)
 לעילא בתקוניה קדמאה, כבניינא קדמאה, כל אלה ודאי בניינא
 קדמאה איהו • ועל דא לית שציוו לישראל לעלם ולעלמי עלמין •
 וחס ושלום אלמלא ישתציו, שמא דא לא הוי דכתיב (יחזקאל ו') והכריתו
 את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול • שמא גדול דא בניינא
 קדמאה, שמא קדמאה אלהים • והשתא דישראל אינון בגלותא כב
 יכול כל בניינא נפל • ולזמנא דאתי בר יפרוק קדשה בריך הוה
 לבנוי מגלותא, אתחבר מ' ואל"ה, דהוה בהו פרודא בגלותא, יתחברון
 כחדא, ושמא דאלהים יהא שלים על תקוניה, ועלמא יתכסס דהא
 הוא דכתיב (ישעיה ט') מי אלה כעב תעופנה וכיונים אל אהרובותיהם,
 ובגין דאיהו שמא חדא לא כתיב מי ואלה, אלא מי אלה, שמא
 חדא בלא פירודא והוא אלהים • דהשתא בגלותא אסתלק מי
 לעילא, כביכול אימא מעל בנין, ובנין נפלו • ושמא דהוה שלים דהוה
 שמא עלאה רברבא קדמאה נפל • ועל דא אנן מצלן ומקדשן
 בבתי כנסיות על שמא דא דיתבני כמה דהוה, ואמרי יתגדלו ויתקדש
 שמה רבא אמן • (קס"ב כ) יהא שמה רבא מברך • מאן שמה
 רבא • ההוא קדמאה דכלא, בגין דלית ליה בניינא אלא בהדן •
 מ' לא יתבני לעולם אלא באלה • ועל דא בהוה זמנא מי אלה
 כעב תעופנה, ויחמון כל עלמא דהא שמא עלאה אתתקן על תקוניה •
 ואי שמה רבא דא אתתקן ואתבני על תקוניה, הא ישראל שליטין

על

על כלא, וכל שאר שמהן יתהדרון על חקנייהו, וישראל שלטין על
 כלא, דהא כלהו תליין בשמיה רבא קדמאה לכל בנינין • דזא דא
 בר ברא קדשא כריך הוא עלמין • קדמאה לכל בנינין שמא דה
 אתבני דכתיב (יטעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ברא
 שמיה על חקנייה • וכד ברא אלה, ברה (שמיה) ליה ככל חילין
 דיתחזון ליה, למהוי שמיה על חקנייה כדקא יאות דכתיב (ס) המוציא
 במספר צבאם • מאי במספר • (ה) אלא ברא חד דנהיר מסיפי עלמא
 עד סיפי עלמא אית ליה לקדשא כריך הוא, והוא אילנא רבא וחקיף,
 רישיה מטי לצית שמיא, וסופיה מתחין שרשו ופשחישן בעפר קדישא,
 ומספר שמיה ותליא בשמים עלאין, וחמש רקיעין תליין כניה, עד האי
 מספר, וכלהו נטלין שמא דא כניניה דכתיב (ההליכ יט) השמים מספרים,
 כנין האי מספר, כלהו (ר"ה) כנין האי שמא מספר) שמים רווחין שמא
 דא כניניה • ועל דא המוציא במספר צבאם, דאלמלא מספר דא לא
 ישתכחון חילין ותולדין לעלמין • ועל דא כתיב (כמרכי כ"ג) מי מנה
 עפר יעקב ומספר את רבע ישראל, תרין אינון דמנו עאנא ועאלו
 כחושבנא על ירייהו, כנין דלא שלטא בהו עינא כישא • מי מנה
 עפר יעקב, הא חד דעבד חושבנא • ומספר את רבע ישראל, הא
 מנה אחרא, ועל חרין אלין לא שלטא בהו עינא כישא • דהא מי
 מנה לעפר יעקב, אלין אינון אבנין (ר"ה) דרגין קדישין (כ) מפולמין,
 דמנהון נפקי מין לעלמא ועל דא כתיב (כראשית כ"ח) והיה זרעך כעפר
 הארץ • מה ההוא (וישלים ק"מ) עפר עלמא מתברך כניניה • אוף הכי
 (כראשית כ"ג) והתברכו בזרעך כל גווי הארץ • כעפר הארץ כמש •
 ומספר דאיהו מונה חניינא, כנה לרבע כל אינון נוקבין מרגלאן
 עלאין, דמטה דשכיב עליה ישראל, ומתמן (יק"ה ע"ב) ולהלאה איהו
 מונה לכלא, כנין דאיהו טוב עין דרא הוה דכתיב מונה מספר
 לכוכבים, מאן הוא מונה לכוכבים, מספר מונה לכוכבים • על ידי
 עברין כלהו כחושבנא, ולזמנא דאתי (וימיה ל"ב) עוד תעבורנה הצאן
 על ידי מונה, ולא ידעין מאן הוא • אלא כנין דבהווא זמנא יהי

מספר

כלא

(ה) כ"ב אור חרמא וקח' וקב' עיין בעיניי הכנויים ערך מספר • ח"מ • (כ) דיליזיס וחקיקס (כ"ה) אכניס לחיס ומיס יונגליס
 מהכ"פ ע"כ •

כלא ביחודא בלא פרורא, בלא ליהוי (וכלא ליהוי) מונה חד • קום
 סבא אתער ואתגבר בחילך ושוט ימא • פתח ואמר (כמדבר כ"ג) מי מנה
 עפר יעקב ומספר את רבע ישראל, בשעתא דיתער קודשא בריך
 הוא לאחייא מיתייא, הני דאתהדרו בגלגולא תרין גופין ברוחא חדא,
 תרין אבהן תרין אמהן, כמה גלגולין מתגלגלן על (דא) דא, אף על
 גב דאתמר והכי הוא • אבל מי מנה עפר יעקב, ואיהו יתקין בלא
 ולא אתאכיד בלוס וכלא יקום, והא אתמר (ויטל י"ב) ורבים מישני
 אדמת עפר יקיצו • אדמת עפר, הני כמה דאתמר (ק) בספרא דחנוך •
 כד חכרייא אסתכלו באינון אתוון דטסאן באורא, ואינון אעד
 פמת"ר, היינו אדמת עפר, היינו (קסלת ד') ושבת אני את המתים שכבר
 מתו • אדמת עפר אינון אתוון, וקלא אתער ואודע והכי אמר, בכניינא
 (ק"ג) תניינא עפר • עפר קדמאה, אדמת תניינא, דאתתקן עיקר,
 קדמאה פסולת לגביה • אדמת עפר כלהו יקיצו • אלה דאתקנו
 לחיי עולם (ס"א) יקיצו כמה דאתמר בספרא דחנוך • חכרייא אסתכלו
 באינון אתוון אדמת עפר, (ואינון אעד פמת"ר) אינון אתוון טסאן
 באורא, וקלא אתער ואודע (ס"א ואכריו), הקיצו ורננו שוכני עפר, ודא
 איהו בניינא תניינא דאתתקן, והכי אמר בספרא דחנוך • בניינא
 תניינא עפר דאתתקן • קדמאה אדמת • והוא קדמאה פסולת לגבי
 תניינא דאתתקן, והני ישני אדמת עפר כלהו יקיצו, אלה דאתתקנו
 לחיי עולם) מאן עולם • דא עולם דלתתא, דהא לא זכו למהוי כעולם
 דרעילא • ואלה דלא זכו לחרפות ודרראון עולם • מאי לחרפות, אלא
 בגין דסטרא אחרא יתעבר מעלמא • וקודשא בריך הוא אלן דהו
 מנביעו דההוא סטרא, ישאר לון לתוהא כהון כל בני עלמא • כל
 דא מאן גרים, דהוא דלא בעי לאפשא בעלמא, ולא בעי לקיימא
 (ס"א בדרגא דההוא נהר דאיהו) ברית קדישא על דא גרים כל מה
 דגרים, וכל הני גלגולין דקא אמינא עליה עד הכא • עד כאן סבא
 שתיק רגעא חדא, וחכרייא הו תוהין ולא הו ידעין אי הוה יממא
 אי הוה ליליא, אי קיימי תמו אי לא קיימי • פתח ההוא סבא ואמר :
 כי תקנה עבר עברי שש שנים יעבד ובשניעית וגומר • קדא דא אוכח על
 כל מה דאתמר, תא חזי כל דבורא קאים בדיוקנא בעלמא דרכורא, וכל

נוקבא קאים בדיוקנא בעלמא דנוקבא כעוד דאיהו עבדא דקרשא כריך
 הוא, אתדבק ביה באינון שש שנים קדמוניות ואי אעקר גרמיה מפולחניה,
 יעקר ליה קרשא כריך הוא מאינון שש שנים דעלמא דדכורא, ואתמסר
 (כ"ד 6) לבר נש דאיהו משית סטרין. יפלה ליה שית שנים, ויתעקר משית
 שנין (קדמוניות) דלעילא. לבתר נחית מתמן ואחמסר בעלמא דנוקבא.
 הוא לא בעא לקיימא (בעלמא) בדכורא נחית וקיימא בנוקבא. אתת
 נוקבא דאיהו שביעית ונטלא ליה, הא מכאן ולהלאה מעלמא דנוקבא
 איהו, לא בעא לקיימא בה וכפירוקא דילה, נחית לתתא ואתדבק
 לתתא ואתאחיד בסטרא אחרא. מכאן ולהלאה אתעקר מעלמא
 דדכורא ומעלמא דנוקבא. הא אתאתר באינון עבדים דאינון מסטרא
 אחרא. השתא כיון דהכי הוא אצטריך פגם, ולמעבד ביה רשימו
 דפגם, דהא כל פגם דסטרא אחרא איהו, ומיזבל ולהלאה אתהדר
 לגלגולא וחב לעלמא כמלקדמין. (ס"א א"י זכר) ואתתקן גרמיה
 אתדבק) ואתדבק בהווא עלמא דנוקבא ולא יתיר. זכה, עביד תולדין
 בעלמא דנוקבא, ובלהו רזא דכתיב (תפלים מ"ה) בתולות אחריה רעותיה
 מוכאות לך. וזכאה איהו כד אתתקן וזכי לכך. ואי לא זכה אפילו
 בגלגולא דיוכלא. הא איהו בלא הוה, אתהדר ולא אשלימו יומיו
 לאתנסבא בעלמא ולמעבד תולדין. מה כתיב אם בגפו יבא בגפו
 יצא, אי יחידאי יעול בהווא עלמא בלא (דק"י ע"ב) תולדין, ולא בעא
 לאשתדלא בהאי ונפק מהאי עלמא יחידאי בלא זרעא, ואזיל כאבנא
 בקוספיתא, עד ההוא אתר דטיגרא תקיפא ועאל תמן, (ק"ב) ומיד נשב
 רוחא דהווא יחידאי דקא אשתביק מנוקביה, ואזיל יחידאי (כ"ב 6)
 כחויא דלא אתחבר באחרא בארעא ונשיב ביה, ומיד נפק מגו ההוא
 אתר דטיגרא תקיפא הוא בלחודו, ואזיל ומשטטא בעלמא עד דקא
 אשכח פרוקא לאתבא, והיינו אם בגפו יבא בגפו יצא, האי דלא
 בעא לאתנסבא למהו ליה תולדין. אבל אם בעל אשה הוא, דקא
 אתנסיב ואשתדל באמתיה ולא יכול, ההוא לא אתתרך בהווא
 אחרא, לא יעול יחידאי ולא נפיק יחידאי, אלא אם בעל אשה הוא,
 קודשא כריך הוא לא מקפח אגר כל כריין, אף על גב דלא זכו בכני
 מה כתיב ויצאה אשתו עמו, וחרויהו אתיין בגלגולא וזכין לאתחברא

בחדא כמלקדמין • והאי לא נסיב אתתא דתרוכין, אלא ההיא
דאשתדל בה בקדמיתא ולא זכו השתא זכו בחדא אי יתקנון עובדין,
ועל דא ויצאה אשתו עמו :

אם אדוניו יתן לו אשה וגומר • (השתא) אהדר קרא למלין אחרונין
(ס"א למלה קדמאה) לההוא דנפיק יחידאי בלא נוקבא כלל,
ופרק ליה ההוא דוכתא דאקרי שביעית • וההוא שביעית אקרי
אדוניו, אדון כל הארץ איהו • אם דא אדניו חס עליה ואתיב ליה להאי
עלמא יחידאי כמה דהוה, ויהיב ליה אתתא ההיא דמוכח אחיתת עלוי
דמעין, ואתחברו בחדא • וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה
לאדניה כמה דאתמר. דהא אי תב ואתקין ההוא אתר דפגים בחיון,
אתקבל קמי מלכא קדישא ונטיל ליה ואתקין ליה על תקונוי לכתר,
ודא אקרי בעל תשובה, דהא ירית מותביה דההוא אתר דההוא נהר
דנגיד ונפיק, ואתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיתא. (ס"ב ההוא אתר
דפגים ואתקין ליה על תיקונוי בחיון, אתקבל קמי מלכא קדישא ונטיל
ליה לכתר, ודא אקרי בעל תשובה, דהא אתקין גרמיה ממה דהוה
בקדמיתא) כיון דאתקין ותב בתיוכתא, הא סליק על תקוניה, דלית
מלה בעלמא ולית פתחא בעלמא דלא תבר ההוא דתב בתיוכתא,
מאי יצא בגפון, הא אתמר, אבלתו רזא אית ביה, יצא בגפון, כמה דאת
אמר (משלי ט) על גפי מרומי קרת, מה להתם עלוייא וסליקו, אוף הכא
עלוייא וסליקו • אתר דמאריהון דתיוכתא סלקין אפילו צדיקים
גמורים לא יכלין למיקס תמן • ובגין כך כיון דתב בתיוכתא, קורשא
ברוך הוא מקבל ליה ודאי מיד תנינן לית מלה בעלמא דקיימא קמית שובת,
ולכלא קדשא בריך הוא (הוא) מקבל ודאי • (ס"ג) ואי תב בתיוכתא הא אודמן
לקבליה ארח חיים, ואף על גב דפגים מה דפגים כלא אתתקן וכלא
אתהדר על תקוניה, דהא אפילו כמה דאית ביה אומאה, (קמי קדשא בריך
הוא קרי ביה כי" צבאות יעץ ומי יפר, דא איהו רזא סתימא • ותו כד
קדשא בריך הוא אומי אומאה, לא אומי אלא אם לא יעביד תיוכתא,
דהא לית פתגמא דקיימא קמי תיוכתא, ועל כלא מכפר קדשא בריך
הוא, כד עבדין תיוכתא שלימתא) קדשא בריך הוא מקבל דכתיב

ח

(ס) כ"א ע"ן סס וסס אמר וכי' דף ל"ח כ' עד וז' תיקא וכן אית אחרת לבעלי תיוכתא כדף ע"ג כ' :

(י"מ"ה כ"ב) חי אני נאם יי כי אם יהיה כניהו וגומר. וכתיב (ס) כתבו את האיש הזה ערירי וגומר, ובתר רחב בתיוכתא כתיב (ד"ה ס' ז') ובני יכניה אסיר שאלתיאל בנו. מכאן דתשובה מתברר כמה גזירין ודינין וכמה שלשלאין דפרזלא, ולית מאן דקיימא קמי דתיוכתא ועל דא כתיב (ישעי' ס"ו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. אשר פשעו כי לא כתיב, אלא הפושעים בי, דלא בעאן לאתבא ולא תנחמא על מה דעבדו. אבל כיון דאתנחמו, הא מקבל לון קדשא בריך הוא, בגין כך ברנש דא אף על גב דפשע ביה, ופגים באחרא דלא אצטריך ותב לקמיה, מקבל ליה וחס עליה, דהא קדשא בריך הוא (דק"ו ע"ב) מלא רחמין איהו, ואתמלי רחמין על כל עובדיו כמה דאת אמר (תהלים קמ"ה) ורחמיו על כל מעשיו, אפילו על בעירי ועופי מאטון רחמיו. אי עליהו מאטון רחמיו, כל שכן על בני נשא דירעין ואשתמודעאן לשבתה למאריהון, דרחמיו מאטון עליהו ושראן עליהו, ועל דא אמר דור (סס קי"ט) רחמיה רבים יי כמשפטיה חייני. אי על חייבין מאטון רחמיו כל שכן על זכאין. אלא מאן בעי אסותא, אינון מארי כאבין. ומאן אינון מארי כאבין, אלן אינון חייבין, אינון בעאן אסותא ורחמי דקדשא בריך הוא (רחמי) עליהו, דלא יהון שביקין מניה. ואיהו דלא יסתלק מניהו ויתובון לקבליה. כד מקרב קדשא בריך הוא בימנא מקרב. וכד דחי בשמאלא דחי. ובשעתא דדחי ימיניה מקרב. מסטרא דא דחי ומסטרא דא מקרב, וקדשא בריך הוא לא שביק רחמיו מניהו. תא חזי מרה כתיב (ישעי' כ"ז) וילך שוכב בדרך לבו וכתיב בתריה דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלם נחומים לו ולאכליו. וילך שוכב, אף על גב דחייבין עבדין כל מה דעבדין בזרון, דאזלין בארחא דלבייהו, ואחרנין עבדין ברו התראה ולא בעאן לצייתא לון, בשעתא דתבין בתיוכתא ונטלין ארחא טבא דתיוכתא, הא אסותא זמינה לקבליהו. השתא אית לאסתכלא אי על חייא אמר קרא, או על מיתייא אמר קרא דהא רישא דקרא לאו איהו סיפא, וסיפא לאו איהו רישא, רישא דקרא אחזי על חייא, וסופיה אחזי על מיתייא, אלא קרא (ס"א רישא דקרא) אמר בעוד דבר נש איהו בחייו, והכי הוא, וילך שוכב בדרך לבו, בגין דיצר הרע רביה תקיף ואתתקף ביה, ועל דא אזיל שוכב ולא בעי

לאתבא בתיובתא • קדשא בריך הוא חמי ארחוי דקא אזלין כביש
 בלא תועלתא, אמר קדשא בריך הוא אנא אצטרבנא לאתקפא כידיה
 הדא הוא דכתיב דרכיו ראיתי (וארפאהו) דקא אזלין בחשובא, אנא
 בעי למיהב ליה אסוותא • וארפאהו קדשא בריך הוא איהו אעיל
 כלביה ארחי דתיובתא ואסוותא לנשמתיה • ואנחהו • מאי ואנחהו •
 כמה דאת אמר (עמות ל"ב) לך נחה את העם, אנהיג ליה קדשא בריך
 הוא בארח מישר, כמאן דאתקיף בינא דאחרא ואפקי מגו חשובא •
 ואשלם נחומים לו ולאכליו, הא אתחזי דמיתא איהו, (אלא) אין ודאי
 מיתא איהו וקיימא בחיין דהואיל (פ"ה) אלא ודאי חי איהו וקיימא בחיין
 והואיל) ואיהו רשע מית אקרי • מהו ואשלם נחומים לו ולאכליו •
 אלא קדשא בריך הוא עביד טיבו עם בני נשא, דכוון דעאל מתלת
 עשר שנין ולהלאה, פקיד עמיה (וכתוב קמ"ג כ' קס"ה כ') תרין מלאכין
 נטורין דנטרי ליה, חד מימיניה וחד משמאליה • בד אזיל בר נש בארח
 מישר, אינון חדאזן ביה ואתקיפו עמיה בחדוה, ומכרוזן קמיה ואמרו הכו
 יקר לדיוקנא דמלכא • וכד אזיל בארח עקימו, אינון מתאבלן עליה
 ומתעברן כניה • ביון דאתקיף ביה קדשא בריך הוא ואנהיג ליה
 בארח מישר, כדון כתיב ואשלם נחומים לו ולאכליו • ואשלם נחומים לו
 בקרמיתא, דאיהו אחנחם על מה דעבד בקרמיתא ועל מה דעבד
 השתא ותב בתיובתא, ובתד כן ולאכליו, אינון מלאכין דהו מתאבלן
 עליה כד אתעברו מניה • והשתא דאתהדרו בהדיה, הא ודאי נחומים
 לכל סטרי, והשתא איהו חי ודאי • חי בכל סטרי, אחיר באילנא דחיי •
 וכיון דאחיר באילנא דחיי כדון אקרי בעל תשובה, (כ"ג קכ"ב כ') דהא
 כנסת ישראל תשובה אוף הכי אקרי, ואיהו בעל תשובה אקרי, וקדמאי
 אמרו בעל תשובה ממש • ועל דא אפילו צדיקים גמורים אינם
 יכולים לעמוד במקום שבעלי תשובה עומדים • דוד מלכא
 אמר (תהלים כ"ה) לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי וגומר • לך
 לבדך • מאי לך לבדך, אלא כגין דאית חובין דחטי בר נש
 לקדשא בריך הוא ולכני נשא, ואית חובין דחטי לכני נשא ולא
 לקדשא בריך הוא • ואית חובין דחטי לקדשא בריך הוא
 בלחודוי, ולת לכני נשא (אחרא) • דוד מלכא חב לקדשא

ברוך הווא בלחודו, ולא לבני נשה • ואי תימא הז
 (דק"ז ע"ה) חב הווא חובה דבת שבע, ותנינן מאן דאתי על ערוה
 (א) (אתתא ברעיתא) אסרה על פעלה, וחב לחכריה וחב לקדשא בריך
 הוא • לאו הכי הוא, דהווא דאת אמר בהתירא הוה, ורוד דיליה
 נקט, ונט הוה לה מפעלה עד לא יהך לקרבא, דהכי הוה מנהנא
 דכל ישראל, דיהבין גט זמן לאתתיה כל דגפיק חילא, וכן עבד אוריה
 לבת שבע • (ב) ולכתר דעבר זמן והות פטורה לכלא, נטל לה דוד
 ובהיתרא עבד כל מה דעבר, דאלמלא לאו הכי, ובאיסורא הוה, לא
 שבקה קדשא בריך הוא לגביה, והיינו דכתיב לסהדותא (שמואל ב' י"ב)
 וינחם דוד את בת שבע אשתו • סהדותא דאשתו היא, ודאי אשתו
 וכת זוגו הוות, דאזרמנת לגביה מיומא (ג) דאתברי עלמא • (ווא
 דמלתא, מלכותא דלעילא, דאיהו אתעביד רגלא רביעאה למרכבתא
 עלאה, ואתקרי בת שבע, על אבן אחת שבעה עינים) הא סהדותא
 דלא חב דוד חובה דבת שבע כדקאמרן, ומה הוא חובה דחב (א) לא
 לקדשא בריך הוא בלחודו ולא לאחרא • דקטל לאוריה כחרב בני
 עמון, ולא קטליה איהו בשעתא דאמר ליה וואדוני יואב, דהא (ה) דוד
 הוה רבון עליה (ועל יואב) וקרא אוכח דכתיב (סס כ"ג) אלה שמורת
 הגבורים אשר לדוד, ולא אשר ליואב • ולא קטליה ההיא שעתא,
 וקטליה כחרב בני עמון • וקרא אמר ולא נמצא אתו דבר רק כדבר
 אוריה החתי • רק למעוטי קא אתי, כדבר אוריה ולא באוריה, וקדשא
 בריך הוא אמר וואותו הרגת בחרב בני עמון, וכל חרב בני עמון הוה
 חקיק ביה חויא עקים דיוקנא דרדקון, ואיהו עכודרה זרה דילהון •
 אמר קדשא בריך הוא יהבת חילא להווא שקוץ • (כ"ה דכין דחרב
 בני עמון אחגבר ההיא שעתא על אוריה, כמה חוקפא תקיף ההוא
 חויא עקימא) כגין דבשעתא דקטלו בני עמון לאוריה וסניאין מבני
 ישראל עמיה, ואתגבר בההיא שעתא חרב בני עמון, כמה חוקפא
 אתתקף ההיא עכודרה זרה שקוץ • ואי תימא אוריה לא הוה זכאי

כין

(א) כנסתה סרב ו'ל מונח מאן דאתי על עדום אפרים וכו' וק' דרעיתא ר'ל לחפוקי אפרים עלא כאלפים: (ב) מכאן סייעתא לרש' אלה
 רסופ' שכר עבר זמן סנט וכוס און על רש' ק' רח' סימ' ו' (ג) וילי הסריעו שלסנינן דכתב רש' מקסס רח' ומ'ל סוסר דעכר וכן
 חלי סימ' אינו סכר רש' • ולשון סס'ס גט כריתות משמע כפי רח' שכתבו סקוסמטת סס ככתובות ס'ע ודוק: (ד) יתישכ שפי'
 לפי ס'ס כסליאם דבת שבע נבגול חים ורוד סמט' ח' אר' סר ול' ק' סרב כל ר' ו' פ'ש: (ה) זמר כפי' רש' כקידושך דף מ"ג ע"א וספ' ס'
 פקצי עלינו ע"א ואחר סרואם כעיינו יואם ריש ל"כ קושיאם ילדקי דכרי רש' דחני סכל קרישא כוויס':

כיון דכתיב עליה אוריה החתי, לאו הכי זבאה הוה, אלא (ה) דשמו
 דאתריה הוה חתי. כמה דאת אמר ויפתח הגלעדי, על שום אתריה
 אתקרי הכי, ועל דא ברבר אוריה החתי, דשקוץ בני עמון אתגבר על
 מחנה אלהים, דמשריתא דרוד. דיוקנא ממש דלעילא דהו, ובההיא
 שעתא דפגים דור משריתא דא, פגים לעילא משריתא אחרא. ועל
 דא אמר דור לה לבדך חטאתי. לבדך ולא לאחרא. דא הוה ההוא
 חוכה דחב לגביה, ודא הוא ברבר אוריה, ודא הוא כחרב בני עמון.
 כתיב (ד"ס כ"י"ו) כי י עיניו משוטטות בכל הארץ, אלן (ויחי רמ"ח 6)
 נוקבין, ובתיב (זכריה ד) עיני יי המה משוטטים, אלן דכורין, והא ירען
 אינון, דוד אמר (תהלים כ"ב) והרע בעיניך עשיתי. בעיניך, לפני עיניך
 מבעי ליה. אלא מאי בעיניך. אמר דוד כההוא אתר דחבנא בעיניך
 הוה, דהוינא ידע דהא עיניך הוה זמנין וקיימן קמאי ולא חשבנא לון,
 הרי חוכה דחבנא ועבדנא כאן אתר הוה, בעיניך. למען תצדק בדברך
 תזכה בשפטך, ולא יהא לך פתחון פה למימר קמך. תא חזי כד
 אומנא כד מליל באומנותיה מליל. דוד כדחא דמלכא הוה, ואף
 על גב דהוה בצערא, בין דהוה קמי מלכא תב לבדיחותיה כמה
 דהוה בגין לבדחא למלכא, אמר מאריה דעלמא, אנא אמינא (ס"ג כ"י)
 בחנני יי ונסני, ואת אמרת דלא איכול לקיימא בנסיונך. הא חבנא
 למען תצדק בדברך, ויהא מילך קשוט, דאלמלא לא חבנא, יהא מלה
 דילי קשוט, ויהא מלך כריקנייא, השתא דחבנא, בגין דליהוי (כ) מילך
 קשוט, יהיבנא אתר לצדקא מילך, בגין כך עבדנא, למען תצדק בדברך
 תזכה בשפטך. אהדר דוד לאומנותיה ואמר גו צעריה מלין דבדיחותא
 למלכא. תנינן לאו דוד אתחזי לההוא עובדא, דהא איהו אמר
 (ס"ג ק"ט) ולכי חלל בקרבי ואנקיד חלל, בכר הוה חלל בקרבי (דק"ז ע"כ) דהכי
 הוא. אבל אמר דוד בלבא אית תרין היכלין, בחד דמא ובחד רוחא,
 ההוא חר דמלייא דמא ביה דיורא ליצר הרע, ולכי לאו הכי, דהא
 ריקן איהו, ולא יהבית דיורא לדמא בישא לשכנא ביה יצר הרע, ולכי
 ודאי חלל איהו בלא דיורא (ד"ח)

הגהס

(תרגום ככוכ לוחות חליל לוחות)

דמא) בישא. וכיון דהכי הוא, לא

אתחזי

(ה) חכ אמרין בקדוסיך דע"ב ועמ"ש ע"ב ס"ב כ"ב: (כ) הכי אמרין כככדורין דק ק"ל על כסיק י"ט:

אֲתַחֲזִי דוֹד לַהֲרֹא חֹבְבָה דְחַב, אֲלֵא בְגִין לְמִיּהֵב פְּתִיחוּ דְפּוּמֵי
 לְחַיִּיבֵיָא, דִּימְרוּן דוֹד מְלָכָא חָב וְתַב בְּתִיּוּבְתָא, וּמְחַל לִיה קְדָשָׁה
 בְּרִיךְ הוּא, (ה) כֹּל שְׁכַן שְׂאֵר בְּנֵי נְשָׂאֵי וְעַל דָּא אָמַר (תְּהֵלֵס כ"ה) אֲלִמְרָה
 פּוֹשְׁעִים דְּרַכִּיָּה וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יִשׁוּבוּ כְּתִיב (שְׁמוֹעַל כ' ט"ו) וְדוֹד עָלְהָ
 בְּמַעְלָה הַזֵּיתִים עוֹלָה וּבֹכָה וְרֹאשׁ לֹו חֲפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יַחַף • רֹאשׁ
 לֹו חֲפוּי וְיַחַף אֲמַאי, אֲלֵא נְזוּף הוּוּ • עַבְד גְּרַמְיָה נְזוּף לְקַבְלָא עוֹנֵשָׁא
 וְעַמָּא הוֹרְחִיקִין מְנִיָּה אַרְבַּע אַמּוֹת • זַכָּאָה עַבְדָּא דְהָבִי פִלַח לְמֵאֲרִיָּה,
 וְאִשְׁתַּמּוּדַע בְּחֹבְבִיָּה לְאַתְבָּא מִינָה בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא • תָּא חֲזִי יְתִיר
 הוּוּ מַה דְעַבְד לִיה שְׁמַעִי בֶן גְּרָא מְכַל עַקְתִּין דְעִבְרוּ עָלֶיהָ עַד הָהוּא
 יוּמָא, וְלֹא אֲתִיב דוֹד לְקַבְלִיָּה מְלָה, דְהָבִי הוּוּ יְאוּת לִיה, וּבְדָא אֲתַכְּפְרוּ
 חֹבְבֵי • דִשְׁתָּא אִית לְאַסְתַּכְלָא, שְׁמַעִי תְלַמִּיד חֲכָם הוּוּ וְחַכְמָתָא
 סְגִיָּאָה הוּוּ בִיָּה, אֲמַאי נִפְקַלְגְבִי דוֹד וְעַבְד לִיה כֹּל מַה דְעַבְד • אֲלֵא
 מֵאַתְר אַחְרָא הוּוּ מְלָה, וְאֵעִיל לִיה בְּלִבִּיָּה מְלָה דָּא • וְכֹל דָּא לְתוֹעֲלָתָא
 דְדוֹד • דְהָא הוּוּ דְעַבְד לִיה שְׁמַעִי גְרַמָּא לִיה לְמִיתַב בְּתִיּוּבְתָא
 שְׁלִימְתָא, וְתַבְר לְבִיָּה בְּתִבְרִיּוּ סְגִיָּא וְאוּשִׁיד דְמַעִין סְגִיָּאִין מְגוּ לְבִיָּה קְרַם
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אָמַר כִּי " אָמַר לֹו קַלְל, יַדַע דְהָא מֵאַתְר
 עֲלָאָה אַחְרָא נְחַת מְלָה • תְרִין פְּקוּדִין פְּקִיד דוֹד לְשַׁלְמָה כְּרִיָּה, חַד
 דִּיּוֹאֵב וְחַד דְשְׁמַעִי עִם שְׂאֵר פְּקוּדִין דְפְקִיד לִיה • דִּיּוֹאֵב דְכְּתִיב (מְלָכִים
 ה' כ') וְגַם אֲתָה יַדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לִי יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה, מְלָה סְתִימָא
 הוּוּ, דְאַפִּילוּ שְׁלַמָּה לֹא הוּוּ לִיה לְמַנְדַע, וְלֹא יַדַע אֲלֵא בְגִין דִּידַעוּ
 (לִיָּה) אַחְרַנִּין אֲתַגְלִי לְשַׁלְמָה • וְעַל דָּא אָמַר וְגַם אֲתָה יַדַעְתָּ וְגוֹמַר
 מַה דְלֹא אֲתַחֲזִי לֶךְ לְמַנְדַע • דְשְׁמַעִי כְּחִיב וְהִנֵּה עַמְךָ שְׁמַעִי בֶן גְּרָא •
 מָאִי וְהִנֵּה עַמְךָ, זְמִין הוּוּ עַמְךָ תְדִיר • רַבּוּ הוּוּ • וּבְגִין כֶּךָ לֹא אָמַר
 עַל יוֹאֵב וְהִנֵּה עַמְךָ יוֹאֵב • אֲבַל שְׁמַעִי דָּא דֹא שְׁתַּכַּח עִמִּיהָ תְדִיר,
 אָמַר וְהִנֵּה עַמְךָ • וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשְׁמַעִי וַיֹּאמֶר בְּנֵה לֶךְ בֵּית
 בִּירוּשָׁלַם • אֲנִי הוּוּ חֲכַמְתָּא דְשַׁלְמָה מְלָכָא בְּהַאי • אֲלֵא כֹלָא בְּחַכְמָתָא
 עַבְד, וְלִכְל סְטְרִין אֲשַׁנַּח, דְהָא חֲכִים הוּוּ שְׁמַעִי • וְאָמַר שְׁלַמָּה בְּעִנְיָא

דִּיסְנִי

(ה) פ"ו כ"ג שחיס לי לדוד כל חוקיו כג"ס יפסיות וחטאו גדול יותר מאיס אחר שחאב לכל דבר ויצרו משילו כמס שלם יוכל לסגין
 כסיתר ט"כ ח"ג כ"ג שאר בני נשא ח"ג ע"ו דק"ו כך חוה ומס דוד שלם ס"ס לי יל"ס כ"ג ונחל עובד חמוד דלא עכיד למיטכין כלאר
 לכו ח"ס חלל וחס כן פ"י מוד ויהכעיס ומיר חל"ס ואלעכ כ כמחל לי כ"ג לכל ארס ש"ס לי יל"ס דר שישילו וחלוטו מרוכס וס"י כשונב
 פשיעה ש"מחול לי חק"כ ח"ס (ויעור חסר לפ"ס כ"ג אר בני נשא פ"י דרהע"ס חסיר וחכס וסק"ס מדקדק עס חס"דיו וכו"ס סמוך
 העס ועיר י"ס נפקינן כוס חמל"י מ"י

דיסגי אזרייתא בארעא על ידוי דשמעי, ולא יפוק לכר. תו מלה אחרא
 אשגח שלמה בחכמתא דכתיב (שמותל כ' ט"ו) יוצא יצוא ומקלל, מ"י
 יוצא יצוא תרי זמני. ויצא ויקלל סגי (ליה). אלא חד יציאה דנפק
 מבי מדרשא לגבי דוד, וחד יציאה דנפק מירושלם לגבי עבדוי דמית
 עלוי. יציאה חרא לגבי מלכא, ויציאה תניינא לגבי עבדון, וכל דא
 חמא שלמה ואשגח ברוח קודשא הוא יציאה תניינא. ועל דא אמר
 והיה ביום צאתך, ידע דכיציאה ימות. ועפר בעפר מהו. אמר שלמה
 לגבי אבא בעפר הוה, לגבי שמעי במיא דכתיב והיה ביום צאתך
 ועברת את נחל קדרון. עפר התם. והכא מיא. תרוייהו דן שלמה
 למהוי עפר ומיא כסוטה, למאן דאסטין ארחא לגבי אבוי. כתיב והוא
 קלני קלה נמרצת. וכתיב ואשבע לו ביי לאמראם אמיחך בחרב.
 מ"י בחרב, וכי שמעי טפשא הוה, דאילו הכי אומי ליה, דלא
 יימא בחרב לא, אבל בחנית או בגידא אין. אלא חרין
 מלין הכה. חד אמר ינוקא בריה דנונא רבא, והוה
 (דק"ט ע"ב) דקשקשוי סלקין לרום ענגין. אומא דדוד מלכא בד הוה
 בעי לאומא, אפיק חרבא דליה דתמן הוה הקיק שמא גליפא, ותמן
 אומי. וכך עבד לשמע דכתיב ואשבע לו ביי לאמר אם אמיחך
 בחרב. במאי הוה אומא דא. בחרב. בחרב, בהוה חרב דשמא
 קדישא חקיק ביה אומי, ומלה אחרא דן שלמה. אמר בקללה אתא
 לגבי אבא כמלין, הא מלין לגביה, ובשם המפורש קטליה (ה) ולא
 בחרב, ובגין דא עבד שלמה הכי. השתא אירת לאסתכלא דכין
 דאומי ליה דוד אמאי קטליה, דאתחזי דהא אומא דא בעלילה
 הוה, דהא לבא ופומא לא הוה כחדא. אלא ודאי דוד לא קטליה.
 והא ירעא כל שייפין דגופא מקבלין כלא, ולבא לא מקבלא אפילו
 כחוטא דנימא דשערא. דוד מלכא לבא הוה, וקביל מה דלא אתחזי
 ליה לקבלא, ובגין כך וידעת את אשר תעשה לו כתיב. ותו דהא
 אילנא גרים למהוי נטיר ונוקם כחויא. כתיב (תהלים כ"א) כי לא תחפוץ
 זבח ואתנה עולה לא תרצה. זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר

ונדכה

(א) חקם המלך דהכתיב רלי המלך אח כתיבין יוירע ויכל ויכעב כו ילח ח' ויל' דנכ גבי משם כתיב ויך את ממלתי וילח' סתמתי פסם מפני סכך קללי יח' לא סתא וסתא דייח ססיקת מ'ס וינו המלך מה סלח נאמר לא כתימת אדוניה וכל כשל יוחכ משמע דשניי סים ככתן זסיכין ללנוני :

ונדכה אלהים לא תכזה • כי לא תחפוץ זבח • וכי לא בעי קדשא
ברוך הוא דיקרבון קמיה קרבנא, והא אירו אתקין לגבי חייבייא
קרבנא דיקרבון ויתכפר להו חוביהו • אלא דוד לקמי שמא דאלהים
אמר, וקרבנא לא קרבין לשמא דאלהים, אלא לשמא דיוד הא ואו
הא, דהא לגבי דינא קשייא מרת הדין, לא מקרבין קרבנא דכתיב
(ויקרא 6) אדם כי יקריב מכם קרבן לוי • לוי, ולא (ב) (ויקרא 6) לשמא
דאלהים • וכי תקריב קרבן מנחה לוי • זבח תודה לוי • זבח שלמים
לוי • וכגין כך כיון דרוד מלכא לגבי אלהים אמר, אצטריך למכתב
כי לא תחפוץ זבחואתנה, עולה לא תרצה, דהא לשמא דא לא מקרבין
אלא רוח נשברה דכתיב זבח אלהים רוח נשברה, קרבנא דאלהים
עציבוותבירו דלכא • וכגין כך מאן דחלס חלמא בישא, עציבו אצטריך
לאחזאה, דהא במרת אלהים קיימא • וזכה דמדת דינא עציבו
אצטריך ורוח נשברה, וההוא עציבו מסתייה לחלמא בישא, ודא
שלמא דינא עלוי, דהא זבח דאתחזי למדת דינא אקריב קמיה • לב
גשבר ונדכה אלהים לא תכזה • מאי לא תכזה, מכלל דאיכא לב
דאיהו בווה • אין • היינו לב דאיהו גאה לב בגסות רוחא, היינו לב
דאיהו בווה, אבל לב גשבר ונדכה אלהים לא תכזה • הטיבה
ברצונך את ציון חבנה חומות ירושלים • מאי הטיבה, אתחזי דהא
טיבו אית בה, והשתא הטיבה על ההוא טיבו • ודאי הכי הוא, דהא
מן יומא דקדשא בריך הוא אשתדל בכנין בי מקדשא לעילא, עד
(סס רכ"ח ב) בען ההוא הטבה דרצון לא שרייא על ההוא בנין, ועל
דא לא אשתכלל • דהא בשעתא דרצון דלעילא יתער, יטיב וידליק
נהורין דההוא בנין, וההוא עבדתא, דאפילו מלאכין דלעילא לא
יכלון (לא) לאסתכלא בההוא בי מקדשא, ולא בההוא בנין, וכדין בי
מקדשא וכל עובדא אשתכלל • חבנה חומות ירושלים, וכי מן יומא
דאשתדל בכנין בי מקדשא עד בען לא בנה לון • (א"י) זאי חומות
ירושלים עד בען לא בנה, בי מקדשא על אחת כמה וכמה • אלא
קודשא בריך הוא כל עובדוי לאו כעובדי בני גשא • בני גשא כד

בנו

(א) סק' חסד'ל מכסוק זכה לאלהים פירם וגו' וסקיחו כל' ע' ר"ל דהאי חודם חייב קרבן אלא וירוי דכריים ע"ד שדו"ל כפ' וזכח חודם
ועי' ללא אמןן אלא כ' עת' נכתב סקרין ופקיבתו אכל דכריים כעלמא כדכר איש אל רעסו לית לן כס' ס' רע"ו :

בנו בי מקדשא לתתא, בקדמיתא עברו שורי קרתא ולבסוף עברו
 בי מקדשא • שורי קרתא בקדמיתא בגין לאגנא עליהו, ולבתר בניינא
 דביתא • קדשא בריך הוא לאו הכי, אלא בני בי מקדשא בקדמיתא,
 ולבסוף כד יחית ליה משמיא ויזית ליה על אתריה, כדן יבנה חומות
 ירושלם, דאינון שורין דקרתא ועל דא אמר דוד עליו השלום (תהלים כ"א)
 הטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא, ולבתר תבנה (דק"ח ע"ב) חומות
 ירושלים • הכא אית רזא • כל עובדין דעביד קדשא בריך הוא,
 בקדמיתא אקדים ההוא דלבר, ולבתר מוחא דלגו, והכא לאו הכי •
 תא חזי כל אינון עובדין דעביד קדשא בריך הוא ואקדים ההוא
 דלבר, מוחא אקדים כמחשבה, ובעובדא ההוא דלבר, דהא כל
 קליפה מסטרא אחרא הוי, ומוחא מן מוחא ותדיר סטרא אחרא
 אקדים ורבי ואגדיל ונשיר איבא • כיון דאתרבי זרקין ליה לבר, ויבין
 דשע וצדיק ילבש, וזרקין לההיא קליפה, ומכרכין (עקב רע"ח ב') לצדיקא
 דעלמא • אבל הכא בבניינא דבי מקדשא, דסטרא בישא יתעבר
 מעלמא לא אצטריך, דהא מוחא וקליפא דיליה הוי • אקדים מוחא
 דכתיב הטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא, ולבתר תבנה חומות
 ירושלם • ההיא חומה דלבר, דאיהי קליפה דיליה היא ממש דכתיב
 (זכריה כ') ואני אהיה לה גאם יי חומת אש סביב • אני ולא סטרא
 בישא, ישראל אינון מוחא עלאה דעלמא • ישראל סליקו במחשבה
 בקדמיתא • שאר עמין עובדי עבודה זרה דאינון קליפה אקדימו
 דכתיב (כראשית ל"ו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך
 מלך לבני ישראל • וזמין קדשא בריך הוא לאקרמא מוחא בלא
 קליפה • כתיב (ירמיה כ') קדש ישראל ליי ראשית תבואתה • מוחא
 אקדים לקליפה • ואף על גב דמוחא יקום בלא קליפה, מאן הוא
 דיושיט ידא למיכל מניה, בגין דכל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם
 גאם יי • בההוא זמנא (תהלים כ"א) אז תחפוץ זבחי צדק • כגין דהא
 כדן יתחבר בלא בחבורא חדא, ויהא שמא שלים ככל תקוניה, וכדן
 קרבנא ליהוי שלים ליי אלהים • דהשתא אלהים לא אתחבר לקרבנא
 דאלמלא אתחבר ביה, כמה אלהים יסלקון אורנין לאתחברא תמן •
 אבל בההוא זמנא (שם פ"ו) כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים

לכרך • ואין אלהים אחרא • ובההוא זמנא כתיב (דברים ל"ב) ראו עתה
 כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי (ראו עתה) • ראו כי אני אני הוא
 סגני מאי עתה • אלא דלא היה קדם לכן, וההוא זמנא ליהוי אמר
 קדשא בריך הוא עתה ראו מה דלא יכלתון למיחמי מקרמת דנא, כי אני
 אני תרי זמני אמאי, אלא לדייקא, דהא לית תמן אלהים אלא הוא,
 דהא כמה זמנין דאתמר אני זמנא חדא ולא יתיר, והוה תמן סטרא
 אחרא • אבל השתא אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דהא כל
 כטרא אחרא אתעבר, ודייקא אני אני • אני אמית ואחיה, עד השתא
 מותא הוות מסטרא אחרא, מכאן ולהלאה אני אמית ואחיה, מכאן
 דבההוא זמנא כל אינון דלא טעמי טעמא דמותא, מניה תהא לון מותא
 ויקים לון (מיד), אמאי • בגין דלא ישתאר מההוא זוהמא בעלמא
 כלל, ויהא עלמא חדתא בעובדי ידוי דקדשא בריך הוא • (תנינן י' דברים
 וכו' ק"כ כ')

(שייך לטעל ק"ח) (ואם אמר יאמר וגומר) • לא אצא הפשי כמה דאתמר
 כדן פגים ליה פגמו • אם בגפו יבא • מהו
 בגפו • תנינן כתרנומו בלחודוי • יאות הוא • אבל הא תנינן כל
 עלמא לא קאים אלא על גפא חדא דלויית, ורזא דא כשעתא דקיימא דבר
 ונוקבא, דדבר ונוקבא ברא לון קדשא בריך הוא, וככל מה דאזלין עלמא
 מזדעוע, ואלמלא דסרס קדשא בריך הוא דכורא (ה) וצנן ית נוקבא,
 הו (כ) מטשטשין עלמא, ועל דא לא עבדין תולדין (ד"ה) ומאן דלא
 עבדי תולדין בגפו) • אם בגפו יבא, תחות ההוא גפא דלא עבדי
 תולדין עאל • והואיל וכן בגפו יצא לתמן, אתרחיא ולא עאל לפרגודא
 כלל, ואתרחיא ואתטריד מההוא עלמא • בגפו יצא • בגפו יצא ודאי • תא
 חזי מה כתיב (ויקרא כ') ערירים כתיב, כלל דבר ונוקבא, כרזא דדכורא
 עאל וברזא דנוקבא יפוק • עאל בהאי ויפוק בהאי • והאי איהו
 אחר דקא אתדבק ביה בההוא עלמא, דהא קדשא בריך הוא לא בעי
 דיעיל קמיה מאן דמסרס גרמיה בהאי עלמא • תא חזי מן קרבנא, דלא
 (דק"ט ע"ה) הו מקרבין קמיה סרוסא, ואפיקו ליה דלא יתקריב לקמיה,
 ופקיד ואמר (ויקרא כ"ב) ובארצכם לא תעשן, וכן לררי דרין אסיר לסרוסי

ימחתי
 סרירי
 זא

ברין

(f) ובגמרא אמרו רבנן אמ הכתובים א"ס : (כ) מהסין ומסריבין :

ברין דכרא קדשא בריך הוא בעלמא, דהא כל סרוסא דסטרא אחרא
 איהו, ואי איהו אשתדל ונסיב אתתא ולא עביר תולדין ולא בעא ואף
 על גב דאית ליה אתתא, או אי היא לא בעאת, ועאל לההוא עלמא
 בלא תולדין מה כתיב אם בעל אשה הוא, ולא אשגחו לפער ידוי
 דמאריהון, ויצאה אשתו עמו, איהו יעול בגפו רדכורא, ואיהי כנגקבא,
 כגפו יבא כגפו יצא כמה דאתמר בלא על תקנייה. אם אדניו יתן
 לו אשה כמה דאתמר. אם אדניו, דא איהו אדון כל הארץ. יתן לו
 אשה. מהכא דלאו ברשותא דבר נש קיימא למיסב אתרזא, אלא
 (כלא פלס ומאני משפט ל"י) בלא במאזנים לעלות, יתן לו אשה, דהא לאו
 ברשותיה איהו. ומאן איהי, ההיא דלאו דיליה ולא אודמנא לגביה,
 ומאן איהי, ההיא דהות זמינא לאחרא ואקדים האי כרחמי ונטיל לה
 דא אתייהיבת ליה דלא אתחזיא ליה, וקדשא בריך הוא חמי מרחיק
 וחמי לההיא אתתא דזמינת לאפקא תולדין בעלמא. אקדים האי
 כרחמי ואתייהיבת ליה, ועביר איבין דורע זרעא באתתא (ס"א כגנתא)
 דלאו דיליה, כגין כך האשה וילדיה תהיה לאדונייה והוא יצא כגפן,
 אי עניא מסכנא כמה אשתדל בריקנייא, לאה ואשתדל למעבד פירין
 כגנתא דלאו איהי דיליה, ונפק בריקנייא. סכא סכא בעדינן (ס"ב
 בענינין) אלן, לא הוירז כרגלך דחי לתרעא, כמאן דשכיב בארעא
 בלא תוקפא דהא אתחלש, ומחלשא סגי דלא יכיל, דחי כרגלוי.
 אתתקף סכא ולא תרחל. האי ענייא מסכנא דאשתדל בריקנייא,
 אימא אמאי, אי כגין דורע כגנתא אחרא דלאו דיליה יאות. אי הכי
 (ס"ג אכל הכא) קדשא בריך הוא יהיב ליה ההוא גנתא למורע בה,
 דהא איהו לא נטיל לה. אלא הא חזי כל מלין דקדשא בריך הוא
 עביר, כלהו כדינא אינון, ולא הוי מלה בריקנייא, האי דקדשא בריך
 הוא יהיב ליה אתתא ועבד בה פירין ואיבין, לאו דהאי כשאר בני
 גלגולא, ולא דמי מאן דאשתדל פהאי עלמא לאסגאה אילנא (ס"ד ולא
 יכיל). למאן דלא בעא לאסגאה ולאשתדלא, ואעקר ואפיל טרפין
 דאילנא ואזער איבא דיליה, האי דאדניו יהיב ליה אתתא כגין למעבד
 איבין, הא אשתדל בקדמיתא כגין לאסגאה אילנא ולא יכיל. זכין
 קל כך לית ליה, (ס"ה דכגין גם בן לית ליה) דאי יהוה זכארה כדקא

יאות, לא הוה תב בגלגולא כאבנא בקוספיתא • דהא כתיב (ישעיה ל"ו)
 ונתתי להם בביתי ובחמותי יד ושם טוב מבנים ומבנות • והשתא
 דלא זכה, קדשא בריך הוא חמי דהא אשתדל ולא יכיל • האי אדוניו
 יתן לו אשה כמה דאתמר • וכיון דחס עליה קדשא בריך הוא ויהב
 ליה ברחמי, קדשא בריך הוא גבי מרידיה בקדמיתא, ונטיל מה דגרע
 ההוא מבוועא, ובגין כך האשה וילדיה תהיה לאדוניה, ולכתר ייתוב
 וישתדל על גרמיה לאשלומי גרעוניה, עד הכא רזא דקרא. סבא סבא
 את אמרת על דא דכריקנייא אשתדל, ולא אשגחת עלך דכריקנייא
 את אזיל כמה דאמרת, דהא קרא רדיף אבתרך דסתיר כל בניינא
 דכנית עד השתא, ואת חשיב דאנת משטטא ימא לרעותך • ומאי
 איהו, דכתיב ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי
 וגומר. אי סבא סבא לאי חילא מה תעביד, חשבת דלא ליהוי מאן
 דרדיף אבתרך • והא האי קרא רדיף אבתרך, ונפיק מבתר כותלא
 באילה בחקלא מדלג דלוגין אבתרך, (ב) תליסר דלוגין דליג אבתרך
 ואדביק לה, מה תעביד סבא • השתא אית לך לאחגברא בחילך,
 דהא גיבר תקיף הוית עד יומא סבא סבא הוי דכיר יומא (ג) כ)
 דתלגא כד זרענא פולין, והווי כמה גיברין בני (דק"ט ע"ב) חילא לקבלך,
 ואנת בלחודך נצחת תליסר גברין תקיפין בני חילא, דכל חד מגייהו
 קטיל אריא עד לא ייכול • אי לאינון תליסר גברין נצחת, הני תליסר
 דלית בהו חילא אלא מלין על אחת כמה וכמה, (כ) אמר יאמר כתיב •
 אלא קדשא בריך הוא ארחיה למעבד דינא לכלא, כד מטא זמנא
 דהאי (אתתא) לאשכחא בר זוגה, מה עביד, קטיל לדין ונטיל לה ההוא
 בר זוגא, ואיהו נפיק מהאי עלמא בלחודוי יחידאה. ואם אמר יאמר,
 הא אוקמוה חברייא בפשטיה דקרא, ואם אמר בשירותא דשית שנין
 יאמר בספא דשית שנין עד לא יעול שביעאה, דהא אי אמר בר איהו
 אפילו ביומא חד משביעארה מלוי בטלין, מאי טעמא • העבד כתיב,
 בעור דאיהו עבד בשתא שתיתאה, אמר בשירותא דשית שנין ולא
 אמר בסופא דשית שנין, לאו כלום הוא • ובגין כך תרי זמני אמר
 יאמר

(ב) י"ב חובין טעמיק וקס אמרד יאמר עד חסדי : (כ) טעמס נחזכיס מלח אחס יחס י"ג דליגין ריזס לומר י"ג קפילות
 ט"ל • סרס"ב

יאמר, והכא בעוד דאיהו כהאי אתתא אסגי (ויקרא דס"ד ב') צלותין
 ובעותין בכל יומא לגבי מלכא קדישא, במה דהורה שירותא ברחמי,
 הכי הוא סופא ברחמי, ודא הוא אמר יאמר, אמר בקרמיתא כד אקדים
 ברחמי, יאמר בסופא ויתקבל ברחמי. ומר. יאמר אהבתי את אדוני,
 דבגין דא ובסגיאנו דצלותין דרחים ליה לקדשא בריך דהוא, ואתקין
 עובדוי ויאמר אהבתי את אדוני את אשתיו ואת בני לא אצא חפשי.
 קדשא בריך הוא קביל ליה כההוא תיובתא ובאינון סגיאנו דצלותין.
 מה עביר קדשא בריך הוא, מה דהוה זמין לאהדרא ליה בגלגולא,
 ולמסבל עונשין כהאי עלמא על מה דעבד, לא אהדר ליה להאי עלמא,
 ומה עביר, קריב ליה לבי דינא דמתיבתא דרקיעא ודייגין ליה, ומסרין
 ליה לבי מלקיותא, וארשים ליה קדשא בריך הוא היך אתמסר לבי
 עונשא, ופגים ליה למהותחות שולטניה דערלה (כ"א) ופקיד ליה למדוי
 תחות שורטניה דיובלא) עד זמן ידיעא, ובחר פריק ליה. אי כההוא
 זמנא דקא עבדין ליה פגמו, אי מטא יובלא אפילו יומא חד ליובלא,
 אתחשב (ליה) כמה ראשכח זמנא עד יובלא, הכי אתענש ולא יתיר.
 אתא יובלא ואפרוק ועאלין ליה גו פרגורא. עד הכא. אסתים עינוי
 ההוא סבא רגעא חדא. פתח ואמר (מייכס ו') שמעו הרים את ריב יי
 והאיתנים מוסדי ארץ כי ריב ליי עם עמו וגומר. אי סבא עד השתא
 הוית בעמקי ימא, והשתא דלגת בטורין תקיפין למעבד עמהון קרבא,
 אלא ודאי עד כען בימא תקיפא אנת, אבל עד דאזלת בעמקי ימא,
 פנעת באינון טורין תקיפין די בגו ימא ואערעת בהו. השתא אית לך
 לאנחא קרבא בעמקי ימא וכדההו טורין, סבא לאי חילא מאן יהבך
 כדא, הוית בשלם ובעית לכל האי, אנת עבדת אנת סבול. השתא
 לית לך אלא לאנחא קרבא ולנצחא כלא, ולא למהדר לאחורא, אתקף
 בחלק חגור חרצף ולא תדחל למברא הני טורין, דלא יתתקפון לגבך.
 אימא לון (ב) טורין רמאין טורין תקיפין, היך אתון מתתקפין. תדיקראי
 כתיבי, חד כתיב (סג) קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך,
 וחד כתיב שמעו הרים את ריב יי. אלא אית טורין ואית טורין. אית
 טורין דאינון טורין (ו') (ב) רמאין לעילא לעילא, לאילין כתיב שמעו

הרים

הרים ארת ריב יי • ואית הרים דאינון טורין תתאין לתתא מנייהו,
לאלין כתיב קום ריב את ההרים, דהא רדיף מצותין (תיקונין ג) אית
לגבייהו • ועל דא אית טורין ואית טורין-ואי תימא סבא הא כתיב
ותשמענה הגבעות, אלין גבעות כל (ק"כ כ' קט"ט) אינון דלתתא,
והשתא אנת עביד לון הרים • אלא הכי הוא, לגבי אינון טורין
רמאין אקרונ גבעות, בד אינון בלחודייהו אינון הרים אקרונ •
תתא חזי כתיב והאיתנים מוסרי ארץ • כיון דכתיב שמעו הרים,
(דק"י ע"ב) מאן אינון הרים ומאן אינון איתנים • אלא הרים ואיתנים
כלהו חד • אבל אלין תלת עלאין לעילא על רישייהו, ואלין תלת
לתתא מנייהו וכלהו חד • הרים לעילא ועלייהו אמר דוד (תהלים קכ"ב)
אשא עיני אל ההרים, ואלין אינון תלת קרמאי • והאיתנים מוסרי
ארץ, אלין אינון תלת בחראי לתתא כנייהו, תרי סמכי ביתא וחד
חדוה דביתא, ואלין אקרונ מוסרי ארץ • איתנים אינון ואיתנים אקרונ •
סבא סבא הא ידעת מאן דאנח קרבא, אי לא ידע לאסתמרא לא
ינצח קרבין, אצטרך למחאה בידין, ולאסתמרא ברעיוניה, ומה דיהא
חשיב אחרא דיהא חשיב איהו, ויד ימינא זמינא תדיר למחאה, ומחשבו
וידא שמאלית זמינא תדיר לקבלא ולאסתמרא, וימינא לכלא •
השתא אמרת והאיתנים, איתנים אינון לתתא והרים לעילא, אסתמר
סבא דהא רעיונא אחרא לקבלך דכתיב (ס"ג כ"ט) משכיל לאיתן
האזרחי ודא איהו אברהם סבא ואקרי איתן • ואי אברהם איהו
איתן, יצחק ויעקב איתנים אקרונ • קום סבא דהא ידעת רעיונא על
דא הוי מחי לרעיונך • (כמדבר כ"ה) וישא משלו ויאמר איתן מושבך
ושם בסלע קנה • איתן, דא (ק"ט בלק ד"ד ב) בקר דאברהם והיינו (כראשית מ"ד)
הבקר אור, דא עמודא דכל עלמא קיימא עליה • ונהירו דיליה
מאברהם ירית, נהר היוצא מערן אקרי • אי סבא סבא הא רעיונא
אחרא לקבלך, ולא ידעת לאסתמרא היכי מגיחין קרבא • סבא אן
הוא תוקפא דילך, ודאי לא לגבורים המלחמה • כתיב משכיל לאיתן
האזרחי, וכתיב משכיל לדוד, דא נהר היוצא מערן דאיהו תורגמן
לדוד, לאודעא ליה מאינון מלין סתימין עלאין • אי משכיל איהו
נהר דנפיק מערן • איתן האזרחי אברהם ואיהו לעילא, ודאי הא

ידענא • ואף על גב דאנא סבא על רעיונא דא מחינא • איתן האזרח;
 תרין דרגין אינון כמה דאת אמר בקר אור • אור הוא אברהם,
 (ויקרא ל' ט' כ"כ ט) בקר הוא נהר • אוף הכי איתן האזרחי •
 אזרח הוא אברהם, איתן כמה דאתמר דא ההוא נהר דנגיד ונפיק
 מערן • השתא סבא קום קאים על רתיבך • דהשתא תנפול ולא
 תיכול למיקם • הא שלמה מלכא אתי בחילו ורתיבוי וגברוי ופרשו;
 ואתי לקבלך קום פוק מן חקלא דלא ישכח לך תמן • כתיב (מלכים ב' ח')
 ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האיתנים בחג וגומר •
 ירח דאתיילידו ביה האיתנים, ומאן אינון אבהן, ואינון איתני עורם •
 וירח דא איהו תשרי, דאלפא ביתא אהדר למפרע מתתא לעילא •
 ותו ממילך יאות דתפוק מן חקלא ולא תשתבח תמן, אילו כתיב
 משכיל איתן האזרחי בדקאמרת • השתא דכתיב משכיל לאיתן
 האזרחי לית קרבך כלום ותפוק מן חקלא בעל כרחך ולא תתחזי תמן •
 אי סבא עניא מסכנא היכי תיפוק, אי הכי ינצחון לך, ואי תערזק מן
 חקלא, כל בני עלמא ירדפון אבתרך, ולית לך אנפין לאתחזאה קמי
 בר נש לעלמין. הכא אומינא דלא אפוק מן חקלא, והכא אתחזי אנפין
 באנפין בשלמה מלכא וכל איש ישראל, וגברין ופרשו ורתיבין דיליה,
 קדשא בריך הוא יסייע לך סבא, דהא לאי חילא אנת • קום סבא
 אתגבר בחילך ואתתקף, דעד יומא דא הוית גיבר תקיף בגוברין •
 פתח ואמר משכיל לאיתן האזרחי • אילו כתיב משכיל לדוד כדקאמרת •
 אבל משכיל לאיתן אית משכיל ואית משכיל, אית משכיל לעילא ואית
 משכיל (בראשית ט"ו כ') לתתא משכיל לאיתן בזמנא דההוא גבר (ס"א גדר) קם
 בתאוובתא כל שייפין חדאן ומתחברן לגביה, ואירחוא (דק"י ע"ב) סליק
 עד דסליק למוחא, עלאה אתפיים לגביה • וחדוי לקבליה • וכדין
 משכיל לאיתן האזרחי, משכיל ליה ואודע ליה על ידא דאברהם
 (ס"א על ידוי לאברהם) רחימוי כל מה דאצטריך, ויהוא מוחא עלאה
 משכיל לאיתן • וכד דוד מלכא אתתקן כתאוובתא לגביה, אירח
 משכיל לדוד, כמה דהוה מוחא עלאה משכיל ליה, ועל דא אית
 משכיל ואית משכיל • (אית משכיל) בירח האיתנים, דאתיילידו בהאי
 ירח איתנים, בנינא לתתא איהו כגונא דלעילא, ואתיילידו ביה הרים
 ואיתנים

מוחא

ואיתנים • הרים סתימין, איתנים ירכין תקיפין כנחשא, וההוא אירחן
 בינייהו • קום סבא הוי מחי לכל סטרין, בשעתא דסליק משה לקבלא
 אורייתא, מסר ליה קדשא בריך הוא שבועין מפתחן דאורייתא • כד
 מטא לתשעה וחמשין, הוה חר מפתחא גניז וסתים דלא הוה מסר
 ליה • אתחנן לקמיה • אמר ליה משה, כל מפתחן עליין ותתאין
 בהאי מפתחא תליין • אמר לקמיה מאריה דעלמא מה שמייה • אמר
 ליה איתן, וכל אינון איתנים ביה תלין וביה קיימן (לבר מתורה מגופא)
 דתורה שבכתב איהו • ואיהו (עיקרא דמפתחא דתורה שבכתב)
 אודע ליה ומשכיל ליה, ואיהו עיקרא ומפתחא דתורה שבכתב • וכד
 אתתקנת תורה שבעל פה לגביה, איהו מפתחא דכלא ומפתחא (כראשית ל"ב)
 דילה (לגביה) ודאי, כדין משכיל לרוד • ומגו (ק"ס כ) דירתא תורה
 שבעל פה לגביה אתוון למפרע • על דא אקרי תשרי, תשרי איהו,
 אבל בגין דאיהו רזא דשמא קדישא, חתים ביה קדשא בריך הוא
 את דשמייה • במזבח חתים ביה ה, הרשת עד חצי המזבח • אתת
 דבורה וחתים ביה ו' והיינו דכתיב (סופטים ה) ותשר דבורה, ובאתר דא
 חתימו דשמא קדישא דאחתים ביה • וההוא מפתחא כד פתחא כתורה
 שבעל פה, בעינן לאשתמורעא ליה, ודא איהו תניא איתן מושבך,
 ברייתא לבר מגופא • איתנים, אינון תנאים עמודים סמכין לבר מגופא,
 השתא אית לאורעא מלה, בזמנא דאלין לגבי תורה שבכתב אקרין
 איתנים, לגבי תורה שבעל פה אקרין תנאים • איתן לגבי תורה שבכתב,
 תניא לגבי תורה שבעל פה וכלא כדקא יאות • חבריא הא אנא
 כחקלא • שלמה מלכא וגברין תקיפין דיליה, יתי וישנח חד סבא לאי
 בחילא תקיף גיבר נצח קרבין • הא ידענא דאתא וקיימא לכתר מינרא
 דחקלא, והוא אשנח כי וריך גבורתי קיימא כחקלא, בלחודוי אשנח
 דאיהו איש שלום, מאריה דשלמא ואזל ליה • השתא סבא גבורתך
 עלך ואנת בלחורך כחקלא, טוב לאתרך ושארין זינג מערך • (ר"כמה
 דנפיק מן חקלא) שמעו הרים את ריב"י והאיתנים מוסדי ארץ • שמעו
 הרים כדקאמרן • והאיתנים מוסדי ארץ • מוסדי ארץ ודאי, דהא מנייהו
 אתון ומנייהו קביל כל יומא, ואינון מוסדי ארץ • כי ריב ליי עם עמו •
 מאן הוא דיכיל למיקם בריב דקדשא בריך הוא (כל שכן) בישראל.

ועל דא אמר לאלין (ס"ד ע"ב) שמעו הרים את ריב יי, דא איהו מצותא חדא, קום ריב את ההרים מצותא תניינא, דנצח בהו קדשא בריך הוא כל אלין ריבות לישראל, וכל אינון תוכחות, כלוהו כאבא דאוכח לבריה. והא אוקמוה בעקב כתיב, בשעתא דבעא לנצתא בהדיה מה כתיב (ס"ד) וריב ליי עם יהודה ולפקוד על יעקב, מה ריב איהו כמה דכתיב (ס"ד) בכטן עקב את אחיו. על האי מלה אתא תוכחה וכל אינון ריבות, וכי לאו מלה רברבא איהו בכטן עקב את אחיו וגומר. האי לאו מלה זעירא איהו, מה דעביד בכטן. וכי עוקבא עבד בכטן.

אין ודאי

אבל בכלא דחא יעקב לעשו אחיו בגין דלא יהא ליה חולקא כלל. עשו לא חתרעם אלא מחד דאינון תרין דכתיב (בראשית כ"ו) ויעקבני זה פעמים, פעמים מכעו ליה. כאי זה. אלא חד דאקיש להרין חד דנפק לתרין ומאי ניהו. בכורתי, אתהפכו אתען והו' ברכתי זה פעמים חד דאתקש לתרין. ולא ידע עשו מה דעבד ליה בכטן. אבל רב ממנא דיליה ידע הוה וקדשא בריך הוא ארגיש שמייא וחילייהו לקלא דא, דהא ברכה ובכרה לא תבע ממנא דיליה ולא אמר דהא ברכה הוה ליה למתבע ולא תבע. אחוה הא תבע ודאי דכתיב (שם כ"ח) ומכשרך לא תתעלם, ולא בעא יעקב למירוב ליה למיכל, עד דנטל מניה בכורתא דיליה. מאי בכורה נטל מניה, הבכורה דלעילא ותתא. בכרה חסר ו, פדן עקב את אחיו ודאי, דעבד ליה עוקבא וארמי ליה לאחורא. מאי אחורא, אקדים ליה דפוק בקדמיתא להאי עלמא. אמר יעקב לעשו, טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנא לבתר. תא חזי מה כתיב (בראשית כ"ט) ואחרי כן יצא אחיו וידו אחות בעקב עשו. מאי בעקב עשו, וכי סלקא דעתך דהוה אחיד ידיה בכרליה, לאו הכי. אלא ידו אחות כמאן, בההוא דהוה עקב, ומנן עשו, דהא עשו עקב אקרי, ששעתא דעקב

האי קלא דאתתא, דיכלא קלא דחויא לאחדא בה ככלבא בכלבתא מאן איהו, (דק"א ע"ב) אלא תא חזי דלית בכל קלין דנשין דעלמא, דיכלא קלא דחויא לאתדבקא בה ולא אתתפא בה ולא שתתפא בה. אלא תרין נשין אינון דיכלא קלא דחויא לאתאחדא בהון. חדא. האי דלא נטירת סואבות נרותה וימי ליבונה כדקא יאות, או דאקדימרת יומא חדא למכול. וחדא היא אתתא דמאחדא לבעלה עונתה דילה למעבד צערא לבעלה. בר אי איהו לא חייש ולא אשגח לדא. אלין אינון תרין נשין, דהא כמה דאקדימו הכי אינון מתאחרן לגבי קלא דנחש עד דאדביק קלא בקלא, וכמה דמתאחרן למעבד צערא לבעלה בעובא דמצורה, דהכי אקדים קלא דנחש לאתדבקא בההוא

דעקב ליה לאחוי ומיזמא דאתברי עלמא
 עקב קרי ליה קדשא בריה הוא דכתיב הוא
 ישופך ראש ואתה תשופנו עקב . אנת
 דאקרי עקב השופנו בקדמיתא . גלבסוף הוא
 דימחי רישך מעלה ומנו סמ"אל דאיהו רישא
 דחויא דמחי כהאי עלמא . ועל דא בבטן
 עקב את אחיו שוי עליה למהוי עקב, ונטל
 עשו האי עלמא בקדמיהא . ודא רזא דכתיב
 (ע"ג) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום
 לפני מלך מלך לבני ישראל . ודא איהו
 רזא דאמר שלמה מלכא (מ"ג כ) גחלה
 מבוהלת בראשונה ואחריהה לא תבורך
 בסוף עלמא, ועל דא (מ"ד י"ג) בבטן עקב
 את אחיו . ובאונן שרה את אלהים . מאי
 באונן, הכי אמרו בחילא ותוקפא דיליה
 יאות . אבל לאו הכי ברירו דמלה . יעקב
 דינקנא עלאה הוה, וגופא קדישא דלית גופא
 מיזמא דהוה אדם הראשון כגופא דיעקב,
 ושופריה דאדם הראשון ההוא שופריה כמש
 הוה ליה ליעקב, ודינקניה דיעקב דינקנא
 דאדם הראשון ממש . אדם הראשון בשעתא
 דאתא חויה ואתפתה על ידוי יביל חויה ליה,
 מאי טעמא, בגין דלא הוה תוקפא לאדם
 הראשון ועד כען לא אתייליד מאן דהוה
 תוקפא דיליה, ומנו תוקפא דאדם הראשון
 דא שת, דהוה כדיוקנא דאדם הראשון ממש
 דכתיב (כ"ד ט"ז) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא
 את שמו שת, מאי בדמותו כצלמו, דהוה
 מהול . וכד אתא ממנא דעשו לבני דיעקב,
 כבד אתייליד תוקפא דיעקב דאיהו יוסף
 והוה ובאונן שרה את אלהים (ע"ג כ"ג) האי
 קלא ובולי :

בההיא קלא דאתתא . ואלין אינון
 תרין נשין דקלא דנחש אחיד
 בקלא דילהון ככלבא בכלבתא
 סאובתא כתר סאובתא, זינא כתר
 זיניה . ואם תאמר מה איכפת לן
 אי אחיד קלא בקלא . אי לא
 אחיד . ווי דהכי מתאברן בני
 עלמא בלא דעתא . האי קלא
 דאתתא כד . תערוב ואשתתף
 בהדי קלא דנחש . בשעתא
 דחייבת ומרשעת (ב) נפקת כגו
 איבה (כ"ג א"פ) ומשטטא בעלמא
 אי ערעת בהני תרין קלין, קלא
 דנחש וקלא דאתתא, ואתתא
 אתחממת בהו ואינון בה, וכיון
 דאתחממא, מתעבדין רוחא ואולין
 כהדה עד רמשטטא ועאל במערה
 דהאי אתתא, והאי ינוקא דילידת
 כד אתת ההיא חייבתא, פקידת
 ליה לההוא רוחא דאיהו חבורא
 בישא קלא דנחש דמשכשא בה,
 ואיהו מחייבא בינוקא עד דאתת
 ההיא חייבתא, כאתתא דפקידת
 כרא לאתתא אחרא, ומפטטא
 ליה וחייבת ליה בפטוטא עד
 דתירתי אמיה . כה עכדא דהאי

רוחא, וזמנין כגיאיין דאיהי שליחא דההיא חייבתא וקטלת ליה הדר
 הוא דכתיב (קס"ג ד) ומיד עושקיהם כח, (דק"א ע"ב) ולא כמה דאתון

אמרין

(f) דר"ל . ש כח' זכרים אשמו איבה ומסס ח"א יולדת לשולם (פקודי רמ"ו ע"א) לל דק . כ' זלמ סרעטס סין סל' פס . טעניס וע"פ"ס
 אל פיה זכרים ס' וכו' כעקת מנו ס' פס' ברס' . וכן פל"ס סרס'ו . ומשיע סרס' :

אמרין • אלא ההוא כח דההוא רוחא, ועל דא תרין זמנין כתיב בהאי קרא ואין להם מנחם • חד מלילית חייבתא וחד מההוא רוחא • אי סבא השתא אית לך רחימין, ואת משתעי כמאן דלא חמית אינון מגיחי קרבא, הא כלהו בשלמא עמך, השתא מכאן ולהלאה לא אעדי מנאי מאני קרבא כדיל לארכרא שמי. ההוא חטאת רובין קאים על פתחא ככלבא • בזמנא דקלא בתרייתא דיהיבת אתתא נפיק, איהו דליג מעל פתחא ואתעבר מתמן ואזיל אבתריה, מאי טעמא כגין קרשא בריך הוא שדר חד מפתחא דיליה, וקלא פרחא ומפתחא אתיא, וחויא אזל בתר קלא דהוא נפיק לעלמא, ועד טורא דבטגא אזיל ומבשכשא, עד עידן דאתנקיאת מההוא זוהמא דנשיבין דחויא בישא, וקרשא בריך הוא מסבב סיבובין ועביד עובדין כדקא יאות, וכל דא כגין דההוא בטן אתרחייא, הא ודאי אתרחייא מההוא בטן ולית ליה חולקא, ואתרחי מבטן דלתתא דשארנשין דעלמא, דאף על גב דעביד צער לא אתייהיב ליה רשו לשלטאה ביה • ומאן בטן אתייהיב ליה ואיהו שליט עליה, ההוא בטן דסוטה דכתיב (כמדבר ה'). וצבתה בטגא, כגין דהאי בטן עביד ביה נוקמין לרעותיה, והאי בטן דיליה איהו, וקרשא בריך הוא יהיב ליה כגין דלא אתרחי מכלא • השתא רחימין דילי אציתו לא חמינא לכו ומלילנא לכו, (קסלג ח') כל הדברים יגעים לא יכיל איניש למללא, אפילו מלין דאורייתא יגעים אינון. כתיב (בראשית ל"ב) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו • וכתיב וירא כי לא יכור לו ויגע בכף ירכו • וההוא ירך רווח מיעקב, וההוא ירך הוה בחלישו דיליה, (בראשית כ"ב) וקמ"ד ח') עד דאתא שמואל מאי בחלישו, דלא משוץ נבואה • כד אתא שמואל נטל ההוא ירך וסלקיה מההוא אתרוחטף ליה מניה, ומההוא זמנא אתעדי מניה, ולא הוה ליה חולקא בקדושא כלל • קרשא בריך הוא לא קפח ולא דחי ליה מכלא, כגין דנטר שמואל ירך דיליה, אלא יהיב ליה חולקא חדא • מאי איהו • יהיב ליה ההוא ירך דסוטה, חלף ההוא ירך ובטן דאעדי מניה • ועל דא תרווייהו יהיב ליה קרשא בריך הוא, למהו אתרא דקודשא פנוי מכל סאכותא ולנפיל ירך • מהו ולנפיל, ונפלה ירכה • ולצבות, וצבתה בטגא מבעי ליה • אלא כמאן דאשדי גרמא לכלבא, ואמר ליה טול

האי לחולקת • ומכלא ל"א אכא"ש קמיה, אלא דגזלו (ס"א דאפיקו) מניה ירך, בגין דאיהו יגע ולא עליה ורווח ליה ואפיקו ליה מניה, ועל דא קרשא בריך הוא אפיל ליה גרמא דא דסוטה, ואפיק ליה כדקאמרן, ובדא איהו רוי וחרי, וכל אינון רתיבין וסיעתא דליה בעאן תדיר ירך, ואזלי בכיסופא אכתריה, ובגין דא הגי (ד"כ כ) ברכי דרבנן דשלהי מן דא איהו, דכל בסופא דילהון בתר ירך איהו, וכל שכן ירך דרבנן, וכל מלה אהדר לאתריה, וקרשא בריך הוא לא גרע כלום מכל מה דאצטריך, ולא בעא דיקרב לקדושה בר עמיה וערביה חולקיה ואחסנתיה • וכמה דעבד קרשא בריך הוא לעילא, הכי עבדי ישראל לתתא, והכי אצטריך למעבד, והכי תנינן אסיד ליה לישראל למירף אורייתא לעובדי עבודה זרה דכתיב (תהלים קמ"ו) מגיד דבריו לעקב וגומר. לא עשה כן לכל גוי וגומר • ועל דא דחי ליה יעקב ודחי ליה שמואל, דלא יהא ליה חולקא (דק"כ ע"ב) בקורשא, ובגין דא כל גטירו דכבו לישראל על דא איהו. לכלבא דחטיף עופא דכייא מן שוקא ואייתי ליה, ועד לא אתבר אתא חד בר נש וחטפא מניה, לבתר יהיב ליה חד גרמא גרירא בלא תועלתא • כך לשרו של עשו אפיקו ליה מההוא בטן, חטיפו מניה ההוא ירך • לבתר יהבו ליה גרמא חד, ההוא בטן וההוא ירך דסוטה ולא אחרא, האי גרמא דקא יהבו ליה לחולקיה וערביה ערב ליה, ובגין כך כל דינין דקרשא בריך הוא דינין דקשוט אינון, ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין לקרשא בריך הוא וכלהו בארח קשוט • היא אסטיאת גרמה מבעלה כמה דאת אמר (משלי כ) העוזבת אלוף נעוריה וגומר. אוף הכי אתתא כגוונא דיליה בארעא • תא חזי מאן דאשכח חכרא כוותיה דעבד בעוכרוי בעלמא, רחם ליה ואתרבק בהדיה ועבד עמיה טיבו • אבל סטרא אחרא לאו הכי, כיון דאשבח מאן דשבק סטרא דקדושה דקרשא בריך הוא, ועבד בעוכרוי ואתרבק בה, כדון בעיית לשיצאה (ב) ולאפקא ליה מעלמא • האי אתתא עברת כעובדהא ואתרבקת בה, חזי מה דעבדת בה, וצבתה בטנה ונפלה ירכה, קרשא בריך הוא לאו הכי, מאן דשביק לסטרא אחרא ואתרבק ביה בקרשא בריך הוא, כדון

רחים

(ב) כמ"א ותמונתו כיד עוביטו אטעון עלמו כפרט מסקוטה אטעטו וכמסר כידו לשונא • פרש"ב :

רחים ליה ועביד ליה כל טיבו דעלמא • השתא סבא אתקין גרמך
 דהא חויה אזיל ליה, ובעא לאתגרא בהדך ולא יביל • פתח ואמר
 (קקלת 6) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, וכי לא
 אתא שלמה אלא לאולפא מלה דא, אילו אמר (ס"א) וכי מרה אתא
 שלמה מלכא לאולפא במלה דא • ותו אילו אמר) בעמלו שיעמול
 יאות, דהא אשתאר עמל דאית ביה יתרון • אלא כיון דכתיב בכל
 עמלו הא כללא רכלא, דלא אשתאר כלום דאית ביה יתרון • אלא
 לאו לכל אדם אמר שלמה מלה דא, אלא אדם אית בעלמא דאיהו
 משתדל תדיר בביש וולאכאשא ולא אשתדל בטב אפילו רגעא חדא,
 ועל דא כתיב עמלו, ולא כתיב יגיעו • עמלו, כמה דאת אמר (תהלים ז)
 ישוב עמלו בראשו, ולא ראה עמל בישראל • יגיעו, כמה דאת אמר
 (ס"ק ס"א) יגיע כפיך כי תאכל וגומר • וכתיב (בראשית ל"ב) ואת יגיע כפי
 ראה אלהים • אבל עמלו, כתיב (תהלים י) עמל וכעס, אשתדלותיה הוא
 תדיר לביש, ועל דא איהו תחת השמש • בשעתא דהאי אדם אשתדל
 בביש, עי האי כתיב (אייוב י"ח) לא ניין לזולא נכד בעמו וגומר. דהא
 קדשא בריך הוא בעי דלא יעביד תולדין, דאלמלא יעביד תולדין
 הוה כטשטש עלמא • ועל דא כתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו •
 ומאן דלא ישתדל למעבד תולדין, אתדבק כהאי סטרא דאדם בישא
 ועאל תחות גרפוי • רות אמרה (רות ג) ופרשת כנפיך על אמתך, כגין
 לאזרווגא בהדיה דצדיק למעבד תולדין, וקדשא בריך הוא פריש
 גרפוי על בר נש כגין לאפשא בעלמא • ומאן דלא בעי למעבד
 תולדין כגפו יבא • כגפו דהווא כיש, דאיהו אזיל ערירי כחוויא דא
 (ס"א) דאזיל יחידאי • כגפו יצא כמה דאתמר • (השתא) איהו דלא
 אשתדל למעבד תולדין, הא אתמר כל מה דאצטריך (ס"א) תא חזי דאית
 לאהדרא סבא במילין קדמאין) ריב דעבר קדשא בריך הוא הוה
 אתמר • ריב, דכתיב (מנכה ו) קום ריב את ההרים, מאי איהו, אלא
 אינון טורין דלתתא • אמאי ריב דא, כגין דבהו תלייא כל חובא
 דעברין ישראל לגבי אבוהון דבשמיא • מאי טעמא, כגין דישראל
 הוה ידעין שמושא דכל מלאכין עלאין דשמיא, ולא אנס להו אפילו
 שמא דחד מנייהו, וכל שמושא דילהון • ובתרין סטרין הוה טעאן

אבתרייהו • חר דהוו ידעין לאמשכא חילא דילהון דכוכבייא ומולי
בארעא • וחד דהוו ידעי לאומאה לון בכל מה דאצטריכו, ועל דא
בעא קדשא בריך הוא למעבד כהו ריב ודינא • וכיין דכהון ליהוי
ריב ודינא, כל שלשולא נפל, דהא לא יהוי^ט תועלתא • ובגין כך
קום ריב וגומר • ותשמענה הגבעות קולך • (דף ק"ב ע"ב) מאן
גבעות, אלין אינון אמהות, (ק"ט פ' קפ"ט כ') דרגין דאקרונ בתולות
אחריה וגומר • ובגין כך ותשמענה הגבעות קולך • תא חזי
דאית לאהדרא סכא במלין קדמאין, דהכי דהוו עבדי ישראל עד
דאשתתפו בדרגין תתאין ירך דקא אמרן, סגי אתקיפו לון ישראל
בההוא ירך • (ה) מרדכי הוה אחמי לההוא רשע דהמן ההוא ירך
דיליה, ועל דא הוה רגז, מלה דאתחזי ליה, ואיהו ארגז ליה בהדיה.
חמו חברייא מה כתיב (כלאסית כ"ז) ותקח רבקה את בגדי עשו כנה
הגדול חמדת וגומר • באלין לבושין דיליה גזל דיליה, ואפיק ליה
מכל ברכאן דיליה ומככרותא, ובגין כך עילה דקא אשכחו דתיכין
דיליה לרבנן איהו • דחופייא דילהון למאני דרבנן תדיר • (ק"ה) לירכין
דילהון ולמאנין דילהון, ואלין תרין מלין דסטרא אחרא הוו, וכל דא
בגין דגזלו לון מניה, לית להו עילה אלא לרבנן, ובגין כך הני מאני
דרבנן דקא בלו, מחופייא דילהון איהו, והני ברכי דשלהי מנייהו הוי
ודאי • ומדילהון הוו, ומנהון נטלי עילה, וממה דהוו מנייהו, וכעאן
לרבנן דאינון כללא דההוא ישב אהלים, ועל דא לית עילה בלא עילה,
ועל דא לית מלה בלא דינא, וכל מלה תב לאתריה • שלמה אמר
(קהלת ד') ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת
השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עושקיהם כח
ואין להם מנחם, האי קרא ארמונא ביה (ק"ט כ') ואתמר • אבל ושבתי
אני • וכי מאן אתר תב שלמה, אי נימא לבתר דאמר מלה דא, תב
כמלקדמין ואמר מלה אחרא יאות • אבל שבתי ואראה, ויקרא ל"ג א'
תמן תנינן בכל יומא הוה אקדים שלמה בצפרא, והורה שוי אנפוי
לסטור מזרח וחמי מה דחמי • ולכתר תב לסטר דרום וחמי מה דחמי,
והדר תב לסטר צפון וקאים תמן, מאיך עינוי וזקיף רשיה, בהאי

שעתא

(ה) הוה כחה סליקיהם ביחד חננין דהי כ"ה קמ"ז

שעתא הא עמודא דאשא ועמודא דעננא דהוּו אתיין, ועל ההוא
 עמודא דעננא הוה אתי נשרא חדא, וההוא נשרא הוה רכרבה
 ותקיף. וכן הוה אתי, גרפא ימינא על גבי עמודא דאשא, וגופא
 וגרפא שמאלא על גבי עמודא דעננא, וההוא נשרא הוה מייתי תרין
 טרפין בפומאה. אתא עמודא דעננא ועמודא דאשא, וההוא נשרא
 עלייהו בתרי טרפין בפומאה, וסגדין לקמיה דשלמה מלכא. אתא
 נשרא ומאיך לקמיה ויהיב ליה אינון טרפין, נטיל לון שלמה מלכא
 והוה מריח כהו, והוה ידע כהון סימן, ואמר דא איהו דנופל, ורא איהו
 דגלוי עינים, בשעתא דתרון טרפין הוּו, הוה ידע דתרווייהו (כלק"ר"ט ב')
 נופל וגלוי עינים בעאן לאורעא ליה מלין, מה עביד, חתים כורסייה
 בגושפנקא דהוה חקיק ביה שמא קדישא, ואיהו נטיל עוקא דחקיק
 עליה שמא קדישא, וסליק לאגרא ורכיב על ההוא נשרא ואזיל ליה.
 וההוא נשרא הוה מסתלק לרום עננים, וככל אתר דאיהו עבר הוה
 אתחשך נהורא. חכימי דהוּו כההוא אתר דאתחשך נהורא, דהוּו
 ידעי והוּו אמרי שלמה מלכא הא אזיל ואעבר הכא, ולא ידעי לאן
 אתר הוה אזיל. טפשין דהוּו תמן הוּו אמרי, ענגין דהוּו אינון דקא
 אזלי וחשיך עלמא. גבה נשרא בהריה ופרח ארבע מאה פרסין, עד
 דמטא לטורי חשוך. ותמן איהו תרמוד במדבר, ואיהו נחית תמן.
 זקיף רישיה וחמי טורא חשוך, והוה ידע תמן כל מה דאצטריך, והוה
 ידע דתמן יעול. הוה רכיב על נשרא כמלקרמין, וטאם ועאל לגו
 טורין, ער ההוא אתר דזיתא תמן, קרא בחילא ואמר (ישעיה כ"ו) (כ) יי
 רמה ירך בל יחזיון וגומר. עאל תמן עד דקריב לההוא אתר, שוי עוקא
 קמייהו וקריב. ותמן הוה ידע כל מה דבעי מאינון חכמתאן נוכדראין דבעי
 למנדע. כיון דהוּו אמרין ליה כל מה דבעי, כדן הוה רכיב על ההוא
 (דקי"ג ע"ב) נשרא ותב לאתריה, כיון דהוה יתיב על כרסייה, אתישב
 בדעתיה, והוה ממלל כדעתיה מלין דחכמתא יקרא. כההיא שעתא
 הוה אמר ושבתי אני ואראה, שבתי וראי מההוא ארחא, שכתיה מההיא
 חכמתא ואתישבתי בלבאי ובדעתאי. וכדן ואראה את כל העשוקים.
 וכי זעירין אינון בעלמא, דאיהו אמר את כל העשוקים) (כ"ב סלקא
 דעתך דכל עשיקין דהוּו בעלמא הוה חמי שלמה מלכא) אלא מאי

עשוקים

עשוקים אלין דהוא אמר • אינון ינוקין דמתין בתוקפא דאמהון, דקא
 עשוקים מכמה סטרין • עשוקים באתר עלאה דלעילא, ועשוקים לתתא
 והא חכרייא אתערו והכי הוא, אבל סגיאין אינון • קום סבא אתער
 בחילך • סבא אימא מילך, דודאי כלא דחילו תימא, לית עשוק באינון
 עשוקים, דהוה איהו עשיק בקדמיתא, או מתלתא לאחרא כמה דכתיב
 (שמות ל"ד) פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל
 רבעים, היך הוה עשיק • שלמה מלכא צוח ואמר (משלי כ"ח) אדם עשוק
 בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו • כיון דהוא עשוק בדם נפש, הוא
 או בנו או בן בנו יהו עשוקין בטיקלא דכתיב עד בור ינוס אל יתמכו
 בו • עד דהוא בור רק ינוס, מאתר קדישא, ואל יתמכו בו כהאי
 עלמא, כיון דאיהו עשוק בדם נפש, איהו או ורעיה ליהו עשוקים מההוא
 סטרא אחרא • אית עשוק משאר עשוקים כמה דאת אמר לא תעשק
 את רעה, איהו עבר ועשק, איהו עשוק בכנוי מההוא סטרא אחרא •
 וכגין כך אמר את כל העשוקים. אמר שלמה קאימנא בכל אינון
 עשוקים בכל סטרין דעשק, ואמאי אינון עשוקים • אשר נעשו תחת
 השמש • אשר נעשו, אשר גרו מבעי ליה • מאי אשר נעשו • אי עשייה
 איהו לשבחה לאו עשייה דילהון אלא לעילא מן שמשא • אבל ודאי
 נעשו • איך נעשו • אלא כיון דעשוקים מרוחיהון תמן אמאי אתין
 להאי עלמא • אלא רוחין ודאי נעשו • אתעבידו ברוחין וכגופא כהאי
 עלמא, כיון דאשתכלל גופא דילהון, ואתעביד ההוא רוחא כגופא זך
 ונקי בלא לכלוכא דחובין כהאי עלמא, כדן אתעשק גופא כמה
 דאתעשק רוחא, והאי איהו גופא דאתהני ביה יתיר ככלא • ועשוקין
 אחרנין אית בכמה זינין מרוחין תמן, ולא נעשו כגופין • אבל אלין
 אינון עשוקים אשר נעשו • אית אחרנין אשר נעשו ואטרתו בני נשא
 למאריהון • ומאן איהו, מאן דעשיק אתתא דחכריה כטמירו • או
 באתגלייא, ודהוא ולדא דאתיליד מנייהו עשיק איהו, בלא רעורא
 דמאריהון, ולא ידע בעלה דאתתא, אינון עובדין עשוקין אינון ואטרתו
 לקרשא בריך הוא למעכד לון גופא ולצירא לון צורה • אלין עשוקים
 אשר נעשו • אשר נעשו ודאי גופין דילהון על כרחא • בגין כך שלמה
 מלכא אמר (קהלת ד) ואראה את כל העשוקים, בכל זיני עשוקים

קאימנא אינון אשר נעשו ואתעבידו בעשייה כמה דהני, (ר"ט א"ד)ו
בערלה, איהו רבי ועביד ולכתר עשקין ליה מניה הכי) אינון עשוקין
דכבר נעשו בערלה, רבי ונטיל ונדיל גופא ועביד ליה, ולכתר עשקין
לון מניה ונטלין לון, הרי עשוקים אשר נעשו, ועל כלא קאים שלמה
מלכא ואמר, קאימנא על כל העשוקים אשר נעשו. והנה דמעת
העשוקים, כלא אושדין דמעין עם טענה קמי קדשא בריך הוא, הני
אושדין דמעין דהא ערלה רבי לון ונדיל לון עד תלת עשר שנין
ולכתר עשקין לון מערלה ונטיל לון קדשא בריך הוא, הא לך עשוקין
אשר נעשו כבר. עבר עבירה קטלין ליה. לון אית טענה וזמינן
לומר מארי דעלמא תינוק בר יומיה דחב דיינין ליה דינא. אנא
בר יומא הוינא, דהא (ב"ב 6'6) מההוא יומא קרי ליה קדשא בריך הוא
בן דכתיב (תהלים ב') "אמר אלי בני אתה אני (דק"ג ע"ב) היום ילדתיך,
מארי דעלמא יליד בר יומא דינא עבדין ליה, הרי דמעת אינון העשוקים
ואין להם מנחם. ואית עשוק אחר, ההוא עשוק דאקרי ממזר, כד נפק
מעלמא מיד מפרישין ליה מקהלתא דעמא קדישא, ההוא ממזר עניא
מסכנא, אושיר דמעין קמי קדשא בריך הוא ואטעין קמיה. מאריה
דעלמא אי אכהתי חאבו אנא מה חובא עבידנא, הא עובדאי מתתקנן
לקמך הו. והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם, וכן לכל אינון
עשוקים אית לון טענה קמי קדשא בריך הוא, (ואין להם מנחם) ומההיא
שענא לית לון מנחם, ולית דיתב מלה על לכהון. ומה דאמר (את כל
העשוקים) והנה דמעת העשוקים. אלין אינון דמתין בתוקפא דאמהון,
אלין עבדין לאושדא דמעין לכל בני עלמא, כגין דלית דמעין דנפקי
מלכא כהני דמעין, דכל בני עלמא תווהין ואמרין, דינין דקדשא בריך
הוא קשוט אינון ועל ארח קשוט אזלי. הני מסכני ינוקי דלא חאבו
אמאי מיתו. אן דינא דקשוט דעביד מארי עלמא. אי בחובי אכהתהון
מסתלקי מעלמא אמאי ודאי אין להם מנחם. תו והנה דמעת העשוקים,
ההוא דמעה דילהון בההוא עלמא, דקא מגינין על חייא, דתנן אחר
אית מתתקנא לון כההוא עלמא, דאפילו צדיקים גמורים לא יכליין
לקיימא תמן, וקדשא בריך הוא רחיס לון ואתדבק בהו, ואתקן בהו
(ג"ז ב') מתבתא עלאה דיליה. ועלייהו כתיב (תהלים ס') מפי עוללים

ויונקים יסרת עז, ומאי תועלתא עבדין תמן ואמאי סלקין תמן דכתיב
למען צוררך להשבת אויב ומתנקם וכן אית אתר אחרא לבערי
תויבתא (תסודר לעיל דף ק"י תנינן לית מלה) :

תנינן עשרת דברים אתבריאן בערב שבת וכולי • הכתב, והמכתב
והלוחות דכתיב (שמות ל"ב) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב
מכתב אלהים הוא • מאי איריא דהבא ערב שבת הוה, ורילמא אלא
שנין לבתר, או בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני • אלא ודאי
הכי הוא דבערב שבת הוה • תא חזי ככל עובדא דבראשית ל"א
אתמר שם מלא, אלא אלהים אלהים בכל מה דאתברי • וככלהו שם
אלהים, עד דכל עובדא אשתכלל בערב שבת, מדאשתכלל כל
עובדא אקרי "אלהים, שם מלא וואף על גב דבשם אלהים אתברי
כלא, לא אשתכלל בעשיה כל מה דאתברי עד ערב שבת, דבההיא
שעתא אשתכלל כלא בעשיה דכתיב (בראשית כ) מלאכתו אשר עשה •
מכל מלאכתו אשר עשה וקיימא במעשה, ועל דא כתיב והלחות
מעשה אלהים, בד אשתכלל עלמא בשם אלהים במעשה, ולא לבתר
דכתיב "אלהים, וכדא אשתכלל עלמא וקיימא על קיומיה • תא חזי
כההיא שעתא דתבר משה הלוחות דכתיב (שמות ל"ב) וישבר אותם
חתת ההר • צף אוקיינוס מאתריה וסליק לשטפא עלמא • תמא משה
דאוקיינוס סליק לגבייהו, והוה בעי לשטפא עלמא, מיד ויקח ארת
העגל אשר עשו וישרוף באש וגומר ויזר על פני המים, קם משה על
מי אוקיינוס ואמר, מיה מיא אתון בעאן • אמרו וכי אתקיים עלמא
אלא באורייתא דלוחות • ועל אורייתא דשקרו בה ישראל ועבדו
עגלא דדהבא, אנן בעאן לשטפא עלמא • מיד אמר לון הא כל מה
דעבדו בחובא דעגלא הא אמסר לכון, ולא די כל אינון אלפין דנפלו
מנייהו, מיד ויזר על פני המים • לא הוה משתככי מיא, עד דנטיל מיא
מנייהו ואשקי לון, מיד אשתקע אוקיינוס באתריה, דהא כההוא
מדבר לא הוה (ה) מיה דכתיב (כמדבר כ) לא מקום זרע וגומר • ומים
אין לשות • ואי תימא לבירא דמריב ארמי ליה • חס ושלום דתמן
שרי

(ה) יכ' אל פתח ס' יזר מן ספר ב"ר ח"ץ גמתיכס וכן נחל וכו' עלו מי אוקיינוס וסס העליך עבדו להסקיטס • סגל' :

שְׂדֵי מִיֶּשֶׁה דְּכָרְנָא בִּישָׁא דָא, לְמִשְׁתֵּי לְכַתֵּר • וְתוּ דְעַד בְּעֵן לֹא הָוּה
 לְהוּ בִירָא, עַד דְּאֲחוּ לְמַדְבַּר מִתְּנֵה דְכְּתִיב (ס"ט כ"ח) בְּאֵר חֲפְרוּה שְׂרִים
 וְגוּמַר • וּמְדַבֵּר מִתְּנֵה • מִתְּמַן יִרְתּוּ בִירָא • כְּתִיב הִכָּא עַל פְּנֵי הַמַּיִם
 וְכְתִיב הֵתָם • עַל פְּנֵי תְּהוֹם • חֲרוּת עַל הַלְּחָת • מֵאֵי חֲרוּת עַל
 הַלְּחָת • הִכִּי אֻקְמוּה, חֲרוּת מִמְּלֶאךְ הַמּוֹת, חֲרוּת מִשְׁעֶבֶד מְלִכּוּת •
 (דקי"ד ע"ב) חֲרוּת מִבְּלֹא הִכִּי הוּא • וּמֵאֵי חֲרוּת, גּוֹשְׁפִּנְקָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי,
 דְּבִיה הָוּה חֲרוּת בְּכָל מִינֵי חֲרוּת • וְאַלְמֵלֵא לֹא אֲתַבְּרוּ, כָּל מַה דְּאַתָּא
 דְעֵלְמָא לְכַתֵּר לֹא אֲתָא, וְהוּוּ יִשְׂרָאֵל דְּיוֹקְנָא דְּמִלְאָכִין עֲלֵאִין דְּלֵעֵלָא,
 וְעַד דָּא אֲכַרְיוּ קָרָא וְאָמַר וְהַלְּחָת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְגוּמַר. לֹא תִימָא
 דְּלְכַתֵּר דְעֵלְמָא אֲשַׁתְּכַלֵּל וְאֲדַכְּר שֵׁם מְלֵא הוּוּ, אֵלֵא כְּשַׁעֲתָא דְאֲשַׁתְּכַלֵּל
 בְּשֵׁם אֱלֹהִים, עַד לֹא יִעוּל שֶׁבֶת • הֵמָּה, מֵאֵי הֵמָּה • הַפּוּךְ מַהִּי הוּוּ,
 (ס) מִתְּרִין סִטְרִין הוּוּ, חֲדָא כְּעוֹבְדָא, וְחֲדָא דְחֲרוּת לְעֵלָא, רִישִׁים לְעֵלָא
 לְנִטְרָא לְכָלָא • וְעַד דָּא הֵמָּה • וְהַמְכַתֵּב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא, אִשָּׁא
 אֲבִמָּא עַל גְּבִי אִשָּׁא חוּרָא • מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא, הֵינֵנו דְכְּתִיב וְעַבְד
 הַלְוִי הוּא • חֲרוּת, כְּמַה דְאַתְמַר דְּהָא יוֹבֵל קָרִי חֲרוּת, וְעַבִּיד חֲרוּת
 לְכָל עֲלָמִין • עַד כָּאן חֲכַרְיָא • מִכָּאן וְלַהֲלָאָה תְּנַדְעוּן דְּהָא סִטְרָא
 בִּישָׁא לֹא שְׁלֵטָא עֲלֵיכוּ • וְאַנָּא יִבָּא סְבָא קְאִימְנָא קְמִיכוּ לְאַתְעֵרָא
 מִלִּין אֲלִין • קְמוּ אִינוּן בְּמָאן דְאַתְעֵר מְשִׁינְתִּיה וְאַשְׁתַּטְחוּ קַמִּיה, וְלֹא
 הוּוּ יְכַלִּין לְמַלְלָא • לְכַתֵּר שַׁעֲתָא בְּכוּ • פִּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר (ס"ח ח)
 שִׁימְנִי (וַיְמִי רַמ"ד כ) כַּחֲתָם עַל לִבְךָ כַּחֲתָם עַל זְרוּעֶךָ וְגוּמַר • שִׁימְנִי
 כַּחֲתָם, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְדַּבֵּק כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל כְּכַעֲלָה אִיהִי אֲמַרְת שִׁימְנִי
 כַּחֲתָם • אֲרַחָא דְחֲתָם כִּיּוֹן דְאַתְדַּבֵּק בְּהָוָא אֲתַר דְאַתְדַּבֵּק, שְׂבִיק בִּיה
 כָּל דְּיוֹקְנִיה, אֲפִי עַל גַּב דְּהָוָא חֲתָם אִזִּיל הִכָּא וְהִכָּא, וְלֹא קִימָא תְּמַן
 וְהָא אֲתַעֲבַר כְּנִיה, כָּל דְּיוֹקְנִיה שְׂבִיק תְּמַן וְתְּמַן קִימָא • אֲוֹף דְּהִכִּי
 אֲמַרְת כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן דְאַתְדַּבֵּקנָא בְּךָ, כָּל דְּיוֹקְנִי לִיהוּ חֲקִיק בְּךָ,
 דְּאֲפִי עַל גַּב דְּאִזִּיל הִכָּא אִו הִכָּא, תִּשְׁכַּח דְּיוֹקְנִי חֲקִיק בְּךָ וְתַדְכַּר לִי •
 וּבַחֲתָם עַל זְרוּעֶךָ כְּמַה דְכְּתִיב (ס"ח כ) שְׂמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינוּ
 תְּחַבְּקֵנִי, אֲוֹף הִכִּי תְּהָא דְּיוֹקְנִי חֲקִיק תְּמַן, וּבְכֵן אִהָּא בְּךָ מִתְדַּבְּקָא
 לְעֵלְמִין וְלֹא אֲתַנְשִׁי מִיְנְךָ • כִּי עֲזָה בְּמוֹת אִהָּבָה • תְּקִיפָא כְּמוֹת אִהָּבָה

בתוקפא

(כ) פ"י כי מלך ממנו נקרא כיצור ולמפרע ח"ס

ס פ"י חותם

בתוקפא תקיף, כההוא אתר דשרי"א ביה מותא אהבה ההוא אתר
 דאקרי אהבת עולם, קשה כשאול קנאה, אוף הכי דהא אלין שמרין
 מההוא סטרא אינון • רשפיה רשפי אש • מאן אינון רשפין, אלין אינון
 אבנין ומרגלן טבאן דאתיילידו מההוא אש • שלהבת ית • מההוא
 שלהובא דנפקא מעלמא עלאה, ואתאחדא בכנסת ישראל למהוי
 כלא חד יחודא, ואנן הא אהבהורשפין דשלהובא דלבא אבתרך, היא
 רעוא דדיוקנא דילן תהא חקוקה כלבד, כמרה דדיוקנא דילך חקיק
 בלבן • גשק לון וכריך לון ואולו. כד מטו לגביה דרבי שמעון וסחו
 ליה כל מה דאירע לון, חדי ותווה, אמר זכאין אתון דזכיתון לכל האי,
 ומה היתון בהדי אריא עלאה גיבר תקיף דלא הוו כמה גיברין לגביה
 כלום, ולא ידעתון לאשתמודעא ליה מיר • תוהנא איך אשתזכתון
 (ט) מענשא דיליה אלא קדשא בריך הוא בעא לשוכא לכון קרא עליהו
 (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום • (ס) בלכתך
 לא יצר צורך ואם תרוץ לא תכשל (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים
 לעולם יירשו ארץ נצר כטעי מעשה ידי להתפאר • עד כאן מן רבי
 ייבא סכא :

דע"א מהימנא (מא) כי ינצו אנשים, אלין (כ) מיכאל וסמאל • ונגפו
 אשה הרה דא כנסת ישראל ויצאו ילדיה בגלותא,
 ענוש יענש דא סמאל • כאשר ישית עליו בעל האשה דא קדשא
 בריך הוא :

פקודא (מב) בתר דא להשיב אבדה • ואכתריה להשיב הגזל •
 אמר בוצינא קדישא, קדשא בריך הוא עתיד לאהררא
 לך אבדה דאכדת בגין ערב רב, ודא כלה דילך • רכומנא דעברו
 ערב רב ית עגלא, נפלת כלה דילך דרא הוא דכתיב (שמות ל"ב) וישלך
 מירו את הלחת • ואתר בך לך רד • התם קא רמזו נחיתו דילך
 בגלותא רביעאה ילק, (דק"ד ע"ב) כגון (כראשית י"ב) לך לך מארצה וגומר
 הכא (ג) ש, (אויב ל"ג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר • הכא
 קא רמזו לך לך תלת זמנין בגלותא, רביעאה רד, בגין פרת יחידא

כרה

(א) פירוש על מה שכתב או אנת כשיתח (מרח עולמיתא סכיתא יכו • פ"ט"ג) : (כ) מיכאל מלא עילת מתח כס"ח
 מכה סטרא ס"ס וכנימעי"א סכינא עגליה ס' נליס מעשי • ח"מ"ו (ואכסר יח רמו אכיק ס"ס ועיל ס"ס ורוק חשב
 ומאריך • מ"ו) : (ג) ע"כ פי' כחוס ש דסס רמו ג בלית ומ"ס רמו חקיס ו"ס לקץ קל"ו א' כ"ס רילך • מ"ו
 א' כ' :

איהו מיחד אלין אתון כך לאשתמודעא ליה באלין אתון. ובגין דאת
 דוית גומל חסד עם שכנתא, דכל פקודין דילך לקיימא איהו חסד
 המתחסד עם קונו, יהב לך מדת חסד. ובגין דנטרת פקודין דלך
 תעשה, והוה לך לאתגברא על יצרך למקשר ליה תחות ירך, ולך
 אשתדלת בהאי פקודא אלא לקשרא סמ"אל תחות ידא דקדשא
 בריך הוא, ובת זוגיה דאיהי שפחתא כישא תחות יד גברתה, לון ולכל
 ממנן ולכל משריין דילהון, קדשא בריך הוא יהב לך מדת גבורה
 דיליה למהוי בסיעתך דיתחלחלון וידחלון מינך סמ"אל ובת זוגיה וכל
 ממנן ומשריין דילהון, ויהון קשורים בשלשלאי תחות ירך. ובגין
 דהדרת בתיוכתא כאות ברית, נחית בינה יהו לאתחברא לך בצדיק.
 בגינך קדשא בריך הוא יהיב לך אות ברית צדיק דיליה. ובגין דבמחשבה
 טובה עבדת כלא, הכי נחית שמא מפרש (דמרך) עלך. ומתמן (כ"א
 רשומא ד) נחית עלך. ובגין דאנת משתדל בכל יומא בתרין שפון
 דילך בצלותא, לשבחה למרך באדני שפתי תפתח בתרין שפון
 דילך, פנביאים וכתובים וככל מיני זמר ונגון בצלותא, קדשא בריך
 הוא נחית לון בשפון דילך. כל שכן דדרגא דילך עטורא
 דאמצעייתא, וביה אשתדלת בכל יומין דילך בקשוט. קדשא בריך
 הוא יהביה לך לסלקא לך ביה בתורת אמת, כלידא מכל
 מדורת ואתון, בשמא מפרש בארבע אתון. דקדם דחורת בתיוכתא
 (דקט"ו ע"ב) לא הוית אלא כאילנא דטוב ורע, עבר ונער הוה שמך
 בקדמייתא, והנה נער בוכה עבר נאמן הדא הוא דכתיב (כמדבר י"ט) לא
 כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, וההוא רע שותפא דעבר גרם
 לך למחטי בסלע, בגין דמטה דאתמסר בידך הוה דאילנא טוב ורע.
 (ת"י פ"ז כ"ב) מטט"רון טוב. סמ"אל רע. וכען דחורת בתיוכתא ואתדפקת
 באילנא דחיי, הא נפקת מעבר ואתהדרת בן לקדשא בריך הוא,
 ומטה דאתמסר בידך יהא עץ חיים, ו' דאיהו בן יח ויעול (ר"א ותיעול)
 במ"ט אנפין דילך באורייתא ויתעבד (ב) מוט, ויתקיים כך
 (הקלוס כ"ה) לא יתן לעולם מוט לצדיק. תשע וארכעין אנפין תשעה
 וארבעים אתון דשמע ישראל וברוך שם. שית תיבין דיחודא עלאה, ו'

עראה

(ב) כ"י הו חכנס להיך מט ונעשה מט י"ח

עלאה תפארת • שית תיבין תניינן דברוך שם, ו' תניינא צדיק •
 מ"ט • באמצעיתא א' וישאוהו כמוט בשנים, בלא וא' •
 באמצעיתא איהו מ"ט • (כ"ט בלא א' דאמצעיתא דו"ו) וצדיק מ"ט
 לפני רשע • ומאן גרם דא • א' • אחד מחמשים • דחמשין תרעין
 אתייהבו לך חסר חד, כמה דאוקמוה מארי מתניתין חמשין שערי
 בינה נמסרו למשה חוץ מאחד, והאי איהו א' דחסר מחמשין ואשתאר
 מ"ט • ודא גרים לך צדיק מ"ט לפני רשע • מאי רשע
 דא סמ"אל, והאי איהו מ"ט מן מטה דילך דאתמר ביה (שמות י"ז)
 ומטה האלהים בידי, (דמטה אחרא אית לך) מטה דילך הוא מטה דמשה,
 ובגין דא א' מטה דילך דאיהי בינה, חזרת לך כמה דאוקמוה במתניתין
 אלף בינה דחזרת בך בתיוכתא • ותיעול בין ו' ואתעביד וא' לקיים
 כדובישראל (ישעיה כ"ד) וכרחמים גדולים אקבצך, (ובתחננים אובילים) מתמן
 ואילך יתקיים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק, בההוא זמנא יתקיימו
 בך תרין פקודין • חד (דכ"ט כ"ב) הקם תקים עמו • תניינא עזוב תעזוב
 עמו • הקם, עם ו' עלאה משיח ראשון • תקים, עם ו' תניינא • עמו, דא
 בן עמרם דסליקת לבינה דאיהי א' • ולמאן הקם תקים • לאת ה'
 דנפלת באלף חמישאה, בתר תרין ושבעין במנין עזוב תעזוב עמו •
 עזוב ע"ב ז"ו • ודא תרין ושבעין שמהן ויסעו יבאו ויט, דא וא' מן והיו
 חמן עזר ולא קימה, והאי איהו עזוב תעזוב, תמן (ס"ט י"ב) בעתו יורה
 ומלקוש ואספת דגנה ותירשך ויצהרך, דאינון ישראל. לקט שכחה
 ופאה • (ויקרא י"ט) לעני ולגר תעזוב אתם • הכא אוליפנא :

לא יחזיק

פקודא תליתאה וצריך לאחזרא עליהו, דהא מסטרא דצדיק עני
 עזוב תעזוב צדיק • עמו, דא בן עמרם, והאי איהו לעני ולגר
 תעזוב אותם • גר, אנת כגוונא דאתמר בך בקדמיתא עם עני, (שמות ס"ו)
 גר הייתי בארץ נכריה, אבל הקמה בדרגא דילך, הקם ו' תתאה, תקים
 עמו, עם בן עמרם בדרגא עלאה דילך, תפארת במ"ה דילך שמה
 מפרש בשלימו, בתר ק"ק דהקם תקים, (ובגין דא הקם תקים) אשתאר
 ת"ס • מאי קא אחזי, (בלאזית כ"ה) יעקב איש תם • עמו, עם בן עמרם,
 יוקים • הקם צדיק • תקים תם :

פקודא בתר דא לפדות עבר עברי ואמרה העבריה, לעד אמרה
 העבריה

העבריה, לרון בקנין עבד עברי, היענק תעניק לו, הד"ה הו"ה
 דכתיב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד, מאי שש שנים יעבד,
 ומאי קנין דיליה, אלא בסתרי תורה מטטרוז עבד יי כליל שית (כ"ט ה')
 סטרי, בחושבן שית אתון דיליה, שית סדרי משנה, וכהון אית ליה
 לבר נש למפלח למאריה למהוי ליה עבד למעבד קנין כספו, דכסף
 ימינא דאברהם, חסד דרגא דיליה. אורייתא מתמן אתייהיבת. ומאן
 דאשתדל בה בגין לזבאה לעלמא דאתי אקרי קנין כספו, עלמא
 דכסופא. קנין על שם (כרסית י"ד) אל עליון קונה שמים וארץ (מגלי ד)
 קנה חכמה קנה כינה קנה לו דברי תורה. רבו בתר דקנה לו.
 גאולה תהיה לו. אית דאיהו קנוי ליה לעולם, ואית דאיהו קנוי ליה
 שית שני. מאן דאיהו קנוי ליה לעולם, כתיב ביה ורצע אדניו את
 את אזנו במרצע ועבדו לעולם. לית עולם אלא עולמו (דקט"ו ע"ב) של
 יוכל, דאינון חמשין. וד"ה קרית שמע דחמן חמשה ועשרין, חמשה
 ועשרין אתון ערבית ושחרית, חמשין תרעין דבינה, בתר דמיחד בהון
 בר נש לקדשא בריך הוא, דאיהו עבד דיליה, בעול תפלין על רישיה,
 ואזן דיליה רציעא פתיחא למשמע קרית שמע, דשמע בכל לשון שאתה
 שומע, דהיינו משמעות, דמאן דפדיון דיליה תלויה בקרית שמע, דאיהו
 רזא דחמשין דלית ליה פדיון על יד אחרא בגלגולא, דמרוצע הוא
 למאריה, והכא לא אתמר או דורו או בן דורו יגאלנו. דבצלוחא
 דבר נש איהו כעבד, דאתמר ביה שש שנים יעבד, ואין עבודה אלא
 תפלה, שש שנים יעבד, שלש ראשונות ושלש אחרונות, שלית צבור
 אפיק ליה לבר נש ידיו חובתו למאן דלא ידע לצלאה בהו, דצדיק
 חי עלמין אחקרי בהו על שמייה, בעז, צדיק, גואל, קרוב, ונאמן. קרוב יי
 לכל קוראיו. וטב ליה לבר נש שכן קרוב מאח רחוק, דהיינו עמודא
 דאמצעיתא, דאיהו בן י"ה דאסתלק לעילא דאיהו בינה, דעולם ד"ה
 עולמו של יוכל דאיהו חמשין אתון דיתורא, דבעלמא דין יכיל בר
 נש למהוי ליה פדיון בצדיק, (ו' שנין דכליל הל'ת קדמאין ותלת
 בתראין דצלוחא, ו' זעירא אינון) שית שנין יעבד, אבד

בעלמא

(ה) ג' ד"ה כמו דאיתא בספר קנים טובא כ"ה פ"ס אחר לו ממלך לקים ול' זימניה כסניכוס ו' זימין כנגד זיח אלפי זיין זיין
 עלמא וכו' ילא ידיו כל חוכתו וכל פסעו ידיו וזא"כ י"ס כעוה זלא יכא לחשוף כלל ע"כ פ"ס :

בעלמא דאתי דאיהו עולמו של יובל, דתמן חמשין אתון דקרית
 שמע, לית שליח צבור אפיק ליה מחובה, בגין דלית ליה פדיון על ידי
 אחרים, ובגין דא שמע בכל לשון שאתה שומע, ובגין דא קא רמז
 אם אין אני לי מי לי, מי ודאי עולמו של יובל. מיד דשמעו מלין
 אלין מארי דמתיבתאן דהו נחתי עם בוצינא קדישא, פרתחו ואמרו
 רעיא מהימנא פיק שכינתא עלאה ותתאה, דבחרווייהו קדשא כריך
 הוא פה אל פה מליל עמך בקרית שמע דאתמר ביה (תהלים קמ"ט)
 רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. דהא ודאי י' רישא דחרבא
 דאסחר שפה דילך. ו' לישנא דחרבא דילך. ה' ה' חרין פיפיות
 בתרין שפון דילך, והא ודאי שמא דמרך ממלל בפומך. י"ד הא
 וא"ו הא איהו במחשבתך, דאפיק אלין חמשין מפומך. כודאי בגין
 מלין אלין אליהו אתעכב לעילא דתפיס איהו דלא נחית לגבך. דהא
 בכמה עותרא הוה נחית לגבך, ואיהו תפיס לעילא דלא נחית לגבך, בגין
 דעניותא דילך איהו פרוקא לישראל, ובגין דא משיח אמר עד דיתי עני,
 והאי איהו דכתיב (ישעיהו ל"ו) ובתגורתו נרפא לנו יאמר לון אי הכי נעביד ליה
 התרה ויהא נחית לגבאי, דחשיב הוא גבאי מכל ממונא דעלמא, והא
 אנא מחיל ליה ושרי ליה ומתיר ליה אומא, ואתון אוף הכי שרו ליה,
 ואי צריך התרה יתיר, נשתדל בהתרתיה דיהא נחית גבאי. אמר ליה
 בוצינא קדישא, שבועת יי איהי שכינתא בת יחידה, ולא למננא תקינו
 תלת בני נשא למפטר ליה, אלא ש' דשבת תלת ענפי אבהן. בת
 יחידה שבועה דאשתתפת בהו. כודאי שבועה לא חלה אלא ער
 דבר שיש בו ממש. נדר חל אפילו על דבר שאין בו ממש, והא
 אוקמוה במתניתין. ולא עוד אלא יתיר אמרו, נדרים על גבי שבועות
 עולין, וכל הנשבע כאלו נשבע במלך עצמו. וכל הנדר כאלו נדר
 בחיי המלך. אמר לון רעיא מהימנא, מארי דמתיבתאן ידענא. בכו
 דאתון ידעין, אבל ההוא דמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית,
 יחדש לן חידושין, דהא ודאי אמר קהלת (קהלת ב') אין כל חדש תחת
 השמש, אבל למעלה מן השמש יש לו. ובסתרי תורה אנא בעינא
 למימר, (תהלים ס"ד) שמש ומגן יי אלהים צבאות, בעלמא דיליה וליה
 בעלמא דהדיוט, אף על גב דזה לעומת זה עשה הצהים, מגו חשובא נפיק

גא. חידושין

נהורא, ובודאי עלמא דאתי בינה, איהי למעלה מהשמש, דאיהו עמודא
 דאמצעייתא. נדרים מתמן על גבי שבועה עולין וחלין על דבר שאין
 בו ממש, בגין דשבועה איהו עלמא דין, דלית ליה קיומא אלא על
 יסוד הדא הוא דכתיב (מסלי י) וצדיק יסוד עולם, (דקטו ע"א) וביה
 אוקמא דכתיב (רות ג) חי יי שכבי עד הכקר. דשכינתא תתאה כותל
 מערבי דהורא דיליה על שם דאיהו תל שהכל פונים בו, כ"ו ת"ל יהוה
 כ"ו. ודאי שכינתא איהי תל דיליה על שם (סירה) קווצותיו תלתלים
 שחורות בעורב, ואוקמוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות ד'
 מזי אחר, תל שהכל פונים בו. והאי קוץ, הוא אחד בין א"ח ובין ד'
 הדא הוא דכתיב (ד"ה ס' כ"ט) כי כל בשמים ובארץ, ותרגם יונתן דאחד
 בשמיא ובארעא, ועליה אוקמוה מארי מתניתין בחגיגה, ועל מה העולם
 עומד, על עמוד אחד ששמו צדיק שנאמר וצדיק יסוד עולם, ובודאי
 איהו ברית דשבועה, דעליה קיימין א"ח ד', דאינון שמיא וארעא דכתיב
 (ירמיהו ל"ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.
 א"ח שמיא, הדא הוא דכתיב (מלכים ס' ח') ואתה תשמע השמים ד'
 הארץ, הדא הוא דכתיב (מלכים ס' ה') והארץ הדום רגלי. ובגין דברית
 אחד בין שמיא וארעא, וביה שבועה הדא הוא דכתיב חי יי שכבי
 עד הכקר. מאן דאומי בשמיה לשקרא, כאילו הרס בניינא דשמיא
 וארעא, ואהדר עלמא לתהו ובהו. דאי בר נש יעדי קוצא דד' מן
 אחד, ישתאר אחר, סמ"אל באתריה שקר, וכאילו ההוא בר נש בני
 שמיא וארעא על שקר. וקושטא קאי, שקרא לא קאי, הרס בניינא
 ונפלו שמיא וארעא, והאי איהו כאילו השליך משמים ארץ תפארת
 ישראל. דמאן יהיב ארץ בשמים דקאמר (איכה ב') השליך משמים
 ארץ. אלא ודאי דא שכינתא, ותפארת עמה דלא אחפרש מינה
 בנפילו דילה, לקיים בה (ישעיהו מ"ב) אני יי הוא שכבתי לאחר לא
 אתן. ומנלן דאמת נפל עמה דכתיב (דניאל ה') ותשלך אמת ארצה.
 ומאן דאומי בקושטא, הוא מקיים (תהלים פ"ה) אמת מארץ תצמת, דאיהו
 עמודא דאמצעייתא, דביה איהו קיימא בניינא הדא הוא דכתיב כד' א
 אלהים א"ת, ולבתר השמים וארץ הארץ. ובגין דשבועה איהו
 בניינא דעלמא דא, לית ליה קיומא בלא יסוד, דבר שיש בו ממש.

נדר דאיהו עלמא דאתי על גבי שבועה סליקת, ואיהי חלה על דבר שאין בו ממש, דלא צריכה יסוד לקיימא עליה, דאיהו ברית דביה תשמיש המטה. ובגין דא ביום הכפורים עלמא דאתי, דביה תקינו כל נדרי הסוד בתשמיש המטה. תמן אות ברית, איהי תגא על ספר תורה צדיק, כמה דאוקמוה העולם הפא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש המטה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. ובגין דלית שמוש בעלמא דין בתגא, אוקמורה מארי מתניתין כל המשמש בתגא חלף. דתגא לתתא בעלמא דין איהי נקודה (ה) שמושא דאתון. אבל בעלמא דאתי לית שמושא באתון, ובגין דא ספר תורה לית נקודי באתווי אלא תגין, ובגין דא מאן דאשתמש בספר תורה חלף, והכי מאן דמשמש במי ששונה הלכות, עליה אוקמוה רבנן דאשתמש בתגא חלף:

אתו כלהו מארי מתיבתאן ואשתמחו קמיה ואמרו, ודאי קדשא בריך הוא מליל בפומך וליה אנן סגדין, ואנן אשתמודעין במלין אלין, דלית ילוד אשה אחרא בר מינה יביל למלא לון. ודאי מלין אלין קא סהדין כך דאנת הוא דאתמר ביה. (כמדבר י"ב) פה אל פה אדבר בו. לית לעכבא לאליהו גבך, אלא לפייסא ליה לקדשא בריך הוא לנתתא ליה לגבך, מלייא עותרא מלייא סגולות לגבך. רעיא מהימנא עבד נאמן. לגבך עבד עברי (דכריס ט"ו) הענק תעניק לו, הענק ליה תעניק לבנוי במלין גניזין אלין. כגדנה, גרנה של תורה דילך. מיקבך בגורן ויקב קרא ממלל כמה דאוקמוה מארי מתניתין בגרן ויקב הכתוב מדבר. יק"ב. יחור. קדוש"ה. ברכ"ה דקדשא בריך הוא. ודא שכינתא דאיהי ברכה דקדשא בריך הוא מימיניה, ואיהו קדושה משמאליה, ואיהו יחוריה כאמצעיתא. וקדשא בריך הוא הכי סלקין אתווי דיליה יב"ק כגוונא (דקט"ז ע"ב) דא, הקדוש ברוך הוא כחושבן יב"ק, ומאן דאיהו כקי בהלכה דיליה דאיהו שכינתא, קדשא בריך הוא עמיה דבגינה לא יוזו כניה לעלם. דאית הלכה דאיהו גערה דילה כסטרך דנער, ובגינה אתמר הלכה כפלוגי, אבל הלכה דילך רעיא

מהימנא

(ה) כחירום ק"ח ע"ח מ"כ פירוש שהותיות אינם מתעכבות חלא כנקירות וסנקורות מוונות החותיות ומס תחת האותיות למעט וז"ל למעט תשמיש המטה אכל כעולם הכא אין ת"ס וז"ל לנקי' הירמוות ליסוד ומס סמ"ו כאן נקורות סס סס תבין ויסו סוד ע"פ"כ לירקיס יזכיס וכו' כי אין תורף סס ע"י וז"ל יסוד עכ"ד וסייבו דקאנגר מלן דאז תמס בתגא חלף כי כתבין אין תשמיש חלא כק"י:

מהימנא, איהי דאתמר בה הלכה למשה מסיני, מפי הגבורה ירהיב לך קדשא בריך הוא בריתא דיליה • וכגין דא על הלכות אחרגין אתמר (מסלי ב"ב) רבות בנות עשו חיל, על הלכה דילך אתמר ואת עלית על כלנה, דאתגברת על כלו בגבורה • (סופטים ו') " עמך גבור החיל, אתתקף כך ואשלים בניינא דמלכא, ואיהו בני בנייניה על פומך ועל ירך זכאה חולקך :

(6) פתח רעיא מהימנא ואמר (בראשית מ"ח) המלאך הגואל אותי מכל רע, דאיהי שכינתא דאתמר בה (שמות י"ד) ויסע מלאך האלהים יכרך לכו בעלמא דאתי • וידגו לרכ בקרב הארץ בעלמא דיו, למהו שולטנותיכון בתרין עלמין דאתון חיין • דמאן דאיהו מעלמא דא חי אתקרי כמה דכתיב (מסלי ג') עץ חיים היא למחזיקים בה • חיים תמן חיים הבא • מה דלאו הכי מאן דאיהו מלובש באלין קליפין, רעור וכשר ועצמות וגידים דגופא שפלה, דרוחא הוא מית תמן • מה מיתא לא חמי ולא שמע ולא ממלל, ולית ליה תנועה בכל איברי דיליה • הכי רוחא לא חזא דלעיל מניה, דאתמר באורייתא עלייהו דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים • דכמה מלאכין אזלין עמיה דאתמר בהון (תהלים ב"ב) כי מלאכיו יצוה לך, ולית ליה רשו בהאי גופא לאסתכלא בהון ולמשמע בקליהון, דאינון חיוון דאשא (פ"ב ב') ממללן, ומקדשן ומברכן ומיחדן לקדשא בריך הוא עם ישראל כחדא • כל שכן לשכינתא דאחי עלייהו • כל שכן קדשא בריך הוא דאיהו לעילא מן שכינתיה, דבה מקבל צלותין דישראל • וכגין חובין הוו מתלבשין באלין קליפין כגוונא דאדם, רחובי אבהתהון בידירון, והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין בשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם • וכגין אלין קליפין דחובין אמר קרא (ישעיה כ"ט) כי אם עונותיכם היו מכדילים ביניכם לבין אלהיכם • וכגין אלין קליפין קדשא בריך הוא מתבסיא בכמה גרפין דאתמר בהון (ס"ו) בשמים יכסה פניו וגומד לעתיד לבא (ס"ב) ולא יכנף עוד מוריק והיו דואות את מוריק • דאתון בהאי עלמא דלית לכוון קליפין ועורין, אית לכוון רשו לאסתכלא בכני עלמא, ובני עלמא לית לון רשו לאסתכלא בכנו •

ובגין

(6) סמאלר מוסר קטן :

ובגין דא עליכו אתמר דאתון חיין ועלמא דילכון עולם החיים • אבל
 עלמא שפלה דא עולם המתים דכל אלהות דעלמא מכלעדי •
 כלהון מתים :

אמר ליה רבי שמעון בוצינא קדישא (כ"א) דעיא מהימנא, עם כל דא
 דאנת לא יביל לאסתכלא בבני עלמא דאתי בעיינין, ולא
 במלאכיא, כל שכן בקרשא בריך הוא ובשכינתיה • אבל בעין השכל
 דלבך את חזי בכלא, בבני עלמא דאתי ובמלאכין ובקדשא בריך
 הוא ושכינתיה דסחרין לך ובגין דא אמר שלמה דכתיב ביה (מלכים ב' ה')
 ויחכם מכל האדם, (קבלת ב') ולבי ראה הרבה חכמה ודעת • אבל
 בנכואה לית ליה רשו לאסתכלא ביה נביא בעין השכל, אלא בעיינין
 דאיהי מראה וחזיון דעיינין דרא הוא דכתיב במראה אליו אתודע •
 ועוד בחזיון לילה • מראה ביממא, חזיון כליליא, וכלא בעיינין ולא
 בעין השכל דלבא • ועיינין אינון תרי סרסורי דלבא ומשמשין דיליה,
 ואיהו מלבא כינייהו, (ר"א לגבייהו) ובגין דא חכם עדיף מנביא • והכי
 הוא תרין אודנין תרין שמש' דלבא • ובגין דא אוקמוה רבנן הלב רואה
 והלב שומע • ולא עוד אלא דאתמר כלב, הלב מבין הלב יודע (שמות ל"א)
 וכלב כל חכם לב נתתי חכמה, הרי חכמה ותכונה ודעת
 בלבא • דכהון אתעבידו שמיא וארעא ותהומין, ובהון אתעביד משכנא
 (דק"ו ע"ב) דרא הוא דכתיב (שמות ל"א) ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה
 בתכונה וכדעת, מה דלית כולי האי בעיינין • ורעיא מהימנא, מאן
 דכולי האי כלביה, יתיר חזי מן נביא, כל שכן מחשבתא דילך דלית
 לה סוף, ובה תסתכל בההוא דלית ביה סוף, מה דלא הוה לך רשו
 בקדמיתא לאסתכלא בעיינין דרא הוא דכתיב (שם ל"ג) וראית את
 אחורי ופני לא יראו • אהלין טפשי דלבא, אינון מתין וסומין באלין
 קליפין, אבל לגבך לאו אינון חשיבין כלום, ולא מפסיקין בינך לבין קרשא
 בריך הוא ושכינתיה וכל בני עלמא דאתי ומלאכין • דהכי ייעול לגבך
 באינון חלונין דעיינין, ואדנין, ונוקבי חוטמא, ופומא, כמלכא דיעול
 באתכסייא לחדרי חדרים למללא עם כריה • ובגין דא גזעלין ישראל
 ביה בצלותא אתה חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב אין כל
 דבר נעלם ממך, והיינו דאמר שלמה (סיר כ') משגיח מן החלונות

וגומר • ואלין אינון חלונות דעיינין ואודנין ונוקבי חוטמא ופומא • באלין
 שבעה נוקבין, נשמתא סליקת בשבעה מיני בוסמין, והכי צלותא סליקת
 באלין שבעה בוסמין, דאינון (סד) גרד וברכס קנה וקנמון עם כל עצי לבונה
 מר ואהלת עם כל ראשי בשמים • בהוא זמנא דצלותא הכי סליקת
 מקטרת מר וגומר • קדשא בריך הוא שאיל עלה (סג ג) מי זאת
 עלה מן המרבר וגומר. מקטרת מר ולבונה וגומר • מי זאת ודאי,
 מסטרא דמי איהי ודאי בינה, כלילא משבעה מיני בוסמין • ודא
 קרית שמע כלילא מחמשין תרעין, דאינון עשרין וחמש עשרין וחמש,
 כלילא משבעה ברכאן, בשחר שתיים לפניה ואחת לאחריה, ובערב
 שתיים לפניה ושתיים לאחריה • ואינון (ר"ג א' כ"ט) הגדולה והגבורה
 והתפארת והנצח וההוד, עד לה • הממלכה דאיהי מלכות • דאיהי
 כלילא מתלת בוסמין • מקטרת מר, דא (ה) כתר • ולבונה, דא חכמה •
 מכל אבקת רוכל, דא בינה • קום אשלים פקודין דמרך :

לא תהיה אחרי רבים לרעות וגומר אחרי רבים להטות • אחרי רבים
 להטות, (כ) לית רבים פחות משלשה, ואי לית בית דין בשלשה,
 לית להטות בתר דיניה • בית דין שכינתא בשלשה, תלת חיון
 דמרכבתא דילה, ואיהי דין תורה דין אמת עמודא דאמצעייתא • וכל
 דין דלא דן דין אמת לאמיתו, דא איהו כאילו אשליט סמ"אל בעלמא,
 (דנאל ח) ותשלך אמת ארצה, ואפיל שכינתא עמיה, ויהים גיהנם ברת
 זוגיה דסמ"אל עם סמ"אל, באתר דדין אמת יוקים שפת שקר • דין
 אמת עמודא דאמצעייתא, (ג) שפת שקר גיהנם וסמ"אל, ובגין דא כד
 דין דן דין, גיהנם פתוח משמאלו בת זוגיה דסמ"אל, וחרב על צוארו
 מלאך המות, סמ"אל מאחוריו מעל צואריה, וגן עדן פתוח לימיניה, ועץ
 החיים פתוח לקמיה על רישיה • אי דן דינא דשקרא, שליט עליה
 מלאך המות ושחיש ליה, ולבתר אוקיד ליה בגיהנם • ואי דן דין אמת,
 קדשא בריך הוא ייעול ליה לגן עדן, ואטעיס ליה מאילנא דחיי דכתיב
 עליה (כחלשית ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם • דאתברי

באורייתא

(א) פירוש מר בקדושה כ"ח כעומאה כתיב ראשית נוים עמ"ק שיש לו אחיזם ככתר העומאה עמלק נימט"ח מר ויהי
 שאמר שכת שקר ביחנס וס"מ וכו' ידאס כענין כי ניהנס ס"מ טכ הכולל נימט"ח עמלק • ח"ס : (כ) פרשק חלא רב"ח
 ה' כימו חתן שברו פקודא לחת שבר שבר : (ג) פי' שפת שקר היה נוק' דקליפס כמ"ש במאורי אור • וס"מ כמילוי נימ' שפ"ס
 חרמ' לעי' דק"ב מל"י :

כגונא דאחד דאיהו יהו"ה אחד דלא יקה שחד דיהא איהו כדיוקניה •
 זכרנא להשוות תרווייהו כאחד, ולא יטה דינא לדא יתיר מן דא,
 אלא כטיקלא חד עד דיקבלון דינא • ולכתר כל חד אתרן כפוס
 עובדוי • ואוקמוה מארי מתניתין צדיק יצר הטוב שופטו • רשע יצר
 הרע שופטו • בינוני זה וזה שופטו • מאן דאיהו מאילנא דחיי, לית
 ליה דינא כרר, לית ליה יצר הרע, ורא צדיק גמור, ורא צדיק וטוב
 לו, ולית טוב אלא תורה דרא הוא דכתיב (משלי ד) כי לקח טוב נתתי
 לכם תורתִי אל תעזבו • וצדיק ורע לו, מסטרא דעץ הדעת טוב ורע •
 ואמאי אתקרי צדיק כתר דרע לו, דאיהו יצר הרע • אלא כגין דטוב
 שליט עליה אתקרי צדיק ורע לו • דההוא רע איהו תחות
 רשותיה • (כ"ט כעבדא תחות רביה) רשע וטוב לו, אמאי אתקרי רשע,
 כגין דאיהו אסתלק למהוי רישא דיצר הרע דיליה, וטוב איהו תחות
 רשותיה כעבדא תחות רביה • ואף על גב דרשע איהו מכתיר את
 הצדיק, ויכיל צדיק גמור לאענשא ליה, גם עגוש לצדיק לא טוב •
 כגין ההוא טוב דאיהו תחות רגלוי דרשע, לית לאענשא ליה, דאולי
 יחזור בתשובה ויתגבר על יצריה ויהא עפר תחות רגלוי • דמסטרא
 דרשע וטוב לו, שכינתא (לית ג) ותגל מרגלותיו ותשכב, האי איהו
 (משלי ל) ושפחה כי תירש גבירתה, (ד"ט ומסטרא דצדיק גמור) שפחה
 יצר הרע נוקבא, דיצר הרע דבר איהו • כגיניה אתמר (ישעיה מ"ב) וכבודי
 לאחר לא אתן (כמדבר ט) ודור הקרב יומת, ומסטרא דצדיק ורע לו,
 שכינתא איהי עטרא על רישא דבר נש, ושפחה יצר הרע אתכפייא
 תחות גבירתה • ומסטרא דצדיק גמור, לית זר ולית יצר הרע •
 ומסטרא דרשע גמור, לית ליה חולקא בשכינתא • דלית חולקא
 לבר נש בשכינתא (ט) אלא מסטרא דטוב • ולית כל שכינתא שקילין •
 דהא שכינתא דאילנא דטוב ורע איהו כרסייא, אבל שכינתא דאילנא
 דחיי עליה אתמר (תהלים ט) לא יגורך רע • אבל (ד"ט אלא) כגין דאתמר
 בה (שם ק"ג) ומלכותו בכל משלה, מאן דפגיס אתר דילה, אתחשיב
 כאלו עביד במטרוניתא קלנא • דקלנא דכטרוניתא איהו מאן דמזול

ב
 י
 ע

באתרחא

מן אחד פירם ממנו וגלגל כסא חד יעוד דהא לא חקא שחד ס"א אחד וכסלקא שחד הרי מלת לא פרח ממנו ונשא זילגו חקא שחד
 ספיק חד ס"ט כ"כ ס' כחנות אור דף ל"ד ורעס"ח וסוף ריך דרש אומס כנמ' מוכח כדרי"א כגשע דאי קרבנ רעס"ח יכו מל"ן
 (א) כי תלף דף יע"ו א' :

באתראה, וקלנא דמטרוניתא דמלכא איהו. כל שכן מאן דאעבר
 לה מאתרהא ושוי שפחה באתרהא. דבכל אתר דאיהו פגים, מטרוניתא
 לא שריא תמן, אלא שפחה, דאיהו פגימא שריא באחר פגים,
 ופגימו דבר נש רחובי פגים בכל אברין דיליה, עד דלא
 אשפחת מטרוניתא אתר לשריא תמן. ולית ליה תקונא
 (דקיי"ט ע"ה) עד דיחזיר לה על כל אברין דיליה. אמר בוצינא קדישא,
 רעיא מהימנא בגין דא את מתקן בחבורא דא דמאתן ותמניא
 וארכעין פקודין, לאמלכא לקדשא בריך הוא על כל אברים דשכינתא
 בכל פקודא ופקודא, ולית את חייש ליקרך. זכאה חולקך דבגונא
 דאת אמליך לקדשא בריך הוא בכל אברים דשכינתא, דאינון בעלי
 מדות דכל ישראל, מארי מדות אינון אברים דשכינתא, הכי עכיד
 קדשא בריך הוא לשריא שמיה עלך וימלכנך על כל משריין עלאין
 ותתאין: (זבטוס רע"א ח' לא יקום עד ח') קום רעיא מהימנא לסדרא דינן
 בהלכות נזיקין, בסדרא דשמא דא הויה, דאיהו (תהלים ס"ח) רכב אלהים
 רבותים אלפי שנאן, דאינון שור נשר אריה אדם, דהא כסטרא דימינא
 דתמן יהוה, ארבע חיון הכי איהו סדרא דילהון, אדם אריה נשר
 שור, ובפום שניין דהויין הכי איהו תנועה וסדרא דחיון דסטרא אתרא
 דאינון נזיקין דשמאלא, הכי סדרייהו שנאן, ובגין דא התחלה דילהון השור
 קשיר בארבע אבות נזיקין, השור והבור והמכעה וההכער, וסיומא דילהון
 אדם מועד. קום אתער כדינן פתח רעיא מהימנא ואמר (ד"צ ע"ה) אדני
 שפתי תפתח ופי יגיד תהלתה. אדני, בהפוך אתון דינא, ובגין
 דא אמרו מארי מתניתין דינא דמלכותא דינא, כל דינן בהאי שמא
 אתדנו (נא. בה. וד) בארבעה בשלשה. בארבעה: שכינתא
 (פ"א בית דין בשלשה בית דין שכינתא. בשלשה) לקבל תלת אבהן,
 עמודא דאמצעיתא דיין אמת, והוא דיין לדון כסטרא דאדני דתמן
 איהו דיין אמת, ומסטרא דשם אלהים שופט. דהא הוא דכתיב (ע
 ע"ה) כי אלהים שופט. ומה דינן אינון. חד לדון כנוקי שור תניינא
 לדון כנוקי בור. תליתאה לדון כנוקי אש. רביעאה לדון כנוקי אדם,
 ואכתרייהו לדון כדיני ארבע שומרים, שומר חנם. ושומר שכר.
 והשואל. ונושא שכר. לקבלייהו דינן ארבעה. דין חלוקת השותפים
 דין

דין חלוקת קרקעות • דיני עבדים ושפחות • דיני תובע ונתבע • בכמה
 מיני תביעות דחוב ממון וגזל ואבדה, או שמויק לחכרו והורגו באחד
 מארבע מיתות בית דין • ארון איהו קדשא בריך הוא באדני, לדון
 בכל מיני דינין לשפחה בישא כי תירש גברתה • דמנה כל נזיקין
 אשתכחו, דאינון כל מלאכי חבלה, דמנייהו נשמתהון של רשעים,
 כמה דאוקמוה מארי מתניתין (בראשית כ"ט ב') נשמות הרשעים הן הן
 המזיקים בעולם • אל אחד מזיק • גזלן רשע • ובת זוגיה סס המות נזק
 שבת, ובשבת ורפוי, לשכינתא ובנהא שבת, דביטולא דאורייתא דבטילת
 לבנהא. ורפוי, דגרמא לון דמתרפין מדברי תורה. נזק, בכמה נזיקין
 דמלאכי חבלה מארי משחית אף וחמה • ובשבת דהו מבזין לשכינתא
 בעבודה זרה שקרא דילהון, והו אמרין איה אלהיך • וכמה גזלות
 מן שפחה בישא דאתמר בה (ישעיה ג') גזלת העני בבתיכם, כמה ברכאן
 גזלת לשכינתא שפחה בישא, בכוכד המס ובכוכד כמה דינין משונים
 על בנהא, וכמה קרבנין דבי מקדשא דבטילת למטרוניתא. ובשבת
 דמטרוניתא דאשתארת ערומה מארבעה כגדי זהב, דנהרין מארבעה
 טורי אבן כתרין עשר אבנין מרגלאן • מעיל בכמה גזין ודמונים וארבע
 בגדי לבן דכהון הות למטרוניתא מחקשטא קדם מלכא הדא הוה
 דכתיב (בראשית ט') וראיתיה לזכר ברית עולם • וגזלת ליה לגבירתה
 כמה מאכלין דקרבנין • שור מועד בעלה, עאר לבי מלכה רבוגיה
 (ק"ט ב') בארבע אבות נזיקין דיליה (דאינון) (יחזקאל ט') ופני שור מהשמאל
 לארבעתן) דאינון עון ומשחית אף וחמה, דבלהו מועדין לקקל •
 בגופא דיליה הרביץ על הכלים מזבח מנורה שלחן, ושאר מאנין רבין
 עליהו ושברתן • ובשן דיליה אכיל כל קרבנין ממאכלים דפתורא,
 ושאר אברגלוי דפסא, (ומדקא בלא, ושאר דאינון אמורין ופדרין
 ושירי מנחות ברגלוי דפסא) • ובקרן דיליה קטר כהני וליואי, הרסכלא
 חלל (דק"ח ע"ב) ממלכה ושריה • הבור, נוקבא בישא לילית, בבית (ב')
 דילה דאיהי בית הסהר, תפיסת למטרוניתא ובנהא שפחה בישא
 בגרותא דילה, ושויין לון בכמה שלשלאן ואיסורין לבנהא, ידיהו
 כהדקן לאחורא, (א"כס ב') היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח, ולא עוד

אלא

(ב) תפיסת ק"ב ק"ב כי חלה רמ"ט ע"כ ורס"כ ע"א

אלא (ס) כל מכבדיה הוילוה כי ראו עדותה גם היא נאנחה ותשב
 אחור • ולא עוד, אלא זונה דאיהי (פ) הכער, דהיינו אש ויצת אש
 בציון • לבתר קם אדם בליער רשע, רכיעי לאכות נזיקים דאתמר
 ביה אדם מועד לעולם, בין ער בין ישן, ושלח את בעירו ואכיל ושצי
 וגדע כרמים ופרדסים דירו'שלם ושצי כלא • רבון עלמא אנת קשוט
 ואורייתך קשוט, יהבת לן מצות תפלין מ"ג פ' לצדיקים גמורים, איהו
 אגרא כפום עוכדייהו, פאר על רישירו, ומשמשין לאבוהון ואמהון,
 כגוונא דגופא דכל אברים דיליה משמשין לרישא, הכי אחתא משמשא
 לבעלה • ואית מלאכין דאינון משמשין לגופא, ומלאכין דמשמשין
 לנשמתא, וכגוונא דאית אפרשותא בן גופא לנשמתא, הכי אית
 אפרשותא בין מלאכין דגופא למלאכין דנשמתא • ואית נשמתא
 לנשמתא, ומלאכין למלאכין, (קהלת ה) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים
 עליהם, ואלין דאינון נשמתא לנשמתא כלהו חד • ואף על גב דארח
 מתליא, אינון כגופא אצל נשמתא אלין לאלין, בגין דמקבלין אלין
 מאלין, הכי שכינתא (נשמתא) אף על גב דאיהי לקבל שאר נהורין
 דבריאה כנשמתא אצל גופא, לקבל קדשא בריך הוא חשיבא כגופא,
 אבל כלא חד הכא, גופא ונשמתא כלא חד • מה דלאו הכי בברנש
 דגופיה ונשמתיה כפרודא, דא חומרודא שכל • דא חיי ודא מותא • אבל
 קדשא בריך הוא חיים ושכינתיה חיים דדא הוא דכתיב (משליב) עץ חיים
 היא למחזיקים בה • וכל אינון רשימין בסימנין דקדשא בריך הוא
 ושכינתה, אינון רשימין ביומין דחול באורת דתפלין, ובאות דמילר,
 ורשימין בזכור ושמור בשבת • ורשימין בתורה שבכתב דאתייהיבת
 מימינא, ובתורה שבעל פה דאתייהיבת משמאלא • וקדשא בריך הוא
 זכור מימינא ושמור משמאלא • ושכינתא זכירה מימינא ושמירה
 משמאלא, אינון תפלין דרישא דכר נש ותפלין דיד, והכי שכינתא
 תורת יי תמימה, ומצוה דיליה, והאי מסטרא דעמודא דאמצעיתא
 דאיהו כליל דינא ורחמי זכור ושמור, אתקריאת איהי זכירה שמירה,
 וככל פקודין איהי שקיל לגביה במדרגה • אבל מסטרא דחסד קדשא
 בריך הוא זכור ושכינתיה שמור, כמה דאוקמוה מארי מתניתין זכור

דזכר

(פ) ס"ג ודרפוס, וולכאך כתיב מכטס וזויל טעית דכין לרכ כין לשמואל ליתא ופזוט הוא כש"ס : כש"כ :

לזכר ושמור לכלה, כגין דבימינא ובשמאלא ענפין מתפרדין, כגוונא
 דכנפי ריאה דאינון פרודות מלמעלה, לקבל"הו חיוון ופניהם וכנפיהם
 פרודות מלמעלה ולקבל פתוחות דספר תורה • לתתא תרווייהו כיחודא
 חדא, כגון סתומות דספר תורה דלית תמן פרודא, וכגין דא באחר
 דיחודא דאיהו גופא, דומה לשררה דלולב אם נפרצו או נפרדו עליו
 פסול • בכמה רשימין רשים קדשא בריך הוא לישראל, לאשתמודעא
 לגבי מלאכין, אלין דימינא דתליין מקדשא בריך הוא, או אלין דשמאלא
 דתליין משכינתא, או אלין דתליין מקדשא בריך הוא ושכינתיה כיחודא
 חדא • ודאי אלין דאית בהון תורה רשימין בחסד, ואלין דאית בהון
 מצוה רשימין בגבורה, ואלין מארי דתפלין ואות שבת ואות ברית
 רשימין בצדיק • ובעירן עמי הארץ אינון רשימין באעברו דערלה
 ופריעה. עופין בזפק ובקרקבן נקלף, באעברו דזפק, וקליפא דקרקבן
 אינון רשימין עופין למיכל • ובעירן בתרי סימנין, מעלת גרה
 ומפרסת פרסה, כלהו רשימין בתרי סימנין, כגוונא דערלה ופריעה
 דמתעברן מעמא קדישא • אבל תלמידיתל כלהון רשימין, מנהון
 בכרס"א ומנהון כמלאכי • בארבע חיוון דכרס"א • מנהון בכוכבי"א
 (דק"ט ע"ב) ובמזלי, ומנהון רשימין במדות דקדשא בריך הוא אשתמודעין
 ואינון דמתעסקין באורייתא ובמצות לשמא דקדשא בריך הוא
 ושכינתיה, שלא על מנת לקבל פרס, אלא כברא דאיהו מחוייב ביקרא
 דאבוי ואמיה, אתקשר ודאי ואחרשים בעמודא דאמצעיתא ושכינתיה,
 כאילו ביה הוה חד • ומאן דאית ביה תורה בלא מצוה, או מצוה בלא
 תורה, כב יכול כאילו הוה ביה בפרודא, אבל בדאורא כאילנא דענפוי
 מתפרדין לימינא ולשמאלא, ואילנא יחודא דתרווייהו באמצעיתא.
 רשיעי"א אינון רשימין בלא סימנין דטהרה, אינון דלית להון תפלין
 על רישא ודרנעא • ואינון דלא רשימין בתורה ובמצות, ואלין דלא
 נטרין זכור ושמור, ולא רשימין בתכלת ולכן דציצית, ואלין דלא
 רשימין באלין סימנין שקץ הם לכס לאו אינון ישראל אלא עמי הארץ •
 מה אלין שקץ ושרץ אורף אינון (נ"א כ"ן) שקץ ושרץ, כמה דאוקמורה
 מארי מתניתין עמי הארץ הם שרץ, ונשותיהם שקץ, ועל בנוחיהם

אהמך

(ד) ריש תיקון • (משמע דהערכות נסבלין לבעלי מליט ילא כן חסאע לעיל כסמך • א"ס)

אתמר (דברים כ"ו) ארור שוכב עם כל בהמה ומיתתהוּן מיתה באתגלייא, ולית מיתה אלא עניותא, ומיתה רעניותא דילהוּן לא יהא באתכסייא (ה) כעופין, דדמין למארי פקודין, אלא באתגלייא לעיני עמא, דעני חשוב כמת. ואית עניותא באתכסייא מעיני בני נשא. ואית עניותא לעיני בלא, כזריקו דרס דבהמה וזריקתה לעיני בלא, רשפכין דמא קמי בלא, הכי עניין שפכין דמוי באנפוי לעיני בני נשא, ואתהדרן ירוקן כמתין. ואי הדרין בתויבתא, ולא פתחין פומהוּן להטיח דברים כלפי מעלה, ומיתה דילהוּן בסתימו דפומא, בכעירא דאיהי מתה ולית לה קול ודבור, וכיודוי הכי ימא איהו אין לי פה להשיב ולא מצח להרים ראש, ומתורה ומיחד לקדשא כריך הוא ככל יומא, למהוי מיתתיה באחד, כגוונא דשחישת בהמה כחריסר בדיקות דסכין, וכסכין דאינון אחד, ומברך ומקדש לקדשא כריך הוא ככל יומא, בברכו ובקרושה וככל אכילה ושתייה דילה, כגוונא דמברך כהנא. כריך אתה, הא ברכה. אשר קדשנו, הא קרושה. כד רוחא מברך לקדשא כריך הוא ככל יומא בברוך, ומקדש ליה בקרושה דילה, ומיחד ליה ביחודא דאיהו שכינתיה. קדשא כריך הוא נחית על ההוא רוחא בכמה משריין. אליהו, ודאי בר נש דמברך ומקדש ומיחד למטרוניתא, כמה משריין דמטרוניתא סלקין עמיה, ומשריין דמלכא נהתיין לגביה. וכלהו נטרא ליה, ולאודעא ליה לההוא רוחא כמה חירושיין ועמידות בחלמין דנבואה, וכמה סתרים, כגוונא דיעקב דאתמר ביה (בראשית כ"ח) והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו. ועל משריין דמלכא ומטרוניתא אתמר (ס"ב) ויקרא שם המקום ההוא מחנים, אבל מלכא ומטרוניתא לא נחתין תמן. אמר אליהו, רעיא מהימנא הכי הוא ודאי, אבל בגין דבכל פקודא ופקודא הוה אשתדלותא דילך ליחדא קדשא כריך הוא ושכינתיה ככל משריין דעילא ותתא, הכי קדשא כריך הוא ושכינתיה וכל משרייתיה עילא ותתא, מתיחדין ברוחא דילך בכל פקודא ופקודא. (בכרא דמלכא דאבא ואימא רחמין ליה ונשקין ליה ובחביבו דילה בכל פקודא ופקודא). בכרא דמלכא דאבא ואימא רחמין ליה ונשקין ליה, ובחביבו דילה לא הימנין ליה במשריין דילהוּן, אלא אינון גופיהו נטריין ליה, כגין דההוא רוחא

דילך, מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהו, דאיהו ו' כליל אבא ואימא
 דאינון י"ה. נפש דילך בת יחידה מסטרא דאת ה', שכינתא התאה
 לא זזת מינדך. וכגוונא דאבא ואימא נטרין כרא, הכי נטרין ברתא
 במשרין עלאין דאינון מחנים. ובמחשבה עלאה סלקין לרוחא דילך,
 כמה דאוקמוה ישראל עלה במחשבה יוד ה"א וא"ו ה"א. ואימתי
 רוחא דילך סליקת במחשבה, כד איהי שלימא ואתמר בה (תהלים ק"ו)
 כל הנשמה תהלל יה, (דקייט ע"כ) ובנפשא דאיהי ה' רוח יי אתמר כה
 אמר יי מארבע רוחות באי הרוח, ואינון רוח יי, רוח חכמה ובינה
 רוח עצה וגבורה וגומר. (ה) שלים בארבע אתוון סליק במחשבה,
 ועלת העילות מעטר ליה בכתר. בכל האי יקר רוחא דילך סליק ונחית
 בכל ליליא, וכל מלין דאתגליין לך בחסר עלייהו אתמר (דכריס ד') ואתם
 הדכקים ביי, אתם ולא שאר אומין עובדי עבודה זרה. ובגין דא
 (שמות כ"ב) זוכה לאלהים יחרם, אלהים אחרים, בלתי ליי לכדו. זכאה
 עמא קדישא דאתקריאו עאנא דקדשא בריך הויה, למקרב גרמייהו
 קרבנין קמיה כמה דאתמר (תהלים מ"ד) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו
 כצאן טבחה. וקרבין גרמייהו בתעניתא דמיעוט חלבא ודמא, דתעניתא
 איהו חשיב יתיר מקרבנא דבעירן, דהוה מתמעט דמא וחלבא, וכל
 אינון אמורין ופדרין דמתאבלין כל ליליא, זכאין אינון דמקרבין רוחין
 דילהון קרבנין קדם יי בכל ליליא וליליא. דרוחא דילהון היא העלרה
 לגביה, אי סליק לה בחורה ומצוה בתורה דאיהי עשר אמירן דאתייהבו
 מאת יי דבעשר דברן מאתוון ה"ה, בו' בשית חומשי תורה בספר
 בראשית. חמשה אינון דאתקריאו חמשה חומשי תורה, שתיתארה
 ספר בראשית אקרי, ובמחשבה דאיהו יוד ה"א וא"ו ה"א דאתמר
 ביה ישראל עלה במחשבה, ולאן אתר סליק, לגבי כתר דתמן עלת
 העלות מופלא ומכוסה. זכאה מאן דסליק ליה במצוה דאיהי מצות
 תפלין, דכהון ארבע פרשיות דכהון שם יהוה. יי קדש לי. ה' והיה
 כי יביאך. ו' שמע ישראל. ה' והיה אם שמוע. במחשבה לקשרא
 לה ביד. דשכינתא איהי י"ה כלילא ממעשה דאיהי ה'. ודבור דאיהי

כינה

(ה) י"ה כלילא כד' אחיון סליק למחשבה ומי' כד רוחא שלים סליק לחכמה סליק. מחשבה יסטער לים סם ככתר שלים ער ד' איתוון
 והכולל גי' ספ"ה ס"ב"ב

(דק"כ ע"ב) דאקדים בתשרי, דאוקמוה ביה מארי מתניתין בתשרי עתידין
 להגאל. תהא דוחה, בגין דלא ימות משיח בן אפרים. דוחה מרומי
 דאיהי שמאל. עד דיקרב ימין, פסח דרועא ימינא לקיים בה (מכ"ב ז')
 כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והאי איהו בניסן נגאלו
 ובניסן עתידין להגאל, לקיים בהון (ישע"ה ל"ד) ובחסד עולם רחמתך
 אמר גאלך יי. ולבתר נטלי כלהו מגבורה דמניה משיח בן אפרים
 לנטלא נוקמא משנאו, דהכי בעי לנקאה עכורא דאינון ישראל בימינא,
 ולבתר לאוקדא קש בשמאלא דדא הוא דכתיב (עובדיה א') והיה בית
 יעקב אש ובית יוסף להכה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום.
 ובנישו דעבורא, דא עמורא דאמצעיתא, ביה (כראשית כ"ה) ויאסף, (אל
 עמ"י) לאן אתר, לביתא דא שכונתא, אבל כדרגא דמשיח בן יוסף, איהו
 דקא רמז (כמדבר כ"ב) עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך
 השור את ירק השדה, דעלייהו אתמר (תהלים ל"ה) בפרוח רשעים כמו
 עשב וגומר. מפסח ועד תשרי יהא פורקנא דאיהו עד, ומתמן ואילך
 יהא השמדה דילהון להשמרם (פורקנא) עדי עד. (ד"א ולא עד בכלל
 אלא עד דמטי לעד, מתמן ואילך להשמרם עדי עד) כד מטו לתשרי
 דאיהו שור, ביה כלחך השור. וסמיכו דילהון דישראל (כ"ה) ומטו דילהון
 בימינא דאיהו אריה. אבל קימה דילהון בגופא דאילנא, איהו כל
 הכורע כורע בבורך, צדיק דאתמר ביה ביוסף הצדיק (כראשית ל"ז) והנה
 תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי, והאי איהו (רות ג') חי יי שכבי
 עד הבקר, וכל הזוקף זוקף בשם, דרגא דמשה רבינו לעילא, ומשה
 לתתא. ביה יקומון כל ישראל כאברין דגופא, דביה כלהו זקפין
 בעמידרה, ובהאי איהו כל הזוקף זוקף בשם, בגין דעליה אתמר
 (שמות ל"ג) ואדעך בשם. יהון משיח בן דוד דאיהו אריה מימיניה, ומשיח
 בן יוסף דאיהו שור משמאליה. מימינא אברהם. משמאלא יצחק,
 ואיהו נשר באמצעיתא. שלשלת דילהון מסטרא דיעקב, ש' דמשה
 קדושה לך ישלשו, מסטרא דאריה תלתא אנפין דאבהן אתקריאו
 אריות בקר. מסטרא דשמאלא אתקריאו פרים מנגחים. ומסטרא
 (כ"ב) דאמצעיתא אתקריאו נשרים ועלייהו אתמר (שמות י"ט) ואשא
 אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. הא אינון תשעה, עשיראה

(א) ורביעאה, (אדם מ"ה שמו) דמשה דרכיב על תלת חיוון ואתמר בישראל
 (בראשית א') וירדו בדגת הים, ממנן דימא מסטרא דנחש דהוה שררה
 דמצרים, דאתפשט בגלותא בתראה מיס עד ים, ובעוף השמים, ערכוביא
 בישא • עמלקים (בראשית ר"ה א') נפילים, תערוכת דכל אומין בכל כטרא
 בגלותא בתראה, בין בישראל בין בישמעאל בין בעשו (באומות העולם) •
 ובבהמה, אלין בני עשו דשולטנותהון בכל הארץ ויתקיים במשיח
 (תהלים ע"ב) וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ • והכי בשני משיחין
 והכי בישראל, וכלא בזכות מ"ה (שמו) דמשה, וייתון נס דמשיח בן דוד
 מיהודה אריה רשים עליה, ונס דמשיח בן יוסף שור רשים עליה, ונס
 דשילה אריה לימינא שור לשמאלא נשר באמצעיתא, ואדם על כלהו
 וארכעא אנפין לכל חד, ארכעא שבטין דתלתא חיוון תרין עשר, ולגבי
 אדם דאיהו מה שמו בני משה, דכההוא זמנא יתקיים במשה (כמדכר י"ד)
 ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו, כההוא זמנא (קהלת ב') מ"ה שהיה
 הו"א שיהיה ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את נרדף • ישראל
 דאתמר בהון (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם דהוון נרדפים
 קדם ערב רב זאבים בישין, הא בנימן זאב יטרף לגבייהו דטרף
 לון, ויתקיים ביה כההוא זמנא בבקר יאכל עד, דהיינו עד כי יבא
 שילה ודא בקר דאברהם • (בראשית מ"ט) ולערב יחלק שלל, דא ערב
 דיצחק דתמן תרין משיחין, בחד ייכול ממנא דאומין דעלמא, ובחד
 יחלק לון לישראל • ישראל דאינון אילת, נרדפין קדם רשיעיא אריות •
 ויתער נפתלי דאיהו אילה שלוחה הנותן אמרי שפר • יתער בימינא
 (דק"כ ע"ב) דאיהו אריה משיח בן דוד דאתמר ביה גור אריה יהודה
 מטריף בני עלית ויחזקון (ר"ה ויחזיר) על אומין דעלמא, כרע שכב עלייהו
 למטריף לון • מי יקימנו, כההוא זמנא נחזי מאן הוא אלה אחרא דיקים
 ליה מלטרופ עליהו, או אומה ולישן • וישראל דהיו כיונה נרדפין קדם
 נשר מסטרא דעופין דאומין דעלמא, כההוא זמנא יתער נשר ויתפרש
 גרפאה על ערכוביא דאומין ועשו וישמעאל דאינון עמלקים, וערכוביא
 בישא דישראל, וטרף לון דלא ישתאר חד מנייהו לקיים מה שנאמר
 בישראל

נא. קלונא

(א) לבל חיסנ' פני' מלכד רביעית אדם וגם היא כילנא כילב כרי' י' נס חלל כל חיס עני יביעה אדם יום אחר עני אז
 ורביעאה אדם יום :

בישראל: (דברים ל"ב) " בדרך ינחנו ואין עמו אל נכר • ומתמן ואילה אין
 מקבלים גרים כמה דאוקמוה מארי מתניתין, אין מקבלין גרים לימות
 המשיח • ואומין עובדי עבודה זרה דעלמא דישתארו, יתער קדשא
 בריך הוא חיה דאדם לשלטאה עליהו, לקיימא בהון (ישעיה ס) כי הגוי
 והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו, לקיים בישראל (כראשית ח) ויררו ברגת
 הים וגומר, (שם ט) ומוראכם וחתכם וגומר • ומסטר א דתבואות, חמשה
 מיני נהמא תבירין מכלהו, ואינון חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל
 ושיפון, אמתיל לון לישרא הדא הוא דכתיב (ירמיה כ) קדש ישראל לוי ראשית
 תבואתה בה • כד יפקון מגלותא הכי יהון תבירין עד דיתבריר (כד
 דאיהו) אוכל מתוך פסולת, דהיינו קש ערב רב, עד דיתבררו וישתמודעו
 ישראל בנייהו, כפר דאתבריר מגו מוין ותבן • ועד דיתבררו מנייהו
 דאיהו מעשר לא שריא ער ה', דאיהו נהמא דחמש מינין, לקיימא
 אומאה (שמות י"ז) כי יד על כס יה • ובגין דא מוין ותבן אינו מחוייב
 במעשר עד דיתבריר • לבתר דיתבריר, מתכנישין לההוא אתר דאקרי
 ירושלם, כמה דחטה דבתר דאתבריר קש ותבן מכניסין לה לאוצה
 הכי יתכנישון ישראל דאינון בר לירושלם, דאיהו בנויה על הר " דאתמר
 בה (תהלים כ"ד) מי יעלה בהר " ומי יקים במקום קדשו • נקי כפיס ובר
 לבב, נקי כפר דאיהו עבדא כד אתבריר מגו פסולת • בההוא זמנא
 נשקו בר כדבקדמיתא דאתמר ביה (סיד ח) ישקני מנשיקות פיהו • בר
 תרגום בן • בההוא זמנא דיהון נקיים כפר מגו קש ותבן, שריא שמיה
 עלייהו וקרא לון בני בכורי ישראל, והכי מכל אילנין לית תביר כנפן •
 בנטיעו דיליה תביר • בענבים דיליה תביר, דאינון כתישין בין רגלון •
 והכי זית, זתים דילה כתישין • בגלותא אמתילו ישראל בהון הדא הוא
 דכתיב (תהלים פ) גפן ממצרים תסיע, וכן בגלותא רביעאה בתרארה
 (ישעיה ס) כי כרם " צבאות בית ישראל • ובגוונא דא משולים ישראל
 לזית, (ירמיה ח) זית רענן יפה פרי תאר • ובגין דא (תהלים קכ"ה) אשתך כגפן
 פוריה בירכתי ביתך כנהך כישתילי זיתים, סמך דא לדא בגין דאינון
 תבירין בגלותא • ולבתר דיהון נקיים מני פסולת, תקדשון לבי מקדשא
 בגין לנסכא על גבי מדבחא, וזתים לאדלקא בוצינא שרגין למנרתא •
 ומאן זכה להאי • זין דלא יתנסך לעבודה זרה • דערב רב אינון זין

דנתנסך לעבירה זרה, ומנהון משומדים, מינים, אפיקורוסים, משומדים לעבירות שכל התורה כולה. וישראל דאיתמר בהון ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, עד דיהון דרובין בין רגליהו בגלותא לא אתברירו מנייהו, ובגנייהו אמר דוד עליו השלום (ס"ט מ"ט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני. ועלייהו אמר שלמה (ס"ד ס"ב) צאי לך כעקבי הצאן ביפק"ב, דעליה אתמר לגבי נחש הקדמוני דפתי לחוה (בראשית ג') הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. בתר דיפקון מן גלותא (ה) נמשלים לתפוחים ולכל ריחין טבין, כגוונא דמפקנו דמצרים דכתיב ביה (ס"ד ס"ה) תחת התפוח עוררתך.

פקודא בתר דא להביא כבורים, ואכתריה להתודות על הכבורים, ואכתריה להתודות על הפעשר, ומארי מתניתין מקשים על הפעשר, דאי יהא קדם לקיטתו או אחר לקיטתו עשורו, כגון אתרוג דאתמר ביה באילן הלך אחר חנטה, אית מאן דאמר אחר בשול הפירות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן, ומקצתו לתבואה דאינון זרעים, דאתמר בהון דלאחר לקיטתו עשורו, דאילן לאו איהו אלא עד אחר גמר בשולו, ובגין דא תקינו המוציא (דק"ב ס"ב) מאתר דבישולו יפה, לאפקא פת שרוף, אלא ממקום שהוא מוטעם, והבי תבואה בתר לקיטתו איהו כבישול פירות, ישראל אינון משולים לאילן ולתבואה דאתמר בהון (שמות כ"ג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך, והבי (דברים י"ח) ראשית גו צאנך תתן לו, דאינון ישראל דאתמר בהון (יחזקאל ל"ה) ואתן צאני, והבי ישראל קדש יעראל ליי ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן גלותא עישורו, ואתקריאו קדש ליי, וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיפו מוזון לכלא ביה. ביה אורייתא דאיהי מוזנא לעילא. ביה צלותא דאיהי מוזנא לתתא, (כ"ה לעילא) ואפילו מלאכין לית לון מוזנא אלא בישראל. דאי לאו דישראל יתעסקון באורייתא, לא הוה נחית לון מוזנא מסטרא דאורייתא דאמתילא לעץ הדא הוא דכתיב (משלי ג') עץ חיים היא למחזיקים בה, ולא יבנה דאיהי מצוה, והבי אורייתא אמתילת למיא, והבי לאשא, ולא הוה נחית מיא מלעילא. וחמה דאיהי אשא לא הוה נחית מלעילא לבשלא פירות

האילו

(ה) מ"כ סתמיות ונסן וית הס כמ' אכל לטח'ל נשלו ישראל לחכות ט"ס יחדר למעלה כח"ח טכ"מ. וכן מחבר דמטה סוף כח"ת. מרסח סאיו דק רכ"ו ומקרא מלא כחפיה כן דורי ימ"ל נ'.

האילן, אלא בגין ישראל, ובגין דא אתמר בישראל (ס"ד כ') התאנה
 חנטה פניה, אלן מארי מצות • והנפנים סמדר נתנו ריח, כד פתחין
 בתיובתא, ומיד אתמר בישראל קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך מן גלותא,
 ובגין דא, באילן דאיהו עץ החיים באורייתא, באילן דמשתדלין בה
 אולין בתר חנטה ומעשרין ליה, דשריא יוד עלייהו דאיהי חכמה, א' מ'
 ובה מתבנשין ה"ה דאינון פירות האילן, ומאן אילן ו' • אבל שאר עמא
 אחר לקיטתו מן גלותא עישורו • אינון צדיקים דאתמר בהון (ויקרא כ"ג)
 ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, הדר בעובדיהון דאחידאן
 במארי תורה ומצות אחר לקיטא אולין לגבייהו, (י"ג ולגבי זרעים
 דתבואה ואחר חנטה אולין לגבייהו) באילן • ובגין דא אוקמורה
 במסכת קדושין קמשמע לן דאתרוג בירק, מהירק דרכו ליגדל על כל
 מים, ובשעת לקיטתו עישורו, אוף אתרוג נמי דרכו ליגדל וכולי, ומסטר
 דחכמה אין מים אלא תורה, ובאתר אחרא לעילא, והא דתגן אתרוג
 שוה לאילן בשלשה דרכים, הא אתרוג אחיד תרין סטרין, ואתרוג איהו
 דיוקנא דלבא דאחיד לעילא ואחיד לתתא, אחיד לעילא דלכב רואה, אחיד
 לתתא בדעת, כמה דאוקמורה הלב יודע, דעת איהו אילנא • תורה איבא
 דיליה • עינין דאינון פקודין, דבהון הלב רואה, עד כאן :

א. חנוכה

שלך לך דף קע ד ס' רחשית עדיקוטיבם וכו' :

אמר המניסוס מלאנו ראינו הפקודים האלה כהעתיקות הנמצאות עמנו היום מוטעוים לכן אל
 נא ישיתו המעיונים עלינו חטאת • ועם העתיקות מדויקות יתקנו המעוות ויסומו העקוב למישור
 וכעת הנהננס כיר ה' הטובה עלינו :

(זכר) **ואנשי קדש תהיון לי וגומר** • רבי יהודה פתח (איוב כ"ח) **והחכמה**
מאין תמצא ואיזה מקום בינרה • זכאין אינון ישראל
דקדשא בריך הוא בעי לקרא לון יתיר (כ"ג ביקרא דילהון) על כל
שאר בני עלמא • בקדמיתא אמר לון (שמות י"ט) **ואתם תהיו לי ממלכת**
כהנים, לא אעדי רחימותא סגיא מנהון, עד דקרא לון וגוי קדוש, דאיהו
יתיר • (ה) **לא אעדי רחימותא מנהון, עד דקרא לון (רמזים י"ד) בי עם**
קדוש אתה • לא אעדי רחימותא מנהון, עד דקרא לון (שמות כ"ב) **ואנשי**
קדש תהיון לי דאיהו יתיר מכלא • כתיב **והחכמה מאין תמצא** •

אורייתא

(ה) לא ססיר אהכחו סגדולה ססס :

אורייתא (פ"א ש"מ"ו) מחכמתא נפקת, מאתר דאקרי (כ"ט) קדש, ותחכמה
 נפקא מאתר דאקרי קדש הקדשים. רבי יצחק אמר וכן יוכלא אתקרי
 קדש דכתיב (ויקרא כ"ט) יוכל היא קדש תהיה לכם. וישראל בלילין
 מנייהו דהא הוא דכתיב ואנשי קדש תהיון לי. בקדמיתא קדוש והשתא
 קדש. מה (ויקרא ד"ה"ט) בין האי להאי אמר רבי יוסי דא לעילא לעילא
 ודא לאו הכי. דכתיב (ישעיה ד') והיה הנשאר בציון והגותר בירושלם
 קדוש יאמר לו. כהאי אתר אקרי (דקכ"א ע"ב) קדוש, ולעילא לעילא
 קדש. רבי אבא הנה אזיל באר חא והוה אזלי עמיה רבי יוסי ורבי חייא
 אמר רבי חייא (כ"ט) הא דתנינן ואנשי קדש תהיון לי מנלן. אמר ליה
 הא רבי יוסי ובלהו חברייה שפיר קאמרו. והכי הוא. מנלן דכתיב
 (ירמיה כ') קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, ראשית, ודאי חכמה אקרי
 ראשית דכתיב (ספלים ק"ו) ראשית חכמה יראת יי. ומשום דישאל
 אקרון קדש (ישאל) בשלימו דכלא כתיב (שמות כ"ג) ובשר בשדרה
 טרפה לא תאכלו. דהא ישראל דאינון שלמין על כלא, לא ינקין
 מסטרא דדינא קשיא. לכלב תשליכון אותו, לכלב ודאי דהוא דינא
 חציפא תקיפא על כלא, דכיון דדינא תקיפא שריא עלוי ואטיל זוהמא
 ביה, אסיר להו לאינון דאקרון קדש, אלא לכלב תשליכון אותו ודאי, דאיהו
 דינא חציפא דינא תקיפא יתיר מכלא דכתיב (ישעיה כ"ו) והכלבים עזי נפש.
 תא חזי כד אדכר נבלה באורייתא, כתיב בישראל קדוש ולא קדש, הכא
 כתיב ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדרה טרפה לא תאכלו. והתם בנבלה
 כתיב (דברים י"ד) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתנגדה
 וגומר, כי עם קדוש אתה קדוש ולא קדש, דהא נבלה מסטרא דישאל
 אתעביד, דלא פסיל האי אלא ישראל, (ס) וסגיאין גוונין אית בה בנבלה
 כמה דאוקימנא. אמר רבי שמעון כתיב הכא ואנשי קדש תהיון
 לי, וכתיב התם כי עם קדוש אתה ליי אלהיך. ליי אלהיך, ליי מבעי
 ליה. אלא התם (ס"ה) הכא לעילא לעילא. והכא (ס"ה) והתם שבינתא.
 וכתיב (ישעיה ד') והיה הנשאר בציון והגותר בירושלם קדוש יאמר לו
 ולא קדש. בבאן קדוש ולעילא קדש. כתיב קדש ישראל ליי ראשית
 תבואתה, כה"א, כמה דאוקימנא, ועל דא ואנשי קדש תהיון לי ודאי.

רבי

רבי יצחק הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר ליה הוה כתיב קדש
 ישראל ליי, סיפיה דקרא כתיב כל אוכליו יאשמו, מאי קא מיירי? אמר
 ליה רבי שמעון שפיר קא אמר כל אוכליו יאשמו, היינו דכתיב (ויקרא כ"ב)
 ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגומר. וכתיב כל זר לא יאכל קדש,
 ומשום דישאל אקרון קדש, כתיב כל אוכליו יאשמו. אתא רבי יצחק
 ונשיק ידוי אמר אי לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא סגי. אמר
 ליה רבי הא תנינן, דקדש יתיר לעלא מן קדוש. אי הכי הא כתיב
 (ישעיהו) קדוש קדוש קדוש יי צבאות, ודא שלימו דכלא. אמר ליה.
 תא חזי כד מתחברין כחדא כלהו אתעבידו חד ביתא, והאי (ויקרא ל"ג) ביתא
 אקרי קדש, כללא דכלהו קדוש, ובגין כך קדש הוא כללא, דכלא
 אתכליל ביה, וישאל כד אתכליל בהו מהימנותא שלימתא, קדש אקרון
 כללא דכלא דכתיב קדש ישראל ליי. ובגין כך ואנשי קדש תהיון
 לי. (6) לגיון חד שאיל לרבי אבא אמר ליה הוה כתיב ובשר
 בשדה טרפה לא תאכלו, אי הכי מאי דכתיב (תהלים קי"א) טרף נתן
 ליריאי. טרף נתן לכלבים מבעי ליה. אמאי נתן ליריאי?
 אמר ליה ריקא, מי כתיב טרפה נתן ליריאי, טרף כתיב. ולי
 תימא טרף כטרפה. נתן ליריאי ודאי, דמלה דא לא יהביה לאזרהרא
 ביה, אלא לאיגון דחלי שמייה ודחלין ליה, בגין כך האי מלה לא יהיב
 לכו, דהא ידע דאתון לא דחלין ליה ולא נטרין פקודוי, ובגין דהאי מלה
 חומרא דאורייתא ובעי לאזרהרא בה, נתן ליריאי, ליריאי ודאי, ולא
 לאחרי, וכל חומרי דאורייתא לא יהיב לון קדשא בריך הוא אלא
 לאיגון דחלי חטאה, לאיגון דחלי פקודוי, ולא לכו. תאני רבי אלעזר
 כתיב ואנשי קדש תהיון לי, מהו ואנשי, ולבתר קדש, אלא ואנשי
 קדש ודאי. דתנינן לא נפקו ישראל לחירו אלא (בראשית כ"א) מסטרא
 דיובלא. בתר דנפקו לחירו, נקיט לון האי יובלא בגרפון, ואקרון (כ) גוברין
 דיליה בגין דיליה, וכתיב ביה ביובלא (ויקרא כ"ב) יובל היא קדש תהיה
 לכם, קדש ודאי, לכם ודאי. ובגין כך ואנשי קדש תהיון לי, אנשי
 קדש ודאי, גוברין דיליה ממש. וקדשא בריך הוא אמר דא,

ועל

(6) מי ככל אחד: (כ) ק"ה לבר שדראס לעוכרו כמ"א ז' וקמחסי לאנשו ועכרו ומ"ה כנין ריליס מי' ז'ל חדר כ מסס סטיו מכינס
 נקדוהישראל כני ס'וא וכי' אחיס ליון ככסמק וקרון קדש מלר'סו מחכמס אק' קדש ורשאס סל'ן

(דק"כ ע"ב) ועל דא זכו ישראל לאתקרי אחים לקדשא בריך הוא
 דבתיב (תהלים קכ"ב) למען אחי ורעי וגומר : לבתר אקרון קדש ממש
 דבתיב (ירמיה כ') קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, קדש ולא אנשי
 קדש בגין כך כל אבליו יאשמו : ובתיב (ויקרא כ"ב) וכל זר לא יאכל
 קדש : (סו) ואיש כי יאכל קדש בשגגה : תאנא ישראל אקרון קדש
 ובגין דאינון קדש אסיר ליה לאיניש למקרי לחבריה בשמא דגנאי
 ולא לכנאה שמא לחבריה, ועונשיה סגי, וכל שכן במלין אחרנין :
 תאנא בתיב (תהלים ל"ד) נצור לשונך מרע וגומר, מהו מרע דבגין לישנא
 בישא מרעין נחתין לעלמא : אמר רבי יוסי כל מאן דקרי לחבריה
 בשמא דלית ביה וגני ליה, אתפס במה דלית ביה דאמר רבי חייא
 אמר רבי חזקיה כל מאן דקרי לחבריה רשע נחתין ליה לגיהנם,
 (ב) ונחתין ליה לעלעוי, בר אינון חציפין דאורייתא דשרי ליה לאיניש
 למקרי להו רשע : ההוא גברא דלייט לחבריה, אעבר רבי ייסא אמר
 ליה ברשע עברת : אתייה לקמי דרבי יהודה אמר ליה רשע לא
 קאמינא ליה אלא ברשע, דאתחוי מלוי ברשע, ולא אמינא דאיהו
 רשע : אתא רבי יהודה ושאל לעובדא קמיה דרבי אלעזר, אמר ליה
 (ג) ודאי לא אתתייב : מגלן : דבתיב (איכה ב') היה יי כאויב ולא אויב :
 דאי לאו הכי לא אשתאר מישראל גזעין בעלמא : בגוונא דא (סו ב')
 היתה כאלמנה ולא אלמנה, כאלמנה דאזיל בעלה לעברא דימא
 ומחבת ליה : אמר רבי חייא ומהכא משמע, מהתם משמע דהוה
 עיקרא דכלא דבתיב (יחזקאל ה') ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם :
 כמראה אדם ולא מראה אדם : אמר רבי יצחק בתיב (שיר כ') כתפוח
 בעצי היער וגומר. כתפוח ולא תפוח : כתפוח דמתפרשא בגוונאי,
 (ג) ובגוונין אתאחדא מלה אמר רבי יהודה אילו לא אתינא הכא אלא
 למשמע מלין אלין די : תאנא בתיב (זכריה י"ב) והיה הנכשל בהם ביום
 ההוא כרוד : כרוד ולא רוד : כרוד דאמר (ר"ס ה' כ"ב) והנה בעניי
 הכינותי לבית יי ובתיב (תהלים ע"ו) כי עני ואביון אני : והוא מלכא על

מלכין

(א) ויורדן לו ללחיי לייסר אוחו ככל מיני יסורין ועונשים (והש"ס פ') למדור קסא שמאלתא מתלעותיו להקט עמיתיו וללעותיו
 גיהנם) : (ב) ק'ק על הרדכ'ו ס'י' ע"ב דבכח להיפך ולא זכר מדברי' הוסיף הללו וכן ק' על מרן ככ' ח'מ ס'י' ח'ן שלה זכר מהוסיף
 וספר' לכ' ס'י' ע"ו ויבכ' יאיתוס סוסר ותיא דוחק הרכס ורליות הרדכ'ו ודענוניס יתייבכו כנקל וסריב ק'י' חק להרדכ'ו ולקט'ו ולעיל
 סכ'א דכר' ח'ן וק רלא דמי להיוחס כהלמנה וכו' ע"ס ומלכר טיש להשיב ע"ד לא זכר מהוסיף סק'י' סכך דכריו וזאכמ'ל' מל'ן :
 (ג) עיקר ס'ד דכר' ח'לכ כאן כגוונאי הספוט'ס ולא כח'זית'ס עלמס ועיין ככ' אפרי' מוט ע"ד ע"א וסלויכו רפ'ו ע"כ :

מלכין הוה, והוה קרי לגרמיה הכי. אמר רבי אבא זבאין אינן ישראל דקדשא בריך הוא לא קרא לון כקדש, אלא קדש ממש דכתיב קדש ישראל ליי, ובגין כך כל אכליו יאשמו וגומר תאנא אמר רבי יוסי מאי קא חמא קדשא בריך הוא למיהב דינין לישראל בתר עשר אמידין. אלא הכי תנינן מסטרא (כ"ד ה) דגבורה אתייהיבת אורייתא לישראל בגיני כך בעא למיתן שלמא בנייהו, בגין דאורייתא תהא נטירא מכל סטרו דאמר רבי אבא אמר רבי יצחק לית עלמא מתקיימא אלי. על דינא דאלמלא דינא לא מתקיימא. ובגין כך עלמא בדינא אחברי ואתקיים תאנא רבי אבא כתיב (ירמיה כ"ה) דינו לבקר משפט. וכי לבקר ולא בכל יומא. אלא לבקר עד לא יכלון דינין ולא ישתון דכל מאן דדאין דינא בתר דאכלושתה, לאו דינא דקשוט הוא דכתיב (ויקרא י"ט) לא תאכלו על הדם. מאי על הדם. אזהרה לדיני דלא יכלון עד דדיני דינא, דכל מאן דדאין דינא בתר דאכיל ושתי כאילו חייב דמא דחבריה לאחרא, דהא דמיה ממש יהיב לאחרא. האי בממונא, כל שכן בדיני נפשו, דבעו דיני לאסתמרא דלא למידן דינא אלא קדם דאכלו ושתי ועל דא כתיב דינו לבקר משפט וכתיב (ירמיה י) אני י עושה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם יי. תניא אמר רבי יהודה מאן דמשקר בדינא, משקר בתיקוני מלכא, מאן תקוני מלכא, אינון דאתמר רכתיב עושה חסד משפט וצדקה בארץ וכתיב כי באלה חפצתי נאם יי. וכלא האי בהאי תליא. (ד"ה והלא בהאי תליא) רבי יוסי אמר אלן אינון תקוני כרסייא דכתיב (תהלים פ"ט) צדק ומשפט מכון כסאך. וכתיב (יסעיה ט"ו) ורחובן בחדר (דק"כ ע"ב) כסא (כאן מתחיל חזקיה דמשכנא) תניא ברוא דרוזין. רישא דמלכא אתתקן (ה) בחדר ובגבורה, (כ) בהאי רישא תליין שערי נימין על נימין דאינון כל משיכותא דמתאחדן בהו עלאי ותתאי, מארי דמארין, מארי דקשוט. (ג) מארי דמתקלא. (ד) מארי דיבבא, מארי דיללה. מארי דדינא, מארי דרחמי, וטעמי אורייתא ורוי אורייתא, רביין מסאבן כלהו

אקרין

(ה) כבוד עליית כ' חלקים עליונים של ח' למיות מסס ח' וכל קאמר חכ"ח סכן טוילם לחכ"ד. מסוס דת"ח כולל מן ח"ב. סרמ"א כסס סר"י זל"ז. (כ) סנס סערות וסנימין שחזיר כאן סלא סמח כתיבס. ר"ה דר"ה דכור וכל' דסאוינו וסס. רק עולמית כעלמות בגבורה קשר עין לא ראתם ואל יעסם סמעיין סס וכדמי לים ססיו ח' סעריס אז סנימין וכיוכל כי ח'ס דכריס. גסמיס רק סכל דוכניס. יס"דס מכואר ליודע חן. (ג) כעלי מסקל סאינן נוטיס לרין סגמור ולא חסד סגמיר רק כקו סאלעי. סה"ל רחמיס ומס ססוכד סחרינו סחרי דרחמי ר"ל כעלי חסד. (ד) כעלי סריעס יסל רמו על כעלי סרין סמסלסליס ויוקיס מלך סכריס כגורע.

אקרון שערי דמלכא, כלומר משיבותא דאתמשך ממלכא קדישא
 וכלא נחית מעתיקא סתימאה קדישא ימצחא דמלכא, פקידותא דתיבייא
 כד אתפקדן בעובדייהו, וכד אתגליין חובייהו, כדן אקרי מצחא דמלכא,
 כלומר גבורה אתתקף בדינו, ואתפשט בסטרו, ודא אשתני ממצחא
 דעתיקא קדישא דאקרי רצון. עיינין דמלכא, אשגחותא דכלא אשגחותא
 דעלאין ותתאין, וכל אינון מארי אשגחותא הכי אקרון. בעיינין גווינין
 אתאחדן, ואינון גווינין אקרון כל אינון מארי אשגחותא דמלכא, כל
 חד בפום ארחיה, וכלהו גווינין דעיינין אקרון, כמה דאתחזי אשגחותא
 דמלכא הכי גווינין מתערין. גביני דעיינין אקרון, אתר דיהבין אשגחותא
 לכלהו גווינין מארי אשגחותא, הני גביני לגבי דלתתא גבינין לאשגחותא
 מההוא נהרא דנגיד ונפיק, אתר לאתמשכא מההוא נהרא, לאסתחאה
 בחוורא דעתיקא מחלבא דנגיד מאימא, דכד גבורה מתפשטא ועיינין
 מלהטן בגוון סומקא, נהיר עתיקא קדישא חוורא דיליה, ולהטא באימא
 ואתמלייא מחלבא וינקא להני, (לכלא) ואסתחן כללהו עיינין בההוא
 חלבא דאימא, דאתנגיד ונפיק תדיר דדא הוא דכתיב (ס"ה) רחצות
 בחלב. בחלב דאימא דנגיד תדידא ולא פסיק חוטמא דמלכא קדישא
 תקונא דפרצופא. כד מתפשטין גבורן ומתאחדן כחדא, אינון חוטמא
 דמלכא קדישא, ואינון גבורן מחר גבורה אחידן ונפקין. וכד דינין
 מתערין ונפקין מסטרייהו, לא מתבסמן אלא (ה) בתננא דמדבחה
 וכדן כתיב (בראשית ט') וירח יי את ריח הניחח. שאני חוטמא דעתיקא
 דלא אצטריך דחוטמא דעתיקא ארך אפיס בכלא אקרי, וההוא נהירו
 דחכמתא סתימאה אקרי חוטמא דיליה, והיינו תהלה דכתיב (תהלים קמ"ה)
 (תהלה לדוד וכתיב) (ישעיה מ"ח) ותהלתי אחטם לך ועל דא אתער דוד
 מלכא תהלה לדוד וגומר. אורנין דמלכא, כד רעוא אשתבח ואימא ינקא
 ונהירו דעתיקא קדישא אתנהיר, מתערין נהירו דחרין מוחין, ונהירו
 מאבא ואימא, כל אינון דאקרון מוחי דמלכא ומתלהטין כחדא, וכד
 מתלהטין כחדא אקרון אזני, דהא אחקבילת צלותהון דישראל, וכדן
 אתערותא לטב ולביש, ובאתערותא דא מתערין (ו) מארי דגדפין
 דנטלך

(ח) כעסן כ"ז טעולם מסקרת סקרבנות ומעשן הריא מסתקין טלמס הנעלי דיניס כמ"ט נח דף ס' ע"א: (ב) סס כ"מ"ז
 מלכ: ס סמעי-סכיס נעילס לנמוע מה שגדמס מולית מכיו חס טיב חס רע וחס מכיליס סריכור לפני סקכ"ס לדין סלמס עליו ל"ד
 עליו רמז טלמס כע"ס כי עיף כסאיס יול"ד חס סקול וסול מכוור כ"ד ד"ג דכ"ח ווטל:

דנטלין קלין דעלמא, וכלהו אקרון אזני יי אנפוי דמלכא, נהירו דאבא
 ואימא ואתפשטותא דילהון דנהרין וסחרין ולהטין בהאי רישא דמלכא,
 וכרין סהרותא אסתהר במלכא (דמלכא) מנייהו • דיקנא דמלכא
 יקירותא מכלא, מרישא שארי חסד עלאה וגבורה • ונהירו דאבא
 ואימא אחפלג, נהירו דאבא בתלת נהורין ואימא בתרין, הא חמשה
 חסד וגבורה בחד נהורא, הא שיתא לבתר אתעטר חסד ואתלהיט (אתנהי)
 בתרין נהורין דאתנהיר ואינון תמנייא • (לבתר אתעטר) וגבורה אתנהיר
 בחד, הא תשעה • וכד מתחברן כלהו נהורין בחדא אקרון דיקנא
 דמלכא • וכרין כתיב (ס"ז מ"ב) יי כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה
 וגומר. שפון דמלכא, הכי תאנא כד אתנהיר נהירו דאבא נהיר
 בתלת נהורין • מחד נהורא נהיר חסד עלאה • ומחד נהורא אתנהיר נהירו
 דאקרי מוחא דמלכא, וחד נהורא הוה תליעד דאתנהיר נהירו דאימא,
 וכד אתנהיר, כחמש נהורין • כמאי אתנהיר, מחד שבילא דטמיר וגניז
 אבא אדקכ"ג ע"ב) דאתרבק ביה דכתיב (ס"ז מ"ב) נתיב לא ידעו עיט וגומר
 כמה דאתרבק דכורא בנוקבא ואתעברא ואולידת, ואפיקת חמש
 נהורין, (ר"ב מאינון חמש) ומאינון חמש נהורין, אתגלפו חמשין תרעין
 דנהורין סגיאין • תמשין אינון, לקבליהון תשע ואיבעים פנים טהור, תשע
 ואיבעים פנים טמא באורייתא, אשתאר חד • והאי חד דאתנהיר בכלא,
 וההוא דאבא הוה תלי, כד מתחברן בחדא ומתיישבן במלכא אקרון
 שפון דמלכא • ובגין כך גזר מלין דקשוט ופומא כהו תלייא פתיחותא
 דפומא • מאי פומא, אלא (ב) רעת גניז בפומא דמלכא דאקרי תפארת,
 פשיטותא דתפארת דכל אוצרין אתאחדן ביה • דכתיב (משנ"ז כ"ד) וכדעת
 חדרים ימלאו, וההוא רעת, הוא גניז בפומא דמלכא ומלייא כל אדרין
 ואכסדראין • וכד אתער נהירו דביה ונפיק, כרין אמרי פה יי • ושפון
 דאינון תרין נהורין מאבא ומאימא, בשעתא דאתערען כההוא נהירו
 דרעת, מתחברן בחדא, ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה בחבונה וכדעת •
 וכרין כל מלין דקדשא בריך הוא כאלין אתגזרו • נהרין תלת אלין
 ועיילין כגו לגו ואתעטרו בחד, וכד מתחברן בעטורא חד, כרין (פ"א וכד
 מתחברן תלת אלין בעטורא חד, ועיילין כגו לגו ואתעטרן בחד, כרין)

אתנהיר

○

○

אקרון

(ג) סי' רעת דמתיק כפס ק"א וכן ר"ל חיסור ק"י גניז כדעת ו' ומס' גבורה כפסח ס' מילאית חסס • סי' א' כסס סהרי' ז'ל' :

אקרון (שיי ה') חבו ממתקים ואינון חיד דמלכא ואקרון מתיקא דמלכא ועל האי כתיב (תהלים ל"ד) טעמו וראו כי טוב " . וכהאי חיד תליין כל אינון שליטין והורמנין דמלכא דכתיב (ס"ג ל"ג) וברוח פיו כל צבאם . כהאי חיד שלימותא דכלא אשתכח ובגין כך כל אתוון דאינון כהאי אתר, שלימותא (ב) אתחזייא בהו . (ויקרא רנ"א כ') אחהע . א (כ"ד) נהירו דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין . ח' נהירו דחכמתא דלא אשתכח ולא אתרבק דכתיב (איוב כ"ח) לא ידע אנוש ערכה . ה' נהירו דאימא דנהיר ונגיד ונפיק ומשקי לכלא וינקא לבנין, עד דמטי ההוא רבות ומלי לצדיק, ואיהו אתקטר בנוקבא תתאה ואתברכא מניה, ולא מתפרשין דא מן דא חוור מגו סומק דכתיב (שיי ר') הר המר גבעת הלבונה . ע' נהירו דשבעין ענפין דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מן פומא, כדון שבעין שמהן דקדשא כריך הוא, לקבליהון בארעא (בראשית מ"ו) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים . דהא יעקב אילנא בארעא, ואינון שבעין נפש שבעין ענפין . מאלין אתוון נהירין ארבע אחרנין . מא' נהיר גימל, דאיהו אגר טב לצדיקייא דאקרי גמול ועל דא כתיב (ישעיה כ"ח) אז התענג על יימח' נהיר יו"ד דהיא חכמה, כלא אסתים ביוד דאיהי סתימא מכל סטרוי, ובגין כך לא אשתכח דכתיב (איוב כ"ח) ולא תמצא בארץ החיים . מה' נהיר כ"ף, דאיהו נהירו ומשח רבות דאתרק מאימא, ליהוא אתר דאתקרי קרון ואתקרי קרון היוכל, ודא מלכות דוד, ובגין כך לית משיחא אלא כדזא דכ"ף . ק' מע' נהיר ק', כמרה דע' שבעין, כך ק' מאה, דאינון שלימו והכי הוא, ובגין כך כהאי חיד שלימו דכלא . (ר"ה שלמא דכלא) וכל מאן דידע רזא דא ואזדרהר ביה זבאה חולקיה . גופא דמלכא אתפשטותא דתפארת, דגוונין ביה מתחפרן . דרועין דמלכא נהירו דחסד וגבורה . יבגין כך ימין ושמאל . מעוי בדעת אתחקנן עייל כרישא אתחקן ואתפשט לגו . יבגו גופא . שוקין אתאחדן בתרין נהורין, ואינון תרין נהורין ממש . שוקין ותרין כליין כלהו מרתחפרן באתר חר, דתמן אתכנש כל רבות וכל משחא דגופא . ומתמן שרין כל ההוא רבות לאתר דאתקרי יסוד עולם . יסוד מההוא אתר דאקרי

עולם

(כ) ינ"ח: כסס חומות: חקב"ג ועיין כ"לורו כ"ל סלימו רנ"א ע"א :

עולם • ומאן איהו, נצח והוד ועל כן • צבאות שמו ברוך הוא ברוך
שמייה לעלם ועלמי ערמין • כל הני תקונין אתיין לאתברא בחד
עד דכל רבות קדשא נטיל פלא האי יסוד, ואשדי לנוקבא ומתברכא
מניה • אימתי מתברכא (דקכ"ג ע"ב) כניה, בשעתא דאתקני דינין
דלתתא • וכד דינין מתתקנין לתתא מתתקנין לעילא, וכל תיקונין
דמלכא בחדוותא בשלימו דאינון שמא קדישא והוה כלא חד • וכדין
דזא שארי בגווייהו דכתיב (תהלים פ"ב) אלהים נצב בעדת אל בקרב
אלהים ישפוט • וכד דינין לא מתתקנין לתתא, כב יכול הכי לעילא,
דכל תקונין לא מתישרן הכי, דהא אימא אסתלקת מעל בגין, ובגין
לא ינקי, דהא יסוד לא אשדי בנוקבא, וכל דינין מתערין (ב) וחוייה
תקיפא שלטא. כב יכול תקוני מלכא על דינא אסתלקו, דכיון דהאי
נוקבא לא מתברכא, וצדיק לא נטיל, וחויא תקיפא שלטא, ווי לעלמא
דינקא מנייהו • אמר רבי אלעזר כל הני תקונין אבא גלי לון בגין דלא
יעול (ג) בכסופא לעלמא דאתי • השתא אמאי אצטריכו לאתגלאה •
אמר ליה רבי אבא, ההוא דאנא כתבנא מבוצינא קדישא דאמר
כתבוהו לגבי חבריאי, דהא אינון ידעין מלין, והאי אצטריך למנדע
דכתיב (שמות י) וידעתם כי אני • ובתיב וידעו כי אני • בגין
דאתיישבן מלין בלבנא • ומכאן ולהלאה סתימין מלין בגוון • זכאה
חולקנא כהאי עלמא ובעלמא דאתי, דהא עד כען בוצינא קדישא
אתעטר במלין דבגונו. תא חזי אנא חזינא כחלמא ושאינא קמיה רבי
שמעון, הא אוליפנא קמיה דמר, י דאיהי חכמה והכי הוא וראי • ה'
אמאי איהו בינה • אמר לי תא חזי הא כתיב (בראשית כ) ונהר יוצא
מעין להשקות את הגן, מאן הוא נהר דיוצא מעין, דא בינה • ובגין
כך ההוא נהר י סתים בגויה, ויוד פשיט נהרא דא מכל סטרוי, ודא
היא ה', בגין כך הוא י, לבתר אפיקת בן תחותה דאיהו ו', כגוונא
דא ה' (ג) לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושוייה לקמה, ובגין כך יהי
(כ"א הו) דהא ו' לקמה יתיב לינקא ליה • ועל כך תנינן במתניתא

אתיין

ליה

דילן

(א) ניש סקדמי: ופח סילל סלעו אזי בעולם כחחונכות סין מלחמא והעילא מקבל אפע סמר על ידו כי סוף זילל אפע סעלין
וכיון סמכר ממנו לכל סמסחלים ממנו וככלל סע' זימור וסמחלי' גוון לישראל ולכן אנו ככלית סמר כדוחק ובראש מעעס סכו'
שירוש' אטא עין כסוקיים דלי א' כסנסס : סר"כ : (כ) ככיוון וסרסס וסר"כ פ' ככוסס לשון סיים אצרו לרב סמרס כס' כסן
כייסכנו : (ג) עין כסרסס כשער ססמס ס' י"א וקמלא סס כ"א יו :

דילן ה' ד' הות, מדאחחבר דכורא עמה אתעברת מחד בן, ואקרי ה' •
 לבתר אולידת ואפיקת ו' ההוא בן, וקאים לקמה • ועל האי כתיב
 ונהר יוצא מעדן, מניה נפיק ודאי, להשקות את הגן לינקא ליה • הוינא
 אחיד ביריה ונשיק בידוי, אנא בהאי עדונא אתערנא בכי וחייד, והו
 תלתא יומין דלא אכילנא מידי • חד מחדוותא וחד דלא זכינא למחמי
 ליה זמנא אחרא • ועס כל דא ביה אתקשרנא תדירא • דהא כד
 נהירא לי שמעתתא חמינא דיוקניה דאתער קמאי • זכאין אינון צדיקייא
 בעלמא דין ובעלמא דאתי עליהו כתיב (תהלים ק"מ) אך צדיקים יודו
 לשמך ישבו ישרים את פניך • ע"כ האררא דעשכנא •

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וגומר • מאי תשמרו, תשמורו
 מבעי ליה, אלא תשמרו ודאי • מאי אשר אמרתי אליכם, כלומר
 דאגזימית לכוון על מימר פולחני • תשמרו, דלא ימטי עליכון שום
 ביש • תשמרו מההיא שמירה ונטורא דילי בלבד • ושם אלהים אחרים
 לא תזכירו • לא תזכירו כמה דאוקימנא • דבר אחר ושם אלהים אחרים
 לא תזכירו, כלומר לא תסבבון דתפלון ביני עממיא בארעא אחרא
 ויקיים בכו מה דכתיב (דברים כ"ט) ועבדתם שם אלהים אחרים וגומר •
 דבר אחר ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו • רבי יהודה פרתח
 (תהלים פ"א) שמע עמי ואעידה כך וגומר • לא יהיה כך אל זר וגומר •
 אנכי יי אלהיך המעלה מארץ מצרים וגומר • הגי קראי אמרן דוד
 ברוח קודשא, ואית לאסתכלא בהו • שמע עמי, בכמה אתרין אוהרת
 אורייתא לבר נש, בכמה אתרין קדשא בריך הוא אוהיר ביה בבר נש, וכלא
 לתועלתא דבר נש, בגין דינטר פקודי אורייתא, דכל מאן דינטר ארתי
 דאורייתא ואשתדל בה, במאן דאשתדל בשמא קדישא, דתנינן אורייתא
 כלא שמא דקדשא בריך הוא, ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל
 בשמא קדישא, בגין דאורייתא כלא חד שמא קדישא הוא, שמא עלאה
 שמא דכליל כל שמהן • ומאן דגרע אות חד מנה, כאלו עביד פגימותא
 בשמא קדישא • תאנא ושם אלהים אחרים לא תזכירו, לא תוסיף על
 אורייתא ולא תגרע מנה • רבי חייא אמר ושם אלהים אחרים, דאמאן
 דיתעסק בספרין אחרנין דלא מסטרא דאורייתא, לא ישמע על פיה, דאסיר
 אפילו לאדכרא לון ולמילף מנייהו טעמא, כל שבין על אורייתא רבי יהודה

מתני הכי מאי טעמא כתיב ושם אלהים אחרים, וסמך ליה את תג
המצות תשמור, אלא מאן דלא נטיר האי, כמאן דלא נטיר מהימנותא
דקדשא בריך הוא * מאי טעמא * משום דביה אחידא מלה * אמר
רבי יצחק וכן בכל שאר זמנין וחגיגין, דהא בלהו אחידין בשמא קדישא
עלאה * ועל דא תנינן מאי דכתיב שלש פעמים (א) בשנה, משום
דבהו תלייא מהימנותא * יראה כל זכורך, אמאי כל (ויקרא קס"ב ב)
זכורך אמר רבי אלעזר כל זכורך ממש, כגין דנטלין ברכתא ממבועא
דנחלא * מכאן תנינן כל בר ישראל דאתגזר, בעי לאתחזאה קמי מלכא
קדישא, כגין דיטול ברכתא ממבועי דנחלא דהא הוא דכתיב (דברים י"ח)
בברכת יי אלהיך אשר נתן לך * וכתיב אל פני (בראשית כ' א) האדני יי
, כמה דאוקימנא (ב) דמתמן מריקן ברבאן ונטלין ברכתא * זכארה
חולקיהון דישראל מכל שאר עמין * זמנא דהא סליקו ישראל למחג
חגא, ואתערבו עובדי זרה בהדיהו, וההוא שתא לא אשתבח
ברכתא בעלמא * אתו שאירו לרב המנינא סבא אמר להו (ג) חמיתון
סימנא בקדמיתא בהאי * אמרו ליה סימנא חמינן, דכד תבנא מהתם
כל ארחין אסתומו ממיא, ועננא וחשובא אשתבח, דלא יכלין למיהך
כל אינון דסליקו לתמן * ועוד (ד) בשעתא דעאלנא לאתחזאה אפילו
שמיא אתחשבו * (ה) אתרגין וחמא * אמר להו ודאי או אית ביניכו
בני נשא דלא אתגזרו, או עובדי עבודה זרה סליקו בהדיכו * דהא
לא אתברכאן בההיא שעתא, בר אינון ישראל דאתגזרו * ובהאי את
קדישא מסתכל קדשא בריך הוא ובריד לון * (ו) לשתא אחרא סליקן
וסליקו אינון עובדי עבודה זרה דאתערבו בהדיהו * כד הו
אכלין קרבנייא והו חראן (ז) וחמו לאינון עובדי עבודה זרה דטפסאן
בקוטרדיהו לקוטר דכותלא, אשגחו בהו דכלא מברכין ואינון לא

ברכו

(א) לפי מ"ש בווסר טריקע כ"י רנ' דגלים סס כמ' אפטר דק"ל חיכה בשנא יקר ודריש ליה כי שנס חיא מ' רנ' דגלים כהו קליא סמיכותא
דמי אהינו מקיימס כעע' חסו בשנס ססס חלוים כשכינה מלין : (ב) שמשם שופכים ברכוה על העולם ומסס מקבלים סכרבות :
(ג) ראיחס חיוס סימן בשנס שעברס שיש חיוס גרס חע"ל כרכר ותשיכו סימנא חמינן ראינו סימן א ומה סיס סס' רכד חכנא מסחס
כ:חורנו מתרגל בשנס שעברס חיו נסחמו כל סמעית וחיס עקו וחסך וסולכי דרכיס לא סיו יבולין לילך כל חוץן שחורו מסרגל :
(ד) כשעה שנכנסנו לרגל בירושלים אפי' שמיים סוו נחשבים נחיר רב סמנונא ואמר לסס או יש כיניכס בני ארס שאינס כימוליס א'
גיס ממש עוליס עמכס לרגל ולכן אין ברכת מלוים יתפלח כסן גדול חינס מרולח כי אין סכרס מלויה אלח כשישראל סס מלוים :
(ו) לשנא ככלס סלכו לרגל וסיו מרקרקין על חוסיס סטולכיס עמסס לאכול קרבנות : (ז) רלו גויס סחיו רוכפס כצוריס לצורת חגלימס
כחוכו שגיסו חק סגלימא על פיהס כדו שלח יראו סחחיים אינס מברכין ברכת סוכח וכן חיס דקדקו אחריס סכלס סיו מברכיס וסס
לא סיו מברכיס כסן גילו סרכר לכיס דין וסאלו סכ"ד לגייס ססס מליחס כסר אכלו כאימרו מלון קירכנא סום מליחס קירכן אכלנאס ולא
דעיו לחציט וחיוסס סכ"ד ויתכרך ססס :

בר"כ ו' א"תו ואמרו מלה לבי דינא, א"תו ושאילו ל"ן אמרו ה"י
 דאבלת"ן חולקא דילכ"ן, מ"ן קורבנא ה"ה . לא ה"ה בידיהו . ב"דקו
 ואשכ"ח דאינ"ן עובדי עבודה ז"ה וקטלו ל"ן . אמרו ב"ר' רחמנ"א
 דש"יב לעמיה, דודאי לית ברכתא שרייא אלא בישראל, זרעא קדישא
 בני מהימנותא בני קשוט. וד"היא שתא אשתכח ברכתא בעלמא
 בשלימו פתחו. ואמרו (תהלים ק"מ) אך צדיקים יודו לשמך וגומר . רבי
 חייא אמר בזכות ישראל גזירין, אחכנעו שנאיהון תחותיהון וירתי
 אחסנתיהון . תא חזי מה כתיב (שמות ל"ה) יראה כל זכורך . וכתיב
 בתריה כי אוריש גוים מפניך והרחכתי את גבולך . (ב) דקדשא ב"ר'
 הוא עקר דירין מאתריהו, ואתיב דירין לאתריהו, ובגין כך יראה
 כל זכורך את פני האדון . רבי יהודה אמר האדון, כמה דכתיב (ישעיה י')
 כ"הנה האדון . עבאות מסעף פורה וגומר. ויצא חוטר וגומר. וכלא חד
 מעקר דירין ואתיב דירין רבי יצחק אמר אית אדון ואית אדון וכלא כחד
 תלייא . רבי יהודה אמר אדני, אלף דלי"ת נו"ן יוד קדשא ב"ר' הוא אקרי
 (דק"ד ע"ב) . ה"הוא דאקרי כמה דא"הו כתיב ומ"ן הוא . רבי יוסי אמר
 מראת אלהים, (ג) מראת כתיב, ומ"הו מראת שלימו דכלא יוד ה"א
 וא"ו ה"א . מראת א"י אלף דלי"ת נו"ן יוד ה"א אקרי ככתבו וה"א
 לא אקרי ככתבו, ובגין כך אקרי כה"א, ועל כך מראת אלהים כתיב.
 רבי יהודה אמר לזמנין עלאי' אקרון בשמא דתתאי' . ולזמנין תתאי'
 אקרון בשמא דעלאי', האדון . בשמא עלאה אדני הוא וה"א אוקימנא
 מילי, (ג) ובגוונין סגיאי' אתפרשן מילי וכלא חד . ב"ר' רחמנ"א ב"ר'
 שמייה לעלם ולערמי עלמין :

הנה אנכי שלח מלאך לפניך וגומר. רבי יצחק פתח (ש"ה ב') ישקני
 מנשיקות פיהו וגומר . אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות
 פיהו, מאי טעמיה ישקני, יאהבני כבעי ליה, אמאי ישקני . אלא הכי
 תנינן מאי נשיקות, ארבקותא דרוחא ברוחא, דבגיני כך נשיקה בפה
 דה"א פומא אפקותא ומקורא דרוחא הוא, ועל דא נשיקין בפומא
 כחביבותא, ורבין רוחא ברוחא דלא מתפרשן דא מן דאוועל דאמא
 דנפיק

(א) סעי דריס כ"ז ע"א ו' א"ת"ן מאקומס וסי"כ די ר"ס א"ת"ן במקומס ע"ס י"ח"ל כנודע : (ב) ה"י ע"ס סו"ס כמו ע"ס ע"ז
 לקריתו וכתיב ל"א"ם וכל לקריתו א"ת"ן (ג) וכתיב פנים מפירשים דכריס אלו שאמרתי וסכל סיר א' ע"ס :

דנפיק נשמתייה כנשיקה, מתדבק ברוחא אחרא, ברוחא דלא מתפרש
 מניה, והיינו אקרי נשיקה. ועל דא אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות
 פיהו, לאדבקא רוחא ברוחא דלא אתפריש דא מן דא. בי טובים
 דודיק מיין, מאי בעי הכא? וזוהא כתיב (ישעיה כ"ח) וגם אלה ביין שגו
 וגומר. וכתיב (ויקרא י') ויין ושכר אל תשת אתה ובניך. מאי טעמא הכא? וזו
 רבי חייא אמר מינה דאורייתא. רבי חזקיה אמר דא דכתיב (תהלים
 ק"ד) ויין ישמח לבב אנוש. ועל דא כתיב כי טובים דודיק מיין לחדותא
 דלבא, מיין דחדי ליתיר מכלא. רבי יהודה אמר כתיב (בראשית כ"ט) וישק
 יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. אמאי קא בכה אלא באתדבקותא
 דרוחא בה, לא יכול לבא למסבל ובכה. ואי תימא הא כתיב (ס"ג)
 וישקוהו ויבכו. תנינן אמאי נקוד וישקוהו, אלא דלא אתרבק ביה
 רוחא כלל, ועל דא כתיב (משלי כ"ו) ונעתרות נשיקות שונא. מאי
 ונעתרות נשיקות שונא. אלא מאן דנשיק בחביבותא, מתרבק רוחיה
 ברוחיה בדביקותא דחביבותא, ומאן דלא נשיק בחביבותא לאו
 בדביקותא הוא, אלא ונעתרות. מאי נעתרות. גסותא, דלא דביק
 רוחיה כהווינא נשיקא, ולא אתרבק ביה כלל. וכגין כך כתיב ישקני
 מנשיקות פיהו, דהוא דביקותא רוחא ברוחא. תנא כל זמנא דקדשא
 בריך הוא אזיל בישראל, לכי יכול אתרבק רוחא ברוחא ועל דא כתיב
 (דברים ד') ואתם הדבקים ביי, בכל אינון גוונא דביקותא, ולא מתפרשא
 דא מן דא. בשעתא דאתמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך, ידע משה
 דפרישותא הוא, אמר (שמות ל"ג) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה.
 רבי אבא אמר מה כתיב לעילא מן דא (ס"ג) ראשית בכורי אדמתך
 תביא בית יי אלהיך, לא תבשלגדי בחלב אמו. מאי קא מיירי. אלא
 דלא לערבא מלה תתאה בעלאה, דלא ינקא סטרא דלבר כסטרא
 פנימאה. מה בין האי להאי, דא דלבר מסטרא דמסאבא, ודא דלגו
 בכסטרא קדישא. מאן אמו, דא כנסת ישראל דאתקרי אס. בחלב אמו,
 דלא יניק מהאי סטרא מאן דלא אצטריך. והכא כתיב הנה אנכי שלח
 מלאך לפניך, אמר משה הא קבלנא בטחונא מינך, דלא תתפרש מינך,
 ודאי אס אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. ובמה ידע איפה
 וגומר. אמר רבי אלעזר מלה דא לא קאמר קדשא בריך הוא,

אֵלָא בְּרַחֲמוֹתָא דִּישְׂרָאֵל, וְלֹא תִפְיִיסָהּ בְּהַדְרִייהוּ • לְמַלְכָּא דְהוּדָה
 בְּעֵי לְמִיזַר עִם בְּרִיה, וְלֹא בְעֵי לְשִׁנְקָהּ לִיה • אַתָּא בְּרִיה
 (דקב"ה ע"ב) וּמִסְתַּפִּי לְמַבְעֵי לִיה לְמַלְכָּא דִּיזִיל בְּהַדְרִיה • אַקְדִּים מַלְכָּא
 וְאִמַר, הֵא (ב) לְגִיזוֹן פְּלִן זִיזֵל בְּהַדְרָךְ לְמַנְטֵר לָךְ בְּאַרְחָא • לְבַתֵּר אִמַר
 אִסְתַּמַר לָךְ מְנִיה, (בְּאַרְחָא) דְהָא לֹא גִבֵּר שְׁלִים הוּא • אִמַר בְּרִיה אֵי
 הֲכִי, אוֹ אֲנָא אוֹתִיב הֲכָא אוֹ אַתְּ תִזִיל עִמִּי וְלֹא אֲתַפְרֵשׁ מִיְנָךְ • בְּךְ
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִדְמִיתָא אִמַר הֵנָּה אֲנִכִי שְׁלַח מְלֹאךְ לְפָנֶיךָ לְשִׁמּוּךְ
 בְּדַרְךָ • וְלְבַתֵּר אִמַר הַשְּׁמַר מִפְּנֵינוּ וְגוֹמַר. בִּיה שְׁעַתָּא אִמַר מֹשֶׁה אִם
 אֵין פְּנִיךָ הוֹלְכִים וְגוֹמַר • אַתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן אִשְׁכַּח לְהוּ בְּהָאֵי • אִמַר •
 אֲלַעֲזֵר בְּרִי שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ • אֲבָל תָּא חֲזִי בְּאַתֵּר דָּא לֹא אִמַר מֹשֶׁה
 מִיָּדִי, וְלֹא אֲתִיב מְלָה לְקַבְלִיה • מֵאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְהֲכָא לֹא אִשְׁתַּכַּח
 פְּרִישׁוֹתָא מְנִיה • וְהָא אוֹקִימָנָא מְלָה דָּא לְגַבִּי חֲבַרְיָא • וְאִית דְּמַתְּנִי
 אִיפְכָא, וְלֹאֵו הֲכִי פְרִשׁוּה קְדָמָאֵי • וְכַד יִסְתַּבְּלוֹן מְלִי כְּלָא חֲרוּשְׁפִיר,
 וְכֵלָא בְּחַד מְלָה אִמְרִי טַעְמִייהוּ • אִימְתִי אֲתִיב מֹשֶׁה, כּוֹזְמָנָא דְאִמַר
 וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנֶיךָ מְלֹאךְ, וְכַתִּיב כִּי יֵלֶךְ מְלֹאכִי לְפָנֶיךָ, סַתֵּם וְלֹא פְרִישׁ
 מְלָה • וְעַל דָּא כְּתִיב הֲכָא כִּי אִם שְׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוּלוֹ וְעִשִׂיתָ כְּרִי
 אִשֶׁר אֲדַבֵּר • אִשֶׁר אֲדַבֵּר דִּיקָא • וְכַתִּיב וְאִיבְתִי אֶת אוֹבִיךָ וְצַרְתִּי
 אֶת צַרְרִיךָ, וְכֵלָא בִּיה תְּלִיא • רַבִּי יְהוּדָה אִמַר אֵי תִימָא דְתַרְוִייהוּ
 מְלֹאךְ מִמֶּשׁ, (ג) מֹשֶׁה לֹא אֲתִיב עֲלֵיהוּ דְלֹא חָמָא דּוֹכְתָא, אִימְתִי
 אֲתִיב, כּוֹזְמָנָא דְכְּתִיב אִם אֵין פְּנִיךָ הוֹלְכִים וְגוֹמַר • אִמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 כְּלָלָא דְכֵלָא מֹשֶׁה לֹא בְעָא מְלֹאכָה דְהָא כְּתִיב (סְמוֹת ל"ה) וַיֹּאמֶר אִם
 נָא מִצִּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְיָךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבָּנוּ • אִמַר רַבִּי יְהוּדָה
 הָאֵי דְאִמַר רַבִּי אָבָא דְכְּתִיב לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בַחֲלֹב אִמּוֹ, בַּחֲלֹב הָאִם
 מִבְּעֵי לִיה • מֵאֵי אִמּוֹ, דָּאֵי תִימָא כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל אִמּוֹ דְסַטְרָא דְמַסְאָבָא
 לָאו הֲכִי, דְהָא שְׁמַעְנָא דְאִמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל אִימָא קְדִישָׁא
 בַּחֲלֻקִּיה דִּישְׂרָאֵל אֲתֵאֲחֵדָא דְכְּתִיב (דְּכִיּוֹס ל"ב) כִּי חֲלַק יִי עִמּוֹ • אִמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ • וְהָא דְרַבִּי אָבָא שְׁפִיר וְכֵלָא דָּא כְּדָא חֲלִיא •
 תָּא חֲזִי אִימָא אֲתֵאֲחֵדָא לְהוּ לְעִילָא לְסַטְרָא דָּא וְלְסַטְרָא דָּא, וְתַרִּין אֵינּוֹן

חדא

(ב) זר ככל פלוני וממכל סוף מביא למכך: (ג) סי' פסח לא סגיב מיר אס אין פניך וכו' לבי שלח דאס. מ'זוס למגיב ומלאך סופו
 קאי על סגיבוס ס'ס:

חדא לימינא וחדא לשמאלא, ובגין כך מנהון לימינא ומנהון לשמאלא ·
 כלהו תליין כהאי א"ס אימא קדישא ואתאחדן בה · אימתי אתאחדן
 בה, בשעתא דהאי אס ינקא מסטרא אחרא, ומקדשא אסתאב, וחויא
 תקיפא שארי לאתגלאה, כדון גדיא ינקא מחלכא דאמיה ודינין
 מתערין · ועל דא ישראל קדמין ומייתן בכורים, ובשעתא דמייתין להו,
 בעיין למימר ולמפתח ביה בלבן, דבעא בחרשוי אלין לשלטאה ביעקב
 ובזרעא קדישא, ולא אתייהיבו בידיה, ולא אתמסרן ישראל לסטרא
 דא · ועל דא כתיב ראשית בכורי אדמתך וגומר · לא תבשל גדי
 בחלב אמו · ולא ינקא ההוא סטרא מחלכא דאמיה דהא לא יסתאב
 מקדשא ודינין לא מתערין · בגיני כך לא ייכול בשרא בחלכא בר
 זרעא קדישא, וכל מאן דאתי כסטרא דא · דלא יהיב הוכתא למאן
 דלא אצטריך, דהא בעובדא תלייא מלתא, בעובדא דלתתא לאתערא
 לעילא · זכאין אינון ישראל מכל עמין עובדי עבודה זרה דמאריהון
 קרי עלייהו (ס"ד י"ד) ובך בחר · להיות לו לעם סגולה · וכתיב (ס"ג) כי
 עם קדוש אתה ל' אלהיך (ונלא חד סגולה) וכתיב (ס"ג) בנים אתם ל' אלהיכם
 וגומר · תא חזי (ב) בשעתא דישראל לא אתכשרו עובדיהו
 מה כתיב (ש"ע"ג ג') עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, משלו בו דייקא
 והא אוקימנא מלי ברזא דספרא דשלמה מלכא, והבי אשכחן ביה · תו
 אשכחן דכל כאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא · או
 (ב) בשעתא חדא, או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזייה ·
 (ג) גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא, וסיעתא מסאבגא ·
 (דקכ"ט ע"ב) מתקרבין בהדיה, ונריס לאתערא דינין בעלמא, דינין דלא
 קדישין · ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה נשמתא מסטרא
 אחרא דלא אצטריכא · וכתיב (ויקרא י"ב) והתקדשתם והייתם קדושים
 וגומר · אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודא דכתיב (ס"ג) ונטמתם בס
 חסר א' מסאבותא אטימא ככלא, דלית רשו לאתדכאה הכי כשאר
 זני דמסאבותא דמתדכין · ותו דכסתפי מחיוון בישן, דהא בעינייהו
 גדיא

(ב) אחרי מות ס' ע"ב : (כ) ס"א לא נהיי מן אי כד חדא חזיון (ע"ג מ"ן כ"י י"ר ס"י ס"ט וס"ח ס"ט יאנו כעניי בקונטרס) ס"ח
 כ"א ימ"ש כס מק"מ לא רחוק פי' זכר סיקיע שהכניס דברי הוי"ח למ"ש מרן ולכמ"ל וס' זה ה"ס כירו שגיבור במקומות אחרים מל"ן :
 (ג) בדי מק"ל ונללם כענין לקטרג למעלה לכני מרח ס"ן (פ"י בענין ק"ל בני סתום כ"י יורת גדי מק"מ שדכדו ס' ע"ג מס"ג
 להענינו ומ"ש ונללם כענין ע"ג ס"י כ"י) :

גדייא אשתבח ויכיל לאתזקא דהא צולמא דבר נש אתעבר מניה •
 רבי ייסא שאר, אי שרי למיכל לתרנגולא בגבינה או בחלבא • אמר
 רבי שמעון אסיר לך, דלא יהיב איניש פתחא לזינין בישין • לך לך
 אמרין נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב • ודאי אסיר לך הווא •
 דחומרא אית ביה כבעירא לשחיטה • ומאן דשרי האי מרה כתיב
 (עמוס ב') ותשקו את הגזירים יין, מאן דשרי האי כמאן דשרי האי וכתיב
 (דברים י"ד) לא תאכל כל תועבה • כל לאכללא כלא • תאנא במרה
 זכו דניאל חנניה מישאל ועוריה דאשתזיבו מאינון נסיוני, אלא בגין
 דלא אסתאבו כמיכליהון • אמר רבי יהודה כתיב (דניאל ב') וישם דניאל
 על לבו אשר לא יחגאל בפת בג המדרך וגומר • ותאנא בסתימא
 דמתניתין, מיכלא דההוא רשע בשרא בחלבא הוה, (ב) וגבינה עם
 בשרא, כד מיכלן אחרנין, ורא סליק ליה בפתוריה בכל יומא • ודניאל
 דאסתמר מהאי, כד רמו יתיה לגובא דאריוותא אשתלים בצולמא
 דמאריה, (בראשית ק"ב ב') ולא שני צולמיה לצולמא אחרא, ועל דא דתלו
 אריוותא מניה ולא תבלוהו • וההוא רשע בשעתא דמלכותא אתערבי
 כניה, ועם חיות ברא הוה מדוריה, (ג) אערדו צולמא דאנפוי מניה,
 ומההוא יומא לא אתחוי צולמיה צולמא דבר נש • וכל בעידא דאתי,
 אתחוי ליה צולמא דזיניה וגוקביה, והווי אתיין עליה בלהו, ובכמרה
 זמנין הווי אכלין ליה חיות ברא, כד דאתגזר האי עונשא עליה בגין
 דכתיב (מקיים ב') והוא במלכים יתקלס, בגין כך כלא יתקלסו ביה כל
 ההוא זמנא • תא חזי מה כתיב ולמקצת ימים עשרה נראה מראיהם
 טוב ככל הילדים האוכלים את פת בג המלך • נראה מראיהם טוב,
 דצולמא דמאריהון לא אעדיו מניהון, ומאחרני אעדיו • מאן גרים
 האי, בגין דלא אתגעלו כניעולי מיכליהון • זכאה חולקיהון דישראל
 דכתיב בהו ואנשי קדש תהיון לי :

ואל משה אמר עלה אל יי וגומר • ואל משה אמר (ק"ב ב') מאן אמר •
 דא שכניתא • עלה אל יי כמה דכתיב (שמות י"ט) ומשה עלה אל
 האלהים וגומר • אמאי כל דא, לקיימא עמהון קיים בגין דהא אתפרעו,
 מה דלא נפקו דכי ממצרים, דאתגזרו ולא אתפרעו, (מ' ב') והכא הא

אתפרעו

(ב) כל דוסו כועדיקון פת כ"ב כזר נכניס • פרמ"ז • (כ) טוסר לנט ודוסו טוסר פניו :

אַתְּפָרְעוּ וְעָלוּ כְּבֵרִית קִימָא דְכְּתִיב (סְמוּת ט"ו) שֵׁם שֵׁם לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט
 דִּיִּיקָא • וְשֵׁם נִסְהוּ, כְּהָאִי אֵת קְדִישָׁא דְאַתְגְּלִיָּא בְּהוּ, וְהִכָּא אֲתַקְיָם
 בְּהוּ עַל יָדָא דְמִשָּׁה גְזִירָא דְקִימָא דְכְּתִיב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרוּק
 עַל הָעָם וְגוֹמֵר • אֲמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאִי דְכְּתִיב וַחֲצִי הַדָּם
 זָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ, בְּמִזְבֵּחַ לֹא כְּתִיב, אֱלֹהֵי עַל הַמִּזְבֵּחַ דִּיִּיקָא •
 וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחוֹק, מְהוּ מִרְחוֹק • כִּמְה דָּאֵת אֲמַר (יְרֵמִיָּה ל"ב) מִרְחוֹק
 יִירָאֵה לִי וּכְתִיב (שְׁמוֹת ב') וַתִּתְּצֵב אַחֲוֹתוֹ מִרְחוֹק • תֵּאֲנִי רַבִּי אַבְאֵ דְקִימָא
 סִיְהֵא בְּפַגְמִיּוֹתָא, וּבִיה שְׁעֵתָא זְכוּ יִשְׂרָאֵל יִתִּיר בְּחֹלְקָא קְדִישָׁא וְגִזְרוּ
 קִימָא קְדִישָׁא בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא • וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל יי, מֵאִי
 טַעְמָא אָמַרָה לִיה שְׂבִינְתָא אֶסְתְּלִיק לְעִילָא, דְהָא אֲנָא וְיִשְׂרָאֵל נִשְׁתַּחֲפֵי
 כְּחֵרָא בְּשְׁלִימוֹתָא עַל יְדִךְ מָה דְלָא הוּוּ עַד הִכָּא מַה כְּתִיב וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי
 הַדָּם וְגוֹמֵר פְּלַג לִיה לְתַרְיָן חֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הָעָם וַחֲצִי הַדָּם זָרַק
 (דְק"ו ע"ב) עַל הַמִּזְבֵּחַ כִּמְה דְאֻקִּימָנָא וּכְתִיב הִנֵּה דָם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת
 יי עִמָּכֶם • וַיִּשֶׁם בְּאַגְנֹת, בְּאַגְנֹת כְּתִיב, חֲסֵרוּא וּכְמַה דְכְּתִיב (סִי' י) שְׂרָרְךָ
 אֲנִי הִסְתַּר אֵל יִחְסֵר הַמִּזְג • וְגִנֵּשׁ מֹשֶׁה לְבָדוּ אֵל יי, זְכָאָה חוֹלְקִיה
 דְּמִשָּׁה דְהוּא כְּלַחֲדוּי זְכָה לְמָה דְלָא זְכָה בַר גִּישׁ אַחְרָא • יִשְׂרָאֵל
 זְכוּ הִשְׁתָּא מַה דְלָא זְכוּ עַד הֵהִיא שְׁעֵתָא • וְהֵהִיא שְׁעֵתָא אֲתַקִּימוּ
 בְּקִיּוּמָא עֲלָאָה קְדִישָׁא • וּבְהֵהִיא שְׁעֵתָא אֲתַבְּשְׂרוּ לְמַחֵי בִינֵיהוּ
 מִקְדִּישָׁא כִּמְה דָּאֵת אֲמַר (שְׁמוֹת כ"ט) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וּשְׂכַנְתִּי בְּתוֹכֶם •
 וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כַּמַּעֲשָׂה לְבַנֵּת הַסְּפִיר וְגוֹמֵר •
 רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח (סִי' י) זֹאת קוֹמְתָךְ דְּמַתָּה לְתַמָּר וְגוֹמֵר כִּמְה
 תְּכִיבָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל קָמִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא דְלָא מִתְּפָרְשָׁא מְנִיה,
 כְּהָאִי תַמָּר דְלָא פְרִישׁ דְבַר מִן גּוֹקְבָא לְעַלְמִין, וְלָא (כ"ג) סְלִיק דָּא
 כְּלָא דָּא, כִּךְ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא מִתְּפָרְשָׁא מִקְדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא • תָּא
 חֲזִי בְּשְׁעֵתָא דְנִדְב וְאִבִּיהוּא וּשְׁבַעֲיָן סְבִין חֲמוּ • מַה כְּתִיב בְּהוּ וַיֵּרְאוּ
 אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דְאַתְגְּלִי עֲלֵיהוּ שְׂבִינְתָא • (ס) רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי
 אֲמַרִי אֵת דִּיִּיקָא וְדָא אֵת, הוּא מִרְחוֹק • אֵת לְאַכְלֵלָא מַה דִּי בְּגוּיָה •
 רַבִּי יִצְחָק אֲמַר וְהָא כְּתִיב (יִמְקָל י') הִיא חֲתִיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַחַת
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִהָר כְּבַר • מָאן חִיָּה דָּא • אֲמַר רַבִּי יוֹסִי אֲמַר רַבִּי

חייא

(ב) סוף בפרש' רמב"ם ממל' סוף פ' ב'

חַיִּיא חַיָּה זֹוּטְרַתִּי • וְכִי אֵית חַיָּה זֹוּטְרַתִּי • אֵין • חַיָּה זֹוּטְרַתִּי וְחַיָּה עֲלָאָה
 וְחַיָּה זֹוּטְרַא (כְּרַאשִׁית י"א כ') דְּזֹוּטְרַתִּי • וְיֵרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל דִּי יִקְא כְּמָה
 דְּאִמְנָא • וְתַחַת רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְתַּת הַסְּפִיר, כְּחִיּוּ אֲבָן טְבָא דְזִמִּין
 קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְנֵי מְקַדְּשָׁא דְכְּתִיב (יִשְׁעִיָּה כ"ד) וְיִסְדְּתִיךְ בְּסַפִּירִים :
 וְאֵל אֲצִילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דָּא נָדַב וְאֲבִיהוּא • לֹא שְׁלַח יְדוּ, דְּסֻלִּיק לֹון
 לְכַתְרֵי זְמַנָּא וְלֹא אֲתַעֲנִישׁוּ הֵבֵא • רַבִּי יוֹסִי אָמַר מְלַה דָּא לְשִׁבְחָא
 דִּילְהוֹן דְּכְתִיב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ דְזִנּוּ עֵינֵיהוֹן מִנְהִירוּ דָּא • רַבִּי יְהוּדָה אָמַר
 אֲכִילָה וְדָאִי אֲכָלוּ וְזִנּוּ גִרְמִיָּיהוּ, וְהֵבֵא אֲתַקְּשׁוּ לְעִילָא, אִי לֹא דְסֻטּוּ
 אֹורְחֵיהוּ לְכַתְרֵי כְּמָה דְּאֹוֹקִימָנָא • אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאֶפְרָיִם יִשְׂרָאֵל
 כְּהֵיִיא יִשְׁעָתָא אֲתַכְּשְׁרוּ וְאֲתַקְּשְׁרַת כְּהוּ שְׂכִינְתָא, וְדָא קִיּוּמָא, וְאֹורְחֵיתָא,
 כְּלָא כְּחַד זְמַנָּא הוּוּ, וְיִשְׂרָאֵל כְּהֵיִיא יִשְׁעָתָא לֹא חֲמוּ לְעַלְמִין • וְלֹזְמַנָּא
 דְּאִתִּי זְמִין קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּוּ לְאַתְגְּלָאָה עַל בְּנוֹי, וְלִמְחַמֵּי כְּלָא יִקְרָא
 דִּילֵיהּ עֵינָא כְּעֵינָא דְכְּתִיב (סֵע כ"ב) כִּי עֵינַי בְּעֵינַי יֵרְאוּ בְּשׁוֹב יְיָ צִיּוֹן • וְכְתִיב
 (סֵע מ') וְנִגְלָה כְבוֹד יְיָ וְיֵרְאוּ כָל בָּשָׂר יַהְדּוּ וְגוֹמֵר :

פירוש המלות מזהר הגדול ומזהר חדש

מכה: בטש. הכה: בטינא. בחומר: כל אדן. בלי אדון: בליסטראין קסטיראין. כלי זיין לירות: בסירי. אביב: בוסינג. נרות: בוסמא. בשמים: בסיס בקטפא דאצבע. טובל בראש אצבעותיו: בויטא דאנפוי. תואר פניו: בעיטא. בקולמוסו או בעצה: בוצינא דקרדינותא. ניצוץ חזק: בוציצא דקרדינותא. אבן הבדיל שעומדים ומשערין בו הבנאים: בוצינין. נרות: בוקינוס. חצוצרות: ברא. מדבר או שדה או חוץ: בוריה. בריאות: בת. לן: ביתהו. אשתו: בוריני. פריצים:

אות גימל

גוּבָא. בור: גובין. חפירות: גובין ודרדרים. מיני קוצים: גביני סוטרא דעינו. שפה של כסוי העין: גדיפין. כנפים: גונין. פנים או דמיונין: גוזה. תוכה: גוברא. גבאי: גויזין. חזיקות: גועין. שרשים: גולפא. כדים: גליף. גליפין. חקק חקיקות: גולמא. גולם: גלידין. קליפות: גלי. שער: גומרין. גחלים: גומרא. שלהבת: גמיעו. שתיה: גניזין. אוצרות: גנג. המשקה שדות: גסטרא. חלק לשנים: געא. צעק. גפיף. מחבק: גרמי. עצמות: גרמוי. עצמותיו: גרופיין. צינורות: גרדנא. שורש האילן: גרדיגי טהירין. חילות אורות בעלי דינין: גרדיני נימוסין. חילות על עוברי דת ונימוס: גריעותא. חסרון: גרדינין. בעלי דינין קשין: גושפנקא. חותמות:

אות דלת

דָּבָר. מנהיג: דבחיין דבחיין. שזובחיין זבחים: דבבו. שנה: דגליד. שנגלד ונקרש: דחלא. עיז לשון מורא: דיסתבם. שיסכים: דכורא. זכר: דכיא. טהור: דכרני. זכרונות: דליג. קפץ: דלטורין. מקטרגים: דמיך. ישן: דמתחלחלא. רועשת: דיסקני. שיעלוהו: דופינוס ופרדשכי. דוכסין ושרים: דופסא. פסל: דקיין. דק וקטוף: דקיקו. דקות: בדוקפא. בסיבוב: דקל פסתוקא. גרעיני פרי שקורין גלנדש: דורונא. מתנה: דרדקי. נערים: דורמיתא. תרדמה: דורמסקין. מין פרי: דורדייא. שמרים:

אות אלף

אֵיבִין. פירות: אבנא בקוספיתא. אבן המתגלגל: איבין. זרעים: אבאיש. הרע: אדי. מזה: אדריין. חדרים: אדמוך. ישן: אדרא. גורן: אודנאי. אזני: אדמוך. מנמנם: אורות ידיך. אירי אצבעותיך: אתוון. אותיות: אוונין. ממונים: אוזופה. ליווהו: אוזיפתא. לווה: אחמתא. אוצר: אחית. מוריד: אחית. מהר: אחסת. ירושה: אטימי לבא. עריל לב: אית. יש: אכסדרא ואדריין. חדרים: אכפיה. הכניעו: אוכמא. שחור: אוכלוסין. חילות: אימאה. שבועה: אימרא. שפה: אומנא דאומנא. אומן על כל האומנין: אומצא. חתיכת בשר: אנתיק. עסק: אנימתא. מין חיה: אניצת לבלבין. הציץ ציץ ופרח מיד: אסקופא. אוצר מלא כל טוב: אסטרו. אסתירו: איסרא. איסטרא: אסתמרי. שמרו עצמם: אסחר. סביב: אסותא. רפואה. אסחאה. כובס: אסחיין. מכבסין: אסתתימו. נתעלמו: אסתחי. נתכבס: אערע. פגע: לאענאה. להנהיגם: אעדיאת. היא מסירה: אפלייטא. ציורים: אפותא דקוטפא. שרשי עשבים או חריות של דקל: אפרקסתא. תרמילו: אפותא. מצח: אפטרופא. אב ומליץ: אפשא. רבות: אפעא. נחש: אצטוונא. כסא: אקישטרא. חולאים: איקונין. צורה: ארבא. ספינה: ארמי. משליך: אוריכנא. אמתין: ארגוונא. ארגמן: אוריך. המתין: אושדן. שופכין: אושפיזא. אורח: אשתמודע. ידוע: אשתצק. נתחזק: אשתנקלו לחמרייהו. נתנו חבלים לחמוריהם ברגליהם: אשדי. זרק: אשתכלילו. נתיסדו: אתהדר. חזר: אגזרע. נהמעט: אתכלא. אשכול: אתנשר. נפל: אתר. מקום: אתעדי. הוסר: אתגור. נימול. אתער. מתעורר: אוזופה. ליווהו: אתלהיטו: לוהט: אתרגיש. מרגיש: אתעתד. מוכנים: ותכסי. נעלם: אתפלגן. שוטפים: אתבדרו. נפוצו: אחתפי. נתכסה:

אות בית

בַּיִשׁ קמיה. אין נחא לפניו: ביברי. מקום שצדין חיות ועופות ודגים: בדיחי. משמחי: בידין ודכורו. אוב וידעוני: בטיש.

פירוש המלות

יושבי אוהלים : טפסי. טופס : טפסירי. מרבדים : טוף. טיפה. או שלהבת אש : טוף. טיף : טף. השגיח : טיקלא. גלגל. או משקל. או ניתוח. או נהר : טריקין. מכים. או נושכין : טורי. הרים : טרפי אילני. עלי האילן : טרינא. שר : טרקא. סגור : טרטשים. סלעים : טרפהא. עלים : טורקה הסגורים : טורסקה גג : טורה אשורת : טרוניא. עלילה. או שררה : טריסין. חוקים : טרוצבולון. שחוק שכל מיני חיות לוחמים יחד : טריקי. מאכל שמעורב קמח עם דבש יחד : טירקא. שורה : טורפי. התבלבלות : טרוניא. שררה : טריסין. מהופכים : טורנא. עטרה :

אות יוד

יבית. ילינס : יכוס. ישחוט : יתב. יקח : יסגה. רבוי : יעודין. תוכחות : ירכין. יטה : ישלפון. יוציאו : יתבסמון עלמין. יהיו העולמות על מכוני ותקונם :

אות כף

כביש. נתיב : כבני אמרוני. כבני מרון : כדיב. כזב : כדוב. זאב : כוי. חלון : כוין. חלונות : כמין. אורב : כנש. אסף : כסופין. תאווה או ביושין : כסופים. תענוגים : כסופא. ביוש : כסופטא. מדרגת הסולם : כעמקא בבשרא. כנגע בבשר : כף. שפת : כפות. קשור : כפין. רעב : כופסירא. כבלים : כרי בירא. חופר בור : כתרין תתאין. מדרגות כחות חיצונים שהמה למטה מגבול קדושה :

אות למד

לאבאשא לון. להרע להם : לגיון. שר הצבא : לוין. חיבור וזיווג : ולמנלש לספר ולגלח השערות : לאנפיש. להרבות : לקביל. כנגד : לשוואת. לכוין : לתנוי. לספר ולהגיד :

אות מם

מ'אני. כלי : מאנא. מלבוש : מארי נהרין. בעלי חסדים : מארי דיבבא. בעלי תרועה : מאללין. מרגלים : מגנדרין. מגלגלים : מגנא. בחינם : מגרופי. כף שאוחז בו דבר הנק' גאפיל או כף שמגיסין בו קדירה : מדבר. מנהיג : מדרון. שיפוע : מדבתא. מזבח : מהדקן. קשורים : מזלגות. כף : מזייה. שערות : מרזפתא. פטיש : מחוך. צחוק : מחאן. מקוים ומיחלים : מטול. משאוי : מטוטורי. חנות ואהל : במטון. בהגעת. מטרוניא. גבירה : מכתשין. מכות : מיכסא.

אות הא

הדר. חור : הימין. האמין : הלולא. חתונה : הורמנא. רשות ורצון : הורמני דביברי. השרים המושלים בבני אדם : הורפילא. מלשון מלכא ורופילא :

אות ווא וורדא. שושן :

אות זיין

זוהמא. פסולת או סיג : זוודא. צידה : זיינא. מינים : זוטא. כמו זוטו של ים : זכאין. צדיקים : זפיר. קטון : זיפתא. זפת : זקיסא. בריה שזוונה מן התולעים :

אות חית

חבילי. חבורות או חיילות : חבילות. אגודות : חגרא. חוגר : חגירין. חגורה : חדי. שמח : חדתותא דסיהרא. חידוש הלבנה : חייא. נחש : חיוור. לבן : חיוון. חיות : חיוו. מראה : חזו. דמיון : חזור. כפתור : חייכת. משחקת : חילהא. כחה : חילה. תוקפו : חלוקה. כתונת : חמיר. שאור : חמרי. יין : חמרי. ראה : חופאה. כיסוי : חפי. מכסה : חצד. קוצר : חקלא. שדה : חרשייא. כשוף : חרצין. מתנים : חרצין. חזקים : בחוריהון. בנחיריהם : חשאי. בלחש : חושנא. חושן :

אות טית

טאט. משוטט : בטיהרן. בזהירות ניצוץ : טהירין. אורות העליונים : טווי. צלי : טיטראה. חנות ואוהל : טיילותא. שעשוע : טיעא. סוחר : טיירא. חוזה כוכבים : טולא. צל : טילקא. גלגול : טמירין פצירין. חדרים נסתרים וחזקים תחת הארץ : טמרני. הטמני : טינרא. סלע : טינקין. ינקין : טינטא. טיט : טינרין. סלעים : טונפר קטורן. התר קשרך : טסטירו. מכסה : טיסא. שט ומעופף : טסירין. רוחות : טיסין. שלהובי : טסטוקא. כלי : טפסא. שלהבת : טפסין. הלשון המכריע בין האזנים או שלהבת : טופסרא. דפוס ציור : טופנא. מבוך : טופסירי. שרים : טיפקא. מאכל שעושים על רעפים לבנים : טופסקא. עונש : טופרא. צפרנים : טופסא. טופס וציור : טיפסא. אילן ורד : טפסא. ציור : טפלוחין. עדשים : טופסי. ננוצית : טפסירי. שלהובי אש : טפסירי דקסרי. שרים המושלים להרע : טפסרי. אדונים : טיפסא. גחלת : טיפסרא קפטלאי. שרים : טפח. הכה : טופסירי. שר ומושל : טופסרא דקטונן.

פירוש המלות

ביצירות. המתערב בכתרים: בעטפיה. בחיקו.
עיסא. עצה: עולמא. נער: עולימות. גערות:
עלעלין? וקטפורין. סופה וסערה: עלעלון. לחיים:
עמר. צמר: עמקא. נגע: ענפוי. ענף: ענא. צאן.
עקו. צרות: עקימא. עקום: ערק. ברה: ערס.
מטה: ערטורא. ערום: ערטירא. חדוה ושמחה:
ערטילאין. ערומות: עירטא. אסיפה: עורדענייא.
צפרדעים: ערקיסאות. חיילות. עתיק. ישן:

אות פא

פיגאן. צעקה ושועה: פודגרא. הוא חולי כמחש
בבשר החי: פטרא. פותח: פוטקרא
דקיטפא. הממונים על הכריתה והיוק: פטירא
דקיטפא. עץ של אפרסמון: פטישין רמאין.
פטישים חזקים: טירא. מצה פוטמין דטיפסא.
ראשי הציור: פטרוגא. אב: פלטרין. היכל מלך:
בפיל. בשער: פולסי. שבכ: פומבי. גלוי.
פוסקתא. גרעינים שבפרי: פסילוסין. כבד פה
ולשון: פסותא. פיסת יד: פסקא. שברים או
חתיכות: פעוטא. קטנה: פרדשכא. פקידים
נכבדים: פרגודא. מהיצה: פורפירא. מלבוש:
פרפט. גלוי: פרזל. ברזל: פרקטירא. בריכה
של מים: פרקמטיא. סחורה: פרסא. פרוכת.
פרדשקא. חלון או פקיד: פורייא. מטה: פרקי.
איברים: פרוונקא. שליח: פרחאן. כורחים
פשוש. הפש: פתורא. שלחן: פתקא. כתב:

אות צדי

צדיא וריקניא. תהו ובהו: צחותא. צלולה:
צייתיץ. מקשיבים: צלי. תפילה: צניעותא.
גנוז: צהר. ספר וגבול:

אות קוף

קאפו. נקרשו: בעלי קבין. שיש לו דמות רגל
של עץ: קבלא. ערפל: קתדרא. כסא
קדל. עורף: קודרין. אומדין השפוע: קררותא.
שחרות: קומיטא. שר: קוטיפא. ניצוץ
קומיטים. שרים. בקופי. בתוקף זריקה: קוזפא.
נאד: קלפיטין דקורטי היכלות מצוידי:
קופידא. ברשות וכה: קיזרא. קיימ': קטירי.
מלקט: קוזטורנטין קלטרוולטין. ראשי גייסות
מאדום: קטפירי דארעא. מקום מדרון עמוק
בארץ: קיטפא. דבוק: קטפא. אשכול: קוטרא.
קשר: קטפורא. נאד: קטורא. עשן: קטפורא.
בית דירה: קוטפא. מלבוש או כרית: בקטיפא.

שחוט: מכשרן. הגונים: מאנין. מלבושים:
מסכני. עניים: מסתפינא. ירא: אשתמיט. נשמט:
מעלעלין בגמגומא. מגמגמים בדיבורם: מיפק.
לכת: מפולמים. בריאים וחזקים או נקובים:
כמצליף. כמכה שי טבעות למטה: מקיזפא.
מזהירות ניצוץ: מרגליטין. מרגליות: מרבי.
מגדלי: מריט. מרוטות: משתעייא. מספרת:
משיחא. מדה: משקופי. חלוני: משתככים.
נשקטים: משריין. מחנות: משכא. עור: מדבי
טרטשי. הממונים על האסכרה:

אות גון

נאים. מנמנם: נביע מתתא. נובע מלמטה:
נבזבוזין. אוצרות: נבית. נלין: נגרי
טוריא. חוצבי הרים: נגיבו. יבשה: נגדין.
נמשכים: נדיף. מריח: נוף. גער: נטר. ממתין
אשוומי: נטיל. נושא: נטלי במטלנוי נוסעים
בנוסיעהם: נייפין. נואפים: נמוסי. מנהגים:
נימין. שערות: נמוכים. שפלים: נסיב נשוי:
נצאן. נתקוטטים: נקט. לקח: נורא. אש: נשף.
מנבש:

אות סמך

סאינא. תומאה: סב. קח: סיב. זקנה: סגירא.
מוסגר: סחרגא. סביב: סח. סיפר: סברא. הטיה:
סטנוניא. הסוהר: סטון. נהש: סיתווא. חורף:
סיטו. תואר: סטיפ. סיגי הכסף: סך. הבט:
סילתא. כלי זכוכית: סמכא. עמוד: סימא. אוצר:
סמטא. נתיב: סמיטרא. נתיב או מצנפת: סומקא.
אדום: בסומו דמלין. דברים נעימים: סינדרא.
חבל: סנפרינון. ספיר: סנטירא. שוטר העיר:
סוסטיפא. קשת: סוספיטי. סיגי: סוספינא. שומן:
סיסתר. מלבוש: סוסיטא. מחצבת: סוספיטא.
זוהם: ססגונא. גוון תחש: בסוס. בתיקונו.
ספאן. חשיבות: ספונים. תוקף: סיפטא. משקל:
ספון. חשיבות: סרטא. שירטיט: סריקתא. רקים:
סריין. סנופת: סרכי. שרים: סתימו דסתמין.
נעלם על כל הנעלמים: סיתרא. חולה: סתרא
דסתריין. סודי הסודות:

אות עין

עא. עץ: עבורי. בריח: עבורא. תבואה: עיבא.
מעונן: דלעגל. מהרה: עדואיהון. ציבוריהם:
עדויהון. עיבור שלהם: ויעדרון. וימותו: עזקא.
סבעת: עחלי דאילתא. תאומי צביה: מתעטר

פירוש המלות

קיסודרין דירוקי מיני ירקות : קסירי אמתוצ' :
 קחטיפין, סיגין : קוסטונא : ככס : דקסטו, מדה
 וכלי : בקיסטרא דקוסטא, אהל שלנים בו
 אורחים, קיסטא, קודם : קסטירא, אהל :
 קסטיטירא, זוהרת : קסטירא, זהירות : קיסטא,
 ברית : קיסטא רטירמא בקירטוי דאורחוי, כלי
 שמבשלי, בו על אם הדרך : קספטי, זהירות
 ניצוץ : מקסטר, קישוט : קוסדר, עשבים :
 קסטירים, רוחות בלא גוף : קוסטרא, כיס :
 קסירו, אומות, קיסטפא, חתיכת עץ : קופסירא,
 דבוקים : קוסטי, מדות : קפטלאי, ראשים : קופא,
 בל"א א א : קופטרך, מלבושך : בקופטרא
 דקילטא, דבוק וקלוט : קפטורי דקילטא, קשרים
 הקלוטים בכרעי מטה : קפטרא, חבל : קפתרא,
 מטה ידו לצד הטבור : קפסירי, שרים שלטונים :
 קפלין, עמודים : קופטי, חדרו : קופטרא, דבוק
 ואחוז : קופטא, מלבוש : קפחא, מקפח את
 הבריות : קפחי, גולנים : קרבא, מלחמה : קרדו,
 חשר : קריינא, מלמד : קרדיני, חוק : קרדנותא,
 קשה וחזק : קורדיטא, מאכלים מצויירים בדפוס :
 קרפולין, סחורה : קפסירי קסרי, בעלי מדות
 קרטייא, בית : קורטמי, גרעני, בקרדינא, בחזק
 ותוקף : קרטופא, קשר : קרטיפא, קלע : קיר
 פטרונא, אדון ואב : קרטנא, אוצר : קרדנותא,
 חזק או שחור : קשטא, עצים : קשוט, אמת :
 קשישא, זקן : קתדרי, כסאות :

אות ריש

ראמין דראמין, גבורים דגבורים או חזקים
 דחזקים : רברבין, גדולות : רביק, נערים :
 רבקן, מצומדת : רהטין, רצין : רווק, אדם פנוי
 בלא אשה : ברטיבא, בשדה אגם מים : רנא
 דמלא, סוד הדבר : מרחצים, בוטחים : רכיכ',
 רך : ברילוגיא דאופיר, בכתם אופיר : רעיא,
 מבקש : רעוא, רצין : רימנא, גערתי : רופינוס,
 שרים : רתיכין, מרכבות :

אות שיין

שאפא, לבלוע : שארי, התחיל : שבבין, שכנים :
 שבבים, חדרים : שביבין, שלהבת :
 שבדיר, כמדומה : שטיא, שוטט : שייפין, אברים :
 שכלולא, יסוד : שככין, נשקטים : שליחא דקוסטא,
 שליח הדין שממונה על העונש : לשלפא, להוציא
 וישלף, ויחניט : שעלא, דריפת : שעיעיג

גסדין : קטירנא, צריר : קטיר, קשר : קטפיריס,
 גופי בהמות : קטפירא, קשר או מין עוף :
 קטפורה, קשור : קוטיפא דקרנטא, זפת הנוטף
 מבו תות עץ, בקטורא דקוטיטירא, בקשר הקינטור
 והכעס : קטפורי, נצוצות : קטפוי, מדרוך :
 קוטריין, קינטר : קוטפא, דביקות : קטפורה, צורה
 פניה : קטורי רמאי, קשרים חזקים : קטטורי,
 שולח הדין : קטפירא, מלבושים : קטפא, מתגלגל :
 קיטרא, עשן : אתקטר חד אורחא קסטיריא,
 מקושר דרך א' המאיר ומוהיר ואותה דרך היא
 הליכו הנחש עליון וכל הכוכבים דקים וקטנים
 קשורין בו ותולן ממנו : קטנון, מהר : קוטיפי,
 זהירות : קטפוי, מלבושין : קטרי דורא, גחלי
 רתמים : קטפירא, מלבוש : לקטעה, לקצץ
 קלישא דקה : קליפין, גלויים : בקולמטוי
 בתוקף : בקלפוי, בהתגלות : קלמא, קסת הסופר
 קולפוי דשגר, מקל שראשו נטוע במסמדים
 קולטרא דקיטפא, קלישת הדיבוק : בקולמיט :
 בהתלהבות : בקלדיטו, באורות : קולפוי, מקל
 קלדיטא, עיגול : קולפא, מקלות עצים : קלא מן
 קליא, קול א' מן הקולות : קולפון, שלהבת :
 קוליתא, עצם הירך : קולטא, סדק : קליטיי,
 קלפי : בקולפי דסיכתא, בהכאת הבטה : קמיט
 כטופסק, נקמט קמטים כדפוס שצוירו בולט
 לחוץ : קומטרא, הקמיטות שקומט ע"י תרועה :
 קומפא, מאפר : קומטו, כסויים : קמראי, מכסה :
 קונדיטין, יין מעורב עם פלפל ודבש : מקונדיטין
 בישין, ממחשבה רעה : קנוחא, אכפרה : בוקניא,
 בקנאה : קנסיר, חרס : קינתא, מחלוקת : קונפון,
 קובץ אנשים ע"י הכרזה : קסטירא, ממשלת :
 קסרא, מושל : קסטירא, סיג : קיסטרא, אסתרא,
 קסטורין, שרים : קוספיתא, כף הלכע : קסטריין,
 גידים : קסטורים, חולה מחמת איזה רוחות,
 קספורה, עטרה : קסטורים, שוטרים : מקסטורא,
 מהאוסף : קפטא, הכה : קוסטא, עצים : קסטורא,
 זיהם : קסטין, מרות : קסטריין, רוחות שלוחי
 דין : קסטר בקטריין בקומטא, שוטר בקישור
 ומאסר : קיסטא דעינא, זולג רמעות תמיד
 מעיניו : קי טרא, ממונים : קסטר ישיה, הכה
 שלהבת וסיבב ראשו : קוסטי, מדות : קוסטי,
 חרבה : קוספיטא, קלע : קסטיפא, זוהר ניצוץ,
 קסטורין, היכלות : קוסטרא דקוטרא, אהל עשן,
 קוסטייהו, מדתם : קוסטר, תליין : קסטוריי,
 ממונים ושוטרי המלך על מדינתו לקיים דתו :

פירוש המלות

חלקים : שף. נעקר ממקומו : שפניני. תורים : תפנוקי. תענוגי : חוקף. חזוק : תוקפא סגי. כת גדול : תקלא. משקל : תריצין. שמחים : תרוד. כף : תרוכין. גרושין : תריסר. י"ב : תריסין. בעלי תריסין : תשרי. תתחיל : תשתרי. ניתר :

(א"ה פרוש המלות הוה נעקק מפירוש המלות הנדפס בסוף הוהר חדש וכתוב שם שהוא פירוש המלות

לווהר הגדול ולוהר חדש וראיתי כי נפלו בו כמה טעיות מהם ט"ס ומהם שגוף הביאוד אינו מרויך לענין והוקשה עלי לחקן כי צריך לזה בקיאות וחייטוש : רוב. ועיון גדול ובכן הנחתים כמות שהם ועל הקורא לעיין היטיב וההי"ב. הש"ך ס"ט).

אות תיו

תב. חזר : תבנא. חזרתי או תבן : תורא. תמיהה : תווי והדרין. מבקשים ומחזרים תזיף. לזיה : תחמי. תראה : תכסיף. תבייש : תלגא. שלג : תוליף. תלמדו : תלא. הר קטן : תמן. שם : תננא. עשן : תסקופין. עלילות : תפסין. משיגים :